

EĞİTİM-BİR-SEN
EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI GÖREVDE YÜKSELME VE UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA HAZIRLIK KİTABI

EĞİTİM-BİR-SEN
EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI

www.ebs.org.tr

EYLÜL 2018 / ANKARA

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI GÖREVDE YÜKSELME VE UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA HAZIRLIK KİTABI

Eğitim-Bir-Sen Adına Sahibi

Ali YALÇIN
Genel Başkan

Genel Yayın Yönetmeni

Şükrü KOLUKISA
Genel Başkan Yardımcısı

Yayın Kurulu

Latif SELVİ
Ramazan ÇAKIRCI
Mithat SEVİN
Şükrü KOLUKISA
Hasan Yalçın YAYLA
Atilla OLÇUM

Grafik Tasarımı

Caner KAÇAMAK

Baskı

Semih Ofset
0312 341 40 75

Baskı Tarihi: EYLÜL / 2018

ISBN: 978-975-6153-82-6

EĞİTİM-BİR-SEN GENEL MERKEZİ

Oğuzlar Mahallesi Av. Özdemir Özok Sokak No: 5 Balgat/ANKARA

Tel: (0312) 231 23 06 / Faks: (0312) 230 65 28

Web: www.ebs.org.tr | E-posta: ebs@ebs.org.tr

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	I
Sunuş	III
Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.....	1
Bilgi Nottarı.....	2
Bilgi Taraması.....	28
Devlet Memurları Kanunu (657)	35
Soru Cevap.....	36
Bilgi Taraması.....	86
Milli Eğitim Temel Kanunu (1739)	95
Soru Cevap.....	96
Bilgi Taraması.....	109
İlköğretim ve Eğitim Kanunu (222).....	113
Soru Cevap.....	114
Bilgi Taraması.....	121
Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilatı (1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi) ..	127
Soru Cevap.....	128
Bilgi Taraması.....	140
Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun (4483).....	143
Soru Cevap.....	144
Bilgi Taraması.....	152
Kamu MalîYönetimi ve Kontrol Kanunu (5018).....	157
Soru Cevap.....	158
Bilgi Taraması.....	171
Devlet İhale Kanun (2886)	185
Soru Cevap.....	186
Bilgi Taraması.....	206
Kamu İhale Kanunu (4734)	213
Soru Cevap.....	214
Bilgi Taraması.....	235
Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu (4735)	241
Soru Cevap.....	242
Bilgi Taraması.....	253

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu (4982)	259
Soru Cevap	260
Bilgi Taraması	266
İl İdaresi Kanunu (5442)	271
Soru Cevap	273
Bilgi Taraması	285
Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu (4688)	289
Soru Cevap	290
Bilgi Taraması	305
Özel Öğretim Kurumları Kanunu (5580)	321
Soru Cevap	322
Bilgi Taraması	336
Yönetimde İnsan İlişkileri ve İletişim	341
Bilgi Notları	342
Bilgi Taraması	358
Yönetim, Liderlik ve Organizasyon	363
Bilgi Notları	364
Bilgi Taraması	379
İnsan Hakları ve Demokrasi	383
Bilgi Notları	384
Bilgi Taraması	392
Yönetimde Etik	397
Bilgi Notları	398
Bilgi Taraması	407
Türk İdare Sistemi	411
Bilgi Notları	412
Bilgi Taraması	426
Protokol Kuralları	432
Bilgi Notları	433
Bilgi Taraması	437
Türkçe – Dil Bilgisi	443
Bilgi Notları	444
Bilgi Taraması	453
Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi	457
Bilgi Notları	458
Bilgi Taraması	488
Genel Kültür	493
Bilgi Notları	494
Bilgi Taraması	505

ÖNSÖZ

Eğitim-Bir-Sen, kurulduğu günden bu yana, slogana dayalı bir sendikal anlayıştan hep uzak durmuş, hiçbir zaman ücret sendikacılığının kısır döngüsüne takılıp kalmamış, akademik ve bilimsel yaklaşıma sahip hizmet sendikacılığının en önemli temsilcisi olmuştur. Bu çerçevede, enerjisini kısır çekişmelere sarf etmektense sorunların çözümüne harcamayı tercih etmiş, üyelerine ve eğitim çalışanlarına hizmet üretmeyi amaç edinmiştir.

Çalışanlar, hele ki kamu çalışanları yönünden sendikalar sigorta gibidir. Sendikanın varlığı ve gerekliliği zor zamanlarda daha iyi idrak edilir. Çalışanlar, emeğinin karşılığını alamadığında ve haksızlığa uğradığında, yanında olunmasını, hakkının savunulmasını istediği gibi, diğer çalışanlarla girdiği yarışta ya da meslekî gelişim aşamalarında da örgütlü gücü yanında görmek ister.

Zaman dâhil her şeyin ilerlediği, dünya hayatında insanın mesleğinde ilerlemesinin, kariyer yapmasının olağan ve istenir bir karakter özelliği olduğu şüphe götürmez. Kariyer yapmak, aynı işi aynı mesleği icra eden insanlar arasından sıyrılmak, o işi iyi yapmanın yanında herkesin gösterdiği çabanın çok daha fazlasını göstermekle mümkündür. Bu ise, aynı çizgide başlanılan yarışa, iyi bir hazırlık yapmakla mümkündür. Eğitim-Bir-Sen, bu çerçevede, eğitim çalışanlarının kariyer yapmaları doğrultusunda dünden bugüne sendika bünyesinde temerküz eden bilgi ve imkânları üyelerinin en fazla ihtiyaç duyduğu zamanda hizmetine sunmuştur.

Eğitim-Bir-Sen, hiçbir zaman sadece öğretmen sorunlarına ve öğretmen sorunlarının çözümüne yoğunlaşmamış diğer eğitim çalışanlarının da daha nitelikli eğitim için daha nitelikli eğitim ortamları sağlama yönüyle eğitim hizmetine önemli katkılarının bulunduğu bilincinden hareketle hizmetli, memur, teknisyen, sayman, şef gibi değişik ünvanlarla görev yapan eğitim çalışanlarına da azami katkı sunmaya gayret etmiştir.

Eğitim-Bir-Sen, hizmetlilikten memurluğa geçme, memurluk sınıfları içerisinde yatay dikey görev değişiklikleri ve yükselmelere ilişkin imkânlar oluşturulması yönünde kararlar alınmasını sağladığı gibi sınavlar yoluyla gerçekleştirilen görevde yükselmeler için sınavlara hazırlık kursları açma, bu hususta kaynak olarak kullanılabilecek materyaller üretme yönüyle de öğretmenler dışındaki diğer eğitim çalışanlarının hep yanında olmuştur.

Bu çerçevede, Eğitim-Bir-Sen mevzuat komisyonu tarafından hazırlanan 'Millî Eğitim Bakanlığı Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Sınavı'na Hazırlık Kitabı', sınava katılacak olan eğitim çalışanları için istifade edecekleri derli toplu bir kaynak hüviyeti taşımaktadır.

Önceki dönemlerde Millî Eğitim çalışanlarına yönelik 'Eğitim Kurumları Müdür ve Müdür Yardımcılığı Sınavı', 'Şube Müdürlüğü Sınavı' ve 'Aday Öğretmenlerin Adaylık Sınavı' ve Yükseköğretim Kurumları çalışanlarına yönelik 'Yükseköğretim Kurumları Görevde Yükselme Sınavı' için kaynak kitap üreten Eğitim-Bir-Sen, her geçen gün, her bir yeni sınavla artan tecrübesiyle Millî Eğitim Bakanlığı'nda çalışan hizmetli ve memurlarımızın 'Millî Eğitim Bakanlığı Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Sınavı' için de elinizdeki kaynak kitabı üretmiş bulunuyor. Titizlikle hazırlanmış bu kitabı üyelerimizin kullanımına sunmaktan Eğitim-Bir-Sen olarak mutluluk duyuyoruz.

Kitabın hazırlanmasında ve yayımında emeği geçen herkese teşekkür eder, sınava katılacak olan tüm eğitim çalışanlarına başarılar dilerim.

Ali YALÇIN

Eğitim-Bir-Sen ve Memur-Sen Genel Başkanı

SUNUŞ

Eğitim-Bir-Sen, genelde insanlık tarihiyle eş hak-batıl mücadelesinde hakkı tahkim ve tavsife etme görevini yerine getirmek, ait olduğu medeniyetin değerlerini muhafaza ve müdafaa etme amelinin bir unsuru olmak, iyilikleri önermek ve kötülükleri önlemek; özelde ise, eğitim çalışanlarının hak ve menfaatlerini koruyup geliştirmek üzere kurulmuştur. Başka bir ifadeyle, Eğitim-Bir-Sen, üç yüzyıl fiziki olarak geriye çekilen, yüz elli yıl da ruhuna yönelen saldırılar karşısında içine kapanan milletimizin 'kaybettiğini kaybettiği yerde arama' gayretiyle eğitim sahasında milli bir duruş meydana getirme, bu milli duruşu ise özündeki ateşi harlandırarak bütün yurt sathına yayma düşüncesinin tezahürüdür. Enerjisini, gücünü, imkânlarını milletten alan ancak milletin tam karşısında konumlanarak milletin ruh kökünü tahrip etmeye yönelen askeri, siyasi, muvazi her türlü yapının çağdaş metotlarla millete kurabileceği tuzaklar karşısında uyanık olmanın ve gerektiğinde saldırıları püskürtmenin zinde gücüdür Eğitim-Bir-Sen.

Eğitimi milletin topyekûn uyanışının manivelası olarak değerlendirerek, mutlu ve müreffeh bir Türkiye idealine yerli fikirlerle katkı sunma mücadelesi olarak değerlendirdiği yolculukta geride bıraktığı 26. yılda kendisinden beklenenleri gerçekleştirmeye devam eden Eğitim-Bir-Sen, 26. yılda da özlük ve özgürlük mücadelesinde yeni kazanımlar ortaya koymaya devam etmektedir.

Hizmet sendikacılığında öncü rol oynayan Eğitim-Bir-Sen, 2018 yılı eylül ayında yapılan Milli Eğitim Bakanlığı Görevde Yükselme ve Ünvan Değişikliği Sınavı için hazırlamış olduğu kitapla, bu alanda üyelerimize çok ciddi bir kaynak oluşturmuş ve sınava giren arkadaşlarımızın başarısı için üzerine düşün sorumluluğu yerine getirmiştir.

Kitabımız, değiştirilen mevzuatlar da dikkate alınarak güncellenmiş, bir önceki sınavda çıkan sorular konu başlıkları altına eklenerek, yapılacak sınavla ilgili bir fikir sahibi olunmasını amaç edinmiştir. Oluşturduğumuz profesyonel yazım ve uzman ekibimiz ile çok titiz bir çalışma yapılarak hazırlanan konu başlıklarımız ile ortaya çıkan bu kaynak kitap, sınava hazırlanan ve başarılı olmayı hedefleyen adaylara yardımcı olmak amacıyla, sınavın kapsamına, soruların yapısal özelliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Kitapta soru çıkacak konu alanlarına ilişkin bilgiler, yetişkin öğrenme ilkelerine ve çoktan seçmeli test tekniğinin gerektirdiği öğretim düzenlemelerine göre verilmiştir.

Kitabın hazırlanmasında ve yayımlanmasında emeği geçen Mevzuat komisyonumuza, hazırlık ve grafik çalışmaları için Basın ve İletişim birimimize teşekkürlerimi sunuyor, sınava hazırlanan tüm arkadaşlarımıza başarılar diliyorum.

Hasan Yalçın YAYLA
Genel Başkan Yardımcısı

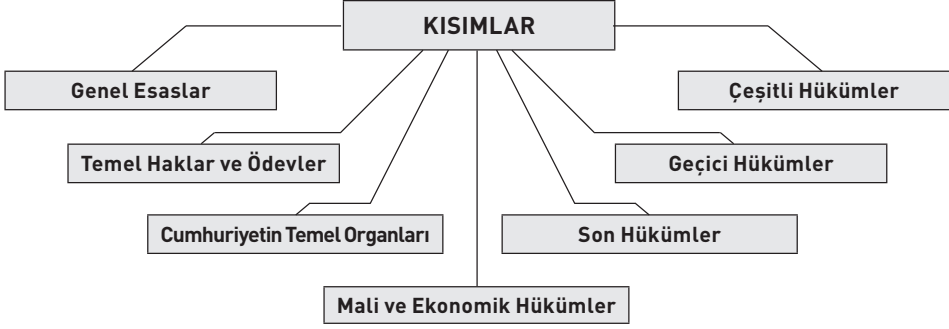
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI

BİLGİ NOTLARI

Anyasanın Kısımları

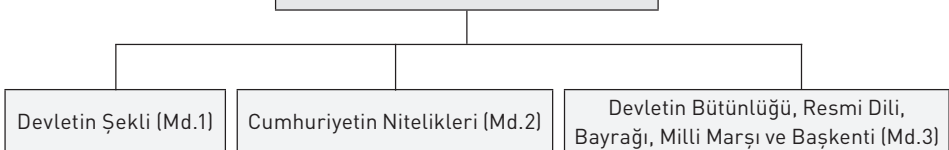

1 GENEL ESASLAR

T.C. Anayasasında genel esaslar 11 başlıkta ele alınmıştır. Bunlar:

G E N E L E S A S L A R	1	Devletin şekli
	2	Cumhuriyetin nitelikleri
	3	Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti
	4	Değiştirilemeyecek hükümler
	5	Devletin temel amaç ve görevleri
	6	Egemenlik
	7	Yasama yetkisi
	8	Yürütme yetkisi ve görevi
	9	Yargı yetkisi
	10	Kanun önünde eşitlik
	11	Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü

Değiştirilemeyecek Hükümler

I. Devletin şekli: Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir (m.1).

II. Cumhuriyetin nitelikleri: Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk millîyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir (m.2).

III. Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti: Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Millî marşı "İstiklal Marşı"dır. Başkenti Ankara'dır.

IV. Değiştirilemeyecek hükümler: Anayasanın 1 inci maddesindeki Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile, 2 nci maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri ve 3 üncü maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez (m.4).

V. Devletin temel amaç ve görevleri: Devletin temel amaç ve görevleri, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır (m.5).

VI. Egemenlik: Egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir. Türk Milleti, egemenliğini, anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır. Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz (m.6).

VII. Yasama yetkisi: Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir. Bu yetki devredilemez (m.7).

VIII. Yürütme yetkisi ve görevi: Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı tarafından, anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir (m.8).

IX. Yargı yetkisi: Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır (m.9).

X. Kanun önünde eşitlik: Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir.

Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.

Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar (m.10).

XI. Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü: Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz (m.11).

2. TEMEL HAKLAR ve ÖDEVLER

➤ Genel Hükümler

- **Temel Hak ve Hürriyetlerin Niteliği** Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devre-dilemez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder.
- **Temel Hak ve Hürriyetlerin sınırlanması** Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca kanunla sınırlandırılabilir.
- Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.
- **Temel Hak ve Hürriyetlerin Kötüye Kullanılamaması:** Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbiri, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve laik Cumhuriyeti ortadan kalmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz.
- **Temel Hak ve Hürriyetlerin Kullanılmasının Durdurulması:**

SAVAŞ

SEFERBERLİK

OLAHANÜSTÜ HAL

- Savaş, seferberlik veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir.

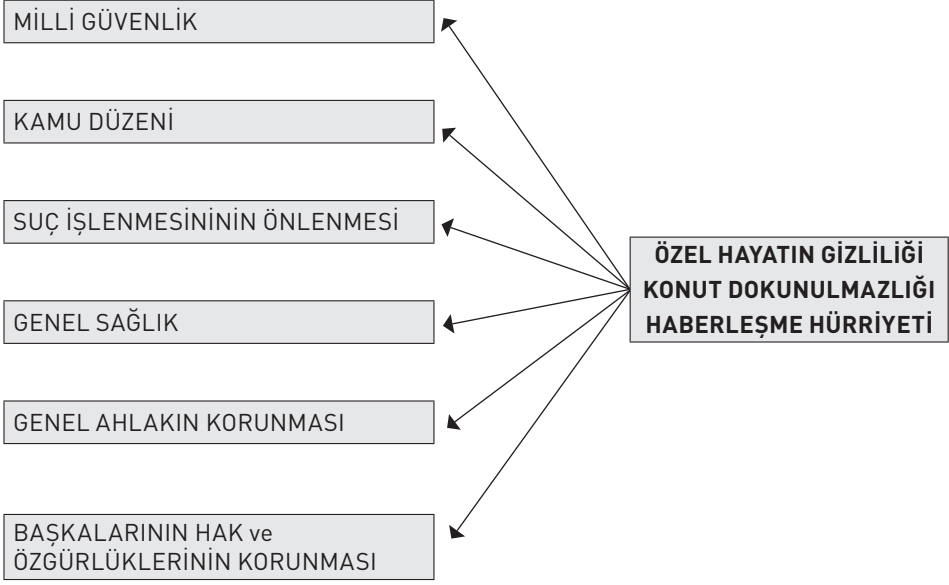
- Savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında, kişinin yaşama hakkına, maddi ve manevi bütünlüğüne dokunulamaz.
- Kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz.
- Suç ve cezalar geçmişe yürütülemez.
- Suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz.
- **Yabancıların Durumu:** Milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabilir.

➤ **Kişinin Hakları ve Ödevleri:**

1- Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı	
2- Zorla çalıştırma yasağı	
3- Kişinin hürriyeti ve güvenliği	
4- Özel hayatın gizliliği ve korunması	4. A- Özel hayatın gizliliği 4. B- Konut dokunulmazlığı 4. C- Haberleşme hürriyeti
5- Yerleşme ve seyahat hürriyeti	
6- Din ve vicdan hürriyeti	
7- Düşünce ve kanaat hürriyeti	
8- Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti	
9- Bilim ve sanat hürriyeti	
10- Basın ve yayımla ilgili hükümler	10. A- Basın hürriyeti 10. B- Süreli ve süresiz yayın hakkı 10. C- Basın araçlarının korunması 10. D- Kamu tüzel kişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme araçlarından yararlanma hakkı 10. E- Düzeltme ve cevap hakkı
11- Toplantı hak ve hürriyetleri	11. A- Dernek kurma hürriyeti 11. B- Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı
12- Mülkiyet hakkı	
13- Hakların korunması ile ilgili hükümler	13. A- Hak arama hürriyeti 13. B- Kanuni hakim güvencesi 13. C- Suç ve cezalara ilişkin esaslar
14- İspat hakkı	
15- Temel hak ve hürriyetlerin korunması	

- Yakalanan veya tutuklanan kişi, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç en geç **48** saat, toplu olarak işlenen suçlarda en çok **4 GÜN** içinde hakim önüne çıkarılır.

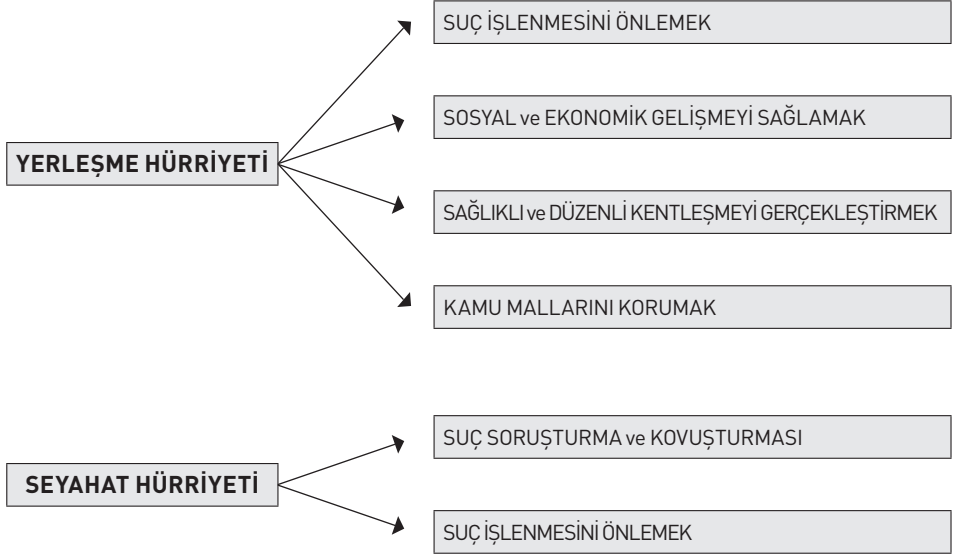
- Kimse, bu süreler geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun bırakılamaz. Bu süreler olağanüstü hal ve savaş hallerinde uzatılabilir.
- Kişinin yakalandığı veya tutuklandığı, yakınlarına derhal bildirilir.

▪ Özel Hayatın Gizliliği, Konut Dokunulmazlığı ve Haberleşme Hürriyeti; Milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık, genel ahlakın korunması ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması durumlarından; bir veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hakim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça;

- Kimsenin üstü, özel kağıtları ve eşyası aranamaz ve bunlara el konulamaz (**Özel Hayatın Gizliliği**).
- Kimsenin konutuna girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz. (**Konut Dokunulmazlığı**).
- Haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz (**Haberleşme Hürriyeti**).
- Yetkili merciin kararı **24** saat içinde görevli hakimın onayına sunulur.
- Hakim kararını el koymadan itibaren **48** saat içinde açıklar aksi halde el koyma kendiliğinden kalkar.

▪ **Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü:**

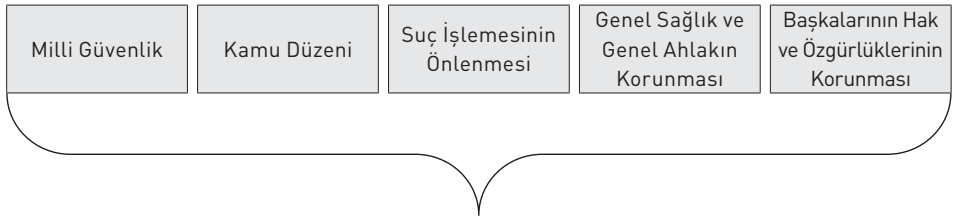
- Yerleşme Hürriyeti ve Seyahat Hürriyeti yukarıda belirtilen durumlarda **kanunla** sınırlanabilir.
- Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle hakim kararına bağlı olarak sınırlanabilir.
- Vatandaş sınır dışı edilemez ve yurda girme hakkından yoksun bırakılamaz.
- Düzeltme ve cevap hakkı, ancak kişilerin haysiyet ve şereflerine dokunulması veya kendileriyle ilgili gerçeğe aykırı yayınlar yapılması hallerinde tanınır ve kanunla düzenlenir.
- Düzeltme ve cevap yayımlanmazsa, yayımlanmasının gerekip gerekmediğine hakim tarafından ilgilinin müracaat tarihinden en geç 7 gün içerisinde karar verilir.
- Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.
- Hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz.
- Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz.
- Kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır ceza verilemez.

➤ **Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler:**

1-Ailenin korunması ve çocuk hakları	
2-Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi	
3-Kamu Yararı	3. A-Kıyılardan yararlanma 3. B-Toprak mülkiyeti 3. C-Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması 3. D-Kamulaştırma 3. E-Devletleştirme ve özelleştirme
4-Çalışma ve sözleşme hürriyeti	
5-Çalışma ile ilgili hükümler	5. A-Çalışma hakkı ve ödevi 5. B-Çalışma şartları ve dinlenme hakkı 5. C-Sendika kurma hakkı 5. D-Sendikal faaliyet
6-Toplu iş sözleşmesi, grev hakkı ve lokavt	6. A-Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı 6. B-Grev hakkı ve lokavt
7-Ücrette adalet sağlanması	
8-Sağlık, çevre ve konut	8. A-Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması 8. B-Konut hakkı
9-Gençlik ve Spor	9. A-Gençliğin korunması 9. B- Sporun geliştirilmesi ve tahkim
10-Sosyal güvenlik hakları	10. A-Sosyal güvenlik hakkı 10. B-Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler 10. C-Yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşları
11-Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması	
12-Sanatın ve sanatçının korunması	
13-Devletin iktisadi ve sosyal ödevlerinin sınırları	

▪ Eğitim Öğretim Hakkı ve Ödevi: (42.Madde)

- ❖ Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.
- ❖ Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.
- ❖ Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimini altında yapılır.
- ❖ Devlet maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar.
- ❖ Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılaacak tedbirleri alır.
- *Devlet ve kamu tüzel kişileri*; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idari irtifaklar kurmaya yetkilidir.
- Kamu hizmeti taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde devletleştirilebilir.
- Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz.
- Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar.
- Çalışanlar ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahiptir.
- Hiç kimse bir sendikaya üye olmaya ya da üyelikten ayrılmaya zorlanamaz.
- Sendika kurma hakkı ancak;

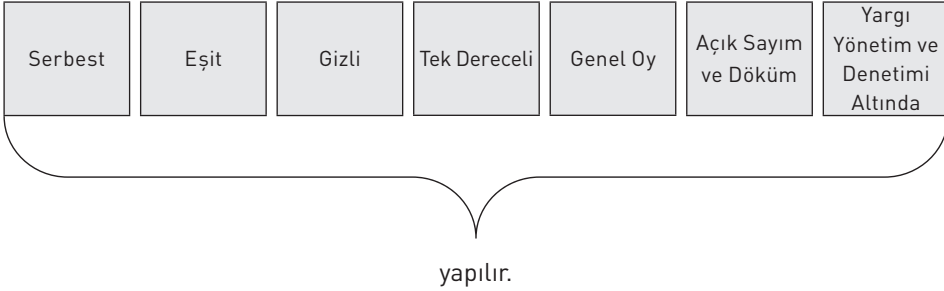
Sebepleriyle ve kanunla sınırlanabilir.

- Memurlar ve diğer kamu görevlileri, toplu sözleşme yapma hakkına sahiptirler.
- Toplu sözleşme yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde taraflar Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurabilir.
- Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararları kesindir ve toplu sözleşme hükmündedir.

➤ **Siyasi Haklar ve Ödevler:**

1-Türk vatandaşlığı	
2-Seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları	
3-Siyasi partilerle ilgili hükümler	3. A-Parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma 3. B-Siyasi partilerin uyacakları esaslar
4-Kamu hizmetlerine girme hakkı	4. A-Hizmete girme 4. B-Mal bildirimi
5-Vatan hizmeti	
6-Vergi ödevi	
7-Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı	

- Hiçbir Türk, vatana bağlılıkla bağdaşmayan bir eylemde bulunmadıkça vatandaşlıktan çıkarılamaz.
- Vatandaşlıktan çıkarma ile ilgili karar ve işlemlere karşı yargı yolu kapatılamaz.
- Seçimler ve halk oylaması;

▪ **Oy Kullanabilmek İçin:**

-18 yaşını doldurmuş olmak gerekir.

▪ **Oy Kullanamayacaklar:**

-Er ve erbaşlar

-Askeri öğrenciler

-Taksirli suçlardan hüküm giyenler hariç ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler.

▪ Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz.

▪ Parti üyesi olabilmek için 18 yaşını doldurmuş olmak gerekir.

▪ Siyasi Partilere Üye Olamayacak Olanlar:

-Hakimler ve savcılar

-Sayıştay dahil yüksek yargı organları mensupları

-Kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri

-Yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri

-Silahlı kuvvetler mensupları

-Yüksek öğretim öncesi öğrenciler

▪ Yüksek öğretim elemanları siyasi partilerin merkez organları dışında görev alamaz.

▪ Siyasi partiler ticari faaliyetlere girişemezler.

▪ Siyasi partilerin mal edinmeleri ile gelir ve giderleri Anayasa mahkemesi tarafından denetlenir. Anayasa Mahkemesi bu denetim görevini yerine getirirken Sayıştay'dan yardım alır.

▪ Siyasi partilerin kapatılması, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesince kesin olarak karara bağlanır.

▪ Temelli kapatılan bir parti bir başka ad altında kurulamaz.

▪ Bir siyasi partinin temelli kapatılmasına beyan veya faaliyetleriyle sebep olan kurucuları dahil üyeleri, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak 5 yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve deneticisi olamazlar.

▪ Kamu hizmetine girenlerin mal bildiriminde bulunmaları ve bu bildirimlerin tekrarlanma süreleri kanunla belirlenir.

▪ Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.

▪ Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir.

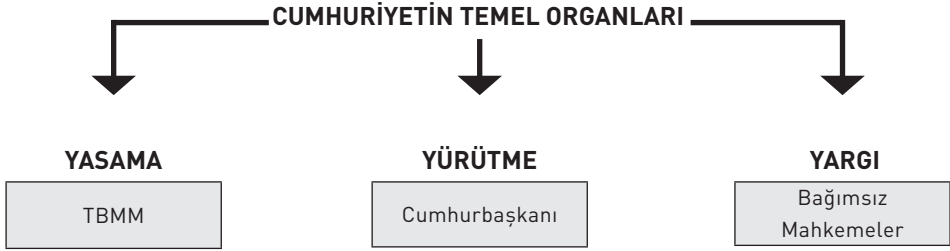
▪ Vatandaşlar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, yetkili makamlara ve TBMM'ye yazı ile başvurma hakkına sahiptirler.

▪ Kendileriyle ilgili başvuruların sonucu gecikmeksizin dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir.

▪ Türkiye'de ikamet eden yabancılar bu haklarını karşılıklılık esasına göre kullanabilir.

▪ TBMM Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleşiyle ilgili şikayetleri inceler.

▪ Kamu Başdenetçisi TBMM tarafından gizli oyla dört yıl için seçilir.

➤ **Yasama:**

▪ *TBMM genel oyla seçilen **600** milletvekilinden oluşur.*

▪ **Milletvekili Seçilebilmek İçin:**

▪ **18** yaşını dolduran her Türk milletvekili seçilebilir.

-En az ilkokul mezunu olmayanlar,

-Kısıtlı olanlar,

-Askerlikle ilişkisi olanlar,

-Kamu hizmetinden yasaklı olanlar,

-Taksirli suçlar hariç, toplam 1 yıl veya daha fazla hapis ile ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar,

-Zimmet, ihtilas[nitelikli zimmet], irtikap[görevinden dolayı kendisine veya başkasına menfaat sağlama], rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile; Milletvekili seçilemezler.

▪ Hakimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ve Silahlı Kuvvetler mensupları, görevlerinden çekilmedikçe, aday olamazlar ve milletvekili seçilemezler.

▪ Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri 5 (beş) yılda bir aynı günde yapılır. Süresi biten milletvekili yeniden seçilebilir. Cumhurbaşkanlığı seçiminde birinci oylamada gerekli çoğunluğun sağlanamaması halinde 101 inci maddedeki usule göre ikinci oylama yapılır.

▪ Savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkan görülmezse, TBMM seçimleri bir yıl geriye bırakılmasına karar verebilir. Geriye bırakma sebebi ortadan kalkmamışsa, erteleme kararındaki usule göre bu işlem tekrarlanabilir.

▪ Ara Seçim:

-TBMM üyeliklerinde boşalma olması halinde, ara seçime gidilir.

-Ara seçim her seçim döneminde **1** defa yapılır.

-Gene seçimden **30 ay** geçmedikçe ara seçime gidilemez.

-Ancak; boşalan üyeliklerin sayısı, üye tam sayısının **% 5'ini** bulduğu hallerde, ara seçimlerinin **3 ay** içinde yapılmasına karar verilir.

-Genel seçimlere **1 yıl** kala, ara seçim yapılamaz.

▪ Bir ilin veya seçim çevresinin , TBMM'nde üyesi kalmaması halinde, boşalmayı takip eden **90 günden sonraki ilk Pazar günü** ara seçim yapılır.

▪ Milletvekilliğinin düşmesi

Milletvekilliğinin düşme şekli	Kabul şekli
İstifa halinde	İstifanın geçerli olduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanınca tespit edildikten sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca kararlaştırılır.
Kesin hüküm giyme veya kısıtlanma halinde	Bu husustaki kesin mahkeme kararının Genel Kurula bildirilmesiyle olur.
Milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar halinde	Yetkili komisyonun bu durumu tespit eden raporu üzerine Genel Kurul gizli oyla karar verir
Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içerisinde toplam beş birleşim günü katılmama halinde	Durumun Meclis Başkanlık Divanınca tespit edilmesi üzerine, Genel Kurulca üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyuyla karar verilebilir.

▪ TBMM'nin görev ve yetkileri:

-Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak.

-Bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerini görüşmek ve kabul etmek.

-Para basılmasına karar vermek.

-Savaş ilanına karar vermek.

-Milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını **uygun bulmak**.

-TBMM üye tam sayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilanına karar vermek.

-Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmektir.

▪ Kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkilidir. Kanun tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşölme usul ve esasları İctüzükle düzenlenir.

▪ Cumhurbaşkanı, TBMM tarafından kabul edilen kanunları **15 gün** içinde yayımlar.

▪ Türkiye Büyük Millet Meclisi, geri gönderilen kanunu üye tamsayısının salt çoğunluğuyla aynen kabul ederse, kanun Cumhurbaşkanınca yayımlanır; Meclis, geri gönderilen kanunda yeni bir değişiklik yaparsa, Cumhurbaşkanı değıştirilen kanunu tekrar Meclise geri gönderebilir.

▪ Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak andlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağıdır.

▪ Ekonomik, ticari veya teknik ilişkileri düzenleyen ve süresi bir yılı aşmayan andlaşmalar, Devlet Maliyesi bakımından bir yüklenme getirmemek, kişi hallerine ve Türklerin yabancı memleketlerdeki mülkiyet haklarına dokunmamak şartıyla, yayımlanma ile yürürlüğe konabilir. Bu takdirde bu andlaşmalar, yayımlarından başlayarak iki ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulur.

▪ Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz.

▪ **TBMM toplantı ve karar yeter sayısı:**

- Türkiye Büyük Millet Meclisi, her yıl Ekim ayının ilk günü kendiliğinden toplanır. Meclis, bir yasama yılında **en çok 3 (üç) ay** tatil yapabilir; ara verme veya tatil sırasında Cumhurbaşkanınca toplantıya çağrılır.

- Siyasi parti grupları, **en az 20 (yirmi) üyeden** meydana gelir.

- TBMM yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tam sayısının **en az üçte biri ile toplanır**.

-Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir. Ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının **dörtte birinin bir fazlasından az olamaz**.

▪ **TBMM'nin bilgi edinme ve denetim yolları:**

Meclis Araştırması	Belli bir konuda bilgi edinilmek için yapılan incelemeden ibarettir.
Genel Görüşme	Toplumu ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konunun, TBMM Genel Kurulunda görüşülmesidir.
Meclis Soruşturması	Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkında yapılan soruşturmadan ibarettir.
Yazılı Soru	Yazılı olarak en geç onbeş gün içinde cevaplanmak üzere milletvekillerinin, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlara yazılı olarak soru sormalarından ibarettir.

- Meclis araştırması, genel görüşme ve yazılı soru önergelerinin verilme şekli, içeriği ve kapsamı ile araştırma usulleri Meclis İçtüzüğü ile düzenlenir.

➤ **YÜRÜTME**

▪ **Cumhurbaşkanı adaylık ve seçimi:**

- Cumhurbaşkanı, kırk yaşını doldurmuş, yükseköğrenim yapmış, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip Türk vatandaşları arasından, doğrudan halk tarafından seçilir.
- Cumhurbaşkanının görev süresi 5 (beş) yıldır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir.
- Cumhurbaşkanlığına, siyasi parti grupları, en son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini (%5) almış olan siyasi partiler ile en az yüzbin seçmen aday gösterebilir.
- Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.
- Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday, Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday, Cumhurbaşkanı seçilir.
- İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması halinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. - İkinci oylamaya tek adayın kalması halinde, bu oylama referandum şeklinde yapılır. Aday, geçerli oyların salt çoğunluğunu aldığı takdirde Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması halinde, sadece Cumhurbaşkanı seçimi yenilenir.

- Seçimlerin tamamlanamaması halinde, yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

- Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin diğer usul ve esaslar kanunla düzenlenir.

▪ **Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri:**

- Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir.

- Cumhurbaşkanı, Devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder.

- Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder.

- Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapar.

- Ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında Meclise mesaj verir.

- Kanunları yayımlar.

- Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir.

- Kanunların, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinde iptal davası açar.

- Cumhurbaşkanı yardımcılarını ile bakanları atar ve görevlerine son verir.

- Üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenler.

- Yabancı devletlere Türkiye Cumhuriyetinin temsilcilerini gönderir, Türkiye Cumhuriyetine gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul eder.

- Milletlerarası andlaşmaları onaylar ve yayımlar.

- Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunar.

- Milli güvenlik politikalarını belirler ve gerekli tedbirleri alır.

- Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil eder.

- Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verir.

- Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebiyle kişilerin cezalarını hafifletir veya kaldırır.

- Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve

ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.

- Cumhurbaşkanı, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilir.

■ Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu

- Cumhurbaşkanı hakkında, bir suç işlediği iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, önergeyi en geç 1 (bir) ay içinde görüşür ve üye tamsayısının beşte üçünün (3/5) gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir.

- Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının 3 (üç) katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak 15 (onbeş) kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu 2 (iki) ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona 1 (bir) aylık yeni ve kesin bir süre verilir.

- Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren 10 (on) gün içinde dağıtılır, dağıtımından itibaren 10 (on) gün içinde Genel Kurulda görüşülür. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tamsayısının üçte ikisinin (2/3) gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divan yargılaması 3 (üç) ay içinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere 3 (üç) aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır.

- Hakkında soruşturma açılmasına karar verilen Cumhurbaşkanı, seçim kararı almaz.

- Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanının görevi sona erer.

- Cumhurbaşkanının görevde bulunduğu sürede işlediği iddia edilen suçlar için görevi bittikten sonra da bu madde hükmü uygulanır.

■ Cumhurbaşkanı yardımcıları, Cumhurbaşkanına vekâlet ve bakanlar

- Cumhurbaşkanı, seçildikten sonra bir veya daha fazla Cumhurbaşkanı yardımcısı atayabilir.

- Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde, 45 (kırkbeş) gün içinde Cumhurbaşkanı seçimi yapılır. Yenisi seçilene kadar Cumhurbaşkanı yar-

dımcısı Cumhurbaşkanlığına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır. Genel seçime bir yıl veya daha az kalmışsa Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimi de Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte yenilenir. Genel seçime 1 bir yıldan fazla kalmışsa seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz. Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinin yapılacağı tarihte her iki seçim birlikte yapılır.

- Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hallerinde, Cumhurbaşkanı yardımcısı Cumhurbaşkanına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.

- Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanır ve görevden alınır. Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, 81 inci maddede yazılı şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde and içerler. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan olarak atanırlarsa üyelikleri sona erer.

- Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, Cumhurbaşkanına karşı sorumludur. Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkında görevleriyle ilgili suç işledikleri iddiasıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, önergeyi en geç 1 (bir) ay içinde görüşür ve üye tamsayısının beşte üçünün (3/5) gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir.

- Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının 3 (üç) katı olarak gösterecekleri adaylar arasından, her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak 15 (onbeş) kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu 2 (iki) ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir.

- Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren 10 (on) gün içinde dağıtılır ve dağıtımından itibaren 10 (on) gün içinde Genel Kurulda görüşülür. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tamsayısının üçte ikisinin (2/3) gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divan yargılaması 3 (üç) ay içinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere 3 (üç) aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır.

- Bu kişilerin görevde bulundukları sürede, görevleriyle ilgili işledikleri iddia edilen suçlar bakımından,

görevleri bittikten sonra da beşinci, altıncı ve yedinci fıkra hükümleri uygulanır.

- Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın görevi sona erer.

- Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, görevleriyle ilgili olmayan suçlarda yasa-
ma dokunulmazlığına ilişkin hükümlerden yararlanır.
- Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile mer-
kez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.

▪ **Devlet Denetleme Kurulu**

- İdarenin hukuka uygunluğunun, düzenli ve verimli şekilde yürütülmesinin ve gelişt-
tirilmesinin sağlanması amacıyla, Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak kurulan Devlet
Denetleme Kurulu, Cumhurbaşkanının isteği üzerine, tüm kamu kurum ve kuruluş-
larında ve sermayesinin yarısından fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her
tür türlü kuruluştaki, kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında, her düzeydeki
işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, kamuya yararlı derneklerle vakıflarda, her tür-
lülü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetlemeleri yapar.
- Yargı organları, Devlet Denetleme Kurulunun görev alanı dışındadır.
- Devlet Denetleme Kurulunun Başkan ve üyeleri, Cumhurbaşkanınca atanır.
- Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri,
Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.

▪ **Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanı seçimlerinin yenilenmesi**

- Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tamsayısının beşte üç (3/5) çoğunluğuyla seçimle-
rin yenilenmesine karar verebilir. Bu halde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi
ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.
- Cumhurbaşkanının seçimlerin yenilenmesine karar vermesi halinde, Türkiye Büyük
Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.
- Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine
karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir.
- Seçimlerinin birlikte yenilenmesine karar verilen Meclisin ve Cumhurbaşkanının
yetki ve görevleri, yeni Meclisin ve Cumhurbaşkanının göreve başlamasına kadar de-
vam eder.
- Bu şekilde seçilen Meclis ve Cumhurbaşkanının görev süreleri de 5 (beş) yıldır.

▪ **Başkomutanlık ve Genelkurmay Başkanlığı**

- Başkomutanlık, Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevî varlığından ayrılamaz ve
Cumhurbaşkanı tarafından temsil olunur.
- Millî güvenliğin sağlanmasından ve Silahlı Kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlan-
masından, Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı, Cumhurbaşkanı sorumludur.

- Cumhurbaşkanınca atanan Genelkurmay Başkanı; Silahlı Kuvvetlerin komutanı olup, savaşta Başkomutanlık görevlerini Cumhurbaşkanlığı namına yerine getirir.

▪ Millî Güvenlik Kurulu

- Millî Güvenlik Kurulu; Cumhurbaşkanının başkanlığında, Cumhurbaşkanı yardımcılarını, Adalet, Millî Savunma, İçişleri, Dışişleri Bakanları, Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz ve Hava kuvvetleri komutanlarından kurulur.

- Gündemin özelliğine göre Kurul toplantılarına ilgili bakan ve kişiler çağrılıp görüşleri alınabilir.

- Millî Güvenlik Kurulu; Devletin millî güvenlik siyasetinin tayini, tespiti ve uygulanması ile ilgili alınan tavsiye kararları ve gerekli koordinasyonun sağlanması konusundaki görüşlerini Cumhurbaşkanına bildirir. Kurulun, Devletin varlığı ve bağımsızlığı, ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği, toplumun huzur ve güvenliğinin korunması hususunda alınmasını zorunlu gördüğü tedbirlere ait kararlar Cumhurbaşkanınca değerlendirilir.

- Millî Güvenlik Kurulunun gündemi; Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve Genelkurmay Başkanının önerileri dikkate alınarak Cumhurbaşkanınca düzenlenir.

- Cumhurbaşkanı katılmadığı zamanlar Millî Güvenlik Kurulu Cumhurbaşkanı yardımcısının başkanlığında toplanır.

- Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin teşkilatı ve görevleri Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.

▪ Olağanüstü hal yönetimi

- Cumhurbaşkanı; savaş, savaş gerektirecek bir durumun baş göstermesi, seferberlik, ayaklanma, vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma, ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması, anayasal düzeni veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin ortaya çıkması, şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması, tabii afet veya tehlikeli salgın hastalık ya da ağır ekonomik bunalımın ortaya çıkması hallerinde yurdun tamamında veya bir bölgesinde, süresi 6 (altı) ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilan edebilir.

- Olağanüstü hal ilanı kararı, verildiği gün Resmî Gazetede yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur.

- Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde ise derhal toplantıya çağırılır; Meclis gerekli gördüğü takdirde olağanüstü halin süresini kısaltabilir, uzatabilir veya olağanüstü hali kaldırabilir.

- Cumhurbaşkanının talebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi her defasında 4 (dört) ayı geçmemek üzere süreyi uzatabilir. Savaş hallerinde bu dört aylık süre aranmaz.

- Olağanüstü hallerde vatandaşlar için getirilecek para, mal ve çalışma yükümlülükleri ile 15 inci maddedeki ilkeler doğrultusunda temel hak ve hürriyetlerin nasıl sınırlandıracağı veya geçici olarak durdurulacağı, hangi hükümlerin uygulanacağı ve işlemlerin nasıl yürütüleceği kanunla düzenlenir.

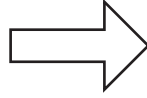
- Olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, 104 üncü maddenin

onyedinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen sınırlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Kanun hükmündeki bu kararnameler Resmî Gazetede yayımlanır, aynı gün Meclis onayına sunulur.

- Savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanamaması hâli hariç olmak üzere; olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri 3 (üç) ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülür ve karara bağlanır. Aksi halde olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi kendiliğinden yürürlükten kalkar.

OLAĞANÜSTÜ HAL

Cumhurbaşkanı yurdun tamamında veya bir bölgesinde süresi 6 ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilan edebilir.

Olağanüstü hal ilanı kararı, verildiği gün Resmî Gazetede yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur.

Cumhurbaşkanının talebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi her defasında 4 (dört) ayı geçmemek üzere süreyi uzatabilir. Savaş hallerinde bu dört aylık süre aranmaz.

▪ İdare

- İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır.

- Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur.

- İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.

- Yüksek Askerî Şûranın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma hariç her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açıktır.

- İdari işlemlere karşı açılacak davalarda süre, yazılı bildirim tarihinden başlar.

- Yargı yetkisi, idarî eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olup, hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz. Yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idarî eylem ve işlem niteliğinde veya takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı verilemez.

- Kanun, olağanüstü hallerde, seferberlik ve savaş halinde ayrıca millî güvenlik, kamu düzeni, genel sağlık nedenleri ile yürütmenin durdurulması kararı verilmesini sınır-
layabilir.

- İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.

- Mahallî idarelerin seçimleri, 67 nci maddedeki esaslara göre 5 (beş) yılda bir yapılır.
Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir.

- Merkezî idare, mahallî idareler üzerinde, mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü
ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum
yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanun-
da belirtilen esas ve usuller dairesinde idarî vesayet yetkisine sahiptir.

- Mahallî idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, kendi aralarında
Cumhurbaşkanının izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri
ve merkezî idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere, görevleri
ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.

➤ YARGI:

A. Mahkemelerin bağımsızlığı

- Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak
vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler.

- Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkeme-
lere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde
bulunamaz.

- Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması
ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

- Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu
organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine
getirilmesini geciktiremez.

B. Hâkimlik ve savcılık teminatı

- Hâkimler ve savcılar azlolunamaz, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaş-
tan önce emekliye ayrılamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle
de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamaz.

- Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini
sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar veya meslekte kal-
malarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır.

C. Hâkimlik ve savcılık mesleği

- Hâkimler ve savcılar adlî ve idarî yargı hâkim ve savcıları olarak görev yaparlar. Bu görevler meslekten hâkim ve savcılar eliyle yürütülür.
- Hâkimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler.
- Hâkim ve savcıların nitelikleri, atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.
- Hâkimler ve savcılar altmışbeş yaşını bitirinceye kadar hizmet görürler; Askerî hâkimlerin yaş haddi, yükselme ve emeklilikleri kanunda gösterilir.
- Hâkimler ve savcılar, kanunda belirtilenlerden başka, resmî ve özel hiçbir görev alamazlar.
- Hâkimler ve savcılar idarî görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdırlar.
- Hâkim ve savcı olup da adalet hizmetindeki idarî görevlerde çalışanlar, hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümlere tâbidirler. Bunlar, hâkimler ve savcılara ait esaslar dairesinde sınıflandırılır ve derecelendirilirler, hâkimlere ve savcılara tanınan her türlü haklardan yararlanırlar.

D. Duruşmaların açık ve kararların gerekçeli olması

- Mahkemelerde duruşmalar herkese açıktır. Duruşmaların bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına ancak genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hallerde karar verilebilir.
- Küçüklerin yargılanması hakkında kanunla özel hükümler konulur.
- Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır.
- Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.

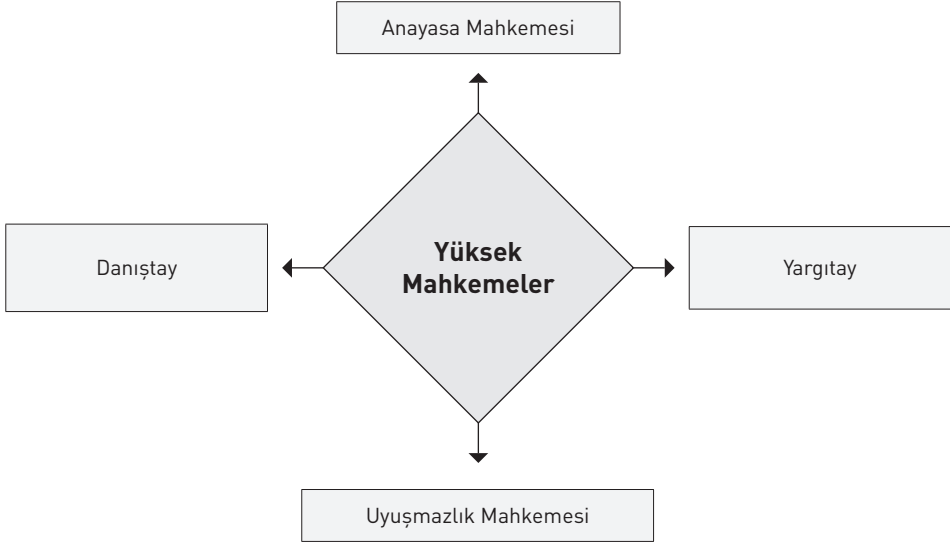
E. Mahkemelerin kuruluşu

- Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.

F. Hâkim ve savcıların denetimi

- Hâkim ve savcıların görevlerini; kanun, tüzük, yönetmeliklere ve genelgelere (Hâkimler için idarî nitelikteki genelgelere) uygun olarak yapıp yapmadıklarını denet-

leme; görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hal ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırma ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma, Adalet Bakanlığının izni ile adalet müfettişleri tarafından yapılır. Adalet Bakanı soruşturma ve inceleme işlemlerini, hakkında soruşturma ve inceleme yapılacak olandan daha kıdemli hâkim veya savcı eliyle de yaptırabilir.

▪ Anayasa Mahkemesi:

- Anayasa Mahkemesi **15 üyeden** kurulur.
- **3** üye Türkiye Büyük Millet Meclisi, **12** üye Cumhurbaşkanı tarafından seçilir.
- Anayasa Mahkemesine üye seçilebilmek için, **45 (kırkbeş)** yaşın doldurulmuş olmak gerekir.
- Anayasa Mahkemesi üyeleri **12 yıl** için seçilir.
- Bir kimse **2 defa** Anayasa Mahkemesi üyesi seçilemez.
- Anayasa Mahkemesi üyeleri **65 yaşını** doldurunca emekliye ayrılır.
- Anayasa Mahkemesi üyeleri asli görevleri dışında resmi veya özel hiçbir görev alamazlar.

Görev ve yetkileri

- Anayasa Mahkemesi, kanunların, **Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin** ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasaya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetler ve bireysel başvuruları karara bağlar.

- Anayasa değişikliklerini ise sadece şekil bakımından inceler ve denetler. Ancak, olağanüstü hallerde, ve savaş hallerinde çıkarılan **Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin** şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde dava açılmaz.
- Anayasa Mahkemesi Cumhurbaşkanını, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, **Cumhurbaşkanı yardımcılarını, bakanları**, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Başkan ve üyelerini, Başsavcılarını, Cumhuriyet Başsavcivekilini, Hakimler ve Savcılar Kurulu ve Sayıştay Başkan ve üyelerini görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyla yargılar.
- Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları da görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divanda yargılanırlar.

İptal davası

- Kanunların, **Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin**, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün veya bunların belirli madde ve hükümlerinin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açabilme hakkı, Cumhurbaşkanına, **Türkiye Büyük Millet Meclisinde en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubuna ve** üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyelere aittir.

Dava açma süresi

- Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, iptali istenen kanun, **Cumhurbaşkanlığı kararnamesi** veya içtüzüğün Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altmış gün sonra düşer.

Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi

- Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya **Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin** hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır.

Anayasa Mahkemesinin kararları

- Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir. İptal kararları gerekçesi yazılmadan açıklanamaz.
- Anayasa Mahkemesi bir kanun veya **Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin** tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.

- Kanun, **Cumhurbaşkanlığı kararnamesi** veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar.
- Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir.
- Bu tarih, kararın Resmi Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez
- İptal kararının yürürlüğe girişinin ertelendiği durumlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, iptal kararının ortaya çıkardığı hukuki boşluğu dolduracak kanun teklifini öncelikle görüşüp karara bağlar.
- İptal kararları geriye yürümez.

II Yargıtay:

-Yargıtay, adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir.

III Danıştay:

- İdari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir.

- Danıştay, davaları görmek, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında iki ay içinde düşüncesini bildirmek, idarî uyuşmazlıkları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevlidir.

IV Uyuşmazlık Mahkemesi:

-Adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarının kesin olarak çözüm yeri Uyuşmazlık Mahkemesidir.

-Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, Anayasa Mahkemesinin kararı esas alınır.

Hakimler ve Savcılar Kurulu

- Hâkimler ve Savcılar Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar.
- Hâkimler ve Savcılar Kurulu on üç üyeden oluşur; iki daire hâlinde çalışır.
- Kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır.
- Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurulun tabii üyesidir.
- Üyeler dört yıl için seçilir.
- Süresi biten üyeler bir kez daha seçilebilir.

Sayıştay

- Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir.
- Sayıştayın kesin hükümleri hakkında ilgililer yazılı bildirim tarihinden itibaren onbeş gün içinde bir kereye mahsus olmak üzere karar düzeltilmesi isteminde bulunabilirler. Bu kararlar dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamaz.
- Vergi, benzeri mali yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay kararları arasındaki uyumsuzluklarda Danıştay kararları esas alınır.
- Mahallî idarelerin hesap ve işlemlerinin denetimi ve kesin hükme bağlanması Sayıştay tarafından yapılır.

BİLGİ TARAMASI

1. Yasama, yürütme ve yargı organları ile idari makamları ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tüzük B) Anayasa C) Anayasa Mahkemesi kararı
D) Kanun E) Yönetmelik

2. T.C. Anayasası'na göre yasal yaş sınırını doldurdukları hâlde aşağıdakilerden hangisi oy kullanamaz?

- A) Taksirli suçlardan hüküm giyenler hariç ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler
B) Ortaöğretim öğrencileri
C) Memurlar
D) İşçiler
E) Subay ve Astsubaylar

3. T.C. Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerinden değildir?

- A) Ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında Meclise mesaj vermek
B) Bakanları atamak ve görevlerine son vermek
C) Milli güvenlik politikalarını belirlemek
D) Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunmak
E) Milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak

4. T.C. Anayasası'na göre siyasi partilerle ilgili aşağıdaki hükümlerden hangisi yanlıştır?

- A) Parti üyesi olabilmek için on sekiz yaşını doldurmuş olmak gerekir.
B) Siyasi partiler önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler.
C) Anayasa Mahkemesi siyasi partilerin mali denetimini yerine getirirken Danıştay'dan yardım sağlar.
D) Siyasi partilerin kapatılması istemiyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı dava açabilir.
E) Yükseköğretim öncesi öğrencileri siyasi partilere üye olamazlar.

5. T.C. Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi, Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak kurulan Devlet Denetleme Kurulunun görev alanı dışında kalır?

- A) Kamuya yararlı dernekler ve vakıflar
- B) Yargı organları
- C) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları
- D) Her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşları
- E) Silahlı kuvvetler

I. Uyuşmazlık Mahkemesinin başkanlığını Anayasa Mahkemesince, kendi üyeleri arasından görevlendirilen üye yapar.

II. Uyuşmazlık Mahkemesi adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlmeye yetkilidir.

III. Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, Kamu Denetçiliği Kurumunun kararı esas alınır.

6. T.C. Anayasası'na göre Uyuşmazlık Mahkemesi ile ilgili yukarıdakilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

7. T.C. Anayasası'na göre memur ve diğer kamu görevlilerinin, kamu hizmeti görevi, sorumlulukları ve disiplin kovuşturulmasında güvenceleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz
- B) Memurlar ve diğer kamu görevlileri Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlüdürler
- C) Memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları mensuplarına savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemez.
- D) Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari mercinin iznine bağlıdır.
- E) Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmeksizin ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir.

8. T.C. Anayasası'na göre Türkiye Büyük Millet Meclisinde boşalan üyeliklerin sayısı üye tam sayısının yüzde kaçını bulduğu hâllerde ara seçimlerin üç ay içinde yapılmasına karar verilir?

- A) 3 B) 5 C) 7 D) 10 E) 20

9. T.C. Anayasası'na göre, aşağıdakilerden hangisi Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetleme yetkisini kullanabileceği yollardan birisi değildir?

- A) Meclis araştırması B) Yazılı soru
C) Genel görüşme D) Meclis soruşturması E) Gensoru

- Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı
- Sendika kurma hakkı
- Mülkiyet hakkı
- Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı
- Konut hakkı

10. T.C. Anayasasına göre, yukarıda sayılanlardan hangileri “Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler” arasında yer alan haklar hangi seçenekte bir arada verilmiştir?

- A) Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı - Mülkiyet hakkı
B) Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı - Mülkiyet hakkı
C) Sendika kurma hakkı - Konut hakkı
D) Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı - Konut hakkı
E) Kamu hizmetlerine girme hakkı - Türk vatandaşlığı

11. T.C. Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi Millî Güvenlik Kurulunun daimi üyelerinden değildir?

- A) Adalet Bakanı
B) Jandarma Genel Komutanı
C) Cumhurbaşkanı yardımcısı
D) Hava kuvvetleri komutanı
E) İçişleri Bakanı

12. Devlet Denetleme Kurulu aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Kamu Denetçiliği Kurumu B) İçişleri Bakanı C) Cumhurbaşkanı
D) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı E) Adalet Bakanı

13. T.C Anayasası'na göre, Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilen kanunları kaç gün içinde yayımlar?

- A) 5 B) 10 C) 15 D) 30 E) 60

14. T.C Anayasasına göre; aşağıdakilerden hangisi Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkileri arasında yer almaz?

- A) Bütçe ve kesinhesap kanun tekliflerini görüşmek ve kabul etmek
B) Genel ve özel af ilanına karar vermek
C) Savaş ilanına karar vermek
D) Para basılmasına karar vermek
E) Kanunların Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinde iptal davası açmak

I- Sayıştay

II- Uyuşmazlık Mahkemesi

III- Yüksek Seçim Kurulu

15. Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri yüksek mahkemeler arasında yer almaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) II ve III D) I ve III E) I ve II

16. T.C Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi siyasi haklardandır?

- A) Kamu hizmetlerine girme hakkı
B) Sendikal faaliyet
C) Sosyal güvenlik hakkı
D) Ailenin korunması ve çocuk hakları
E) Düşünce ve kanaat hürriyeti

17. T.C. Anayasası'na göre vergi ödevi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Herkes, mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür.
- B) Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının ekonomik amacıdır.
- C) Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere vergi ödemekle yükümlüdür.
- D) Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur.
- E) Vergi ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir.

18. T.C Anayasası'na göre Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, iptali istenen kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya İçtüzüğü'nün Resmî Gazetede yayımlanmasından başlayarak kaç gün sonra düşer?

- A) Yedi
- B) On
- C) Otuz
- D) Altmış
- E) Doksan

19. T.C Anayasası'na göre;

"..... üyeden kurulan Anayasa Mahkemesi üyeleri, yıl için seçilirler."

Yukarıda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdaki seçeneklerden hangilerinin gelmesi gerekir?

- A) On-on iki
- B) Dokuz-on
- C) Onbir-dört
- D) On iki-altı
- E) On beş-On iki

20. T.C. Anayasası'na göre kişisel verilerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kişisel veriler, kişinin açık rızasıyla işlenebilir
- B) Kişisel veriler, kanunda öngörülen hâllerde işlenebilir
- C) Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir
- D) Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir
- E) Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı, kişinin kendisiyle ilgili kişisel verilerin amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar

- I. Hâkimler ve savcılar azlolunamaz.
- II. Kendileri istemedikçe Anayasa’da gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz.
- III. Bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması durumunda, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınabilir.
- IV. Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar veya meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır.

21. T.C. Anayasası’na göre “hâkimlik ve savcılık teminatı” ile ilgili yukarıdaki hükümlerden hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) I, III ve IV C) II, III ve IV D) I, II ve IV E) I, II, III ve IV

22. 22. T.C. Anayasası’na göre “idarî uyuşmazlıkları çözmek” aşağıdaki mahkemelerden hangisinin görevidir?

- A) Yargıtay
B) Danıştay
C) Sayıştay
D) Anayasa Mahkemesi
E) Uyuşmazlık Mahkemesi

23. T.C. Anayasası’na göre aşağıdakilerden hangisi değiştirilemeyecek hükümler arasında yer almaz?

- A) Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır.
B) Türkiye Cumhuriyeti üniter bir devlettir.
C) Millî marşı İstiklal Marşıdır.
D) Başkenti Ankara’dır.
E) Dili Türkçedir.

24. T.C. Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi Devletin temel amaç ve görevlerinden değildir?

- A) Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak
B) Kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak
C) Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini korumak
D) Kişinin siyasal ve düşünsel haklarını sınırlayan her türlü engeli kaldırmaya çalışmak
E) İnsanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak

I. Ailesine

II. Topluma

III. Diğer kişilere

25. T.C. Anayasası'na göre temel hak ve hürriyetler, kişinin yukarıdakilerden hangilerine karşı ödev ve sorumluluklarını ihtiva eder?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

26. T.C. Anayasası'na göre şekil ve şartları kanunla düzenlenmek üzere aşağıdaki durumların hangisi zorla çalıştırma sayılır?

- A) Tutukluluk süreleri içindeki çalıştırmalar
B) Hükümlülük süreleri içindeki çalıştırmalar
C) Olağanüstü hâllerde vatandaşlardan istenecek hizmetler
D) Mülki amirin resen soruşturma açtığı memurlardan kendi görevi dışında istenecek bedeni çalışmalar
E) Ülke ihtiyaçlarının zorunlu kıldığı alanlarda öngörülen vatandaşlık ödevi niteliğindeki fikir çalışmaları

CEVAP ANAHTARI

1.B	2.A	3.E	4.C	5.B	6.C	7.E	8.B	9.E
10.C	11.B	12.C	13.C	14.E	15.D	16.A	17.B	18.D
19.E	20.C	21.D	22.B	23.B	24.D	25.E	26.D	

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI

DEVLET MEMURLARI KANUNU (657)

DEVLET MEMURLARI KANUNU (657)

SORU-CEVAP

1. Soru: 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda yer alan hükümler hangi kurumlarda çalışan memurlar hakkında uygulanır?

Cevap:

- 1) Genel ve Katma Bütçeli Kurumlar
- 2) İl Özel İdareleri
- 3) Belediyeler
- 4) İl Özel İdareleri Belediyelerin kurdukları birlikler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar
- 5) Kanunlarla kurulan fonlar
- 6) Kefalet sandıklarında veya Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüklerinde çalışan memurlar hakkında uygulanır.

NOT: Sözleşmeli ve geçici personel hakkında bu Kanunda belirtilen özel hükümler uygulanır.

2. Soru: Hangi kurum ve kuruluşlarda çalışan Devlet memurları 657 sayılı Devlet Memurları Kanuna tabi değildir?

Cevap:

- 1) Anayasa Mahkemesi üye ve yedek üyeleri ile raportörleri
- 2) Hakimlik ve savcılık mesleklerinde veya bu mesleklerden sayılan görevlerde bulunanlar
- 3) Danıştay ve Sayıştay meslek mensupları ve Sayıştay savcı ve yardımcısı
- 4) Üniversitelerin, İktisadi ve Ticari İlimler Akademilerinin, Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademilerinin, Devlet Güzel Sanatlar Akademilerinin, Türkiye ve Orta - Doğu Amme İdaresi Enstitüsünün öğretim üye ve yardımcısı
- 5) Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası üyeleri

6) Genelkurmay Mehteran Bölüğü Sanatkarları

7) Devlet Tiyatrosu ile Devlet Opera ve Balesi ve Belediye Opera ve tiyatroları ile şehir ve belediye konservatuvar ve orkestralarının sanatkar memurları, uzman memurları, uygulatıcı uzman memurları ve stajyerleri

8) Spor-Toto Teşkilatında çalışan personel

9) Subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş ve sözleşmeli erbaş ve erler

10) Emniyet Teşkilatı mensupları

3. Soru: 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun amacı nedir?

Cevap: Devlet memurlarının hizmet şartlarını, niteliklerini, atanma ve yetiştirilmelerini, ilerleme ve yükselmelerini, ödev, hak, yüküm ve sorumluluklarını, aylıklarını ve ödeneklerini ve diğer özlük işlerini düzenlemektir.

4. Soru: 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun temel ilkeleri nelerdir?

Cevap:

1) Sınıflandırma

2) Kariyer

3) Liyakat

5. Soru: Sınıflandırma ilkesinin amacı nedir?

Cevap: Devlet kamu hizmetleri görevlerini ve bu görevlerde çalışan Devlet memurlarını görevlerin gerektirdiği niteliklere ve mesleklere göre sınıflara ayırmaktır.

6. Soru: Kariyer ilkesinin amacı nedir?

Cevap: Devlet memurlarına, yaptıkları hizmetler için lüzumlu bilgilere ve yetiştirme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkanını sağlamaktır.

7. Soru: Liyakat ilkesinin amacı nedir?

Cevap: Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır.

8. Soru: 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre, kaç tür istihdam yapılmaktadır?

Cevap:

- 1) Memurlar
- 2) Sözleşmeli personel
- 3) İşçiler

Kamu hizmetleri; memurlar, sözleşmeli personel, işçiler eliyle gördürülür.

9. Soru: 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre, memur nasıl tanımlanmaktadır?

Cevap: Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler, bu Kanunun uygulanmasında memur sayılır.

Yukarıdaki tanımlananlar dışındaki kurumlarda genel politika tespiti, araştırma, planlama, programlama, yönetim ve denetim gibi işlerde görevli ve yetkili olanlar da memur sayılır.

10. Soru: Sözleşmeli personel ne demektir?

Cevap: Kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan, zaruri ve istisnai hallere münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde, Cumhurbaşkanınca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde ihdas edilen pozisyonlarda, mali yılla sınırlı olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileridir.

11. Soru: İşçi ne demektir?

Cevap: Memur, sözleşmeli personel ve geçici personel dışında kalan ve ilgili mevzuatı gereğince tahsis edilen sürekli işçi kadrolarında belirsiz süreli iş sözleşmeleriyle çalıştırılan sürekli işçiler ile mevsimlik veya kampanya işlerinde ya da orman yangınıyla mücadele hizmetlerinde ilgili mevzuatına göre geçici iş pozisyonlarında altı aydan az olmak üzere belirli süreli iş sözleşmeleriyle çalıştırılan geçici işçilerdir. Bunlar hakkında bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

Bu Kanuna tabi kurumlar, dört istihdam şekli dışında personel çalıştıramazlar.

12. Soru: Devlet memurlarının ödev ve sorumlulukları nelerdir?

- 1) Sadakat
- 2) Tarafsızlık ve Devlete bağlılık
- 3) Davranış ve işbirliği
- 4) Yurt dışında davranış
- 5) Amir durumunda olan Devlet memurlarının görev ve sorumlulukları
- 6) Devlet memurlarının görev ve sorumlulukları
- 7) Kişisel sorumluluk ve zarar
- 8) Kişilerin uğradıkları zararlar
- 9) Mal bildirimi
- 10) Basına bilgi veya demeç verme
- 11) Resmi belge, araç ve gereçlerin yetki verilen mahaller dışına çıkarılmaması ve iadesi

13. Soru: Sadakat nedir?

Cevap: Devlet memurları, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve kanunlarına sadakatla bağlı kalmak ve milletin hizmetinde Türkiye Cumhuriyeti kanunlarını sadakatla uygulamak zorundadırlar.

14. Soru: Tarafsızlık ve Devlete bağlılık ne demektir?

Cevap: Devlet memurları siyasi partiye üye olamazlar, herhangi bir siyasi parti, kişi veya zümrenin yararını veya zararını hedef tutan bir davranışta bulunamazlar; görevlerini yerine getirirlerken dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep gibi ayırım yapamazlar; hiçbir şekilde siyasi ve ideolojik amaçlı beyanda ve eylemde bulunamazlar ve bu eylemlere katılamazlar.

Devlet memurları her durumda Devletin menfaatlerini korumak mecburiyetindedirler. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve kanunlarına aykırı olan, memleketin bağımsızlığını ve bütünlüğünü bozan Türkiye Cumhuriyetinin güvenliğini tehlikeye düşüren herhangi bir faaliyette bulunamazlar. Aynı nitelikte faaliyet gösteren herhangi bir harekete, gruplaşmaya, teşekküle veya derneğe katılamazlar, bunlara yardım edemezler.

15. Soru: Davranış ve işbirliği ne demektir?

Cevap: Devlet memurları, resmi sıfatlarının gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını hizmet içindeki ve dışındaki davranışlarıyla göstermek zorundadırlar.

Devlet memurlarının işbirliği içinde çalışmaları esastır.

16. Soru: Yurt dışında davranış ne demektir?

Cevap: Devlet memurlarından sürekli veya geçici görevle veya yetişme, inceleme ve araştırma için yabancı memleketlerde bulunanlar Devlet itibarını veya görev haysiyetini zedeleyici fiil ve davranışlarda bulunamazlar.

17. Soru: Amir durumunda olan Devlet memurlarının görev ve sorumlulukları nelerdir?

Cevap: Devlet memurları amiri oldukları kuruluş ve hizmet birimlerinde kanun, ve diğer mevzuatla belirlenen görevleri zamanında ve eksiksiz olarak yapmaktan ve yaptırmaktan, maiyetindeki memurlarını yetiştirmekten, hal ve hareketlerini takip ve kontrol etmekten görevli sorumludurlar.

Amir, maiyetindeki memurlara hakkaniyet ve eşitlik içinde davranır. Amirlik yet-kisini kanun, ve diğer mevzuatla belirtilen esaslar içinde kullanır.

Amir, maiyetindeki memurlara kanunlara aykırı emir veremez ve maiyetindeki memurdan hususi bir menfaat temin edecek bir talepte bulunamaz, hediyesini kabul edemez ve borç alamaz.

18. Soru: Devlet memurlarının görev ve sorumlulukları nelerdir?

Cevap: Devlet memurları kanun, ve diğer mevzuatla belirtilen esaslara uymakla ve amirler tarafından verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü ve görevlerinin iyi ve doğru yürütülmesinden amirlerine karşı sorumludurlar.

Devlet memuru amirinden aldığı emri, Anayasa, kanun, Cumhurbaşkanlığı ka-rarnamesi ve yönetmelik hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu ay-kırılığı o emri verene bildirir. Amir emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yeni-lerse, memur bu emri yapmağa mecburdur. Ancak emrin yerine getirilmesinden doğacak sorumluluk emri verene aittir.

Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kim-se sorumluluktan kurtulamaz.

Acele hallerde kamu düzeninin ve kamu güvenliğinin korunması için kanunla gösterilen istisnalar saklıdır.

19. Soru: Kişisel sorumluluk ve zarar ne demektir?

Cevap: Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar.

Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır.

Zararların ödettirilmesinde bu konudaki genel hükümler uygulanır. Ancak fiilin meydana geldiği tarihte en alt derecenin birinci kademesinde bulunan memurun brüt aylığının yarısını geçmeyen zararlar, kabul etmesi halinde disiplin amiri veya yetkili disiplin kurulu kararına göre ilgili memurca ödenir.

20. Soru: Kişilerin uğradıkları zararlar ne demektir?

Cevap: Kişiler kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlar-
dan dolayı bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açarlar. Ancak, Devlet dairelerine tevdi veya bu dairelerce tahsil veya muhafaza edilen para ve para hükmündeki değerli kağıtların ilgili personel tarafından zimmete geçirilmesi halinde, zimmete geçirilen miktar, cezai takibat sonucu beklenmeden Hazine tarafından hak sahibine ödenir. Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır.

İşkence ya da zalimane, gayri insani veya haysiyet kırıcı muamele suçları nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince verilen kararlar sonucunda Devletçe ödenen tazminatlardan dolayı sorumlu personele rücu edilmesi hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Kişisel sorumluluk ve zarar maddesinde belirtilen zarar ile bu maddede belirtilen zararların nevi, miktarlarının tespiti, takibi, amirlerin sorumlulukları ve yapılacak işlemlerle ilgili diğer hususlar Cumhurbaşkanınca düzenlenecek yönetmelikle belirlenir.

21. Soru: Mal bildirimi nedir?

Cevap: Devlet memurları, kendileriyle, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait taşınır ve taşınmaz malları, alacak ve borçları hakkında, özel kanunda yazılı hükümler uyarınca, mal bildirimi verirler.

22. Soru: Basına bilgi veya demeç verme yasağı ne demektir?

Cevap: Devlet Memurları, kamu görevleri hakkında basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına bilgi veya demeç veremezler. Bu konuda ge-

rekli bilgi ancak bakanın yetkili kılacağı görevli illerde valiler veya yetkili kılacağı görevli tarafından verilebilir.

Askeri hizmet ile ilgili bilgiler özel kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin yetkili, kıldığı personel dışın da hiç bir kimse tarafından açıklanamaz.

23. Soru: Resmi belge, araç ve gereçlerin yetki verilen mahaller dışına çıkarılmaması ve iadesi ne demektir?

Cevap: Devlet memurları görevleri ile ilgili resmi belge araç ve gereçleri, yetki verilen mahaller dışına çıkaramazlar, hususi işlerinde kullanamazlar.

Devlet memurları görevleri icabı kendilerine teslim edilen resmi belge, araç ve gereçleri görevleri sona erdiği zaman iade etmek zorundadırlar. Bu zorunluluk memurun mirasçılara da şamildir.

24. Soru: Devlet memurlarının genel hakları nelerdir?

Cevap:

- 1) Uygulamayı isteme hakkı
- 2) Güvenlik
- 3) Emeklilik
- 4) Çekilme
- 5) Müracaat, şikayet ve dava açma
- 6) Sendika kurma
- 7) İzin
- 8) Kovuşturma ve yargılama
- 9) İsnat ve iftiralara karşı koruma

25. Soru: Uygulamayı isteme hakkı ne demektir?

Cevap: Devlet memurları, bu kanun ve diğer mevzuata göre tayin ve tespit olunup yürürlükte bulunan hükümlerin kendileri hakkında aynen uygulanmasını istemek hakkına sahiptirler.

26. Soru: Güvenlik hakkı nedir?

Cevap: Kanunlarda yazılı haller dışında Devlet memurunun memurluğuna son verilmez, aylık ve başka hakları elinden alınamaz.

27. Soru: Emeklilik hakkı ne demektir?

Cevap: Devlet memurlarının, özel kanununda yazılı belirli şartlar içinde, emeklilik hakları vardır.

28. Soru: Çekilme hakkı ne demektir?

Cevap: Devlet memurları, bu kanunda belirtilen esaslara göre memurluktan çekilebilirler.

29. Soru: Müracaat, şikayet ve dava açma hakkı ne demektir?

Cevap: Devlet memurları kurumlarıyla ilgili resmi ve şahsi işlerinden dolayı müracaat; amirleri veya kurumları tarafından kendilerine uygulanan idari eylem ve işlemlerden dolayı şikayet ve dava açma hakkına sahiptirler.

Müracaat ve şikayetler söz veya yazı ile en yakın amirden başlayarak silsile yolu ile şikayet edilen amirler atlanarak yapılır.

Müracaat ve şikayetler incelenerek en kısa zamanda ilgiliye bildirilir. Müracaat ve şikayetlerle ilgili esas ve usuller Cumhurbaşkanınca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

30. Soru: Sendika kurma hakkı ne demektir?

Cevap: Devlet memurları, Anayasada ve özel kanununda belirtilen hükümler uyarınca sendikalar ve üst kuruluşlar kurabilir ve bunlara üye olabilirler.

31. Soru: İzin hakkı nedir?

Cevap: Devlet memurları, bu kanunda gösterilen süre ve şartlarla izin hakkına sahiptirler.

32. Soru: Kovuşturma ve yargılama hakkı ne demektir?

Cevap: Devlet memurlarının görevleri ile ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılması ve haklarında dava açılması özel hükümlere tabidir.

33. Soru: İsnat ve iftiralara karşı koruma hakkı ne demektir?

Cevap: Devlet memurları hakkındaki ihbar ve şikayetler, garaz veya mücerret hakaret için, uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı ve soruşturma veya yargılamanın tabi olduğu kanuni işlem sonucunda bu isnat sabit olmadığı takdirde, merkezde bu memurun en büyük amiri, illerde valiler, isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılmasını Cumhuriyet Savcılığından isterler.

34. Soru: Devlet memurlarının hangi eylem, hareket ve faaliyette bulunmaları yasaklanmıştır?

Cevap:

- 1) Toplu eylem ve hareketlerde bulunma
- 2) Grev
- 3) Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma
- 4) Hediye alma, menfaat sağlama
- 5) Denetimindeki teşebbüsten menfaat sağlama
- 6) Gizli bilgileri açıklama

35. Soru: Toplu eylem ve hareketlerde bulunma yasağı nedir?

Cevap: Devlet memurlarının kamu hizmetlerini aksatacak şekilde memurluktan kasıtlı olarak birlikte çekilmeleri veya görevlerine gelmemeleri veya görevlerine gelipte Devlet hizmetlerinin ve işlerinin yavaşlatılması veya aksatılması sonucu- nu doğuracak eylem ve hareketlerde bulunmaları yasaktır.

36. Soru: Grev yasağı nedir?

Cevap: Devlet memurlarının greve karar vermeleri, grev tertiplemeleri, ilan et- meleri, bu yolda propaganda yapmaları yasaktır.

Devlet memurları, herhangi bir greve veya grev teşebbüsüne katılamaz, grevi destekleyemez veya teşvik edemezler.

37. Soru: Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı nedir?

Cevap: Memurlar Türk Ticaret Kanununa göre (Tacir) veya (Esnaf) sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamaz, ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz, ticari mümessil veya ticari vekil veya kolektif şirketlerde ortak veya ko- mandit şirkette komandite ortak olamazlar. (Görevli oldukları kurumların iştirak- lerinde kurumlarını temsilen alacakları görevler hariç).

Memurlar, mesleki faaliyette veya serbest meslek icrasında bulunmak üzere ofis, büro, muayenehane ve benzeri yerler açamaz; gerçek kişilere, özel hukuk tüzel kişilerine veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait herhangi bir iş yerinde veya vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışamaz.

Memurların üyesi oldukları yapı, kalkınma ve tüketim kooperatifleri, kamu ku- rumu niteliğindeki meslek kuruluşları veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulmuş yardım sandıklarının yönetim, denetim ve disiplin kurulları üyelikleri ile özel kanunlarda belirtilen görevler bu yasaklamanın dışındadır.

Eşleri, reşit olmayan veya mahcur olan çocukları, yasaklanan faaliyetlerde bu- lunan memurlar bu durumu 15 gün içinde bağlı oldukları kuruma bildirmekle yükümlüdürler.

38. Soru: Hediye alma, menfaat sağlama yasağı ne demektir?

Cevap: Devlet memurlarının doğrudan doğruya veya aracı eliyle hediye istemeleri ve görevleri sırasında olmasa dahi menfaat sağlama amacı ile hediye kabul etmeleri veya iş sahiplerinden borç para istemeleri ve almaları yasaktır.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, hediye alma yasağının kapsamını belirlemeye ve en az genel müdür veya eşiti seviyedeki üst düzey kamu görevlilerince alınan hediyelerin listesini gerektiğinde her takvim yılı sonunda bu görevlilerden istemeye yetkilidir.

39. Soru: Denetimindeki teşebbüsten menfaat sağlama yasağı ne demektir?

Cevap: Devlet memurunun, denetimi altında bulunan veya kendi görevi veya men-sup olduğu kurum ile ilgisi olan bir teşebbüsten, doğrudan doğruya veya aracı eliyle her ne ad altında olursa olsun bir menfaat sağlaması yasaktır.

40. Soru: Gizli bilgileri açıklama yasağı nedir?

Cevap: Devlet memurlarının kamu hizmetleri ile ilgili gizli bilgileri görevlerinden ayrılmış bile olsalar, yetkili bakanın yazılı izni olmadıkça açıklamaları yasaktır.

41. Soru: 657 sayılı Devlet Memurları Kanuna göre tesis edilen sınıflar hangileridir?

Cevap:

- 1) Genel İdare Hizmetleri Sınıfı
- 2) Teknik Hizmetler Sınıfı
- 3) Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı
- 4) Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı
- 5) Avukatlık Hizmetleri Sınıfı
- 6) Din Hizmetleri Sınıfı
- 7) Emniyet Hizmetleri Sınıfı
- 8) Jandarma Hizmetleri Sınıfı
- 9) Sahil Güvenlik Hizmetleri Sınıfı
- 10) Yardımcı Hizmetler Sınıfı
- 11) Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı
- 12) Milli İstihbarat Hizmetleri Sınıfı

42. Soru: Genel idare hizmetleri sınıfı hangi memurlar tarafından teşkil edilir?

Cevap: Bu Kanunun kapsamına dahil kurumlarda yönetim, icra, büro ve benzeri hizmetleri gören ve bu Kanunla tespit edilen diğer sınıflara girmeyen memurlar Genel İdare Hizmetleri sınıfını teşkil eder.

43. Soru: Eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfının kapsamı nedir?

Cevap: Bu sınıf, bu Kanun kapsamına giren kurumlarda eğitim ve öğretim vazife-siyle görevlendirilen öğretmenleri kapsar.

44. Soru: Yardımcı hizmetler sınıfının kapsamı nedir?

Cevap: Yardımcı hizmetler sınıfı, kurumlarda her türlü yazı ve dosya dağıtmak ve toplamak, müracaat sahiplerini karşılamak ve yol göstermek; hizmet yerlerini temizleme, aydınlatma ve ısıtma işlerinde çalışmak veya basit iklim rasatlarını yapmak; ilaçlama yapmak veya yaptırmak veya tedavi kurumlarında hastaların ve hastanelerin temizliği ve basit bakımı ile ilgili hizmetleri yapmak veya kurumlarda koruma ve muhafaza hizmetleri gibi ana hizmetlere yardımcı mahiyetteki görevlerde her kurumun özel bünyesine göre ve yine bu mahiyette olmak üzere ihdasına lüzum gördüğü yardımcı hizmetleri ifa ile görevli bulunanlardan 4 üncü maddenin (D) bendinde tanımlananların (işçiler) dışında kalanları kapsar.

Bu sınıfa dahil personel tarafından yerine getirilmesi gereken hizmetlerden hizmet yerlerinin ve tedavi kurumlarının temizlenmesi, tesisatın bakım ve işletilmesi ve benzeri nitelikteki hizmetlerin üçüncü şahıslara ihale yoluyla gördürülmesi mümkündür.

45. Soru: Devlet Memurları Kanunu'na göre, sınıfların öğrenim durumlarına göre giriş ve yükselinebilecek derece ve kademeleri nasıl düzenlenmiştir?

Cevap:

Öğrenim durumu	Giriş		Yükselinebilecek	
	Derece	Kademe	Derece	Kademe
İlkokulu bitirenler	15	1	7	Son
Ortaokulu bitirenler	14	2	5	Son
Ortaokul dengi mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	14	3	5	Son
Ortaokul üstü 1 yıl mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	13	1	4	Son
Ortaokul üstü 2 yıl mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	13	2	4	Son
Liseyi bitirenler	13	3	3	Son
Lise dengi mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	12	2	3	Son
Lise veya dengi okullar üstü 1 yıllık mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	11	1	2	Son
Lise veya dengi okullar üstü 2 yıl veya Ortaokul üstü en az 5 yıllık mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	10	1	2	Son
Lise veya dengi okullar üstü 3 yıl teknik veya mesleki öğrenimi bitirenler	10	2	2	Son
2 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	10	2	1	Son
3 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	10	3	1	Son
4 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	9	1	1	Son
5 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	9	2	1	Son
6 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	9	3	1	Son

46. Soru: Devlet Memurları Kanunu'na göre yükselinebilecek derecenin üstünde bir dereceye yükselme nasıl yapılmaktadır?

Cevap: Bu kanun hükümlerine göre öğrenim durumları, hizmet sınıfları ve görev unvanları itibarıyla azami yükselinebilecekleri derecelerin dördüncü kademesinden aylık almaya hak kazanan ve son sekiz yıllık süre içinde herhangi bir disiplin cezası almayanların kazanılmış hak aylıkları kadro şartı aranmaksızın bir üst dereceye yükseltilir.

47. Soru: Memuriyete giriş yaşı kaçtır?

Cevap: Genel olarak 18 yaşını tamamlayanlar Devlet memuru olabilirler.

Bir meslek veya sanat okulunu bitirenler en az 15 yaşını doldurmuş olmak ve Türk Medeni Kanununun 12 nci maddesine göre kazai rüşt kararı almak şartıyla Devlet memurluklarına atanabilirler.

48. Soru: Devlet memurlarını sınıflandırmada öğrenim şartları nelerdir?

Cevap: Genel olarak ortaokulu bitirenler memur olabilirler. Ortaokul mezunlarından istekli bulunmadığı takdirde ilkokulu bitirenlerin de alınması caizdir. Bir sınıfta belli görevlere atanabilmek veya bu görevlerde belli derecelere yükselinebilmek için, kuruluş kanunları veya bu kanun , Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve kuruluş kanunlarına dayanılarak çıkarılacak yönetmelikler ile işin gereğine göre daha yüksek öğrenim dereceleri veya muayyen fakülte, okul veya öğrenim dallarını veya meslek içi veya meslekle ilgili eğitim programlarını bitirmiş olmak veya yabancı dil bilmek gibi şartlar konulabilir.

49. Soru: Memur başka sınıfta ve derecesinin altında bir görevde çalıştırılabilir mi?

Cevap: Hiç bir memur sınıfının dışında ve sınıfının içindeki derecesinin altında bir derecenin görevinde çalıştırılmaz.

5 inci ve daha aşağı derecelerdeki kadrolara, derece yükselmesi için gerekli nitelikleri haiz memur bulunmaması hallerinde, öğrenim durumları itibarıyla tespit olunan yükselinebilecek dereceyi aşmamak ve karşılık gösterilecek kadro derecesi kazanılmış hak aylık derecelerinin üç üst derecesinden fazla olmamak kaydıyla, bu dereceler karşılık gösterilerek, kendi derecesi ile aynı sınıftan memur atanması mümkündür.

Bu gibiler, işgal ettikleri kadroda kazanılmış derece ve kademelerinin aylığını almaya devam ederler ve kazanılmış aylıklarındaki kademe ilerlemesi ve derece yükselmesi genel esaslara göre yapılır. Karşılık gösterilen kadrolar, ilgililer için kazanılmış hak teşkil etmez.

50. Soru: Devlet memurluğuna girişte aranan genel şartlar nelerdir?**Cevap:**

1. Türk Vatandaşı olmak,
2. Bu Kanunda belirtilen yaş şartlarını taşımak,
3. Bu Kanunda belirtilen öğrenim şartlarını taşımak,
4. Kamu haklarından mahrum bulunmamak,
5. Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak.
6. Askerlik durumu itibarıyla;
 - a) Askerlikle ilgisi bulunmamak,
 - b) Askerlik çağına gelmemiş bulunmak,
 - c) Askerlik çağına gelmiş ise muvazzaf askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olmak,
7. 53 üncü madde hükümleri saklı kalmak kaydı ile görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmamak.
8. Güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılmış olmak.

51. Soru: Kaç yıllık süre içinde disiplin cezası almayan memurların kazanılmış hak aylıkları kadro şartı aranmaksızın bir üst dereceye yükseltilir.

Cevap: Son sekiz yıllık süre.

52. Soru: Devlet memuru olabilmek için en az kaç yaşında olmak gerekir?

Cevap: Genel olarak **18** yaşını tamamlayanlar Devlet memuru olabilirler. Bir meslek veya sanat okulunu bitirenler en az **15** yaşını doldurmuş olmak ve Türk Medeni Kanununun 12 nci maddesine göre kazai rüşt kararı almak şartıyla Devlet memurluklarına atanabilirler.

53. Soru: Devlet memurluğuna girişte aranan özel şartlar nelerdir?

Cevap:

1. Hizmet göreceği sınıf için belirtilen öğretim ve eğitim kurumlarının birinden diploma almış olmak,
2. Kurumların özel kanun veya diğer mevzuatında aranan şartları taşımak.

54. Soru: Bu Kanuna göre, kurumların memur ihtiyaçlarını karşılama şekli nasıldır?

Cevap: Kurumların memur ihtiyaçları yayınlanan sınav sonuçlarında belirlenen başarı sırasına göre ilgili kurumlarca atama yapılmak suretiyle karşılanır.

Müteakip sınav dönemine kadar kurumların acil ihtiyaçları; sınavlara girip kazanmış ancak yeterli kadro olmaması nedeni ile ataması yapılamayanlardan; yayınlanan başarı sırasına göre karşılanabilir.

Yapılan atamalar, ilgili kurumlarca derhal Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.

55. Soru: Kurum ve kuruluşlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanuna göre çalıştırdıkları personele ait kadrolarda hangi oranda engelli çalıştırmak zorundadır.

Cevap: % 3 oranında.

56. Soru: Aday olarak atanmış Devlet memurunun adaylık süresi kaç yıldan az olamaz?

Cevap: Bir yıldan az olamaz.

57. Soru: Aday olarak atanmış Devlet memurunun adaylık süresi kaç yıldan çok olamaz?

Cevap: İki yıldan çok olamaz.

58. Soru: Aday olarak atanmış Devlet memurunun nakli adaylık süresi içinde başka bir kuruma yapılır mı?

Cevap: Aday olarak atanmış Devlet memurunun nakli adaylık süresi içinde başka bir kuruma yapılamaz.

59. Soru: Devlet memuru olarak atanabilmek için aday memurun hangi eğitimlerden geçmesi ve başarılı olması gerekir?

Cevap:

- 1) Temel Eğitim
- 2) Hazırlayıcı Eğitim
- 3) Staj

60. Soru: Hangi durumlarda aday memurun adaylık devresi içinde görevine son verilir?

Cevap: Adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim ve staj devrelerinin her birinde başarısız olanlarla, hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları ve göreve devamsızlıkları tespit edilenlerin görevlerine son verilir.

61. Soru: Adaylık süresi içinde hangi disiplin cezası alanların ilişkileri kesilir?

Cevap: Aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olanların ilişkileri kesilir.

62. Soru: Bu Kanun'a göre, asli memurluğa atanma nasıl olur?

Cevap: Adaylık devresi içinde eğitimde başarılı olan adaylar disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile onay tarihinden geçerli olmak üzere asli memurluğa atanırlar.

Asli memurluğa geçme tarihi adaylık süresinin sonunu geçemez.

63. Soru: İstisnai memurluklarla ilgili düzenlemeler nelerdir?

Cevap: Cumhurbaşkanlığı ile Türkiye Büyük Millet Meclisinin

memurluklarına, Bakan Yardımcılıklarına, Savunma Sanayii Müsteşarlığına ait Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, I. Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı ve Müşavir Avukat kadrolarına, Toplu Konut İdaresi Başkanlığına ait Başkan, Başkan Yardımcısı, Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı, Uzman, Uzman Yardımcısı, Müşavir Avukat ve Şube Müdürleri (Uzman), Özelleştirme İdaresi Başkanlığında Başkan, Başkan Yardımcısı, Başkanlık Müşaviri, Daire Başkanı, Proje Grup Başkanı ve Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğine, Bakanlık Müşavirlikleriyle Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliklerine, Türkiye İstatistik Kurumu Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğine, Avrupa Birliği Bakanlığı Başkanlıklarına (İdari Hizmetler Başkanlığı hariç), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Başkan Yardımcısı, Başkanlık Müşaviri, Basın Müşaviri ve Hukuk Müşaviri, Gelir İdaresi Başkanlığında Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğine, Bakanlar Kurulu Sekreterliğine, Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında veya kadro açıklamalar bölümünde özel nitelikli olarak gösterilen görev yerlerine, Özel Kalem Müdürlüklerine, Valiliklere, Büyükelçiliklere, Elçiliklere, Daimi Temsilciliklere, Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanlığına, dış kuruluşlarda çalışma müşavirlikleri nezdinde görevlendirilecek sendika uzmanlıklarına, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyeliklerine, Diyanet İşleri Başkanlığı Başkanlık Müşaviri (4 adet), Diyanet İşleri Başkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri, Milli İstihbarat Teşki-

latı memurluklarına, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Müşavirliklerine, Hukuk Müşavirliğine ve Genel Sekreter Sekreterliğine, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığında Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği ve Başkanlık Müşavirliğine, Anayasa Mahkemesi Basın Müşavirliğine, bu Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve dereceye yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın tahsis edilmiş derece aylığı ile memur atanabilir. Dışişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirlikleri ile Devlet Konservatuvarında görevlendirilecek uluslararası ün yapmış üstün yeteneklere sahip Devlet sanatçılarının, olimpiyat şampiyonluğu veya olimpik spor dallarından birinde büyükler kategorisinde birden fazla Dünya şampiyonluğu kazananlar arasından atanacak spor müşavirlerinin atama ve ilerlemelerinde de bu hükümler uygulanır.

64. Soru: İstisnai memurluklara atanmada aranacak şartlar nelerdir?

Cevap: İstisnai Devlet memurluklarına genel şartları taşıyan kimselerden atanmalar yapılabilir.

Kuruluş kanunlarındaki veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerindeki özel hükümler saklıdır.

Ancak, Devlet sanatçılarında aranacak nitelikler bir yönetmelikle belirtilir. Dışişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğine atanabilmek için ise, bir yabancı dili çok iyi bilmek ve özel yönetmeliğinde belirtilecek diğer nitelikleri taşımak şarttır.

65. Soru: Bu Kanun'a göre istisnai memurluklara atanarlara uygulanacak hükümler nelerdir?

Cevap: İstisnai memurluklara atanarl hakkında bu Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesi dışında kalan bütün hükümleri uygulanır.

Ancak istisnai bir memuriyet kadrosuna atanarl, atandıkları kadronun derece aylığının ilk kademesini kazanılmış hak olarak elde ettikleri tarihten itibaren, haklarında bu kanunun kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine dair hükümleri uygulanır.

Bakanlıklar özel kalem müdürlüklerine, valiliklere, büyükelçiliklere, elçiliklere, daimi temsilciliklere atanarlın, atandıkları derecelerde geçirdikleri süreler, kazanılmış hak sayılmamak şartıyla, kademe ilerlemesinde değerlendirilir.

66. Soru: Aynı yerdeki görevlerine atanar Devlet memurları atama emrini aldıktan sonra ne kadar süre içinde görevlerine başlamak zorundadırlar?

Cevap: Tebliğ gününü izleyen iş günü içinde başlamak zorundadırlar.

67. Soru: Başka bir yerdeki görevlere atanan Devlet memurları atama emri kendilerine tebliğ edildikten sonra ne kadar süre içinde görevlerine başlamak zorundadırlar?

Cevap: Tebliği tarihinden itibaren 15 gün içerisinde o yere hareket ederek belli yol süresini izleyen iş günü içinde işe başlamak zorundadırlar.

Savaş ve olağanüstü hallerde bu süre Cumhurbaşkanlığı Kararı ile kısaltılabilir.

Yukarıdaki süreler;

1-Kanuni izinlerin kullanılması veya geçici bir görevin yapılması sırasında başka bir göreve atanan memurlar için iznin veya geçici görevin bitimi,

2-Hesaplarını, yerlerine gelenlere devir zorunda bulunan sayman ve sayman mu-temetleri için devrin sona ermesi,

3-Eski görevlerine devamları kurumlarınca yazılı olarak tebliğ edilenler için yer-lerine atanan memurların gelmesi veya yeni görev yerlerine hareketlerinin ku-rumlarınca tebliği,tarihinde başlar.

68. Soru: Atamalarda işe başlamama halinde yapılacak işlemler nelerdir?

Cevap: Bir göreve ilk defa veya yeniden atananlardan belge ile ispatı mümkün zorlayıcı sebepler olmaksızın bu Kanunda belirtilen süre içinde işe başlamayan-ların atanmaları iptal edilir ve bunlar 1 yıl süreyle Devlet memuru olarak istihdam edilemezler. Bunların belge ile ispatı mümkün zorlayıcı sebepler nedeniyle gö-re-ve başlamama hali iki ayı aştığı takdirde atama işlemi atamaya yetkili makamlar-ca iptal edilir.

Başka yerdeki bir göreve atananlardan bu Kanunda belirtilen süre içinde hareket ederek belli yol süresi sonunda yeni görevlerine başlamayanlara, eski görevlerin-den ayrılış ve yeni görevlerine başlayış tarihleri arasında aylık verilmemek şartı ile 10 günlük bir süre daha verilebilir. Belge ile ispatı mümkün zorlayıcı sebepler olmaksızın bu süre sonunda da yeni görevlerinde işe başlamayanlar memuriyet-ten çekilmiş sayılırlar.

69. Soru: Kademe ilerlemesi nedir?

Cevap: Kademe; derece içinde, görevin önemi veya sorumluluğu artmadan, me-murun aylığındaki ilerlemedir.

70. Soru: Kademe ilerlemesi için gereken şartlar ve düzenlemeler nelerdir?

Cevap: Memurun kademe ilerlemesinin yapılabilmesi için bulunduğu kademede en az bir yıl çalışmış olması ve bulunduğu derecede ilerleyebileceği bir kademe-nin bulunması şartları aranır.

Belirli bir süre görev yapmak üzere, mecburî olarak sürekli görevle atanan memurlardan kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde bulunanlara, bu yörelerde fiilen çalışmak suretiyle geçirilen her iki yıl için bir kademe ilerlemesi daha verilir. Yıllık izinde geçirilen süreler fiilen çalışılmış sayılır. İki yıldan az süreler dikkate alınmaz.

Son sekiz yıl içinde herhangi bir disiplin cezası almayan memurlara, aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere bir kademe ilerlemesi uygulanır.

Bu maddede belirtilen şartları haiz her sınıf ve derecedeki memurlar, hak kazandıkları tarihten geçerli olmak üzere ve başkaca bir işleme gerek kalmaksızın bir ileri kademeye ilerlemiş sayılırlar.

Kademe ilerlemesi ile ilgili onay mercii atamaya yetkili amirdir. Onay mercileri kademe ilerlemeleri ile ilgili yetkilerini devredebilirler.

Kademe ilerlemesine hak kazanamayan memurlar, kurumlarınca her ay alınacak toplu onaylarla belirlenir. Kademe ilerlemesi yapmış sayılanlardan ilerlemeye müstahak olmadıkları sonradan tespit edilenlerin kademe ilerlemeleri, ilerlemiş sayıldıkları tarihten geçerli olmak üzere iptal edilir.

71. Soru: Derece yükselmesi için gereken şartlar ve düzenlemeler nelerdir?

Cevap: A) Derece yükselmesi yapılabilmesi için:

- a) Üst derecelerden boş bir kadronun bulunması,
- b) Derecesi içinde en az 3 yıl ve bu derecenin 3 üncü kademesinde 1 yıl bulunmuş,
- c) Kadronun tahsis edildiği görev için öngörülen nitelikleri elde etmiş, olması şarttır.

B) Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı ile Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı hariç, sınıfların 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelerindeki kadrolarına, derece yükselmesindeki süre kaydı aranmaksızın, atanmasındaki usule göre daha aşağıdaki derecelerden atama yapılabilir.

Ancak, bu şekilde bir atamanın yapılabilmesi için ilgilinin;

- a) 1 inci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300 ve daha yukarıda olanlar için en az 12 yıl,
- b) 1 inci ve 2 nci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300'den az olanlar için en az 10 yıl,
- c) 3 üncü ve 4 üncü dereceli kadrolar için en az 8 yıl, hizmetinin bulunması ve yükseköğrenim görmüş olması şarttır. Dört yıldan az süreli yükseköğrenim görenler

için bu süreler iki yıl ilave edilir. Bu sürelerin hesabında; 217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesi kapsamına dâhil kurumlarda fiilen çalışılan süreler ile Yasama Organı Üyeliğinde, belediye başkanlığında, belediye ve il genel meclisi üyeliğinde, kanunlarla kurulan fonlarda, muvazzaf askerlikte, okul devresi dâhil yedek subay- lıkta ve uluslararası kuruluşlarda geçen sürelerin tamamı ile yükseköğrenim gördükten sonra özel kurumlarda veya serbest olarak çalıştıkları sürenin; Bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşlarının müsteşar ve müsteşar yardımcılar ile en üst yönetici konumundaki genel müdür ve başkan kadrolarına atanacaklar için tamamı, diğer kadrolara atanacaklar için altı yılı geçmemek üzere dörtte üçü dikkate alınır.

Bu bent hükümlerine göre atananlar atandıkları kadronun aylık (Ek gösterge dahil) ve diğer haklarından yararlanırlar. Bu suretle üst dereceye atananların bu kadrolarda geçirdikleri her yıl kademe ilerlemesi ve her “3” yıl derece yükselmesi sayılmak suretiyle kazanılmış hak ve emeklilik keseneğine esas aylık derecelerinin yükselmesinde göz önüne alınır. Ancak atandıkları kadro aylıkları, başka görevlere atanma halinde kazanılmış hak sayılmaz.

C) Derece yükselmesi ile ilgili onay mercii atamaya yetkili amirdir. Müşterek kararla atanmış olanların derece yükselmeleri, ilgili bakanın veya yetkili kıldığı makamın onayı ile yapılır. Üst derece kadroya atanmış olup da kazanılmış hak ve emeklilik keseneğine esas aylık dereceleri daha aşağıda bulunanların, kazanılmış hak ve emeklilik keseneğine esas aylık derecelerinin yükseltilmeleri için, bu hâlin devamı süresince yukarıda belirtilen onay aranmaz.

72. Soru: İdari görevlere atanmalar ile ilgili düzenlemeler nelerdir?

Cevap: Kurumlar, Eğitim ve Öğretim, Sağlık ve Yardımcı Sağlık ve Teknik Hizmetler Sınıflarına dahil memurlardan, kariyerlerinden yararlanmak istediklerini 2 - 4 üncü dereceler arasındaki idari görevlere ait olup kazanılmış hak derecelerinin iki altındaki derecelerden tespit ve ihdas edilmiş kadrolara atayabilirler.

Bu suretle atanan memurların aylıkları kazanılmış hak dereceleri üzerinden ödenir. Ancak kazanılmış aylık dereceleri ve kariyer hizmet sınıfları için tespit edilen ek gösterge, zam ve tazminatlar ile atandıkları görevlerin ek gösterge, zam ve tazminatlarının farklı olması halinde fazla olanı ödenir.

73. Soru: Bir sınıftan başka bir sınıfa geçme ile ilgili düzenlemeler nelerdir?

Cevap: Memurların eşit dereceler arasında veya derece yükselmesi suretiyle sınıf değiştirmeleri caizdir. Bu şekilde sınıf değiştireceklerin geçecekleri sınıf ve görev için bu Kanunda veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen niteliklere

sahip olmaları şarttır. Bu durumda sınıfları değişenlerin eski sınıflarının derecesinde elde ettikleri kademelerde geçirdikleri süreler yeni sınıflardaki derecelerinde dikkate alınır.

Kurumlar, memurlarını meslekleri ile ilgili sınıftan genel idare hizmetleri sınıfına veya genel idare hizmetleri sınıfından meslekleri ile ilgili sınıfa, görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış hak aylık dereceleriyle atayabilirler.

Eski sınıflarında, görev alacakları yeni sınıfa göre memurluğa daha yüksek bir derece ve kademedan başlamış olup da sınıf değiştirenlerin yeni görevlerindeki ilk ilerleme süreleri eski sınıflarında kazandıkları derece ve kademelere tekabül eden süre kadar uzatılır ve bu süre tamamlanıncaya kadar kendilerine sınıf değiştirmeleri sırasında bulundukları derecede kademe ilerlemesi verilmez.

74. Soru: Yer değiştirme suretiyle ilgili atanmalar nasıl düzenlenmiştir?

Cevap: Kurumlarda yer değiştirme suretiyle atanmalar; hizmetlerin gereklerine, özelliklerine, Türkiye'nin ekonomik, sosyal, kültürel ve ulaşım şartları yönünden benzerlik ve yakınlık gösteren iller gruplandırılarak tespit edilen bölgeler arasında adil ve dengeli bir sistem içinde yapılır.

Yeniden veya yer değiştirme suretiyle yapılacak atamalarda; aile birimini muhafaza etmek bakımından kurumlar arasında gerekli koordinasyon sağlanarak memur olan diğer eşin de isteği halinde ataması, atamaya tabi tutulan memurun atandığı yere 74 ve 76 ncı maddelerde belirtilen esaslar çerçevesinde yapılır. Yer değiştirme suretiyle atanmaya tabi memurun atandığı yerde eşinin atanacağı teşkilatın bulunmaması ya da teşkilatı olmakla birlikte niteliğine uygun münhal bir görev bulunmaması ve ilgilinin de talebi halinde, bu personele eşinin görev süresi ile sınırlı olmak üzere aşağıdaki şartlarda izin verilebilir.

Bu suretle izin verilenlere, aylık ve diğer ödemelerine karşılık olarak, aylık (taban ve kıdem aylığı dahil), ek gösterge, zam ve tazminatlarının kanuni kesintiler düşüldükten sonraki net miktarının, eşleri;

- a) Olağanüstü Hal Bölgesine dahil illerle bu illere mücavir olarak belirlenen illerde görevli olanlara % 60'ı,
- b) Kalkınmada 1 inci derecede öncelikli yörelerde görevli olanlara % 50'si,
- c) Kalkınmada 2 nci derecede öncelikli yörelerde görevli olanlara % 25'i, kurumlarınca kadro tasarrufundan ödenir.

Eşleri diğer yörelerde görevli olanlar ise ücretsiz izinli sayılır.

Yukarıda sayılanların kadroları eşlerinin görevlendirme süresiyle sınırlı olarak saklı tutulur. Ancak, bu süre memuriyet boyunca 4 yılı hiç bir surette geçemez.

Bunların kademe ilerlemesi; emeklilik ve diğer bütün hakları ve yükümlülükleri devam eder. Ancak ücretsiz izin verilenlerin bu sürelerinin emeklilikten sayılabilmesi için kesenek ve kurum karşılıklarının her ay kendileri tarafından T.C. Emekli Sandığına yatırılması gerekir.

İlgili mevzuatı uyarınca verilecek rapora göre kendisi, eşi veya birinci derece kan hısımlığı bulunan bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri engelli olan memurların engellilik durumundan kaynaklanan yer değiştirme taleplerinin karşılanması için düzenlemeler yapılır.

Memurların atanamayacakları yerler ve bu yerlerdeki görevler ile kurumların özellik arz eden görevlerine atanabilmeleri için hangi kademelerde ne kadar hizmet etmeleri gerektiği ve yer değiştirme ile ilgili atama esasları Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir. Kurumlar atamaya tabi olacak personeli için bu yönetmelik esaslarına göre Devlet Personel Başkanlığının görüşünü almak suretiyle bir personel ve atama planı hazırlar.

75. Soru: Karşılıklı olarak yer değiştirme nasıl yapılır?

Cevap: Aynı Kurumun başka başka yerlerde bulunan aynı sınıftaki memurları, karşılıklı olarak yer değiştirme suretiyle atanmalarını isteyebilirler. Bu isteğin yerine getirilmesi atamaya yetkili amirlerince uygun bulunmasına bağlıdır.

76. Soru: Memurların bir kurumdan diğerine nakilleri nasıl yapılır?

Cevap: Memurların bu Kanuna tabi kurumlar arasında, kurumların muvafakatı ile kazanılmış hak dereceleri üzerinden veya 68 inci maddedeki esaslar çerçevesinde derece yükselmesi suretiyle, bulundukları sınıftan veya öğrenim durumları itibarıyla girebilecekleri sınıftan, bir kadroya nakilleri mümkündür. Kazanılmış hak derecelerinin altındaki derecelere atanabilmeleri için ise atanacakları kadro derecesi ile kazanılmış hak dereceleri arasındaki farkın 3 dereceden çok olmaması ve memurların isteği de şarttır.

Aşağı dereceye atananların 68 inci maddede yazılı süre kaydı aranmaksızın eski derecelerine tekrar atanmaları caizdir.

Kazanılmış hak derecelerinden aşağı derecelere atananların aylık derece ve kademeleri genel hükümlere göre tespit edilmekle beraber, atandıkları bu derecelerde geçirdikleri süreler (kesenek ve karşılık farklarının kendileri tarafından her ay T.C. Emekli Sandığına gönderilmesini kabul etmeleri şartıyla) emeklilik yönünden eski derecelerinde değerlendirilir.

13/12/1960 tarihli ve 160 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi kapsamına giren kurumlarla bu Kanuna tabi kurumlar arasındaki nakillerde de yukarıdaki hükümler

uygulanır. Aynı kanunun 4 üncü maddesi kapsamına giren kurumlarda çalışıp 657 sayılı Kanuna tabi olmayan personelden, hizmete giriş dereceleri 36 ncı madde ile tespit edilen giriş derecelerinin üzerinde olanların ilk ilerleme ve yükselmeleri için kanuni bekleme sürelerine yukarıda yazılı dereceler arasındaki sürelerle tekabül eden süre kadar ilave edilir.

77. Soru: Memurların kurumlarınca görevlerinin ve yerlerinin değiştirilmesi ile ilgili düzenlemeler nelerdir?

Cevap: Kurumlar, görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış hak aylık dereceleriyle memurları bulundukları kadro derecelerine eşit veya 68 inci maddede ki esaslar çerçevesinde daha üst, kurum içinde aynı veya başka yerlerdeki diğer kadrolara naklen atayabilirler.

Memurlar istekleri ile, kurumlarında kazanılmış hak derecelerinin en çok üç derece altında aynı veya başka yerlerdeki kadrolara atanabilirler.

Aşağı dereceye atananların 68 inci maddede yazılı süre kaydı aranmaksızın eski derecelerine tekrar atanmaları mümkündür.

Kazanılmış hak derecelerinden aşağı derecelere atananların aylık derece ve kademeleri genel hükümlere göre tespit edilmekle beraber, atandıkları bu derecelerde geçirdikleri süreler (kesenek ve karşılık farklarının kendileri tarafından her ay T.C. Emekli Sandığına gönderilmesini kabul etmeleri şartıyla) emeklilik yönünden eski derecelerinde değerlendirilir.

78. Soru: Yabancı bir memleket veya uluslararası kuruluştan hizmet alma ile ilgili düzenlemeler nelerdir?

Cevap: Yabancı memleketlerin resmî kurumları veya uluslararası kuruluşlarda kurumlarının muvafakati ile görev alacak memurlara, ilgili Bakanın onayı ile (her üç yılda bir Bakan onayı yenilenmek kaydıyla) memuriyeti süresince yabancı memleketlerin resmî kurumlarında on yıla, uluslararası kuruluşlarda yirmi bir yıla kadar aylıksız izin verilebilir.

Yukarıdaki fıkraya göre izin alan memurların kadro ile ilişkileri devam eder ve yabancı memleketlerde veya uluslararası kuruluşlarda görevde geçen süreler için emeklilik hakları 5434 sayılı Kanunun 31 inci maddesi hükümlerine uyulmak kaydı ile saklı kalır.

Bu kimselerin görevlerine dönmek istemeleri halinde; bu Kanunun sınav veya seçme ile ilgili hükümleri dikkate alınmak suretiyle, yabancı memleketlerde veya uluslararası kuruluşlarda geçirdikleri hizmet sürelerinin her yılı bir kademe ilerlemesine ve her 3 yılı bir derece yükselmesine esas olacak şekilde ve boş kadro bulunduğu takdirde değerlendirilir.

79. Soru: Bilgilerini artırmak üzere dış memleketlere gönderilme ile ilgili esaslar nelerdir?

Cevap: Mesleklerine ait öğrenimini bitirerek Devlet memurluğuna alınmış ve asli memur olarak atanmış olanlardan mesleklerine ait hizmetlerde yetiştirilmek, eğitilmek, bilgilerini artırmak veya staj yapmak üzere dış memleketlere:

- a) Kurumlarınca açılacak seçme veya yarışma sınavlarında başarı gösterenlere,
- b) Dış burslara dayanılarak gönderilenlere, İki yıla kadar ayrılma müsaadesi verilebilir. Gerekirse bu süre en çok bir kat uzatılabilir.

Bilgilerini artırmak için yabancı memlekete gönderilenlerin hak ve yükümlülükleri:

78 inci maddede yazılı olanlar kadrolarında bırakılırlar. Kadro karşılığı sözleşme ile istihdam edilenlerin sözleşmeleri devam eder ve (Şahsen özel burs sağlayan ve bu burstan istifade etmesi için kurumlarınca kendilerine maaşsız izin verilmesi uygun görülenler hariç) aylık ve diğer her türlü ödemeleri ile sözleşme ücretlerinin Kanuni kesintilerinden sonra kalan net tutarının % 60'ını Kurumlarından alırlar. Bunların kademe ilerlemesi; emeklilik ve diğer bütün hakları ve yükümlülükleri devam eder. İzin bitiminde yol süresi hariç 15 gün içinde görevlerine dönerler. Bunlardan kurumlarınca kendilerine maaşsız izin verilmesi uygun görülenlerin bu süreleri keseneklerinin ve karşılıklarının kendileri tarafından her ay T.C. Emekli Sandığına gönderilmesini kabul etmeleri şartıyla emeklilik yönünden eski derecelerinde değerlendirilir.

Kurumlarınca gönderilenlerden, uluslararası kuruluşlarda staj yapan ve çalışma esas ve usulleri ile misyon şeflikleriyle ilişkileri Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Dışişleri Bakanlığınca belirlenen memurlara, gittikleri ülkelerde sürekli görevle bulunan ve dokuzuncu derecenin birinci kademesinden aylık alan meslek memurlarına ödenmekte olan yurtdışı aylığı tutarı, diğerlerine bu tutarın 2/3'ü ödenir. Şahsen özel burs sağlayan ve bu burstan istifade etmesi için kendilerine maaşsız izin verilenler ile Cumhurbaşkanınca kurumlar itibarıyla belirlenen kontenjan dışında gönderilenler hariç olmak üzere, burslu gidenlerin aldıkları burs miktarları bu miktarın altında ise aradaki fark kurumlarınca kendilerine ayrıca ödenir.

Bu suretle yapılacak fark ödeme, her türlü vergiden müstesnadır.

Sürelerinin bitiminde görevlerine başlamayanlar çekilmiş sayılırlar. Bu suretle çekilmiş sayılanlar aylık ve yol giderleri de dahil olmak üzere kendilerine kurumlarca yapılmış bulunan bütün masrafları iki kat olarak ödemeye mecburdurlar.

Görevlerine başlayıp da yükümlü bulundukları mecburi hizmetini bitirmeden ayrılanlar veya bir ceza sebebi ile memurluktan çıkarılmış olanlar mecburi hizmetlerinin eksik kalan kısmı ile orantılı miktarı iki kat olarak ödemek zorundadırlar.

80. Soru: Bilgilerini artırmak üzere dış memleketlere gönderilme esasları nelerdir?

Cevap: Şahsen özel burs sağlayan ve bu burstan istifade etmesi için kendilerine maaşsız izin verilenler dışında her yıl yurt dışına gönderilebilecek Devlet memurlarının kurumlar itibarıyla sayıları, Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınmak suretiyle Devlet Personel Başkanlığının teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenir.

81. Soru: Silah altına alınmada izin süresi ne kadardır?

Cevap: Hazarda ve seferde muvazzaflık hizmeti dışında silah altına alınan Devlet memurları, silah altında bulundukları sürece izinli sayılırlar.

82. Soru: Askerlik ve terhis edilen Devlet memurları ile ilgili düzenlemeler nelerdir?

Cevap: Hazarda eğitim ve manevra maksadıyla veya seferde muvazzaflık hizmeti dışında silah altına alınan memurların terhislerinden sonra görevlerine başlamaları, 62 ve 63 üncü maddelerin yer değiştirme suretiyle atamaya ilişkin hükümlerine tabidir.

Devlet memuru iken muvazzaflık askerlik hizmetini yapmak üzere silah altına alınanlardan askerlik görevini tamamlayıp memuriyete dönmek isteyenler, terhis tarihinden itibaren 30 gün içinde kurumlarına başvurmak ve kurumları da başvurma tarihinden itibaren azami 30 gün içinde ilgilileri göreve başlatmak zorundadırlar.

Bunların muvazzaflık askerlikte geçen süreleri muvazzaflık askerliğe ayrıldıkları sırada iktisap etmiş oldukları derecede kademe ilerlemesi yapılmak suretiyle değerlendirilir. Bu gibilerin muvazzaflık askerliğe ayrılmadan önce işgal ettikleri kadroda kazandıkları kademe ilerlemeleri ayrıca göz önünde bulundurulur. Askerlik öncesi kademe ilerlemeleri ile askerlikte geçen süre toplamının 3 yılı aşan kısmı usulü dairesinde üst dereceye terfi ettikleri zaman bu derecede kademe ilerlemesi yapılmak suretiyle değerlendirilir.

Muvazzaflık askerlik görevini yaptıktan sonra Devlet memurluğuna atananlar adaylık esaslarına tabi olurlar ve muvazzaflık askerlikte geçen süreleri asaletlerinin tasdikinden sonra kademe ilerlemesi yapılmak ve sınav veya seçmeye tabi tutulmak suretiyle derece yükseltilmesinde de değerlendirilir.

Devlet memurlarından muvazzaflık hizmeti dışında talim ve manevra maksadıyla veya seferde silah altına alınanların kademe ilerlemeleri devam eder. Bu süre içinde derece yükselmesi gerektiğinde terhislerinden sonra açık kadro bulunması ve sınav veya seçmede başarı göstermeleri şartıyla silah altında geçen süreleri yükselecekleri üst derecenin kademelerinde dikkate alınır.

83. Soru: Vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartları nelerdir?

Cevap: Memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilir.

Bir görevin memurlar eliyle vekaleten yürütülmesi halinde aylıksız vekalet asıldır.

Ancak, ilkökul öğretmenliği (Yaz tatili hariç), tabiplik, dış tabipliği, eczacılık, köy ve beldelerdeki ebelik ve hemşirelik, mühendis ve mimarlık, veterinerlik, vaizlik, Kur'an kursu öğreticiliği, imam-hatiplik ve müezzin-kayyımlığa ait boş kadrolara Maliye Bakanlığının izni (mahallî idarelerde izin şartı aranmaz) ile, açıktan vekil atanabilir.

Aynı kurumdan ayrılımlar dolayısıyla atanan vekil memurlara vekalet görevinin 3 aydan fazla devam eden süresi için, kurum dışından veya açıktan atananlarla kurum içinden ilkökul öğretmenliğine atanan öğretmenler ile veznedarlık görevine atananlara göreve başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığı ödenir.

Bu Kanuna tabi kurumlarda çalışan veteriner hekim veya hayvan sağlık memurları, veteriner hekim veya hayvan sağlık memuru bulunmayan belediyelerin veterinerlik veya hayvan sağlık memurluğu hizmetlerini ifa etmek üzere bu hizmetlerle ilgili kadrolara vekalet aylığı verilmek suretiyle atanabilirler.

Yukarıda sayılan haller dışında, boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir.

Bu Kanuna tabi kurumlarda, mali, nakdi ve ayni sorumluluğu bulunan saymanlık kadrolarının boşalması halinde bu kadrolara işe başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle memurlar arasından atama yapılabilir.

Açıktan vekil olarak atananlara, bir yılda yirmi günü geçmemek üzere çalıştıkları her ay için iki gün yıllık izin verilir. Bu iznin kullanımında, bir sonraki yıla devredilme hâli dışında Devlet memurları için öngörülen hükümler uygulanır.

84. Soru: Hangi kurum ve kuruluşlarda ikinci görev verilemez?

Cevap:

Memurlara;

a) Bu Kanuna tabi kurumlarda,

b) Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi kurumlar ile sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait bankalarda,

c) Özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle kurulan banka ve kuruluşlarda,

ç) Yukarıdaki bentlerde yazılı idare, kuruluş ve bankalar tarafından sermayelerinin yarısından fazlasına katılmak suretiyle kurulan kuruluşlarla bunların aynı oranda katılmaları ile vücut bulan kurumlarda,

İkinci görev verilemez; bu kurumlardan her ne ad ile olursa olsun para ödenemez ve yarar sağlanamaz.

Ancak, bu Kanunun memurlara ikinci görev verilmesini öngören hükümleri ile hakem, tasfiye memuru ve bilirkişilere takdir olunan İl Genel Meclisi ve İl Daimi Encümeni başkanları, özel kanunlarla kurulan ve asli görevlerinin devamı niteliğinde olmayan çeşitli kurul, komisyon, heyet ve jüri çalışmalarına, Üniversiteler, Akademiler, Türkiye ve Orta - Doğu Amme İdaresi Enstitüsü ve Özel Kanunlarla kurulan araştırma kurumları tarafından idareyle ilgili olarak yapılan inceleme ve araştırma çalışmalarına katılanlar için özel kanunlarınca gösterilen veya bu kanunlara dayanılarak tespit edilen ücretlerin ödenmesine ilişkin hükümler saklıdır.

85. Soru: İkinci görev verilecek memurlar ve görevler hangileridir?

Cevap: Bu Kanuna tabi kurumlarda çalışan Devlet memurlarına esas görevlerinin yanında;

A) Özel kanunlarla, Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle veya bunların verdiği yetkiye dayanılarak memurlara gördürülmesi öngörülen sürekli hizmetler,

B) Mesleki bilgisi ile ilgili olarak, hizmet olanakları elverişli bulunmak ve atamaya yetkili amir tarafından uygun görülme şartıyla;

1) 87 nci maddede yazılı kurumların tabiplikleri, diş tabiplikleri, eczacılıkları, kimyagerlikleri, veterinerlikleri, avukatlıkları ile Adli Tıp Kurumu Uzmanlıkları,

2) Asıl görevlerinin bulunduğu bucak, ilçe ve zorunlu hallerde iller belediyelerinin yüksek mühendis, mühendis, yüksek mimar ve mimarlarca yürütülmesi gereken teknik hizmetleri, İkinci görev olarak verilebilir.

Asıl görevlerinin yanında;

a) Tabiplere; il ve ilçe sağlık müdürlüğü, il sağlık müdür yardımcılığı, halk sağlığı müdürlüğü, halk sağlığı müdür yardımcılığı, sağlık grup başkanlığı, baştabiplik, baştabip yardımcılığı ile il sağlık ve halk sağlığı müdürlüklerinde ilgili mevzuatı uyarınca tabipler tarafından yürütülmesi öngörülen şube müdürlükleri,

- b) Diş hekimlerine ve veterinerlere, meslekleri ile ilgili baştabiplik,
- c) Veteriner, diş hekimi ve eczacılara; baştabip yardımcılığı,
- d) Öğretmenlere; okul ve enstitü müdürlüğü, başyardımcılığı ve yardımcılığı görevleri, ikinci görev olarak yaptırılabilir.

86. Soru: Ders görevi verilecek memurlar hangileridir?

Cevap: Her derecedeki eğitim ve öğretim kurumları ile Üniversite ve Akademi (Askeri Akademiler dahil), okul, kurs veya yaygın eğitim yapan kurumlarda ve benzeri kuruluşlarda öğretmen veya öğretim üyesi bulunmaması halinde öğretmenlere, öğretim üyelerine veya diğer memurlara veyahut açıktan atanacaklara ücret ile ek ders görevi verilebilir.

Ücretle okutulacak ders saatlerinin sayısı, ders görevi alacakların nitelikleri ve diğer hususlar Cumhurbaşkanlığı kararı ile tespit olunur.

87. Soru: Birleşemeyecek görevler hangileridir?

Cevap: Devlet memurlarına, vekalet görevi, ikinci görev veya ders görevlerinden ancak birisi verilebilir. Öğretmenlerin idari görevi bu hükmün dışındadır. Bir memurun üstünde birden çok ücretli vekalet görevi veya ikinci görev bulunamaz.

88. Soru: Kadroları kaldırılan Devlet memurları ile ilgili yapılan düzenlemeler nelerdir?

Cevap: Kadrosu kaldırılan memurlar, en geç altı ay içinde kendi kurumlarında niteliklerine uygun bir kadroya atanırlar. Bu memurlar, kurumlarında atama imkânı bulunmaması hâlinde aynı süre içinde başka bir kurumdaki kadrolara atanmak üzere Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Bunlar, atama işlemi yapılmıyaya kadar kurumlarında niteliklerine uygun işlerde çalıştırılır ve yeni bir kadroya atanıncaya kadar eski kadrolarına ait malî haklardan ve sosyal yardımlardan yararlanmaya devam ederler.

Söz konusu memurların eski kadrolarına ait en son ayda aldığı malî haklar kapsamında fiilen yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamının net tutarının, atandıkları yeni kadrolarına ait malî haklar kapsamında fiilen yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamının net tutarından fazla olması hâlinde, aradaki fark, farklılık giderilinceye kadar, atandıkları kadrolarda veya bu kadrolardan istekleri dışında atandıkları başka kadrolarda kaldıkları sürece, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir. Aylık mutad olarak yapılmayıp belirli bir dönemi kapsayan ödemelerin ödendiği tarih itibarıyla net tutarları toplamının

yılı içinde çalışılan aylara bölünmesi suretiyle bulunacak tutarı, en son ayda aldığı aylık tutarına ilave edilir. Fazla çalışma ücreti, fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti ve nöbet ücreti gibi ilave bir çalışmanın karşılığında elde edilen ödemeler aylık tutarına ilave edilmez.

Diğer kamu kurum ve kuruluşlarına atanmak üzere Devlet Personel Başkanlığına bildirilen memurların 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının boş kadrolarından Devlet Personel Başkanlığınca tespit edilen kadroya, anılan Başkanlık tarafından kırk beş gün içinde ataması teklif edilir. Devlet Personel Başkanlığı tarafından gönderilen atama teklif yazısının atamayı yapacak kamu kurum ve kuruluşuna intikalinden itibaren otuz gün içinde bu kurum ve kuruluş tarafından atama işlemlerinin yapılması zorunludur. Bunlardan unvanları müdür ve daha üst olanlar ile danışma işlevlerine ilişkin kadrolarda çalışanlar Araştırmacı kadrolarına, diğerleri ise durumlarına uygun kadrolara atanırlar.

89. Soru: Memurluktan çekilenlerin yeniden atanması nasıl yapılır?

Cevap: İki defadan fazla olmamak üzere memurluktan kendi istekleriyle çekilenlerden veya bu Kanun hükümlerine göre çekilmiş sayılanlardan tekrar memurluğa dönmek isteyenler, ayrıldıkları sınıfta boş kadro bulunmak ve bu sınıfın niteliklerini taşımak şartıyla ayrıldıkları tarihte almakta oldukları aylık derecesine eşit bir derecenin aynı kademesine veya 71 inci madde hükümlerine uyulmak suretiyle diğer bir sınıfta eşit derecedeki kadrolara atanabilirler.

657 sayılı Kanuna tabi olmayan personelden kendi istekleri ile görevinden çekilmiş olanlar, boş kadro bulunmak ve gireceği sınıfın niteliklerini taşımak kaydı ile bu Kanuna tabi kurumlardaki memuriyetlere atanabilirler.

Yasama görevinde veya bakan olarak geçirilen her yıl bir kademe ilerlemesi ve her iki yıl bir derece yükselmesine esas olacak şekilde değerlendirilir.

90. Soru: Emeklilerin yeniden hizmete alınması şartları nelerdir?

Cevap: T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre emekli olanlardan (5434 sayılı Kanunun 104 üncü maddesine göre emeklilikle ilgili görevlere yeniden atanamayacaklar hariç) sınıfında yazılı nitelikleri taşımakta bulunanlar kurumlarda boş kadro bulunmak şartıyla yeniden memurluğa alınabilirler.

91. Soru: Devlet memurluğundan çekilme ile ilgili yapılan düzenlemeler nelerdir?

Cevap: Devlet memuru bağlı olduğu kuruma yazılı olarak müracaat etmek suretiyle memurluktan çekilme isteğinde bulunabilir.

Mezuniyetsiz veya kurumlarınca kabul edilen mazereti olmaksızın görevin terk edilmesi ve bu terkin kesintisiz 10 gün devam etmesi halinde, yazılı müracaat şartı aranmaksızın, çekilme isteğinde bulunulmuş sayılır.

Çekilmek isteyen memur yerine atanan kimsenin gelmesine veya çekilme isteğinin kabulüne kadar görevine devam eder. Yerine atanan kimse bir aya kadar gelmediği veya yerine bir vekil atanmadığı takdirde, üstüne haber vererek görevini bırakabilir.

Olağanüstü mazeretle çekilenler, üstüne haber vermek şartıyla bir ay kaydına tabi değildirler. **(Madde: 94).**

92. Soru: Çekilmede devir teslim süresi ne kadardır?

Cevap: Çekilen Devlet memurlarından devir ve teslim ile yükümlü olanlar, bu işlemlerin sonuna kadar görevlerini bırakamazlar. Hizmet icaplarına göre devir ve teslim işlemleri için gerekli süreler, yönetmelikte belirtilir. **(Madde: 95).**

93. Soru: Olağanüstü yönetim hallerinde çekilme usulü nasıldır?

Cevap: Olağanüstü hal, seferberlik ve savaş hallerinde veya genel hayata müessir afetlere uğrayan yerlerdeki Devlet memurları, çekilme istekleri kabul edildikçe veya yerine atanacaklar gelip işe başlamadıkça görevlerini bırakamazlar. **(Madde: 96).**

94. Soru: Çekilen ve çekilmiş sayılanların yeniden atanmaları ile ilgili düzenlemeler nelerdir?

Cevap: Memurlardan mali ve cezai sorumlulukları saklı kalmak üzere;

A) 94 üncü maddenin 2 nci ve 3 üncü fıkrasına uygun olarak memuriyetten çekilenler altı ay geçmeden,

B) Bu Kanuna göre çekilmiş sayılanlar ile 94 üncü maddenin 2 nci fıkrasına uymadan görevlerinden ayrılanlar bir yıl geçmeden,

C) 95 inci maddede yazılı zorunluluklara uymayanlar 3 yıl geçmeden,

D) 96 ncı maddeye aykırı hareket edenler hiçbir surette,

Devlet memurluğuna alınamazlar.

95. Soru: Hangi hallerde Devlet memurluğu sona erer?

Cevap: Devlet memurlarının

- a) Bu kanun hükümlerine göre memurluktan çıkarılması;
 - b) Memurluğa alınma şartlarından her hangi birini taşımadığının sonradan anlaşılması veya memurlukları sırasında bu şartlardan her hangi birini kaybetmesi;
 - c) Memurluktan çekilmesi;
 - ç) İstek, yaş haddi, malullük sebeplerinden biri ile emekliye ayrılması;
 - d) Ölümü;
- hallerinde memurluğu sona erer.

96. Soru: Devlet memurlarının çalışma saatleri nasıl düzenlenmiştir?

Cevap:

Memurların haftalık çalışma süresi genel olarak 40 saattir.

Bu süre Cumartesi ve Pazar günleri tatil olmak üzere düzenlenir.

Ancak bu kanuna, özel kanunlara, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine veya bunlara dayanılarak çıkarılacak yönetmeliklerle, kurumların ve hizmetlerin özellikleri dikkate alınmak suretiyle farklı çalışma süreleri tespit olunabilir.

Cumhurbaşkanı, yurt dışı kuruluşlarda hizmetin gerektirdiği hallerde, hafta tatilini Cumartesi ve Pazardan başka günler olarak tespit edebilir.

97. Soru: Günlük çalışma saatlerinin tespitini düzenlemeye yetkili kurum/kurullar hangileridir?

Cevap: Günlük çalışmanın başlama ve bitme saatleri ile öğle dinlenme süresi, bölgelerin ve hizmetin özelliklerine göre merkezde Cumhurbaşkanınca illerde valiler tarafından tespit olunur.

Ancak engelliler için; engel durumu, hizmet gerekleri, iklim ve ulaşım şartları göz önünde bulundurulmak suretiyle günlük çalışmanın başlama ve bitiş saatleri ile öğle dinlenme süreleri merkezde üst yönetici, taşrada mülki amirlerce farklı belirlenebilir.

Memurların yürüttükleri hizmetin özelliklerine göre, bu madde uyarınca tespit edilen çalışma saat ve süreleri ile görev yerlerine bağlı olmaksızın çalışabilmeleri mümkündür. Bu hususa ilişkin usûl ve esaslar, Cumhurbaşkanınca belirlenir.

98. Soru: Günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışma saat ve usulünün tespiti nasıl yapılır?

Cevap: Günün yirmi dört saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan Devlet memurlarının çalışma saat ve şekilleri kurumlarınca düzenlenir.

Ancak, kadın memurlara; tabip raporunda belirtilmesi hâlinde hamileliğin yirmi dördüncü haftasından önce ve her hâlde hamileliğin yirmi dördüncü haftasından itibaren ve doğumdan sonraki iki yıl süreyle gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez. Engelli memurlara da isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez.

99. Soru: Devlet memurlarının yıllık izin süresi, hizmeti 1 yıldan on yıla kadar (On yıl dahil) olanlar için kaç gündür?

Cevap: 20 gün.

100. Soru: Devlet memurlarının yıllık izin süresi, hizmeti on yıldan fazla olanlar için kaç gündür?

Cevap: 30 gün.

101. Soru: Zorunlu hallerde bu sürelerle gidiş ve dönüş için en çok kaç gün eklenebilir?

Cevap: İkişer gün.

102. Soru: Yıllık izinlerin kullanılışı nasıl düzenlenmiştir?

Cevap: Yıllık izinler, amirin uygun bulacağı zamanlarda, toptan veya ihtiyaca göre kısım kısım kullanılabilir. Birbirini izleyen iki yılın izni bir arada verilebilir. Cari yıl ile bir önceki yıl hariç, önceki yıllara ait kullanılmayan izin hakları düşer.

Öğretmenler yaz tatili ile dinlenme tatillerinde izinli sayılırlar. Bunlara, hastalık ve diğer mazeret izinleri dışında, ayrıca yıllık izin verilmez.

Hizmetleri sırasında radyoaktif ışınlarla çalışan personele, her yıl yıllık izinlerine ilaveten bir aylık sağlık izni verilir.

103. Soru: Mazeret izinleri nasıl düzenlenmiştir?

Cevap:

A) Kadın memura; doğumdan önce sekiz, doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam onaltı hafta süreyle analık izni verilir. Çoğul gebelik durumunda, doğum öncesi sekiz haftalık analık izni süresine iki hafta eklenir. Ancak beklenen doğum tarihinden sekiz hafta öncesine kadar sağlık durumunun çalışmaya uygun olduğunu tabip raporuyla belgeleyen kadın memur, isteği hâlinde doğumdan önceki üç haftaya kadar kurumunda çalışabilir. Bu durumda, doğum öncesinde bu rapora dayanarak fiilen çalıştığı süreler doğum sonrası analık izni süresine eklenir. Doğumun erken gerçekleşmesi sebebiyle, doğum öncesi analık izninin

kullanılmayan bölümü de doğum sonrası analık izni süresine ilave edilir. Doğum öncesi analık izninin başlaması gereken tarihten önce gerçekleşen doğumlarda ise doğum tarihi ile analık izninin başlaması gereken tarih arasındaki süre doğum sonrası analık iznine ilave edilir. Doğumda veya doğum sonrasında analık izni kullanılırken annenin ölümü hâlinde, isteği üzerine memur olan babaya anne için öngörülen süre kadar izin verilir. Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşyle birlikte veya münferit olarak evlat edinen memurlar ile memur olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan eşlerine, çocuğun teslim edildiği tarihten itibaren sekiz hafta süre ile izin verilir. Bu izin evlatlık kararı verilmeden önce çocuğun fiilen teslim edildiği durumlarda da uygulanır.

B) Memura, eşinin doğum yapması hâlinde, isteği üzerine on gün babalık izni; kendisinin veya çocuğunun evlenmesi ya da eşinin, çocuğunun, kendisinin veya eşinin ana, baba ve kardeşinin ölümü hâllerinde isteği üzerine yedi gün izin verilir.

C) (A) ve (B) fıkralarında belirtilen hâller dışında, merkezde atamaya yetkili amir, ilde vali, ilçede kaymakam ve yurt dışında diplomatik misyon şefi tarafından, birim amirinin muvafakati ile bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde, mazeretleri sebebiyle memurlara on gün izin verilebilir. Zaruret hâlinde öğretmenler hariç olmak üzere, aynı usûlle on gün daha mazeret izni verilebilir. Bu takdirde, ikinci kez verilen bu izin, yıllık izinden düşülür.

D) Kadın memura, çocuğunu emzirmesi için doğum sonrası analık izni süresinin bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde üç saat, ikinci altı ayda günde bir-buçuk saat süt izni verilir. Süt izninin hangi saatler arasında ve günde kaç kez kullanılacağı hususunda, kadın memurun tercihi esastır.

E) Memurlara; en az yüzde 70 oranında engelli ya da süreğen hastalığı olan çocuğunun (çocuğun evli olması durumunda eşinin de en az yüzde 70 oranında engelli olması kaydıyla) hastalanması hâlinde hastalık raporuna dayalı olarak ana veya babadan sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde on güne kadar mazeret izni verilir.

F) Doğum sonrası analık izni süresi sonunda kadın memur, isteği hâlinde çocuğun hayatta olması kaydıyla analık izni bitiminde başlamak üzere ayrıca süt izni verilmeksizin birinci doğumda iki ay, ikinci doğumda dört ay, sonraki doğumlarda ise altı ay süreyle günlük çalışma süresinin yarısı kadar çalışabilir. Çoğul doğumlarda bu süreler birer ay ilave edilir. Çocuğun engelli doğması veya doğumdan sonraki on iki ay içinde çocuğun engellilik durumunun tespiti hâllerinde bu süreler on iki ay olarak uygulanır. Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşyle birlikte veya münferit olarak evlat edinen memurlar ile memur olmayan eşin münferit

olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan eşleri de, istekleri üzerine (A) fıkrası uyarınca verilen sekiz haftalık iznin bitiminden itibaren bu haktan aynı esaslar çerçevesinde yararlanır. Memurun çalışacağı süreler ilgili kurum tarafından belirlenir.

G) Yıllık izin ve mazeret izinleri sırasında fiili çalışmaya bağlı her türlü ödemeler hariç malî haklar ile sosyal yardımlara dokunulmaz. **(Madde:104).**

104. Soru: Hastalık ve refakat izinleri nasıl düzenlenmiştir?

Cevap:

Memura, aylık ve özlük hakları korunarak, verilecek raporda gösterilecek lüzum üzerine, kanser, verem ve akıl hastalığı gibi uzun süreli bir tedaviye ihtiyaç gösteren hastalığı hâlinde onsekiz aya kadar, diğer hastalık hâllerinde ise oniki aya kadar izin verilir.

Memurun, hastalığı sebebiyle yataklı tedavi kurumunda yatarak gördüğü tedavi süreleri, hastalık iznine ait sürenin hesabında dikkate alınır.

Bu maddede yazılı azamî süreler kadar izin verilen memurun, bu iznin sonunda işe başlayabilmesi için, iyileştiğine dair raporu (yurt dışındaki memurlar için mahallî usûle göre verilecek raporu) ibraz etmesi zorunludur. İzin süresinin sonunda, hastalığının devam ettiği resmî sağlık kurulu raporu ile tespit edilen memurun izni, birinci fıkrada belirtilen süreler kadar uzatılır, bu sürenin sonunda da iyileşemeyen memur hakkında emeklilik hükümleri uygulanır.

Bunlardan gerekli sağlık şartlarını yeniden kazandıkları resmî sağlık kurullarınca tespit edilen ve emeklilik hakkını elde etmemiş olanlar, yeniden memuriyete dönmek istemeleri hâlinde, niteliklerine uygun kadrolara öncelikle atanırlar.

Görevi sırasında veya görevinden dolayı bir kazaya veya saldırıya uğrayan veya bir meslek hastalığına tutulan memur, iyileşinceye kadar izinli sayılır.

Hastalık raporlarının hangi hallerde, hangi hekimler veya sağlık kurulları tarafından verileceği ve süreleri ile bu konuya ilişkin diğer hususlar, Sağlık, Maliye ve Dışişleri Bakanlıkları ile Sosyal Güvenlik Kurumunun görüşleri alınarak Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir.

Ayrıca, memurun bakmakla yükümlü olduğu veya memur refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır bir kaza geçirmesi veya tedavisi uzun süren bir hastalığının bulunması hâllerinde, bu hâllerin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla, aylık ve

özlük hakları korunarak, üç aya kadar izin verilir. Gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılır. **(Madde:105).**

105. Soru: Aylıksız izinler nasıl düzenlenmiştir?

Cevap:

A) Memura, 105 inci maddenin son fıkrası uyarınca verilen iznin bitiminden itibaren, sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla, istekleri üzerine onsekiz aya kadar aylıksız izin verilebilir.

B) Doğum yapan memura, 104 üncü madde uyarınca verilen doğum sonrası analık izni süresinin veya aynı maddenin (F) fıkrası uyarınca verilen izin süresinin bitiminden; eşi doğum yapan memura ise, doğum tarihinden itibaren istekleri üzerine yirmidört aya kadar aylıksız izin verilir.

C) Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyle birlikte veya münferit olarak evlat edinen memurlar ile memur olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan eşlerine, 104 üncü maddenin (A) fıkrası uyarınca verilen sekiz haftalık iznin veya aynı maddenin (F) fıkrası uyarınca izin kullanılması hâlinde bu iznin bitiminden itibaren, istekleri üzerine yirmi dört aya kadar aylıksız izin verilir. Evlat edinen her iki eşin memur olması durumunda bu süre, eşlerin talebi üzerine yirmidört aylık süreyi geçmeyecek şekilde, birbirini izleyen iki bölüm hâlinde eşlere kullandırılabilir.

D) Özel burs sağlayan ve bu burstan istifade etmesi için kendilerine aylıksız izin verilenler de dâhil olmak üzere burslu olarak ya da bütçe imkânlarıyla yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışında geçici olarak görevlendirilen memurlar veya diğer personel kanunlarına tâbi olanlar ile yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri ile 77 nci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi içinde aylıksız izin verilebilir.

E) Memura, yıllık izinde esas alınan süreler itibarıyla beş hizmet yılını tamamlamış olması ve isteği hâlinde memuriyeti boyunca ve en fazla iki defada kullanılmak üzere, toplam bir yıla kadar aylıksız izin verilebilir. Ancak, olağanüstü hâl veya genel hayata müessir afet hâli ilan edilen bölgelere 72 nci madde gereğince belli bir süre görev yapmak üzere zorunlu olarak sürekli görevle atananlar hakkında bu bölgelerdeki görev süreleri içinde bu fıkra hükmü uygulanmaz.

F) Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması hâlinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süre-

sinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

G) Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince görev yeri saklı kalarak aylıksız izinli sayılır.

106. Soru: Memur bilgi sistemi ve özlük dosyası hangi amaçla kullanılır, özlük dosyasında hangi belgeler bulunur?

Cevap:

Memurlar, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası esas alınarak kurumlarınca tutulacak personel bilgi sistemine kaydolunurlar. Her memur için bir özlük dosyası tutulur.

Özlük dosyasına, memurun mesleki bilgileri, mal bildirimleri; varsa inceleme, soruşturma, denetim raporları, disiplin cezaları ile ödül ve başarı belgesi verilmesine ilişkin bilgi ve belgeler konulur.

Memurların başarı, yeterlik ve ehliyetlerinin tespitinde, kademe ilerlemelerinde, derece yükselmelerinde, emekliye ayrılmalarında veya hizmetle ilişkilerinin kesilmesinde, hizmet gerekleri yanında özlük dosyaları göz önünde bulundurulur.

Özlük dosyalarının tutulma esasları ile özlük dosyalarında yer alacak belgelere ilişkin usûl ve esaslar Devlet Personel Başkanlığınca belirlenir.

107. Soru: Başarı ve üstün başarı değerlendirilmesi nasıl yapılır?

Cevap:

Görevli oldukları kurumlarda olağanüstü gayret ve çalışmaları ile emsallerine göre başarılı görev yapmak suretiyle; kamu kaynağında önemli ölçüde tasarruf sağlanmasında, kamu zararının oluşmasının önlenmesinde ve önlenemez kamu zararlarının önemli ölçüde azaltılmasında, kamusal fayda ve gelirlerin beklene- nin üzerinde artırılmasında veya sunulan hizmetlerin etkinlik ve kalitesinin yükseltilmesinde somut olaylara ve verilere dayalı olarak katkı sağladıkları tespit edilen memurlara, merkezde bağlı veya ilgili bakan, illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından başarı belgesi verilebilir. Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Devlet memurları için Millî Savunma Bakanı bu yetkisini devredebilir. Üç defa başarı belgesi alanlara üstün başarı belgesi verilir.

Üstün başarı belgesi verilenlere, merkezde bağlı veya ilgili bakan ve illerde valiler tarafından uygun görülmesi hâlinde en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dâhil) % 200'üne kadar ödül verilebilir.

Bu maddeye göre bir malî yıl içinde ödüllendirileceklerin sayısı, kurumun yılbaşındaki dolu kadro mevcudunun binde onundan, Gümrük Müsteşarlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı kadroları için binde yirmisinden fazla olamaz. Yıl içinde ödüllendirilen personel sayısı kurumlarınca izleyen yılın Ocak ayı sonuna kadar Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.

Kamu kurum ve kuruluşları yürütmekte oldukları hizmetlerin özelliklerini göz önünde bulundurarak memurlarının başarı, verimlilik ve gayretlerini ölçmek üzere, Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşü alınmak kaydıyla, değerlendirme ölçütleri belirleyebilir.

108. Soru: Devlet memurlarının kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve yönetmeliklerin Devlet memuru olarak emrettiği ödevleri yurt içinde veya dışında yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre uygulanacak disiplin cezaları hangileridir?

Cevap:

- 1) Uyarma
- 2) Kınama
- 3) Aylıktan kesme
- 4) Kademe ilerlemesinin durdurulması
- 5) Devlet memurluğundan çıkarma

109. Soru: Memura görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesi hangi disiplin cezasını tanımlamaktadır?

Cevap: Uyarma.

110. Soru: Uyarma cezasını gerektiren fiil ve haller hangileridir?

Cevap:

a) Verilen emir ve görevlerin tam ve zamanında yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kayıtsızlık göstermek veya düzensiz davranmak,

- b) Özürsüz veya izinsiz olarak göreve geç gelmek, erken ayrılmak, görev mahallini terketmek,
- c) Kurumca belirlenen tasarruf tedbirlerine riayet etmemek,
- d) Usulsüz müracaat veya şikayette bulunmak,
- e) Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak,
- f) Görevine veya iş sahiplerine karşı kayıtsızlık göstermek veya ilgisiz kalmak,
- g) Belirlenen kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranmak,
- h) Görevin işbirliği içinde yapılması ilkesine aykırı davranışlarda bulunmak.

111. Soru: Memura, görevinde ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesi hangi disiplin cezasını tanımlamaktadır?

Cevap: Kınama.

112. Soru: Kınama cezasını gerektiren fiil ve haller hangileridir?

Cevap:

- a) Verilen emir ve görevlerin tam ve zamanında yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kusurlu davranmak,
- b) Eşlerinin, reşit olmayan veya mahcur olan çocuklarının kazanç getiren sürekli faaliyetlerini belirlenen sürede kurumuna bildirmemek,
- c) Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranmak,
- d) Hizmet dışında Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak,
- e) Devlete ait resmi araç, gereç ve benzeri eşyayı özel işlerinde kullanmak,
- f) Devlete ait resmi belge, araç, gereç ve benzeri eşyayı kaybetmek,
- g) İş arkadaşlarına, maiyetindeki personele ve iş sahiplerine kötü muamelede bulunmak,
- h) İş arkadaşlarına ve iş sahiplerine söz veya hareketle sataşmak,
- ı) Görev mahallinde genel ahlak ve edep dışı davranışlarda bulunmak ve bu tür yazı yazmak, işaret, resim ve benzeri şekiller çizmek ve yapmak,
- j) Verilen emirlere itiraz etmek,
- k) Borçlarını kasten ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olmak,

l) Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozmak.

m) Yetkili olmadığı halde basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına bilgi veya demeç vermek.

113. Soru: Aylıktan kesme cezası gerektiren hallerde memurun brüt aylığından hangi oranlarda kesinti yapılır?

Cevap: 1/30 – 1/8 arasında.

114. Soru: Aylıktan kesme cezasını gerektiren fiil ve haller hangileridir?

Cevap:

a) Kasıtlı olarak; verilen emir ve görevleri tam ve zamanında yapmamak, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmemek, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçleri korumamak, bakımını yapmamak, hor kullanmak,

b) Özürsüz olarak bir veya iki gün göreve gelmemek,

c) Devlete ait resmi belge, araç, gereç ve benzerlerini özel menfaat sağlamak için kullanmak,

d) Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunmak,

e) Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etmek,

f) Görev yeri sınırları içerisinde her hangi bir yerin toplantı, tören ve benzeri amaçlarla izinsiz olarak kullanılmasına yardımcı olmak,

g) ...

h) ...

ı) Hizmet içinde Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak,

j) ...

115. Soru: Kademe ilerlemesinin durdurulması kaç yıl olarak uygulanır?

Cevap: 1-3 yıl.

116. Soru: Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren fiil ve haller hangileridir?

Cevap:

a) Göreve sarhoş gelmek, görev yerinde alkollü içki içmek,

b) Özürsüz ve kesintisiz 3 - 9 gün göreve gelmemek,

- c) Görevi ile ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun çıkar sağlamak,
- d) Amirine veya maiyetindekilere karşı küçük düşürücü veya aşağılayıcı fiil ve hareketler yapmak,
- e) Görev yeri sınırları içinde herhangi bir yeri toplantı, tören ve benzeri amaçlarla izinsiz kullanmak veya kullandırmak,
- f) Gerçeğe aykırı rapor ve belge düzenlemek,
- g) ...
- h) Ticaret yapmak veya Devlet memurlarına yasaklanan diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunmak,
- ı) Görevin yerine getirilmesinde dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı yapmak, kişilerin yarar veya zararını hedef tutan davranışlarda bulunmak,
- j) Belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak,
- k) Açıklanması yasaklanan bilgileri açıklamak,
- l) Amirine, maiyetindekilere, iş arkadaşları veya iş sahiplerine hakarete bulunmak veya bunları tehdit etmek,
- m) Diplomatik statüsünden yararlanmak suretiyle yurt dışında, haklı bir sebep göstermeksizin ödeme kabiliyetinin üstünde borçlanmak ve borçlarını ödemedeki tutum ve davranışlarıyla Devlet itibarını zedelemek veya zorunlu bir sebebe dayanmaksızın borcunu ödemededen yurda dönmek,
- n) Verilen görev ve emirleri kasten yapmamak,
- o) Herhangi bir siyasi parti yararına veya zararına fiilen faaliyette bulunmak.

117. Soru: Devlet memurluğundan çıkarma cezası alanlar tekrar Devlet memuru olabilir mi?

Cevap: Devlet memurluğundan çıkarma cezası, Devlet memurluğuna bir daha atanmamak üzere uygulanan bir disiplin cezasıdır.

118. Soru: Devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve haller hangileridir?

Cevap:

- a) İdeolojik veya siyasi amaçlarla kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozmak, boykot, işgal, kamu hizmetlerinin yürütülmesini engelleme, işi yavaşlatma ve grev gibi eylemlere katılmak veya bu amaçlarla toplu olarak göreve gelmek, bunları tahrik ve teşvik etmek veya yardımda bulunmak,

- b) Yasaklanmış her türlü yayını veya siyasi veya ideolojik amaçlı bildiri, afiş, pan-kart, bant ve benzerlerini basmak, çoğaltmak, dağıtmak veya bunları kurumların herhangi bir yerine asmak veya teşhir etmek,
- c) Siyasi partiye girmek,
- d) Özürsüz olarak (...) bir yılda toplam 20 gün göreve gelmemek,
- e) Savaş, olağanüstü hal veya genel afetlere ilişkin konularda amirlerin verdiği görev veya emirleri yapmamak,
- f) Amirlerine, maiyetindekilere ve iş sahiplerine fiili tecavüzde bulunmak,
- g) Memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmak,
- h) Yetki almadan gizli bilgileri açıklamak,
- ı) Siyasi ve ideolojik eylemlerden arananları görev mahallinde gizlemek,
- j) Yurt dışında Devletin itibarını düşürecek veya görev haysiyetini zedeleyecek tutum ve davranışlarda bulunmak,
- k) 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkındaki Kanuna aykırı fiilleri işlemek.
- l) Terör örgütleriyle eylem birliği içerisinde olmak, bu örgütlere yardım etmek, kamu imkân ve kaynaklarını bu örgütleri desteklemeye yönelik kullanmak ya da kullandırmak, bu örgütlerin propagandasını yapmak.

119. Soru: Disiplin cezalarının tekerrüründe yapılması gereken işlemler nelerdir?

Cevap: Disiplin cezası verilmesine sebep olmuş bir fiil veya halin cezaların özlük dosyasından silinmesine ilişkin süre içinde tekerrüründe bir derece ağır ceza uygulanır. Aynı derecede cezayı gerektiren fakat ayrı fiil veya haller nedeniyle verilen disiplin cezalarının üçüncü uygulamasında bir derece ağır ceza verilir.

Geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları olumlu olan ve ödül veya başarı belgesi alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olanı uygulanabilir.

Yukarıda sayılan ve disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hallere nitelik ve ağırlıkları itibariyle benzer eylemlerde bulunanlara da aynı neviden disiplin cezaları verilir.

120. Soru: Öğrenim durumları nedeniyle yükselebilecekleri kadroların son kademelerinde bulunan Devlet memurlarının, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının verilmesini gerektiren hallerde hangi ceza verilir?

Cevap: Brüt aylıklarının $\frac{1}{4}$ 'ü – $\frac{1}{2}$ 'si kesilir ve tekerrüründe görevlerine son verilir.

Özel kanunların disiplin suçları ve cezalarına ilişkin hükümleri saklıdır.

Yukarıda yazılı disiplin kovuşturmasının yapılmış olması, fiilin genel hükümler kapsamına girmesi halinde, sanık hakkında ayrıca ceza kovuşturması açılmasına engel teşkil etmez.

121. Soru: Disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullar hangileridir?

Cevap:

1) Uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından;

2) Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin

kurulunun kararı alındıktan sonra, atamaya yetkili amirler il disiplin kurullarının kararlarına dayanan hallerde Valiler tarafından verilir.

3) Devlet memurluğundan çıkarma cezası amirlerin bu yoldaki isteği üzerine, memurun bağlı

bulunduğu kurumun yüksek disiplin kurulu kararı ile verilir.

122. Soru: Disiplin kurulu ve yüksek disiplin kurulunun ayrı bir ceza verme tayinine yetkisi var mıdır?

Cevap: Disiplin kurulu ve yüksek disiplin kurulunun ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur, cezayı kabul veya reddeder. Ret halinde atamaya yetkili amirler 15 gün içinde başka bir disiplin cezası vermekte serbesttirler.

Özel kanunların disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullarla ilgili hükümleri saklıdır.

123. Soru: Disiplin soruşturmasına başlamada ceza zamanaşımı ne kadardır?

Cevap: Bu Kanunun 125 inci maddesinde sayılan fiil ve halleri işleyenler hakkında, bu fiil ve hallerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren;

a) Uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında bir ay içinde disiplin soruşturmasına,

b) Memurluktan çıkarma cezasında altı ay içinde disiplin kovuşturmasına,

Başlanmadığı takdirde disiplin cezası verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

124. Soru: Disiplin cezası gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren ne kadar süre içinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisi zamanasına uğrar?

Cevap: Disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren nihayet iki yıl içinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisi zamanasına uğrar.

125. Soru: Disiplin amirleri uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarını soruşturmanın tamamlandığı günden itibaren kaç gün içinde vermek zorundadırlar?

Cevap: 15 gün.

126. Soru: Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren hallerde soruşturma dosyası, kararını bildirmek üzere yetkili disiplin kuruluna kaç içinde tevdi edilir?

Cevap: 15 gün.

127. Soru: Disiplin kurulu, dosyayı aldığı tarihten itibaren kaç gün içinde soruşturma evrakına göre kararını bildirir?

Cevap: 30 gün.

128. Soru: Memurluktan çıkarma cezası için disiplin amirleri tarafından yaptırılan soruşturmaya ait dosya, memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kuruluna tevdiinden itibaren ne kadar süre içinde kurulca karara bağlanır?

Cevap: Azami altı ay içinde karara bağlanır.

129. Soru: Yüksek disiplin kurullarının karar usulü nasıl düzenlenmiştir?

Cevap: Yüksek disiplin kurulları kendilerine intikal eden dosyaların incelenmesinde, gerekli gördükleri takdirde, ilgilinin özlük dosyasını ve her nevi evrakı incelemeye, ilgili kurumlardan bilgi almaya, yeminli tanık ve bilirkişi dinlemeye veya niyabeten dinletmeye, mahallen keşif yapmaya veya yaptırmaya yetkilidirler.

Hakkında memurluktan çıkarma cezası istenen memur, soruşturma evrakını incelemeye, tanık dinletmeye, disiplin kurulunda sözlü veya yazılı olarak kendisi veya vekili vasıtasıyla savunma yapma hakkına sahiptir.

130. Soru: Disiplin cezası vermeden önce memura en az kaç günden az olmak üzere savunma süresi verilir?

Cevap: Devlet memuru hakkında savunması alınmadan disiplin cezası verilemez.

Soruşturmayı yapanın veya yetkili disiplin kurulunun **7 günden az olmamak üzere** verdiği süre içinde veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapmayan memur, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

131. Soru: Cezai kovuşturma ile disiplin kovuşturması bir arada yürütülebilir mi?

Cevap: Aynı olaydan dolayı memur hakkında ceza mahkemesinde kovuşturmaya başlanmış olması, disiplin kovuşturmasını geciktiremez.

Memurun ceza kanununa göre mahkûm olması veya olmaması halleri, ayrıca disiplin cezasının uygulanmasına engel olamaz.

160 sayılı Devlet Personel Dairesi Kurulması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan kuruluşlarda çalışan personel hakkında; görevden doğan veya görevi sırasında işledikleri suçlarla kişisel suçları sebebiyle Cumhuriyet savcılığı sorgu hakimlikleri veya Memurun Muhakematı hakkında Kanun uyarınca yetkili kurullarca yapılan soruşturma sonunda düzenlenen takipsizlik, meni muhakeme, iddianame, talepname veya lüzumu muhakeme karar suretleri ile ilgili mahkemelerce verilen kesinleşmiş karar suretleri bu personelin bağlı olduğu bakanlık veya kurum veya kuruluş gönderilir.

132. Soru: Disiplin cezalarının uygulanması nasıl düzenlenmiştir?

Cevap: Disiplin cezaları verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder ve derhal uygulanır. Aylıktan kesme cezası, cezanın verilmiş tarihini takip eden aybaşında uygulanır. Verilen disiplin cezaları üst disiplin amirine, Devlet memurluğundan çıkarma cezası ayrıca Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.

133. Soru: Aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezası alanlar kaç yıl süre ile daire başkanı kadrolarına, daire başkanı kadrosunun dengi ve daha üstü kadrolara, bölge ve il teşkilatlarının en üst yönetici kadrolarına, düzenleyici ve denetleyici kurumların başkanlık ve üyeliklerine, vali ve büyükelçi kadrolarına atanamazlar?

Cevap: Aylıktan kesme cezası ile tecziye edilenler 5 yıl, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile tecziye edilenler 10 yıl boyunca daire başkanı kadrolarına, daire başkanı kadrosunun dengi ve daha üstü kadrolara, bölge ve il teşkilatlarının en üst yönetici kadrolarına, düzenleyici ve denetleyici kurumların başkanlık ve üyeliklerine, vali ve büyükelçi kadrolarına atanamazlar.

134. Soru: Disiplin cezaları kaç yıl sonra özlük dosyasından silinir?

Cevap: Disiplin cezaları memurun özlük dosyasına işlenir. Devlet memurluğundan çıkarma cezasından başka bir disiplin cezasına çarptırılmış olan memur;

1) Uyarma ve kınama cezalarının uygulanmasından 5 sene,

2) Diğer cezaların uygulanmasından 10 sene sonra atamaya yetkili amire başvurarak, verilmiş olan cezalarının özlük dosyasından silinmesini isteyebilir.

Memurun, yukarıda yazılan süreler içerisindeki davranışları, bu isteğini haklı kılacak nitelikte görülürse, isteğinin yerine getirilmesine karar verilerek bu karar özlük dosyasına işlenir.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının özlük dosyasından çıkarılmasında disiplin kurulunun mütalaası alındıktan sonra yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

135. Soru: Disiplin kurullarının düzenlenme şekilleri nasıldır?

Cevap: Disiplin ve soruşturma işlerinde kanunlarla verilen görevleri yapmak üzere;

Kurum merkezinde bir Yüksek Disiplin Kurulu ile her ilde, bölge esasına göre çalışan kuruluşlarda bölge merkezinde ve kurum merkezinde ayrıca Milli Eğitim müdürlüklerinde birer Disiplin Kurulu bulunur.

Bu kurulların kuruluş, üyelerinin görev süresi, görüşme ve karar usulü, hangi memurlar hakkında karar verebilecekleri ve disiplin amirlerinin tayin ve tespitinde uygulanacak esaslar ile bunların yetki ve sorumlulukları gibi hususlar Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

136. Soru: Disiplin cezalarına karşı yapılacak itirazlar nasıl düzenlenmiştir?

Cevap: Disiplin amirleri tarafından verilen uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarına karşı disiplin kuruluna, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına karşı yüksek disiplin kuruluna itiraz edilebilir.

İtirazda süre, kararın ilgiliye tebliği tarihinden itibaren **yedi gündür**. Süresi içinde itiraz edilmeyen disiplin cezaları kesinleşir.

İtiraz mercileri, itiraz dilekçesi ile karar ve eklerinin kendilerine intikalinden itibaren **otuz gün içinde** kararlarını vermek zorundadır.

İtirazın kabulü hâlinde, disiplin amirleri kararı gözden geçirerek verilen cezayı hafifletebilir veya tamamen kaldırabilirler.

Disiplin cezalarına karşı idari yargı yoluna başvurulabilir.

137. Soru: Görevden uzaklaştırma tedbirinin amacı nedir?

Cevap: Görevden uzaklaştırma, Devlet kamu hizmetlerinin gerektirdiği hallerde, görevi başında kalmasında sakınca görülecek Devlet memurları hakkında alınan ihtiyati bir tedbirdir.

Görevden uzaklaştırma tedbiri, soruşturmanın herhangi bir safhasında da alınabilir.

138. Soru: Görevden uzaklaştırmaya kimler yetkilidir?**Cevap:**

- a) Atamaya yetkili amirler;
- b) Bakanlık ve genel müdürlük müfettişleri;
- c) İllerde valiler;
- ç) İlçelerde kaymakamlar (ilçe idare şube başkanları hakkında valinin muvafakati şarttır.)

Valiler ve kaymakamlar tarafından alınan görevden uzaklaştırma tedbiri, memurun kurumuna derhal bildirilir. **(Madde:138).**

139. Soru: Görevden uzaklaştıran amirin sorumluluğu nedir?

Cevap: Görevinden uzaklaştırılan Devlet memurları hakkında görevden uzaklaştırmayı izleyen 10 iş günü içinde soruşturmaya başlanması şarttır.

Memuru görevden uzaklaştırdıktan sonra memur hakkında derhal soruşturmaya başlamayan, keyfi olarak veya garaz veya kini dolayısıyla bu tasarrufu yaptığı, yaptırılan soruşturma sonunda anlaşılan amirler, hukuki, mali ve cezai sorumluluğa tabidirler.

140. Soru: Ceza kovuşturması sırasında görevden uzaklaştırma tedbiri uygulanabilir mi?

Cevap: Haklarında mahkemelerce cezai kovuşturma yapılan Devlet memurları da 138 inci maddedeki yetkililer tarafından görevden uzaklaştırılabilirler. **(Madde:140).**

141. Soru: Görevden uzaklaştırılan veya görevinden uzak kalan memurların hak ve yükümlülükleri nelerdir?

Cevap: Görevden uzaklaştırılan ve görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan memurlara bu süre içinde aylıklarının üçte ikisi ödenir. Bu gibiler bu Kanunun öngördüğü sosyal hak ve yardımlardan faydalanmaya devam ederler.

143 üncü maddede sayılan durumların gerçekleşmesi halinde, bunların aylıklarının kesilmiş olan üçte biri kendilerine ödenir ve görevden uzakta geçirdikleri süre, derecelerindeki kademe ilerlemesinde ve bu sürenin derece yükselmesi için gerekli en az bekleme süresini aşan kısmı, üst dereceye yükselmeleri halinde, bu derecede kademe ilerlemesi yapılmak suretiyle değerlendirilir.

142. Soru: Görevden uzaklaştırma tedbiri hangi hallerde kaldırılır?

Cevap: Soruşturma sonunda disiplin yüzünden memurluktan çıkarma veya cezai bir işlem uygulanmasına lüzum kalmayan Devlet memurları için alınmış olan görevden uzaklaştırma tedbiri, 138 inci maddedeki yetkililerce (Müfettişler tarafından görevden uzaklaştırılanlar hakkında atamaya yetkili amirlerce) derhal kaldırılır.

Görevden uzaklaştırma tedbirini kaldırmayan görevli hakkında 139 uncu a hükmü uygulanır. **(Madde:142).**

143. Soru: Memurun göreve tekrar başlatılması zorunlu olan haller nelerdir?

Cevap: Soruşturma veya yargılama sonunda yetkili mercilerce:

- a) Haklarında memurluktan çıkarmadan başka bir disiplin cezası verilenler;
- b) Yargılamanın men'ine veya beraatine karar verilenler;
- c) Hükümden evvel haklarındaki kovuşturma genel af ile kaldırılanlar;
- ç) Görevlerine ve memurluklarına ilişkin olsun veya olmasın memurluğa engel olmayacak bir ceza ile hükümlü olup cezası ertelenenler;

Bu kararların kesinleşmesi üzerine haklarındaki görevden uzaklaştırma tedbiri kaldırılır. **(Madde:143).**

144. Soru: Görevden uzaklaştırma tedbirinin kaldırılmasında amirin takdir hakkı var mıdır?

Cevap: 140 ıncı ve 142 nci maddelerde 143 üncü maddenin a, b, c fıkralarında yazılı olanlar hakkındaki görevden uzaklaştırma tedbiri, Devlet memurunun soruşturmaya konu olan fiillerinin, hizmetlerini devama engel olmadığı hallerde her zaman kaldırılabilir.

145. Soru: Görevden uzaklaştırma tedbiri bir disiplin kovuşturması icabından olduğu takdirde en çok kaç ay devam edebilir?

Cevap: Görevden uzaklaştırma; bir disiplin kovuşturması icabından olduğu takdirde en çok 3 ay devam edebilir. Bu süre sonunda hakkında bir karar verilmediği takdirde memur görevine başlatılır.

146. Soru: Görevden uzaklaştırma tedbiri ceza kovuşturması icabında olduğu takdirde nasıl bir yol izlenmesi gerekir?

Cevap: Bir ceza kovuşturması icabından olduğu takdirde görevinden uzaklaştırmaya yetkili amir (Müfettişlerin görevinden uzaklaştırdıkları memurlar hakkında atamaya yetkili amir) ilgilinin durumunu her iki ayda bir inceleyerek görevine dö-nüp dönmemesi hakkında bir karar verir ve ilgiliye de yazı ile tebliğ eder.

147. Soru: İşin özelliğine, güçlüğüne ve riskine göre ödenen zamlar nelerdir?**Cevap:**

- a) Niteliği ve çalışma şartları bakımından güç olan işlerde çalışanlara iş güçlüğü zammı,
 - b) Hayat ve sağlık için tehlike arz eden hizmetlerde çalışanlara iş riski zammı,
 - c) Sayıştay'a hesap vermekle yükümlü olan saymanlarla, vezne açığından malen sorumlu olan veznedar ve diğer görevlilere mali sorumluluk zammı,
 - d) Temininde, görevde tutulmasında veya belli yerlerde istihdam edilmesinde güçlük bulunan elemanlar için temininde güçlük zammı,
- ödenir.

148. Soru: Görevin önem, sorumluluk ve niteliği, görev yerinin özelliği, hizmet süresi, kadro ünvan ve derecesi ve eğitim seviyesi gibi hususlar göz önüne alınarak bu Kanunda belirtilen en yüksek Devlet Memuru aylığının (ek gösterge dahil) brüt tutarına göre ödenen tazminatlar hangileridir?

Cevap:

- 1) Özel Hizmet Tazminatı
- 2) Eğitim, Öğretim Tazminatı
- 3) Din Hizmetleri Tazminatı
- 4) Emniyet Hizmetleri Tazminatı
- 5) Mülki İdare Amirliği Özel Hizmet Tazminatı
- 6) Denetim Tazminatı
- 7) Adalet Hizmetleri Tazminatı

149. Soru: Zam ve tazminatlarda hangi hallerde eksik ödeme yapılır?**Cevap:**

- a) Sağlık kurulu raporu üzerine verilen hastalık izinleri,
- b) Kanser, verem ve akıl hastalıkları gibi uzun süreli bir tedaviye ihtiyaç gösteren hastalığa yakalananların kullandığı hastalık izinleri,
- c) Hastalıkları sebebiyle resmi yataklı tedavi kurumlarında yatarak tedavi gördükleri tedavi süreleri, hariç olmak üzere bir takvim yılı içinde kullanılan hastalık izin süreleri toplamının **7 günü aşması halinde**, aşan sürelerle isabet eden zam ve tazminatlar **% 25 eksik** ödenir.

150. Soru: Ders ve konferans ücretleri ile ilgili yapılan düzenlemeler nelerdir?

Cevap:

Bu Kanunun 89 uncu maddesine göre kendilerine ders görevi verilenlere, ders saati başına gündüz öğretimi için 140, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında yarıyıl ve yaz tatillerinde, cumartesi ve pazar günleri ile saat 18.00'den sonra başlayan öğretim faaliyetleri için 150 gösterge rakamının bu Kanuna göre belirlenen aylık katsayısı ile çarpımından oluşan miktar üzerinden ek ders ücreti ödenir.

Bu ücretler, özel eğitime muhtaç öğrencilerin eğitim ve öğretim gördüğü kurumlarda görevli öğretmen ve yöneticiler ile bu öğrencilere yönelik olarak açılan özel sınıf öğretmenlerine ve cezaevlerinde görevli öğretmenlere %25, Millî Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi kapsamında görev alan yönetici ve öğretmenlere %100 fazlasıyla ödenir.

Bu madde kapsamında ücretle ders vermek üzere yükseköğretim kurumlarından görevlendirilen öğretim elemanlarına 2914 sayılı Kanun hükümlerine göre ek ders ücreti ödenir.

Konferans ücreti her yıl bütçe kanunlarında gösterilir.

151. Soru: Aile yardımı ödeneği hangi hallerde verilir?

Cevap:

Evli bulunan Devlet memurlarına aile yardımı ödeneği verilir.

Bu yardım, memurun her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışmayan veya herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan aylık almayan eşi için 1500, çocuklarından her biri için de 250 gösterge rakamının (72 nci ay dahil olmak üzere 0-6 yaş grubunda yer alan çocuklar için bir kat artırımlı) aylık katsayısı ile çarpılması sonucu elde edilecek miktar üzerinden ödenir.) Eşlerden birine iş akdi veya toplu sözleşme gereği çocukları için yapılan aile yardımı ödeneği daha düşük ise, yalnız aradaki fark ödenir. Bu fıkrada yer alan gösterge rakamlarını 3 katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Dul memurların çocukları için yukarıdaki fıkralar hükmü uygulanır.

Boşanma veya ayrılık vukuunda mahkeme bu yardımın hangi tarafa ve ne oranda verileceğini de kararında belirtir.

Devlet memurunun, geçimini sağladığı üvey çocukları için de bu ödenek verilir.

Memur, eş için ödenen aile yardımı ödeneğine evlendiği; çocuk için ödenen yardıma da çocuğunun doğduğu tarihi takip eden ay başından itibaren hak kazanır.

Memur, eş için ödenen aile yardımı ödeneği hakkını eşinden boşanma veya eşinin ölümü, çocuk için ödenen yardım ödeneği hakkını da çocuğun ölümü veya 206 ncı maddedeki hallerin vukuunu takip eden ay başından itibaren kaybeder.

152. Soru: Hangi hallerde aile ödeneği yardımı verilmez?

Cevap:

1. Evlenen çocuklar,
2. 25 yaşını dolduran çocuklar (25 yaşını bitirdiği halde evlenmemiş kız çocukları ile çalışamayacak derecede malûllükleri resmi sağlık kurulu raporuyla tespit edilenler için süresiz olarak ödeneğin verilmesine devam olunur.),
3. Kendileri hesabına ticaret yapan veya gerçek veya tüzel kişiler yanında her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışan çocuklar (Öğrenim yapmakta iken tatil devresinde çalışanlar hariç),
4. Burs alan veya Devletçe okutulan çocuklar.

153. Soru: Mecburi hizmetle ilgili yükümlülükler ve düzenlemeler nelerdir?

Cevap:

Mecburi hizmetle yükümlü bulunanlar yetiştirme, eğitim veya staj sürelerinin bitiminden itibaren en çok iki ay içinde kurumlarına başvurmak zorundadırlar.

Bunlardan;

- a) Başvurma tarihinden itibaren en geç 3 ay içinde bir göreve atanmayanların mecburi hizmet yükümlülükleri kalkar. Mecburi hizmetin (d) fıkrasına göre krediye dönüştürülmesi istendiği takdirde bu süre istemin karara bağlandığı tarihten başlar. Bu durumun oluşuna kendi kusuru ile sebep olan memurlar bundan doğan zararı tazminle yükümlüdürler.
- b) Başvurmayanlar veya atanma için gerekli belgelerini tamamlamayanlar yol giderleri de dahil olmak üzere, kendilerine kurumlarınca yapılmış bulunan bütün giderleri yüzde elli fazlasıyla ödemek zorundadırlar.
- c) Atanıp da yükümlü bulundukları mecburi hizmeti bitmeden ayrılmış veya bir ceza sebebiyle memurluktan çıkarılmış olanlar mecburi hizmetlerinin eksik kalan kısmı ile orantılı tutarı yüzde elli fazlasıyla ödemek zorundadırlar.

d) Hizmetlerine lüzum olmadığına ilgili kurumun teklifi ve Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanılarak Cumhurbaşkanınca karar verilenlerin mecburi hizmet yükümlülükleri krediye dönüştürülebilir.

e) İlk ve orta dereceli okullar ile, kurslarda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okutulan parasız yatılı öğrencilerin mecburi hizmetlerine, bu kanuna tabi kurum ve kuruluşlarda ihtiyaç olmaması halinde Milli Eğitim Bakanlığı bunların mecburi hizmet yükümlülüğünü kaldırmaya yetkilidir. Bu fıkra göre kurumların, ihtiyacı olup olmadığı bir aylık süre verilmek ve Resmi Gazete’de ilan edilmek suretiyle tespit olunur.

Askerlikte geçen süre mecburi hizmetten sayılmaz.

Mecburi hizmetini yapmakta iken yasama organına seçilenlerin yükümlülükleri seçildikleri sürece ertelenir.

BİLGİ TARAMA

TEST 1

1. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre; "yetki almadan gizli bilgileri açıklayan" memurlara aşağıdaki cezalardan hangisi verilir?

- A) Kınama
- B) Uyarma
- C) Devlet memurluğundan çıkarma
- D) Kademe ilerlemesinin durdurulması
- E) İhtar

2. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre; olağanüstü hal, seferberlik ve savaş hallerinde veya genel hayata müessir afetlere uğrayan yerlerdeki Devlet Memurları yerine atanacaklar gelip işe başlamadıkça görevlerini bıraktıkları takdirde ne kadar bir süre devlet memurluğuna dönemez?

- A) Hiçbir şekilde görevlerine dönemezler.
- B) 1 yıl görevlerine dönemezler.
- C) 2 yıl görevlerine dönemezler.
- D) 3 yıl görevlerine dönemezler.
- E) 5 yıl görevlerine dönemezler.

I- Memura savunması için en çok 5 gün süre verilir.

II- Uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından verilir.

III- Devlet memurluğundan çıkarma cezası atamaya yetkili amirler tarafından verilir.

IV- Her kurum merkezinde bir disiplin ve yüksek disiplin kurulu kurulur.

3. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre; disiplinle ilgili olarak yukarıdakilerden hangisi/hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) II ve IV C) I ve III D) II - III ve IV E) Yalnız III

4. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre; görevlerinden uzaklaştırılan Devlet memurları hakkında, görevden uzaklaştırmayı izleyen kaç iş günü içinde soruşturmaya başlanması şarttır?

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 7 E) 10

5. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre; "vekâlet görevi ve aylık verilmesinin şartları" kapsamında memurların görevden uzaklaştırma nedeniyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları hâlinde yerlerine kurum içinden vekil atandığı zaman (istisnai durumlar hariç) atanan vekil memurlara vekâlet görevinin kaç aydan fazla devam eden süresi için vekâlet aylığı ödenir?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 6

6. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre; uyarma cezası alan Devlet memuru bu cezasının özlük dosyasından çıkarılması için kaç yıl sonra yetkili makamlara başvurabilir?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5 E) 10

7. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre; memurluktan çıkarma cezasında kaç ay içinde disiplin kovuşturmasına, başlanmadığı takdirde disiplin cezası verme yetkisi zamanaşımına uğrar?

- A) 6 B) 5 C) 4 D) 3 E) 1

8. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre işe başlamama hâlinde yapılacak işlemlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Bir göreve ilk defa atanarlardan belge ile ispatı mümkün zorlayıcı sebepler olmaksızın yasal süre içinde işe başlamayanların atanmaları iptal edilir.
- B) Bir göreve yeniden atanarlardan belge ile ispatı mümkün zorlayıcı sebepler olmaksızın yasal süre içinde işe başlamayanlar 2 yıl süre ile Devlet memuru olarak istihdam edilemezler.
- C) Bir göreve ilk defa atanarlardan belge ile ispatı mümkün zorlayıcı sebepler nedeniyle göreve başlamama hâli 6 ayı aşığı takdirde atama işlemi atamaya yetkili makamlarca iptal edilir.
- D) Başka yerdeki bir göreve atanarlardan yasal süre içinde hareket ederek belli yol süresi sonunda yeni görevlerine başlamayanlara, eski görevlerinden ayrılış ve yeni görevlerine başlayış tarihleri arasında aylık verilmek şartıyla 20 günlük bir süre daha verilebilir.
- E) Aynı yerdeki görevlere atanarlarda atama emirlerinin kendilerine tebliğ gününü, izleyen 15 iş günü içinde işe başlamak zorundadırlar.

9. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre; aşağıdaki fiillerden hangisi "kademe ilerlemesinin durdurulması" disiplin cezasını gerektirir?

- A) Kurumların huzur, sükûn ve çalışma düzenini bozmak
- B) Verilen görev ve emirleri kasten yapmamak
- C) Toplu müracaat veya şikâyet etmek
- D) Siyasi partiye girmek
- E) Özürsüz olarak bir veya iki gün göreve gelmemek

10. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun'una göre; memura isteği üzerine, eşinin doğum yapması hâlinde kaç gün babalık izni verilir?

- A) 30 B) 25 C) 20 D) 15 E) 10

11. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun’una göre; kadın memura, çocuğunu emzirmesi için doğum sonrası analık izni süresinin bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde kaç saat süt izni verilir?

- A) 1 B) 1,5 C) 2 D) 3 E) 4

12. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun’una göre; “Devlete ait resmi belge, araç, gereç vb. eşyayı kaybetmek” aşağıdaki hangi disiplin cezaları içinde düzenlenmiştir?

- A) İhtar B) Uyarma C) Kınama
D) Aylıktan kesme E) Devlet memurluğundan çıkarma

13. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun’una göre; uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında kaç ay içerisinde disiplin soruşturmasına başlanmadığı takdirde disiplin cezası verme yetkisi zamanaşımına uğrar?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 5 E) 6

14. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na göre; kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile tecziye edilenler kaç yıl boyunca daire başkanı kadrolarına, daire başkanı kadrosunun dengi ve daha üstü kadrolara, bölge ve il teşkilatlarının en üst yönetici kadrolarına, düzenleyici ve denetleyici kurumların başkanlık ve üyeliklerine, vali ve büyükelçi kadrolarına atanamazlar?

- A) 5 B) 6 C) 7 D) 8 E) 10

15. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun’una göre; Aylıktan Kesme cezası ile tecziye edilen Memurun Bürüt Aylığında hangi aralıklarda kesinti yapılır?

- A) 1/8 - 1/2 B) 1/10 - 1/8 C) 1/4 - 1/2 D) 1/30 - 1/8 E) 1/20 - 1/15

CEVAP ANAHTARI							
1.C	2.A	3.B	4.E	5.C	6.D	7.A	8.A
9.B	10.E	11.D	12.C	13.A	14.E	15.D	

TEST 2**1. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun'una göre; "Disiplin Cezalarını Uygulama" ile ilgili aşağıda yer alan bilgilerden hangisi yanlıştır?**

- A) Disiplin cezaları verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder ve derhal uygulanır.
- B) Aylıktan kesme cezası, cezanın verilmiş tarihini izleyen 7 gün içinde uygulanır.
- C) Verilen disiplin cezaları sıralı sicil amirine, Devlet memurluğundan çıkarma cezası ayrıca Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.
- D) Kendilerine disiplin cezası olarak aylıktan kesme veya kademe ilerlemesini durdurma cezası verilenler, valilik, büyükelçilik, genel müdürlük, genel müdür yardımcılığı ve daire başkanlığı görevlerine atanamazlar.
- E) Son sekiz yıl içinde herhangi bir disiplin cezası almayan memurlara, aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere bir kademe ilerlemesi uygulanır.

2. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun'una göre; Disiplin amirleri uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarını soruşturmanın tamamlandığı günden itibaren kaç gün içinde vermek zorundadırlar?

- A) 3 B) 5 C) 7 D) 10 E) 15

3. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun'una göre; aşağıdakilerden hangisinde disiplin cezası verme yetkisi zaman aşımına uğrar?

- A) Aylıktan Kesme Cezası için 20 gün içinde disiplin soruşturmasına başlanmadığında
- B) Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasında altı ay içinde soruşturmaya başlanmadığında
- C) Memurluktan çıkarma cezasında üç ay içinde disiplin kovuşturmasına başlanamadığında
- D) Uyarma cezası için bir ay içinde disiplin soruşturmasına başlanmadığında
- E) Disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren nihayet üç yıl içinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

4. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun’una göre; “5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkındaki Kanuna aykırı fiilleri işlemek” aşağıdaki disiplin cezalarından hangisini gerektirir?

- A) Kademe ilerlemesinin durdurulması
- B) Devlet memurluğundan çıkarma
- C) Aylıktan kesme
- D) Kınama
- E) Uyarma

5. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun’una göre; aşağıdakilerden hangisi “Devlet memurluğundan çıkarma” gerektiren fiillerinden birisi değildir?

- A) 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkındaki Kanuna aykırı fiilleri işlemek
- B) Özürsüz olarak bir yılda toplam 20 gün göreve gelmemek
- C) Herhangi bir siyasi parti yararına veya zararına fiilen faaliyette bulunmak
- D) Yetki almadan gizli bilgileri açıklamak
- E) Terör örgütleriyle eylem birliği içerisinde olmak

6. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun’una göre; “Görevi ile ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun çıkar sağlamak” fiili aşağıdaki disiplin cezalarından hangisini gerektirir?

- A) Aylıktan Kesme
- B) Kademe İlerlemesinin Durdurulması
- C) Kınama
- D) Uyarma
- E) Devlet memurluğundan çıkarma

7. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun’una göre; “Gerçeğe aykırı rapor ve belge düzenlemek” fiili aşağıdaki disiplin cezalarından hangisini gerektirir?

- A) Kınama
- B) Uyarma
- C) Aylıktan kesme
- D) Kademe ilerlemesinin durdurulması
- E) Devlet memurluğundan çıkarma

8. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun’una göre; “Hizmet içinde Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak.” fiili aşağıdaki disiplin cezalarından hangisini gerektirir?

- A) Kınama
- B) Kademe ilerlemesinin durdurulması
- C) Aylıktan kesme
- D) Uyarma
- E) Devlet memurluğundan çıkarma

I- Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozmak.

II- Verilen emirlere itiraz etmek

III- İş arkadaşlarına ve iş sahiplerine söz veya hareketle sataşmak

9. 657 sayılı Kanun’a göre; yukarıdaki fiil ve hâller aşağıdaki disiplin cezalarından hangisinin verilmesini gerektirir?

- A) Kınama
- B) Uyarma
- C) Aylıktan kesme
- D) Kademe ilerlemesinin durdurulması
- E) Devlet memurluğundan çıkarma

- I- Belirlenen kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranmak
- II- Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak
- III- Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozmak
- IV- Verilen görev ve emirleri kasten yapmamak

10. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre; yukarıdaki fiillerden hangileri uyarma cezasını gerektirir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) III ve IV E) Yalnız IV

11. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun'una göre; doğum yapan memurlara istekleri halinde kaç aya kadar aylıksız izin verilir?

- A) 6 B) 12 C) 18 D) 24 E) 36

12. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun'una göre; hizmet süresi olarak onuncu yılını çalışan bir devlet memuruna kaç gün yıllık izin verilir?

- A) 10 B) 15 C) 20 D) 25 E) 30

13. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre; "Yabancı memleketlerin resmî kurumları veya uluslararası kuruluşlarda kurumlarının muvafakati ile görev alacak memurlara, ilgili Bakanın onayı ile memuriyeti süresince yabancı memleketlerin resmî kurumlarında on yıla, uluslararası kuruluşlarda yirmibir yıla kadar aylıksız izin verilebilir." bu iznin kullanılması esnasında kaç yılda bir Bakan Onayı yenilenir?

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 6 E) 10

- I- Bulunduğu kademedede en az bir yıl çalışmış olması
- II- Yıl içinde olumlu sicil almış olması
- III- Bulunduğu derecede ilerleyebileceği bir kademenin bulunması

14. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre; Devlet memurunun kademedede ilerlemesi için yukarıdaki şartlardan hangisi veya hangileri aranmaz?

- A) Yalnız II B) I ve III C) Yalnız I D) Yalnız III E) I-II ve III

15. "Kanunlarda yazılı haller dışında Devlet memurunun memurluğuna son verilmez, aylık ve başka hakları elinden alınamaz." hükmü 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre memurların hangi hakkı kapsamındadır?

- A) Müracaat, şikayet ve dava açma
- B) Çekilme
- C) Kovuşturma ve yargılama
- D) İsnat ve iftiralara karşı koruma
- E) Güvenlik

CEVAP ANAHTARI

1.B	2.E	3.D	4.B	5.C	6.B	7.D	8.C
9.A	10.A	11.D	12.C	13.A	14.A	15.E	

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU (1739)

MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU (1739)

SORU-CEVAP

1. Soru: 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun kapsamı nedir?

Cevap: Türk millî eğitiminin düzenlenmesinde esas olan amaç ve ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul bina ve tesisleri, eğitim araç ve gereçleri ve Devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri bir sistem bütünlüğü içinde kapsar.

2. Soru: Türk millî eğitiminin genel amaçları nelerdir?

Cevap: Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

3. Soru: Türk millî eğitiminin temel ilkeleri nelerdir?

Cevap:

- 1- Genellik ve eşitlik
- 2- Ferdin ve toplumun ihtiyaçları
- 3- Yöneltilme
- 4- Eğitim hakkı

5- Fırsat ve imkan eşitliği

6- Süreklilik

7- Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği

8- Demokrasi eğitimi

9- Laiklik

10- Bilimsellik

11- Planlılık

12- Karma eğitim

13- Eğitim kampüsleri ve okul ile ailenin işbirliği

14- Her yerde eğitim

4. Soru: “Genellik ve eşitlik” ifadesinin tanımı nedir?

Cevap: Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

5. Soru: “Ferdin ve toplumun ihtiyaçları” ifadesinin tanımı nedir?

Cevap: Milli eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

6. Soru: “Yöneltme” ifadesinin tanımı nedir?

Cevap: Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.

Milli eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Bu amaçla, ortaöğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıfları konulabilir.

Yöneltmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır.

7. Soru: “Eğitim hakkı” ifadesinin tanımı nedir?

Cevap: İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.

8. Soru: “Fırsat ve imkan eşitliği” ifadesinin tanımı nedir?

Cevap: Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır.

Maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır.

Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.

9. Soru: “Süreklilik” ifadesinin tanımı nedir?

Cevap: Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.

Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir.

10. Soru: “Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği” ifadesinin tanımı nedir?

Cevap: Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Millî ahlak ve millî kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir.

Millî birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile işbirliği yapılarak Millî Eğitim Bakanlığına gereken tedbirler alınır.

11. Soru: “Demokrasi eğitiminin” tanımı nedir?

Cevap: Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevî değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez.

12. Soru: “Laiklik” ifadesinin tanımı nedir?

Cevap: Türk millî eğitiminde laiklik esastır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilköğretim okulları ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.

13. Soru: “Bilimsellik” ifadesinin tanımı nedir?

Cevap: Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.

Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevî bakımından teşvik edilir ve desteklenir.

14. Soru: “Planlılık” ifadesinin tanımı nedir?

Cevap: Milli eğitimin gelişmesi iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim - insan gücü - istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

15. Soru: “Karma eğitim” ifadesinin tanımı nedir?

Cevap: Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkan ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

16. Soru: “Eğitim kampüsleri ve okul ile ailenin işbirliği” ifadesinin tanımı nedir?

Cevap: Aynı alan içinde birden fazla örgün ve/veya yaygın eğitim kurumunun bir arada bulunması halinde eğitim kampüsü kurulabilir ve bunların ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere eğitim kampüsü yönetimi oluşturulabilir. Eğitim kampüsü bünyesindeki ortak açık alan, kantin, salon ve benzeri yerlerin işlettirilmesi veya işletilmesi kampüs yönetiminin yerine getirilir. Bu şekilde elde edilen gelirler, kampüsün ortak giderlerinde kullanılır. Eğitim kampüslerinin kuruluşu, yönetiminin oluşumu, gelirlerinin harcanması ve denetlenmesi ile bu fıkrafta belirtilen diğer hususlar Maliye Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığınca müştereken hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.

Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır. Bu amaçla okullarda okul-aile birlikleri kurulur. Okul-aile birlikleri, okulların eğitim ve öğretim hizmetlerine etkinlik ve verimlilik kazandırmak, okulların ve maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere; aynî ve nakdî bağışları kabul edebilir, maddi katkı sağlamak amacıyla sosyal ve kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenleyebilir, okulların bünyesinde bulunan açık alan, kantin, salon ve benzeri yerleri işlettirebilir veya işletebilirler. Öğrenci velileri hiçbir surette bağış yapmaya zorlanamaz. Okul-aile birliklerinin kuruluş ve işleyişi, birlik organlarının oluşturulması ve seçim şekilleri, sosyal ve kültürel etkinliklerden sağlanan maddi katkılar, bağışların kabulü, harcanması ve denetlenmesi ile açık alan, kantin, salon ve benzeri yerlerin işlettirilmesi veya işletilmesinden sağlanan gelirlerin dağıtım yerleri ve oranları, harcanması ve denetlenmesine dair usul ve esaslar, Maliye Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığınca müştereken hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.

Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde, gerekli görülen hallerde il millî eğitim müdürlükleri; il sınırları içerisinde bulunan bir veya birden fazla eğitim kampüsü yönetiminin veya okul-aile birliğinin işlettirebileceği veya işletebileceği yerlere ilişkin ihaleleri bunlar adına yapmaya yetkilidir.

Eğitim kampüsleri ve okul-aile birliklerinin gelirleri, genel bütçe gelirleri ile ilişkilendirilmeksizin eğitim kampüsü yönetimi ve okul-aile birliği adına bankalarda açılan özel hesaplarda tutulur.

Eğitim kampüsü yönetimleri ve okul-aile birlikleri, bu madde kapsamında yapacakları işlemler ve düzenlenen kâğıtlar yönünden damga vergisi ve harçlardan muaf; bunlara ve bunlar tarafından yapılan bağış ve yardımlar ise veraset ve intikal vergisinden müstesnadır.

17. Soru: “Her yerde eğitim” ifadesinin tanımı nedir?

Cevap: Millî eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır.

Resmi, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Millî Eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Millî Eğitim Bakanlığının denetimine tabidir.

18. Soru: “Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.” ifadesi, Türk millî eğitiminin temel ilkelerinden hangisi tanımlamaktadır?

Cevap: Genellik ve eşitlik.

19. Soru: “Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.” ifadesi, Türk millî eğitiminin temel ilkelerinden hangisiyle ilgilidir?

Cevap: Yöneltilme.

20. Soru: “Maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim

kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır.” ifadesi, Türk millî eğitiminin temel ilkelerinden hangisi tanımlamaktadır?

Cevap: Fırsat ve imkan eşitliği.

21. Soru: “Millî eğitimin gelişmesi iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim, insangücü, istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.” ifadesi, Türk millî eğitiminin temel ilkelerinden hangisi tanımlamaktadır?

Cevap: Planlılık.

22. Soru: Türk milli eğitim sistemi kaç ana bölümde kurulmuştur?

Cevap: Örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere, iki ana bölümden kurulmuştur.

23. Soru: Örgün eğitim hangi eğitim kurumlarını kapsar?

Cevap: Okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar.

24. Soru: Örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsayan eğitim sistemi hangisidir?

Cevap: Yaygın eğitim.

25. Soru: Okul Öncesi eğitimin kapsamı nedir?

Cevap: Okul öncesi eğitimi, mecburi ilköğrenim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar. Bu eğitim isteğe bağlıdır.

26. Soru: Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri nelerdir?

Cevap:

1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak;
2. Onları ilköğretime hazırlamak;
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak;
4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

27. Soru: Kuruluşu bakımından kaç çeşit okul öncesi eğitim kurumu açılabilir?

Cevap:

- 1- Bağımsız anaokulu
- 2- İlköğretim okuluna bağlı anasınıfı
- 3- Uygulama sınıfı; olarak açılabilir.

28. Soru: Mecburi ilköğretim çağı hangi yaş gruplarını kapsar?

Cevap: 6-13 yaş.

29. Soru: 1739 sayılı Temel Eğitim Kanununa göre, mecburi ilköğretim çağının başlangıç ve bitiş zamanları nasıl düzenlenmiştir?

Cevap: “Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter.” şeklinde düzenlenmiştir.

30. Soru: 1739 sayılı Temel Eğitim Kanununa göre, ilköğretim kurumlarının kurulması nasıl düzenlenmiştir?

Cevap: İlköğretim kurumlarının ilkokul ve ortaokul olarak bağımsız okullar hâlinde kurulması esastır. Ancak imkân ve şartlara göre ortaokullar, ilkokullarla veya liselerle birlikte de kurulabilir.

31. Soru: İlköğretim kurumlarının kuruluşu nasıl düzenlenmiştir?

Cevap: İlköğretim kurumları; dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar ile dört yıl süreli, zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarından oluşur. Ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarında lise eğitimi ni destekleyecek şekilde öğrencilerin yetenek, gelişim ve tercihlerine göre seçimli dersler oluşturulur. Ortaokul ve liselerde, Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamberimizin hayatı, isteğe bağlı seçmeli ders olarak okutulur. Bu okullarda okutulacak diğer seçmeli dersler ile imam-hatip ortaokulları ve diğer ortaokullar için oluşturulacak program seçenekleri Bakanlıkça belirlenir.

32. Soru: İlköğretimin amaç ve görevleri nelerdir?

Cevap:

1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu millî ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;
2. Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.
3. İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edilebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır.

33. Soru: Ortaöğretimin kapsamı nedir?

Cevap: Ortaöğretim; ilköğretime dayalı dört yıllık zorunlu örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumları ile mesleki eğitim merkezlerinin tümünü kapsar. Bu okul ve kurumları bitirenlere, bitirdikleri programın özelliğine göre diploma verilir. Ancak mesleki eğitim merkezi öğrencilerinin diploma alabilmeleri için Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen fark derslerini tamamlaması zorunludur.

34. Soru: 1739 sayılı Temel Eğitim Kanununa göre, ortaöğretimden yararlanma hakkı nasıl belirlenmiştir?

Cevap: İlköğretimi tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etmek ve ortaöğretim imkanlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir.

35. Soru: Ortaöğretimin amaç ve görevleri nelerdir?

Cevap:

1.Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,

2.Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretime veya hem mesleğe hem de yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.

36. Soru: Ortaöğretim kurumlarının kuruluşu nasıl düzenlenmiştir?

Cevap: Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liseler ile mesleki eğitim merkezlerinden meydana gelir.

Belli bir programa ağırlık veren okullara lise, teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilir.

Nüfusu az ve dağınık olan ve Milli Eğitim Bakanlığınca gerekli görülen yerlerde, ortaöğretimin, genel, mesleki ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan çok programlı liseler kurulabilir.

Ortaöğretim kurumlarının öğrenim süresi, uygulanan programın özelliğine göre, Milli Eğitim Bakanlığınca tespit edilir.

37. Soru: Yönelme sürecinin ortaöğretimde devam etmesinin amacı nedir?

Cevap: Yönelme ilköğretimde başlar; yanılgıları önlemek ve muhtemel gelişmelere göre yeniden yönelelmeyi sağlamak için ortaöğretimde de devam eder.

Yönelme esasları ve çeşitli programlar veya ortaöğretim okulları arasında yapılacak yatay ve dikey geçiş şartları, Milli Eğitim Bakanlığınca düzenlenir.

38. Soru: Yükseköğretime geçiş sistemi nasıl düzenlenmiştir?

Cevap: Lise veya dengi okulları bitirenler, yükseköğretim kurumlarına girmek için aday olmaya hak kazanır.

Hangi yükseköğretim kurumlarına, hangi programları bitirenlerin nasıl girecekleri, giriş şartları Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilir.

39. Soru: İmam hatip liselerinin kuruluş amacı nedir?

Cevap: İmam - hatip liseleri, imamlık, hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi dini hizmetlerin yerine getirilmesi ile görevli elemanları yetiştirmek üzere, Milli Eğitim Bakanlığınca açılan ortaöğretim sistemi içinde, hem mesleğe hem yükseköğretime hazırlayıcı programlar uygulayan öğretim kurumlarıdır.

40. Soru: Güzel sanatlar eğitimi için belirlenen düzenlemeler nelerdir?

Cevap: Güzel sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere ilköğretim ve orta öğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir. Özellikleri dolayısıyla bunların kuruluş, işleyiş ve yetiştirme ile ilgili esasları ayrı bir yönetmelikle düzenlenir.

41. Soru: Yükseköğretimin kapsamı nedir?

Cevap: Yükseköğretim, orta öğretime dayalı en az iki yıllık yükseköğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar.

42. Soru: Yükseköğretimin amaç ve görevleri nelerdir?

Cevap:

1. Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek;
2. Çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak;
3. Yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak;
4. Yurdumuzun türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları, Hükümet ve kurumlarla da elbirliği etmek suretiyle öğretim ve araştırma konusu yaparak sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve Hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek;
5. Araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmak;
6. Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamu oyunu aydınlatıcı bilim verilerini sözle, yazı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmaktır.

43. Soru: Yükseköğretim kurumları hangileridir?

Cevap:

1. Üniversiteler,
2. Fakülteler,
3. Enstitüler,
4. Yüksekokullar,
5. Konservatuvarlar,
6. Meslek yüksekokulları
7. Uygulama ve araştırma merkezleridir.

44. Soru: Yaygın eğitimin amaç ve görevleri nelerdir?

Cevap:

1. Okuma - yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkanları hazırlamak,
2. Çağımızın bilimsel, teknolojik, iktisadi, sosyal ve kültürel gelişmelerine uymalarını sağlayıcı eğitim imkanları hazırlamak,
3. Milli kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak,
4. Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak,
5. İktisadi gücün artırılması için gerekli beslenme ve sağlıklı yaşama şekil ve usullerini benimsetmek,
6. Boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak,
7. Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonomimizin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı imkanlar hazırlamak,
8. Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanların hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır.

45. Soru: Yaygın eğitim nasıl düzenlenmiştir?

Cevap: Yaygın eğitim, örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, gereğinde aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkanlarından yararlanacak biçimde bir bütünlük içinde düzenlenir.

Yaygın eğitim, genel ve mesleki - teknik olmak üzere iki temel bölümden meydana gelir. Bu bölümler birbirini destekleyici biçimde hazırlanır.

46. Soru: Yaygın eğitimde koordinasyonun sağlanması nasıl düzenlenmiştir?

Cevap: Genel, mesleki ve teknik yaygın eğitim alanında görev alan resmi, özel ve gönüllü kuruluşların çalışmaları arasındaki koordinasyon Milli Eğitim Bakanlığınca sağlanır.

Genel yaygın eğitim programlarının düzenleniş şekli yönetmelikle tespit edilir.

Mesleki ve teknik yaygın eğitim faaliyetlerini yürüten Bakanlıklar ile özerk eğitim kurumları ve resmi ve özel işletmeler arasında Milli Eğitim Bakanlığınca sağlanacak koordinasyon ve işbirliğinin esasları kanunla düzenlenir.

47. Soru: Öğretmenlik mesleği kariyer basamakları nelerdir?**Cevap:**

1. Öğretmen
2. Uzman öğretmen
3. Başöğretmen

48. Soru: Öğretmenlik mesleğine hazırlıkta hangi eğitim alanları esas alınır?**Cevap:**

1. Genel kültür
2. Özel alan eğitimi
3. Pedagojik formasyon; alanları ile sağlanır.

49. Soru: Aday öğretmenliğe atanabilmek için aranan şartlar nelerdir?

Cevap: Aday öğretmenliğe atanabilmek için; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan şartlara ek olarak, yönetmelikle belirlenen yükseköğretim kurumlarından mezun olma ve Bakanlıkça ve/veya Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılacak sınavlarda başarılı olma şartları aranır.

50. Soru: Aday öğretmenlerin yapılacak sınava girmeye hak kazanması için aranan şartlar nelerdir?

Cevap: Aday öğretmenler, en az bir yıl fiilen çalışmak ve performans değerlendirmesine göre başarılı olmak şartlarını sağlamak kaydıyla, yapılacak yazılı veya yazılı ve sözlü sınava girmeye hak kazanırlar.

51. Soru: Aday öğretmenler sözlü sınavda hangi yönlerden değerlendirilir?**Cevap:**

- a) Bir konuyu kavrayıp özetleme, ifade kabiliyeti ve muhakeme gücü,
- b) İletişim becerileri, öz güveni ve ikna kabiliyeti,
- c) Bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı,
- d) Topluluk önünde temsil yeteneği ve eğitimcilik nitelikleri; yönlerinden değerlendirilir.

52. Soru: Sınavda başarılı olamayan aday öğretmenler için nasıl bir düzenleme getirilmiştir?

Cevap: Sınavda başarılı olamayan aday öğretmenler il içinde veya dışında başka bir okulda görevlendirilerek bir yılın sonunda tekrar değerlendirmeye tabi tutulurlar.

53. Soru: Aday öğretmenlik süresi sonunda sınava girmeye hak kazanamayanlar ile üst üste iki defa sınavda başarılı olamayanlar için nasıl bir düzenleme getirilmiştir?

Cevap: Aday öğretmenlik süresi sonunda sınava girmeye hak kazanamayanlar ile üst üste iki defa sınavda başarılı olamayanlar aday öğretmen unvanını kaybeder ve memuriyetle ilişkisi kesilir.

Ancak aday öğretmenliğe başlamadan önce 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre aday memurluğu kaldırılarak asli memurluğa atanmış olanlar hakkında bu hükümler uygulanmaz. Bu kişiler Bakanlıkta kazanılmış hak aylık derecelerine uygun memur kadrolarına atanırlar.

54. Soru: Aday öğretmen sınav komisyonu üyeleri kimlerden seçilir?

Cevap: Sınav komisyonu üyeleri; Bakanlık personeli, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personel ile öğretim elemanları arasından seçilir. Bakanlık gerekli gördüğünde illerde veya merkezde birden fazla komisyon oluşturabilir.

55. Soru: Kariyer basamaklarında yükselmeye esas alınan kriterler nelerdir?

Cevap:

1. Kıdem % 10
2. Eğitim % 20
3. Etkinlikler % 10
4. Sicil (iş başarımı) % 10
5. Sınav puanı % 50

Kariyer basamaklarında yükselcekler değerlendirme puanlarına göre başarı sıralamasına alınır. Değerlendirmeye alınmak için sınav tam puanının en az % 60'ını almış olmak şartı aranır.

56. Soru: Milli Eğitim Bakanlığının eğitim araç ve gereçleri ile ilgili görevleri nelerdir?

Cevap: Milli Eğitim Bakanlığı, kendisine bağlı eğitim kurumlarının eğitim araç ve gereçlerini, gelişen eğitim teknolojilerine ve program ve metotlara uygun olarak sağlamak, geliştirmek, yenileştirmek, standartlaştırmak, kullanılma süresini ve telif haklarını ve ders kitabı fiyatlarını tespit etmek, paralı veya parasız olarak ilgililerin yararlanmasına sunmak;

- Hazırlamak, imal etmek ve satın almak;
- Kişilere veya kuracağı komisyonlara veya yarışmalar düzenleyerek hazırlatmak;
- Özel kesimce hazırlananlar veya imal edilenler arasından seçmek veya tavsiye etmek suretiyle yerine getirmek.

57. Soru: Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda okutulacak kitapların tespiti ve ücret ödenmesi ile ilgili esaslar nelerdir?

Cevap: Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak veya hazırlatılacak kitaplar ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlama, inceleme ve redaksiyonunda görevlendirilenlere ücret ödenir.

Ders kitaplarına ilişkin yarışmalarda derece alanlara verilecek ödülün ödeme, usul ve esasları ile miktarı yönetmelikle belirlenir.

Özel kesimce hazırlanan ve okullarda ders kitabı olarak okutulmak üzere Millî Eğitim Bakanlığına gönderilen eserler ücret karşılığı incelenir.

Ders kitaplarının kabulü, uygunluk süresi, telif hakkı ve ücretlerle ilgili esaslar; inceleme işlemleri ve alınacak inceleme ücreti miktarı; Millî Eğitim Bakanlığınca incelettirilecek eserler için ödenecek ücret miktarı; ders kitaplarının hazırlanması ve incelenmesinde aranacak kriterler ile ders kitabı üreten yayın evlerinde aranacak kriterler; ders kitabı dışındaki diğer kitap ve eğitim araçlarının kullanımı ve bunlardan hangileri için inceleme ücreti alınacağı ve ödeneceği ile ilgili esas ve usuller Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

58. Soru: 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Millî Eğitim Bakanlığının eğitim ve öğretim hizmetleri ile ilgili görevleri nelerdir?

Cevap:Eğitim ve öğretim hizmetinin, bu kanun hükümlerine göre Devlet adına yürütülmesinden, gözetim ve denetiminden Millî Eğitim Bakanlığı sorumludur.

59. Soru: 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda eğitim faaliyetleri ile ilgili “yasaklık” ifadesinin kapsamı nedir?

Cevap: Askeri maksatlarla açılacak okullar hariç, bu kanun hükümlerine aykırı hiç bir eğitim faaliyetinde bulunulamaz.

60. Soru: 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda okul açma yetkisi ve yurt dışı eğitim nasıl düzenlenmiştir?

Cevap: Türkiye’de ilköğretim okulu, lise veya dengi okullar, Millî Eğitim Bakanlığının izni olmaksızın açılmaz.

Millî Eğitim Bakanlığı veya diğer bir bakanlık tarafından açılmış veya açılacak okullar ile özel okulların derecelerinin tayini, Millî Eğitim Bakanlığına aittir.

Askeri eğitim kurumlarının dereceleri ve müfredatı, Millî Savunma Bakanlığı ile birlikte tespit edilir.

Diğer bakanlıklara bağlı lise ve dengi okulların program ve yönetmelikleri, ilgili bakanlıkla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından birlikte yapılır ve Millî Eğitim Bakanlığınca onanır.

Diğer bakanlıklara bağlı okullar, Millî Eğitim Bakanlığının gözetim ve denetimine tabidir. Gözetim ve denetim sonunda uygun eğitim ortamı ve niteliği taşımayan kurumların denkliği usulüne uygun şekilde Millî Eğitim Bakanlığınca iptal edilir. Buna ait esaslar Cumhurbaşkanınca çıkarılan bir yönetmelikle düzenlenir.

Türk vatandaşlarının yurt dışında eğitim, öğrenim ve ihtisas görmeleri ile ilgili Devlet hizmetlerinin düzenlenmesinden (askeri öğrenciler hariç), Millî Eğitim Bakanlığı sorumludur.

BİLGİ TARAMASI

1. Türk millî eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul bina ve tesisleri, eğitim araç ve gereçleri ve Devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri aşağıdaki kanunlardan hangisinin kapsamında yer almaktadır?

- A) Devlet Memurları Kanunu
- B) İlköğretim ve Eğitim Kanunu
- C) Özel Öğretim Kurumları Kanunu
- D) Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- E) Millî Eğitim Temel Kanunu

2. “Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.”

Yukarıdaki açıklama 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nun temel ilkelerinden hangisini tanımlamaktadır?

- A) Bilimsellik
- B) Ferdin ve toplumun ihtiyaçları
- C) Genellik ve eşitlik
- D) Fırsat ve imkân eşitliği
- E) Planlılık

3. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’na göre, “İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.” ifadesi, Türk millî eğitiminin temel ilkelerinden hangisiyle ilgilidir?

- A) Her yerde eğitim
- B) Genellik ve eşitlik
- C) Eğitim hakkı
- D) Fırsat ve imkân eşitliği
- E) Ferdin ve toplumun ihtiyaçları

4. “Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler almak” 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’na göre, aşağıdaki Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerinden hangisinin bir gereğidir?

- A) Bilimsellik
- B) Planlılık
- C) Ferdin ve toplumun ihtiyaçları
- D) Fırsat ve imkân eşitliği
- E) Süreklilik

9. “Yöneltilme başlar; yanılmaları önlemek ve muhtemel gelişmelere göre yeniden yönlendirmeyi sağlamak için devam eder.”

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’na göre, yukarıda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) anasınıfında – ilköğretimde
- B) ilköğretimde – ortaöğretimde
- C) okulöncesinde – ortaöğretimde
- D) anasınıfında – ortaokulda
- E) ilkokulda – üniversitede

10. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’na göre, aşağıdakilerden hangisi yaygın eğitimin amaç ve görevlerinden değildir?

- A) Millî kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak
- B) İktisadî gücün artırılması için gerekli beslenme ve sağlıklı yaşama şekil ve usullerini benimsetmek
- C) Boş zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak
- D) Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak
- E) Çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak

11. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’na göre, öğretmen kariyer basamakları değerlendirme kriterlerinde aşağıdakilerden hangisinin puan oranı % 20 dir?

A) Sicil	B) Kıdem	C) Etkinlikler
D) Eğitim	E) Sınav puanı	

12. Öğretmen kariyer basamaklarında değerlendirmeye alınmak için sınav tam puanının en az % kaçını almış olma şartı aranır?

A) 60	B) 30	C) 70	D) 20	E) 50

13. “Askerî maksatlarla açılacak okullar hariç, bu kanun hükümlerine aykırı hiç bir eğitim faaliyetinde bulunulamaz.” ifadesi, Millî Eğitim Bakanlığının eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluklarından hangisi ile ilgilidir?

- A) Yasaklık B) Denetim C) Okul açma yetkisi
D) Planlılık E) Gözetim

I- Sınıflandırma

II- Yöneltilme

III- Kariyer

IV- Planlılık

V- Süreklilik

14. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’na göre Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) I-II-V B) II-IV-V C) I-III-IV D) II-III-V E) II-III

15. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’na göre mecburi ilköğretim çağı hangi yaş grubundaki çocukları kapsar?

- A) 5-13
B) 6-13
C) 6-15
D) 5-14
E) 7-14

CEVAP ANAHTARI

1.E	2.C	3.C	4.D	5.A	6.D	7.E	8.B
9.B	10.E	11.D	12.A	13.A	14.B	15.B	

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU (222)

İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU (222)

SORU-CEVAP

1. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, mecburi ilköğretim çağı hangi yaş grubundaki çocukları kapsar?

Cevap : *Mecburi ilköğretim çağı 6-13 yaş grubundaki çocukları kapsar.*

2. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, mecburi ilköğretim çağı ne zaman başlar?

Cevap : *Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın EYLÜL ayı sonunda başlar.*

3. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, mecburi ilköğretim çağı ne zaman biter?

Cevap : *13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter.*

4. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, kimler imtihanla ve yaşlarına göre layık oldukları ilköğretim okulu sınıflarına veya mezuniyet imtihanlarına alınırlar?

Cevap : *Mecburi öğretim çağında olup da memleket dışında olanlar, oturduğu yerde okul bulunmayan veya sağlık durumu dolayısıyla ilköğretim okuluna devam edemeyen vatan-daşlardan özel olarak öğretim görenler.*

5. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, mecburi ilköğretim kurumları hangileridir?

Cevap : *1) İlköğretim okulları (gündüzlü, pansiyonlu, yatılı ilköğretim okulları ve gezici okullar), 2) Yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar, 3) Özel eğitime muhtaç çocuklar için kurulacak okullar ve sınıflar.*

6. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, isteğe bağlı ilköğretim kurumları hangileridir?

Cevap : *1) Okul öncesi eğitim kurumları, 2) Tamamlayıcı sınıflar ve kurslar.*

7. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, ilkokul ve ortaokulların süresi kaç yıldır?

Cevap : *İlkokul:4 yıl, Ortaokul:4 yıl*

8. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, ilkokul ve ortaokulların kurulma esasları nasıldır?

Cevap : *İlköğretim kurumlarının ilkokul ve ortaokul olarak bağımsız okullar hâlinde kurulması esastır. Ancak imkân ve şartlara göre ortaokullar, ilkokullarla veya liselerle birlikte de kurulabilir.*

9. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, nüfusun az veya dağınık olduğu, gruplaştırmının mümkün olmadığı yerlerde hangi okullar açılabilir?

Cevap : *1) Yatılı İlköğretim Bölge Okulları 2) Gezici Okullar.*

10. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, nüfusun az veya dağınık olduğu yerlerde, merkezi durumda olan veya durumu uygun bulunan köylerde hangi okullar açılabilir?

Cevap : 1) İlköğretim Bölge Okulları

11. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar hangi amaçla açılır?

Cevap : Mecburi ilköğrenim çağında bulundukları halde, öğrenimlerini yaşıtlarıyla birlikte zamanında yapmamış olan çocuklara kısa yoldan ilköğrenim vermek ve ayrıca yetiştirmelerine lüzum görülen çocukları ilköğretim okuluna hazırlamak veya ilköğretim okulunu bitirmiş olup da henüz mecburi öğrenim çağında bulunan ve üst dereceli öğrenim kurumlarına gidemeyecek olanların genel bilgilerini artırmak ve kendilerine iş ve üretim hayatında faydalı olacak bilgi ve maharetleri kazandırmak amacıyla açılır.

12. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar kimler tarafından açılabilir?

Cevap : 1) Gerçek kişiler, 2) Tüzel kişiler, 3) Belediyeler, 4) Özel idareler, 5) Devlet

13. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, isteğe bağlı tamamlayıcı sınıflarda ve kurslarda hangi amaçla öğretim yapılır?

Cevap : İlköğrenim çağı dışına çıkmış olup da üst dereceli öğrenim kurumlarına gidememiş olan yurttaşlardan genel bilgilerini artırmak ve kendilerinin daha iyi bir iş ve üretim unsuru olarak yetiştirilmeleri amacıyla öğretim yapılır.

14. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, isteğe bağlı tamamlayıcı sınıflar ve kurslar kimler tarafından açılabilir?

Cevap : 1) Gerçek kişiler, 2) Tüzel kişiler, 3) Belediyeler, 4) Özel idareler, 5) Devlet

15. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, ilköğretim kurumlarında hangi görevliler bulunur?

Cevap : Müdür, Müdür Yardımcıları, Sınıf, Branş, Okul Öncesi Eğitim, Özel Eğitim Öğretmenleri, Gezici Öğretmenler, Usta Öğreticiler, Rehberlik Uzmanları, Sağlık, Teknik, Genel İdare ve Yardımcı Hizmetler sınıflarına dahil personel.

16. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, ilköğretim kurumlarının açılma, kapanma ve öğretime ara verme zamanları nasıl düzenlenir?

Cevap : Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

17. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, ilköğretim okullarında yaz tatili ne zamandır?

Cevap : Sınavların bitimi tarihinden yeni öğretim yılının başına kadardır.

18. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, öğretmenler, aralıksız ne kadar süre izinlidirler?

Cevap : 2 (iki) ay.

19. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, tek öğretmenli okullarda öğretmenlerin yaz tatili izinleri nasıl ayarlanır?

Cevap : Bölge İlköğretim Müfettişleriyle, İlçe Eğitim Müdürü tarafından okul ve kurumların korunması da gözönünde tutularak ayarlanır.

20. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, okul müdürleriyle müdür yardımcıları izinlerini nasıl kullanırlar?

Cevap : Tatil aylarında okul işlerini ayarlamak ve düzenlemek şartı ile sıra ile izinlerini kullanırlar.

21. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, “Aile Başkanı” ne demektir?

Cevap : Veli veya vasi durumunda bulunmadığı halde ilköğretime devamı mecbur olan çocukları sürekli olarak yanında bulunduran veya barındıran yahut da çalıştırandır.

22. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, mecburi öğrenim çağını bitirdiği öğretim yılı sonuna kadar ilköğretim okulunu bitiremeyen çocukların ilköğrenimlerini tamamlamak üzere en çok kaç öğretim yılı daha okula devamlarına izin verilir?

Cevap : 2 (iki) öğretim yılı.

23. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, 2 yıllık uzatma sonunda da okulu bitiremeyen çocuklarla ilgili olarak nasıl bir yol izlenir?

Cevap : Tasdikname verilerek kayıtları silinir.

24. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, “Öğretim Yılı” hangi zaman dilimini kapsar?

Cevap : Derslerin başlamasından 1 hafta önceki tarihten, son sınıf sınavlarının bittiği güne kadarki süreyi.

25. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, her yıl derslere başlamadan en az kaç gün önce, muhtarlar okul müdürüyle iş birliği yaparak köy ve mahallelerindeki mecburi öğrenim çağında bulunan çocukların künyelerini gösterir 3 nüsha çizelge hazırlayıp birer nüshasını okul idarecilerine ve ilçe eğitim müdürlüğüne verir?

Cevap : 15 (onbeş) gün.

26. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, mecburi öğrenim çağında olup da belirli zaman içerisinde okula yazdırılmayan çocuklarla ilgili nasıl bir işlem yapılır?

Cevap : Okul müdürleri kendiliklerinden okula kaydeder ve devam ettirilmesini veli yahut vasi veya aile başkanlarına bildirirler. Bu gibi çocuklar yine de okula gelmezlerse, haklarında devamsız öğrenciler gibi işlem yapılır.

27. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, nüfus hüviyet cüzdanı bulunmayan veya henüz nüfus kaydı yaptırılmamış bulunan çocukların yaşlarıyla ilgili nasıl bir işlem yapılır?

Cevap : Çocuklar görülmek suretiyle, ihtiyar kurullarınca tayin ve tespit olunarak bunlar da mecburi öğrenim çağında olanlar çizelgesine yazılırlar.

28. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, birleştirilmiş sınıflar da dâhil olmak üzere bir öğretmene düşen öğrenci sayısı kaç kişiden fazla olamaz?

Cevap : 40 (kırk).

29. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, “İlköğretim Haftası” ne zamandır?

Cevap : Eylül ayının 3. haftası.

30. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, her öğrenci velisi özürlü yüzünden okula gidemeyen çocuğun durumunu en geç kaç gün içinde okul idaresine bildirmekle yükümlüdür?

Cevap : 3 gün

31. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, ilköğrenim çağındaki çocukların mecburi ilköğretim kurumlarına devamlarını sağlamakla veli yahut vasi veya aile başkanlarına ve okul idarelerine yardımla ve her türlü tedbiri almakla vazifeli olan görevliler kimlerdir?

Cevap : 1) Mülki Amirler, 2) İlköğretim Müfettişleri, 3) Zabıta Teşkilatı

32. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, öğrencilere bir yıl içinde kaç günü geçmemek üzere okul idarelerince izin verilir?

Cevap : 15 (onbeş) günü

33. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, çocuğunu okula göndermeyen, verilen izin müddetini geçiren, geç nakil yaptıran, okul çevresi dışına çıkarak izini kaybettiren, çocuğunun devamsızlık durumunu özürsüz olarak zamanında okul idaresine bildirmeyen veli/vasi/aile başkanları kime bildirilir?

Cevap : Köylerde muhtarlığa, diğer yerlerde mülki amirliğe hemen bildirilir.

34. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, çocuğunu okula göndermeyen, verilen izin müddetini geçiren, geç nakil yaptıran, okul çevresi dışına çıkarak izini kaybettiren, çocuğunun devamsızlık durumunu özürsüz olarak zamanında okul idaresine bildirmeyen veli/vasi/aile başkanlarına durum muhtarlar/mülki amirlerce en geç kaç gün içinde tebliğ edilir?

Cevap : En geç 3 (üç) gün içinde.

35. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, muhtarlıkça/mülkî amirce yapılan tebliğe rağmen çocuğunu okula göndermeyen veli/vasiye okul idaresince tespit edilen çocuğun okula devam etmediği beher gün için ne kadar idarî para cezası verilir?

Cevap : Beher gün için 15 (onbeş) TL.

36. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, çocuğun devamsızlığında 15 TL idarî para cezasına rağmen çocuğunu okula göndermeyen/göndermeme sebeplerini okul idaresine bildirmeyen çocuğun veli/vasisine ne kadar idarî para cezası verilir?

Cevap : 500 (beşyüz) TL.

37. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, okul idareleri ve mülkî amirliklerce bu Kanuna göre usulen sorulacak sorulara cevap vermekten kaçınanlar ile gerçeğe uymayan beyanda bulunanlara ne kadar idarî para cezası verilir?

Cevap : 100 (yüz) TL.

38. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, ilköğrenim çağında olup da mecburi ilköğretim kurumlarına devam etmeyenlerin ücretli bir işte çalışmalarıyla ilgili düzenleme nasıldır?

Cevap : Hiçbir resmi ve özel iş yerinde veya her ne surette olursa olsun çalışmayı gerektiren başka yerlerde ücretli veya ücretsiz çalıştırılmazlar.

39. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, ilköğretim kurumlarına devam ettiklerini belgeleyenlerin ücretli bir işte çalışmalarıyla ilgili düzenleme nasıldır?

Cevap : Çocukların çalıştırılmasını düzenleyen kanun hükümleri uygulanmak şartıyla ancak ders zamanları dışında bu gibi yerlerde çalıştırılabilirler.

40. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, ilköğretim çağında bulunan ve mecburi ilköğretim kurumlarına devam eden çocukların, özel kurs ve dershanelere devamlarıyla ilgili düzenleme nasıldır?

Cevap : Bu kanunda gösterilen ve Millî Eğitim Bakanlığınca açılmasına izin verilmiş olanlar dışında, her ne ad altında kurulmuş olursa olsun, özel kurs ve dershanelere kabulü yasaktır.

41. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, “bu kanunda gösterilen ve Millî Eğitim Bakanlığınca açılmasına izin verilmiş olunanlar dışında, her ne ad altında kurulmuş olursa olsun, özel kurs ve dershanelere öğrenci kabulü yasaktır” hükmüne aykırı hareket edenlere ne tür bir yaptırım uygulanır?

Cevap : 400 (dört yüz) TL’den 1.000 (bin) TL’ye kadar idarî para cezası verilir.

42. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, bu kanunda yazılı olan idarî para cezaları kim tarafından verilir?

Cevap : Mahallî Mülkî Amir.

43. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, şehir, kasaba ve köy okulları arsalarıyla köy okullarına gelir sağlayacak arazi ve uygulama bahçeleri için lüzumlu toprakların seçiminde görevli komisyonda kimler yer alır?

Cevap :

1) Bölge İlköğretim Müfettişlerinin/İlçe Eğitim Müdürünün başkanlığında,

2) Tarım,

3) Tapu,

4) Maliye,

5) Mahalle/Köy Muhtarı.

44. Soru : 222 sayılı Kanuna göre; meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin, okul binalarından kapıdan kapıya en az ne kadar uzaklıkta bulunması zorunludur?

Cevap : 100 (yüz) metre.

45. Soru : 222 sayılı Kanuna göre; turizmin yoğun olduğu yörelerdeki okulların tatil olduğu dönemlerde meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerler ile okullar arasında bulunması gerekli mesafe şartıyla ilgili düzenleme nasıldır?

Cevap : 100 (yüz) metre şartı aranmaz.

46. Soru : 222 sayılı Kanuna göre; turizmin yoğun olduğu yörelerdeki okulların tatil olduğu dönemlerde meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerler ile okullar arasında bulunması gerekli mesafe şartıyla ilgili esaslar nasıl belirlenir?

Cevap : İçişleri, Milli Eğitim, Sağlık, Kültür ve Turizm bakanlıklarının müştereken hazırlayacakları yönetmelikle belirlenir.

47. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, okula gelir sağlamak maksadıyla seçilen topraklar ne kadar olur?

Cevap : 50 (elli) dekardan fazla olamaz.

48. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, satınalma veya kamulaştırmak, köy/şehir/kasaba okulları için kime aittir?

Cevap : Köy okulları için köy tüzel kişiliğine, şehir ve kasaba okulları için özel idareye aittir.

49. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, her köy okulunun bitişiğinde/yakınında ne kadar bir uygulama bahçesi bulunur?

Cevap : 2 dekardan az ve 10 dekardan çok olmamak üzere.

50. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, okullar için tahsis, satınalma veya kamulaştırma yoluyla sağlanan topraklarla bu topraklar üzerinde yapılacak bina veya tesislerin, bulundukları yerlere göre tapuya tescili nasıl yapılır?

Cevap : Köy veya özel idareler adına tapuya tescil edilir.

51. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, öğretmen bahçesi olarak ayrılacak arazinin yüzölçümü ne kadardır?

Cevap : 500 ila 1.000 metrekare.

52. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, uygulama bahçesinde kurulacak tesisler kim tarafından kararlaştırılır?

Cevap : Köy İhtiyar Heyeti tarafından.

53. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, özel idare bütçelerine, bu kanun hükümleri geçince sağlanacak gelirler hariç ve 1960 mali yılında ilköğretime tahsis edilen miktardan az olmamak üzere, yıllık gelirlerinin en az % kaç oranında konulacak ödenekler ilköğretime ait gelir kaynakları arasındadır?

Cevap : % 20

54. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, köy okullarına gelir sağlamak üzere, tahsis edilen araziden ve okul uygulama bahçesinden elde edilen gelirler hariç köy bütçelerine her yıl genel gelirlerinin en az % kaç oranında konulacak ödenekler ilköğretime ait gelir kaynakları arasındadır?

Cevap : % 10

55. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, teftiş raporlarına göre, ne kadar süre başarısız olan geçici öğretmenlerin görevlerine son verilir?

Cevap : 2 yıl üst üste başarısız olan.

56. Soru : 222 sayılı Kanuna göre, ilköğretim okulu ve dengi okul mezunlarından olup geçici öğretmen olarak çalışmakta bulunanlardan ne kadar süre içinde öğretmen okulu bitirme imtihanlarını veremeyenlerin görevlerine son verilir?

Cevap : 15 yıl

57. Soru: Öğretmenler hangi yasal mevzuatlarla kendilerine verilen işlerden başka, meslek dışı her hangi bir görevle yükümlü tutulamazlar?

Cevap: Kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle

BİLGİ TARAMASI

1. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na göre, birleştirilmiş sınıflar da dâhil bir öğretmene düşen öğrenci sayısı kaçtan fazla olamaz?

- A) 50
- B) 40
- C) 30
- D) 20
- E) 10

2. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na göre, mecburi öğrenim çağını bitirdiği öğretim yılı sonuna kadar ilköğretim okulunu bitiremeyen çocukların ilköğrenimlerini tamamlamak üzere en çok kaç öğretim yılı daha okula devamlarına izin verilir?

- A) 5
- B) 4
- C) 3
- D) 2
- E) 1

3. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na göre, idari para cezaları aşağıdakilerden hangisi tarafından verilir?

- A) Mahalli Mülki Amir
- B) İl Milli Eğitim Müdürü
- C) İlçe Milli Eğitim Müdürü
- D) Okul Müdürü
- E) İlçe Emniyet Amiri

4. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na göre, çocuğun ailesi yanında kalmasını gerektiren ailede ölüm, yaralanma, düğün, askere gitme, bağ, bahçe işleri gibi sebeplerle öğrencilere bir yıl içinde okul idarelerince kaç günü geçmemek üzere izin verilir?

- A) 5
- B) 10
- C) 15
- D) 20
- E) 25

5. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na göre, her köy okulunun bitişiğinde veya yakınında kaç dekardan çok olmamak üzere, bir uygulama bahçesi bulunur?

- A) 2
- B) 5
- C) 50
- D) 500
- E) 10

6. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na göre, muhtarlıkça veya mülki amirce yapılan tebliğe rağmen çocuğunu okula göndermeyen veli/vasiye çocuğun okula devam etmediği beher gün için kaç TL idari para cezası verilir?

- A) 15
- B) 50
- C) 100
- D) 400
- E) 1.000

7. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’na göre, “İlköğretime ait gelir kaynakları” ile ilgili olarak köy okullarına gelir sağlamak üzere, tahsis edilen araziden ve okul uygulama bahçesinden elde edilen gelirler hariç köy bütçelerine her yıl genel gelirlerinin en az % kaç oranında ödenek konur?

- A) 5
- B) 10
- C) 15
- D) 20
- E) 30

8. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’na göre, meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin, okul binalarından kapıdan kapıya en az kaç metre uzaklıkta bulunması zorunludur?

- A) 500
- B) 400
- C) 300
- D) 200
- E) 100

9. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’na göre, her öğrenci velisi/vasisi/aile başkanı, özü yüzünden okula gidemeyen çocuğun durumunu en geç kaç gün içinde okul idaresine bildirmekle yükümlüdür?

- A) 3
- B) 5
- C) 7
- D) 10
- E) 14

10. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na göre, okula gelir sağlamak maksadıyla seçilen topraklar en fazla kaç dekar olabilir?

- A) 2
- B) 10
- C) 50
- D) 100
- E) 500

11. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na göre, şehir ve kasaba okulları içinde veya civarında öğretmen ve müdürlerin oturmaları için yapılmış olan konutların kira bedelleri aşağıdakilerden hangisi tarafından kararlaştırılır?

- A) Maliye Bakanlığı
- B) Milli Eğitim Bakanlığı
- C) Mal Müdürlüğü
- D) İl Daimi Komisyonları
- E) İl Özel İdareleri

I. Yatılı İlköğretim Bölge Okulları

II. Gezici Okullar

III. İlköğretim Bölge Okulları

12. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na göre, gruplaştırmının mümkün olmadığı yerlerde yukarıdaki okullardan hangisi/hangileri açılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

13. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na göre, her yıl derslere başlamadan en az kaç gün önce, muhtarlar okul müdürüyle iş birliği yaparak köy ve mahallelerindeki mecburi öğrenim çağında bulunan çocukların künyelerini gösterir çizelge hazırlarlar?

- A) 3
- B) 5
- C) 7
- D) 10
- E) 15

14. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na göre, okul idareleri ve mülkî amirliklerce bu Kanuna göre usulen sorulacak sorulara cevap vermekten kaçınanlar ile gerçeğe uymayan beyanda bulunanlara ne kadar idarî para cezası verilir?

- A) 500
- B) 400
- C) 100
- D) 15
- E) 5

- I. Gerçek Kişiler
- II. Tüzel Kişiler
- III. Belediyeler
- IV. Özel İdareler
- V. Devlet

15. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na göre, yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar yukarıdakilerden hangisi/hangileri tarafından açılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III, IV ve V

CEVAP ANAHTARI							
1.B	2.D	3.A	4.C	5.E	6.A	7.B	8.E
9.A	10.C	11.D	12.C	13.E	14.C	15.E	

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
(1 NOLU
CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ)**

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

(1 NOLU CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ)

SORU-CEVAP

1. Soru: Millî Eğitim Bakanlığının görev ve yetkileri nelerdir?

Cevap:

a) Okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencileri bedeni, zihni, ahlaki, manevi, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştiren ve insan haklarına dayalı toplum yapısının ve küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak, güncellemek; öğretmen ve öğrencilerin eğitim ve öğretim hizmetlerini bu çerçevede yürütmek ve denetlemek.

b) Eğitim ve öğretimin her kademesi için ulusal politika ve stratejileri belirlemek, uygulamak, uygulanmasını izlemek ve denetlemek, ortaya çıkan yeni hizmet modellerine göre güncelleyerek geliştirmek.

c) Eğitim sistemini yeniliklere açık, dinamik, ekonomik ve toplumsal gelişimin gerekleriyle uyumlu biçimde güncel teknik ve modeller ışığında tasarlamak ve geliştirmek.

ç) Eğitime erişimi kolaylaştıran, her vatandaşın eğitim fırsat ve imkânlarından eşit derecede yararlanabilmesini teminat altına alan politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak, uygulanmasını izlemek ve koordine etmek.

d) Kız öğrencilerin, engellilerin ve toplumun özel ilgi bekleyen diğer kesimlerinin eğitime katılımını yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek.

e) Özel yetenek sahibi kişilerin bu niteliklerini koruyucu ve geliştirici özel eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek.

f) Yükseköğretim kurumları dışındaki eğitim ve öğretim kurumlarını açmak, açılmasına izin vermek ve denetlemek.

g) Yurtdışında çalışan veya ikamet eden Türk vatandaşlarının eğitim ve öğretim alanındaki ihtiyaç ve sorunlarına yönelik çalışmaları ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde yürütmek.

ğ) Yükseköğretim dışında kalan ve diğer kurum ve kuruluşlarca açılan örgün ve yaygın eğitim ve öğretim kurumlarının denklik derecelerini belirlemek, program ve düzenlemelerini hazırlamak.

h) Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı ortaöğretim kurumlarının program ve denklik derecelerinin belirlenmesi ile yönetmeliklerinin hazırlanmasında işbirliğinde bulunmak.

ı) Yükseköğretimin millî eğitim politikası bütünlüğü içinde yürütülmesini sağlamak için, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bakanlığa verilmiş olan görev ve sorumlulukları yerine getirmek.

ı) Mevzuatla Bakanlığa verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.

2. Soru: Milli Eğitim Bakanlığı teşkilatının oluşumu nasıldır?

Cevap:

- 1- Merkez
- 2- Taşra
- 3- Yurtdışı

3. Soru: Milli Eğitim Bakanlığı hizmet birimleri hangileridir?

Cevap:

- 1) Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.
- 2) Ortaöğretim Genel Müdürlüğü.
- 3) Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü.
- 4) Din Öğretimi Genel Müdürlüğü.
- 5) Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- 6) Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü.
- 7) Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü.
- 8) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü.
- 9) Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
- 10) Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- 11) Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü.
- 12) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü.
- 13) Personel Genel Müdürlüğü.
- 14) Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- 15) Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- 16) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
- 17) Teftiş Kurulu Başkanlığı.
- 18) Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- 19) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı.
- 20) İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığı.
- 21) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği.
- 22) Özel Kalem Müdürlüğü

4. Soru: Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?**Cevap:**

- a) Okul öncesi ve ilköğretim okul ve kurumlarının yönetimine ve öğrencilerinin eğitim ve öğretimine yönelik politikalar belirlemek ve uygulamak.
- b) Okul öncesi ve ilköğretim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.
- c) İlköğretim öğrencilerinin barınma ihtiyaçlarının giderilmesi ve maddî yönden desteklenmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.
- ç) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

5. Soru: Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?**Cevap:**

- a) Ortaöğretim okul ve kurumlarının yönetimine ve öğrencilerinin eğitim ve öğretimi-ne yönelik politikalar belirlemek ve uygulamak.
- b) Ortaöğretim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.
- c) Ortaöğretim öğrencilerinin barınma ihtiyaçlarının giderilmesi ve maddî yönden desteklenmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.
- ç) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

6. Soru: Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?**Cevap:**

- a) Meslekî ve teknik eğitim ve öğretim veren okul ve kurumların yönetimine ve öğrencilerinin eğitim ve öğretimine yönelik politikalar belirlemek ve uygulamak.
- b) Meslekî ve teknik eğitim ve öğretim veren okul ve kurumların eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.
- c) Eğitim-istihdam ilişkisini güçlendirecek, meslekî eğitimi yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek.
- ç) 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununa göre aday çırak, çırak, kalfa ve ustaların genel ve meslekî eğitimlerini sağlamak.
- d) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

7. Soru: Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?

Cevap:

- a) İmam-hatip liselerinin yönetimine ve öğrencilerinin eğitim ve öğretimine yönelik politikalar belirlemek ve uygulamak.
- b) İlköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında din kültürü ve ahlâk eğitim ve öğretimine ait programlar ile ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.
- c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

8. Soru: Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?

Cevap:

- a) İlgili bakanlıklarla işbirliği içinde, özel eğitim sınıfları, özel eğitim okulları, rehberlik ve araştırma merkezleri, iş okulları ve iş eğitim merkezleri ile aynı seviye ve türdeki benzeri okul ve kurumların yönetimine ve öğrencilerin eğitim ve öğretimine yönelik politikalar belirlemek ve uygulamak.
- b) İlgili bakanlıklarla işbirliği içinde, özel eğitim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.
- c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

9. Soru: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?

Cevap:

- a) Zorunlu eğitim dışında, eğitim ve öğretimi hayat boyu devam edecek şekilde yaygınlaştırmak amacıyla politikalar oluşturmak, bunları uygulamak, izlemek ve değerlendirmek.
- b) Yaygın eğitim ve öğretim ile açık öğretim hizmetlerini yürütmek.
- c) Örgün eğitim sistemine girmemiş, herhangi bir eğitim kademesinden ayrılmış veya bitirmiş vatandaşlara yaygın eğitim yoluyla genel veya meslekî ve teknik öğretim alanlarında eğitim ve öğretim vermek.
- ç) Yaygın eğitim ve öğretim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.
- d) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

10. Soru: Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?**Cevap:**

- a) 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunuyla Bakanlığa verilen görevleri yerine getirmek,
- b) Her kademedeki öğrencilere yönelik dernek ve vakıflar ile gerçek ve diğer tüzel kişilerce açılacak veya işletilecek yurt, pansiyon ve benzeri kurumların açılması, devri, nakli ve kapatılmasıyla ilgili esasları belirlemek ve denetlemek,
- c) Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü maddesinde belirtilen görevleri yapmak,
- ç) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

11. Soru: Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?**Cevap:**

- a) Eğitim ve öğretimin teknoloji ile desteklenmesine yönelik işleri yürütmek.
- b) Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bilişim teknolojileri ile bilişim ürünlerinin kullanılmasına yönelik çalışmalar yürütmek.
- c) Yaygın eğitim ve öğretime yönelik olarak bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı program, film ve benzeri yayınları hazırlamak veya hazırlatmak, yayınlamak veya yayınlattmak.
- ç) Eğitim ve öğretimde uygulanan yeni teknoloji ve gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek.
- d) Eğitim ve öğretimde teknolojik imkânların tüm yurt çapında etkin ve yaygın biçimde kullanılmasını ve her öğrencinin bilgi teknolojilerinden yararlanmasını sağlamak.
- e) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

12. Soru: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?**Cevap:**

- a) Öğretmenlerin nitelikleri ve yeterliklerinin belirlenmesi ve geliştirilmesine yönelik politikaları oluşturmak, bu amaçla ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.
- b) Bakanlık öğretmenleri ile talepleri hâlinde özel öğretim kurumları eğitim personeline yönelik olarak; meslek öncesi ve meslek içi eğitimi vermek veya verdirmek, gelişmeleri için kurslar açmak veya açtırmak, uzmanlık programları, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlemek.

- c) Öğretmenlere yönelik olarak verilecek eğitime ilişkin konularda inceleme ve araştırmalar yapmak.
- ç) Görev alanına giren konularda kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapmak; bunlarla ortak çalışma, araştırma, eğitim programları düzenlemek, danışma kurulları ve komisyonlar oluşturmak.
- d) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

13. Soru: Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?

Cevap:

- a) Merkezî sistemle yürütülen resmî ve özel yerleştirme, bitirme, karşılaştırma sınavlarını planlamak, uygulamak ve değerlendirmek
- b) Kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişileri tarafından talep edilen mesleğe giriş, yeterlik, görevde yükselme ve benzeri sınav hizmetlerini yürütmek
- c) Sınavlara ilişkin değerlendirme ve sonuç belgelerinin düzenlenmesi ile itirazların incelenmesi işlemlerini yürütmek
- ç) Genel Müdürlük tarafından yapılan sınavlarda sorulacak soruları hazırlamak veya hazırlatmak, denetlemek ve güvenli bir şekilde saklanması için gerekli tedbirleri almak
- d) Ölçme ve değerlendirme teknikleri üzerine araştırmalar yapmak veya yaptırmak
- e) Gerekli durumlarda oluşturulacak başvuru merkezleri ve sınav koordinatörlüklerinin koordinasyonunu sağlamak, sınavlarda görev alacak personeli belirlemek ve bu kişilere gerekli hizmet içi eğitimi vermek
- f) Genel Müdürlükçe yürütülen sınav, ölçme, değerlendirme, yerleştirme ve diğer hizmet bedellerini belirlemek, tahsil etmek ve döner sermaye hesabında tutmak
- g) Yapılan sınavların sonuçlarını değerlendirmek suretiyle eğitim politikalarının oluşturulması ve geliştirilmesi amacıyla ilgili hizmet birimlerine veri desteği sağlamak
- ğ) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

14. Soru: Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?

Cevap:

- a) Yükseköğretime giriş sistemine ilişkin usul ve esasların belirlenmesinde ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak
- b) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bakanlığa verilmiş olan görev ve sorumlulukları yerine getirmek

c) 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun hükümlerine göre yurt dışına yükseköğrenim görmek amacıyla gönderileceklerin sayısı, eğitim alanları, gönderileceklerde aranacak nitelikler, yurt dışındaki öğrenim çalışmaları ve istihdamlarının sağlanması ile ilgili işleri yürütmek ve koordinasyonu sağlamak

ç) Yurt dışında bulunan vatandaşlarımızın eğitim ve öğretim hizmetlerini yürütmek, yurda dönüşlerinde eğitim sistemimize uyumlarını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak

d) Bakanlığın yurt dışındaki okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç ve gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak, Talim ve Terbiye Kurulunun görüşüne sunmak

e) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

15. Soru: Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?

Cevap:

a) Bakanlığın Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kuruluşlarla ilgili işbirliği çalışmaları ile ilgili mevzuat çerçevesinde ikili anlaşmalara ilişkin iş ve işlemleri yürütmek.

b) Bakanlığın diğer birimleri tarafından yürütülen ve uluslararası işbirliğine dayanan projelerin koordinasyonunu sağlamak.

c) 168 sayılı Yabancı Memleketlerde Türk Asıllı ve Yabancı Uyruklu Öğretmenlere Sosyal Yardım Yapılması Hakkında Kanunla Bakanlığa verilen görevleri yerine getirmek.

ç) Yabancı hükümet ve kuruluşlardan sağlanan veya ülkemiz tarafından yabancılara verilen burslarla, kendi hesabına öğrenim yapmak üzere ülkemize gelen yabancı uyruklu öğrencilere ilişkin görev ve hizmetleri yerine getirmek.

d) Eğitim ve öğretim alanında ülkemizle dil, tarih veya kültür birliği bulunan ülke ve topluluklar ile diğer ülkelerle işbirliğine yönelik işleri yürütmek.

e) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

16. Soru: Personel Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?

Cevap:

a) Bakanlığın personel politikası ve planlaması ile personel sisteminin geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapmak ve tekliflerde bulunmak,

b) Bakanlık personelinin atama, nakil, terfi, emeklilik ve benzeri özlük işlemlerini yürütmek,

c) Bakanlığın öğretmenler dışındaki personeli için eğitim planını hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek,

ç) Eğitim faaliyetleri ile ilgili dokümantasyon, yayım ve arşiv hizmetlerini yürütmek,

d) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

17. Soru: Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?

Cevap:

- a) 26/9/2011 tarihli ve 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre hukuk birimlerine verilen görevleri yapmak,
- b) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

18. Soru: Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri nelerdir?

Cevap:

- a) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümleri çerçevesinde, kiralama ve satın alma işlerini yürütmek, temizlik, güvenlik, aydınlatma, ısınma, onarım, taşıma ve benzeri hizmetleri yapmak veya yaptırmak,
- b) Bakanlığın taşınır ve taşınmazlarına ilişkin işlemleri ilgili mevzuat çerçevesinde yürütmek,
- c) Genel evrak ve arşiv faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek,
- ç) Ders kitaplarını, kaynak ve yardımcı eğitim dokümanlarını, ders ve laboratuvar araç ve gereçleri ile basılı eğitim malzemelerini, makine, teçhizat ve donatım ihtiyaçlarını temin etmek,
- d) Döner sermaye işletmesi kurmak ve Bakanlığa bağlı döner sermaye işletmeleri ile ilgili işleri yürütmek,
- e) Bakanlığa ait sosyal tesislerle ilgili işleri yürütmek,
- f) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

19. Soru: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının görevleri nelerdir?

Cevap:

- (1) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Bakanlığın bilimsel danışma ve inceleme organıdır.
- (2) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının oluşumu, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.
- (3) Talim ve Terbiye Kurulu, evrensel değer ve standartları göz önünde bulundurarak, kalite, eşitlik ve etkinlik ilkeleri ile millî ve toplumsal değerlere dayalı bir eğitim sistemi oluşturmak amacıyla aşağıdaki görevleri yerine getirir:
 - a) Eğitim sistemini, eğitim ve öğretim plan ve programlarını, ders kitaplarını hazırlamak, hazırlananları incelemek veya inceletmek, araştırmak, geliştirmek ve uygulamaya ilişkin görüşlerini Bakanlara sunmak,
 - b) Bakanlık birimlerince hazırlanan eğitim ve öğretim programları, ders kitapları, yardımcı kitaplar ile öğretmen kılavuz kitaplarını incelemek, inceletmek ve sonucunu Bakanlara sunmak,

c) Yurtdışı eğitim ve öğretim kurumlarından alınmış, ilköğretim ve ortaöğretim diploma ve öğrenim belgelerinin derece ve denkliklerine ilişkin ilke kararlarını Bakanın onayına sunmak,

ç) Eğitim ve öğretimle ilgili konularda Bakanlığın diğer birimleri ile işbirliği yapmak.

20. Soru: Teftiş Kurulu Başkanlığının görevleri nelerdir?

Cevap:

a) Bakanlığın görev alanına giren konularda Bakanlık personeline, Bakanlık okul ve kurumlarına, özel öğretim kurumlarına ve gerçek ve tüzel kişilere rehberlik etmek,

b) Bakanlığın görev alanına giren konularda faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile gönüllü kuruluşlara, faaliyetlerinde yol gösterecek plan ve programlar oluşturmak ve rehberlik etmek,

c) Bakanlık tarafından veya Bakanlığın denetiminde sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimini ilgili birimlerle iş birliği içinde yapmak, süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek, kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor hâline getirerek ilgili birimlere ve kişilere iletmek,

ç) Bakanlık teşkilatı ve personeli ile Bakanlığın denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemlerine ilişkin olarak, usulsüzlükleri önleyici, eğitici ve rehberlik yaklaşımını ön plana çıkaran bir anlayışla, Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde denetim, inceleme ve soruşturma iş ve işlemlerini Bakanlık Maarif Müfettişleri aracılığıyla yapmak,

d) Her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinin rehberlik, işbaşında yetiştirme, denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetlerini Bakanlık Maarif Müfettişleri aracılığıyla yürütmek,

e) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Bakanlık tarafından veya Bakanlığın denetiminde sunulan hizmetlerin rehberlik ve teftişini sağlamak amacıyla gerekli görülen illerde Bakan onayı ile çalışma merkezleri kurulabilir. Teftiş Kurulu Başkanlığı, Başkan ile Başkanlık birimlerinde ve çalışma merkezlerinde görevli Bakanlık Maarif Müfettişleri ve Bakanlık Maarif Müfettiş Yardımcılarından oluşur. Başkanlığın görev merkezi Ankara'dır. Bu merkez, Başkanlık birimlerinde görevlendirilen müfettişlerin aynı zamanda çalışma merkezidir.

(3) Teftiş Kurulu Başkanlığının ve çalışma merkezlerinin görev, yetki ve sorumlulukları, çalışma usul ve esasları, Bakanlık Maarif Müfettişlerinin ve Bakanlık Maarif Müfettiş Yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları, mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlikleri, yükselmeleri, görevlendirilmeleri, çalışma merkezlerine dağılımları, merkezler arasında yer değiştirmeleri ve diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

21. Soru: Strateji Geliştirme Başkanlığının görevleri nelerdir?

Cevap:

- a) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 15 inci maddesi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve mali hizmetler birimlerine verilen görevleri yapmak,
- b) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

22. Soru: Bilgi İşlem Dairesi görevleri nelerdir?

Cevap:

- a) Bakanlık projelerinin Bakanlık bilişim altyapısına uygun olarak tasarlanmasını ve uygulanmasını sağlamak, teknolojik gelişmeleri takip etmek, bilgi güvenliği ve güvenilirliği konusunun gerektirdiği önlemleri almak, ilkeleri belirlemek, kamu bilişim standartlarına uygun çözümler üretmek,
- b) Bakanlık birimleri ile taşra teşkilatının bilgi işlem ve otomasyon ihtiyacını karşılamak ve işletimini sağlamak, Bakanlığın bilgi işlem hizmetlerini yürütmek,
- c) Bakanlığın internet sayfaları, elektronik imza ve elektronik belge uygulamaları ile bilişim sistemleri (MEBBİS) ve e-okul uygulamalarını yürütmek, geliştirmek ve bunlara ilişkin teknik çalışmaları yapmak,
- ç) Bakanlık hizmetleriyle ilgili bilgileri toplamak ve ilgili birimlerle işbirliği içinde veri tabanları oluşturmak,
- d) Bakanlığın mevcut bilişim altyapısının kurulumu, bakımı, ikmali, geliştirilmesi ve güncellenmesi ile ilgili işleri yürütmek, haberleşme güvenliğini sağlamak ve bu konularda görev üstlenen personelin bilgi teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak düzenli şekilde hizmet içi eğitim almalarını sağlamak,
- e) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

23. Soru: İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığının görevleri nelerdir?

Cevap:

- a) Okul ve kurum binaları dâhil, taşınmazlara ilişkin her türlü satım, yapma, yaptırma, bakım, onarım ve tadilat işlerini; bunlara ait kontrol, koordinasyon ve mimari proje çalışmalarını yürütmek,
- b) Kamulaştırma işlemlerini yürütmek,
- c) Bakanlığa ait arsa, bina ve tesisleri, ilgili birimlerle koordine ederek, imar durumu ve uygunluğu yönünden incelemek, ihtiyaçlarını tespit etmek ve programlamak,

ç) Bakanlığın ihtiyaç duyduğu her türlü tesis ve hizmet binaları ile ihtiyaç duyulan okul ve eğitim yerleşkesi, sosyal donatı gibi eğitim tesislerini, Hazinesinin mülkiyetinde bulunan arazi, arsa ve binaların gerçek bedeli üzerinden devri karşılığında ve/veya bedeli Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerine bu amaçla konulan ödeneklerden veya döner sermaye gelirlerinden karşılanmak üzere, kiralamak, satın almak, yapmak, yaptırmak veya düzenlenen protokoller çerçevesinde Toplu Konut İdaresi Başkanlığına veya inşaat işleri ile ilgili araştırma, proje, taahhüt, finansman ve yapım işlemleri konusunda görevli ve yetkili kamu tüzel kişiliğine sahip diğer kamu kurum ve kuruluşlarına doğrudan yaptırmak ve bu amaçla yapılacak iş ve işlemleri yürütmek,

d) Okul ve eğitim yerleşkesi gibi eğitim tesislerinin okul ve eğitim tesisi olarak kullanılmak kaydıyla gerçek kişilere veya özel hukuk tüzel kişilerine kiralanmasına ilişkin işleri yürütmek,

e) Kamu kurumları arasında taşınmaz ve aynî hak devri ile Bakanlığa yapılacak taşınmaz bağış işlemlerinin yürütülmesinde mevzuata yönelik değerlendirmeleri, teknik-ekonomik etütleri ve rantabilite hesaplarını yapmak, izlemek, her aşamada takip etmek ve yürütmek,

f) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

24. Soru: Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğinin görevleri nelerdir?

Cevap:

a) Bakanlığın basın ve halkla ilişkilerle ilgili faaliyetlerini planlamak ve bu faaliyetlerin belirlenecek usûl ve esaslara göre yürütülmesini sağlamak,

b) 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununa göre yapılacak bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru bir şekilde sonuçlandırmak üzere gerekli tedbirleri almak,

c) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

25. Soru: Özel Kalem Müdürlüğünün görevleri nelerdir?

a) Bakanın çalışma programını düzenlemek,

b) Bakanın resmî ve özel yazışmalarını, protokol ve tören işlerini düzenlemek ve yürütmek,

c) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

26. Soru: Ortak görevler nelerdir?

Cevap:

a) Eğitim ve öğretime ilişkin hedef, politika ve standartlar belirlemek.

b) Eğitim ve öğretimi etkileyen faktörleri tespit etmek, toplum ve sektör bazında ih-

tiyaç ve beklentileri karşılamak üzere araştırma ve geliştirme faaliyetleri yapmak.

c) Öğrencilerin, plan ve programlarda tespit edilen amaçlar doğrultusunda yöneltme ve geliştirilmelerine ilişkin rehberlik çalışmaları yapmak.

ç) Öğretim programları, ders kitapları, öğretmen kılavuz kitapları ile diğer ders araç ve gereçlerine yönelik araştırmalar yapmak, geliştirilmelerine katkı sağlayıcı çalışmalar yapmak ve ilgili birimlere sunmak.

d) Özel eğitim, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürütmek.

e) Okul, ilçe, il ve ülke düzeyinde yapılan eğitim, öğretim ve yönetim hizmetleri ile ilgili ölçme ve değerlendirme sonuçlarını değerlendirmek.

f) Eğitim ve öğretim sürecine diğer kurum, kuruluş ve bireylerin katılımını sağlamak.

g) Eğitim ihtiyaçlarını karşılamak üzere, eğitim bina ve tesisleri ile eğitim araç ve gereçlerinin planlanması, projelendirilmesi ve üretilmesinde ilgili birimlerle işbirliği yapmak.

ğ) Eğitim ve öğretim kurumlarının öğretime açılması ve kapatılmasına ilişkin usûl ve esasları belirlemek.

27. Soru: Milli Eğitim Bakanlığı taşra teşkilatı nerelerde ve hangi şartlarda kurulur?

Cevap: Her ilde ve ilçede bir millî eğitim müdürlüğü kurulur. İlçe millî eğitim müdürlükleri, görev ve hizmetleri yürütürken il millî eğitim müdürlüklerine karşı da sorumludur. İl ve ilçelerin sosyal ve ekonomik gelişme durumları, nüfusları ve öğrenci sayıları göz önünde bulundurularak, bu müdürlükler farklı tip ve statülerde kurulabilir ve bunlara farklı yetkiler verilebilir. İş durumuna ve ihtiyaca göre millî eğitim müdürlüklerine bağlı olarak ayrı il ve ilçe birimleri de kurulabilir.

BİLGİ TARAMA

1. Aşağıdakilerden hangisi Millî Eğitim Bakanlığının hizmet birimlerinden birisi değildir?

- A) Müsteşarlık
- B) Bilgi İşlem Grup Başkanlığı
- C) İnşaat ve Emlak Grup Başkanlığı
- D) Strateji Geliştirme Başkanlığı
- E) Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

2. Aşağıdakilerden hangisi Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün görevidir?

- A) Mesleki Eğitim Kanunu'na göre aday çırak, çırak, kalfa ve ustaların genel ve mesleki eğitimlerini sağlamak
- B) Eğitim-istihdam ilişkisini güçlendirecek, mesleki eğitimi yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek
- C) Mesleki ve teknik eğitim ve öğretim veren okul ve kurumların yönetimine ve öğrencilerinin eğitim ve öğretimine yönelik politikalar belirlemek ve uygulamak
- D) Her kademedeki öğrencilere yönelik dernek ve vakıflar ile gerçek ve diğer tüzel kişilerce açılacak veya işletilecek yurt, pansiyon ve benzeri kurumların açılması, devri, nakli ve kapatılmasıyla ilgili esasları belirlemek ve denetlemek
- E) Yaygın eğitim ve öğretim ile açık öğretim hizmetlerini yürütmek

I. Ortaöğretim okul ve kurumlarının yönetimine ve öğrencilerinin eğitim ve öğretimine yönelik politikalar belirlemek ve uygulamak.

II. Ortaöğrenim öğrencilerinin barınma ihtiyaçlarının giderilmesi ve maddî yönden desteklenmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.

III. Yükseköğretim politikasının, strateji ve amaçlarının belirlenmesi, geliştirilmesi ve etkili bir şekilde yürütülmesi için gerekli tedbirleri almak.

IV. Ortaöğretim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.

3. Yukarıdaki ifadelerden hangisi ya da hangileri Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün görev tanımları arasında yer almaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) Yalnız IV
- D) I ve II
- E) I ve IV

- Bakanlık personelinin atama, nakil, terfi, emeklilik ve benzeri özlük işlemlerini yürütmek.
- Bakanlığın öğretmenler dışındaki personeli için eğitim planını hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek.
- Eğitim faaliyetleri ile ilgili dokümantasyon, yayım ve arşiv hizmetlerini yürütmek.

4. Yukarıda sıralanan görevler Bakanlığın hangi hizmet birimine aittir?

- A) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı
- B) Personel Genel Müdürlüğü
- C) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
- D) Özel Kalem Müdürlüğü
- E) Strateji Geliştirme Başkanlığı

5. Aşağıdakilerden hangisi Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün görevlerinden değildir?

- A) Yaygın eğitim ve öğretime yönelik olarak bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı program, film ve benzeri yayınları hazırlamak veya hazırlatmak.
- B) Merkezi sistemle yürütülen resmî ve özel yerleştirme, bitirme, karşılaştırma sınavlarını uygulamak ve değerlendirmek.
- C) Eğitim ve öğretimde uygulanan yeni teknoloji ve gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek.
- D) Eğitim ve öğretimin teknoloji ile desteklenmesine yönelik işleri yürütmek.
- E) Eğitim ve öğretimde teknolojik imkânların tüm yurt çapında etkin ve yaygın biçimde kullanılmasını ve her öğrencinin bilgi teknolojilerinden yararlanmasını sağlamak.

CEVAP ANAHTARI				
1.A	2.E	3.B	4.B	5.B

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

**MEMURLAR VE
DİĞER KAMU GÖREVLİLERİNİN
YARGILANMASI HAKKINDA KANUN
(4483)**

MEMURLAR VE DİĞER KAMU GÖREVLİLERİNİN YARGILANMASI HAKKINDA KANUN (4483)

SORU-CEVAP

1. Soru: Bu Kanunun amacı nedir?

Cevap: Bu Kanunun amacı, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili mercileri belirtmek ve izlenecek usulü düzenlemektir.

2. Soru: Bu Kanunun Kapsamı nedir?

Cevap: Bu Kanun, Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar hakkında uygulanır.

3. Soru: Bu Kanununun hükümleri hangi durumda uygulanmaz?

Cevap: 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 243 ve 245 inci maddeleri ile 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 154 üncü maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında açılacak soruşturma ve kovuşturmalarda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

4. Soru: İlçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: Kaymakam.

5. Soru: İlde ve merkez ilçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: Vali

6. Soru: Bölge düzeyinde teşkilatlanan kurum ve kuruluşlarda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: Görev yaptıkları ilin valisi

7. Soru: Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar ve bakanlıkların merkez ve bağlı veya ilgili kuruluşlarında görev yapan diğer memur ve kamu görevlileri hakkında soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: O kuruluşun en üst idari amiri

8. Soru: Cumhurbaşkanı kararıyla atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: Cumhurbaşkanı veya ilgili bakan

9. Soru: Türkiye Büyük Millet Meclisinde görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri

10. Soru: Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri ve yardımcıları hakkında soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

11. Soru: Cumhurbaşkanlığında görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı

12. Soru: Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı hakkında soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: Cumhurbaşkanı

13. Soru: Büyükşehir belediye başkanları, il ve ilçe belediye başkanları; büyükşehir, il ve ilçe belediye meclisi üyeleri ile il genel meclisi üyeleri hakkında soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: İçişleri Bakanı

14. Soru: İlçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: Kaymakam

15. Soru: Merkez ilçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: Bulundukları ilin valisi

16. Soru: Köy ve mahalle muhtarları ile bu Kanun kapsamına giren diğer memurlar ve kamu görevlileri hakkında ilçelerde soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: Kaymakam

17. Soru: Köy ve mahalle muhtarları ile bu Kanun kapsamına giren diğer memurlar ve kamu görevlileri hakkında merkez ilçede soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: Vali

18. Soru: Soruşturma izni vermeye yetkili merciin yokluğunda soruşturma izni verme yetkisi kime aittir?

Cevap: Vekilleri

19. Soru: Soruşturma izni vermede, yetkili mercilerin saptanmasında hangi husus esas alınır?

Cevap: Yetkili mercilerin saptanmasında, memur veya kamu görevlisinin suç tarihindeki görevi esas alınır.

20. Soru: Ast memur ile üst memurun aynı fiile iştiraki halinde soruşturma izni hangi merciden istenir?

Cevap: Üst memurun bağlı olduğu merciden istenir.

21. Soru: Cumhuriyet başsavcıları, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin bu Kanun kapsamına giren suçlarına ilişkin herhangi bir ihbar veya şikâyet aldıklarında veya böyle bir durumu öğrendiklerinde ne yaparlar?

Cevap: İvedilikle toplanması gerekli ve kaybolma ihtimali bulunan delilleri tespitten başka hiçbir işlem yapmayarak ve hakkında ihbar veya şikâyetle bulunulan memur veya diğer kamu görevlisinin ifadesine başvurmaksızın evrakın bir örneğini ilgili makama göndererek soruşturma izni isterler.

22. Soru: Diğer makam ve memurlarla kamu görevlileri, bu Kanun kapsamına giren bir suç işlendiğini ihbar, şikâyet, bilgi, belge veya bulgulara dayanarak öğrendiklerinde ne yaparlar?

Cevap: Durumu izin vermeye yetkili mercie iletirler.

23. Soru: Bu Kanuna göre memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında yapılacak ihbar ve şikâyetlerde bulunması zorunlu olan hususlar nelerdir?

Cevap:

- ✓ Yapılacak ihbar ve şikâyetlerin soyut ve genel nitelikte olmaması,
- ✓ İhbar veya şikâyetlerde kişi veya olay belirtilmesi,
- ✓ İddiaların ciddî bulgu ve belgelere dayanması,
- ✓ İhbar veya şikâyet dilekçesinde dilekçe sahibinin doğru ad, soyad ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması zorunludur.

24. Soru: Bu Kanuna göre memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında gerekli şartları taşımayan ihbar ve şikâyetlerle ilgili nasıl bir işlem yapılır?

Cevap: Şartları taşımayan ihbar ve şikâyetler Cumhuriyet başsavcıları ve izin vermeye yetkili merciler tarafından işleme konulmaz ve durum, ihbar veya şikâyetle bulunana bildirilir.

25. Soru: Bu Kanuna göre memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında hangi durumda, ihbar ve şikâyetle ilgili ad, soyad ve imza ile iş veya ikametgâh adresinin doğruluğu şartı aranmaksızın işlem yapılır?

Cevap: İddiaların, sıhhati şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuş olması halinde.

26. Soru: Cumhuriyet başsavcılıkları ile izin vermeye yetkili merciler ihbar ve şikâyetler konusunda daha önce sonuçlandırılmış bir ön inceleme olması halinde müracaatla ilgili nasıl bir işlem yaparlar?

Cevap: Müracaatı işleme koymazlar.

27. Soru: Cumhuriyet başsavcılıkları ile izin vermeye yetkili merciler ihbar ve şikâyetler konusunda daha önce sonuçlandırılmış bir ön inceleme olması halinde, hangi durumda müracaatı işleme koyabilirler?

Cevap: İhbar veya şikâyet eden kişilerin konu ile ilgili olarak daha önceki ön inceleme neticesini etkileyecek yeni belge sunması halinde.

28. Soru: Ön inceleme kimler tarafından yapılabilir?

Cevap: Ön inceleme;

- ✓ İzin vermeye yetkili merci tarafından bizzat yapılabilir,
- ✓ İzin vermeye yetkili merciin görevlendireceği bir veya birkaç denetim elemanı,
- ✓ Hakkında inceleme yapılanın üstü konumundaki memur ve kamu görevlilerinden biri veya birkaçı eliyle yaptırılabilir.

29. Soru: Kimler başka mercilerin ön incelemelerinde görevlendirilemez?

Cevap:

- ✓ Yargı mensupları
- ✓ Yargı kuruluşlarında çalışanlar
- ✓ Askerler

30. Soru: Ön inceleme ile görevlendirilen kişi veya kişiler, bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda hangi kanuna göre işlem yapabilirler?

Cevap: Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre.

31. Soru: Yetkili merci, soruşturma izni konusundaki kararını suçun 5 inci maddenin birinci fıkrasına göre öğrenilmesinden itibaren ön inceleme dahil en geç kaç gün içinde verir?

Cevap: 30 (Otuz) gün

32. Soru: Yetkili merci, soruşturma izni konusundaki kararını, zorunlu hallerde kaç günü geçmemek üzere bir defa uzatılabilir?

Cevap: 15 (Onbeş) günü

33. Soru: Soruşturma izni hangi konuları kapsar?

Cevap: Şikayet, ihbar veya iddia konusu olaylar ile bunlara bağlı olarak ileride soruşturma sırasında ortaya çıkabilecek konuları kapsar.

34. Soru: Soruşturma sırasında izin verilen olay ve konudan tamamen ayrı veya farklı bir suç olarak nitelendirilebilecek bir fiil ortaya çıktığında, nasıl bir işlem yapılması zorunludur?

Cevap: Yeniden izin alınması zorunludur.

35. Soru: Yetkili merci, soruşturma izni verilmesine veya verilmemesine ilişkin kararını kimlere bildirir?

Cevap:

- ✓ Cumhuriyet başsavcılığına,
- ✓ Hakkında inceleme yapılan memur veya diğer kamu görevlisine
- ✓ Varsa şikayetçiye bildirir.

36. Soru: Soruşturma izni verilmesine ilişkin karara karşı kim/kimler itiraz yoluna gidebilir?

Cevap: Hakkında inceleme yapılan memur veya diğer kamu görevlisi.

37. Soru: Soruşturma izni verilmemesine ilişkin karara karşı kim/kimler itiraz yoluna gidebilir?

Cevap: Cumhuriyet başsavcılığı veya şikayetçi.

38. Soru: İzin vermeye yetkili merciler tarafından verilen işleme koymama kararı na karşı kim itiraz yoluna gidebilir?

Cevap: Şikâyetçi

39. Soru: İtiraz süresi, yetkili merciin kararının tebliğinden itibaren kaç gündür?

Cevap: 10 (on)

40. Soru: “Danıştay İkinci Dairesi” kimler hakkında verilen soruşturma iznine ait itirazlara bakar?

Cevap:

- ✓ Cumhurbaşkanı kararıyla atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında
- ✓ Türkiye Büyük Millet Meclisinde görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında

- ✓ Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri ve yardımcıları hakkında,
- ✓ Cumhurbaşkanlığında görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında, (Cumhurbaşkanınca verilen izinler hariç)
- ✓ Büyükşehir belediye başkanları, il ve ilçe belediye başkanları; büyükşehir, il ve ilçe belediye meclisi üyeleri ile il genel meclisi üyeleri hakkında,

41. Soru: “Yetkili merciin yargı çevresinde bulunduğu bölge idare mahkemesi” **kimler hakkında verilen soruşturma iznine ait itirazlara bakar?**

Cevap:

- ✓ İlçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında,
- ✓ İlde ve merkez ilçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında,
- ✓ Bölge düzeyinde teşkilatlanan kurum ve kuruluşlarda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında,
- ✓ Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar ve bakanlıkların merkez ve bağlı veya ilgili kuruluşlarında görev yapan diğer memur ve kamu görevlileri hakkında
- ✓ İlçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında,
- ✓ Merkez ilçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında,
- ✓ Köy ve mahalle muhtarları ile bu Kanun kapsamına giren diğer memurlar ve kamu görevlileri hakkında,

42. Soru: İtirazlar en geç ne kadar süre içinde karara bağlanır?

Cevap: 3 (Üç) ay

43. Soru: Bu Kanun kapsamındaki suçların iştirak halinde işlenmesi durumunda yargılama nerede yapılır?

Cevap: Memur olmayan, memur olanla; ast memur, üst memurla aynı mahkemede yargılanır.

44. Soru: Soruşturma izninin itiraz edilmeden veya itirazın reddi sonunda kesinleşmesi ya da soruşturma izni verilmemesine ilişkin karara karşı yapılan itirazın kabulü üzerine dosya hangi mercie gönderilir?

Cevap: Yetkili ve görevli Cumhuriyet başsavcılığına

45. Soru: Hazırlık soruşturması genel hükümlere göre hangi merci tarafından yapılır?

Cevap: Yetkili ve görevli Cumhuriyet Başsavcılığı.

46. Soru: Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, bakan yardımcıları ve valiler ile ilgili olarak yapılacak olan hazırlık soruşturması hangi merci tarafından yapılır?

Cevap: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Başsavcivekili

47. Soru: Kaymakamlar ile ilgili hazırlık soruşturması hangi merci tarafından yapılır?

Cevap: İl Cumhuriyet başsavcısı veya başsavcivekili

48. Soru: Hazırlık soruşturması sırasında hâkim kararı alınmasını gerektiren hususlarda; Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, bakan yardımcıları ve valiler için hangi mercie başvurulur?

Cevap: Yargıtay'ın ilgili ceza dairesine

49. Soru: Hazırlık soruşturması sırasında hâkim kararı alınmasını gerektiren hususlarda; kaymakamlar için hangi mercie başvurulur?

Cevap: İl asliye ceza mahkemesine

50. Soru: Hazırlık soruşturması sırasında hâkim kararı alınmasını gerektiren hususlarda; diğerleri için (Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, bakan yardımcıları, valiler ve kaymakamlar haricindeki kişiler) genel hükümlere göre hangi mercie başvurulur?

Cevap: Yetkili ve görevli sulh ceza hâkimine.

51. Soru: Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, bakan yardımcıları ve valiler için davaya bakmaya yetkili ve görevli mahkeme hangisidir?

Cevap: Yargıtayın ilgili ceza dairesi

52. Soru: Kaymakamlar için davaya bakmaya yetkili ve görevli mahkeme hangisidir?

Cevap: İl ağır ceza mahkemesidir.

53. Soru: Bu Kanunun uygulanmasında vekillerin durumu nedir?

Cevap: Vekiller, asillerin tabi olduğu usule tabidir.

54. Soru: Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkındaki ihbar ve şikayetlerin ihbar veya şikayet edileni mağdur etmek amacıyla ve uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı hazırlık soruşturması sonucunda anlaşılır veya yargılama sonucunda sabit olursa yapılacak işlem nedir?

Cevap: Haksız isnatta bulunanlar hakkında yetkili ve görevli Cumhuriyet başsavcılığınca re'sen soruşturmaya geçilir.

55. Soru: Bu Kanuna ya da başka kanunlara göre ön inceleme, disiplin soruşturması veya diğer idari soruşturmaları yapmakla görevlendirilenler ile teftiş ya da denetim elemanlarının bu görevleriyle ilgili olarak yaptıkları işlemlerden, yürüttükleri faaliyetlerden, düzenledikleri raporlar ile görüş yazılarında belirttikleri kanaatlerinden veya kanunla verilen yetkilere dayanarak aldıkları tedbirlerden dolayı kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere kimin aleyhine tazminat davası açılabilir?

Cevap: İdare aleyhine

56. Soru: Bu Kanun hükümlerini kim yürütür?

Cevap: Bakanlar Kurulu

BİLGİ TARAMA

1. 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'a göre aşağıdaki memurlar ve diğer kamu görevlilerinden hangisi hakkında hazırlık soruşturmasını il cumhuriyet başsavcılığı yapar?

- A) Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri
- B) Bakan yardımcıları
- C) Kaymakamlar
- D) Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı
- E) Valiler

2. 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca hakkında inceleme yapılan memur soruşturma izni verilmesine ilişkin karara karşı tebliğ tarihinden itibaren kaç gün içinde itiraz edebilir?

- A) 60
- B) 45
- C) 30
- D) 15
- E) 10

3. 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'a göre, soruşturma izninin gönderileceği merci ile ilgili olarak, soruşturma izninin itiraz edilmeden veya itirazın reddi sonunda kesinleşmesi ya da soruşturma izni verilmemesine ilişkin karara karşı yapılan itirazın kabulü üzerine dosya aşağıdakilerden hangisine gönderilir?

- A) Valilik
- B) Cumhuriyet Başsavcılığı
- C) İl Millî Eğitim Müdürlüğü
- D) Personel Genel Müdürlüğü
- E) Teftiş Kurulu Başkanlığı

4. 4483 sayılı Kanun'a göre İlçe Millî Eğitim Müdürü hakkında görevinde işlediği suçtan dolayı soruşturma izin verme yetkisi kime aittir?

- A) İl Millî Eğitim Müdürü
- B) Vali
- C) Soruşturmacı
- D) Kaymakam
- E) Cumhuriyet Savcılığı

5. 4483 sayılı Kanun'a göre aşağıda yer alan Kamu Görevlilerinden hangisi başka merciin ön incelemesinde görevlendirilemez?

- A) İl Milli Eğitim Müdürü
- B) Şube Müdürü
- C) İl Sağlık Müdürü
- D) İl Jandarma Komutanı
- E) İlçe Milli Eğitim Müdürü

6. 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun'a göre kanunda hüküm bulunmayan hususlarda Ön İncelemeyi yapanlar hangi kanuna göre işlem yaparlar?

- A) Türk Ceza Kanunu
- B) Devlet Memurları Kanunu
- C) Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
- D) Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
- E) Anayasa

7. 4483 sayılı Kanun'a göre Ön İnceleme Raporunun teslim edilme süresi en geç 30 gündür. Bu süre zorunlu hallerde en fazla kaç günü geçmemek üzere bir defaya mahsusus uzatılır?

- A) 15 Gün
- B) 20 Gün
- C) 30 Gün
- D) 45 Gün
- E) 60 Gün

8. 4483 sayılı Kanun'a göre Cumhuriyet başsavcıları memurlar ve diğer kamu görevlilerinin bu Kanun kapsamına giren suçlarına ilişkin herhangi bir ihbar veya şikayet aldıklarında yapacakları ilk işlem nedir?

- A) Hakkında şikayette bulunulan kamu görevlisinin ifadesini alırlar.
- B) Kamu görevlisi hakkında suç duyurusunda bulunurlar.
- C) İhbar veya şikâyet dilekçesinde dilekçe sahibinin doğru ad, soyad ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunup bulunmadığını tespit ederler.
- D) Şikayette bulunan kişinin ifadesine başvururlar.
- E) Kaybolması muhtemel delilleri tespit ederler.

9. 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'a göre, ön inceleme yapılarak hakkında soruşturma izni verilen memur, bu karara karşı kaç gün içinde itiraz yoluna başvurabilir?

- A) 10 B) 15 C) 18 D) 20 E) 30

10. 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca bir lise müdürü, hakkında, valinin soruşturma izni vermesi kararına karşı hangi mahkeme nezdinde itiraz edilir?

- A) Sulh Ceza Mahkemesi
B) Bölge İdare Mahkemesi
C) Asliye Ceza Mahkemesi
D) Asliye Hukuk Mahkemesi
E) Danıştay 2. Dairesi

I- Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı

II- Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri

III- Bakan Yardımcıları

11. 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun'a göre yukarıda yer alan görevlilerden hangisi ve ya hangilerinin hazırlık soruşturmasını Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Başsavcı vekili yapar?

- A) I ve II B) I ve III C) Yalnız II D) II ve III E) I, II ve III

12. 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'a göre Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar ve bakanlıkların merkez ve bağlı veya ilgili kuruluşlarında görev yapan diğer memur ve kamu görevlileri hakkında soruşturmaya izin vermeye yetkili merci aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kuruluşun en üst idari amiri B) Vali C) Genel Müdür
D) Genel Müdür Yardımcısı E) Teftiş Kurulu Başkanı

13. 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'a göre "ön inceleme" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Yargı mensupları ile yargı kuruluşlarında çalışanlar ve askerler, başka mercilerin ön incelemelerinde görevlendirilemez.
- B) İnceleme yapacakların, izin vermeye yetkili mercinin bulunduğu kamu kurum veya kuruluşunun içerisinde belirlenmesi esastır.
- C) Ön inceleme, izin vermeye yetkili merci tarafından bizzat yapılabileceği gibi, görevlendireceği bir veya birkaç denetim elemanı eliyle de yaptırılabilir.
- D) Cumhuriyet başsavcılıkları ile izin vermeye yetkili merciler ihbar ve şikâyetler konusunda daha önce sonuçlandırılmış bir ön inceleme yapılmış olsa dahi yapılan müracaatı tekrar işleme koyarlar.
- E) Ön inceleme ile görevlendirilen kişiler birden fazla ise içlerinden biri başkan olarak belirlenir.

14. 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'a göre merkez ilçelerdeki köy ve mahalle muhtarları hakkında görevinde işlediği suçtan dolayı soruşturma izin verme yetkisi kime aittir?

- A) Kaymakam B) Belediye Başkanı C) Vali
- D) İçişleri Bakanı E) Vali Yardımcısı

15. 4483 sayılı Kanun'a göre ast memur ile üst memurun aynı fiile iştiraki halinde soruşturma izin verme yetkisi kime aittir?

- A) Vali Yardımcısı
- B) Ast memurun bağlı olduğu merci
- C) Vali
- D) Üst memurun bağlı olduğu merci
- E) Kurum Müdürü

CEVAP ANAHTARI							
1.C	2.E	3.B	4.D	5.D	6.C	7.A	8.E
9.A	10.B	11.E	12.A	13.D	14.C	15.D	

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

**KAMU MALÎ YÖNETİMİ VE
KONTROL KANUNU (5018)**

KAMU MALÎ YÖNETİMİ ve KONTROL KANUNU (5018)

SORU-CEVAP

1. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, bu kanunun amacı nedir?

Cevap : *Bu kanunun amacı; kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve malî saydamlığı sağlamak üzere, kamu malî yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve malî kontrolü düzenlemektir.*

2. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, bu kanunun kapsamı nedir?

Cevap : *Bu Kanun, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrolünü kapsar.*

Avrupa Birliği fonları ile yurt içi ve yurt dışından kamu idarelerine sağlanan kaynakların kullanımı ve kontrolü de uluslararası anlaşmaların hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu Kanun hükümlerine tâbidir.

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar, bu Kanunun sadece (3, 7, 8, 12, 15, 17, 18, 19, 25, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 68 ve 76 78.) maddelerine tâbidir.

3. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdareleri hangileridir?

Cevap : *1-Merkezî Yönetim Kapsamındaki Kamu İdareleri, 2-Sosyal Güvenlik Kurumları, 3-Mahallî İdareler.*

4. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Kamu Maliyesinin Temel İlkeleri nelerdir?

Cevap :

- a) *Kamu malî yönetimi uyumlu bir bütün olarak oluşturulur ve yürütülür.*
- b) *Kamu maliyesi, kamu görevlilerinin hesap verebilmelerini sağlayacak şekilde uygulanır.*
- c) *Maliye politikası, makroekonomik ve sosyal hedefler ile uyumlu bir şekilde oluşturulur ve yürütülür.*
- d) *Kamu malî yönetimi Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkına uygun şekilde yürütülür.*
- e) *Kamu malî yönetimi malî disiplini sağlar.*

f) Kamu malî yönetimi ekonomik, malî ve sosyal etkinliği birlikte sağlayacak şekilde kamusal tercihlerin oluşması için gerekli ortamı yaratır.

g) Kamu idarelerinin mal ve hizmet üretimi ile ihtiyaçlarının karşılanmasında, ekonomik veya sosyal verimlilik ilkelerine uygun olarak maliyet-fayda veya maliyet-etkinlik ile gerekli görülen diğer ekonomik ve sosyal analizlerin yapılması esastır.

5. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Kamu Kaynağının Kullanılmasının Genel Esasları nelerdir?

Cevap : 1-Malî Saydamlık, 2-Hesap Verme Sorumluluğu, 3-Stratejik Planlama ve Performans Esaslı Bütçeleme.

6. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Bakanlar, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ile hukuki ve mali konularda kime karşı sorumludurlar?

Cevap : Bakanlar bu konularda Cumhurbaşkanına karşı sorumludurlar.

7. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Üst Yöneticiler kimlerdir?

Cevap :

Bakanlıklarda ve diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde VALİ ve belediyelerde BELEDİYE BAŞKANI üst yöneticidir. Bakanlıklarda en üst yönetici Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir.

8. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Bütçe türleri nelerdir?

Cevap :

A-Merkezi Yönetim Bütçesi (I, II, III) = 1-Genel Bütçe (I),

2-Özel Bütçe (II),

3-Düzenleyici/Denetleyici Kurum Bütçesi (III).

B-Sosyal Güvenlik Kurumu Bütçesi (IV),

C-Mahalli İdare Bütçesi,

9. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Bütçe İlkeleri nelerdir?

Cevap :

a) Bütçelerin hazırlanması ve uygulanmasında, makroekonomik istikrarla birlikte sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak esastır.

b) Kamu idarelerine bütçeyle verilen harcama yetkisi, kanunlarla düzenlenen görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla kullanılır.

c) Bütçeler kalkınma planı ve programlarda yer alan politika, hedef ve önceliklere uygun şekilde, idarelerin stratejik planları ile performans ölçütlerine ve fayda-maliyet analizine göre hazırlanır, uygulanır ve kontrol edilir.

- d) Bütçeler, stratejik planlar dikkate alınarak izleyen 2 (iki) yılın bütçe tahminleriyle birlikte görüşülür ve değerlendirilir.
- e) Bütçe, kamu malî işlemlerinin kapsamlı ve saydam bir şekilde görünmesini sağlar.
- f) Tüm gelir ve giderler gayri safi olarak bütçelerde gösterilir.
- g) Belirli gelirlerin belirli giderlere tahsis edilmemesi esastır.
- h) Bütçelerde gelir ve gider denkliğinin sağlanması esastır.
- i) Bütçeler, ait olduğu yıl başlamadan önce TBMM veya yetkili organlarca kabul edilmedikçe veya onaylanmadıkça uygulanamaz.
- j) Bütçelerde, bütçeyi ilgilendirmeyen hususlara yer verilmez.
- k) Bütçeler kurumsal, işlevsel ve ekonomik sonuçların görülmesini sağlayacak şekilde Maliye Bakanlığınca uluslararası standartlara uygun olarak belirlenen bir sınıflandırmaya tâbi tutularak hazırlanır ve uygulanır.
- l) Bütçe gelir ve gider tahminleri ile uygulama sonuçlarının raporlanmasında açıklık, doğruluk ve malî saydamlık esas alınır.
- m) Kamu idarelerinin tüm gelir ve giderleri bütçelerinde gösterilir.
- n) Kamu hizmetleri, bütçelere konulacak ödeneklerle, mevzuatla belirlenmiş yöntem, ilke ve amaçlara uygun olarak gerçekleştirilir.
- o) Bütçelerde, ödenekler belirli amaçları gerçekleştirmek üzere tahsis edilir.

10. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Sosyal güvenliğe yönelik kanun tasarılarında ise en az kaç yıllık aktüeryal hesaplara yer verilir?

Cevap : 20 yıllık.

11. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Merkezî yönetim bütçesinin hazırlanma süreci ne zaman başlar?

Cevap : Cumhurbaşkanı tarafından en geç EYLÜL ayının ilk haftası sonuna kadar kalkınma planları, stratejik planlar ve genel ekonomik koşulların gerekleri doğrultusunda makro politikaları, ilkeleri, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükleri de kapsayacak şekilde onaylanan orta vadeli programın Resmî Gazete’de yayımlanması ile başlar.

12. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Orta vadeli program ile uyumlu olmak üzere, gelecek 3 yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminleri ile birlikte hedef açık ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren orta vadeli malî plan, hangi kurum tarafından onaylanarak en geç hangi zamana kadar Resmî Gazete’de yayımlanır?

Cevap : Cumhurbaşkanı tarafından - en geç EYLÜL ayının 15’ine kadar.

13. Soru : Bütçe Çağrısı ve eki Bütçe Hazırlama Rehberi ile Yatırım Genelgesi ve eki Yatırım Programı Hazırlama Rehberi hangi kurum tarafından hazırlanır?

Cevap : Cumhurbaşkanlığı tarafından.

14. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, gelir ve gider tekliflerinin hazırlanmasında ne-ler dikkate alınır?

Cevap :

- a) Orta vadeli program ve malî planda belirlenen temel büyüklükler ile ilke ve esaslar,
- b) Kalkınma planı ve yıllık program öncelikleri ile kurumun stratejik planları çerçevesin-de belirlenmiş ödenek tavanları,
- c) Kamu idarelerinin stratejik planları ile uyumlu çok yıllık bütçeleme anlayışı,
- d) İdarenin performans hedefleri,

15. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, kamu idareleri, bütçe gelir ve gider tekliflerini gerekçeli olarak hazırlayıp yetkilileri tarafından imzalanmış olarak ne zamana ka-dar Cumhurbaşkanlığına gönderirler?

Cevap : En geç EYLÜL ayı sonuna kadar.

16. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Merkezî yönetim bütçe kanun teklifi ne zaman Cumhurbaşkanlığı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur?

Cevap : Mali yılbaşından en az 75 gün önce.

17. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, hangi kurumlar – ne zamana kadar bütçelerini doğrudan TBMM'ye, bir örneğini de Cumhurbaşkanlığına gönderirler?

Cevap : TBMM ve Sayıştay ile Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar - EYLÜL ayı sonuna kadar.

18. Soru : Merkezî yönetim bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması ha-linde nasıl bir yol izlenir?

Cevap : Geçici bütçe kanunu çıkarılır.

19. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri-nin bütçeleri arasındaki ödenek aktarmaları hangi mevzuat ile yapılır?

Cevap : Kanun ile.

20. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, harcamalarda tasarrufu sağlamak, dengeli ve etkili bir bütçe politikasını gerçekleştirmek üzere genel bütçe ödeneklerinin % ka-çını geçmemek kaydıyla, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçe-leri arasındaki ödenek aktarmalarına ilişkin yetki ve işlemler ile usul ve esaslar merkezî yönetim bütçe kanununda belirlenir?

Cevap : % 10'unu.

21. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri, aktarma yapılacak tertipteki ödeneğin % kaçına kadar kendi bütçeleri içinde ödenek aktarması yapabilirler?

Cevap : % 20'sine kadar.

22. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Yedek Ödenek nedir?

Cevap : Merkezî yönetim bütçe kanununda belirtilen hizmet ve amaçları gerçekleştirmek, ödenek yetersizliğini gidermek veya bütçelerde öngörülmeyen hizmetler için, bu Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde yer alan idareler ile (II) sayılı cetvelde yer alan idarelerden merkezî yönetim bütçe kanununda gösterilecek olanların bütçelerine aktarılmak üzere konulan ödenek.

23. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, genel bütçe ödeneklerinin % kaçına kadar Yedek Ödenek konulabilir – bu ödenekten aktarma yapmaya kim yetkilidir?

Cevap : % 2'sine kadar – Cumhurbaşkanı yetkilidir.

24. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Örtülü Ödenek nedir?

Cevap : Kapalı istihbarat ve kapalı savunma hizmetleri, Devletin millî güvenliği ve yüksek menfaatleri ile Devlet itibarının gerekleri, siyasi, sosyal ve kültürel amaçlar ve olağanüstü hizmetlerle ilgili Devlet ve Hükümet icapları için kullanılmak üzere Cumhurbaşkanlığı bütçesine konulan ödenektir.

25. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Örtülü Ödenekle ilgili olarak, ilgili yılda bu amaçla tahsis edilen ödenekler toplamı, genel bütçe başlangıç ödenekleri toplamının ne kadarını geçemez?

Cevap : Binde 5'ini geçemez.

26. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Örtülü ödeneklere ilişkin giderler hangi esaslara göre gerçekleştirilir ve ödenir?

Cevap : Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenen esaslara göre gerçekleştirilir ve ödenir.

27. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, kamu yatırım projelerinin gerçekleştirme ve uygulama sonuçları, ilgili kamu idaresi tarafından ne zamana kadar bir rapor halinde ilgili kurumlara gönderilir?

Cevap : İzleyen yılın MART ayı sonuna kadar.

28. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, kamu yatırım projelerinin gerçekleştirme ve uygulama sonuçları, ilgili kamu idaresi tarafından bir rapor halinde hangi kurumlara gönderilir?

Cevap : 1-Sayıştay Başkanlığına, 2-Cumhurbaşkanlığına, 3-Hazine ve Maliye Bakanlığına.

29. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, niteliğinden dolayı malî yılla sınırlı tutulamayan ve sürekliliği bulunan hangi iş ve hizmetler için; her iş itibarıyla, bütçelerinde ön-görülen ödeneklerin % 50'sini, izleyen yılın HAZİRAN ayını geçmemek ve yüklenme süresi 12 ayı aşmamak üzere, ilgili üst yöneticinin onayıyla ertesi yıla geçen yüklenmelere girilebilir?

Cevap :

- a) Türk Silahlı Kuvvetlerinin yapım, onarım, etüt ve proje işleri, araştırma-geliştirme projeleri, yiyecek ve yiyecek alımları, makine-teçhizat, silah-mühimmat-teçhizat alımlarıyla bunların bakım, onarım ve imalat işleri.
- b) Yiyecek, yakacak, akaryakıt ve madeni yağ ihtiyaçları.
- c) Temini ve korunması güç olan ilaç, aşı, serum ve tıbbi sarf malzemeleri.
- d) Süreli yayın alımı, taşıma, koruma ve güvenlik, temizlik ve yemek hizmetleri.
- e) Taşıtların malî sorumluluk sigortası ile yurt dışından tedariki yapılan silah, silah-teçhizat ve mühimmat sevkinin her türlü riske karşı sigortalanması amacıyla yaptırılan nakliyat sigortası.
- f) Makine-teçhizat, yol ve otoyol, bilgisayar ve haberleşme sistemlerinin bakım işleri; her türlü onarım işleri ile elektronik bilgi erişim hizmetleri.
- g) Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının yapım, onarım, etüt ve proje işleri, araştırma-geliştirme projeleri, yiyecek ve yiyecek alımları makine-teçhizat ile silah, mühimmat ve teçhizat alımlarıyla bunların bakım, onarım ve imalat işleri.
- h) Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığının etüt ve proje işleri, araştırma-geliştirme projeleri, makine, silah-mühimmat, teçhizat ve sistem alımlarıyla bunların bakım, onarım ve imalat işleri.
- i) Türkiye İş Kurumu tarafından yürütülen aktif işgücü hizmetleri kapsamında kurs ve programlar,

30. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, genel yönetim kapsamındaki idareler bütçelerinin ilk altı aylık uygulama sonuçları, ikinci altı aya ilişkin beklentiler ve hedefler ile faaliyetlerini; Cumhurbaşkanlığı ise merkezî yönetim bütçe kanununun ilk altı aylık uygulama sonuçları, finansman durumu, ikinci altı aya ilişkin beklentiler ve hedefler ile faaliyetleri kapsayan malî durumu ne zaman kamuoyuna açıklar?

Cevap : TEMMUZ ayı içinde.

31. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, harcama talimatlarında hangi bilgiler yer alır?

Cevap : 1-Hizmet Gereçesi, 2-Yapılacak İşin Konusu, 3-Yapılacak İşin Tutarı, 4-Yapılacak İşin Süresi, 5-Yapılacak İşin Kullanılabilir Ödeneği, 6-Yapılacak İşin Gerçekleştirme Usulü, 7-Gerçekleştirmeye Görevli Olanlara ilişkin bilgiler.

32. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, malın alındığı veya hizmetin yapıldığı malî yılı izleyen kaçıncı yılın sonuna kadar talep edilmeyen emanet hesaplarındaki tutarlar bütçeye gelir kaydedilir – gelir kaydedilen tutarlar hangi halde ödenir?

Cevap : 5 (beş)'inci yılın sonuna kadar – Mahkeme kararı üzerine ödenir.

33. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, ilgili olduğu malî yılın sonundan başlayarak ne kadar süre içinde alacaklıları tarafından geçerli bir mazerete dayanmaksızın, yazılı talep edilmediğinden veya belgeleri verilmediğinden dolayı ödenemeyen borçlar zamanaşımına uğrayarak kamu idareleri lehine düşer?

Cevap : 5 (beş) yıl içinde.

34. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, sözleşmesinde belirtilmek ve yüklenme tutarının ne kadarını geçmemek üzere, yüklenicilere, teminat karşılığında bütçe dışı avans ödenebilir?

Cevap : % 30'unu geçmemek üzere.

35. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, her mutemet, ön ödemelerden harcadığı tutara ilişkin kanıtlayıcı belgeleri, ilgili kanunlarında belirtilmemiş olması halinde avanslarda ve kredilerde ne kadar süre içinde muhasebe yetkilisine vermek ve artan tutarı iade etmekle yükümlüdür?

Cevap : Avanslarda 1 ay – Kredilerde 3 ay içinde.

36. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, her yıl faaliyet raporları kimler tarafından hazırlanır?

Cevap : Üst Yöneticiler ve Bütçeyle Ödenek Tahsis Edilen Harcama Yetkilileri.

37. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri ve sosyal güvenlik kurumları, idare faaliyet raporlarının birer örneğini hangi kurumlara gönderirler?

Cevap : Sayıştay'a ve Cumhurbaşkanlığına.

38. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, mahallî idarelerce hazırlanan idare faaliyet raporlarının birer örneği hangi kurumlara gönderirler?

Cevap : Sayıştay ve İçişleri Bakanlığına.

39. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, mahallî idarelerin raporları hariç idare faaliyet raporlarını, mahallî idareler genel faaliyet raporunu ve genel faaliyet raporunu, dış denetim sonuçlarını dikkate alarak görüşlerini de belirtmek suretiyle TBMM'ye hangi kurum sunar?

Cevap : Sayıştay.

40. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, TBMM merkezi yönetim bütçe kanununun uygulama yetkisini nasıl kullanır?

Cevap : Kesin Hesap Kanunuyla kullanır.

41. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Kesin Hesap Kanunu Teklifi, muhasebe kayıtları dikkate alınarak, merkezî yönetim bütçe kanununun şekline uygun olarak hangi kurum tarafından hazırlanır?

Cevap : *Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından*

42. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Kesin Hesap Kanunu Teklifi, ne zamana kadar ve kim tarafından TBMM'ye sunulur?

Cevap : İzleyen malî yılın HAZİRAN ayı sonuna kadar - Cumhurbaşkanı tarafından.

43. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Kesin Hesap Kanunu Teklifi ekinde hangi belgeler yer alır?

Cevap :

1. Genel mizan,
2. Bütçe gelirleri kesin hesap cetveli ve açıklaması,
3. Bütçe giderleri kesin hesap cetvelleri ve açıklaması,
4. Bütçe gelir ve giderlerinin iller ve idareler itibarıyla dağılımı,
5. Devlet borçları ve Hazine garantilerine ilişkin cetveller,
6. Yılı içerisinde silinen kamu alacakları cetveli,
7. Mal yönetim hesabı icmal cetvelleri,
8. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından gerekli görülen diğer belgeler, yer alır.

44. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Sayıştay, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri için düzenleyeceği genel uygunluk bildirimini, kesin hesap kanun teklifi-nin verilmesinden başlayarak en geç kaç gün içinde TBMM'ye sunar?

Cevap : *En geç 75 gün içinde.*

45. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarele-rinin taşınmazlarından değeri her yıl merkezî yönetim bütçe kanununda belirtilen sınırın üzerinde olanlar nasıl satılır?

Cevap : *Cumhurbaşkanı Kararıyla satılır.*

46. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde uygulanacak muhasebe ve raporlama standartları, uluslararası standartlara uy-gun olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde; hangi kurum/kuruluşların tem-silcilerinin katılımıyla oluşturulacak olan Devlet Muhasebesi Standartları Kurulu tarafından belirlenir?

Cevap : *1-Sayıştay Başkanlığı, 2-Hazine ve Maliye Bakanlığı, 3-Diğer ilgili kuruluş temsilcileri*

47. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, hangi durumda muhasebeleştirme yapılır?

Cevap :

1. Bir ekonomik değer yaratıldığında,
2. Başka bir şekle dönüştürüldüğünde,
3. Mübadeleye konu edildiğinde,
4. El değiştirdiğinde,
5. Yok olduğunda, muhasebeleştirilir.

48. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Malî İstatistiklerin Değerlendirilmesi ne zaman ve kim tarafından yapılır?

Cevap : İzleyen yılın MART ayı içinde – Sayıştay tarafından.

49. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, İç Kontrol nedir?

Cevap : İdarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

50. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, İç Kontrolün amacı nedir?

Cevap :

- a) Kamu gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesini,
- b) Kamu idarelerinin kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesini,
- c) Her türlü malî karar ve işlemlerde usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesini,
- d) Karar oluşturmak ve izlemek için düzenli, zamanında ve güvenilir rapor ve bilgi edinilmesini,
- e) Varlıkların kötüye kullanılması ve israfını önlemek ve kayıplara karşı korunmasını, sağlamaktır.

51. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Ön Malî Kontrol nedir?

Cevap : Harcama birimlerinde işlemlerin gerçekleştirilmesi aşamasında yapılan kontroller ile malî hizmetler birimi tarafından yapılan kontrolleri kapsar.

52. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Ön Malî Kontrol süreci nelerden oluşur?

Cevap : 1-Malî Karar ve İşlemlerin Hazırlanması, 2-Yüklenmeye Girişilmesi, 3-İş ve İşlemlerin Gerçekleştirilmesi, 4-Belgelendirilmesinden, oluşur.

53. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Harcama Yetkilisi ile Muhasebe Yetkilisi aynı kişi olabilir mi?

Cevap : Hayır, Harcama Yetkilisi ile Muhasebe Yetkilisi görevi aynı kişide birleşemez.

54. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, malî hizmetler biriminde ön malî kontrol görevini yürütenler malî işlem sürecinde görev alabilirler mi?

Cevap : Hayır, malî hizmetler biriminde ön malî kontrol görevini yürütenler malî işlem sürecinde görev alamazlar.

55. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Muhasebe Yetkilileri ödeme aşamasında, ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde hangi bilgileri kontrol etmekle yükümlüdür?

Cevap : 1-Yetkililerin imzası, 2-Ödemeye ilişkin ilgili mevzuatında sayılan belgelerin tamam olması, 3-Maddi hata bulunup bulunmadığı, 4-Hak sahibinin kimliğine ilişkin bilgiler.

56. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, İç Denetçinin görevleri nelerdir?

Cevap :

- a) Nesnel risk analizlerine dayanarak kamu idarelerinin yönetim ve kontrol yapılarını değerlendirmek.
- b) Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması bakımından incelemeler yapmak ve önerilerde bulunmak.
- c) Harcama sonrasında yasal uygunluk denetimi yapmak.
- d) İdarenin harcamalarının, malî işlemlere ilişkin karar ve tasarruflarının, amaç ve politikalara, kalkınma planına, programlara, stratejik planlara ve performans programlarına uygunluğunu denetlemek ve değerlendirmek.
- e) Malî yönetim ve kontrol süreçlerinin sistem denetimini yapmak ve bu konularda önerilerde bulunmak.
- f) Denetim sonuçları çerçevesinde iyileştirmelere yönelik önerilerde bulunmak.
- g) Denetim sırasında veya denetim sonuçlarına göre soruşturma açılmasını gerektirecek bir duruma rastlandığında, ilgili idarenin en üst amirine bildirmek.

57. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, İç Denetim Koordinasyon Kurulu, kaç üyeden oluşur?

Cevap : 7 (yedi) üyeden oluşur.

58. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, İç Denetim Koordinasyon Kurulunun görevleri nelerdir?

Cevap :

- a) İç denetime ilişkin denetim ve raporlama standartlarını belirlemek, denetim rehberlerini hazırlamak ve geliştirmek.

- b) Uluslararası uygulamalar ve denetim standartlarıyla uyumlu risk değerlendirme yöntemlerini geliştirmek.
- c) Kamu idarelerinin denetim birimleri ile işbirliğini sağlamak.
- d) Yolsuzluk veya usulsüzlüklerin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin alınması konusunda önerilerde bulunmak.
- e) Risk içeren alanlarda iç denetçilere program dışı özel denetim yaptırılması için kamu idarelerine önerilerde bulunmak.
- f) İç denetçilerin eğitim programlarını düzenlemek.
- g) İç denetçiler ile üst yöneticiler arasında görüş ayrılığı bulunması halinde anlaşmazlığın giderilmesine yardımcı olmak.
- h) İdarelerin iç denetim raporlarını değerlendirerek sonuçlarını konsolide etmek suretiyle yıllık rapor halinde Hazine ve Maliye Bakanlığına sunmak ve kamuoyuna açıklamak.
- i) İşlem hacimleri ve personel sayıları dikkate alınmak suretiyle idareler ile ilçe ve belde belediyeleri için iç denetçi atanıp atanmayacağına karar vermek.
- j) İç denetçilerin atanmasına ilişkin diğer usulleri belirlemek.
- k) İç denetçilerin uyacakları etik kuralları belirlemek.
- l) Kalite güvence ve geliştirme programını düzenlemek ve iç denetim birimlerini bu kapsamda değerlendirmek.

59. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Dış Denetim nedir?

Cevap : Sayıştay tarafından yapılacak harcama sonrası dış denetimin amacı, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, yönetimin malî faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenmesi ve sonuçlarının TBMM'ye raporlanmasıdır.

60. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Sayıştay'ın denetlenmesi kim tarafından – nasıl yapılır?

Cevap : Sayıştay'ın denetlenmesi, her yıl TBMM adına TBMM Başkanlık Divanı tarafından görevlendirilen ve gerekli mesleki niteliklere sahip denetim elemanlarından oluşan bir komisyon tarafından, hesaplar ve bunlara ilişkin belgeler esas alınarak yapılır.

61. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Ödenek Üstü Harcamanın yaptırımı nedir?

Cevap : Harcama yetkililerine, her türlü aylık, ödenek, zam ve tazminat dahil yapılan 1 aylık net ödemeler toplamının 2 katı tutarına kadar para cezası verilir.

62. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Kamu Zararı ne demektir?

Cevap : Kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.

63. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Kamu Zararının belirlenmesinde neler esas alınır?

Cevap :

- a) İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,
- b) *Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması,*
- c) *Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,*
- d) İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,
- e) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,
- f) *Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması, esas alınır.*

64. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, alınmamış para, mal ve değerleri alınmış; sağlanmamış hizmetleri sağlanmış; yapılmamış inşaat, onarım ve üretimi yapılmış veya bitmiş gibi gösteren gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle kamu kaynağında bir artışa engel veya bir eksilmeye neden olanlar ile bu gibi kanıtlayıcı belgeleri bilerek düzenlemiş, imzalamış veya onaylamış bulunanlar hakkında nasıl bir yaptırım uygulanır?

Cevap : *Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunların bu fiillere ilişkin hükümleri uygulanır. Ayrıca, bu fiilleri işleyenlere her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dâhil yapılan 1 aylık net ödemelerin 2 katı tutarına kadar para cezası verilir.*

65. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Kamu zararının meydana geldiği ve bu Kanunda belirtilen para cezalarının verilmesini gerektiren fiilin işlendiği yılı izleyen malî yılın başından başlamak üzere zamanaşımını kesen ve durduran genel hükümler saklı kalmak kaydıyla ne kadar süre tespit ve tahsil edilemeyen kamu zararları ile para cezaları zamanaşımına uğrar?

Cevap : *10 (on)'uncu yılın sonuna kadar tespit ve tahsil edilemeyen kamu zararları ile para cezaları zamanaşımına uğrar.*

66. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre; TBMM, Anayasa Mahkemesi, Hâkimler ve Savcılar Kurulu hangi cetvelde yer alır?

Cevap : *(I) Sayılı Cetvel.*

67. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre; Devlet Personel Başkanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı hangi cetvelde yer alır?

Cevap : *(I) Sayılı Cetvel.*

68. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü hangi cetvelde yer alır?

Cevap : *(I) Sayılı Cetvel.*

69. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Yükseköğretim Kurulu, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı, İstanbul Üniversitesi hangi cetvelde yer alır?

Cevap : (III) Sayılı Cetvel.

70. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Yükseköğretim Kalite Kurulu, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi hangi cetvelde yer alır?

Cevap : (II) Sayılı Cetvel.

71. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Su Enstitüsü, Türkiye İlaç ve Tıbbî Cihaz Kurumu hangi cetvelde yer alır?

Cevap : (II) Sayılı Cetvel.

72. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Savunma Sanayi Müsteşarlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Türk Dil Kurumu hangi cetvelde yer alır?

Cevap : (II) Sayılı Cetvel.

73. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu hangi cetvelde yer alır?

Cevap : (III) Sayılı Cetvel.

74. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu hangi cetvelde yer alır?

Cevap : (III) Sayılı Cetvel.

75. Soru : 5018 sayılı Kanuna göre, Rekabet Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu hangi cetvelde yer alır?

Cevap : (III) Sayılı Cetvel.

BİLGİ TARAMA-1

1. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, Bakanlıklarda üst yöneticilerle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Bakanlıklarda en üst yönetici Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir.
- B) Üst Yönetici Müsteşardır.
- C) Üst Yönetici Genel Müdüdür.
- D) Üst Yönetici Müsteşar Yardımcısıdır.
- E) Üst Yönetici Daire Başkanıdır.

I- Harcama Yetkilileri

II- Mali Hizmetler Birimi

III- İç Deneticiler

IV- Sayıştay

2. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, üst yöneticiler sorumluluklarını yukarıda verilen birimlerden hangileri aracılığı ile yerine getirirler?

- A) I-II
- B) I-II-III
- C) I-III-IV
- D) II-III-IV
- E) I-II-III-IV

3. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi bütçelerin hazırlanması, uygulanması ve kontrolünde uyulması gereken ilkelere değildir?

- A) Bütçelerde, bütçeyi ilgilendirmeyen hususlara yer verilmez.
- B) Tüm gelir ve giderler gayri safi olarak bütçelerde gösterilir.
- C) Bütçelerde gelir ve gider denkleğinin sağlanması esastır.
- D) Bütçe, kamu malî işlemlerinin kapsamlı ve saydam bir şekilde görünmesini sağlar.
- E) Belirli gelirlerin belirli giderlere tahsis edilmesi esastır.

4. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, Sosyal güvenliğe yönelik kanun tasarılarında en az kaç yıllık aktüeryal hesaplara yer verilir?

- A) 20 yıl B) 15 yıl C) 10 yıl D) 5 yıl E) 3 yıl

5. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, merkezî yönetim bütçe kanun teklifi ile millî bütçe tahmin raporu, malî yılbaşından en az kaç gün önce Cumhurbaşkanlığı tarafından TBMM'ye sunulur?

- A) 10 gün B) 30 gün C) 45 gün D) 60 gün E) 75 gün

6. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçeleri arasındaki ödenek aktarmaları hangi yasal düzenleme ile yapılır?

- A) Yönerge
B) Yönetmelik
C) Tüzük
D) Kanunun Hükmünde Kararname
E) Kanun

7. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri, aktarma yapılacak tertipteki ödeneğin ne kadarına kadar kendi bütçeleri içinde ödenek aktarması yapabilirler?

- A) % 20 B) % 10 C) % 7 D) % 5 E) % 3

8. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, herhangi bir yılda tahsis edilen örtülü ödenekler toplamı genel bütçe başlangıç ödenekleri toplamının ne kadarını geçemez?

- A) Binde 3 B) Binde 5 C) Binde 7
D) Binde 10 E) Binde 15

9. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, örtülü ödenek ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Bakanların kişisel harcamaları için de kullanılır.
- B) Kapalı istihbarat ve kapalı savunma hizmetlerinde, Devletin millî güvenliği ve yüksek menfaatleri ile Devlet itibarının gerekleri için kullanılır.
- C) Kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle verilen görevlerin gerektirdiği istihbarat hizmetlerini yürüten diğer kamu idarelerinin bütçelerine de örtülü ödenek konulabilir.
- D) Örtülü ödeneklere ilişkin giderler Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen esaslara göre gerçekleştirilir ve ödenir.
- E) Cumhurbaşkanlığı bütçesine konulur.

10. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, harcama talimatlarında aşağıda verilen bilgilerden hangisi yer almaz?

- A) Hizmetin gerekçesi
- B) Yapılacak işin konusu
- C) Ödeme yapılacak şirkete ait bilgiler
- D) Yapılacak işin süresi
- E) Yapılacak işin tutarı

11. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi gerçekleştirme görevlilerinin görevlerinden birisi değildir?

- A) İşin yaptırılması.
- B) Mal veya hizmetin alınması.
- C) Teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi.
- D) Harcama talimatı vermesi, personel görevlendirmesi.
- E) Ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması.

12. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, ödeme emri belgesine bağlandığı halde ödenemeyen tutarlar, bütçeye gider yazılarak emanet hesaplarına alınan ödemeler ne kadar süre talep edilmemesi durumunda bütçeye gelir olarak kaydedilir?

- A) 3 yıl
- B) 4 yıl
- C) 5 yıl
- D) 6 yıl
- E) 7 yıl

13. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, ilgili olduğu malî yılın sonundan başlayarak kaç yıl içinde alacaklıları tarafından geçerli bir mazerete dayanmaksızın, yazılı talep edilmediğinden veya belgeleri verilmediğinden dolayı ödenemeyen borçlar zamanaşımına uğrayarak kamu idareleri lehine düşer?

- A) 3 yıl B) 4 yıl C) 5 yıl D) 6 yıl E) 7 yıl

14. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na göre, sözleşmesinde belirtilmek şartıyla bütçe dışı avans olarak yapılacak ödeme miktarı yüklenme tutarının yüzde kaçını geçmemek üzere olur?

- A) % 50 B) % 40 C) % 30 D) % 20 E) % 10

I. Sosyal Güvenlik Kurumu

II. Rekabet Kurulu

III. Türkiye İş Kurumu

15. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre yukarıdakilerden hangisi/hangileri, sosyal güvenlik kurumlarından değildir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

CEVAP ANAHTARI

1.A	2.B	3.E	4.A	5.E	6.E	7.A	8.B
9.A	10.C	11.D	12.C	13.C	14.C	15.B	

BİLGİ TARAMA-2

“Genel bütçe kapsamındaki idarelerin kamu görevi ve hizmeti dışında ilgili kanunlarında belirtilen faaliyetlerinden ve fiyatlandırılabilir nitelikteki mal ve hizmet teslimlerinden sağlanan ve genel bütçede gösterilen gelirler”

1. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na göre, yukarıda verilen tanımda hangisinden bahsedilmektedir?

- A) Genel Gelir
- B) Kamu Geliri
- C) Özel Gelir
- D) Vergi Gelirleri
- E) İdare Gelirleri

2. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na göre “kamu kaynaklarının tanımlanmış standartlara uygun olarak etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlayacak yasal ve yönetsel sistem ve süreçleri” ne olarak adlandırılır?

- A) Mali Kontrol
- B) Harcama Birimi
- C) Ön Mali Kontrol
- D) Stratejik Plan
- E) Kamu Mali Yönetimi

3. Merkezî yönetim bütçe kanununda belirtilen hizmet ve amaçları gerçekleştirmek, ödenek yetersizliğini gidermek veya bütçelerde öngörülmeyen hizmetler için, bu Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde yer alan idareler ile (II) sayılı cetvelde yer alan idarelerden merkezî yönetim bütçe kanununda gösterilecek olanların bütçelerine aktarılmak üzere, genel bütçe ödeneklerinin yüzde ikisine kadar konulabilen ödenek hangisidir?

- A) Örtülü ödenek
- B) Açık ödenek
- C) Kesin ödenek
- D) Yedek Ödenek
- E) Avans Ödeneği

4. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi, Genel Bütçeli Kamu İdarelerinden değildir?

- A) Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü
- B) Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
- C) Türkiye Halk Sağlığı Kurumu
- D) Diyanet İşleri Başkanlığı
- E) Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu

I. Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü

II. Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu

III. Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü

5. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanun'una göre, yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri, Genel Bütçeli kamu idarelerindendir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanun'una göre, aşağıdakilerden hangisi, Genel Bütçeli kamu idarelerinden değildir?

- A) Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü
- B) Kamu Denetçiliği Kurumu
- C) Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu
- D) Türkiye Halk Sağlığı Kurumu
- E) Göç İdaresi Genel Müdürlüğü

I. Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü

II. Türk Standartları Enstitüsü

III. Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı

7. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanun'una göre, yukarıdakilerden hangisi/hangileri Özel Bütçeli kamu idarelerindendir?

- A) I ve II
- B) Yalnız I
- C) II ve III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

8. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, "İç Denetim Koordinasyon Kurulu" ile ilgili bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlıdır.
- B) Başkan ve üyelerine, ayda dörtten fazla olmamak üzere her toplantı günü için (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden toplantı ücreti ödenir.
- C) 5 üyeden oluşur.
- D) Kurulun çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar İç Denetim Koordinasyon Kurulunun önerisi üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.
- E) Hazine ve Maliye Bakanı tarafından önerilecek adaylardan birinin ekonomi, maliye, muhasebe, işletme alanlarından birinde doktora derecesine sahip öğretim üyeleri arasından olması şartı aranır.

9. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, "idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî diğer kontroller bütünü" aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İç Kontrol
- B) İç Denetim
- C) Dış Denetim
- D) Dış Kontrol
- E) Mali Kontrol

10. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, belediyelerde üst yönetici kimdir?

- A) İçişleri Bakanı.
- B) İçişleri Bakanlığı Müsteşarı.
- C) Vali.
- D) Belediye Başkanı.
- E) Belediye Başkan Yardımcısı.

11. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, "Örtülü Ödenek" ile ilgili olarak hangisi yanlıştır?

- A) Örtülü ödeneklere ilişkin giderler Başbakan, Maliye Bakanı ve ilgili Bakan tarafından imzalanan kararname esaslarına göre gerçekleştirilir ve ödenir.
- B) Devlet ve Hükümet icapları için kullanılmak üzere konulan bir ödenektir.
- C) İlgili yılda bu amaçla tahsis edilen ödenekler toplamı, genel bütçe başlangıç ödenekleri toplamının binde beşini geçemez.
- D) Cumhurbaşkanlığı bütçesine konulan bir ödenektir.
- E) Kanunlarla verilen görevlerin gerektirdiği istihbarat hizmetlerini yürüten diğer kamu idarelerinin bütçelerine de örtülü ödenek konulabilir.

12. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, Sosyal Güvenlik Kurumu kapsamındaki kamu idareleri hangi cetvelde yer alır?

- A) (I) sayılı cetvel. B) (II) sayılı cetvel. C) (III) sayılı cetvel.
- D) (IV) sayılı cetvel. E) (V) sayılı cetvel.

13. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, Kamu idareleri, Stratejik Planları ile Bütçe Hazırlama Rehberinde yer alan esaslar çerçevesinde, bütçe gelir ve gider tekliflerini gerekçeli olarak hazırlar ve yetkilileri tarafından imzalanmış olarak hangi sürede Cumhurbaşkanlığına gönderir?

- A) En geç EYLÜL ayı sonuna kadar.
- B) En geç EKİM ayı sonuna kadar.
- C) En geç OCAK ayı sonuna kadar.
- D) En geç HAZİRAN ayı sonuna kadar.
- E) En geç ARALIK ayı sonuna kadar.

I. Personel Gideri Tertipleri

II. Aktarma Yapılmış Tertipler

III. Yedek Ödenekten Aktarma Yapılmış Tertipler

14. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, yukarıda sayılanlardan hangisi/hangileri aktarma yapılmayacak tertiplerdendir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

15. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, kamu yatırım projelerinin gerçekleştirme ve uygulama sonuçları, ilgili kamu idaresi tarafından ne zaman bir rapor halinde Sayıştay Başkanlığına, Cumhurbaşkanlığına ve Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilir?

- A) İzleyen yılın OCAK ayı sonuna kadar.
B) İzleyen yılın MART ayı sonuna kadar.
C) İzleyen yılın TEMMUZ ayı sonuna kadar.
D) İzleyen yılın EYLÜL ayı sonuna kadar.
E) İzleyen yılın ARALIK ayı sonuna kadar.

CEVAP ANAHTARI							
1.C	2.E	3.D	4.A	5.C	6.B	7.A	8.C
9.A	10.D	11.A	12.D	13.A	14.E	15.B	

BİLGİ TARAMA-3

- I. Yiyecek, yakacak, akaryakıt ve madeni yağ ihtiyaçları,
II. Temini ve korunması güç olan ilaç, aşı, serum ve tıbbi sarf malzemeleri,
III. Süreli yayın alımı, taşıma, koruma ve güvenlik, temizlik ve yemek hizmetleri,
IV. Türkiye İş Kurumu tarafından yürütülen aktif işgücü hizmetleri kapsamında kurs ve programlar

1. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, niteliğinden dolayı malî yılla sınırlı tutulamayan ve sürekliliği bulunan yukarıda sayılan iş ve hizmetlerden hangisi/hangileri için; her iş itibarıyla, bütçelerinde öngörülen ödeneklerin % 50'sini, izleyen yılın Haziran ayını geçmemek ve yüklenme süresi 12 ayı aşmamak üzere, ilgili üst yöneticinin onayıyla ertesi yıla geçen yüklenmelere girilebilir?

- A) I ve II B) II ve IV C) III ve IV
D) II, III ve IV E) I, II, III ve IV

2. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, hangisi harcama talimatlarında bulunması gereken bilgilerden değildir?

- A) Hizmet gerekçesi
B) Yapılacak işin tutarı
C) Yapılacak işin konusu
D) Yapılacak işi yapacak firma adı
E) Gerçekleştirmeye görevli olanlar

3. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, sözleşmesinde belirtilmek ve yüklenme tutarının % kaçını geçmemek üzere, yüklenicilere, teminat karşılığında bütçe dışı avans ödenebilir?

- A) % 10 B) % 20 C) % 30 D) % 40 E) % 50

4. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, her mutemet ön ödemelerden harcadığı tutara ilişkin kanıtlayıcı belgeleri, ilgili kanunlarında belirtilmemiş olması halinde avanslarda ne kadar süre içinde muhasebe yetkilisine vermek ve artan tutarı iade etmekle yükümlüdür?

- A) 15 gün B) 1 ay C) 3 ay D) 6 ay E) 12 ay

5. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanun'una göre, mahallî idarelerce hazırlanan idare faaliyet raporlarının birer örneği hangi kurumlara gönderilir?

- A) Sayıştay – İçişleri Bakanlığı
B) Sayıştay – Hazine ve Maliye Bakanlığı
C) Hazine ve Maliye Bakanlığı – TBMM
D) DPT – Hazine ve Maliye Bakanlığı
E) DPT – Hazine Müsteşarlığı

6. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanun'una göre, Sayıştay'ın denetimi kim tarafından yapılır?

- A) TBMM Başkanlık Divanı tarafından görevlendirilen ve gerekli mesleki niteliklere sahip denetim elemanlarından oluşan bir komisyon tarafından
B) Anayasa Mahkemesi tarafından
C) Yargıtay tarafından
D) Devlet Denetleme Kurumu tarafından
E) Yüksek Denetleme Kurulu tarafından

I. Malî Karar ve İşlemlerin Hazırlanması

II. Yüklenmeye Girişilmesi

III. İş ve İşlemlerin Gerçekleştirilmesi

7. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanun'una göre, yukarıdakilerden hangisi/hangileri Ön Mali Kontrol Sürecinde yer alır?

- A) I ve II B) Yalnız I C) II ve III D) I ve III E) I, II ve III

8. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi iç denetçinin görevleri arasında değildir?

- A) Nesnel risk analizlerine dayanarak kamu idarelerinin yönetim ve kontrol yapılarını değerlendirmek.
- B) Kamu idarelerinin denetim birimleri ile işbirliğini sağlamak.
- C) Denetim sonuçları çerçevesinde iyileştirmelere yönelik önerilerde bulunmak.
- D) Malî yönetim ve kontrol süreçlerinin sistem denetimini yapmak ve bu konularda önerilerde bulunmak.
- E) Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması bakımından incelemeler yapmak ve önerilerde bulunmak.

9. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, kamu zararının meydana geldiği ve bu Kanunda belirtilen para cezalarının verilmesini gerektiren fiilin işlendiği yılı izleyen malî yılın başından başlamak üzere zamanaşımını kesen ve durduran genel hükümler saklı kalmak kaydıyla kaçıncı yılın sonuna kadar tespit ve tahsil edilemeyen kamu zararları ile para cezaları zamanaşımına uğrar?

- A) 5. yılın sonuna
- B) 7. yılın sonuna
- C) 10. yılın sonuna
- D) 12. yılın sonuna
- E) 15. yılın sonuna

10. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, “idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünü” olarak tanımlanan kavram hangisidir?

- A) Mali Kontrol
- B) İç Kontrol
- C) Ön Mali Kontrol
- D) Dış Denetim
- E) Muhasebe Kontrol

I. Bütçe gelirleri kesin hesap cetveli ve açıklaması

II. Genel mizan

III. Bütçe giderleri kesin hesap cetvelleri ve açıklaması

IV. Mal yönetim hesabı icmal cetvelleri

V. Yılı içerisinde silinen kamu alacakları cetveli

11. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, Kesin Hesap Kanun teklifinin ekinde yukarıda sayılanlardan hangisi/hangileri yer alır?

- A) I ve II B) II ve III C) I, II ve III D) II, III ve IV E) I, II, III, IV ve V

12. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, Sayıştay, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri için düzenleyeceği genel uygunluk bildirimini, kesin hesap kanun teklifinin verilmesinden başlayarak ne kadar süre içinde TBMM'ne sunar?

- A) En geç 75 gün içinde
B) En geç 60 gün içinde
C) En geç 45 gün içinde
D) En geç 30 gün içinde
E) En geç 15 gün içinde

13. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, Türk Silahlı Kuvvetleri Stratejik Hedef Planında yer alan projeler için 3833 sayılı Kanun çerçevesinde gelecek yıllara yaygın yüklenmelere girişmeye, aşağıdakilerden hangisi yetkilidir?

- A) Bakanlar Kurulu
B) Milli Savunma Bakanlığı
C) Hazine ve Maliye Bakanlığı
D) İçişleri Bakanlığı
E) Hazine Müsteşarlığı

I. Cumhurbaşkanı

II. Başbakan

III. Hazine ve Maliye Bakanı

IV. İlgili Bakan

14. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, Örtülü Ödeneklere ilişkin giderler; yukarıda sayılanlardan hangisi/hangileri tarafından belirlenen esaslara göre gerçekleştirilir ve ödenir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) II, III ve IV

15. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, sosyal güvenliğe yönelik kanun tasarılarında en az kaç yıllık aktüeryal hesaplara yer verilir?

- A) 5 yıllık B) 10 yıllık C) 15 yıllık D) 20 yıllık E) 25 yıllık

CEVAP ANAHTARI

1.E	2.D	3.C	4.B	5.A	6.A	7.E	8.B
9.C	10.B	11.E	12.A	13.B	14.A	15.D	

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

DEVLET İHALE KANUN (2886)

DEVLET İHALE KANUNU (2886)

SORU-CEVAP

1. Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunun Kapsamı Nedir?

Cevap: Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür.

Birinci fıkrafta sayılan daire ve idarelere bağlı döner sermayeli kuruluşlar ile özel kanunlarla veya özel kanunların vermiş olduğu yetkiyle kurulmuş bulunan fonların yukarıda belirtilen işlerinin nasıl yapılacağı Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikte belirtilir.

2. Soru:2886 Sayılı Devlet İhale Kanunun İlkeleri nelerdir?

Cevap:

- ✓ Bu Kanunun yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması esastır.
- ✓ Başka başka istekliler tarafından karşılanması mutlak olan muhtelif işler bir eksiltmede toplanamaz. Ancak, ihalelerinin ayrı ayrı yapılacağı açıklanmak suretiyle ilanları birarada yapılabilir.
- ✓ Bu Kanunda yazılı hallerden yararlanmak amacıyla ihale konusunu oluşturan işler kısımlara bölünemez. Ancak, istekli çıkmadığı takdirde, alım şekillerini değiştirecek mahiyette olmamak üzere önemli işlerin kısımlara ayrılması mümkündür.
- ✓ İhaleler kesin zaruret olmadıkça işin mahiyetine göre en uygun fiyatla temini mümkün olan mevsimlerde yapılır.
- ✓ Arsası temin edilmemiş, mülkiyet ve kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış olan ve gerekli olduğu halde imar durumu, tip yapılarda tatbikat, diğerlerinde avan projeleri ve bunlara dayalı keşifleri bulunmayan yapım işlerinde ihaleye çıkılamaz. Ancak, arsa temin edilmesi, mülkiyet ve kamulaştırma işlemlerinin tamamlanması şartı; bina ve benzeri mahiyetteki inşaatlar dışındaki ihalelerde aranmaz.

3. Soru:2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında “İhale yetkilisi” kimdir?

Cevap: Bu Kanunda yazılı işleri yaptırmaya ve ihaleye, idarelerin ita amirleri yetkilidir.

4. Soru 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında “Trampa ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisi” hangi kanunlarda gösterilmiş işlemleri ifade eder?

Cevap:Borçlar Kanunu ile Türk Medeni Kanununun trampa ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile ilgili maddelerinde gösterilmiş işlemleri ifade eder.

5.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında “ Uygun bedel” i tanımlayınız?

Cevap:Artırmalarda, tahmin edilen bedelden aşağı olmamak üzere, teklif edilen bedellerin en yüksekini; eksiltmelerde tahmin edilen bedeli geçmemek üzere, teklif edilen bedellerin tercihe layık görülenini, bedel tahmini yapılamayan ihalelerde teklif edilen bedellerin uygun görülenini, ifade eder.

6.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında “ İhale” i tanımlayınız?

Cevap:Bu Kanunda yazılı usul ve şartlarla, işin istekliler arasından seçilecek birisi üzerine bırakıldığını gösteren ve yetkili mercilerin onayı ile tamamlanan sözleşmeden önceki işlemleri,

7.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında “Müteahhit” i tanımlayınız?

Cevap:Üzerine ihale yapılan istekli veya isteklileri,

8.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında “Şartname” i tanımlayınız?

Cevap:Yapılacak işlerin genel, özel, teknik ve idari esas ve usullerini gösteren belge veya belgeleri, ifade eder.

9.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında “Sözleşme” i tanımlayınız?

Cevap:İdare ile müteahhit veya müşteri arasında yapılan yazılı anlaşmayı, ifade eder.

10.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında “ İhaleye katılabilme şartları” nelerdir?

Cevap:Bu Kanuna göre yapılacak ihalelere katılabilmek için kanuni ikametgah sahibi olmak, gerekli nitelik ve yeterliği haiz bulunmak, istenilen teminat ve belgeleri vermek zorunludur.

11.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında “İhaleye katılamayacak olanlar” kimlerdir?

Cevap: Aşağıdaki şahıslar doğrudan veya dolaylı olarak ihalelere katılamazlar:

1. İhaleyi yapan idarenin;
 - a) İta amirleri,
 - b) İhale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve denetlemekle görevli olanlar,
 - c) (a) ve (b) bentlerinde belirtilen şahısların eşleri ve ikinci dereceye kadar (ikinci derece dahil) kan ve sıhrî hısımları,
 - d) (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen şahısların ortakları (bu şahısların yönetim kurullarında görevli olmadıkları anonim ortaklıklar hariç).
2. Bu Kanun ve diğer kanunlardaki hükümler gereğince geçici veya sürekli olarak kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlar.

12.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında İhale konusu işlerin her türlü özelliğini belirten şartname ve varsa ekleri idarelerce hazırlanır. Bu şartnamelerde işin mahiyetine göre konulacak özel ve teknik şartlardan başka genel olarak hangi hususların da gösterilmesi zorunludur?

Cevap:

- a) İşin niteliği, nevi ve miktarı,
- b) Taşınmaz malların satışı, kiraya verilmesi, trampa edilmesi ve üzerlerinde mülkiyetin gayri ayni hak tesisinde tapu kayıtlarına göre yeri, sınırı, yüzölçümü, varsa pafta, ada ve parsel numarası ve durumu,
- c) Tahmin edilen bedeli, geçici teminat miktarı ve kesin teminata ait şartlar,
- d) İşin yapılma yeri, teslim etme ve teslim alma şekil ve şartları,
- e) İşe başlama ve işi bitirme tarihi, gecikme halinde alınacak cezalar,
- f) İsteklilerde aranılan şartlar ve belgeler,
- g) İhaleyi yapıp yapmamakta ve uygun bedeli tespitte idarenin serbest olduğu,
- h) İhale kararının karar tarihinden itibaren en geç 15 işgünü içinde ita amirince onaylanacağı veya iptal edilebileceği,
- i) Vergi, resim ve harçlarla sözleşme giderlerinin kimin tarafından ödeneceği,
- j) Ödeme yeri ve şartlarıyla avans verilir verilmeyeceği, verilecekse şartları ve miktarı,
- k) Sözleşme konusu işlerin malzeme veya birim fiyatlarındaki değişiklikler nedeniyle eğer ödenecekse fiyat farkının ne şekilde ödeneceği,
- l) Süre uzatımı verilebilecek haller ve şartları,
- m) İşin süresinden önce bitirilmesinde fayda görülen hallerde erken bitirme primi verilecekse miktarı, şartları ve ödeme şekli,
- n) İhtilafların çözüm şekli.

13.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre “Şartname genel esasları” kapsamında a) Tip şartnamelerin genel ve ortak esaslarını belirlemeye, b) Şartnamelere konulmak üzere 7 nci maddede sayılan hususlarla ilgili veya bunlar dışındaki konularda genel esaslar tespit etmeye, kim yetkilidir?

Cevap: Cumhurbaşkanı yetkilidir.

14.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre İhaleye Hazırlık kapsamında “tahmin edilen bedelin tespiti” nasıl yapılır?

Cevap: Tahmin edilen bedel, idarelerce tespit edilir veya ettirilir. İşin özelliğine göre gerektiğinde bu bedel veya bu bedelin hesabında kullanılacak fiyatlar belediye, ticaret odası, sanayi odası, borsa gibi kuruluşlardan veya bilirkişilerden soruşturulur. Tah-

min edilen bedel, bunun dayanaklarının da eklendiği bir hesap tutanağında gösterilir ve asıl evrak arasında saklanır. Bu bedel gerektiğinde ihale komisyonlarınca tahkik ettirilir. Ancak, yapım işlerinde bu işler için kanunların verdiği yetkiye dayanılarak ilgili dairelerce tespit edilmiş birim fiyatları varsa, bunlar uygulanır.

15.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre hangi durumlarda ilgili bakanın onayı alınmak suretiyle, bedel tahmini yapılmadan kapalı teklif usulüyle ihale yapılabilir?

Cevap:Sınai ve teknolojik zorunlulukların gerektirdiği durumlarda ilgili bakanın onayı alınmak suretiyle, bedel tahmini yapılmadan kapalı teklif usulüyle ihale yapılabilir.

16.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre “Onay belgesinde”neler belirtilir?

Cevap:İhalesi yapılacak her iş için bir onay belgesi hazırlanır. Onay belgesinde, ihale konusu olan işin nevi, niteliği, miktarı, varsa proje numarası, tahmin edilen bedeli, kullanılabilir ödenek tutarı, avans ve fiyat farkı verilecekse şartları, ihalede uygulanacak usul, yapılacaksa ilanın şekli ve adedi, alınacaksa geçici teminat miktarı belirtilir. Onay belgesinde ayrıca, Şartname ve eklerinin bir bedel karşılığında verilir verilme-yeceği, bedel karşılığı verilecekse bedelin ne olacağı gösterilir.

17.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre “ İhale komisyonları” kimlerden oluşur?

Cevap:İta amirleri, ilgili idarenin memurlarından birinin başkanlığında idareden, yapım işlerinde işin ehli veya uzmanı olmak şartıyla, en az bir kişi ve maliye memurunun katılmasıyla kurulacak komisyonları görevlendirirler.

18.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre Askeri ihale komisyonlarının kaç kişiden ibaret olacağı ve nasıl kurulacağı nasıl tespit edilir?

Cevap: Cumhurbaşkanı kararı ile tespit edilir.

19.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre TBMM, Cumhurbaşkanlığı ve Sayıştay Başkanlığında teşkil edilecek satınalma komisyonlarında maliye memurluğu görevi, kim tarafından yerine getirilir?

Cevap:Bu kuruluşların saymanlık işlerini yürüten muhasebe müdürü veya vazifelen-direceği bir memur tarafından yerine getirilir. Askeri ihale komisyonları ile diğer ihale komisyonlarına katılacak maliye memuru, Maliye Bakanlığınca (Hazine ve Maliye Ba-kanlığınca) belirlenecek usule göre tespit edilir.

20.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre İhale Komisyonların çalışması ile ilgili hususlar nelerdir?

Cevap:İhale komisyonları eksiksiz olarak toplanır. Komisyon kararları çoğunlukla alınır. Oyların eşit olması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunlukta kabul edilir. Kararlarda çekimser kalınmaz. Muhalif kalan üye karşı oy gerekçesine kararın altına yazarak imzalamak zorundadır. Komisyon başkan ve üyeleri, oy ve kararlarından sorumludurlar.

21.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre “İhale işlem dosyasında” neler bulunur?

Cevap:İhale suretiyle yapılacak işler için bir işlem dosyası düzenlenir. Bu dosyada onay belgesi, varsa tahmin edilen bedele ilişkin hesap tutanağı, şartname ve ekleri, gerekli projeler, ilana ilişkin belge ve gazete nüshaları, sözleşme tasarısı ile saklanmasında yarar görülen diğer belgeler bulunur.

22.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre Şartnamelerde tekniğe uygun olmayan veya gerçekleşmesi mümkün bulunmayan kayıt ve şartların bulunduğu anlaşıldığı takdirde, komisyonlar ilgili idareye şartnameleri düzelttirmek üzere ihaleyi erteler. Bu durumda ihale, nasıl yürütülür?

Cevap:Bu durumda ihale yeniden düzenlenecek şartnameye ve ilgili madde uyarınca yapılacak ilana göre yürütülür.

23.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre İsteklilerde aranacak nitelikler ve istenecek belgeler nelerdir?

Cevap:

- ✓ İdarece ihalelerin en elverişli koşullarla sonuçlandırılmasını sağlamak amacıyla, isteklilerde belirli mali ve teknik yeterlik ve nitelikler aranabilir. Bunları tespiti yapan belgelerin neler olduğu, şartnamelerde gösterilir.
- ✓ İstekliler şartnamelerde yazılı belgeleri eksiksiz vermek ve Türkiye’de tebligat için adres göstermek zorundadır.
- ✓ Yapım işleriyle her türlü etüt, proje, kontrollük ve müşavirlik hizmetlerine ait ihalelerde, isteklilerde aranacak niteliklerin ve istenecek belgelerin neler olacağı, ne yolda ve kimlerce verileceği ve müteahhit sicillerinin ne biçimde tutulacağı Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikle gösterilir.

24.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre İhale konusu olan işler hangi esas ve usullere göre isteklilere ilan yoluyla duyurulur?

Cevap:

1. İhalenin yapılacağı yerdeki ilanlar:

a) Günlük gazete çıkan yerlerde ihaleler, ihalenin yapılacağı yerde çıkan gazetelerde en az bir gün aralıkla yayınlanmak suretiyle iki defa duyurulur.

Gazete ile yapılacak ilk ilan ile ihale günü arası 10 günden, son ilan ile ihale günü arası 5 günden az olamaz.

b) Günlük gazete çıkmayan yerlerdeki ihalelerde ilan, bu fıkranın (a) bendindeki süreler içinde ilgili idare ile hükümet ve belediye binalarının ilan tahtalarına asılacak yazılar ve belediye yayın araçları ile yapılır. Bu işlemler bir tutanakla belgelenir. Bu yerlerde en çok 7 gün aralıklarla gazete çıkıyorsa ayrıca gazete ile bir defa ilan yapılır.

2. Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar:

Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkra göre yapılacak ilanlardan başka, traji göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden an az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.

3. Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar:

Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkra uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete’de ilan edilir.

4. İdareler, işin önem ve özelliğine göre bu ilanları yurt içinde ve yurt dışında çıkan başka gazeteler veya öteki yayın araçları ile de ayrıca yayınlatabilirler.

5. Pazarlık usulü ile yapılacak ihaleler için idareler, ilan yapıp yapmamakta serbesttirler.

25.Soru: Günlük gazete çıkan yerlerde ihaleler, ihalenin yapılacağı yerde çıkan gazetelerde en az bir gün aralıkla yayınlanmak suretiyle kaç defa duyurulur?

Cevap: 2(iki) defa duyurulur.

26.Soru: Gazete ile yapılacak ilk ilan ile ihale günü arası kaç günden az olamaz?

Cevap: 10(on) günden az olamaz.

27.Soru: Gazete ile yapılacak son ilan ile ihale günü arası kaç günden az olamaz?

Cevap: 5(beş) günden az olamaz.

28.Soru: Günlük gazete çıkmayan yerlerdeki ihalelerde ilan nasıl yapılır?

Cevap:Günlük gazete çıkmayan yerlerdeki ihalelerde ilan, bu fıkranın (a) bendindeki süreler içinde ilgili idare ile hükümet ve belediye binalarının ilan tahtalarına asılacak yazılar ve belediye yayın araçları ile yapılır. Bu işlemler bir tutanakla belgelenir. Bu yerlerde en çok 7 gün aralıklarla gazete çıkıyorsa ayrıca gazete ile bir defa ilan yapılır.

29.Soru: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkra göre yapılacak ilanlardan başka, traji göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden an az kaç gün önce bir defa daha ilan edilir?

Cevap:en az 10(on) gün önce bir defa daha ilan edilir

30.Soru: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkra uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az kaç gün önce bir defada Resmi Gazete’de ilan edilir.?

Cevap: En az 10(on) gün önce bir defa Resmi Gazete’de ilan edilir

31.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre İlanlarda bulunması zorunlu hususlar nelerdir?

Cevap: İlanlarda aşağıdaki hususların belirtilmesi zorunludur.

- a) İhale konusu olan işin niteliği, yeri ve miktarı,
- b) Şartname ve eklerinin nereden ve hangi şartlarla alınacağı,
- c) İhalenin nerede, hangi tarih ve saatte ve hangi usulle yapılacağı,
- d) Varsa tahmin edilen bedel ve geçici teminat miktarı,
- e) İsteklilerden aranılan belgelerin neler olduğu,
- f) Kapalı teklif usulüyle yapılacak ihalelerde, tekliflerin hangi tarih ve saatte kadar nereye verileceği.

32.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre İlan yapıldıktan sonra şartname ve eklerinde değişiklik yapılamaz. Değişiklik yapılması zorunlu olması durumunda hangi işlemler yapılır?

Cevap:Değişiklik yapılması zorunlu olması durumunda bunu gerektiren sebep ve zorunluluklar bir tutanakla tespit edilerek önceki ilanlar geçersiz sayılır ve iş yeniden aynı şekilde ilan olunur.

33.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre uygun olmayan ilanlar geçersizdir. Bu durumda ilan yenilenmedikçe ihale yapılamaz. İlanların geçersizliği ihale yapıldıktan sonra anlaşılması durumunda hangi işlemler yapılır?

Cevap:İlanların geçersizliği ihale yapıldıktan sonra anlaşılırsa, ihale veya sözleşme feshedilir. Ancak, işte ivedilik ve ihalede Devletin yararı varsa, ihale ve sözleşme Hazine ve Maliye Bakanlığının (Hazine ve Maliye Bakanlığının) uygun görüşü ve birinci derece ita amirinin onayı ile geçerli sayılabilir.İhalenin veya sözleşmenin bozulması halinde, müteahhit veya müşterinin fesih tarihine kadar yapmış olduğu gerçek masrafları ile, varsa, tahakkuk etmiş hakedişleri verilir.

34.Soru: İdarelerince yabancı ülkelerdeki isteklilerin de girmesi yararlı görülen ihaleler için yeterli rekabeti sağlayacak biçimde yabancı ülkelerde ilan yapılabilir. Bu ilan ihale gününden en az kaç gün önce yapılır?

Cevap:İlan ihale gününden en az 45 gün önce yapılır. İlanla ilgili usul ve yöntemler Milli Savunma, Dışişleri, Bayındırlık (Çevre ve Şehircilik), Ticaret ve Enerji ve Tabii Kaynaklar bakanlıklarının görüşü alınarak, Maliye Bakanlığınca (Hazine ve Maliye Bakanlığınca) çıkarılacak bir yönetmelikte gösterilir.

35.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre ihale için tespit olunan tarih, tatil gününe rastlamışsa ihale ile ilgili hangi işlem yapılır?

Cevap: Tekrar ilana gerek kalmaksızın tatili takip eden ilk işgününde aynı yer ve saatte yapılır. İlandan sonra çalışma saati değişse de ihale ilan edilen saatte yapılır.

36.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre tekliflerin açılma zamanında esas alınacak hususlar nelerdir?

Cevap: Tekliflerin açılma zamanı, idarelerin çalışma saati içinde olmak üzere tespit edilir. Açılma zamanı için, Posta, Telgraf, Telefon (PTT) veya Türkiye Radyo Televizyon (TRT) idarelerinin saat ayarı esas alınır. Teklifler açılmaya başladıktan sonra, çalışma saatine bağlı kalmaksızın işleme devam olunur.

37.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre isteklilerden, ihale konusu olan işin tahmin edilen bedelinin % kaç oranında geçici teminat alınır?

Cevap: İsteklilerden, ihale konusu olan işin tahmin edilen bedelinin % 3'ü oranında geçici teminat alınır. Yapılacak ihalelerde geçici teminat teklif edilen bedelin, tasfiye idaresince yapılan taşınır mal satışlarında ise satışa esas bedelin % 3'ünden az olmaz. Pazarlık usulü ile yapılacak ihalelerde, geçici teminat alıp almamakta idareler serbesttir.

38.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre teminat olarak kabul edilecek değerler nelerdir?

Cevap: a) Tedavüldeki Türk Parası, b) Bankalar ve özel finans kurumlarının verecekleri süresiz teminat mektupları, c) Hazine Müsteşarlığınca (Hazine ve Maliye Bakanlığı) ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetleri veya bu senetler yerine düzenlenen belgeler.

39.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre artırımlarda uygun bedel nedir?

Cevap: Artırımlarda uygun bedel; tahmin edilen bedelden aşağı olmamak üzere teklif edilen bedellerin en yükseğidir.

40.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre eksiltmelerde uygun bedel nedir?

Cevap: Eksiltmelerde uygun bedel; tahmin edilen bedeli geçmemek şartı ile, teklif edilen bedellerin tercihe layık görülenidir.

41.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre kapalı teklif usulüyle yapılan ihalelerde; uygun bedel, nedir?

Cevap: Bedel tahmini yapılmışsa teklif edilen bedellerden tahmin edilen bedeli geçmemek şartıyla tercihe layık görüleni; bedel tahmini yapılmamışsa uygun bedel, tek-

lif edilen bedellerin tercihe layık görülenidir. Tercih gerekçeleri kararlarda belirtilir. Ancak, bedel tahmini yapılmamış kapalı teklif usulü ihalelerde, ihalenin geçerli sayılması bizzat ilgili bakanın onayına bağlıdır. Milli firmalar lehine hangi orana kadar ayırım yapılabileceği Cumhurbaşkanınca tespit edilir.

42.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre İhale komisyonları tarafından alınan ihale kararları, ita amirlerince karar tarihinden itibaren en geç kaç işgünü içinde onaylanır veya iptal edilir?

Cevap:İhale komisyonları tarafından alınan ihale kararları, ita amirlerince karar tarihinden itibaren en geç 15 işgünü içinde onaylanır veya iptal edilir. İta amirince karar iptal edilirse ihale hükümsüz sayılır.

43.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre ita amirince onaylanan ihale kararları, onaylandığı günden itibaren en geç kaç işgünü içinde, üzerine ihale yapılabilecek veya vekiline, imzası alınmak suretiyle bildirilir veya iadeli taahhütlü mektupla tebligat adresine postalanır?

Cevap:İta amirince onaylanan ihale kararları, onaylandığı günden itibaren en geç 5 işgünü içinde, üzerine ihale yapılabilecek veya vekiline, imzası alınmak suretiyle bildirilir veya iadeli taahhütlü mektupla tebligat adresine postalanır.

44.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre ihale usulleri nelerdir?

Cevap:

- a) Kapalı teklif usulü,
- b) Belli istekliler arasında kapalı teklif usulü,
- c) Açık teklif usulü,
- d) Pazarlık usulü,
- e) Yarışma usulü.

45.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre Kapalı Teklif Usulü ihalede tekliflerin hazırlanması ile ilgili işlemleri belirtiniz?

Cevap:

- ✓ Kapalı teklif usulünde teklifler yazılı olarak yapılır.
- ✓ Teklif mektubu, bir zarfa konulup kapatıldıktan sonra zarfın üzerine isteklinin adı, soyadı ve tebligata esas olarak göstereceği açık adresi yazılır.
- ✓ Zarfın yapılandırılan yeri istekli tarafından imzalanır veya mühürlenir.
- ✓ Bu zarf geçici teminata ait alındı veya banka teminat mektubu ve istenilen diğer belgelerle birlikte ikinci bir zarfa konularak kapatılır. Dış zarfın üzerine isteklinin adı ve soyadı ile açık adresi ve teklifin hangi işe ait olduğu yazılır.

✓ Teklif mektuplarının istekli tarafından imzalanması ve bu mektuplarda şartname ve eklerinin tamamen okunup kabul edildiğinin belirtilmesi, teklif edilen fiyatın rakam ve yazı ile açık olarak yazılması zorunludur. Bunlardan herhangi birine uygun olmayan veya üzerinde kazıntı, silinti veya düzeltme bulunan teklifler reddolunarak hiç yapılmamış sayılır.

46. Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre Kapalı Teklif Usulü ihalede Tekliflerin verilmesi ile ilgili işlemleri belirtiniz?

Cevap:

- ✓ Teklifler ilanda belirtilen saate kadar, sıra numaralı alındılar karşılığında komisyon başkanlığına verilir.
- ✓ Alındı numarası zarfın üzerine yazılır.
- ✓ Teklifler iadeli taahhütlü olarak da gönderilebilir. Bu takdirde dış zarfın üzerine komisyon başkanlığının adresi ile hangi işe ait olduğu, isteklinin adı ve soyadı ile açık adresi yazılır. Posta ile gönderilecek tekliflerin ilanda belirtilen saate kadar komisyon başkanlığına ulaşması şarttır.
- ✓ Komisyon başkanlığına verilen teklifler herhangi bir sebeple geri alınamaz.

47.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre kapalı teklif usulü ihalede dış zarfların açılması ile ilgili işlemleri belirtiniz?

Cevap:

- ✓ Tekliflerin açılma saati gelince, kaç teklif verilmiş olduğu bir tutanakla belirtildikten sonra dış zarflar hazır bulunan istekliler önünde alınıp sırasına göre açılarak, istenilen belgelerin ve geçici teminatın tam olarak verilmiş olup olmadığı aranır.
- ✓ Dış zarfın üzerindeki alındı sıra numarası iç zarfın üzerine de yazılır.
- ✓ Belgeleri ile teminatı usulüne uygun ve tam olmayan isteklilerin teklif mektubunu taşıyan iş zarfları açılmayarak başkaca işleme konulmadan, diğer belgelerle birlikte kendilerine veya vekillerine iade olunur. Bunlar ihaleye katılamazlar.

48.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre kapalı teklif usûlü ile yapılan artırma ihalelerinde ihale nasıl sonuçlandırılır?

Cevap:

Kapalı teklif usûlü ile yapılan artırma ihalelerinde; geçerli en yüksek teklifin altında olmamak üzere, oturumda hazır bulunan isteklilerden sözlü veya yazılı teklif alınmak suretiyle ihale sonuçlandırılır. Ancak, geçerli teklif sayısının üçten fazla olması durumunda bu işlem, geçerli en yüksek teklif üzerinden, oturumda hazır bulunan en yüksek üç teklif sahibi isteklikle, bu üç teklif ile aynı olan birden fazla teklifin bulunması halinde ise bu istekliler dahil edilmek suretiyle yapılır.

49.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre kapalı teklif usûlû ihale sonucunun karara bağlanmasında hangi hususlarından birine karar verilir?

Cevap:

a) İhalenin yapıldığı, ancak ita amirinin onayına bağlı kaldığı

b) Tekliflerin daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi için süreye ihtiyaç duyulduğu ve şartnamelerde daha uzun bir süre öngörülmemiş ise ihalenin 15 günü geçmemek üzere başka bir güne bırakıldığı,

c) İhalenin yapılmadığı,

Hususlarından birine karar verilir ve bu husus gerekçeli bir karar veya karar özeti halinde yazılarak, komisyon başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve durum hazır bulunanlara bildirilir.

50.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre Kapalı teklif usulü ile yapılan ihalelerde, istekli çıkmadığı veya teklif olunan bedel komisyonca uygun görülmediği takdirde, ya yeniden aynı usulle ihale açılır veya idare yararı görüldüğü takdirde, ihalenin bitiş tarihinden itibaren kaç gün içinde iş pazarlıkla yaptırılır?

Cevap:15(onbeş) gün içinde pazarlıkla yaptırılır.

51.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre hangi ihalelerde belli istekliler arasında yapılacak ihaleye başvurulur?

Cevap:Uçak, harp gemisi, harp mühimmatı, elektronik cihaz, askeri tesisat ve levazımat, silah ve malzeme sistemleri, savunma sanayii ile ilgili faaliyetler ve bunlara ait her türlü yedek parça alımı; barajlar, enerji santralleri, sulama tesisleri, limanlar, rıhtımlar, hava meydanları, demiryolları, lokomotifler, karayolları, tüneller, köprüler, akaryakıt tesisleri, özelliği bulunan yapım işleri bedii ve teknik hususiyetleri taşıyan sanat işleri, kentlerin ulaşım sistemlerine ilişkin planlar, kentlerin harita, nazım ve imar planları, su, kanalizasyon ve enerji tesisleri ile bunların etüt ve proje işlerinin ihalesi; diğer ihale usulleri yerine teknik yeterlilikleri ve güçleri idarece kabul edilmiş en az üç istekli arasında kapalı teklif usulü ile yaptırılabilir. Bu madde hükümlerine göre yapılacak ihalelerde, ihaleye katılacak isteklilerin isimleri belirtilmek suretiyle bizzat ilgili veya bağlı bulunan bakanın onayının alınması zorunludur.

52.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre zorunlu nedenlerle üçten az istekliden teklif almak gerektiği takdirde hangi makam tarafından bu hususta ayrıca karar alınması şarttır?

Cevap:Zorunlu nedenlerle üçten az istekliden teklif almak gerektiği takdirde Cumhurbaşkanı bu hususta ayrıca karar alınması şarttır.

53.Soru: Hangi ihaleler Açık teklif usulü ile yapılabilir?

Cevap: Bu Kanunun 1 inci maddesinde yazılı işlerden, tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile tespit edilecek tutarı geçmeyen ihaleler açık teklif usulü-

le yapılabilir. Açık teklif usulüne göre ihaleler, isteklilerin ihale komisyonları önünde tekliflerini sözlü olarak belirtmeleri suretiyle yapılır.

54.Soru: Açık teklif usulüyle yapılan ihalelerde istekli çıkmadığı, isteklilerin belgeleri veya son teklifleri uygun görülmediği takdirde, yeniden aynı usulle ihale açılır veya idare yararı görüldüğü takdirde, ihalenin bitiş tarihinden itibaren kaç gün içinde iş pazarlıkla yaptırılabilir?

Cevap:İhalenin bitiş tarihinden itibaren 15 gün içinde iş pazarlıkla yaptırılabilir.

55.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre Pazarlık usulünde ihale nasıl yapılır?

Cevap:Pazarlık usulü ile yapılan ihalelerde teklif alınması belli bir şekle bağlı değildir. İhaleler, komisyon tarafından işin nitelik ve gereğine göre, bir veya daha fazla istekliden yazılı veya sözlü teklif almak ve bedel üzerinde anlaşmak suretiyle yapılır. Pazarlığın ne suretle yapıldığı ve ne gibi tekliflerde bulunduğu ve üzerine ihale yapılanların neden dolayı tercih edildiği pazarlık kararında gösterilir.

56.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre pazarlık usulüyle yapılacak işler nelerdir?

Cevap:

1. Yer, özellik (askeri birliklerin kuruluş özellikleri dahil) ve nitelikleri itibariyle her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilecek belli tutarları aşmayan ve süreklilik göstermeyen, bu Kanunun 1 inci maddesinde gösterilen işler,
2. Silahlı Kuvvetlerin manevra ve planlı tatbikatlarının gerektirdiği ve acele olarak temini zorunlu her türlü ihtiyaçları; Silahlı Kuvvetler için Genelkurmay Başkanlığınca, güvenlik kuvvetleri için İçişleri Bakanlığınca tespit edilecek özel durumlardaki her türlü ihtiyaçları ve taşıma işleri,
3. Önceden düşünülmesi mümkün olmayan ani ve beklenmeyen olayların ortaya çıkması üzerine acele olarak yapılması gerekip, kapalı veya açık teklif usulünün uygulanmasına yeterli süre bulunmayan işler; diğer ihale usulleriyle temin edilemeyeceği açıkça belli olan işler; bilgisayar alımı, kiralınması, bakım ve onarımı; her çeşit araç ve gerecin yetkili servislerine yaptırılacak periyodik bakım ve onarımları; yedek parça ve lastik alımları,
4. İdarelerin, müştereken veya iştirak halinde sahibi bulundukları taşınmaz mallardaki paylarının paydaşlara kiraya verilmesi,
5. Kullanışlarının özelliği, idarelere yararlı olması veya ivediliği nedeniyle kapalı veya açık teklif yöntemleriyle ihalesi uygun görülmeyen, Devletin özel mülkiyetindeki taşınır ve taşınmaz malların kiralınması, trampası ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiralınması ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi,

6. Hazinesinin veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerdeki baraj, dalyan, voli yerleri, göller, havuzlar, nehirler ve nehir ağızlarındaki av yerleri ile deniz ve iç sularda belirlenmiş yerlerdeki su ürünleri üretim hakkının, 22.3.1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununa göre il özel idarelerince kiraya verilmesi,
7. Özellikleri nedeniyle belli isteklilere yaptırılmasında yarar görülen her türlü hizmet, eğitim, araştırma, etüt ve proje, planlama, müşavirlik, keşif, harita, fotoğraf, film, baskı, sergileme, kontrol, muayene işleri ile teknik, fikri ve güzel sanatlarla ilgili çalışmayı gerektiren diğer işler,
8. Para, tahvil, senet, pul, altın, gümüş, mücevher gibi kıymetlerle, güzel sanatlarla ilgili veya tarihi değeri bulunan eşyanın özel ambalaj, koruma, sigorta ve taşıma işleri,
9. Çabuk bozulan, saklanması tehlikeli olan, saklama giderleri değerine veya beklemeden doğacak yararına oranla yüksek bulunan malların satımı,
10. Tek kişi veya firma elinde bulunan taşınır mal, hak ve hizmetlerle, belirli taşınmaz malların alımı veya kiralınması,
11. Ordu binek ve yük hayvanları ile damızlık olarak veya aşı, serum üretmek veya kontrol ve araştırma işlerinde kullanılmak üzere hayvan alımı,
12. Milli Güvenlik nedeniyle gizli tutulması zorunluluğu Cumhurbaşkanınca kabul edilen işler,
13. Hazineye mal edilmiş batık gemiler ile denize düşmüş malların çıkarılması,
14. Özellikleri nedeniyle yabancı ülkelerden sağlanması zorunlu olan her türlü alım, kiralama, onarım, yaptırma, keşfettirme, montaj, sigorta, taşıma ve hizmet işleri.

57.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre idareler hangi işlerini gerek gördüklerinde “Yarışma Usulü” ile yaptırabilirler?

Cevap: İdareler her türlü etüt, plan, proje ve güzel sanatlara ilişkin işleri gerekli gördüğünde, yarışma ile yaptırabilirler. Bu işlerin mesleki kontrollük hizmetleri, projesi uygulanacak olan yarışmacıya, pazarlıkla ihale edilebilir.

58.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre bütün ihaleler bir sözleşmeye bağlanır. Sözleşme, idare adına kim tarafından imzalanır?

Cevap: Sözleşme, idare adına ita amiri tarafından imzalanır.

59.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre Taahhüdün, sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, sözleşme yapılmasından önce müteahhit veya müşteriden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle % kaç oranında kesin teminat alınır.

Cevap: Yüzde 6{altı} oranında kesin teminat alınır.

60.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre tasfiye idaresince yapılan taşınır mal satışlarında kesin teminat, ihale bedelinin yüzde kaçından az olamaz?

Cevap: Yüzde 6(altı) sından az olamaz.

61.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile tespit edilecek tutarı aşan etüt, proje, kontrollük ve müşavirlik hizmetleri ile yapım işlerinde alınmış bulunan geçici teminat, kesin teminata çevrilir; kesin teminatın geri kalanı müteahhidin hak edişlerine karşı verilecek paralar-dan yüzde kaç alıkonularak kesin teminat tutarına çıkarılır?

Cevap: Yüzde 10(on) oranında alıkonularak kesin teminat tutarına çıkarılır.

62.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre sözleşme yapılması gerekli olan hallerde müteahhit veya müşteri onaylanan ihale kararının veya Maliye Bakanlığının (Hazine ve Maliye Bakanlığının) vizesi gereken hallerde bu vizenin yapıldığının bildirilmesini izleyen günden itibaren kaç gün içinde geçici teminatı kesin teminata çevirerek noterlikçe tescil edilmiş sözleşmeyi, idareye vermek zorundadır?

Cevap: 15(onbeş) gün içinde geçici teminatı kesin teminata çevirerek noterlikçe tescil edilmiş sözleşmeyi, idareye vermek zorundadır.

63.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre idare ilgili maddede yazılı süre içinde sözleşme yapılması hususunda kendisine düşen görevleri yapmak ve taşınmaz malların satımında, ferağa ait işlemleri tamamlamak, şartnamede belirtilen sınır ve evsafa göre satılan malları müşteriye teslim etmekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde, müteahhit veya müşteri, sürenin bitmesinden itibaren en çok kaç gün içinde, 10 gün müddetli bir noter ihbarnamesi ile bildirmek şartıyla, taahhüdünden vazgeçebilir?

Cevap: 15(onbeş) gün içinde 10 gün müddetli bir noter ihbarnamesi ile bildirmek şartıyla, taahhüdünden vazgeçebilir. Bu takdirde teminat geri verilir. Müteahhit veya müşteri, ihaleye girmek ve teminat vermek için yaptığı masrafları istemeye hak kazanır.

64.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre sözleşme yapıldıktan sonra müteahhit veya müşterinin taahhüdünden vazgeçmesi veya taahhüdünü, şartname ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi üzerine, idarenin en az kaç gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye ve hüküm almaya gerek kalmaksızın kesin teminatı gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir?

Cevap: 10(on) gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye ve hüküm almaya gerek kalmaksızın kesin teminatı gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.

65.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre yapım işlerine ait bir sözleşmenin uygulanması sırasında keşif ve sözleşmede öngörülmemiş iş artışı veya eksilişi zorunlu hale gelirse, müteahhit, keşif bedelinin yüzde kaç oranına kadar olan değişikliği, süre hariç, sözleşme ve şartnamesindeki hükümler dairesinde yapmakla yükümlüdür?

Cevap: Yüzde 30[otuz]

66.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre keşif bedelinin % 70 inden daha düşük bedelle tamamlanacağı anlaşılan işlerde, müteahhit işi bitirmeye zorunludur. Bu durumda, müteahhide, belgelemek şartı ile yapmış olduğu gerçek giderlerine karşılık olarak, ihale bedelinin % 70'i ile yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının yüzde kaçına kadar ödeme yapılabilir?

Cevap: Yüzde 5[beş] ine kadar ödeme yapılabilir.

67.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, kaç yıldan çok olamaz?

Cevap: 10(on) yıldan fazla olamaz.

68. Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, 10(on) yıldan fazla olamaz. Hangi arazilerin kiralama süresi 10 yıldan fazla olabilir?

Cevap: Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür. Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, önceden Hazine ve Maliye Bakanlığından (Hazine ve Maliye Bakanlığında) izin alınması şarttır. Katma bütçeli idarelerde bu izin, idarelerin bağlı bulundukları bakanlıktan alınır. Özel İdare ve belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır. Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir.

2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre Dalyan, volî yerleri, doğal ve yapay göller, barajlar, havuzlar, nehirler ve nehir ağzlarındaki sular, av yerleri ile deniz ve iç sulardaki su ürünleri istihsal hakkının kiralanmasında kaç yıla kadar sözleşme yapmaya idareler yetkilidir?

Cevap:5(beş) yıla kadar sözleşme yapmaya idareler yetkilidir. Ancak, kiracı tarafından kurulacak ve tesisat yapılacak olan üretim yerleri onbeş yıla kadar kiraya verilebilir. Bu madde kapsamına giren kira işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit olunur.

69.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre sözleşmenin devri nasıl yapılır?

Cevap: Sözleşme, ita amirinin yazılı izni ile başkasına devredilebilir. Ancak, devir alacaklarda ilk ihaledeki şartlar aranır. İzinsiz devir yapılması halinde, sözleşme bozulur ve müteahhit veya müşteri hakkında ilgili madde hükümleri uygulanır.

70.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre müteahhit veya müşterinin ölümü halinde, yapılmış olan işler tasfiye edilerek kesin teminatı ve varsa sair alacakları varislerine verilir. Ancak, idare varislerden istekli olanlara, ölüm tarihinden itibaren kaç gün içinde kesin teminat verilmesi şartıyla sözleşmeyi devredebilir?

Cevap: Ölüm tarihinden itibaren 30(otuz) gün içinde kesin teminat verilmesi şartıyla sözleşmeyi devredebilir

71.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre müteahhit veya müşteri sözleşmenin yerine getirilmesine engel olacak derecede ağır hastalık, tutukluluk veya hürriyeti bağlayıcı bir ceza nedeni ile taahhüdünü yapamayacak duruma girerse, bu hallerin oluşundan itibaren kaç gün içinde ilgili idarenin kabul edeceği birini vekil tayin etmek şartıyla taahhüdüne devam edebilir?

Cevap: 30(otuz) gün içinde ilgili idarenin kabul edeceği birini vekil tayin etmek şartıyla taahhüdüne devam edebilir.

72.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre hangi durumlarda ihale işleri Hazine ve Maliye Bakanlığının (Hazine ve Maliye Bakanlığının) uygun görüşü alınarak kıymet takdiri suretiyle yapılır?

Cevap:

1. Bu Kanun kapsamına giren idarelerin kendi aralarında yaptıkları ihale işleri,
2. (1) numaralı fıkrada belirtilen idarelerin her türlü ihtiyaçlarının;
 - a) Bu idarelere bağlı sabit veya döner sermayeli müesseseler ve özel bütçeli idarelerin kurdukları birliklerden,
 - b) Kamu iktisadi teşebbüsleri ile sermayesinin yarısından fazlası tek başına veya birlikte Devlete, kamu iktisadi teşebbüslerine veya mahalli idarelere ait kuruluşlardan,
 - c) Türk Silahlı Kuvvetlerini güçlendirmek amacıyla kurulmuş olan vakıflar ile sermayesinin yarısından fazlası bu vakıflara ait olan kuruluş, şirket ve müesseselerden,
 - d) Özel kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile kurulan tüzelkişiliğe sahip ve ortaklarının veya kanunların öngördüğü durumlarda ortak olmayanların ürünlerini alan, işleyen, değerlendiren iyileştiren, satan, üretim ihtiyaçlarına yarayan araç ve gereçleri sağlayan ortaklıklar ve bunlara ait birliklerden,
 - e) Özel kanunlar veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzelkişiliğe sahip kuruluşlardan,

Temini ile ilgili ihale işleri.

73.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre Hazinesin özel mülkiyetinde kayıtlı bulunan ve kamu hizmetlerine tahsisli olmayan taşınmaz malları Kamu yararına çalışan derneklere, kuruluş gayelerine uygun olarak kullanılmak üzere hangi yöntemle satılır?

Cevap: Kamu yararına çalışan derneklere, kuruluş gayelerine uygun olarak kullanılmak üzere, Hazinesin özel mülkiyetinde kayıtlı bulunan ve kamu hizmetlerine tahsisli olmayan taşınmaz malları, satış tarihindeki alım satım rayici nazara alınarak kıymet takdiri suretiyle satılabilir. Bu yolla edinilen taşınmaz mallar verilış maksadı dışında kullanılamaz ve satılamaz. Ancak, satış tarihinden itibaren **en az 20 yıl geçen** ve verilış maksadına uygun olarak kullanılan taşınmazların, mevcut faaliyet aksatılmaksızın kısmen veya tamamen ticari amaçlarla değerdendirilmesinin kuruluş gayelerine daha fazla hizmet edeceği hallerde, elde edilecek gelirin **yüzde 30(otuz)unun** Hazineye verilmesi koşuluyla taşınmazların satış dahil değerdendirilmesine Maliye Bakanlığınca (Hazine ve Maliye Bakanlığınca) belirlenecek usul ve esaslara göre izin verilebilir. **5 (beş) yıl içinde** kuruluş gayesine uygun olarak kullanılmadığı takdirde, taşınmaz mal, satış bedeli üzerinden Hazinece geri alınır.

74.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre tarihi ve bedii değeri olan taşınmaz malların kiraya verilmesinde hangi kurumun görüşür alınır?

Cevap: Tarihi ve bedii değeri olan taşınmaz mallar Kültür ve Turizm Bakanlığının görüşü alınarak, Maliye Bakanlığınca (Hazine ve Maliye Bakanlığınca) çıkarılacak bir yönetmelikte tespit olunacak esas ve şartlara göre, Maliye Bakanlığınca (Hazine ve Maliye Bakanlığınca) kiraya verilebilir.

75.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre tarihi ve bedii değeri olmayan taşınmaz malların satışı hangi düzenlemeyle yapılır?

Cevap: Tarihi ve bedii değeri olanlar hariç Hazinesin özel mülkiyetindeki yerlerin satışı, kiraya verilmesi, trampası ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiraya verilmesi, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi esasları Maliye Bakanlığınca (Hazine ve Maliye Bakanlığınca) çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

76.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre idarelerin yabancı ülkelerdeki kuruluşlarının yerel ihtiyaçlarının karşılanmasında taşınır ve taşınmaz malların alım, satım, kiralama ve kiraya verilmesinde uygulanacak esaslar hangi kurumlar tarafından tespit edilir?

Cevap: Dışişleri, Milli Savunma, Maliye (Hazine ve Maliye), Çevre ve Şehircilik (Bayındırlık) bakanlıklarınca düzenlenecek bir yönetmelikle tespit edilir.

77.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre yurt dışında bulunan gemi ve uçakların o yerden sağlanması zorunlu olan ihtiyaç maddelerinin alımı ile acele onarımlarının vesair giderlerinin yapılmasına ilişkin esaslar, nasıl belirlenir?

Cevap: Maliye (Hazine ve Maliye) ve Milli Savunma bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak bir yönetmelikte belirlenir.

78.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale göre emanet komisyonları eliyle yapılabilecek işlere ait uygulama esasları, hangi kim/kimler tarafından çıkarılacak yönetmelikte gösterilir?

Cevap: Emanet komisyonları eliyle yapılabilecek işlere ait uygulama esasları, Cumhurbaşkanınca çıkarılacak bir yönetmelikte gösterilir.

79.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre ihale işlerinde yasak fiil ve davranışlar nelerdir?

Cevap: İhale işlemlerinin hazırlanması, yürütülmesi ve sonuçlandırılması sırasında;

a) Hile, desise, vait, tehdit, nüfuz kullanma ve çıkar sağlama suretiyle veya başka yollarla ihaleye ilişkin işlemlere fesat karıştırmak veya buna teşebbüs etmek,

b) Açık teklif ve pazarlık usulü ile yapılan ihalelerde isteklileri tereddüde düşürecek veya rağbeti kırarak söz söylemek ve istekliler arasında anlaşmaya çağırma ima edecek işaret ve davranışlarda bulunmak veya ihalenin doğruluğunu bozacak biçimde görüşme ve tartışma yapmak,

c) İhale işlemlerinde sahte belge veya sahte teminat kullanmak veya kullanmaya teşebbüs etmek, taahhüdünü kötü niyetle yerine getirmemek, taahhüdünü yerine getirirken idareye zarar verecek işler yapmak veya işin yapılması veya teslimi sırasında hileli malzeme, araç veya usuller kullanmak,

Yasaktır.

80.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre Üzerine ihale yapıldığı halde usulüne göre sözleşme yapmayan istekliler ile sözleşme yapıldıktan sonra taahhüdünden vazgeçen ve mücbir sebepler dışında taahhüdünü sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen müteahhit veya müşteriler hakkında da, ihaleyi yapan bakanlık veya ilgili bakanlık tarafından, kaç yıla kadar ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilir?

Cevap:İhaleyi yapan bakanlık veya ilgili bakanlık tarafından, bir yıla kadar ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilir ve bu kararlar Resmi Gazete’da ilan ettirildiği gibi ilgililerin müteahhitlik sicillerine işlenir.

81.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre ihale işlerinde yasak fiil ve davranışlarda bulundukları anlaşılanlar, bu fiil ve davranışlar ihale safhasında vaki olmuşsa idarelerce o ihaleye iştirak ettirilmeyecekleri gibi fiil veya davranışlarının özelliğine göre ihaleyi yapan bakanlık veya ilgili bakanlık tarafından, haklarında kaç yıla kadar bütün ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilir?

Cevap: Bir yıla kadar ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilir Kararı veren idareler, bu kararı, Resmi Gazete’de ilan ettirirler. Bu kararlar ilgililerin müteahhitlik siciline de işlenir. İhalelere katılmaktan yasaklananlar, yasaklı oldukları süre içinde diğer idarelerce yapılacak ihalelere de müteahhit veya müşteri sıfatıyla katılamazlar.

82.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre İhale işlemlerinde sahte belge veya sahte teminat kullanmak veya kullanmaya teşebbüs etmek, taahhüdünü kötü niyetle yerine getirmemek, taahhüdünü yerine getirirken idareye zarar verecek işler yapmak veya işin yapılması veya teslimi sırasında hileli malzeme, araç veya usuller kullanmak, fiil ve davranışları bu durumları iş tamamlandıktan ve kabul işlemi yapıldıktan sonra anlaşılmış olsa dahi tespit edilenler ile, o işteki ortak veya vekilleri haklarında hangi cezai işlem yapılır?

Cevap: Ceza kovuşturması yapılır; hükmolunacak ceza ile birlikte bir yıldan üç yıla kadar bütün ihalelere girmekten mahkeme kararı ile yasaklanırlar. Bu Kanun kapsamına giren işlerden dolayı haklarında Türk Ceza Kanununun 342 nci maddesi ile son soruşturmanın açılmasına karar verilen müteahhitlere, yargılama sonuna kadar, hiçbir suretle yeni iş verilmez. Bu Kanun kapsamına giren işlerden dolayı haklarında Türk Ceza Kanununun 339 340 ıncı maddeleri ile son soruşturmanın açılmasına karar verilen kontrol teşkilatı mensupları, yargılama sonuna kadar görevden uzaklaştırılırlar.

83.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre ihale, muayene ve kabul komisyon veya heyetlerinin başkan ve üyeleri ile diğer ilgililer, görevlerini kanuni gereklere göre tarafsızlıkla yapmadıkları ve taraflardan birinin zararına yol açacak ihmal ve kusurlu hareketlerde bulunduklarının tespiti halinde haklarında hangi işlem yapılır?

Cevap:İhale, muayene ve kabul komisyon veya heyetlerinin başkan ve üyeleri ile diğer ilgililer, görevlerini kanuni gereklere göre tarafsızlıkla yapmadıkları ve taraflardan birinin zararına yol açacak ihmal ve kusurlu hareketlerde bulunduklarının tespiti halinde haklarında disiplin cezası uygulanacağı gibi, fiil ve davranışlarının özelliğine göre ceza kovuşturması da yapılır. Ayrıca, tarafların bu yüzden uğradıkları zarar ve ziyan da kendilerine ödettirilir.

84.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre bu Kanun hükümlerinin uygulanmasının mümkün olamayacağı haller ile, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve Emniyet Genel Müdürlüğünün yeniden teşkilatlanması, silah, araç ve gereçlerinin modern teknik ge-

İşmelere uygun şekilde yenileştirilmesi ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin Stratejik Hedef Planının gerçekleşmesi için temin edilecek mal ve hizmetlerin ihalesinde; ilgili bakanlığın teklif edeceği ihaleler için bu Kanun hükümleri dışında kalınmasına nasıl karar verilir?

Cevap:Özelliği bulunan işlerin ihalesinde; ilgili bakanlığın teklif edeceği ihaleler için bu Kanun hükümleri dışında kalınmasına Cumhurbaşkanınca karar verilebilir. Bu ihalelerde uygulanacak usul ve esaslar idarelerince hazırlanarak ilgili bakanın onayı ile belirlenir.

85.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre Teslim edilen mal, hizmet, yapım veya yapılan işin muayene ve kabul işlemleri nasıl yapılır?

Cevap:Teslim edilen mal, hizmet, yapım veya yapılan işin muayene ve kabul işlemleri, idarelerce kurulacak en az üç kişilik muayene ve kabul heyetleri tarafından yapılır. Muayene ve kabul işlemlerinin nasıl yapılacağı Cumhurbaşkanınca çıkarılacak bir yönetmelikte gösterilir.

86.Soru: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununda yazılı sürelerin hesaplanmasında hüküm bulunmayan hallerde, hangi Kanun hükümleri uygulanır?

Cevap:Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

BİLGİ TARAMASI

1. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin nasıl yapılacağı aşağıdakilerden hangisi ile düzenlenir?

- A) Yönetmelik
- B) Genelge
- C) Yönerge
- D) Kanun
- E) Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

2. Aşağıdakilerden hangisi 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında yer alan ilkelere biri değildir?

- A) Arsası temin edilmemiş, mülkiyet ve kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış olan ve gerekli olduğu halde imar durumu, tip yapılar da tatbikat, diğerlerinde avan projeleri ve bunlara dayalı keşifleri bulunmayan yapım işlerinde ihaleye çıkılamaz.
- B) Bu Kanun da yazılı hallerden yararlanmak amacıyla ihale konusunu oluşturan işler kısımlara bölünür.
- C) İhaleler kesin zaruret olmadıkça işin mahiyetine göre en uygun fiyatla temini mümkün olan mevsimlerde yapılır.
- D) Başka başka istekliler tarafından karşılanması mutlak olan muhtelif işler bir eksiltmede toplanamaz.
- E) Bu Kanunun yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması esastır.

3. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre yapılacak işlerin genel, özel, teknik ve idari esas ve usullerini gösteren belge veya belgeleri aşağıdakilerden hangisi tanımlar?

- A) Taahhütname
- B) Trampa
- C) Sözleşme
- D) İhbarname
- E) Şartname

4. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre aşağıdakilerden hangisi ihaleye katılma şartlarından değildir?

- A) Şartnamede belirtilen koşulları taşımak
- B) Gerekli nitelik ve yeterliği haiz bulunmak
- C) İkametgâh sahibi olmak
- D) İstenilen teminatı vermek
- E) İstenilen belgeleri vermek

5. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre aşağıdakilerden hangisi doğrudan veya dolaylı olarak ihalelere katılabilir?

- A) İhaleyi yapan idarenin İta amirleri
- B) İhale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve denetlemekle görevli olanlar,
- C) Bu Kanun ve diğer kanunlardaki hükümler gereğince geçici veya sürekli olarak kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlar.
- D) İhaleyi yapan idarede ita amirinin yönetim kurulunda görevli olmayan anonim ortakları.
- E) İhaleyi yapan idarenin İta amirlerinin ikinci dereceye kadar (ikinci derece dahil) kan ve sıhri hısımları

6. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre tip şartnamelerin genel ve ortak esaslarını belirlemeye, Şartnamelere konulmak üzere ilgili maddede sayılan hususlarla ilgili veya bunlar dışındaki konularda genel esaslar tespit etmeye, aşağıdakilerden hangisi yetkilidir?

- A) Cumhurbaşkanı
- B) TBMM
- C) Adalet Bakanlığı
- D) Hazine ve Maliye Bakanlığı
- E) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

7. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre aşağıdaki durumlardan hangisinde bedel tahmini yapılmadan ihale yapılabilir?

- A) Açık teklif usulü ile yapılacak ihalelerde
- B) Pazarlık usulü ile yapılacak ihalelerde
- C) Yapım İşlerinde
- D) Yarışma Usulü ile yapılacak ihalelerde
- E) Sınai ve teknolojik zorunlulukların gerektirdiği durumlarda

8. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre, İhale Komisyonların çalışması ile ilgili olarak aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Komisyon başkan ve üyeleri, oy ve kararlarından sorumludurlar.
- B) Komisyon kararları oybirliği ile alınır.
- C) Kararlarda çekimser kalınamaz.
- D) İhale komisyonları eksiksiz olarak toplanır.
- E) Muhalif kalan üye karşı oy gerekçesine kararın altına yazarak imzalamak zorundadır.

9. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre İhale suretiyle yapılacak işler için bir işlem dosyası düzenlenir. İşlem Dosyasında aşağıdakilerden hangisi bulunmaz?

- A) İlana ilişkin belge ve gazete nüshaları
- B) Onay belgesi
- C) Şartname ve ekleri
- D) Proje tasarısı
- E) Varsa tahmin edilen bedele ilişkin hesap tutanağı

10. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre ilanlarda aşağıdaki hususlardan hangisinin belirtilmesi zorunlu değildir?

- A) Varsa tahmin edilen bedel ve geçici teminat miktarı
- B) Kapalı teklif usulüyle yapılacak ihalelerde, tekliflerin hangi tarih ve saate kadar nereye verileceği
- C) İsteklilerden aranılan niteliklerin neler olduğu
- D) İhalenin nerede, hangi tarih ve saatte ve hangi usulle yapılacağı
- E) Şartname ve eklerinin nereden ve hangi şartlarla alınacağı

11. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre İsteklilerden, ihale konusu olan işin tahmin edilen bedelinin % kaç oranında geçici teminat alınır?

- A)1
- B)2
- C) 3
- D) 4
- E) 5

12. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre aşağıdakilerden hangisi geçici veya kesin teminat olarak kabul edilecek değerlerden biri değildir?

- A) Bankalar ve özel finans kurumları tarafından düzenlenen belgeler
- B) Bankaların verecekleri süresiz teminat mektupları
- C) Tedavüldeki Türk Parası
- D) Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetleri
- E) Özel finans kurumlarının verecekleri süresiz teminat mektupları

13. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre İhale komisyonları tarafından alınan ihale kararları, ita amirlerince karar tarihinden itibaren en geç kaç işgünü içinde onaylanır veya iptal edilir?

- A)5
- B)10
- C) 15
- D) 20
- E)30

14. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre ita amirince onaylanan ihale kararları, onaylandığı günden itibaren engeç kaç işgünü içinde, üzerine ihale yapılana veya vekiline, imzası alınmak suretiyle bildirilir veya iadeli taahhütlü mektupla tebligat adresine postalanır?

- A)3
- B)5
- C) 7
- D) 10
- E)15

15. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre aşağıdakilerden hangisi ihale usullerinden biri değildir?

- A) Kapalı Teklif Usulü
- B) Belli İstekliler Arasında Pazarlık Usulü
- C) Açık Teklif Usulü
- D) Yarışma Usulü
- E) Pazarlık usulü

16. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre Kapalı teklif usulü ile yapılan ihalelerde, istekli çıkmadığı veya teklif olunan bedel komisyonca uygun görülmediği takdirde, idare yararı görüldüğü takdirde, ihalenin bitiş tarihinden itibaren kaç gün içinde iş pazarlıkla yaptırılır?

- A)5
- B)10
- C) 15
- D) 20
- E)25

17. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre Taahhüdün, sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, sözleşme yapılmasından önce müteahhit veya müşteriden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle yüzde kaç oranında kesin teminat alınır?

- A) 3
- B)6
- C)9
- D)12
- E)15

18. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre Yapım işlerine ait bir sözleşmenin uygulanması sırasında keşif ve sözleşmede öngörülmeyen iş artışı veya eksilişi zorunlu hale gelirse, müteahhit, keşif bedelinin yüzde kaç oranına kadar olan değişikliği, süre hariç, sözleşme ve şartnamesindeki hükümler dairesinde yapmakla yükümlüdür?

- A)20
- B)30
- C)40
- D)50
- E)60

19. 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa göre kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, kaç yıldan çok olamaz?

- A) 5
- B)10
- C)15
- D)20
- E)30

20. 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununda Kamu yararına çalışan derneklere taşınmaz malların satımı ile ilgili olarak kaç yıl içinde kuruluş gayesine uygun olarak kullanılmadığı takdirde, taşınmaz mal, satış bedeli üzerinden Hazinece geri alınır?

- A) 5 B)10 C)15 D)20 E)30

21. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre gazete yoluyla yapılacak ilanlarda ilk ilan ile ihale günü arası kaç günden az olamaz?

- A) 5 B) 7 C) 10 D) 15 E) 30

CEVAP ANAHTARI							
1.A	2.B	3.E	4.A	5.D	6.A	7.E	8.B
9.D	10.C	11.C	12.A	13.C	14.B	15.B	16.C
17.B	18.B	19.B	20.A	21.C			

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

KAMU İHALE KANUNU (4734)

KAMU İHALE KANUNU (4734)

SORU-CEVAP

1. Soru: Bu Kanunun amacı nedir?

Cevap: Kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulayacak esas ve usulleri belirlemektir.

2. Soru: : Bu Kanunun kapsamı nedir?

Cevap: Aşağıda belirtilen idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütülür:

a) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (meslekî kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç), tüzel kişiler.

b) Kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri.

c) Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (meslekî kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar.

d) (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilenlerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler.

e) 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar ile bu bankaların doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları şirketlerin yapım ihaleleri.

(Ancak, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve bu Fonun hisselerine kısmen ya da tamamen sahip olduğu bankalar, 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar ve bu bankaların doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları şirketler (e) bendinde belirtilen yapım ihaleleri hariç) 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankaların 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa tabi gayrimenkul yatırım ortaklıkları ile enerji, su, ulaştırma ve telekomünikasyon sektörlerinde faaliyet gösteren teşebbüs, işletme ve şirketler bu Kanun kapsamı dışındadır.)

3. Soru: Bu Kanunun istisnaları nelerdir?

Cevap:

a) Kanun kapsamına giren kuruluşlarca, kuruluş amacı veya mevzuatı gereği işlemek, değerlendirmek, iyileştirmek veya satmak üzere doğrudan üreticilerden veya

ortaklarından yapılan tarım veya hayvancılıkla ilgili ürün alımları ile 6831 sayılı Orman Kanunu gereğince orman köyleri kalkındırma kooperatiflerinden ve köylülerden yapılacak hizmet alımları,

b) Savunma, güvenlik veya istihbarat alanları ile ilişkili olduğuna veya gizlilik içinde yürütülmesi gerektiğine Cumhurbaşkanı veya ilgili bakanlık tarafından karar verilen veya mevzuatı uyarınca sözleşmenin yürütülmesi sırasında özel güvenlik tedbirleri alınması gereken veya devlet güvenliğine ilişkin temel menfaatlerin korunmasını gerektiren hallerle ilgili olan mal ve hizmet alımları ile yapım işleri,

c) Uluslararası anlaşmalar gereğince sağlanan dış finansman ile yaptırılacak olan ve finansman anlaşmasında farklı ihale usul ve esaslarının uygulanacağı belirtilen mal veya hizmet alımları ile yapım işleri; uluslararası sermaye piyasalarından yapılacak borçlanmalara ilişkin her türlü danışmanlık ve kredi derecelendirme hizmetleri; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının teknolojiye, güvenliğe, banknot ve kıymetli evrak üretimi ve basımına ilişkin mal ve hizmet alımları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının dış kaynak temini ve danışmanlık hizmeti alımları; özelleştirme uygulamaları için 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanun çerçevesinde yapılacak her türlü danışmanlık hizmet alımları; hava taşımacılığı yapan teşebbüs, işletme ve şirketlerin ticari faaliyetlerine ilişkin mal ve hizmet alımları,

d) İdarelerin yabancı ülkelerdeki kuruluşlarının mal veya hizmet alımları ile yapım işleri; yurt dışında bulunan nakil vasıtalarının o yerden sağlanması zorunlu mal veya hizmet alımları,

e) Bu Kanun kapsamına giren kuruluşların; Adalet Bakanlığına bağlı ceza infaz kurumları, tutukevleri işyurtları kurumları, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı huzurevleri ve yetiştirme yurtları, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı üretim yapan okullar ve merkezler, Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı enstitü ve üretme istasyonları ile Başbakanlık Basımevi İşletmesi tarafından bizzat üretilen mal ve hizmetler için anılan kuruluşlardan, Devlet Malzeme Ofisi Ana Statüsünde yer alan mal ve hizmetler için Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğünden, yük, yolcu veya liman hizmetleri için Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğünden, akaryakıt ve taşıt için Tasfiye İşleri Döner Sermaye İşletmeleri Genel Müdürlüğünden yapacakları alımlar ile araştırma-geliştirme faaliyetleri kapsamında Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumundan yapacakları mal, hizmet ve danışmanlık hizmet alımları, et ve et ürünleri için Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğünden, ray üstünde çeken ve çekilen araçlarda kullanılan monoblok tekerlek ve tekerlek takımları için Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğünden yapacakları alımlar,

f) Ulusal araştırma-geliştirme kurumlarının yürüttüğü ve desteklediği araştırma-geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile finansmanının tamamı Kanun kapsamındaki bir idare tarafından karşılanarak elde edilen sonuçların bu idare

re tarafından sadece kendi faaliyetlerinin yürütülmesinde faydalandığı haller hariç, her türlü araştırma ve geliştirme hizmeti alımları,

g) 2 nci maddenin (Kanunun Kapsamı) birinci fıkrasının (b) ve (d) bentlerinde sayılan kuruluşların, ticarî ve sınaî faaliyetleri çerçevesinde; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları, Hazine garantisi veya doğrudan bütçenin transfer tertibinden aktarma yapmak suretiyle finanse edilenler dışındaki yaklaşık maliyeti ve sözleşme bedeli 10.369.344 (Onmilyonüçyüzaltmışdokuzbinüçyüzkırkdört Türk Lirası) Türk Lirasını aşmayan mal veya hizmet alımları,

h) Bu Kanun kapsamındaki idarelerin kendi özel mevzuatı uyarınca hak sahiplerine sağlayacakları teşhis ve tedaviye yönelik hizmet alımları ile tedavisi kurumlarınca üstlenilen kişilerin ayakta tedavisi sırasında reçeteye bağlanan ilaç ve tıbbî malzemelerin kişilerce alımları, sağlık hizmeti sunan bu Kanun kapsamındaki idarelerin teşhis ve tedaviye yönelik olarak birbirlerinden yapacakları mal ve hizmet alımları,

i) 21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının rölöve, restorasyon, restitüsyon ve konservasyon projeleri, sokak sağlıklılaştırma, çevre düzenleme projeleri ve bunların uygulamaları ile değerlendirme, muhafaza, nakil işleri ve kazı çalışmalarına ilişkin mal ve hizmet alımları,

j) Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun hükümleri kapsamında, acil müdahale plânlarının hazırlanması ve bir olay meydana geldikten sonra kirliliğe müdahale ve acil müdahale plânlarının icrası için acil olarak ihtiyaç duyulabilecek hizmet alımı ile araç, gereç ve malzeme alımı,

k) Vakıf kültür varlıklarının onarımları ve restorasyonları ile çevre düzenlemesine ilişkin mal veya hizmet alımları,

l) Tanıkların korunmasına ilişkin mevzuat hükümlerine göre alınacak koruma tedbirlerinin uygulanması için gerekli olan mal ve hizmet alımları,

m) Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. (BOTAŞ) tarafından ithalat yoluyla yapılacak spot sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) alımları,

n) Erbaş ve erler ile askerî malzemelerin hava yoluyla taşınması için Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığından yapılacak hizmet alımları, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğünün her türlü program, haber, yapım ve yayınlarla ilgili olarak Anadolu Ajansı Türk Anonim Şirketinden yapacağı mal ve hizmet alımları ile uluslararası mükellefiyetlerden doğan veya ulusal amaçlı; savunma, güvenlik, insani yardım gibi durumlarda ortaya çıkabilecek acil ihtiyaçların, süratli ve etkin bir biçimde temini amacıyla, önceden güvenceler alınmasına olanak sağlayan anlaşmalar veya sözleşmeler yapmak suretiyle mal ve hizmet alımları,

o) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bağlı, ilgili veya ilişkili kurum veya kuruluşlarının, faaliyetleri ile ilgili olarak birbirlerinden veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarından karşılanan enerji, yakıt, mal, hizmet, danışmanlık alımları ve büyük onarım işleri, TETAŞ tarafından tedarik amaçlı yapılacak elektrik enerjisi alımları,

p) Gençlik ve Spor Bakanlığının uluslararası gençlik faaliyetleri ile Spor Genel Müdürlüğü ve bağımsız spor federasyonlarının ulusal ve uluslararası sportif faaliyetlerine ilişkin mal ve hizmet alımları,

r) Fakir ailelere kömür yardımı yapılmasına ilişkin Cumhurbaşkanı kararları kapsamında; işleticisi kim olursa olsun, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü'nün kendisine veya bağlı ortaklık veya iştiraklerine ait olan kömür sahalarından yapacağı mal ve hizmet alımları,

s) Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü ile Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Taşımacılık Anonim Şirketinin, Türkiye Demiryolu Makinaları Sanayii Anonim Şirketi, Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii Anonim Şirketi ve Türkiye Vagon Sanayii Anonim Şirketinden yapacağı mal veya hizmet alımları,

t) Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının kurduğu veya iştirak ettiği şirketten (ÖSYM'nin yapacağı mal ve hizmet alımlarında Yükseköğretim Kurulunun uygun görüşü alınmak kaydıyla) sınav faaliyetlerinin yürütülmesine yönelik olarak yapılacak mal ve hizmet alımları,

u) Yenilik, yerleşme ve teknoloji transferini sağlamaya yönelik sanayi iş birliği uygulamalarını içeren mal ve hizmet alımları ile yapım işleri,

v) Helal Akreditasyon Kurumunun akreditasyon hizmetlerine ilişkin olarak yapacağı hizmet alımları,

Ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç bu Kanuna tâbi değildir.

4. Soru: Bu Kanununda geçen “İhale yetkilisi” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: İdarenin, ihale ve harcama yapma yetki ve sorumluluğuna sahip kişi veya kurulları ile usulüne uygun olarak yetki devri yapılmış görevlilerini,

5. Soru: Bu Kanununda geçen “Ön proje” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: Belli bir yapının kesin ihtiyaç programına göre; gerekli arazi ve zemin araştırmaları yapılmadan, bilgilerin halihazır haritalardan alındığı, çevresel etki değerlendirme ve fizibilite raporları dahil elde edilen verilere dayanılarak hazırlanan plân, kesit, görünüş ve profillerin belirtildiği bir veya birkaç çözümü içeren projeyi,

6. Soru: Bu Kanununda geçen “Kesin proje” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: Belli bir yapının onaylanmış ön projesine göre; mümkün olan arazi ve zemin araştırmaları yapılmış olan, yapı elemanlarının ölçülendirilip boyutlandırıldığı, inşaat sistem ve gereçleri ile teknik özelliklerinin belirtildiği projeyi,

7. Soru: Bu Kanununda geçen “Uygulama projesi” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi,

8. Soru: Bu Kanununda geçen “Açık ihale usulü” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: Bütün isteklilerin teklif verebildiği usulü,

9. Soru: Bu Kanununda geçen “Belli istekliler arasında ihale usulü” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: Ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda idare tarafından davet edilen isteklilerin teklif verebildiği usulü,

10. Soru: Bu Kanununda geçen “Pazarlık usulü” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: Bu Kanunda belirtilen hallerde kullanılabilen, ihale sürecinin iki aşamalı olarak gerçekleştirildiği ve idarenin ihale konusu işin teknik detayları ile gerçekleştirme yöntemlerini ve belli hallerde fiyatı isteklilerle görüştüğü usulü,

11. Soru: Bu Kanununda geçen “Doğrudan temin” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: Bu Kanunda belirtilen hallerde ihtiyaçların, idare tarafından davet edilen isteklilerle teknik şartların ve fiyatın görüşülerek doğrudan temin edilebildiği usulü,

12. Soru: Bu Kanununda geçen “Kurum” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: Kamu İhale Kurumunu,

13. Soru: Bu Kanununda geçen “Kurul” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: Kamu İhale Kurulunu,

14. Soru: Bu Kanununda geçen “Elektronik Kamu Alımları Platformu” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: İdareler ile kamu alımları sürecine taraf olanların bu sürece ilişkin işlemleri internet üzerinden gerçekleştirebilecekleri ve Kurum tarafından yönetilen elektronik ortamı,

15. Soru: Bu Kanununda geçen “Dinamik alım sistemi” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: İhale dokümanına uygun ön teklif veren ve sistemin geçerlik süresi içerisinde yeterlik kriterlerini sağlayan bütün isteklilerin sisteme kabul edildiği, piyasada mevcut olarak bulunan malların tedarikine yönelik tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen alım sürecini,

16. Soru: Bu Kanununda geçen “Çerçeve anlaşma” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: Bir veya birden fazla idare ile bir veya birden fazla istekli arasında, belirli bir zaman aralığında gerçekleştirilecek alımların özellikle fiyat ve mümkün olan hallerde öngörülen miktarlarının tespitine ilişkin şartları belirleyen anlaşmayı,

17. Soru: Bu Kanununda geçen “Teminat mektubu” kavramı neyi ifade etmektedir?

Cevap: Bankalar tarafından verilen teminat mektupları ile Türkiye’de yerleşik sigorta şirketleri tarafından kefalet sigortası kapsamında düzenlenen kefalet senetlerini,

18. Soru: Bu Kanunun “Temel ilkeleri” nelerdir?

Cevap:

- ✓ İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.
- ✓ Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri birarada ihale edilemez.
- ✓ Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez.
- ✓ Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartlarına uygun şekilde yerine getirilme zorunluluğu nedeniyle Cumhurbaşkanlığınca gerçekleştirilecek her türlü mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin ihaleler bu Kanunun 21inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre yapılabilir. Diğer ihale usulleri Kanunda belirtilen özel hallerde kullanılabilir.
- ✓ Ödeneği bulunmayan hiçbir iş için ihaleye çıkılamaz.
- ✓ İlgili mevzuatı gereğince Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporu gerekli olan işlerde ihaleye çıkılabilmesi için ÇED olumlu belgesinin alınmış olması zorunludur. Ancak, doğal afetlere bağlı olarak acilen ihale edilecek yapım işlerinde ÇED raporu aranmaz.

19. Soru: Bu Kanuna göre “İhale Komisyonu” en az kaç kişiden oluşmaktadır?

Cevap: 5 (beş)

20. Soru: İhale Komisyonunu kim görevlendirir?

Cevap: İhale yetkilisi

21. Soru: İhale Komisyonuna kimler görevlendirilir?

Cevap: İhale yetkilisi, biri başkan olmak üzere, ikisinin ihale konusu işin uzmanı olması şartıyla, ilgili idare personelinen en az dört kişinin ve muhasebe veya malî işlerden sorumlu bir personelin katılımıyla kurulacak en az beş ve tek sayıda kişiden oluşan ihale komisyonunu, yedek üyeler de dahil olmak üzere görevlendirir.

22. Soru: İhale işlem dosyasında hangi belgeler bulunur?**Cevap:**

- ✓ İhale yetkilisinden alınan onay belgesi ve eki yaklaşık maliyete ilişkin hesap cetveli,
 - ✓ İhale dokümanı,
 - ✓ İlân metinleri,
 - ✓ Adaylar veya istekliler tarafından sunulan başvurular veya teklifler ve diğer belgeler,
 - ✓ İhale komisyonu tutanak ve kararları,
- gibi ihale süreci ile ilgili bütün belgeler bulunur.

23. Soru: 2018 yılı için bu Kanunun 13 ve 63 üncü maddelerinin uygulanmasında yaklaşık maliyet dikkate alınarak kullanılacak “Eşik Değerler” ne kadardır?**Cevap:**

- a) Genel bütçeye dahil daireler ve katma bütçeli idarelerin mal ve hizmet alımlarında 1.239.599 TL.
- b) Kanun kapsamındaki diğer idarelerin mal ve hizmet alımlarında 2.066.004 TL.
- c) Kanun kapsamındaki idarelerin yapım işlerinde 45.452.363 TL.

24. Soru: İhaleye katılacak isteklilerden, ekonomik ve malî yeterliklerinin belirlenmesine ilişkin olarak istenebilecek bilgi ve belgeler nelerdir?**Cevap:**

- ✓ Bankalardan temin edilecek isteklinin malî durumu ile ilgili belgeler,
- ✓ İsteklinin, ilgili mevzuatı uyarınca yayınlanması zorunlu olan bilançosu veya bilançosunun gerekli görülen bölümleri, yoksa bunlara eşdeğer belgeleri,
- ✓ İsteklinin iş hacmini gösteren toplam cirosu veya ihale konusu iş ile ilgili taahhüdü altındaki ve bitirdiği iş miktarını gösteren belgeler.

25. Soru: İhaleye katılacak isteklilerden, mesleki ve teknik yeterliklerinin belirlenmesine ilişkin olarak istenebilecek bilgi ve belgeler nelerdir?**Cevap:**

- ✓ İsteklinin, mevzuatı gereği ilgili odaya kayıtlı olarak faaliyette bulunduğunu ve teklif vermeye yasal olarak yetkili olduğunu kanıtlayan belgeler,
- ✓ İstekli tarafından kamu veya özel sektöre bedel içeren bir sözleşme kapsamında taahhüt edilen ihale konusu iş veya benzer işlere ilişkin olarak;

a) Son onbeş yıl içinde geçici kabulü yapılan yapım işleri ile kabul işlemleri tamamlanan yapımla ilgili hizmet işleriyle ilgili deneyimi gösteren belgeler,

b) Son onbeş yıl içinde geçici kabulü yapılan yapım işleri ile kabul işlemleri tamamlanan yapımla ilgili hizmet işlerinde sözleşme bedelinin en az % 80'i oranında denetlenen ya da yönetilen işlerle ilgili deneyimi gösteren belgeler,

c) Devam eden yapım ve yapımla ilgili hizmet işlerinde; ilk sözleşme bedelinin tamamlanması şartıyla, son onbeş yıl içinde gerçekleşme oranı toplam sözleşme bedelinin en az % 80'ine ulaşan ve kusursuz olarak gerçekleştirilen, denetlenen veya yönetilen işlerle ilgili deneyimi gösteren belgeler,

d) Son beş yıl içinde kabul işlemleri tamamlanan mal ve hizmet alımlarına ilişkin deneyimi gösteren belgeler,

e) Devredilen işlerde sözleşme bedelinin en az % 80'inin tamamlanması şartıyla, son onbeş yıl içinde geçici kabulü yapılan yapım işleri ile kabul işlemleri tamamlanan yapımla ilgili hizmet işleri ve son beş yıl içinde kabul işlemleri tamamlanan mal ve hizmet alımlarıyla ilgili deneyimi gösteren belgeler.

f) Teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen Ar-Ge ve yenilik projelerinde, rekabet öncesi iş birliği projelerinde ve teknogirişim sermaye desteklerinden yararlananlara, yararlandıkları destekler çerçevesinde yürüttükleri proje sonucu ortaya çıkan mal ve hizmetlerin ve bunlar dışında özkaynaklarla geliştirilmiş ve değerlendirilmesi için gerekli usulleri Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenen ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından Ar-Ge projesi neticesinde ortaya çıktığı belgelendirilen ürünlerin piyasaya arz edilmesinden sonra proje sonucu ortaya çıkan hizmetler ile yerli malı belgesine sahip ürünler için Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Kurumca belirlenen esaslar çerçevesinde düzenlenen ve piyasaya arz tarihinden itibaren beş yıl süreyle kullanılabilecek olan belgeler.

✓ İsteklinin üretim ve/veya imalat kapasitesine, araştırma-geliştirme faaliyetlerine ve kaliteyi sağlamasına yönelik belgeler,

✓ İsteklinin organizasyon yapısına ve ihale konusu işi yerine getirmek için yeterli sayıda ve nitelikte personel çalıştırdığına veya çalıştıracağına ilişkin bilgi ve/veya belgeler,

✓ İhale konusu hizmet veya yapım işlerinde isteklinin yönetici kadrosu ile işi yürütecek teknik personelinin eğitimi ve mesleki niteliklerini gösteren belgeler,

✓ İhale konusu işin yerine getirilebilmesi için gerekli görülen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin belgeler,

✓ İstekliye doğrudan bağlı olsun veya olmasın, kalite kontrolden sorumlu olan ilgili teknik personel veya teknik kuruluşlara ilişkin belgeler,

- ✓ İhale konusu işin ihale dokümanında belirtilen standartlara uygunluğunu gösteren, uluslararası kurallara uygun şekilde akredite edilmiş kalite kontrol kuruluşları tarafından verilen sertifikalar,
- ✓ İdarenin talebi halinde doğruluğu teyit edilmek üzere, tedarik edilecek malların numuneleri, katalogları ve/veya fotoğrafları.

26. Soru: Hangi durumlardaki istekliler ihale dışı bırakılır?**Cevap:**

- ✓ İflas eden, tasfiye halinde olan, işleri mahkeme tarafından yürütülen, konkordato ilân eden, işlerini askıya alan veya kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumda olan.
- ✓ İflası ilân edilen, zorunlu tasfiye kararı verilen, alacaklılara karşı borçlarından dolayı mahkeme idaresi altında bulunan veya kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumda olan.
- ✓ Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu olan.
- ✓ Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş vergi borcu olan.
- ✓ İhale tarihinden önceki beş yıl içinde, mesleki faaliyetlerinden dolayı yargı kararıyla hüküm giyen.
- ✓ İhale tarihinden önceki beş yıl içinde, ihaleyi yapan idareye yaptığı işler sırasında iş veya meslek ahlakına aykırı faaliyetlerde bulunduğu bu idare tarafından ispat edilen.
- ✓ İhale tarihi itibarıyla, mevzuatı gereği kayıtlı olduğu oda tarafından mesleki faaliyetten men edilmiş olan.
- ✓ Bu maddede belirtilen bilgi ve belgeleri vermeyen veya yanıltıcı bilgi ve/veya sahte belge verdiği tespit edilen.
- ✓ 11 inci maddeye göre ihaleye katılamayacağı belirtildiği halde ihaleye katılan.
- ✓ 17 nci maddede belirtilen yasak fiil veya davranışlarda bulundukları tespit edilen.

27. Soru: Kimler ihaleye katılamaz?

Cevap: Aşağıda sayılanlar doğrudan veya dolaylı veya alt yüklenici olarak, kendileri veya başkaları adına hiçbir şekilde ihalelere katılamazlar:

a) Bu Kanun ve diğer kanunlardaki hükümler gereğince geçici veya sürekli olarak idarelerce veya mahkeme kararıyla kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan veya örgütlü suçlardan veyahut kendi ülkesinde ya da yabancı bir ülkede kamu görevlilerine rüşvet verme suçundan dolayı hükümlü bulunanlar.

- b) İlgili mercilerce hileli iflas ettiği karar verilenler.
- c) İhaleyi yapan idarenin ihale yetkilisi kişileri ile bu yetkiye sahip kurullarda görevli kişiler.
- d) İhaleyi yapan idarenin ihale konusu işle ilgili her türlü ihale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve onaylamakla görevli olanlar.
- e) (c) ve (d) bentlerinde belirtilen şahısların eşleri ve üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları ile evlatlıkları ve evlat edinenleri.
- f) (c), (d) ve (e) bentlerinde belirtilenlerin ortakları ile şirketleri (bu kişilerin yönetim kurullarında görevli bulunmadıkları veya sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip olmadıkları anonim şirketler hariç).
- g) Terör örgütlerine iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından bildirilen gerçek ve tüzel kişiler ile bu kapsamda olduğu Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı (Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı) tarafından bildirilen yurt dışı bağlantılı gerçek ve tüzel kişiler.

28. Soru: Yaklaşık maliyeti eşik değerlere eşit veya bu değerleri aşan ihalelerden, “Açık ihale usulü” ile yapılacak olanların ilânları, ihale tarihinden en az kaç gün önce, Kamu İhale Bülteninde en az bir defa yayımlanmak suretiyle yapılır?

Cevap: 40 (kırk)

29. Soru: Yaklaşık maliyeti eşik değerlere eşit veya bu değerleri aşan ihalelerden, “belli istekliler arasında ihale usulü” ile yapılacak olanların ön yeterlik ilânları, son başvuru tarihinden en az kaç gün önce, Kamu İhale Bülteninde en az bir defa yayımlanmak suretiyle yapılır?

Cevap: 14 (ondört)

30. Soru: Yaklaşık maliyeti eşik değerlere eşit veya bu değerleri aşan ihalelerden, “Pazarlık usulü” ile yapılacak olanların ilânları, ihale tarihinden en az gün önce, Kamu İhale Bülteninde en az bir defa yayımlanmak suretiyle yapılır?

Cevap: 25 (yirmibeş)

31. Soru: Yaklaşık maliyeti eşik değerlere eşit veya bu değerleri aşan “belli istekliler arasında” yapılacak ihalelerde ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda yeterliği belirlenen adaylara ihale gününden en az kaç gün önce davet mektubu gönderilmesi zorunludur?

Cevap: 40 (kırk)

32. Soru: Yaklaşık maliyeti eşik değerlerin altında kalan ihalelerden; yaklaşık maliyeti 135.238 TL'ye kadar olan mal veya hizmet alımları ile 270.489 TL'ye kadar olan yapım işlerinin ihalesi, ihale tarihinden en az kaç gün önce ihalenin ve işin yapılacağı yerde çıkan gazetelerin en az ikisinde, en az birer defa yayımlanmak suretiyle ilân edilerek duyurulur?

Cevap: 7 (yedi)

33. Soru: Yaklaşık maliyeti 135.238 TL ile 270.489 TL arasında olan mal veya hizmet alımları ile 270.489 TL ile 2.254.192 TL arasında olan yapım işlerinin ihalesi, ihale tarihinden en az kaç gün önce Kamu İhale Bülteninde ve işin yapılacağı yerde çıkan gazetelerin birinde, en az birer defa yayımlanmak suretiyle ilân edilerek duyurulur?

Cevap: 14 (ondört)

34. Soru: Yaklaşık maliyeti 270.489 TL'nin üzerinde ve eşik değerin altında olan mal veya hizmet alımları ile 2.254.192 TL'nin üzerinde ve eşik değerin altında olan yapım işlerinin ihalesi, ihale tarihinden en az kaç önce Kamu İhale Bülteninde ve işin yapılacağı yerde çıkan gazetelerin birinde, en az birer defa yayımlanmak suretiyle ilân edilerek duyurulur?

Cevap: 21 (yirmibir)

35. Soru: İlanların, elektronik araçlar ile hazırlanması ve gönderilmesi halinde, Açık ihale usulü ile yapılacak olanların ilan süresi kaç gün kısaltılabilir?

Cevap: 7 (yedi)

36. Soru: İlan ile ihale ve ön yeterlik dokümanına Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden doğrudan erişimin temin edilmesi halinde, Açık ihale usulü ile yapılacak olanların ilan süresi ile belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılacak ihalelerde ön yeterliği belirlenen adaylara yapılacak kırk günlük davet süresi kaç gün kısaltılabilir?

Cevap: 5 (beş)

37. Soru: Uluslararası ilan yapılan haller dahil ön ilan yapılması halinde kırk günlük ilan ve davet süresi kaç güne kadar indirilebilir?

Cevap: 24 (yirmidört)

38. Soru: Ön ilanda belirtilmesi zorunlu olan hususlar nelerdir?

Cevap:

- ✓ İdarenin adı, adresi, telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresi.
- ✓ İhalenin adı, niteliği, türü ile mal ve hizmet alımlarında kalemler ve tahmini miktarlar, yapım işlerinde ise işin yapılacağı yer, yapı tekniği ve ihtiyaç programına göre tahmin edilen fiziki miktarı veya kapsamı.
- ✓ Çerçeve anlaşma yapılıp yapılmayacağı.
- ✓ İhalenin yapılacağı yer.
- ✓ İhale ilanının yılın hangi çeyreğinde yayımlanacağı.

39. Soru: Ön ilan yapılan hallerde, dördüncü fıkrafta belirtilen süre indiriminden faydalanılabilmesi için ihale ilanının ön ilan tarihinden itibaren en az kaç gün sonra yayımlanması gerekir?

Cevap: 40 (kırk)

40. Soru: Ön ilan yapılan hallerde ihalenin hangi usulle gerçekleştirilmesi zorunludur?

Cevap: Açık ihale veya belli istekliler arasında ihale usullerinden biriyle

41. Soru: İhalelerde yasak olan fiil veya davranışlar nelerdir?

Cevap:

- ✓ Hile, vaat, tehdit, nüfuz kullanma, çıkar sağlama, anlaşma, irtikap, rüşvet suretiyle veya başka yollarla ihaleye ilişkin işlemlere fesat karıştırmak veya buna teşebbüs etmek.
- ✓ İsteklileri tereddüde düşürmek, katılımı engellemek, isteklilere anlaşma teklifinde bulunmak veya teşvik etmek, rekabeti veya ihale kararını etkileyecek davranışlarda bulunmak.
- ✓ Sahte belge veya sahte teminat düzenlemek, kullanmak veya bunlara teşebbüs etmek.
- ✓ Alternatif teklif verebilme halleri dışında, ihalelerde bir istekli tarafından kendisi veya başkaları adına doğrudan veya dolaylı olarak, asaleten ya da vekaleten birden fazla teklif vermek.
- ✓ 11 inci maddeye göre ihaleye katılamayacağı belirtildiği halde ihaleye katılmak.

42. Soru: İdarelerce mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinde hangi usuller uygulanır?

Cevap:

- ✓ Açık ihale usulü.
- ✓ Belli istekliler arasında ihale usulü.
- ✓ Pazarlık usulü.

43. Soru: Hangi ihaleler “Belli istekliler arasında ihale usulü” ne göre yaptırılabilir?

Cevap: Yapım işleri, hizmet ve mal alım ihalelerinden işin özelliğinin uzmanlık ve/veya ileri teknoloji gerektirmesi nedeniyle açık ihale usulünün uygulanamadığı işlerin ihalesi ile yaklaşık maliyeti eşik değerinin yarısını aşan yapım işi ihaleleri.

44. Soru: “Belli istekliler arasında ihale usulü” ile yapılan bir ihale hangi durumda iptal edilir?

Cevap: İhaleye davet edilebilecek aday sayısının beşten az olması veya teklif veren istekli sayısının üçten az olması halinde ihale iptal edilir.

45. Soru: “Pazarlık usulü” ile ihale hangi hallerde yapılabilir?

Cevap:

- ✓ Açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihale sonucunda teklif çıkmaması.
- ✓ Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal

güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gerekliliği idarece belirlenen hallerde veyahut idare tarafından önceden öngörülemez olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

- ✓ Savunma ve güvenlikle ilgili özel durumların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.
- ✓ İhalenin, araştırma ve geliştirme sürecine ihtiyaç gösteren ve seri üretime konu olmayan nitelikte olması.
- ✓ İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve malî özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenememesi.
- ✓ İdarelerin yaklaşık maliyeti 225.403 TL'ye kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları.

46. Soru: “Pazarlık usulü” ile yapılan bir ihalede hangi hallerde ilan yapılması zorunlu değildir?

Cevap:

- ✓ Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya idare tarafından önceden öngörülemez olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.
- ✓ Savunma ve güvenlikle ilgili özel durumların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.
- ✓ İdarelerin yaklaşık maliyeti 225.403 TL'ye kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları.

47. Soru: Hangi hallerde ihtiyaçların ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulüne başvurulabilir?

Cevap:

- ✓ İhtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi.
- ✓ Sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması.
- ✓ Mevcut mal, ekipman, teknoloji veya hizmetlerle uyumun ve standardizasyonun sağlanması için zorunlu olan mal ve hizmetlerin, asıl sözleşmeye dayalı olarak düzenlenecek ve toplam süreleri üç yılı geçmeyecek sözleşmelerle ilk alım yapılan gerçek veya tüzel kişiden alınması.
- ✓ Büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin 67.613 TL, diğer idarelerin 22.524 TL Türk Lirasını aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iiaşeye ilişkin alımlar.

- ✓ İdarelerin ihtiyacına uygun taşınmaz mal alımı veya kiralınması.
- ✓ Özelliğinden ve belli süre içinde kullanılma zorunluluğundan dolayı stoklanmaması ekonomik olmayan veya acil durumlarda kullanılacak olan ilaç, aşı, serum, anti-serum, kan ve kan ürünleri ile ortez, protez gibi uygulama esnasında hastaya göre belirlenebilen ve hastaya özgü tıbbî sarf malzemeleri, test ve tetkik sarf malzemeleri alımları.
- ✓ Milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülen uyuşmazlıklarla ilgili davalarda, Kanun kapsamındaki idareleri temsil ve savunmak üzere Türk veya yabancı uyruklu avukatlardan ya da avukatlık ortaklıklarından yapılacak hizmet alımları.
- ✓ 8/1/1943 tarihli ve 4353 sayılı Kanunun 22 ve 36 ncı maddeleri uyarınca Türk veya yabancı uyruklu avukatlardan hizmet alımları ile fikri ve sınai mülkiyet haklarının ulusal ve uluslararası kuruluşlar nezdinde tescilini sağlamak için gerçekleştirilen hizmet alımları.
- ✓ Türkiye İş Kurumunun, 25/6/2003 tarihli ve 4904 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (b) ve (c) bentlerinde sayılan görevlerine ilişkin hizmet alımları ile 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 48 inci maddesinin yedinci fıkrasında sayılan görevlerine ilişkin hizmet alımları,
- ✓ Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi, Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların halkoyuna sunulması, milletvekili genel ve ara seçimleri, mahalli idareler ile mahalle muhtarlıkları ve ihtiyar heyetleri genel ve ara seçimi dönemlerinde Yüksek Seçim Kurulunun ihtiyacı için yapılacak filigranlı oy pusulası kâğıdı ile filigranlı oy zarfı kâğıdı alımı, oy pusulası basımı, oy zarfı yapımı hizmetleri ile bu seçimlere yönelik her türlü seçim malzemelerinin alımı ile yurt dışı seçim harcamaları, il seçim kurulu başkanlıkları tarafından alınacak oy pusulası basım hizmeti alımı.

48. Soru: İhale ilânlarında bulunması zorunlu hususlar nelerdir?

Cevap:

- ✓ İdarenin adı, adresi, telefon ve faks numarası.
- ✓ İhalenin adı, niteliği, türü, miktarı.
- ✓ Mal alımı ihalelerinde teslim yeri, hizmet alımı ve yapım ihalelerinde ise işin yapılacağı yer.
- ✓ İhale konusu işe başlama ve işi bitirme tarihi.
- ✓ Uygulanacak ihale usulü, ihaleye katılabilme şartları ve istenilen belgelerin neler olduğu.
- ✓ Yeterlik değerlendirmesinde uygulanacak kriterler.
- ✓ İhalenin sadece yerli isteklilere açık olup olmadığı ve yerli istekliler lehine fiyat avantajı uygulanıp uygulanmayacağı.

- ✓ İhale dokümanının nerede görülebileceği ve hangi bedelle alınacağı.
- ✓ İhalenin nerede, hangi tarih ve saatte yapılacağı.
- ✓ Tekliflerin ihale saatine kadar nereye verileceği.
- ✓ Teklif ve sözleşme türü.
- ✓ Teklif edilen bedelin % 3'ünden az olmamak üzere, isteklilerce belirlenecek tutarda geçici teminat verileceği.
- ✓ Tekliflerin geçerlilik süresi.
- ✓ İhaleye konsorsiyumların teklif verip veremeyeceği.

49. Soru: Ön yeterlik ilânlarında bulunması zorunlu hususlar nelerdir?

Cevap:

- ✓ İdarenin adı, adresi, telefon ve faks numarası.
- ✓ İhalenin adı, niteliği, türü, miktarı.
- ✓ Mal alımı ihalelerinde teslim yeri, hizmet alımı ve yapım ihalelerinde ise işin yapılacağı yer.
- ✓ İhale konusu işin başlama ve bitirme tarihi.
- ✓ Ön yeterliğe katılabilme şartları ve istenilen belgelerin neler olduğu.
- ✓ Ön yeterlik değerlendirmesinde uygulanacak kriterler.
- ✓ İhalenin sadece yerli isteklilere açık olup olmadığı ve yerli istekliler lehine fiyat avantajı uygulanıp uygulanmayacağı.
- ✓ Ön yeterlik dokümanının nerede görülebileceği ve hangi bedelle alınacağı.
- ✓ Ön yeterlik başvurusunun sunulacağı yer ile son başvuru tarih ve saati.
- ✓ İhaleye konsorsiyumların teklif verip veremeyeceği.

50. Soru: İdari şartnamede ihale konusuna göre belirtilmesi zorunlu olan asgari hususlar nelerdir?

Cevap:

- ✓ İşin adı, niteliği, türü ve miktarı, hizmetlerde iş tanımı.
- ✓ İdarenin adı, adresi, telefon ve faks numarası.
- ✓ İhale usulü, ihale tarih ve saati ile tekliflerin nereye verileceği.
- ✓ İsteklilere talimatlar.
- ✓ İsteklilerde aranılan şartlar, belgeler ve yeterlik kriterleri.

- ✓ İhale dokümanında açıklama isteme ve yapılma yöntemleri.
- ✓ Tekliflerin geçerlilik süresi.
- ✓ İhaleye konsorsiyumların teklif verip veremeyeceği, ihale konusu işin tamamına veya bir kısmına teklif verilmesinin mümkün olup olmadığı, mal alımı ihalelerinde alternatif teklif verilip verilemeyeceği, verilebilecekse alternatif tekliflerin nasıl değerlendirileceği.
- ✓ Ulaşım, sigorta, vergi, resim ve harç giderlerinden hangisinin teklif fiyatına dahil olacağı.
- ✓ Tekliflerin alınması, açılması ve değerlendirilmesinde uygulanması gereken ve bu Kanunda belirtilen usul ve esaslar.
- ✓ İhale kararının alınmasından sözleşmenin imzalanmasına kadar uygulanması gereken ve bu Kanunda belirtilen usul ve esaslar.
- ✓ İhalenin sadece yerli isteklilere açık olup olmadığı ve yerli istekliler lehine fiyat avantajı uygulanıp uygulanmayacağı.
- ✓ Teklif ve sözleşme türü.
- ✓ Geçici ve kesin teminat oranları ile teminatlara ait şartlar.
- ✓ İhale saatinden önce ihalenin iptal edilmesinde idarenin serbest olduğu.
- ✓ Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptal edilmesinde idarenin serbest olduğu.
- ✓ İhale konusu işin başlama ve bitirme tarihi, yapılma yeri, teslim şartları ve gecikme halinde alınacak cezalar.
- ✓ Ödeme yeri ve şartlarıyla avans verilir verilmeyeceği, verilecekse şartları ve miktarı ile sözleşme konusu işler için eğer ödenecekse fiyat farkının ne şekilde ödeneceği.
- ✓ Süre uzatımı verilebilecek haller ve şartları ile sözleşme kapsamında yaptırılacak iş artışları ile iş eksilişi durumunda karşılıklı yükümlülükler.
- ✓ Vergi, resim ve harçlar ile sözleşme ile ilgili diğer giderlerin kimin tarafından ödeneceği.
- ✓ Yapım işlerinde iş ve işyerinin sigortalanması ile yapı denetimi ve sorumluluğuna ilişkin şartlar.
- ✓ Denetim, muayene ve kabul işlemlerine ilişkin şartlar.
- ✓ Anlaşmazlıkların çözümü.

51. Soru: İhalelerde, teklif edilen bedelin % kaçınından az olmamak üzere, istekli tarafından verilecek tutarda geçici teminat alınır?

Cevap: % 3'ünden

52. Soru: Teminat olarak kabul edilecek değerler nelerdir?

Cevap:

- ✓ Tedavüldeki Türk Parası.
- ✓ Teminat mektupları.
- ✓ Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen Devlet İç Borçlanma Senetleri ve bu senetler yerine düzenlenen belgeler.

53. Soru: İhale yetkilisi, karar tarihini izleyen en geç kaç iş günü içinde ihale kararını onaylar veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal eder?

Cevap: 5 (beş)

54. Soru: İhale sonucu, ihale kararının ihale yetkilisi tarafından onaylandığı günü izleyen en geç kaç gün içinde, ihale üzerinde bırakılan dahil olmak üzere, ihaleye teklif veren bütün isteklilere bildirilir?

Cevap: 3 (üç)

55. Soru: İhale sonucunun bütün isteklilere bildiriminden itibaren; 21 inci maddenin (b) (Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gerekliliği idarece belirlenen hallerde veyahut idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.) ve (c) (Savunma ve güvenlikle ilgili özel durumların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.) bentlerine göre yapılan ihalelerde kaç gün geçmedikçe sözleşme imzalanamaz?

Cevap: 5 (beş)

56. Soru: İhale sonucunun bütün isteklilere bildiriminden itibaren; 21 inci maddenin (b) ve (c) bentlerine göre yapılan ihalelerin dışındaki diğer hallerde kaç gün geçmedikçe sözleşme imzalanamaz?

Cevap: 10 (on)

57. Soru: Taahhüdün sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, sözleşmenin yapılmasından önce ihale üzerinde kalan istekliden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle % kaç oranında kesin teminat alınır?

Cevap: % 6

58. Soru: Kurum, ihale üzerinde kalan isteklinin teklifinin sınır değerin altında olması hâlinde, bu istekliden yaklaşık maliyetin % kaçından az ve % kaçından fazla olmamak üzere alınacak kesin teminat oranına ilişkin düzenlemeler yapabilir?

Cevap: % 6'sından az ve % 15'inden fazla olmamak üzere

59. Soru: Hangi alanlardaki hizmetler, danışmanlık hizmet sunucularından alınır?

Cevap: Mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadastro, her ölçekte imar planı, imar uygulama, ÇED raporu hazırlanması, plan, yazılım geliştirme, tasarım, teknik şartname hazırlanması, denetim ve kontrolörlük gibi teknik, mali, hukuki veya benzeri alanlardaki hizmetler.

60. Soru: Danışmanlık hizmetleri, bu bölümde yer alan hükümlere uygun olarak hangi ihale usulü ile yapılır?

Cevap: Sadece belli istekliler arasında ihale usulü ile.

61. Soru: Yaklaşık maliyeti hizmet alımları için öngörülen üst limit tutarının kaç katının altında kalan danışmanlık hizmetleri, hizmet alımı ihalesiyle gerçekleştirilebilir?

Cevap: 4 (dört) katının

62. Soru: Ön yeterlik ilânı sonucunda başvuru sunan adaylardan, yeterlikleri tespit edilenler arasından en az ve en fazla kaç adayın yer alacağı kısa liste oluşturulur?

Cevap: en az üç, en fazla on

63. Soru: İhaleye davet edilebilecek aday sayısının kaçtan az olması halinde davet mektubu gönderilmez ve ihale yapılmaz?

Cevap: 3 (üç)

64. Soru: Davet mektubu gönderildikten sonra, ihale dokümanında yapılan değişikliklere ilişkin ihale dokümanının bağlayıcı bir parçası olan zeyilname kısa listede yer alan bütün isteklilere, son teklif verme gününden en az kaçgün öncesinde bilgi sahibi olmalarını temin edecek şekilde gönderilir?

Cevap: 10 (on)

65. Soru: Zeyilname ile yapılan değişiklikler nedeniyle tekliflerin hazırlanabilmesi için ek süreye ihtiyaç duyulması halinde, ihale tarihi bir defaya mahsus olmak üzere en fazla kaç gün ertelenebilir?

Cevap: 20 (yirmi)

66. Soru: Kamu İhale Kurumunun ilişkili olduğu Bakanlık hangisidir?

Cevap: Maliye Bakanlığı (Hazine ve Maliye Bakanlığı)

67. Soru: Kamu İhale Kurumunun merkezi neresidir?

Cevap: Ankara

68. Soru: Kamu İhale Kurumu hangi birimlerden oluşur?

Cevap: Kamu İhale Kurulu, Başkanlık ve hizmet birimlerinden

69. Soru: Bu Kanuna göre yapılacak ihaleler ile ilgili olarak Kamu İhale Kurumunun görev ve yetkileri nelerdir?

Cevap:

- ✓ İhalenin başlangıcından sözleşmenin imzalanmasına kadar olan süre içerisinde idarece yapılan işlemlerde bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olmadığına ilişkin şikayetleri inceleyerek sonuçlandırmak.
- ✓ Bu Kanuna ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa ilişkin bütün mevzuatı, standart ihale dokümanlarını ve tip sözleşmeleri hazırlamak, geliştirmek ve uygulamayı yönlendirmek.
- ✓ İhale mevzuatı ile ilgili eğitim vermek, ulusal ve uluslararası koordinasyonu sağlamak.
- ✓ Yapılan ihaleler ve sözleşmelerle ilgili Kurum tarafından belirlenen şekilde bilgi toplamak, adet, tutar ve diğer konular itibarıyla istatistikler oluşturmak ve yayımlamak.
- ✓ Haklarında ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilenlerin sicillerini tutmak.
- ✓ Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmak.
- ✓ İhale ilânları ile ilgili esas ve usulleri düzenlemek, basılı veya elektronik ortamda Kamu İhale Bültenini yayımlamak.
- ✓ Yerli isteklilerin, yabancı ülkelerde açılan ihalelere katılmalarına engel olduğunun tespit edilmesi halinde, bu uygulamanın yapıldığı ülkenin isteklilerinin de, bu Kanun kapsamında yapılan ihalelere katılmalarının önlenmesine yönelik tedbirlerin alınmasını ve gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamak üzere Cumhurbaşkanına teklifte bulunmak.
- ✓ Kurumun yıllık bütçesi ile kesin hesabını ve yıllık çalışma raporlarını hazırlamak, Kurum bütçesinin uygulanmasını, gelirlerin toplanmasını ve giderlerin yapılmasını sağlamak.

70. Soru: Kurumun karar organı olan Kamu İhale Kurulu kaç üyeden oluşur?

Cevap: 9 (dokuz)

71. Soru: Kamu İhale Kurulu üyeleri kim tarafından atanır?

Cevap: Cumhurbaşkanınca

72. Soru: Kurul üyeleri görevi kötüye kullanmaktan veya yüz kızartıcı bir suçtan mahkûm olmaları halinde kim tarafından görevden alınır?

Cevap: Cumhurbaşkanı onayıyla

73. Soru: İhalelere yönelik şikayet veya itiraz dilekçelerinde hangi hususlara yer verilir?

Cevap:

- ✓ Başvuru sahibinin, varsa vekil ya da temsilcisinin adı, soyadı veya unvanı ve adresi.
- ✓ İhaleyi yapan idarenin ve ihalenin adı veya ihale kayıt numarası.
- ✓ Başvuruya konu olan durumun farkına varıldığı veya bildirildiği tarih.
- ✓ Başvurunun konusu, sebepleri ve dayandığı deliller.
- ✓ İtirazen şikayet başvurularında idareye yapılan şikayetin ve varsa şikayete ilişkin idare kararının bildirim tarihi.

74. Soru: İhalelere katılmaktan yasaklama ile ilgili süreler ne kadardır?

Cevap: 17 nci maddede belirtilen fiil veya davranışlarda bulundukları tespit edilenler hakkında fiil veya davranışlarının özelliğine göre, bir yıldan az olmamak üzere iki yıla kadar, üzerine ihale yapıldığı halde mücbir sebep halleri dışında usulüne göre sözleşme yapmayanlar hakkında ise altı aydan az olmamak üzere bir yıla kadar, 2 nci ve 3 üncü maddeler ile istisna edilenler dahil bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklama kararı verilir.

75. Soru: İhaleye katılma yasakları kimler tarafından verilir?

Cevap: İhaleyi yapan bakanlık veya ilgili veya bağlı bulunulan bakanlık, herhangi bir bakanlığın ilgili veya bağlı kuruluşu sayılmayan idarelerde bu idarelerin ihale yetkileri, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise İçişleri Bakanlığı tarafından verilir.

76. Soru: İhaleye katılım yasaklama kararları, yasaklamayı gerektiren fiil veya davranışın tespit edildiği tarihi izleyen en geç kaç gün içinde verilir?

Cevap: 45 (kırkbeş)

77. Soru: Hizmet alımı ve yapım işi ihalelerinde yerli istekliler lehine % kaç oranına kadar fiyat avantajı sağlanabilir?

Cevap: % 15

78. Soru: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı(Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı) tarafından ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak orta ve yüksek teknolojiye yönelik ürünleri arasından belirlenen ve Kurum tarafından ilan edilen listede yer alan malların ihalelerinde, yerli malı teklif eden istekliler lehine % kaç oranında fiyat avantajı sağlanması mecburidir?

Cevap: %15

79. Soru: Tebligatlar idareler veya Kurum tarafından hangi yöntemler kullanılarak yapılabilir?

Cevap:

- ✓ İmza karşılığı elden.
- ✓ İadeli taahhütlü mektupla.
- ✓ Elektronik ortamda.
- ✓ Faksla.

80. Soru: Teminat alınmasına ilişkin hükümler hariç olmak üzere, ihalelerin sözleşmeye bağlanması hakkında bu Kanunda yer alan hükümler çerçevesinde, süresi kaç ayı geçmemek üzere çerçeve anlaşma imzalanır ve sonuçlar Kamu İhale Bülteninde ilan edilir?

Cevap: 48 (kırksekiz)

81. Soru: Dinamik alım sisteminin süresi kaç aydan fazla olamaz?

Cevap: 48 (kırksekiz)

BİLGİ TARAMASI

1. 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre, “Üzerine ihale yapılan ve sözleşme imzalanan istekli” aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tedarikçi B) İstekli C) Yapım Müteahhidi
D) Hizmet Sunucu E) Yüklenici

2. Aşağıdakilerden hangisi 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda geçen temel ilkelerden biri değildir?

- A) İdareler, saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.
B) Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri bir arada ihale edilemez.
C) Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünebilir.
D) Bu Kanuna göre yapılacak İhalelerde Açık İhale Usulü ve Belli İstekliler Arasında İhale *Usulü* temel usullerdir.
E) Ödeneği bulunmayan hiçbir iş için ihaleye çıkılamaz.

3. 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre, İhale Komisyonu en az kaç kişiden oluşur?

- A) 3 B) 5 C) 7 D) 9 E) 10

4. 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre, İhale Komisyonu çalışmalarıyla ilgili olarak hangisi yanlıştır?

- A) Komisyon kararları salt çoğunlukla alır. Oyların eşitliği durumunda başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır.
B) İhale komisyonu eksiksiz olarak toplanır.
C) Kararlarda çekimser kalınamaz.
D) Komisyon başkanı ve üyeleri oy ve kararlarından sorumludur.
E) Karşı oy kullanan komisyon üyeleri, gerekçesini komisyon kararına yazmak ve imzalamak zorundadır.

I- İhale dokümanı,

II- İlân metinleri,

III- İhale yetkilisinden alınan onay belgesi ve eki yaklaşık maliyete ilişkin hesap cetveli,

IV- İhale komisyonu tutanak ve kararları,

5. 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre, ihale İşlem Dosyasında yukarıda sayılanlardan hangisi/hangileri bulunur?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, III ve IV E) I, II, III ve IV

6. 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre, isteklilerin ihale dışı bırakılmasıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) İflas eden, tasfiye halinde olan, işleri mahkeme tarafından yürütülen, konkordato ilân eden, işlerini askıya alan veya kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumda olan.
- B) İhale tarihinden önceki üç yıl içinde, mesleki faaliyetlerinden dolayı yargı kararıyla hüküm giyen.
- C) Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu olan.
- D) Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş vergi borcu olan.
- E) İhale tarihi itibarıyla, mevzuatı gereği kayıtlı olduğu oda tarafından mesleki faaliyetten men edilmiş olan.

7. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre, yaklaşık maliyeti eşik değerlere eşit veya bu değerleri aşan belli istekliler arasında yapılacak ihalelerde ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda yeterliği belirlenen adaylara ihale gününden en az kaç gün önce davet mektubu gönderilmesi zorunludur?

- A) 15 Gün B) 30 Gün C) 40 Gün D) 60 Gün E) 90 Gün

I- İdarenin internet adresi,

II- İhalenin adı, niteliği, türü ile mal ve hizmet alımlarında kalemler ve tahmini miktarlar,

III- Çerçeve anlaşma yapılıp yapılmayacağı,

IV- İhalenin yapılacağı yer,

V- İhale ilanının yılın hangi yarısında yayımlanacağı,

8. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre, Ön İlanda yukarıdakilerden hangisinin/ hangilerinin bulunması zorunludur?

- A) I ve II
- B) I, II ve IV
- C) III, IV ve V
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III, IV ve V

I- Açık İhale Usulü,

II- Belli İstekliler Arasında İhale Usulü,

III- Doğrudan Temin Usulü,

IV- Pazarlık Usulü,

9. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre, yukarıda sayılanlardan hangisi/ hangileri uygulanacak ihale usulleri arasında sayılmamaktadır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) Yalnız IV
- E) III ve IV

10. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre “yapılacak ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda idarece davet edilen isteklilerin teklif verebildiği” ihale usulü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Belli İstekliler Arasında İhale Usulü
- B) Açık İhale Usulü
- C) Pazarlık Usulü
- D) Doğrudan Temin Usulü
- E) Gizli İhale Usulü

I- Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gerekliliği idarece belirlenen hallerde veyahut idare tarafından önceden öngörülemez olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

II- Savunma ve güvenlikle ilgili özel durumların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

III- İhalenin, araştırma ve geliştirme sürecine ihtiyaç gösteren ve seri üretime konu olmayan nitelikte olması.

IV-İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve malî özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenememesi.

11. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre, yukarıdaki sayılan durumlarda hangi ihale usulü uygulanmaktadır?

- A) Belli İstekliler Arasında İhale Usulü
- B) Açık İhale Usulü
- C) Pazarlık Usulü
- D) Doğrudan Temin Usulü
- E) Gizli İhale Usulü

12. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre, hangisi ihale ilanlarında bulunması zorunlu değildir?

- A) İhale yapılacak mal/hizmetin yaklaşık maliyeti
- B) İhalenin adı, niteliği, türü, miktarı
- C) İhale konusu işe başlama ve işi bitirme tarihi
- D) İhalenin nerede, hangi tarih ve saatte yapılacağı
- E) Teklif edilen bedelin % 3'ünden az olmamak üzere, isteklilerce belirlenecek tutarda geçici teminat verileceği.

13. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre; ihalelerde, ne kadar tutarda geçici teminat alınır?

- A) Teklif edilen bedelin % 2'sinden az olmamak üzere
- B) Teklif edilen bedelin % 3'ünden az olmamak üzere
- C) Teklif edilen bedelin % 5'inden az olmamak üzere
- D) Teklif edilen bedelin % 6'sından az olmamak üzere
- E) Teklif edilen bedelin % 10'undan az olmamak üzere

14. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’na göre, “ön mali kontrol yapılması gereken hallerde ise bu kontrolün tamamlandığı tarihi izleyen günden itibaren üç gün içinde ihale üzerinde bırakılan istekliye, tebliğ tarihini izleyen on gün içinde kesin teminatı vermek suretiyle sözleşmeyi imzalaması hususu bildirilir. Yabancı istekliler için bu süreye ilave edilir.” ifadesinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A) 5 Gün B) 7 Gün C) 10 Gün D) 12 Gün E) 15 Gün

I- Kamu İhale Kurulu,

II- Başkanlık,

III- Hizmet Birimleri,

IV- İhale Birimi,

15. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’na göre, yukarıda sayılanlardan hangisi/ hangileri Kamu İhale Kurumunu oluşturan birimlerdendir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) III ve IV
D) I, II ve III
E) I, II, III ve IV

16. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’na göre, Kamu İhale Kurulu kaç üyeden oluşur?

- A) 3 B) 5 C) 7 D) 9 E) 11

17. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’na göre, ihale kararları aşağıdakilerden hangisi tarafından onaylanır?

- A) İhale Yetkilisi
B) Kamu İhale Kurulu
C) Kurum amiri
D) Hizmet sunucusu
E) Yüklenici

18. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi, ihtiyaçların ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulüne başvurulabilecek hallerden birisi değildir?

- A) İhtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi.
- B) Sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması.
- C) İdarelerin ihtiyacına uygun taşınmaz mal alımı veya kiralanması.
- D) Açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihale sonucunda teklif çıkmaması.
- E) Büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve i aşeye ilişkin alımlar.

19. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre, Kamu İhale Kurul üyelerinden, bir takvim yılında kaç toplantıya katılmayan üyelikten çekilmiş sayılır?

- A) 3 B) 5 C) 7 D) 9 E) 11

20. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre, Kamu İhale Kurumu, itirazın şikayete ilişkin nihai kararını, incelenen ihaleye ilişkin gerekli bilgi ve belgeler ile ihale işlem dosyasının kayıtlara alındığı tarihi izleyen kaç gün içinde vermek zorundadır?

- A) 3 B) 5 C) 10 D) 15 E) 20

CEVAP ANAHTARI							
1.E	2.C	3.B	4.A	5.E	6.B	7.C	8.D
9.D	10.A	11.C	12.A	13.B	14.D	15.D	16.D
17.A	18.D	19.B	20.E				

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

**KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU
(4735)**

KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU (4735)

SORU-CEVAP

1.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun amacı nedir?

Cevap: Bu Kanunun amacı, Kamu İhale Kanununa göre yapılan ihalelere ilişkin sözleşmelerin düzenlenmesi ve uygulanması ile ilgili esas ve usulleri belirlemektir.

2.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun kapsamı nedir?

Cevap: Bu Kanun, Kamu İhale Kanununa tabi kurum ve kuruluşlar tarafından söz konusu Kanun hükümlerine göre yapılan ihaleler sonucunda düzenlenen sözleşmeleri kapsar.

3.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun İlkeleri nedir?

Cevap:

- Bu Kanuna göre düzenlenecek sözleşmelerde, ihale dokümanında yer alan şartlara aykırı hükümlere yer verilemez.
- Bu Kanunda belirtilen haller dışında sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılamaz ve ek sözleşme düzenlenemez.
- Bu Kanun kapsamında yapılan kamu sözleşmelerinin tarafları, sözleşme hükümlerinin uygulanmasında eşit hak ve yükümlülöklere sahiptir. İhale dokümanı ve sözleşme hükümlerinde bu prensibe aykırı maddelere yer verilemez. Kanunun yorum ve uygulanmasında bu prensip göz önünde bulundurulur.

4.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre İdarelerce yapılacak sözleşmeler hangi Sözleşme hükümleri esas alınarak düzenlenir?

Cevap: Bu Kanunun uygulanmasında uygulama birliğini sağlamak üzere mal veya hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Tip Sözleşmeler Resmi Gazetede yayımlanır. İdarelerce yapılacak sözleşmeler Tip Sözleşme hükümleri esas alınarak düzenlenir. Mal ve hizmet alımlarında, Kurumun uygun görüşü alınmak kaydıyla istekliler tarafından hazırlanması mutlak olan sözleşmeler kullanılabilir.

5.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşme türleri nelerdir?

Cevap: Kamu İhale Kanununa göre yapılan ihaleler sonucunda;

- a) Yapım işlerinde; uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için isteklinin teklif ettiğı toplam bedel üzerinden anahtar teslimi götürü bedel sözleşme,

b) Mal veya hizmet alımı işlerinde, ayrıntılı özellikleri ve miktarı idarece belirlenen işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden götürü bedel sözleşme,

c) Yapım işlerinde; ön veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine, mal veya hizmet alımı işlerinde ise işin ayrıntılı özelliklerine dayalı olarak; idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için istekli tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan toplam bedel üzerinden birim fiyat sözleşme,

d) Yapım işlerinde; niteliği itibarıyla iş kalemlerinin bir kısmı için anahtar teslimi götürü bedel, bir kısmı için birim fiyat teklifi alma yöntemleri birlikte uygulanmak suretiyle gerçekleştirilen ihaleler sonucunda karma sözleşme,

e) Çerçeve anlaşmaya dayalı olarak idare ile yüklenici arasında imzalanan münferit sözleşme,

Düzenlenir.

Çerçeve anlaşma ve münferit sözleşmede belirtilmesi zorunlu olan hususları belirlemeye Kurum yetkilidir. ⁽¹⁾

6.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşmede yer alması zorunlu hususlar nelerdir?

Cevap: Bu Kanuna göre düzenlenecek sözleşmelerde aşağıdaki hususların belirtilmesi zorunludur:

- a) İşin adı, niteliği, türü ve miktarı, hizmetlerde iş tanımı.
- b) İdarenin adı ve adresi.
- c) Yüklenicinin adı veya ticaret unvanı, tebligata esas adresi.
- d) Varsa alt yüklenicilere ilişkin bilgiler ve sorumlulukları.
- e) Sözleşmenin bedeli, türü ve süresi.
- f) Ödeme yeri ve şartlarıyla avans verilip verilmeyeceği, verilecekse şartları ve miktarı.
- g) Sözleşme konusu işler için ödenecekse fiyat farkının ne şekilde ödeneceği.
- h) Ulaşım, sigorta, vergi, resim ve harç giderlerinden hangisinin sözleşme bedeline dahil olacağı.
- i) Vergi, resim ve harçlar ile sözleşmeyle ilgili diğer giderlerin kimin tarafından ödeneceği.
- j) Montaj, işletmeye alma, eğitim, bakım-onarım, yedek parça gibi destek hizmetlerine ait şartlar.

- k) Kesin teminat miktarı ile kesin teminatın iadesine ait şartlar.
- l) Garanti istenilen hallerde süresi ve garantiye ilişkin şartlar.
- m) İşin yapılma yeri, teslim etme ve teslim alma şekil ve şartları.
- n) Gecikme halinde alınacak cezalar.
- o) Mücbir sebepler ve süre uzatımı verilebilme şartları, sözleşme kapsamında yaptırılacak iş artışları ile iş eksilişi durumunda karşılıklı yükümlülükler.
- p) Denetim, muayene ve kabul işlemlerine ilişkin şartlar.
- r) Yapım işlerinde iş ve işyerinin sigortalanması ile yapı denetimi ve sorumluluğuna ilişkin şartlar.
- s) Sözleşmede değişiklik yapılma şartları.
- t) Sözleşmenin feshine ilişkin şartlar.
- u) Yüklenicinin sözleşme konusu iş ile ilgili çalıştıracağı personele ilişkin sorumlulukları.
- v) İhale dokümanında yer alan bütün belgelerin sözleşmenin eki olduğu.
- y) Anlaşmazlıkların çözümü.
- z) İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin yükümlülükler.

7.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre Sözleşme türlerine göre fiyat farkı verilebilmesine ilişkin esas ve usullerin tespitine kim yetkilidir?

Cevap: Sözleşme türlerine göre fiyat farkı verilebilmesine ilişkin esas ve usulleri tespitite Kamu İhale Kurumunun teklifi üzerine Cumhurbaşkanı yetkilidir.

8.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre mücbir sebep olarak kabul edilebilecek haller nelerdir?

Cevap: Mücbir sebep olarak kabul edilebilecek haller aşağıda belirtilmiştir:

- a) Doğal afetler.
- b) Kanuni grev.
- c) Genel salgın hastalık.
- d) Kısmî veya genel seferberlik ilânı.
- e) Gerektiğinde Kurum tarafından belirlenecek benzeri diğer haller.

Süre uzatımı verilmesi, sözleşmenin feshi gibi durumlar da dahil olmak üzere, idare tarafından yukarıda belirtilen hallerin mücbir sebep olarak kabul edilebilmesi için; yükleniciden kaynaklanan bir kusurdan ileri gelmemiş olması, taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması, yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemiş bulunması, mücbir sebebin meydana geldiği tarihi izleyen yirmi gün içinde yüklenicinin idareye yazılı olarak bildirimde bulunması ve yetkili merciler tarafından belgelendirilmesi zorunludur.

9.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre teslim edilen mal, hizmet, yapım veya yapılan işin muayene ve kabul işlemleri, idarelerce kurulacak en az kaç kişilik muayene ve kabul komisyonları tarafından yapılır?

Cevap: Teslim edilen mal, hizmet, yapım veya yapılan işin muayene ve kabul işlemleri, idarelerce kurulacak en az üç kişilik muayene ve kabul komisyonları tarafından yapılır. Mal veya yapılan iş yüklenici tarafından idareye teslim edilmedikçe muayene ve kabul işlemleri yapılamaz.

10.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre fiyat farkı ödenmesi öngörülerek ihale edilen işlerde fiyat farkı olarak ödenecek bedelin, sözleşme bedelinde artış meydana gelmesi halinde bu artış tutarının yüzde kaç oranında teminat olarak kabul edilen değerler üzerinden ek kesin teminat alınır?

Cevap: Yüzde 6(altı) oranında teminat olarak kabul edilen değerler üzerinden ek kesin teminat alınır.

11.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre taahhüdün, sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirildiği ve yüklenicinin bu işten dolayı idareye herhangi bir borcunun olmadığı tespit edildikten sonra alınmış olan kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların; tamamı hangi işlemlerden sonra verilir?

Cevap:

a) Yapım işlerinde; varsa eksik ve kusurların giderilerek geçici kabul tutanağının onaylanmasından sonra yarısı, Sosyal Sigortalar Kurumundan ilişiksiz belgesi getirilmesi ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından sonra kalanı,

b) Yapım işleri dışındaki işlerde Sosyal Sigortalar Kurumundan ilişiksiz belgesinin getirildiği saptandıktan sonra; alınan mal veya yapılan iş için bir garanti süresi öngörülmesi halinde yarısı, garanti süresi dolduktan sonra kalanı, garanti süresi öngörülmeyen hallerde ise tamamı,

Yükleniciye iade edilir.

12.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre mahsup işlemi yapılmasına gerek bulunmayan hallerde; yapım işlerinde kesin hesap ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından, diğer işlerde ise işin kabul tarihinden veya varsa garanti süresinin bitim tarihinden itibaren kaç yıl içinde idarenin yazılı uyarısına rağmen talep edilmemesi nedeniyle iade edilemeyen kesin teminat mektupları hükümsüz kalır ve bankasına iade edilir?

Cevap: 2(iki) yıl içinde idarenin yazılı uyarısına rağmen talep edilmemesi nedeniyle iade edilemeyen kesin teminat mektupları hükümsüz kalır ve bankasına iade edilir. Teminat mektubu dışındaki teminatlar sürenin bitiminde Hazineye gelir kaydedilir.

13.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılması ve idare ile yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla, hangi hususlarda sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılabilir?

Cevap: a) İşin yapılma veya teslim yeri. b) İşin süresinden önce yapılması veya teslim edilmesi kaydıyla işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartları.

14.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşme, hangi durumlarda başkasına devredilebilir?

Cevap: Zorunlu hallerde ihale yetkilisinin yazılı izni ile sözleşme, başkasına devredilebilir ancak, devir alacaklarda ilk ihaledeki şartların aranması zorunludur.

15.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre isim ve statü değişikliği gereği yapılan devirler hariç olmak üzere, bir sözleşmenin devredildiği tarihi takibeden kaç yıl içinde aynı yüklenici tarafından başka bir sözleşme devredilemez veya devir alınamaz?

Cevap: 3 (üç) yıl içinde aynı yüklenici tarafından başka bir sözleşme devredilemez veya devir alınamaz. İzinsiz devredilen veya devir alınan veya bir sözleşmenin devredildiği tarihi takibeden üç yıl içinde devredilen veya devir alınan sözleşmeler feshedilerek, devreden ve devir alanlar hakkında 20, 22 ve 26 ncı madde hükümleri uygulanır.

16.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya özgürlüğü kısıtlayıcı bir cezaya mahkumiyeti hallerinde hangi hükümler uygulanır?

Cevap:

a) Yüklenicinin ölümü halinde, sözleşme feshedilmek suretiyle hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilerek kesin teminatları ve varsa diğer alacakları varislerine verilir. Ancak, aynı şartları taşıyan ve talepte bulunan varislere idarenin uygun görmesi halinde, ölüm tarihini izleyen otuz gün içinde varsa ek teminatlar dahil taahhüdün tamamı için gerekli kesin teminatı vermeleri şartıyla sözleşme devredilebilir.

b) Yüklenicinin iflas etmesi halinde, sözleşme feshedilerek yasaklama hariç hakkında 20 ve 22 nci maddeye göre işlem yapılır.

c) Ağır hastalık, tutukluluk veya özgürlüğü kısıtlayıcı bir cezaya mahkumiyeti nedeni ile yüklenicinin taahhüdünü yerine getirememesi halinde, bu durumun oluşunu izleyen otuz gün içinde yüklenicinin teklif edeceği ve ilgili idarenin kabul edeceği birinin vekil tayin edilmesi koşuluyla taahhüde devam edilebilir. Ancak, yüklenicinin kendi serbest iradesi ile vekil tayin edecek durumda olmaması halinde, yerine ilgililerce aynı süre içinde genel hükümlere göre bir yasal temsilci tayin edilmesi istenebilir. Bu hükümlerin uygulanmaması halinde, sözleşme feshedilerek yasaklama hariç haklarında 20 ve 22 nci maddeye göre işlem yapılır.

17.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre Ortak girişimlerce yerine getirilen taahhütlerde, ortak girişimi oluşturan kişilerden birinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu, özgürlüğü kısıtlayıcı bir cezaya mahkum olması veya dağılması sözleşmenin devamına engel olmaz. Ancak, bunlardan biri idareye pilot veya koordinatör ortak olarak bildirilmiş ise, sözleşmenin devamı nasıl olur?

Cevap:

Pilot veya koordinatör ortağın gerçek veya tüzel kişi olmasına göre iflas, ağır hastalık, tutukluluk, özgürlüğü kısıtlayıcı bir cezaya mahkumiyet veya dağılma hallerinde, sözleşme feshedilerek yasaklama hariç haklarında 20 ve 22 nci maddeye göre işlem yapılır. Pilot veya koordinatör ortağın ölümü halinde ise sözleşme feshedilmek suretiyle yapılmış olan işler tasfiye edilerek kesin teminat iade edilir. Bu durumların oluşunu izleyen otuz gün içinde diğer ortakların teklifi ve idarenin uygun görmesi halinde de, teminat dahil o iş için pilot veya koordinatör ortağın yüklenmiş olduğu sorumlulukların üstlenilmesi kaydıyla sözleşme yenilenerek işe devam edilebilir. Pilot veya koordinatör ortak dışındaki ortaklardan birinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu, özgürlüğü kısıtlayıcı bir cezaya mahkum olması veya dağılması halinde, diğer ortaklar teminat dahil işin o ortağa yüklediği sorumlulukları da üstlenerek taahhüdü yerine getirirler.

18.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşme yapıldıktan sonra mücbir sebep halleri dışında yüklenicinin mali acz içinde bulunması nedeniyle taahhüdünü yerine getiremeyeceğini gerekçeleri ile birlikte yazılı olarak bildirmesi halinde yüklenici ile ilgili hangi işlem yapılır?

Cevap: Sözleşme yapıldıktan sonra mücbir sebep halleri dışında yüklenicinin mali acz içinde bulunması nedeniyle taahhüdünü yerine getiremeyeceğini gerekçeleri ile birlikte yazılı olarak bildirmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.

19.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre idare sözleşmeyi hangi hallerde fesheder?

Cevap:

a) Yüklenicinin taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi veya işi süresinde bitirmemesi üzerine, ihale dokümanında belirlenen oranda gecikme cezası uygulanmak üzere, idarenin en az on gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi,

b) Sözleşmenin uygulanması sırasında yüklenicinin 25 inci maddede sayılan yasak fiil veya davranışlarda bulunduğu tespit edilmesi,

Hallerinde, ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.

20.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre yüklenicinin, ihale sürecinde Kamu İhale Kanununa göre yasak fiil veya davranışlarda bulunduğu sözleşme yapıldıktan sonra tespit edilmesi halinde, yüklenici ile ilgili hangi işlem yapılır?

Cevap: Kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Ancak, taahhüdün en az % 80'inin tamamlanmış olması ve taahhüdün tamamlattırılmasında kamu yararı bulunması kaydıyla;

a) İvediliği nedeniyle taahhüdün kalan kısmının yeniden ihale edilmesi için yeterli sürenin bulunmaması,

b) Taahhüdün başka bir yükleniciye yaptırılmasının mümkün olmaması,

c) Yüklenicinin yasak fiil veya davranışının taahhüdünü tamamlamasını engelleyecek nitelikte olmaması,

Hallerinde, idare sözleşmeyi feshetmeksizin yükleniciden taahhüdünü tamamlamasını isteyebilir ve bu takdirde yüklenici taahhüdünü tamamlamak zorundadır. Ancak bu durumda, yüklenici hakkında 26 ncı madde hükmüne göre işlem yapılır ve yükleniciden kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı kadar ceza tahsil edilir. Bu ceza hakedişlerden kesinti yapılmak suretiyle de tahsil edilebilir.

21.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre 19 uncu maddeye göre yüklenicinin fesih talebinin idareye intikali, 20 nci maddenin (a) bendine göre belirlenen sürenin bitimi, 20 nci maddenin (b) bendi ile 21 inci maddeye göre ise tespit tarihi itibarıyla sözleşme feshedilmiş sayılır. Bu tarihleri izleyen kaç gün içinde idare tarafından fesih kararı alınır?

Cevap: Bu tarihleri izleyen 7(yedi)gün içinde idare tarafından fesih kararı alınır Bu karar, karar tarihini izleyen beş gün içinde yükleniciye bildirilir.

22.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre 19, 20 ve 21 inci maddelere göre sözleşmenin feshedilmesi halinde, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar alındığı tarihten gelir kaydedileceği tarihe kadar hangi endekse göre fiyat güncellenir ?

Cevap: 19, 20 ve 21 inci maddelere göre sözleşmenin feshedilmesi halinde, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar alındığı tarihten gelir kaydedileceği tarihe kadar Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanan aylık toptan eşya fiyat endeksine göre güncellenir. Güncellenen tutar ile kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı arasındaki fark yükleniciden tahsil edilir.

23.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshedilmesi halinde hangi işlem yapılır?

Cevap: Mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshedilmesi halinde, hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilerek, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar iade edilir.

24.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshedilmesi halinde hangi işlem yapılır?

Cevap: Mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshedilmesi halinde, hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilerek, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar iade edilir.

25.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre mal ve hizmet alımlarıyla yapım sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan iş; hangi şartlarda aynı yükleniciye yaptırılabilir.

Cevap: a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması, b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması, Şartlarıyla, anahatar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin % 10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen mal ve hizmet alımlarıyla yapım işleri sözleşmelerinde ise % 20 'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir.

26.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre birim fiyat sözleşme ile yürütülen yapım işlerinde, Cumhurbaşkanı bu oranı sözleşme bazında yüzde kaç kadar artırmaya yetkilidir?

Cevap: Birim fiyat sözleşme ile yürütülen yapım işlerinde, Cumhurbaşkanı bu oranı sözleşme bazında yüzde 40(kırk)'a kadar artırmaya yetkilidir

27.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşme bedelinin % 80'inden daha düşük bedelle tamamlanacağı anlaşılan işlerde, yüklenici işi bitirmek zorundadır. Bu durumda yükleniciye, yapmış olduğu gerçek giderleri ve yüklenici kârına karşılık olarak, sözleşme bedelinin % 80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının yüzde kaç geçici kabul tarihindeki fiyatlar üzerinden ödenir?

Cevap: Yüzde 5(beş)'i geçici kabul tarihindeki fiyatlar üzerinden ödenir.

28.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşmenin uygulanması sırasında hangi fiil veya davranışlarda bulunmak yasaktır?

Cevap:

a) Hile, vaat, tehdit, nüfuz kullanma, çıkar sağlama, anlaşma, irtikap, rüşvet suretiyle veya başka yollarla sözleşmeye ilişkin işlemlere fesat karıştırmak veya buna teşebbüs etmek.

b) Sahte belge düzenlemek, kullanmak veya bunlara teşebbüs etmek.

c) Sözleşme konusu işin yapılması veya teslimi sırasında hileli malzeme, araç veya usuller kullanmak, fen ve sanat kurallarına aykırı, eksik, hatalı veya kusurlu imalat yapmak.

d) Taahhüdünü yerine getirirken idareye zarar vermek.

e) Bilgi ve deneyimini idarenin zararına kullanmak veya 29 uncu madde hükümlerine aykırı hareket etmek.

f) Mücbir sebepler dışında, ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak taahhüdünü yerine getirmemek.

g) Sözleşmenin 16 ncı madde hükmüne aykırı olarak devredilmesi veya devir alınması.

29.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşmenin uygulanması sırasında yasak fiil ve davranışlarda bulundukları tespit edilenler hakkında fiil veya davranışlarının özelliğine göre, ne kadar yasaklı olurlar?

Cevap: Bir yıldan az olmamak üzere iki yıla kadar, bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklama kararı verilir.

30.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre ihalelere Katılma yasakları, kim tarafından verilir?

Cevap: Sözleşmeyi uygulayan bakanlık veya ilgili veya bağlı bulunulan bakanlık, herhangi bir bakanlığın ilgili veya bağlı kuruluşu sayılmayan idarelerde bu idarelerin ihale yetkilileri, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise İçişleri Bakanlığı tarafından verilir.

31.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre yasaklama kararları, yasaklamayı gerektiren fiil veya davranışın tespit edildiği tarihi izleyen en geç kaç gün içinde verilir?

Cevap:Yasaklamayı gerektiren fiil veya davranışın tespit edildiği tarihi izleyen en geç 45(kırkbeş) gün içinde verilir. Verilen bu karar Resmi Gazetede yayımlanmak üzere en geç 15(onbeş) gün içinde gönderilir ve yayımı tarihinde yürürlüğe girer. Bu kararlar Kamu İhale Kurumunca izlenerek, kamu ihalelerine katılmaktan yasaklı olanlara ilişkin siciller tutulur.

32.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşmenin uygulanması sırasında yasak fiil ve davranışlarda bulundukları tespit edilenler Türk Ceza Kanununa göre suç teşkil eden fiil veya davranışlarda bulunan gerçek veya tüzel kişiler ile o işteki ortak veya vekilleri hakkında Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre ceza kovuşturması yapılmak üzere yetkili Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur. Hükmolunacak cezanın yanı sıra, yasaklama kararının bitiş tarihinden itibaren uygulanmak şartıyla ne kadar süre bu Kanun kapsamında yer alan bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan mahkeme kararıyla yasaklanırlar?

Cevap: Bir yıldan az olmamak üzere üç yıla kadar yasaklanırlar.

33.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre bu Kanunda belirtilen yasak fiil veya davranışları nedeniyle haklarında mükerrer ceza hükmolunanlar mahkeme kararı ile ne kadar kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanırlar?

Cevap: Mahkeme kararı ile sürekli olarak kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanır.

34.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu kapsamında mahkeme kararı ile yasaklananlar ve ceza hükmolunanlarla ilgili nerelere bildirimde bulunulur?

Cevap: Cumhuriyet Savcılıklarınca sicillerine işlenmek üzere Kamu İhale Kurumuna, meslek sicillerine işlenmek üzere de ilgili meslek odalarına bildirilir.

35.Soru:4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu kapsamında sürekli olarak kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlara ilişkin mahkeme kararları, Kamu İhale Kurumunca bildirim izleyen kaç gün içinde Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle duyurulur?

Cevap:15(onbeş) gün içinde Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle duyurulur

36.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre muayene ve kabul komisyonlarının başkan ve üyeleri, yapı denetim görevlileri ve ihtiyacın karşılanma sürecindeki her aşamada görev alan diğer ilgililerin, görevlerini kanunî gereklere uygun veya tarafsızlıkla yapmadıklarının, taraflardan birinin zararına yol açacak ihmalde veya kusurlu hareketlerde bulunduklarının tespiti halinde, haklarında hangi işlem yapılır?

Cevap: Haklarında ilgili mevzuatları gereğince disiplin cezası uygulanır. Ayrıca, fiil veya davranışlarının özelliğine göre haklarında ceza kovuşturulması da yapılır ve hükmolunacak ceza ile birlikte tarafların uğradıkları zarar ve ziyan genel hükümlere göre kendilerine tazmin ettirilir. Bu Kanuna aykırı fiil veya davranışlardan dolayı hüküm giyen idare görevlileri, bu Kanun kapsamına giren işlerde görevlendirilemezler. Bu Kanun kapsamına giren işlerden dolayı yargı organlarınca herhangi bir ceza verilmiş olanlar, bu Kanun kapsamına giren bütün kamu kurum ve kuruluşlarınca bu Kanun ve ilgili diğer mevzuatın uygulanması ile görevli ve yetkili kadrolara atanamaz ve görev alamazlar.

37.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre yapım işlerinde yüklenici ve alt yükleniciler, yapının fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve zıyandan, yapının tamamı için işe başlama tarihinden itibaren kesin kabul tarihine kadar sorumlu olacağı gibi, kesin kabul onay tarihinden itibaren de kaç yıl süreyle müteselsilen sorumludur?

Cevap: 15(onbeş) yıl süreyle müteselsilen sorumludur. Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre yüklenici ve alt yüklenicilere ikmal ve tazmin ettirilir.

38.Soru: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre yapı denetimini yerine getiren idare görevlileri, denetim eksikliği nedeniyle işin fen ve sanat kural-larına uygun olarak yapılmamasından ortaya çıkan zarar ve ziyandan kaç yıl süre ile yüklenici ile birlikte müteselsilen sorumludur?

Cevap: 15(onbeş) yıl süreyle müteselsilen sorumludur.

39.Soru: Danışmanlık hizmetlerinde; tasarım hatası, uygulama yanlışlığı, dene-tim eksikliği, hatalı yaklaşık maliyet tespiti, işlerin yürürlükteki mevzuata uygun olarak yapılmaması, meslek ahlakına uygun davranılmaması, bilgi ve deneyimin idarenin yararına kullanılmaması ve benzeri nedenlerle meydana gelen zarar ve ziyandan hizmet sunucusu doğrudan, yapı denetimi hizmetinin sunulduğu durumda ise yapım işini üstlenen yüklenici ve alt yüklenicilerle birlikte kaç yıl süre ile müte-selsilen sorumludur?

Cevap: 15(onbeş) yıl süreyle müteselsilen sorumludur.

40.Soru: Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde hangi Kanunlara ilişkin hüküm-ler uygulanır?

Cevap: Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, Kamu İhale Kanununun teminatla-ra ilişkin hükümleri ile Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

BİLGİ TARAMASI

I- İşin miktarı

II- İşin teslim yeri

III- İşin yapılma yeri

IV- İşin süresinden önce yapılması kaydıyla işin süresi

1. 4735 sayılı Kanun'a göre, sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılması ve idare ile yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla, yukarıdaki hususlardan hangisi/hangileri hakkında sözleşmede değişiklik yapılamaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I ve IV
- E) I, III ve IV

2. 4735 sayılı Kanun'a göre yasaklama kararları, yasaklamayı gerektiren fiil ve hâllerin tespit edildiği tarihi izleyen en geç kaç gün içinde verilir?

- A) 15
- B) 30
- C) 45
- D) 60
- E) 75

3. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu uyarınca sözleşme türlerine göre fiyat farkı verilebilmesine ilişkin esas ve usulleri tespit etmeye yetkili birim hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) Kamu İhale Kurumu
- B) Cumhurbaşkanı
- C) TBMM
- D) Kamu İhale Kurumu ile Hazine ve Maliye Bakanlığı
- E) Adalet Bakanlığı

I- Birim fiyat sözleşme

II- Açık sözleşme

III- Karma sözleşme

IV- Münferit sözleşme

4. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre, yukarıdakilerden hangisi/ hangileri bu kanun kapsamında yer alan sözleşme türlerinden değildir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız IV
- D) II ve II
- E) II ve IV

5. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre, fiyat farkı ödenmesi öngörülerek ihale edilen işlerde fiyat farkı olarak ödenecek bedelin, sözleşme bedelinde artış meydana gelmesi halinde ek kesin teminat alınır. Alınan bu ek kesin teminat miktarı ne kadardır?

- A) Artış tutarının % 3'ü
- B) Artış tutarının % 5'i
- C) Artış tutarının % 6 'sı
- D) Artış oranının % 8'i
- E) Artış oranının % 10'u

6. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre, sözleşme imzalandıktan sonra, idare ile yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla, aşağıda belirtilen hususlardan hangisinde sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılamaz?

- A) İşin yapılma yeri
- B) İşin teslim yeri
- C) İşin süresinden önce yapılması kaydıyla ödeme şartları
- D) İşin süresinden önce teslim edilmesi kaydıyla ödeme şartları
- E) İşin süresinden önce yapılması veya teslim edilmesi kaydıyla ödeme miktarı.

7. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre, aşağıda yer alan durumlardan hangisi mücbir sebep değildir?

- A) Sıkıyönetim
- B) Doğal Afet
- C) Kısmi Seferberlik
- D) Kanuni Grev
- E) Genel Salgın Hastalık

8. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi sözleşmede yer alması zorunlu hususlardan biri değildir?

- A) İşin adı, niteliği, türü ve miktarı
- B) Sözleşmenin bedeli, türü ve süresi
- C) Sözleşme konusu işler için ödenecekse fiyat farkının ne şekilde ödeneceği
- D) İşyerinin ve çalışanlarının sigortalanmasına ilişkin şartlar
- E) Hizmetlerde iş tanımı

9. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre, teslim edilen mal, hizmet, yapım veya yapılan işin muayene ve kabul işlemleri, idarelerce kurulacak en az kaç kişilik muayene ve kabul komisyonları tarafından yapılır?

- A) 3
- B) 4
- C) 5
- D) 7
- E) 10

10. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre, mahsup işlemi yapılmasına gerek bulunmayan hallerde; yapım işlerinde kesin hesap ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından, diğer işlerde ise işin kabul tarihinden veya varsa garanti süresinin bitim tarihinden itibaren kaç yıl içinde idarenin yazılı uyarısına rağmen talep edilmemesi nedeniyle iade edilemeyen kesin teminat mektupları hükümsüz kalır?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4
- E) 5

11. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre, yüklenicinin fesih talebinin idareye intikali, belirlenen sürenin bitimi, tespit tarihi itibarıyla sözleşme feshedilmiş sayılır. Bu tarihleri izleyen ne kadar süre içinde idare tarafından fesih kararı alınır?

- A) 1 Gün B) 3 Gün C) 5 Gün D) 7 Gün E) 10 Gün

12. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre, Yapı denetimini yerine getiren idare görevlileri, denetim eksikliği nedeniyle işin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmamasından ortaya çıkan zarar ve ziyandan ne kadar süre yüklenici ile birlikte müteselsilen sorumludur?

- A) 5 yıl B) 10 yıl C) 15 yıl D) 20 yıl E) 25 yıl

I- Bilgi Edinme Hakkı Kanunu

II- Kamu İhale Kanunu

III- Tebligat Kanunu

IV- Borçlar Kanunu

13. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda hüküm bulunmayan hallerde aşağıdaki kanunlardan hangisi/hangileri uygulanır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) III ve IV E) II, III ve IV

14. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre, “İş tamamlandıktan ve kabul işlemi yapıldıktan sonra tespit edilmiş olsa dahi, fiil veya davranışlardan dolayı Türk Ceza Kanununa göre suç teşkil eden fiil veya davranışlarda bulunan gerçek veya tüzel kişiler ile o işteki ortak veya vekilleri hakkında Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre ceza kovuşturması yapılmak üzere yetkili Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur.” hükmolunacak cezanın yanısıra, yüklenicilere idarece verilen yasaklama kararının bitiş tarihinden itibaren uygulanmak şartıyla bir yıldan az olmamak üzere en fazla kaç yıla kadar bu Kanun kapsamında yer alan bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan mahkeme kararıyla yasaklanırlar?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5 E) 10

15. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre, yapı denetimini yerine getiren idare görevlileri, denetim eksikliği nedeniyle işin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmamasından ortaya çıkan zarar ve ziyandan kaç yıl süre ile yüklenici ile birlikte müteselsilen sorumludur?

- A) 3 B) 5 C) 7 D) 10 E) 15

I. Bu Kanun'un uygulanmasında uygulama birliğini sağlamak üzere mal veya hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Tip Sözleşmeler Resmî Gazete'de yayımlanır.

II. Mal ve hizmet alımlarında, Kurumun uygun görüşü alınmaksızın istekliler tarafından hazırlanması mutlak olan sözleşmeler kullanılabilir.

III. İdarelerce yapılacak sözleşmeler Tip Sözleşme hükümleri esas alınarak düzenlenir.

16. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre "Tip Sözleşmeler" ile ilgili yukarıdakilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

17. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre hangi sözleşme türünde belirtilmesi zorunlu olan hususları belirlemeye Kurum yetkilidir?

- A) Karma sözleşme
B) Toplam bedel üzerinden birim fiyat sözleşme
C) Toplam bedel üzerinden götürü bedel sözleşme
D) Toplam bedel üzerinden anahtar teslimi götürü bedel sözleşme
E) Çerçeve anlaşmaya dayalı olarak idare ile yüklenici arasında imzalanan münferit sözleşme

18. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre Teslim edilen mal, hizmet, yapım veya yapılan işin muayene ve kabul işlemleri, idarelerce kurulacak en az kaç kişilik muayene ve kabul komisyonları tarafından yapılır?

- A) 2
- B) 3
- C) 5
- D) 6
- E) 7

19. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre ihalelere katılmaktan yasaklama kararları, yasaklamayı gerektiren fiil veya davranışın tespit edildiği tarihi izleyen en geç kaç gün içinde verilir?

- A) On
- B) On beş
- C) Yirmi
- D) Otuz
- E) Kırk beş

CEVAP ANAHTARI

1.A	2.C	3.B	4.B	5.C	6.E	7.A	8.D
9.A	10.B	11.D	12.C	13.E	14.B	15.E	16.C
17.E	18.B	19.E					

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

BİLGİ EDİNME HAKKI KANUNU (4982)

BİLGİ EDİNME HAKKI KANUNU (4982)

SORU-CEVAP

1. Soru: Bu Kanunun Kapsamı nedir?

Cevap: Bu Kanun; kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinde uygulanır.

2. Soru: Bu kanunda geçen “Kurul” tanımı hangi birimi ifade eder?

Cevap: Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunu

3. Soru: “Bilgi edinme hakkı” *kapsamında* bu Kanun hükümlerinden kimler yararlanabilir?

Cevap: Herkes bilgi edinme hakkına sahiptir. Türkiye’de ikamet eden yabancılar ile Türkiye’de faaliyette bulunan yabancı tüzel kişiler, isteyecekleri bilgi kendileriyle veya faaliyet alanlarıyla ilgili olmak kaydıyla ve karşılıklılık ilkesi çerçevesinde yararlanırlar.

4. Soru: Bilgi edinme başvuru dilekçesi hangi bilgileri içermelidir?

Cevap:

- ✓ Başvuru sahibinin adı ve soyadı,
- ✓ İmzası,
- ✓ Oturma yeri veya iş adresini,
- ✓ Başvuru sahibi tüzel kişi ise tüzel kişinin unvanı ve adresi ile yetkili kişinin imzasını ve yetki belgesini içeren dilekçe ile istenen bilgi veya belgenin bulunduğu kurum veya kuruluşa yapılır.

5. Soru: İstenen bilgi veya belge, başvuru kurum ve kuruluştan başka bir yerde bulunuyorsa nasıl bir işlem yapılır?

Cevap: Başvuru dilekçesi bu kurum ve kuruluşa gönderilir ve durum ilgiliye yazılı olarak bildirilir.

6. Soru: “Yayımlanmış veya kamuya açıklanmış bilgi veya belgeler” ile ilgili bilgi edinme başvuruları hakkında nasıl bir işlem yapılır?

Cevap: Kurum ve kuruluşlarca yayımlanmış veya yayın, broşür, ilân ve benzeri yollarla kamuya açıklanmış bilgi veya belgeler, bilgi edinme başvurularına konu olamaz. Ancak, yayımlanmış veya kamuya açıklanmış bilgi veya belgelerin ne şekilde, ne zaman ve nerede yayımlandığı veya açıklandığı başvurulara bildirilir.

7. Soru: İstenen bilgi veya belgelerde, gizlilik dereceli veya açıklanması yasaklanan bilgiler ile açıklanabilir nitelikte olanlar birlikte bulunuyorsa nasıl bir işlem yapılır?

Cevap: İstenen bilgi veya belgelerde, gizlilik dereceli veya açıklanması yasaklanan bilgiler ile açıklanabilir nitelikte olanlar birlikte bulunuyor ve bunlar birbirlerinden

ayrılabilirse, söz konusu bilgi veya belge, gizlilik dereceli veya açıklanması yasaklanan bilgiler çıkarıldıktan sonra başvuranın bilgisine sunulur. Ayırma gerekçesi başvurana yazılı olarak bildirilir.

8. Soru: Bilgi veya belgenin niteliği gereği kopyasının verilmesinin mümkün olmadığı veya kopya çıkarılmasının aslına zarar vereceği hâllerde, kurum ve kuruluşlar nasıl bir işlem yaparlar?

Cevap: İlgilinin;

- ✓ Yazılı veya basılı belgeler için, söz konusu belgenin aslını incelemesi ve not alabilmesini,
- ✓ Ses kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde bunları dinleyebilmesini,
- ✓ Görüntü kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde bunları izleyebilmesini,

Sağlarlar.

9. Soru: Kurum ve kuruluşlar, başvuru üzerine istenen bilgi veya belgeye erişimi kaç iş günü içinde sağlarlar?

Cevap: 15 (onbeş)

10. Soru: İstenen bilgi veya belgenin, başvuru kurum ve kuruluş içindeki başka bir birimden sağlanması; başvuru ile ilgili olarak bir başka kurum ve kuruluşun görüşünün alınmasının gerekmesi veya başvuru içeriğinin birden fazla kurum ve kuruluşu ilgilendirmesi durumlarında bilgi veya belgeye erişim kaç iş günü içinde sağlanır?

Cevap: 30 (otuz)

11. Soru: Başvuru sahibi kaç iş günü içinde bilgi veya belgelere erişim ücretini ödemezse talebinden vazgeçmiş sayılır?

Cevap: 15 (onbeş)

12. Soru: Bilgi edinme istemi reddedilen başvuru sahibi, yargı yoluna başvurmadan önce kararın tebliğinden itibaren kaç gün içinde Kurula itiraz edebilir?

Cevap: 15 (onbeş)

13. Soru: Kurul, Bilgi edinme istemi reddedilen başvuru sahibinin itirazı konusundaki kararını kaç iş günü içinde verir?

Cevap: 30 (otuz)

14. Soru: Kurum ve kuruluşlar, Kurulun istediği her türlü bilgi veya belgeyi kaç iş günü içinde vermekle yükümlüdürler?

Cevap: 15 (onbeş)

15. Soru: Bilgi edinme başvurusuyla ilgili yapılacak itirazlar üzerine, verilen kararları incelemek ve kurum ve kuruluşlar için bilgi edinme hakkının kullanılmasına ilişkin olarak kararlar vermek üzere oluşturulan kurul hangisidir?

Cevap: Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu

16. Soru: Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu kaç üyeden oluşur?

Cevap: 9 (dokuz)

17. Soru: Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu üyeleri kimler arasından seçilir?

Cevap:

- ✓ Birer üyesi Yargıtay ve Danıştay genel kurullarının kendi kurumları içinden önerecekleri ikişer aday,
- ✓ Birer üyesi ceza hukuku, idare hukuku ve anayasa hukuku alanlarında profesör veya doçent unvanına sahip kişiler,
- ✓ Bir üyesi Türkiye Barolar Birliğinin baro başkanı seçilme yeterliliğine sahip kişiler içinden göstereceği iki aday,
- ✓ İki üyesi en az genel müdür düzeyinde görev yapmakta olanlar
- ✓ Bir üyesi Adalet Bakanının önerisi üzerine bu Bakanlıkta idarî görevlerde çalışan hâkimler, arasından Cumhurbaşkanınca seçilecek dokuz üyeden oluşur.

18. Soru: Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu ne sıklıkla toplanır?

Cevap: Kurul, en az ayda bir defa veya ihtiyaç duyulduğu her zaman Başkanın çağırısı üzerine toplanır.

19. Soru: Kurul üyelerinin görev süreleri kaç yıldır?

Cevap: 4 (dört)

20. Soru: Kurulun sekretarya hizmetleri hangi kurum tarafından yerine getirilir?

Cevap: Adalet Bakanlığı

21. Soru: “Bilgi Edinme Hakkı Sınırları” bakımından hangi hususlar bu Kanun kapsamı dışındadır?

Cevap:

- ✓ Açıklanması hâlinde Devletin emniyetine, dış ilişkilerine, millî savunmasına ve millî güvenliğine açıkça zarar verecek ve niteliği itibarıyla Devlet sırrı olan gizlilik dereceli bilgi veya belgeler, bilgi edinme hakkı kapsamı dışındadır.
- ✓ Açıklanması ya da zamanından önce açıklanması hâlinde, ülkenin ekonomik çıkarlarına zarar verecek veya haksız rekabet ve kazanca sebep olacak bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır.

✓ Sivil ve askerî istihbarat birimlerinin görev ve faaliyetlerine ilişkin bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır. (Ancak, bu bilgi ve belgeler kişilerin çalışma hayatını ve meslek onurunu etkileyecek nitelikte ise, istihbarata ilişkin bilgi ve belgeler bilgi edinme hakkı kapsamı içindedir.)

✓ Kurum ve kuruluşların yetkili birimlerince yürütülen idarî soruşturmalarla ilgili olup,

açıklanması veya zamanından önce açıklanması hâlinde;

a) Kişilerin özel hayatına açıkça haksız müdahale sonucunu doğuracak,
b) Kişilerin veya soruşturmayı yürüten görevlilerin hayatını ya da güvenliğini tehlikeye sokacak,

c) Soruşturmanın güvenliğini tehlikeye düşürecek,
d) Gizli kalması gereken bilgi kaynağının açığa çıkmasına neden olacak veya soruşturma ile ilgili benzeri bilgi ve bilgi kaynaklarının temin edilmesini güçleştirecek,
Bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır.

✓ Açıklanması veya zamanından önce açıklanması hâlinde;
a) Suç işlenmesine yol açacak,
b) Suçların önlenmesi ve soruşturulması ya da suçluların kanunî yollarla yakalanıp kovuşturulmasını tehlikeye düşürecek,

c) Yargılama görevinin gereğince yerine getirilmesini engelleyecek,
d) Hakkında dava açılmış bir kişinin adil yargılanma hakkını ihlâl edecek,
Nitelikteki bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır.

✓ Kişinin izin verdiği hâller saklı kalmak üzere, özel hayatın gizliliği kapsamında, açıklanması hâlinde kişinin sağlık bilgileri ile özel ve aile hayatına, şeref ve haysiyetine, meslekî ve ekonomik değerlerine haksız müdahale oluşturacak bilgi veya belgeler, bilgi edinme hakkı kapsamı dışındadır.

✓ Haberleşmenin gizliliği esasını ihlâl edecek bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır.

✓ Kanunlarda ticarî sır olarak nitelenen bilgi veya belgeler ile, kurum ve kuruluşlar tarafından gerçek veya tüzel kişilerden gizli kalması kaydıyla sağlanan ticarî ve malî bilgiler, bu Kanun kapsamı dışındadır.

✓ Kurum ve kuruluşların, kamuoyunu ilgilendirmeyen ve sadece kendi personeli ile kurum içi uygulamalarına ilişkin düzenlemeler hakkındaki bilgi veya belgeler, bilgi edinme hakkının kapsamı dışındadır. (Ancak, söz konusu düzenlemelerden etkilenen kurum çalışanlarının bilgi edinme hakları saklıdır.)

✓ Tavsiye ve mütalaa talepleri bu Kanun kapsamı dışındadır.

22. Soru: “Bilgi Edinme Hakkı Sınırları” bakımından hangi hususlar bu Kanun kapsamındadır?

Cevap:

- ✓ Yargı denetimi dışında kalan idarî işlemlerden kişinin çalışma hayatını ve mesleki onurunu etkileyecek nitelikte olanlar, bu Kanun kapsamına dahildir.
- ✓ Kamu yararının gerektirdiği hâllerde, kişisel bilgi veya belgeler, kurum ve kuruluşlar tarafından, ilgili kişiye en az yedi gün önceden haber verilerek yazılı rızası alınmak koşuluyla açıklanabilir.
- ✓ Kurum ve kuruluşların faaliyetlerini yürütmek üzere, elde ettikleri görüş, bilgi notu, teklif ve tavsiye niteliğindeki bilgi veya belgeler, kurum ve kuruluş tarafından aksi kararlaştırılmadıkça bilgi edinme hakkı kapsamındadır.
- ✓ Bilimsel, kültürel, istatistik, teknik, tıbbî, malî, hukukî ve benzeri uzmanlık alanlarında yasal olarak görüş verme yükümlülüğü bulunan kişi, birim ya da kurumların görüşleri, kurum ve kuruluşların alacakları kararlara esas teşkil etmesi kaydıyla bilgi edinme istemlerine açıktır.
- ✓ Gizliliği kaldırılmış olan bilgi veya belgeler, bu Kanunda belirtilen diğer istisnalar kapsamına girmiyor ise, bilgi edinme başvurularına açık hâle gelir.
- ✓ Fikir ve sanat eserlerine ilişkin olarak yapılacak bilgi edinme başvuruları hakkında ilgili kanun hükümleri uygulanır.

23. Soru: Kamu yararının gerektirdiği hâllerde, kişisel bilgi veya belgeler, kurum ve kuruluşlar tarafından, ilgili kişiye en az kaç gün önceden haber verilerek yazılı rızası alınmak koşuluyla açıklanabilir?

Cevap: 7 (yedi)

24. Soru: Kurum ve kuruluşlar, bir önceki yıla ait olmak üzere hazırlayarak Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna gönderecekleri raporlar hangi hususları içerir?

Cevap:

- ✓ Kendilerine yapılan bilgi edinme başvurularının sayısını,
- ✓ Olumlu cevaplanarak bilgi veya belgelere erişim sağlanan başvuru sayısını,
- ✓ Reddedilen başvuru sayısı ve bunların dağılımını gösterir istatistik bilgileri,
- ✓ Gizli ya da sır niteliğindeki bilgiler çıkarılarak ya da bu nitelikteki bilgiler ayrılarak bilgi veya belgelere erişim sağlanan başvuru sayısını,
- ✓ Başvurunun reddedilmesi üzerine itiraz edilen başvuru sayısı ile bunların sonuçlarını,

25. Soru: Kurum ve kuruluşlar, bir önceki yıla ait olmak üzere hazırlayacakları raporları, her yıl hangi ayın sonuna kadar Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna gönderirler?

Cevap: Şubat

26. Soru: Kurul, hazırlayacağı genel raporu, söz konusu kurum ve kuruluşların raporları ile birlikte her yıl hangi ayın sonuna kadar Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderir?

Cevap: Nisan

27. Soru: Bu raporlar ne zaman Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kamuoyuna açıklanır?

Cevap: Takip eden iki ay içinde

28. Soru: Bu Kanun hükümlerini kim yürütür?

Cevap: Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BİLGİ TARAMASI

1. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’na göre, “bilgi edinme hakkının sınırları” ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi bu Kanun kapsamı dışında olan adli soruşturma ve kovuşturmayla ilişkin bilgi veya belgelerdendir?

- A) Gizli kalması gereken bilgi kaynağının açığa çıkmasına neden olacak veya soruşturma ile ilgili benzeri bilgi ve bilgi kaynaklarının temin edilmesini güçleştirecek bilgi veya belgeler
- B) Kişilerin özel hayatına açıkça haksız müdahale sonucunu doğuracak bilgi veya belgeler
- C) Soruşturmanın güvenliğini tehlikeye düşürecek bilgi veya belgeler
- D) Açıklanması ya da zamanından önce açıklanması hâlinde, ülkenin ekonomik çıkarlarına zarar verecek veya haksız rekabet ve kazanca sebep olacak bilgi veya belgeler
- E) Suç işlenmesine yol açacak bilgi veya belgeler

2. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’na göre başvuru içeriğinin birden fazla kurum ve kuruluşu ilgilendirmesi durumlarında bilgi ve belgeye erişimi kaç iş günü içerisinde sağlarlar?

- A) 5
- B) 10
- C) 15
- D) 20
- E) 30

3. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’na göre başvuru dilekçesinde aşağıdakilerden hangisinin bulunması zorunlu değildir?

- A) Ad-Soyadı
- B) İmza
- C) Telefon
- D) Başvuru sahibi Tüzel kişi ise tüzel kişinin unvanı
- E) Oturma Yeri veya İş adresi

4. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’na göre “Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu” kaç üyeden oluşur?

- A) 3 B) 6 C) 9 D) 10 E) 12

5. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’na göre bilgi veya belgelere erişim için gereken maliyet tutarının idare tarafından başvuru sahibine bildirilmesiyle başvuru sahibi kaç iş günü içerisinde ücreti ödemelidir?

- A) 10 B) 15 C) 20 D) 30 E) 40

I. Kurum ve kuruluşlar, başvuru sahibine istenen belgenin onaylı bir kopyasını verirler.

II. Kurum ve kuruluşlar, bilgi edinme başvurularıyla ilgili cevaplarını sadece elektronik ortamda başvuru sahibine bildirirler.

III. Dilekçede, istenen bilgi veya belgeler açıkça belirtilir.

IV. Başvuru sahibi 20 (yirmi) iş günü içinde ücreti ödemezse talebinden vazgeçmiş sayılır.

6. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’na göre yukarıdaki “bilgi edinme başvurusu” ile ilgili bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) I ve III B) III ve IV C) II ve IV D) II ve III E) I ve IV

7. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’na göre bilgi edinme istemi reddedilen başvuru sahibi, yargı yoluna başvurmadan önce kararın tebliğinden itibaren kaç gün içinde kurula itiraz edebilir?

- A) 5 B) 10 C) 15 D) 20 E) 30

8. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’na göre Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu itirazları kaç iş günü içinde karara bağlar?

- A) 30 B) 25 C) 20 D) 15 E) 10

9. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na göre Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu'nun sekretarya hizmetleri hangi kurum tarafından yerine getirilir?

- A) Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı
- B) İçişleri Bakanlığı
- C) Milli Eğitim Bakanlığı
- D) TBMM
- E) Adalet Bakanlığı

10. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na göre Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu üyelerinin görev süresi kaç yıldır?

- A) 5
- B) 4
- C) 3
- D) 2
- E) 1

11. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na göre Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kurul 10 kişiden oluşur.
- B) En az ayda bir defa toplanır.
- C) Başkanın çağırısı ile toplanır.
- D) Kurulun Sekretarya hizmetleri Adalet Bakanlığı tarafından yerine getirilir.
- E) Kurulun görev ve çalışmalarına ilişkin esas ve usuller Cumhurbaşkanlığınca hazırlanarak yürürlüğe konulacak bir yönetmelikle düzenlenir.

12. Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu üyeliğine seçilenler arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Yargıtay'dan üye
- B) Danıştay'dan üye
- C) Genel Müdür Düzeyinde üye
- D) İdare Hukuku Uzmanı
- E) Türkiye Barolar Birliğinden üye

13. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi bu Kanun kapsamı dışındadır?

- A) Gizliliği kaldırılmış olan bilgi veya belgeler
- B) Haberleşmenin gizliliği esasını ihlâl edecek bilgi veya belgeler
- C) Kurum ve Kuruluşların tavsiye niteliğindeki bilgi veya belgeleri
- D) Kurum ve kuruluşların teklif niteliğinde olan belgeleri
- E) Yargı denetimi dışında kalan idarî işlemlerden kişinin çalışma hayatını ve mesleki onurunu etkileyecek nitelikte olanlar

14. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi bu kanun kapsamında yer alır?

- A) Açıklanması halinde özel hayatın gizliliğini ihlal edecek belgeler
- B) Adlî soruşturma ve kovuşturmayla ilişkin bilgi veya belgelerin açıklanması
- C) Hakkında dava açılmış bir kişinin adil yargılanma hakkını ihlâl edecek belgeler
- D) Bilimsel, tıbbi, istatistikî vb. gibi yasal olarak görüş verme yükümlülüğü bulunan kişinin görüşleri
- E) Kanunlarda ticarî sır olarak nitelenen bilgi veya belgeler

15. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na göre kurum ve kuruluşlarca hazırlanan ve Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kuruluna gönderilen raporların içeriğinde aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Olumlu cevaplanarak bilgi veya belgelere erişim sağlanan başvuru sayısı
- B) Gizli bilgiler ayrılarak bilgi veya belgelere erişim sağlanan başvuru sayısı
- C) Başvurunun reddedilmesi üzerine itiraz edilen başvuru sayısı ile bunların sonuçları
- D) Bilgi veya belgelere erişim sağlayanların görüşleri
- E) Kendilerine yapılan bilgi edinme başvurularının sayısı

CEVAP ANAHTARI							
1.E	2.E	3.C	4.C	5.B	6.A	7.C	8.A
9.E	10.B	11.A	12.D	13.B	14.D	15.D	

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI

İL İDARESİ KANUNU (5442)

İL İDARESİ KANUNU(5442)

SORU-CEVAP

1.Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından hangi kriterlere göre illere; iller ilçelere ve ilçeler de bucaklara bölünmüştür?

Cevap: Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından coğrafya durumuna, iktisadi şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre illere; iller ilçelere ve ilçeler de bucaklara bölünmüştür.

2. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre İl ve ilçe kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçenin başka bir il'e bağlanması hangi düzenleme ile yapılır?

Cevap: Kanun ile yapılır.

3. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Bucak kurulması, kaldırılması, merkezinin belirtilmesi, il ilçe ve bucak sınırlarının ve bucak adlarının değiştirilmesi bir köyün veya kasabanın veya bucağın başka bir il ve ilçeye bağlanması, mühim mevki ve tabii arazi adlarının değiştirilmesi nasıl yapılır?

Cevap: Cumhurbaşkanı onayı ile yapılır.

4. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre yeniden köy kurulması veya yerinin değiştirilmesi nasıl yapılır?

Cevap: Bayındırlık(Çevre ve şehircilik) ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarının mütalaası alınmak suretiyle;

5.Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Köy ve kasabaların aynı ilçe içinde bir bucaktan başka bir bucağa bağlanması, köy adlarının değiştirilmesi, köylerin birleştirilmesi ve ayrılması, bir köy, mahalle veya semtin o köyden ayrılıp başka bir köy ile birleştirilmesi nasıl yapılır?

Cevap: İçişleri Bakanlığının tasvibiyle yapılır.

6. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Kaza kurulmasında ve kaldırılmasında, bir kazanın başka bir vilayete bağlanmasında ve merkezinin belirtilmesinde, sınırlarının değiştirilmesi nasıl yapılır?

Cevap: ilgili vilayetler idare heyetleriyle umumi meclislerinin mütalaaları alınır.

7. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre illere, ilçelere, bucaklara hangi isimler verilir?

Cevap: Merkez yapılan şehir, kasaba veya köyün adı verilir. Şu Kadar ki, bunların coğrafi veya tarihi bir sanı varsa o da isim olarak verilebilir.

8. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre illerin idaresi hangi yönetim esasına dayanır?

Cevap: İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır. İllerde genel idare teşkilatı il, ilçe ve bucak bölümlerine uygun olarak düzenlenir. Belli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, birden çok ili içine alan çevrede, bu hizmetler için yetki genişliğine sahip kuruluşlar meydana getirilebilir.

9. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre il genel idaresinin başı ve mercii validir. Bakanlıkların kuruluş mevzuatına göre illerde lüzumu kadar teşkilat bulunur. Bu teşkilatın her birinin başında bulunanlar il idare şube başkanlarıdır. Bunların emri altında çalışanlar ilin ikinci derecede memurlarıdır. Bu teşkilat valinin emri altındadır. Kimler Bu madde hükmünden müstesnadır?

Cevap: Hakimler Kanunu ile İcra ve İflas Kanununda yazılı yargıç, Cumhuriyet savcısı ve yargıç sınıfında bulunanlarla bu kanunlarda yazılı adalet memurları, askeri birlikler, askeri fabrika ve müesseseler, askerlik daire ve şubeleri bu madde hükmünden müstesnadır

10. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Valiliğin yazı işlerinin düzenlenmesinden kim sorumludur?

Cevap: İllerde, valilerin tayin ve tesbit ettiği işlerde yardımcılığını ve valinin bulunmadığı zamanlarda vekilliğini yapmak üzere vali muavinleri bulunur. Valiliğin yazı işlerinin düzenlenmesinden de vali muavini sorumludur.

11. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Valilerin hukuki durumları, görev ve yetkileri nelerdir?

Cevap: Vali, ilde Cumhurbaşkanının temsilcisi ve idari yürütme vasıtasıdır.

Bu sıfatla :

A) Valiler, ilin genel idaresinden Cumhurbaşkanına karşı sorumludur. Cumhurbaşkanını yardımcıları ve bakanlar, görevlerine ait işleri için valilere re'sen emir ve talimat verirler.

B) Bakanlıklar ve tüzelkişiliği haiz genel müdürlükler, il genel idare teşkilatına ait bütün işleri doğrudan doğruya valiliklere yazarlar. Valilikler de illere ait işler için ilgili Bakanlık veya tüzelkişiliği haiz genel müdürlüklerle doğrudan doğruya muhaberede bulunurlar. Ancak valiler hesabata ve teknik hususlara ait işlerde idare şube başkanlarına vali adına imza yetkisi verebilirler.

C) Vali, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuatın neşir ve ilanını ve uygulanmasını sağlamak ve talimat ve emirleri yürütmekle ödevlidir. Bu işlerin gerçekleştirilmesi için gereken bütün tedbirleri almaya yetkilidir.

Ç) Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuatın verdiği yetkiyi kullanmak ve bunların yüklediği ödevleri yerine getirmek için valiler genel emirler çıkarabilir ve bunları ilan ederler.

D) Vali, dördüncü maddenin son fıkrasında belirtilen adli ve askeri teşkilat dışında kalan bütün Devlet daire, müessese ve işletmelerini, özel işyerlerini, özel idare, belediye köy idareleriyle bunlara bağlı tekmil müesseseleri denetler, teftiş eder. Bu denetleme ve teftiş Bakanlık veya genel müdürlük müfettişleriyle veya bu dairelerin amir ve memurlarıyla de yaptırabilir.

E) İlin her yönden genel idare ve genel gidişini düzenlemek ve denetlemekten sorumludur.

F) Vali, ilde teşkilatı veya görevli memuru bulunmayan işlerin yürütülmesini, bu işlerin görülmesiyle yakın ilgisi bulunan her hangi bir idare şube veya daire başkanından isteyebilir. Bu suretle verilen işlerin yapılması mecburidir.

G) Vali, il içindeki idare ve müesseselerde çalışan uzman veya fen kollarına dahil memur ve müstahdemlerden asli vazifelerine hâle getirmemek şartıyla ilin genel ve mahalli hizmetlerine müteallik işlerin görülmesini isteyebilir. Bu memurlar verilen işleri yapmakla ödevlidirler. Vali, keyfiyetten ilgili Bakanlığa ve tüzelkişiliği haiz genel müdürlüğe bilgi verir.

H) Vali, Devlet gelirlerinin tahakkuk ve tahsilini ve ödeme işlerinin muntazam bir şekilde yapılmasını ve gelir kaynaklarının gelişmesini sağlamak için tedbirler alır ve uygular, lüzumunda bu maksatla ilgili Bakanlıklara ve genel müdürlüklere tekliflerde bulunur.

İ) Vali, Devlet, il, belediye, köy ve diğer kamu tüzelkişiliklerine ait genel ve özel mülklerin yangın ve benzeri tehlikelere karşı korunmasını, iyi halde tutulmasını, değerlendirilmesini ve iyi halde idaresini sağlayacak tedbirlerin uygulanmasını ilgililerden ister ve denetler.

J) Vali, il, ilçe, bucak merkezlerinde ve çevrelerinde kirali, kirasız binalarda vazife gören bütün Devlet dairelerini mahallin hizmet şartlarına ve Hazine menfaatine en uygun şekilde bir veya birkaç binada toplamak üzere gereken tedbirleri aldırır ve uygulanmasını denetler.

K) Vali, Cumhuriyet Bayramında ilde yapılacak resmi törenlere başkanlık yapar ve tebrikleri kabul eder.

12. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Genel kolluk kuvvetlerinin imkân ve kabiliyetlerini aşan durumlarda terörle mücadele için gerekli olması veya terör eylemlerinin kamu düzenini ciddi şekilde bozması hâlinde, Türk Silahlı Kuvvetleri nasıl görevlendirilir?

Cevap: Genel kolluk kuvvetlerinin imkân ve kabiliyetlerini aşan durumlarda terörle mücadele için gerekli olması veya terör eylemlerinin kamu düzenini ciddi şekilde

bozması hâlinde, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine Cumhurbaşkanı kararıyla Türk Silahlı Kuvvetleri görevlendirilebilir. Cumhurbaşkanı kararında; görevin kapsam ve süresi, görev alanı, istihbarat yetkisinin kapsamı, destek silahlarının kullanımına yönelik tahditler, görevlendirilen birliklerin mülki amirler ve genel kolluk kuvvetleri ile ilişkileri, ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından alınması gereken tedbirler, icra edilecek görevlerin planlanması ve izlenmesi ile gerek görülen diğer hususlar gösterilir. Görevlendirilecek Türk Silahlı Kuvvetleri birliklerinin çapı, teşkilatı, konuşlandırılacağı yerler, emir komuta ilişkileri, kuvvet kaydırılması ve bu kapsamda gerekli görülen diğer hususlar Genelkurmay Başkanlığı tarafından belirlenir.

13. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Valilerin güvenlik ile ilgili görev ve yetkileri nelerdir?

Cevap:

A) Vali, il sınırları içinde bulunan genel ve özel bütün kolluk kuvvet ve teşkilatının amiridir. Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenliğini korumak için gereken tedbirleri alır. Bu maksatla Devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerini istihdam eder, bu teşkilat amir ve memurları vali tarafından verilen emirleri derhal yerine getirmekle yükümlüdür.

B) Memleketin sınır ve kıyı emniyetini ve sınır ve kıyı emniyetiyle ilgili bütün işleri, yürürlükte bulunan hükümlere göre sağlar ve yürütür.

C) İl sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindendir. Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır. Vali, kamu düzeni veya güvenliğinin olağan hayatı durduracak veya kesintiye uğratacak şekilde bozulduğu ya da bozulacağına ilişkin ciddi belirtilerin bulunduğu hâllerde on beş günü geçmemek üzere ildeki belirli yerlere girişi ve çıkışı kamu düzeni ya da kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler için sınırlayabilir; belli yerlerde veya saatlerde kişilerin dolaşmalarını, toplanmalarını, araçların seyirlerini düzenleyebilir veya kısıtlayabilir ve ruhsatlı da olsa her çeşit silah ve merminin taşınması ve naklini yasaklayabilir. Bu fıkra kapsamında alınan ve ilan olunan karar ve tedbirlere uymayanlar hakkında 66 ncı madde hükmü uygulanır.

Ç) Jandarma, polis, gümrük muhafaza ve diğer özel kolluk kuvvetlerinin bütün ast ve üstlerinin il içine munhasır olmak üzere geçici veya sürekli olarak vali tarafından yerleri değiştirilebilir ve bundan hemen İçişleri, Gümrük ve Tekel Bakanlıklarına bilgi verir.

D) Valiler, ilde çıkabilecek veya çıkan olayların, emrindeki kuvvetlerle önlenmesini mümkün görmedikleri veya önleyemedikleri; aldıkları tedbirlerin bu kuvvetlerle uygulanmasını mümkün görmedikleri veya uygulayamadıkları takdirde, diğer illerin kolluk kuvvetleriyle bu iş için tahsis edilen diğer kuvvetlerden yararlanmak amacıyla, İçişleri Bakanlığından ve gerekirse Kara Kuvvetleri Ko-

mutanlığının sınır birlikleri dahil olmak üzere en yakın kara, deniz ve hava birlik komutanlığından mümkün olan en hızlı vasıtalar ile müracaat ederek yardım isterler. Bu durumlarda ihtiyaç duyulan kuvvetlerin İçişleri Bakanlığından veya askeri birliklerden veya her iki makamdan talep edilmesi hususu, yardım talebinde bulunan vali tarafından takdir edilir. Valinin yaptığı yardım istemi geciktirilmeksizin yerine getirilir. Acil durumlarda bu istek sonradan yazılı şekle dönüştürülmek kaydıyla sözlü olarak yapılabilir.

E) Devlete, özel idareye, belediye ve köylere ait olan veya bunlara bağlı bulunan veya bunların gözetim ve denetimi altında iş gören daire ve müesseselerle diğer bütün gerçek ve tüzelkişiler tarafından işletilen mali, ticari, sınai ve iktisadi müesseseler, işletmeler, ambarlar, depolar ve sair uzman, fen adamı, teknisyen, işçi gibi personel bulunduran yerler Devlet ve memleket emniyet ve asayiş ve iş hayatının düzenlenmesi bakımından valinin gözetim ve denetimi altındadırlar. Buralarda bulunan ve çalışanların kimlik ve nitelikleri hakkında valiler bu yerlerden bilgi isteyebilirler. İstenilen bilgiler hemen verilir.

F) Valiler, halkın askerlik muameleleri hakkındaki müracaat ve şikayetlerini kabul ederler. Askerlik şubelerine ve dairelerine yazarlar Cevabı kafi görmedikleri takdirde askerlik şubelerinin bağlı bulunduğu bölge, tümen veya korkomutanlıklarına ve Milli Savunma Bakanlığına müracaat ederler. Bu makamlar tarafından lazımgelen soruşturma yapılarak kanuni gereği ifa edilir ve sonucundan valilere bilgi verilir.

G) Vali, lüzumu hâlinde, kolluk amir ve memurlarına suç faillerinin bulunması için gereken emirleri verebilir. Kolluk bu emirleri, mevzuatta belirlenen usule uygun olarak yerine getirir.

H) Vali, kamu düzenini ve güvenliğini veya kişilerin can ve mal emniyetini sağlamak amacıyla aldığı tedbir ve kararların uygulanması için adli kuruluşlar ile (D) fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla askerî kuruluşlar dışında, mahallî idareler dâhil bütün kamu kurum ve kuruluşlarının itfaiye, ambulans, çekici, iş makinesi ve tedbirlerin zorunlu kıldığı diğer araç ve gereçlerinden yararlanabilir, personeline görev verebilir. Kamu kurum ve kuruluşları, valinin bu konudaki emir ve talimatlarını yerine getirmek zorundadır. Aksi takdirde vali, emir ve talimatlarını kolluk aracılığıyla uygular. Bu fıkradaki yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya geciktirilmesi sebebiyle oluşan kamu zararı ile gerçek ve tüzel kişilerin Devlet tarafından karşılanan zararları ilgili idarece genel hükümlere göre sorumlu kamu görevlilerinden tazmin edilir.

Vali; kamu düzeni ve güvenliği ile kişilerin can ve mal emniyetinin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, trafik güvenliği ve kontrolünün sağlanması amacıyla meydan, karayolları, cadde, sokak ve park gibi kamuya açık alanlarda kurulacak sistemlerin yerlerinin tespiti, kurulumu ve altyapı faaliyetlerini koordine eder. Bu sistemlerin alt-

yapı, kurulumu ve işletilmesi ile ilgili olarak il özel idaresi, belediye, köy ve diğer kamu tüzelkişilikleri valiliğin talebini yedi gün içinde sonuçlandırır. Bu süre içerisinde ilgili kurumlarca sonuçlandırılmayan iş ve işlemler vali tarafından resen tamamlattırılır.

İ) (H) fıkrası ile valiye verilmiş olan yetkiler, ilçede kaymakam tarafından da kullanılabilir.

14. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Vali, Memurin Kanunundaki usulüne göre savunmasını aldıktan sonra hangi disiplin cezalarını vererek uygular?

Cevap: Memurin Kanunundaki usulüne göre savunmasını aldıktan sonra uyarma, kınama ve beş günlüğe kadar aylıktan kesme cezaları vererek uygular. Daha ağır disiplin cezaları verilmesi için özel kanunu hükümlerine göre teklif ve taleplerde bulunabilir.

15. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Valilerin teftiş ve denetleme yetkileri nelerdir?

Cevap: Vali adli ve askeri daireler hariç Bakanlıklar ve tüzelkişiliği haiz genel müdürlüklerin il teşkilatında çalışan bütün memur ve müstahdemlerinin en büyük amiridir. Bu sıfatla :

A) Memur ve müstahdemlerin çalışmalarına nezaret eder.

B) Teşkilatın işlemlerini denetler.

C) Memurin Kanunundaki usulüne göre savunmasını aldıktan sonra uyarma, kınama ve beş günlüğe kadar aylıktan kesme cezaları vererek uygular. Daha ağır disiplin cezaları verilmesi için özel kanunu hükümlerine göre teklif ve taleplerde bulunabilir. Yetkili disiplin mercileri valinin teklif ve talebini inceleyerek bir karara bağlamaya mecburdur.

Valilerce re'sen verilen cezalar, kesindir. Bu cezalar tebliğ tarihinden itibaren sicile geçer.

Ç) Tayinleri merkeze ait il memurlarının yıllık mezuniyetleri valiliğin iş'arı üzerine mensup oldukları Bakanlık veya tüzelkişiliği haiz genel müdürlükçe verilir. Bu memurlara acele hallerde valilerce 15 güne kadar mezuniyet verilir ve ilgili makamlara bildirilir. D) Valiler, emir ve denetimi altında bulunan teşkilatın aldığı kararlarla yaptığı muamelelerden şikayet edenlerin müracaatlarını tetkik eder; memurun haksız veya kanunsuz muamelelerini görürse hakkında kanuni muameleye başvurur. İnceleme neticesinde vardığı sonuca göre alacağı kararı derhal tatbik ettirir ve ilgiliye bildirir.

– Valiler, denetlemeleri sırasında iş başında kalmalarında mahzur gördükleri bütün memur ve müstahdemlere sorumluluğu altında işten elçektirilebilirler ve hizmetin aksamaması için gereken tedbirleri aldırırlar. Bu takdirde işi gerekçesiyle ait olduğu makama derhal bildirirler.

– Valiler, il içinde, denetim ve teftişleri altında bulunmayan bütün daire ve müesseselerde vukubulduğunu öğrendikleri yolsuzlukları ilgili makamlara bildirirler. İlgili makamlar lazımgelen incelemeyi yaparak kanuni gereğini ifa eder ve sonucundan valiye bilgi verirler.

– Valiler, vali muavini ile kaymakamların, il idare şube başkanlarının ve il ve bölge muhakemat müdürlerinin, genel ve özel kolluk amirlerinin birinci derecede, diğer memurların ikinci derecede sicil amiridirler.

– Valiler, gereken hallerde il mensuplarına takdirname verirler. Tayinleri merkeze ait olanlar hakkındaki takdir ve tecziye muamelelerini ilgili makamlara bildirirler.

16. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Vali, yılda kaç defadan az olmamak üzere lüzum gördüğü zamanlarda idarede birliğin sağlanması, işlerin gözden geçirilerek düzenlenmesi, teşkilatın ahenkli çalışması için gereken tedbirlerin alınmasını görüşmek ve kararlaştırmak amacıyla idare şube başkanlarını heyet halinde toplar?

Cevap: Yılda dört defadan az olmamak üzere lüzum gördüğü zamanlarda idare şube başkanlarını heyet halinde toplar. Bu toplantıda alınan kararların yürütülmesi bütün idare şubeleri için mecburidir. Bu toplantılara kaymakamlar ve belediye ve ticaret ve ziraat odası başkanlarıyla diğer memur ve ilgililer çağrılabilir.

17. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Valiler, ilin yönetim, ekonomi, sağlık ve sosyal yardım, kültür ve bayındırlık işleriyle ilgili hizmetlerin ahenkli olarak yürütülmesi için alınması gereken en uygun tedbirler görüşülmek üzere kaymakamları yılda kaç defa toplantıya çağırır?

Cevap: Yılda bir defa toplantıya çağırır.

18. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre İlçe genel idaresinin başı ve mercii kimdir?

Cevap: İlçe genel idaresinin başı ve mercii kaymakamdır. Kaymakam, ilçede Cumhurbaşkanı'nın idari yürütme vasıtasıdır İlçenin genel idaresinden kaymakam sorumludur. Bakanlıkların kuruluş mevzuatına göre ilçede lüzumu kadar teşkilatı bulunur. Bu teşkilat (Dördüncü maddenin son fıkrasında belirtilen adli ve askeri teşkilat hariç) kaymakamın emri altındadır.

19. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre İlçedeki genel idare teşkilatının başında bulunanlar kimlerdir?

Cevap: İlçedeki genel idare teşkilatının başında bulunanlar ilçe idare şube başkanlarıdır. Bunların emri altında çalışanlar ilçenin ikinci derecede memurlarıdır.

20. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Kaymakam, ilçenin idare şube başkanlarıyla ikinci derecedeki memurlarına, genel ve özel kolluk amir ve memurlarına Memurin Kanundaki usulüne göre savunmasını aldıktan sonra hangi disiplin cezalarını vererek uygular?

Cevap: Kaymakamlar, memurin Kanundaki usulüne göre savunmasını aldıktan sonra uyarma, kınama cezaları verir ve uygular. Daha ağır disiplin cezaları verilmesi için özel kanunu hükümlerine göre teklif ve talepte bulunabilir.

21. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Kaymakamların hukuki durumları, görev ve yetkileri nelerdir?

Cevap:

A) Kaymakam kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuatın neşir ve ilanını, uygulanmasını sağlar ve bunların verdiği yetkileri kullanır ve ödevleri yerine getirir. Kaymakam, valinin talimat ve emirlerini yürütmekle ödevlidir;

B) Valiler, ilçeye ait bütün işleri doğrudan doğruya kaymakama yazarlar. Kaymakamlar da ilçenin işleri hakkında bağlı bulundukları valilerle muhaberede bulunurlar. Ancak olağanüstü hallerde kaymakamlar İçişleri Bakanlığı ve diğer Bakanlıklarla muhabere edebilirler ve bu muhabereleden valiye bilgi verirler;

C) Kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararları ve bunlara dayanılarak valiler tarafından verilecek talimat ve emirler ilçe idare, şube başkanlarına kaymakamlar yolu ile tebliğ olunur;

Ç) Kaymakamlar, dördüncü maddenin son fıkrasında belirtilen daire ve müesseseler dışında kalan bütün Devlet daire ve müessese ve işletmelerini ve özel işyerlerini, özel idare, belediye ve köy idareleriyle bunlara bağlı tekmil müesseseleri denetler ve teftiş ederler. Bu teftiş ve denetlemeyi bizzat veya idare şube başkanları veya validen talep edeceği Bakanlık veya tüzelkişiliği haiz genel müdürlük müfettişleri vasıtasıyla ortaokul veya bu dereceli öğretim müesseselerini de bizzat veya ilgili müfettişleri marifetiyle denetler;

D) Kaymakam, denetlemesi sırasında iş başında kalmalarında mahzur gördüğü ilçe idare şube başkanlarını valinin muvafakatiyle, diğer memur ve müstahdemleri re'sen sorumluluğu altında işten el çektirebilir.

E) Kaymakam, ilçenin her yönden genel idare ve genel gidişini düzenlemek ve denetlemekten sorumludur;

F) Kaymakam, ilçede teşkilatı ve görevli memuru bulunmayan işlerin yürütülmesini, bu işlerin görülmesiyle yakın ilgisi bulunan herhangi bir idare veya daire başkanlığından isteyebilir. Bu suretle verilen işlerin yapılması mecburidir;

G) Kaymakam, ilçedeki idare, daire ve müesseselerde çalışan uzman veya fen kollarına dahil memur ve müstahdemlerden ilçenin genel ve mahalli hizmetlerine

ilişkin işlerin görülmesini asli vazifelerine halel getirmemek şartıyla valiliğe teklif suretiyle isteyebilir. Valilikten alınacak emir üzerine bu memurlar verilen işleri yapmakla ödevlidirler;

H) Kaymakam, ilçe memurlarının çalışmalarını ve teşkilatın işlemlerini gözetim ve denetimi altında bulundurur;

I) Kaymakam, ilçenin idare şube başkanlarıyla ikinci derecedeki memurlarına, genel ve özel kolluk amir ve memurlarına Memurin Kanundaki usulüne göre savunmasını aldıktan sonra uyarma, kınama cezaları verir ve uygular. Daha ağır disiplin cezaları verilmesi için özel kanunu hükümlerine göre teklif ve talepte bulunabilir.

Kaymakamlarca re'sen verilen cezalar kesindir.

Bu cezalar tebliğ tarihinden itibaren sicile geçer.

Kaymakam, ilçe memurlarına takdirden dolayı verebilir.

J) Kaymakam, ilçe idare şube başkanlarına acele hallerde (8 güne kadar) ve tayini kendisine ait memurlara, Memurlar Kanunundaki yıllık izin, süresine mahsup edilmek üzere bir aya kadar izin verebilir. Tayinleri kaymakama ait olmayan memur ve müstahdemlere izin verilmezden önce kaymakamın mütalaası alınır;

K) Kaymakamlar, halkın askerlik muameleleri hakkındaki müracaat ve şikayetlerini kabul ederler. Askerlik şubelerine ve dairelerine yazarlar. Cevabı kafi görmedikleri takdirde keyfiyeti valiye bildirirler;

L) Kaymakam, Cumhuriyet Bayramında ilçede yapılacak resmi törenlere başkanlık yapar ve tebrikleri kabul eder.

22. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Kaymakamların güvenliğe ilişkin görev ve yetkileri nelerdir?

Cevap:

A) Kaymakam, ilçe sınırları içinde bulunan genel ve özel kolluk kuvvet ve teşkilatının amiridir;

B) Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenliğini korumak için gereken tedbirleri alır. Bu maksatla Devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerini istihdam eder. Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuat ile Cumhurbaşkanınca alınmış bulunan karar ve tedbirlerin yürütülmesi için emirler verir. Bu teşkilat amir ve memurları kaymakam tarafından verilen emirleri derhal yerine getirmekle ödevlidir.

C) Kaymakam, memleketin sınır ve kıyı emniyetiyle ilgili bütün işleri yürürlükte bulunan hükümlere göre sağlar ve yürütür;

Ç) İlçe sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının tasarrufa mütaallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi kaymakamın ödev ve görevlerindendir. Bunları sağlamak için kaymakam gereken karar ve tedbirleri alır;

D) Kaymakam, valinin tasvibiyle ilçe genel ve özel kolluk kuvvetleri mensuplarının geçici veya sürekli olarak yerlerini değiştirebilir;

E) Kaymakam, ilçe çevresinde çıkabilecek olayların emrindeki kolluk kuvvetleriyle önlenmesine olanak bulunmayacağı kanısına varır veya ilçe içindeki kolluk kuvvetleriyle önlenemeyecek olağanüstü ve ani olaylar karşısında kalırsa hemen valiye bilgi vererek yardım ister ve en yakın askeri (Kara, Deniz ve Hava) komutanlara da haber verir;

Yardıma gelen askeri kuvvet bu kanunun 11/D maddesi uyarınca kendisine verilecek görevi yerine getirir.

F) Devlete, Özel İdareye, belediye ve köylere ait olan ve bunlara bağlı bulunan yahut bunların gözetim ve denetimi altında iş gören daire ve müesseselerle diğer bütün gerçek ve tüzelkişiler tarafından işletilen mali, ticari, sınai ve iktisadi müesseseler, işletmeler, ambarlar, depolar ve sair uzman, fen adamı, teknisyen ve işçi gibi personel bulunduran ve barındıran yerler Devlet ve memleket emniyet ve asayışı ve iş hayatının düzenlenmesi bakımından kaymakamın gözetim ve denetimi altındadır.

Buralarda bulunan veya çalışanların kimlik ve nitelikleri hakkında kaymakamlar bu yerlerden bilgi isteyebilir, istenilen bilgiler hemen verilir.

- Kaymakam, ceza ve tevkifevlerinin muhafazasını ve Cumhuriyet savcısı ile birlikte hükümlü ve tutukluların sağlık şartlarını gözetim ve denetimi altında bulundurur.

23. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre ilçe çevresindeki belediyelerin başkanlarıyla köy muhtarları, üst makamlara kendi idarelerinin iş ve ihtiyaçlarıyla ilgili yazışmalarını nasıl yaparlar?

Cevap: İlçe çevresindeki belediyelerin başkanlarıyla köy muhtarları, üst makamlara kendi idarelerinin iş ve ihtiyaçlarıyla ilgili yazışmalarını kaymakamlık vasıtasıyla yaparlar.

24. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre Kaymakamın teftişle ilgili görevleri nedir?

Cevap: Kaymakam, her yıl ilçenin bütün bucaklarıyla köylerinin en az yarısını ve ilçe içindeki teşkilatı teftiş eder. Halkın dilek ve ihtiyaçlarını yerli yerinde gözden geçirir ve gereğini yapar. Devir ve teftişe çıkacağı zaman valiye haberdar eder. Devir ve teftiş sonucunu bir raporla valiye bildirir.

25. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre İl İdare Kurulları kimlerden oluşur?

Cevap: İl idare kurulu, **valinin başkanlığı** altında hukuk işleri müdürü, defterdar, millî eğitim, bayındırlık, sağlık ve sosyal yardım, tarım ve veteriner müdürlerinden teşekkül eder. Vali, idare kuruluna başkanlık etmek üzere vali muavini görevlendirilir.

26. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre İlçe İdare Kurulları kimlerden oluşur?

Cevap: İlçe idare kurulu, kaymakamın başkanlığı altında tahrirat katibi, malmüdürü, Hükümet hekimi, millî eğitim memuriyle tarım memuru ve veterinerden teşekkül eder.

27. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre İl ve İlçe İdare Kurullarının çalışma usulleri nelerdir?

Cevap:

- Gerek il gerek ilçe idare kurullarından kuruma dâhil olmyan idare şubelerinin başkanları kendi idarelerine ait idari ve istişari işlerin görüşülmesinde üye sıfatıyla çağrılarak o iş hakkında gerekli izahatı verir ve oya katılırlar.
- İdare kurulları, idari, istişari ve kazai olmak üzere türlü karar alırlar. İdare kurullarının idari yetkileri kanun ve tüzüklerle kendilerine verilen vazifelerdir.
- İdare kurullarının kazai, idari ve istişari görüşmeleri mürettep üyenin yarısından bir fazlası hazır olmadıkça yapılamaz.
- Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf çokluk sayılır.
- İdare kurulu üyelerinden teşkilat noksanı veya tayin edilmemek ve vekili bulunmamak gibi sebeplerle bir veya ikisi noksan olursa bunlar mürettep üye ve belli heyet nisabında hesaba katılmaz.

28. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre il idare şubelerinin, kaymakamların ve ilçe idare şubeleriyle köy muhtarlarının ve köy ihtiyar kurullarının yürütülmesi gerekli kararları aleyhine menfaati haleldar olanlar tarafından bu kararların esas, maksat, yetki ve şekil itibarıyla kanun ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuata muhalefetlerinden dolayı açılan iptal davalarına birinci derecede kim bakar?

Cevap: İl idare kurulları, bakar. Bu davalar, kararların hak veya menfaati haleldar olanlara tebliğ veya bunların icraya ıttılai tarihinden itibaren 91 gün içinde açılmalıdır. Bu davalar Danıştay Muhakeme Usulüne tabidir. Bu kabil iptal davaları birinci derecede Danıştayda açılmaz. Merci tecavüzü ile Danıştaya dava açıldığı takdirde dava evrakı vasifesizlik kararı ile ilgili il idare kuruluna tevdi olunur. Bu madde özel kanunlarla il ve ilçe idare kurullarına verilen diğer kazai işlerdeki yetkilerine hâlel vermez.

29. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre İl ve İlçe İdare Kurullarının kararlarına karşı itirazlar hangi mercilere yapılır?

Cevap: İlçe idare kurulları kararları aleyhine il idare kurullarına, il idare kurullarının gerek birinci ve gerek ikinci derecede verdikleri kararlar aleyhine Danıştayda ilgililer tarafından Danıştay Kanununa göre itiraz olunabilir.

30. Soru: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre kamu düzenini ve güvenliğini veya kişilerin can ve mal emniyetini tehlikeye düşürecek toplumsal olayların baş göstermesi hâlinde vali tarafından kamu düzenini sağlamak amacıyla alınan ve usulüne göre ilan olunan karar ve tedbirlere aykırı davrananlara hangi ceza verilir?

Cevap: Üç aydan bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

31. Soru: İl genel kurulu veya idare kurulları yahut en büyük mülkiye amirleri tarafından kanunların verdiği yetkiye istinaden ittihaz ve usulen tebliğ veya ilan olunan karar ve tedbirlerin tatbik ve icrasına muhalefet eden veya müşkülât gösterenler veya riayet etmeyenler, mahallî mülkî amir tarafından hangi Kanun kapsamında cezalandırılır?

Cevap: Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmü uyarınca cezalandırılır.

BİLGİ TARAMASI

1. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre Köy ve kasabaların aynı ilçe içinde bir bucaktan başka bir bucağa bağlanması aşağıdakilerden hangisi ile yapılır?

- A) Kanun
- B) İçişleri Bakanlığının kararı ve Cumhurbaşkanının tasdiki
- C) Bakanlar Kurulu kararı
- D) İçişleri Bakanlığının tasvibi
- E) Valinin tasvibi

2. Aşağıdakilerden hangisi İl Özel İdaresi Kanunu'na göre, il özel idarelerinin özelliklerinden biri değildir?

- A) İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.
- B) İl genel idaresinin başı ve mercii İl genel idaresinin başı ve mercii Vali'dir.
- C) İllerde genel idare teşkilatı il, ilçe ve bucak bölümlerine uygun olarak düzenlenir.
- D) Vali, il sınırları içinde bulunan genel ve özel bütün kolluk kuvvet ve teşkilatının amiridir.
- E) Valiler, ilin genel idaresinden İçişleri Bakanına karşı sorumludur.

3. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisini valinin denetleme yetkisi yoktur?

- A) Tarım İl Müdürlüğü
- B) İl Milli Eğitim Müdürlüğü
- C) İl Sağlık Müdürlüğü
- D) Adliyeler
- E) Çalışma ve İşkur İl Müdürlüğü

4. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre İl idare kurulu kararları aleyhine aşağıdakilerden hangisine itiraz olunabilir?

- A) İl idare kurulu
- B) Kaymakam
- C) Sayıştay
- D) Danıştay
- E) Vali

I. Memurin Kanundaki usulüne göre savunmasını aldıktan sonra kınama ve maaş kesimi cezaları verir ve uygular.

II. Kaymakam, Cumhuriyet Bayramında ilçede yapılacak resmi törenlere başkanlık yapar.

III. Kaymakamlar, ilçe idare şube başkanlarının genel, özel ve kolluk amirlerinin birinci derecede amiridir.

IV. Kaymakamlar, halkın askerlik muameleleri hakkındaki müracaat ve şikayetlerini kabul ederler.

5. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre kaymakamların hukuki durumları, görev ve yetkileri ile ilgili yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri yanlıştır?

- A) II ve IV
- B) I ve III
- C) I ve II
- D) III ve IV
- E) Yalnız I

6. İl idaresi Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi “İlçe İdare Kurulu”nun üyesidir?

- A) İlçe Jandarma Komutanı
- B) Emniyet Müdürü
- C) Veteriner
- D) Defterdar
- E) Aile ve Sosyal politikalar İl Müdürü

7. İl İdaresi Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi “İl İdare Kurulu”nun üyyesi değildir?

- A) Milli Eğitim Müdürü
- B) Hukuk İşleri Müdürü
- C) Defterdar
- D) Hakim
- E) İl Sağlık Müdürü

8.5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre valilerin teftişte denetleme yetkileri çerçevesinde vali, bakanlıklar ve tüzel kişiliğe haiz genel müdürlüklerin il teşkilatında çalışan memurların, Memurin Kanunu'ndaki usulüne göre savnmasını aldıktan sonra aşağıdaki cezalardan hangisini uygular?

- A) Kademe İlerlemesinin Durdurulması
- B) Kıdem İndirme
- C) Memurluktan Çıkarılma
- D) Maaş Kesimi
- E) Derece indirme

9. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre Vali yılda en az kaç defa İl İdare Şube başkanları ile toplantı yapar?

- A) 2
- B) 3
- C) 4
- D) 5
- E) 6

10. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre Kaymakam aşağıdaki cezalardan hangisini verir ve uygular?

- A) Kademe İlerlemesinin Durdurulması
- B) Maaş Kesimi
- C) Memurluktan Çıkarılma
- D) Kınama
- E) Derece indirme

I- İl ve ilçe kurulması, kaldırılması kanun ile yapılır

II- Bucak kurulması, kaldırılması, merkezinin belirtilmesi İçişleri Bakanlığının tasvibiyle yapılır.

III- Kaza kurulmasında ve kaldırılmasında umumi meclislerinin mütalaaları alınır.

11. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre İl, İlçe, Köy ve Bucak kurulması kaldırılması adlarının değiştirilmesi ile ilgili yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I ve III

I. Coğrafi Durum

II. İktisadi şartlar

III. Kamu Hizmetlerinin Gerekleri

12. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri Türkiye'nin merkezi idare kuruluşu bakımından illere; ilçelere ve bucaklara bölünmesinde belirleyici faktörlerdendir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I ve III E) I, II, III

I- Vali muavinliğine, en az altı yıl kaymakamlıkta bulunmuş ve bu hizmetin iki yılını doğuda geçirmiş olanlardan tayin edilir.

II- Valiliğin yazı işlerinin düzenlenmesinden vali muavini sorumludur.

III- Valinin bulunmadığı zamanlarda vekilliğini yapmaktan sorumludur.

13. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre vali muavinleri ile ilgili yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I ve III E) I, II ve III

I- Vali, il sınırları içinde bulunan genel ve özel bütün kolluk kuvvet ve teşkilatının amiridir.

II- Valiler, ilin genel idaresinden sadece İçişleri Bakanına karşı sorumludur.

III- Vali, Cumhuriyet Bayramında ilde yapılacak resmi törenlere başkanlık yapar ve tebrikleri kabul eder.

14. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre valilerin hukuki durumları ve yetkileri ile ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangisi ya da hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

I- Kınama

II- Maaş Kesimi

III- Uyarma

15. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre kaymakamların teftişte denetleme yetkileri çerçevesinde kaymakam memurun Kanunundaki usulüne göre savunmasını aldıktan sonra yukarıdaki disiplin cezalarından hangisini ya da hangilerini verip uygular?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

CEVAP ANAHTARI

1.D	2.E	3.D	4.D	5.E	6.C	7.D	8.D
9.C	10.D	11.B	12.E	13.C	14.A	15.C	

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

**KAMU GÖREVLİLERİ SENDİKALARI VE
TOPLU SÖZLEŞME KANUNU (4688)**

KAMU GÖREVLİLERİ SENDİKALARI ve TOPLU SÖZLEŞME KANUNU (4688)

SORU-CEVAP

1. Soru : Bu kanunun kapsamı nedir?

Cevap : *Bu Kanun, Devletin veya diğer kamu tüzel kişilerinin yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel, katma ve özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı kuruluşlarda kamu iktisadî teşebbüslerinde, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan banka ve teşekküller ile bunlara bağlı kuruluşlarda ve diğer kamu kurum veya kuruluşlarında işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlilerini kapsar.*

2. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, “Kamu İşvereni” ne demektir?

Cevap : *Kamu görevlilerinin çalıştığı tüzel kişiliği olan ya da olmayan kamu kurum ve kuruluşlarıdır.*

3. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, “değişik hizmet kollarında bu Kanuna tabi olarak kurulmuş en az 5 sendikanın bir araya gelerek oluşturdukları tüzel kişiliği olan üst kuruluşlar” şeklinde tanımlanan kavram nedir?

Cevap : *Konfederasyon.*

4. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, “bir işyerinde en çok üye kaydetmiş sendikaca o işyerinden seçilen kamu görevlisi” şeklinde tanımlanan kavram nedir?

Cevap : *İşyeri Sendika Temsilcisi.*

5. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, ne kadar hizmet kolu vardır?

Cevap : 11

6. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, hizmet kolları hangileridir?

Cevap :

1. Büro, bankacılık ve sigortacılık hizmetleri.
2. Eğitim, öğretim ve bilim hizmetleri.
3. Sağlık ve sosyal hizmetler.
4. Yerel yönetim hizmetleri.
5. Basın, yayın ve iletişim hizmetleri.
6. Kültür ve sanat hizmetleri.
7. Bayındırlık, inşaat ve köy hizmetleri.

8. Ulaştırma hizmetleri.

9. Tarım ve ormancılık hizmetleri.

10. Enerji, sanayi ve madencilik hizmetleri.

11. Diyanet ve vakıf hizmetleri.

7. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika/konfederasyon kurmak için izin prosedürü nasıldır?

Cevap : Önceden izin almaksızın serbestçe kurulurlar

8. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika kurmak için gerekli prosedür nasıldır?

Cevap : Sendikanın kurucuları; sendika tüzüğü ve kamu görevlisi olduklarını gösterir belge ile sendikayı ilk genel kurula kadar sevk ve idare edeceklerin isimlerini kuruluş dilekçelerinin ekinde sendika merkezinin bulunacağı ilin valiliğine vermek zorundadırlar.

9. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, konfederasyon kurmak için gerekli prosedür nasıldır?

Cevap : Konfederasyon kurucuları, konfederasyon tüzüğü ile sendikaların konfederasyon kurulmasına ilişkin kurucular kurulu kararını ve konfederasyonu ilk genel kurula kadar sevk ve idare edeceklerin isimlerini konfederasyon merkezinin bulunacağı ilin valiliğine vermek zorundadırlar. Konfederasyonu ilk genel kurula kadar sevk ve idare edecekler, üyesi oldukları sendikaların zorunlu organlarına seçilmemişlerse, kamu görevlisi olduklarını gösterir belgeyi eklemekle yükümlüdürler.

10. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika/konfederasyonlar ne zaman tüzel kişilik kazanırlar?

Cevap : Kuruluş ile ilgili belgeleri ilgili valiliğe verilmesiyle.

11. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, valilik, tüzük ve belgelerin birer örneğini, ne kadar süre içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına gönderir?

Cevap : 15 (onbeş) işgünü.

12. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, tüzüğün veya sayılan belgelerin içerdikleri bilgilerin kanuna aykırılığının tespit edilmesi ya da bu Kanunda öngörülen kuruluş koşullarının gerçekleşmediğinin anlaşılması halinde, ilgili valilik eksikliklerin ne kadar süre içinde tamamlanmasını ister?

Cevap : 1 (bir) ay.

13. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, belirtilen eksiklikler tamamlanmadığı takdirde sendika veya konfederasyonun faaliyetinin durdurulması için ilgili valilik ne kadar süre içinde iş mahkemesine başvurur?

Cevap : 1 (bir) ay.

14. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, mahkeme, kanuna aykırılığın veya eksikliğin giderilmesi için ne kadar süre verir?

Cevap : 60 (altmış) günü aşmayan bir süre.

15. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika ve konfederasyonların tüzüklerinde hangi hususların belirtilmesi zorunludur?

Cevap :

- a) Sendika veya konfederasyonun adı, merkezi ve adresi.
- b) Sendika veya konfederasyonun amacı ve bu amacı gerçekleştirmek üzere sürdürülecek çalışma konuları ile çalışma usulleri.
- c) Sendikanın faaliyet göstereceği hizmet kolu.
- d) Sendika kurucularının ad ve soyadları, meslek veya görevleri ve adresleri; konfederasyonu kuran sendikaların hizmet kolları ile ad ve adresleri.
- e) Sendika veya konfederasyona üyelik koşulları, üyelikten çıkma ve çıkarılmanın usul ve esasları.
- f) Konfederasyon, sendika ve sendika şubesi genel kurul delegelerinin belirlenmesi usulü.
- g) Genel kurulun görev ve yetkileri, oy kullanma ve karar alma usul ve yeter sayıları ile yönetim, denetleme ve disiplin kurullarının oluşumu, bu kurulların görevleri ve toplantı usulü.
- h) Sendika veya konfederasyonun genel kurul dışındaki zorunlu organlarına üyelerin seçilme usulü, asil ve yedek üye sayısı, görev ve yetkileri.
- i) Sendika veya konfederasyonların yöneticilerinde aranılacak şartlar.
- j) Sendika şubelerinin nasıl kurulacağı, görev ve yetkileri, genel kurulların toplantılarına ve kararlarına ilişkin usul ve esaslar ile sendika genel kurulunda şubelerin temsil şekli.
- k) Üyelik ödentisinin oranı.
- l) Sendika veya konfederasyonun iç denetim usulü.
- m) Harcamaların nasıl yapılacağı, yetkilerin nasıl verileceği ve yetki sınırları.
- n) Tüzüğün değiştirilmesi usulü, yapılacak ilk genel kurula sunulması ve geçmişe etkili olmaması kaydıyla ilgili makamlarca veya mahkemelerce kanuna aykırı görülerek düzeltilmesi istenen tüzük hükümlerinin değiştirilmesi için yönetim kuruluna yetki verilebilmesi.
- o) Sendika veya konfederasyonun feshi, kendiliğinden dağılması, başka bir sendika veya konfederasyonla birleşmesi veya mahkeme kararıyla kapatılması hallerinde mal varlığının tasfiye usulü.
- p) Sendika veya konfederasyonun zorunlu organlarının oluşumuna kadar kuruluşun işlerini yürütmeye ve temsile yetkili geçici yönetim kurulu üyelerinin ad ve soyadları ile adresleri.

r) Sendika ve konfederasyon temsilcilerinin seçiminde yetkili kurulun belirlenmesi, temsilcilerin nitelikleri ve görevden alınma usulü.

s) Gelirlerini ne şekilde muhafaza edecekleri ve zorunlu giderleri için kasalarında tutacakları azamî nakit mevcudu.

t) Demirbaşların satış ve terkininde uygulanacak usul ve esaslar.

16. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika şubesi, sendika ve konfederasyonların zorunlu organları nelerdir?

Cevap : 1-Genel Kurul, 2-Yönetim Kurulu, 3-Denetleme Kurulu, 4-Disiplin Kurulu.

17. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, genel kurullar tarafından zorunlu organlara seçilen üyelerin ad ve soyadları, meslek ve görevleri, adresleri ile tüzük değişiklikleri ve açılan, kapatılan veya birleştirilen şubeler ile ilgili bilgiler nerelere bildirilir?

Cevap : Sendika şubesinin, sendikanın veya konfederasyonun bulunduğu illerin valiliklerine ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına.

18. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, genel kurullar tarafından zorunlu organlara seçilen üyelerin ad ve soyadları, meslek ve görevleri, adresleri ile tüzük değişiklikleri ve açılan, kapatılan veya birleştirilen şubeler ile ilgili bilgiler, ilgili valilik ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ne kadar süre içinde bildirilir?

Cevap : 30 (otuz) gün.

19. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, konfederasyon genel kurulları, üye sendikalarca seçilen en çok kaç delegeden oluşur?

Cevap : 500 (beşyüz).

20. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika veya konfederasyonun ilk genel kurulu tüzel kişilik kazanmasından başlayarak ne kadar süre içinde yapılır?

Cevap : 6 (altı) ay.

21. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, olağan genel kurul toplantıları ne kadar sürede yapılır?

Cevap : 4 (dört) yılı aşmamak üzere tüzüklerde belirtilen sürede.

22. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, iki genel kurul toplantısı arasındaki döneme ilişkin faaliyet ve hesap raporu, denetleme kurulu veya denetçi raporu ile gelecek döneme ilişkin bütçe önerisi, genel kurula katılacaklara toplantı tarihinden ne kadar süre önce yazılı veya elektronik ortamda gönderilir ve internet sitesinde ilan edilir?

Cevap : En az 15 (onbeş) gün önce.

23. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, olağanüstü genel kurul kimlerin isteğiyle toplanır?

Cevap : 1-Yönetim Kurulu, 2-Denetleme Kurulu, 3-Genel Kurul Üye veya Delegelerinin 1/5 (beşte bir)'inin yazılı isteği.

24. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, olağanüstü genel kurul ilgililerin isteği üzerine en geç kaç gün içinde toplanır?

Cevap : 60 (altmış) gün.

25. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, genel kurul toplantı yeter sayısı nasıldır?

Cevap : Üye ya da delege tamsayısının salt çoğunluğudur.

26. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, ilk toplantıda yeter sayı sağlanamazsa, ikinci toplantı en çok kaç gün sonraya bırakılabilir?

Cevap : İkinci toplantı en çok 15 (onbeş) gün sonraya bırakılabilir.

27. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, genel kurul karar yeter sayısı nasıldır?

Cevap : Toplantıya katılan üye veya delege sayısının salt çoğunluğudur.

28. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, genel kurul toplantılarıyla ilgili hükümlere aykırı hareket eden sendika şubesi, sendika veya konfederasyon yönetim kuruluyla ilgili olarak nasıl bir yol izlenir?

Cevap : Üyelerinden birinin veya durumu tespit eden Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın başvurusu üzerine, iş davalarına bakmakla görevli mahkeme kararı ile işten el çekilir. Bu takdirde görevli mahkeme, genel kurulu kanun ve tüzük hükümleri gereğince 60 günü geçmemek kaydıyla en kısa zamanda toplamak ve yeni yönetim kurulu seçilinceye kadar cari işleri yürütmekle görevli olmak üzere Medenî Kanun hükümleri gereğince 1 veya 3 kayyım tayin eder.

29. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, genel kurulların görevleri nelerdir?

Cevap :

a) Organların seçimi.

b) Tüzük değişikliği.

c) Yönetim ve denetleme kurulu raporlarının görüşülmesi ve aklanması.

d) Yönetim kurulunca hazırlanan çalışma programı ve bütçenin görüşülerek karara bağlanması.

e) Sendika ve konfederasyonların tüzüklerinde belirtilen konularda yönetim kuruluna yetki verilmesi.

f) Taşınmaz malların satın alınması veya mevcut taşınmaz malların satılması konusunda yönetim kuruluna yetki verilmesi.

g) Sendika ve konfederasyon yönetim kurulu üyelerine verilecek her türlü ücret ve diğer görevlilerin huzur hakkı ve yolluklarının belirlenmesi.

h) Sendika şubesi açma, şubeleri birleştirme veya kapatma; sendika şubesi açma ve başlangıçtaki kuruluş şartlarını kaybeden şubeleri kapatma konularında yönetim kuruluna yetki verme.

i) Aynı hizmet kolunda bulunmak koşuluyla başka bir sendika ile birleşme ve katılma.

j) Başka bir konfederasyonla birleşme ve katılma.

k) Konfederasyonlara üye olma veya üyelikten çekilme.

l) Amaçlarına uyan uluslararası kuruluşlara üye olma veya çekilme.

m) Fesih kararı verme.

n) Mevzuatta veya sendika tüzüklerinde genel kurulca yapılması belirtilen diğer işlemlerin yerine getirilmesi ve herhangi bir organın görev alanına girmeyen konuların karara bağlanması.

30. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, şube genel kurullarının görevleri nelerdir?

Cevap :

a) Organların seçimi.

b) Yönetim ve denetleme kurulu raporlarının görüşülmesi ve aklanması.

c) Mevzuatta veya sendika tüzüklerinde genel kurulca yapılması belirtilen diğer işlemlerin yerine getirilmesi ve herhangi bir organın görev alanına girmeyen konuların karara bağlanması.

31. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika şubesi ve sendika yönetim kurulları en az / en çok kaç üyeden oluşur?

Cevap : En az 3 (üç) - En çok 7 (yedi).

32. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, konfederasyon yönetim kurulları en az / en çok kaç üyeden oluşur?

Cevap : En az 5 (beş) - En çok 10 (on).

33. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, disiplin kurulu en az / en çok kaç üyeden oluşur?

Cevap : En az 3 (üç) - En çok 5 (beş).

34. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, denetleme kurulu en az / en çok kaç denetçiden oluşur?

Cevap : En az 3 (üç) - En çok 5 (beş).

35. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendikaya üyelik nasıl kazanılması için kaç nüsha üyelik formu doldurulur?

Cevap : 3 (üç).

36. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, üyelik başvurusu, sendika tarafından ne kadar süre içinde reddedilmediği takdirde üyelik istemi kabul edilmiş sayılır?

Cevap : En çok 30 (otuz) gün.

37. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, haklı bir sebep gösterilmeden üyeliği kabul edilmeyen kamu görevlisinin, bu kararın kendisine tebliğinden itibaren ne kadar süre içinde iş davalarına bakmakla görevli mahallî mahkemede dava açma hakkı vardır?

Cevap : 30 (otuz) gün.

38. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika, üyeliği kesinleşen kamu görevlisinin başvuru belgesinin bir örneğini üyenin kendisine verir, bir örneği sendikada kalır, bir örneğini üyelik ödentisine esas olmak ve dosyasında saklanmak üzere ne kadar süre içinde işverene gönderir?

Cevap : 15 (onbeş) gün.

39. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, en fazla kaç sendikaya üye olunabilir?

Cevap : Birden çok sendikaya üye olunamaz. Birden çok sendikaya üyelik halinde sonraki üyelikler geçersizdir.

40. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, aynı tarihli birden fazla üyeliğe ilişkin bildirimlerle ilgili hüküm nedir?

Cevap : Aynı tarihli birden fazla üyeliğe ilişkin bildirimler dikkate alınmaz ve bu husus kamu işvereni tarafından ilgiliye ve sendikalara yazılı olarak bildirilir.

41. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, kimler sendikaya üye olamazlar?

Cevap :

a) Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde çalışan kamu görevlileri,

b) Yüksek yargı organlarının başkan ve üyeleri, hâkimler, savcılar ve bu meslekten sayılanlar,

c) Bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların Bakan, bakan yardımcısı, başkanları, genel müdürleri, daire başkanları ve bunların yardımcısı, yönetim kurulu üyeleri, merkez teşkilâtlarının denetim birimleri yöneticileri ve kurul başkanları, hukuk müşavirleri, bölge, il ve ilçe teşkilâtlarının en üst amirleri ile bunlara eşit veya daha üst düzeyde olan kamu görevlileri, belediye başkanları ve yardımcısı,

d) Yükseköğretim Kurulu Başkan ve üyeleri ile Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri, üniversite ve yüksek teknoloji enstitüsü rektörleri, fakülte dekanları, enstitü ve yüksekokulların müdürleri ile bunların yardımcısı,

e) Mülkî idare amirleri,

f) Silahlı Kuvvetler mensupları,

g) Millî İstihbarat Teşkilâtı mensupları,

h) Bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların merkezi denetim elemanları,

i) Emniyet hizmetleri sınıfı,

j) Ceza infaz kurumlarında çalışan kamu görevlileri,

k) Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığında görevli subay, sözleşmeli subay, astsubay, sözleşmeli astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve sözleşmeli erler,

42. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika üyeliğinden çekilme nasıl olur?

Cevap : Üyelikten çekilme, çekilmek isteyen kamu görevlisi tarafından, 3 nüsha olarak doldurulup imzalanan üyelikten çekilme bildiriminin kurumuna verilmesi ile gerçekleşir.

43. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, kamu işvereni üyelikten çekilme bildiriminin bir örneğini ne kadar süre içinde sendikaya gönderir?

Cevap : 15 (onbeş) gün.

44. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika üyeliğinden çekilme, kamu işverenine başvurma tarihinden başlayarak kaç gün sonra geçerli olur?

Cevap : 30 (otuz) gün sonra.

45. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, üyenin sendikadan çıkarılma kararı hangi birim tarafından alınır?

Cevap : Sendika Merkez Genel Kurulunca alınır.

46. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, üyelikten çıkarma kararına karşı üye, nasıl bir yol izler?

Cevap : Bildirim tarihinden itibaren 15 (onbeş) gün içinde görevli iş mahkemesine itiraz edebilir.

47. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, üyelikten çıkarma kararı hakkında mahkeme ne kadar süre içinde kesin karar verir?

Cevap : 2 (iki) ay içinde kesin karar verir

48. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, emekliye ayrılanların sendika şubesi, sendika veya konfederasyon organlarındaki görevleri ile ilgili hüküm nedir?

Cevap : Seçildikleri dönemin sonuna kadar devam eder.

49. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendikalar kaç konfederasyona üye olabilirler?

Cevap : *Sendikalar, ancak 1 konfederasyona üye olabilirler.*

50. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika veya konfederasyonlar, tüzüklerinde gösterilen amaçlarını gerçekleştirmek üzere uluslararası kuruluş kurabilir, amaçlarına uyan uluslararası kuruluşlara üye olabilir ve üyelikten çekilebilirler. Bu kapsama giren üyelik işlemlerini ve faaliyetlerini gerçekleştirme tarihinden itibaren kaç gün içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirirler?

Cevap : *15 (onbeş) gün.*

51. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika veya konfederasyonu ilk genel kurula kadar sevk ve idare edecek yönetim kurulu üyeleri, genel kurulda yönetim kuruluna seçilenler ile sendika şube yönetim kurulu üyeleri seçildikleri tarihten itibaren durumlarını en geç kaç gün içinde kurumlarına yazılı olarak bildirirler?

Cevap : *30 (otuz) gün.*

52. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, genel kurulda yönetim kuruluna seçilenler ile sendika şube yönetim kurulu üyeleri görevleri süresince aylıksız izin talebinde bulunmazlarsa izinlerini nasıl kullanırlar?

Cevap : *İzne ayrılmayan yönetim kurulu üyeleri haftada 1 (bir) gün kurumlarından izinli sayılırlar.*

53. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika şubeleri en az kaç üye ile kurulur?

Cevap : *400*

54. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, ildeki üye sayısı 100 ve daha fazla olan sendikanın il temsilcisi ile ilçedeki üye sayısı 50 ve daha fazla olan sendikanın ilçe temsilcisi ne kadar süre izinli sayılır?

Cevap : *Haftada 4 (dört) saat izinli sayılır*

55. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, aylıksız izinli sayılanlardan herhangi bir nedenle sendika veya konfederasyon organlarındaki görevlerinden ayrılanlar, görevlerinin son bulması tarihinden itibaren otuz gün içinde ayrıldıkları kurum ve kuruluşu yazılı müracaat etmeleri durumunda, kamu işvereni bu kimseleri ne kadar süre içinde eski görevlerine ya da uygun diğer bir göreve atamak zorundadır?

Cevap : *30 (otuz) gün.*

56. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, 30 gün içinde görevlerine başlamak için başvurmayanlar için nasıl bir hüküm bulunmaktadır?

Cevap : *Görevlerinden çekilmiş sayılırlar.*

57. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika ve konfederasyonlarla ilgili yasaklar nelerdir?

Cevap :

1) Bu Kanuna göre kurulan sendika ve konfederasyonların yönetim ve işleyişleri Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerine ve demokratik esaslara aykırı olamaz.

2) *Sendika ve konfederasyonlar kamu makamlarından maddî yardım kabul edemez, siyasî partilerden maddî yardım alamaz ve onlara maddî yardımda bulunamazlar.*

3) *Sendika ve konfederasyonlar siyasî partilerin kuruluşu içinde yer alamazlar; siyasî partilerin ad, amblem, rumuz veya işaretlerini kullanamazlar.*

4) *Sendika ve konfederasyonlar ticaretle uğraşamazlar.*

58. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, kamu görevlileri sendikaları ve konfederasyonları ile kamu idareleri arasında sosyal diyalogun geliştirilmesi, kamu personel mevzuatının ve kamu yönetimi uygulamalarının değerlendirilmesi, yönetimin daha iyi işleyen bir yapıya kavuşturulması için ortak çalışmalar yürütülmesi, kamu görevlilerinin yönetime katılımının sağlanması ve kamu yönetiminin karşılaştığı sorunlara çözümler geliştirilmesi amacıyla oluşturulan kurul hangisidir?

Cevap : *Kamu Personeli Danışma Kurulu.*

59. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Kamu Personeli Danışma Kurulu kimlerden oluşur?

Cevap : *1-Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlığında, 2-En çok üyeye sahip 3 konfederasyonun Genel Başkanı, 3-Her bir hizmet kolunda en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikasının Başkanı, 4-Cumhurbaşkanınca belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden.*

60. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Kamu Personeli Danışma Kurulu ne zaman toplanır?

Cevap : *Her yıl MART / KASIM aylarında toplanır.*

61. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Kamu Personeli Danışma Kurulunun sekretarya hizmetleri kim tarafından yürütülür?

Cevap : *Devlet Personel Başkanlığınca.*

62. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, kurum düzeyinde kamu görevlilerinin çalışma koşulları ve kanunların kamu görevlilerine eşit uygulanması konularında görüş bildirmek üzere, eşit sayıda kamu işveren vekili ile en çok üyeye sahip sendikaca, üyeleri arasından belirlenen temsilcilerin katılımıyla oluşturulan kurul hangisidir?

Cevap : *Kurum İdarî Kurulları.*

63. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, işyeri sendika temsilcisi sayıları nasıldır?

Cevap : *İşyerindeki kamu görevlisi sayısı;*

200'e kadar ise = 1,

201-600 arasında ise en çok = 2,

601-1000 arasında ise en çok = 3,

1001-2000 arasında ise en çok = 4,

2000'den fazla ise en çok = 5, sendika temsilcisi seçilebilir.

64. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika ve konfederasyonların gelirleri nelerdir?

Cevap :

- a) Üyelerinin ödeyecekleri üyelik ödentilerinden,
- b) Bu Kanuna göre yapabilecekleri faaliyetlerden elde edilecek gelirlerden,
- c) Bağış ve yardımlardan,
- d) Mal varlığından elde edilen gelirlerden,

65. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika aylık ödenti tutarıyla ilgili hüküm nedir?

Cevap : 15. derecenin 1. kademesinden aylık alan Devlet memurunun damga vergisine tâbi brüt gelirleri toplamının 4/1000 (binde dört)'ünden az, 1/30 (otuzda bir)'inden fazla olamaz.

66. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, konfederasyonlara üyelerince ödenecek ödenti miktarının tespiti ve miktarı nedir?

Cevap : Sendikaların ödenti tutarlarının % 5 (yüzde beş)'inden aşağı olmamak üzere Konfederasyonların Genel Kurullarınca belirlenir.

67. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika ve konfederasyonların giderleriyle ilgili esaslar nelerdir?

Cevap :

- 1) Sendika ve konfederasyonlar gelirleri tüzüklerinde belirtilen amaçları ve bu Kanunda gösterilen faaliyetleri dışında kullanamazlar ve bağışlayamazlar.
- 2) Sendika ve konfederasyonlar, gelirlerinin en az % 10'unu üyelerinin mesleki bilgi ve tecrübelerini artırmak için kullanmak zorundadırlar.
- 3) Vergi Usul Kanununa göre demirbaş sayılan her türlü eşya veya malzeme demirbaş defterine kaydedilir ve bunlar hiçbir şekilde gider olarak işlem göremez.
- 4) Sendika şubeleri, sendika ve konfederasyonlar yardımlaşma sandıkları dışında, üyeleri, yöneticileri veya diğer kişi ve kuruluşlara borç para veremez ve elde ettikleri gelirleri dağıtamazlar.

68. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika ve konfederasyonlar her hesap ya da bütçe dönemine ait bilanço ve hesaplarıyla çalışma ve denetleme raporlarını ait oldukları dönemi izleyen kaç ay içinde hangi birimlere gönderirler?

Cevap : 3 (üç) ay içinde - Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına/bağlı bulundukları konfederasyona

69. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Toplu Sözleşme neleri kapsamaktadır?

Cevap : Kamu görevlilerine uygulanacak katsayı ve göstergeler, aylık ve ücretler, her türlü zam ve tazminatlar, ek ödeme, toplu sözleşme ikramiyesi, fazla çalışma ücreti, harcırah, ikramiye, doğum, ölüm ve aile yardımı ödenekleri, cenaze giderleri, yiyecek ve giyecek yardımları ve diğer mali ve sosyal hakları kapsar.

70. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Toplu Sözleşme hükümleri ne kadar süre geçerlidir?

Cevap : Sözleşmenin yapıldığı tarihi takip eden 2 (iki) mali yıl için geçerlidir.

71. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Toplu Sözleşmenin tarafları kimlerdir?

Cevap : Toplu sözleşme görüşmelerine kamu idaresi adına Kamu İşveren Heyeti, kamu görevlileri adına Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti katılır.

72. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Kamu İşveren Heyeti kimlerden oluşur?

Cevap : 1-Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı Yardımcısı veya Bakanın Başkanlığında, 2-Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar, 3-Kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden.

73. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti kimlerden oluşur?

Cevap :

1) Bağlı sendikaların toplam üye sayısı itibarıyla en fazla üyesi bulunan konfederasyonun Heyet Başkanı (1),

2) Her bir hizmet kolunda en fazla üyeye sahip kamu görevlileri sendikaları tarafından belirlenecek birer temsilci (11),

3) Bağlı sendikaların üye sayıları esas alınmak kaydıyla toplam üye sayıları itibarıyla birinci, ikinci ve üçüncü sırada bulunan konfederasyonlar tarafından belirlenecek birer temsilci (3),

olmak üzere 15 üyeden oluşur.

74. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Toplu Sözleşmeyi imzalama yetkisiyle ilgili hüküm nedir?

Cevap : Toplu sözleşmeyi imzalamaya kamu idaresi adına Kamu İşveren Heyeti Başkanı, kamu görevlileri adına sözleşmenin kamu görevlilerinin geneline yönelik bölümü için Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti Başkanı ve hizmet kollarına yönelik bölümleri için ilgili Sendika Temsilcisi yetkilidir.

75. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, sendika ve konfederasyonların üye sayılarının belirlenmesindeki esaslar nelerdir?

Cevap : a) Kurumlarca Yapılacak Tespit;

✓ *Tespite ilişkin toplantıya kurumun işveren vekili ile tahakkuk memuru veya mali hizmetler birimi yetkilisi ve kurumun hizmet kolunda faaliyette bulunan sendikalardan birer temsilci katılır. Toplantı her yıl 15 MAYIS tarihinden sonra 5 iş günü içerisinde kurumca belirlenerek sendikalara bildirilen yer ve günde yapılır.*

✓ *Bu Kanuna tâbi olarak kurumda çalışan kamu görevlilerinin, 15 MAYIS tarihi itibarıyla listesi ile üyelerinden aidat kesintisi yapılan sendikaların üyelerini gösterir liste, toplantıya katılanlarca değerlendirilir. Bu değerlendirmeden sonra, toplam kamu görevlisi sayısı ile sendika üyesi kamu görevlilerinin sendikalara göre toplam sayılarını belirten tutanak toplantıya katılan taraflarca imzalanır. İmzalı tutanak, kamu işvereni ve sendikalarca mayıs ayının son iş gününe kadar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına gönderilir.*

✓ *Kurumların taşra teşkilatları, yukarıdaki esaslara göre tarafların katılımı ile yapılacak toplantı neticesinde düzenlenecek tutanakları kurum merkezinde yapılacak tespitte değerlendirilmek üzere 15 MAYIS tarihini takip eden 2 iş günü içerisinde kurum merkezine gönderirler.*

b) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca Yapılacak Tespit;

✓ *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, kurumlarda çalışan toplam kamu görevlisi sayısı ile sendikalar itibarıyla üyelik kesintisi yapılan üye sayılarını dikkate alarak her yıl 15 MAYIS tarihi itibarıyla hizmet kollarındaki bütün kamu görevlileri sayısı ile hizmet kolundaki sendikaların üye sayılarını tespit eder. Buna göre kamu görevlileri sendikaları ile konfederasyonların toplam üye sayısını belirler ve sonuçları her yıl TEMMUZ ayının ilk haftasında Resmî Gazetede yayımlar.*

✓ *Sonuçların yayımı tarihinden itibaren beş işgünü içinde kamu görevlileri sendikaları ile konfederasyonlarının üye sayılarının yanlışlığı iddiasıyla sendika ve konfederasyonlarca Ankara İş Mahkemesine itiraz edilebilir. Mahkeme itirazı 15 gün içinde karara bağlar.*

76. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Toplu Sözleşme Görüşmeleri hangi yıllarda yapılır?

Cevap : *Son rakamı tek olan yıllarda yapılır.*

77. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Toplu Sözleşme Görüşmelerine hangi ayda ve nerede başlanır?

Cevap : *AĞUSTOS ayının ilk işgünü Kamu İşveren Heyeti Başkanınca belirlenen ve Kamu Görevlileri Sendikaları Heyetine dâhil konfederasyonlara görüşmelerin başlamasından en az bir hafta önceden bildirilen yerde başlanır.*

78. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Toplu Sözleşme süreci ne zaman tamamlanır?

Cevap : *Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararının alınması da dâhil olmak üzere en geç AĞUSTOS ayının son işgünü tamamlanır.*

79. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, hangi hallerde mahalli idarelerle sözleşme yapılamaz?

Cevap : *İlgili mahalli idarenin; vadesi geçmiş vergi, sosyal güvenlik primi ile Hazine Müsteşarlığına olan borç toplamının gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin % 10'unu aşması, ödeme süresi geçtiği halde ödenmemiş aylık ve ücret borcu bulunması veya gerçekleşen en son yıla ilişkin toplam personel giderinin, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin belediyelerde % 30'unu, il özel idaresinde % 25'ini aşması hallerinde.*

80. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Toplu Sözleşme Görüşmelerinde uyumsuzluk haliyle ilgili süreç nasıl işlemektedir?

Cevap :

✓ *Toplu sözleşme görüşme süreci sonunda toplu sözleşme imzalanamaması halinde, üzerinde uzlaşılan ve uzlaşılamayan konuları içeren toplantı tutanağı, tutanağın kamu görevlilerinin geneline yönelik bölümü Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti Başkanı ve hizmet kollarına yönelik bölümleri ilgili sendika temsilcisi ile Kamu İşveren Heyeti Başkanı tarafından imzalanır.*

✓ *Toplu sözleşme görüşmelerinin uzlaşmazlıkla sonuçlanması ve toplantı tutanağı imzalanamaması halinde Devlet Personel Başkanlığı tarafından görüşmelerin uzlaşmazlıkla sonuçlandığına dair tespit tutanağı tutulur.*

✓ *Toplantı tutanağı imzalanmasından veya görüşmelerin uzlaşmazlıkla sonuçlandığının tespit tutanağı ile belirlenmesinden itibaren üç işgünü içerisinde sözleşmenin ilgili bölümlerini imzalamaya yetkili olanlar tarafından imzalamaya yetkili oldukları bölümler için Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurulabilir.*

✓ *Toplu sözleşme kapsamına girmeyen konulara ilişkin olarak Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurulamaz.*

81. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kaç üyeden oluşur?

Cevap : *11 üyeden.*

82. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kimlerden oluşur?

Cevap :

a) Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay Başkanı, Başkanvekili, Başkan Yardımcısı veya Daire Başkanları arasından Cumhurbaşkanınca Başkan olarak seçilecek 1 üye,

- b) Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarından 4 üye,
- c) Bağlı sendikaların üye sayısı itibarıyla en fazla üyeye sahip konfederasyon tarafından belirlenecek 2, bağlı sendikaların üye sayısı açısından ikinci ve üçüncü sırada bulunan konfederasyonlardan 1'er üye,
- d) Üniversitelerin kamu yönetimi, iş hukuku, kamu maliyesi, çalışma ekonomisi, iktisat ve işletme bilim dallarından en az Doçent unvanını taşıyanlar arasından Cumhurbaşkanınca seçilecek 1 üye,
- e) Bağlı sendikaların üye sayısı itibarıyla en fazla üyeye sahip konfederasyon tarafından 3, bağlı sendikaların üye sayısı açısından ikinci ve üçüncü sırada bulunan konfederasyonlar tarafından 2'ser olmak üzere (d) bendinde belirtilen bilim dallarından en az Doçent unvanını taşımak kaydıyla, önerilecek toplam 7 öğretim üyesi arasından Cumhurbaşkanınca seçilecek 1 üye,

83. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Kamu Görevlileri Hakem Kurulu başkan dâhil en az kaç üyenin katılımıyla toplanır?

Cevap : 8 (sekiz) üyenin.

84. Soru : 4688 sayılı Kanuna göre, Kamu Görevlileri Hakem Kurulu, tarafların başvuru tarihinden itibaren kaç gün içinde kararını verir?

Cevap : 5 (beş) gün.

BİLGİ TARAMA-1

I- Kamu kurum veya kuruluşlarında işçi statüsünde çalışanlar

II- Devletin veya diğer kamu tüzel kişilerinin yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel, katma ve özel bütçeli idarelerde çalışan memurlar

III- İl özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı kuruluşlarda kamu iktisadî teşebbüslerinde çalışan memurlar

IV- Özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan banka ve teşekküller ile bunlara bağlı kuruluşlarda ve diğer kamu kurum veya kuruluşlarında işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlileri

1. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, yukarıda verilenlerden hangisi/hangileri bu kanun kapsamında değildir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I – IV D) III – IV E) I – III

“Değişik hizmet kollarında en az 5 sendikanın bir araya gelerek oluşturdukları tüzel kişiliği olan üst kuruluşlar.”

2. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, yukarıda bahsedilen kuruluş hangi seçenekte verilmiştir?

- A) Sendika
B) Federasyon
C) Konfederasyon
D) Sendika Şubesi
E) Şube Başkanlığı

“Bir işyerinde en çok üye kaydetmiş sendikaca o işyerinden seçilen kamu görevlisi”

3. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, yukarıda hangisinden bahsedilmektedir?

- A) İşyeri Sendika Temsilcisi
B) Sendika İşyeri Temsilcisi
C) Sendika Üyesi
D) Sendika Yöneticisi
E) Sendika Şube Başkanı

“Bir işyerinde en çok üye kaydetmiş sendika dışındaki her bir sendika tarafından o işyerinden seçilen kamu görevlisi”

4. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’na göre, yukarıda hangisinden bahsedilmektedir?

- A) İşyeri Sendika Temsilcisi
- B) Sendika İşyeri Temsilcisi
- C) Sendika Üyesi
- D) Sendika Yöneticisi
- E) Sendika Şube Başkanı

I- İşyeri Sendika Temsilcisi, bir işyerinde en çok üye kaydetmiş sendikaca o işyerinden seçilen kamu görevlisidir.

II- Konfederasyon, değişik hizmet kollarında bu Kanuna tabi olarak kurulmuş en az yedi sendikanın bir araya gelerek oluşturdukları tüzel kişiliği olan üst kuruluşlardır.

III- Diyanet ve vakıf hizmetleri, sendikaların kurabilecekleri hizmet kollarından biridir.

IV- Meslek veya işyeri esasına göre de sendika kurulabilir.

5. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’na göre, yukarıdaki ifadelerden hangisi/hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız II
- B) I - II
- C) II - III
- D) III - IV
- E) II - IV

6. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’na göre, aşağıdakilerden hangisi sendikaların kurabilecekleri hizmet kollarından biri değildir?

- A) Ulaştırma Hizmetleri
- B) Yerel Yönetim Hizmetleri
- C) Diyanet ve Vakıf Hizmetleri
- D) Emniyet Hizmetleri
- E) Kültür ve Sanat Hizmetleri

I- Sendika kurucusu olabilmek için kamu görevlisi olarak çalışmak yeterlidir.

II- Sendika ve konfederasyonlar önceden izin alınmak şartıyla serbestçe kurulabilir.

III- Sendikanın Kurucuları, sendikayı ilk genel kurula kadar sevk ve idare edeceklerin isimlerini kuruluş dilekçelerinin ekinde sendika merkezinin bulunacağı ilin valiliğine vermek zorundadırlar.

IV- Sendikanın Kurucuları, sendika tüzüğünü kuruluş dilekçelerinin ekinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına vermek zorundadırlar.

7. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, yukarıdaki bilgilerden hangisi/hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız II B) Yalnız IV C) I - II D) II - III E) II - IV

8. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Konfederasyon tüzüğünü, konfederasyon merkezinin bulunacağı ilin valiliğine vermek zorundadırlar.

B) Kamu görevlisi olduklarını gösterir belgeyi, federasyon merkezinin bulunacağı ilin valiliğine vermek zorundadırlar.

C) Sendikaların konfederasyon kurulmasına ilişkin Kurucular Kurulu Kararını, konfederasyon merkezinin bulunacağı ilin valiliğine vermek zorundadırlar.

D) Konfederasyonu ilk genel kurula kadar sevk ve idare edeceklerin isimlerini, konfederasyon merkezinin bulunacağı ilin valiliğine vermek zorundadırlar.

E) Valilik, tüzük ve belgelerin birer örneğini, 15 işgünü içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına gönderir.

9. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, sendika kuruluş işlemleriyle ilgili olarak valilik, tüzük ve belgelerin bir örneğini ne kadar süre içinde ilgili Bakanlığa gönderir?

- A) 5 işgünü B) 10 işgünü C) 15 işgünü D) 30 işgünü E) 60 işgünü

10. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, sendika kuruluş işlemleriyle ilgili olarak, tüzüğün veya belgelerin içerdikleri bilgilerin kanuna aykırılığının tespit edilmesi ya da bu Kanunda öngörülen kuruluş koşullarının gerçekleşmediğinin anlaşılması halinde ilgili valilik, eksikliklerin ne kadar süre içinde tamamlanmasını ister?

- A) 5 Gün B) 10 Gün C) 15 Gün D) 20 Gün E) 30 Gün

11. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, sendika kuruluş işlemleriyle ilgili olarak, tüzüğün veya belgelerin içerdikleri bilgilerin kanuna aykırılığının tespit edilmesi ya da bu Kanunda öngörülen kuruluş koşullarının gerçekleşmediğinin anlaşılması halinde ilgili valilik tarafından verilen süre içinde tamamlanmaması durumunda valilik ilgili sendika/konfederasyonun faaliyetinin durdurulması için ne kadar süre içinde mahkemeye başvurur?

- A) 15 gün B) 1 ay C) 2 ay D) 3 ay E) 6 ay

12. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, sendika kuruluş işlemleriyle ilgili olarak, valiliğin mahkemeye vermesi sonucunda mahkeme, kanuna aykırılığın veya eksikliğin giderilmesi için ne kadar süre verir?

- A) 30 günü aşmayan
B) 45 gün
C) 60 günü aşmayan
D) 3 ayı aşmayan
E) 6 ayı aşmayan

13. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, sendika ve konfederasyon tüzüklerinde aşağıdakilerden hangisinin belirtilmesi zorunlu değildir?

- A) Demirbaşların satış ve terkininde uygulanacak usul ve esaslar
B) Üyelik ödentisinin oranı
C) Sendika veya konfederasyonun adı, merkezi ve adresi
D) Sendika veya konfederasyonun dış denetim usulü
E) Sendikanın faaliyet göstereceği hizmet kolu

14. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi sendika ve konfederasyonların kurmak zorunda oldukları organlar arasında yoktur?

- A) Genel Kurul
- B) Seçim Kurulu
- C) Disiplin Kurulu
- D) Yönetim Kurulu
- E) Denetleme Kurulu

15. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, genel kurullar tarafından zorunlu organlara seçilen üyelerin ad ve soyadları, meslek ve görevleri, adresleri ile tüzük değişiklikleri ve açılan, kapatılan veya birleştirilen şubeler; sendika şubesinin, sendikanın veya konfederasyonun bulunduğu illerin valiliklerine ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ne kadar süre içinde bildirilir?

- A) 15 Gün
- B) 30 Gün
- C) 45 Gün
- D) 60 Gün
- E) 3 Ay

CEVAP ANAHTARI							
1.A	2.C	3.A	4.B	5.E	6.D	7.E	8.B
9.C	10.E	11.B	12.C	13.D	14.B	15.B	

BİLGİ TARAMA-2

1. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, genel kurullarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Sendika şubesi genel kurulları ve üye sayısı 1.000'i aşan sendikaların genel kurulları delegelerle yapılabilir.
- B) Konfederasyon genel kurulları, üye sendikalarca seçilen en çok 1.000 delegeden oluşur.
- C) Delege sıfatı, müteakip olağan genel kurul için yapılacak delege seçimine kadar sürer.
- D) Tüzüklere delege seçilmeyi engelleyici hükümler konulamaz.
- E) Üye sendikaların genel kurulda kaç delegeyle temsil edileceği konfederasyon tüzüğünde belirtilir.

2. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, genel kurullarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Sendika şubesi genel kurulları ve üye sayısı 500'ü aşan sendikaların genel kurulları delegelerle yapılabilir.
- B) Konfederasyon genel kurulları, üye sendikalarca seçilen en çok 1.000 delegeden oluşur.
- C) Delege sıfatı, müteakip olağan genel kurul için yapılacak delege seçimine kadar sürer.
- D) Tüzüklere delege seçilmeyi engelleyici hükümler konulabilir.
- E) Sendika şubeleri ile sendika ve konfederasyonların yönetim ve denetleme kurulu üyeleri bu sıfatla kendi genel kurullarına delege olarak katılamazlar.

3. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, genel kurulların toplantı zamanıyla ilgili olarak doğru bir bilgidir?

- A) Sendika veya konfederasyonun ilk genel kurulu tüzel kişilik kazanmasından başlayarak 15 gün içinde yapılır.
- B) Sendika veya konfederasyonun ilk genel kurulu tüzel kişilik kazanmasından başlayarak 1 ay içinde yapılır.
- C) Sendika veya konfederasyonun ilk genel kurulu tüzel kişilik kazanmasından başlayarak 3 ay içinde yapılır.
- D) Sendika veya konfederasyonun ilk genel kurulu tüzel kişilik kazanmasından başlayarak 5 ay içinde yapılır.
- E) Sendika veya konfederasyonun ilk genel kurulu tüzel kişilik kazanmasından başlayarak 6 ay içinde yapılır.

4. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, olağan genel kurul toplantıları kaç yılı aşamaz?

- A) 2 yıl
- B) 3 yıl
- C) 4 yıl
- D) 5 yıl
- E) 10 yıl

5. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Sendika veya konfederasyonun ilk genel kurulu tüzel kişilik kazanmasından başlayarak 6 ay içinde yapılır.
- B) Olağan genel kurul toplantıları 4 yılı aşmamak üzere tüzüklerde belirtilen sürede yapılır.
- C) Olağanüstü genel kurul, yönetim kurulu veya denetleme kurulunun gerekli gördüğü durumlarda ya da genel kurul üye veya delegelerinin 1/5'inin yazılı isteği üzerine en geç 60 gün içinde toplanır.
- D) İki genel kurul toplantısı arasındaki döneme ilişkin faaliyet ve hesap raporu, denetleme kurulu veya denetçi raporu ile gelecek döneme ilişkin bütçe önerisi, genel kurula katılacaklara toplantı tarihinden en az 30 gün önce yazılı veya elektronik ortamda gönderilir ve internet sitesinde ilan edilir.
- E) Genel kurula çağrı Yönetim Kurulu tarafından yapılır.

6. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, genel kurula çağrı hangi organ tarafından yapılır?

- A) Genel Başkan
- B) Seçim Kurulu
- C) Disiplin Kurulu
- D) Denetleme Kurulu
- E) Yönetim Kurulu

- I. Yönetim Kurulunun gerekli gördüğü durumlarda
- II. Denetleme Kurulunun gerekli gördüğü durumlarda
- III. Disiplin Kurulunun gerekli gördüğü durumlarda
- IV. Genel kurul üye veya delegelerinin 1/10'ünün yazılı isteği üzerine

7. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, olağanüstü genel kurulun toplanmasıyla ilgili olarak yukarıdakilerden hangisi/ hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I - II
- D) II - III
- E) III - IV

8. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, ilgili organlarca gerekli çağrının yapılması üzerine olağanüstü genel kurul ne kadar süre içinde toplanır?

- A) En geç 60 gün içinde
- B) En geç 1 ay içinde
- C) En geç 15 gün içinde
- D) En geç 1 hafta içinde
- E) En geç 3 gün içinde

9. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, genel kurulların toplantı yeter sayısı nedir?

- A) En az 500 üye
- B) En az 500 delege
- C) Üye ya da delege tamsayısının salt çoğunluğu
- D) Delegelerin tamamı
- E) Delege tam sayısının 1/3'i

10. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, bu Kanun hükümlerine aykırı hareket eden sendika şubesi, sendika veya konfederasyon yönetim kuruluna kayyım atanmasıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) 1 veya 3 kayyım tayin edilir
- B) 2 veya 3 kayyım tayin edilir
- C) 3 veya 5 kayyım tayin edilir
- D) 3 veya 6 kayyım tayin edilir
- E) 5 veya 10 kayyım tayin edilir

I. Tüzük değişikliği

II. Organların seçimi

III. Yönetim ve denetleme kurulu raporlarının görüşülmesi ve aklanması

IV. Mevzuatta veya sendika tüzüklerinde genel kurulca yapılması belirtilen diğer işlemlerin yerine getirilmesi ve herhangi bir organın görev alanına girmeyen konuların karara bağlanması

11. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, yukarıdakilerden hangisi/hangileri şube genel kurullarının görev ve yetkileri arasında değildir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I - II
- D) II - III
- E) III - IV

12. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi şube genel kurullarının görev ve yetkileri arasındadır?

- A) Fesih kararı verme
- B) Konfederasyonlara üye olma veya üyelikten çekilme
- C) Taşınmaz malların satın alınması veya mevcut taşınmaz malların satılması konusunda yönetim kuruluna yetki verilmesi
- D) Amaçlarına uyan uluslararası kuruluşlara üye olma veya çekilme
- E) Yönetim ve denetleme kurulu raporlarının görüşülmesi ve aklanması

13. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, sendika yönetim kurullarının üye sayılarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

En Az En Çok

- A) 3 7
- B) 5 7
- C) 5 5
- D) 4 5
- E) 3 5

14. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, konfederasyon yönetim kurullarının üye sayılarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

En Az En Çok

- A) 3 5
- B) 3 7
- C) 5 7
- D) 5 10
- E) 7 10

15. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, Denetleme Kurullarının denetçi sayılarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

En Az En Çok

- A) 3 7
- B) 3 5
- C) 5 7
- D) 5 10
- E) 7 10

CEVAP ANAHTARI							
1.B	2.C	3.E	4.C	5.D	6.E	7.E	8.A
9.C	10.A	11.A	12.E	13.A	14.D	15.B	

BİLGİ TARAMA-3

1. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, üyelik başvurusu, sendika tarafından en çok ne kadar süre içinde reddedilmediği takdirde üyelik istemi kabul edilmiş sayılır?

- A) 7 Gün B) 10 Gün C) 15 Gün D) 30 Gün E) 45 Gün

2. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Üyelik başvurusu, sendika tarafından en çok 30 gün içinde reddedilmediği takdirde üyelik istemi kabul edilmiş sayılır.
- B) Haklı bir sebep gösterilmeden üyeliği kabul edilmeyen kamu görevlisinin, bu kararın kendisine tebliğinden itibaren 30 gün içinde iş davalarına bakmakla görevli mahallî mahkemede dava açma hakkı vardır.
- C) Sendika, üyeliği kesinleşen kamu görevlisinin başvuru belgesinin bir örneğini üyenin kendisine verir, bir örneği sendikada kalır, bir örneğini üyelik ödentisine esas olmak ve dosyasında saklanmak üzere 15 gün içinde işverene gönderir.
- D) Sendikaya üyelik, kamu görevlisinin üç nüsha olarak doldurup imzaladığı üye formu ile sendikaya başvurusu ve başvurunun sendika yetkili organınca kabulü ile kazanılır.
- E) Birden çok sendikaya üye olunabilir ancak ilk iki üyelik geçerlidir.

3. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, hangi seçenekte verilenler sendikaya üye olabilirler?

- A) Mülkî idare amirleri
- B) Silahlı Kuvvetler mensupları
- C) İl özel idareleri ve belediyelerde görevli memurlar
- D) Ceza infaz kurumlarında çalışan kamu görevlileri
- E) Emniyet hizmetleri sınıfı

4. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, emekliye ayrılanların durumlarıyla ilgili olarak aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

- A) Sendika şubesi, sendika veya konfederasyon organlarındaki görevleri seçildikleri dönemin sonuna kadar devam eder
- B) Sendika şubesi, sendika veya konfederasyon organlarındaki görevleri, emekli olma tarihlerinden 1 ay sonra sona erer
- C) Sendika şubesi, sendika veya konfederasyon organlarındaki görevleri, emekli olma tarihlerinden 3 ay sonra sona erer
- D) Sendika şubesi, sendika veya konfederasyon organlarındaki görevleri, emekli oldukları gün sona erer
- E) Sendika şubesi, sendika veya konfederasyon organlarındaki görevleri, emekli onay tarihinde sona erer

5. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

- A) Sendikalar, birden fazla konfederasyona üye olabilirler
- B) Sendika ve konfederasyonlar uluslararası üyelik işlemlerini ve faaliyetlerini gerçekleştirme tarihinden itibaren 30 gün içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirir
- C) Sendika şubeleri en az 500 üye ile kurulur
- D) Aylıksız izinli sayılanlardan herhangi bir nedenle sendika veya konfederasyon organlarındaki görevlerinden ayrılanlar, görevlerinin son bulması tarihinden itibaren 30 gün içinde ayrıldıkları kurum ve kuruluşa yazılı müracaat etmeleri durumunda, kamu işvereni bu kimseleri 15 gün içinde eski görevlerine ya da uygun diğer bir göreve atamak zorundadır.
- E) İldeki üye sayısı 100 ve daha fazla olan sendikanın il temsilcisi ile ilçedeki üye sayısı 50 ve daha fazla olan sendikanın ilçe temsilcisi haftada 4 saat izinli sayılır

6. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Aylıksız izine ayrılan yöneticilerin bu süreleri, emekli kesenekleri ve karşılıklarının yöneticisi oldukları sendikaları tarafından her ay Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına ödenmesini kabul etmeleri koşuluyla kazanılmış hak aylığı ile emeklilik hizmetine sayılır
- B) Sendika şubeleri en az 500 üye ile kurulur
- C) Kurumlarından aylıksız izinli sayılan sendika, konfederasyon ve şube yönetim kurulu üyeleri ile bunların bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin sağlık giderlerinin kurumlarınca karşılanmasına devam olunur
- D) Sendika şubesi bulunmayan il ve ilçelerde il ve ilçe temsilciliği kurulabilir.
- E) Görevden uzaklaştırma, re'sen emeklilik, göreve son verilmesi, tayin veya sair hallerde görevlinin mahkemeye başvurması halinde, mahkeme kararı kesinleşinceye kadar sendikadaki görevi devam eder

7. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Sendika ve konfederasyonlar, üyelerine yardım için kısmen ticari faaliyette bulunabilirler
- B) Sendika ve konfederasyonlar, kamu makamlarından maddî yardım kabul edemez
- C) Sendika ve konfederasyonlar, siyasî partilerden maddî yardım alamaz
- D) Sendika ve konfederasyonlar siyasî partilerin kuruluşu içinde yer alamazlar
- E) Sendika ve konfederasyonlar, siyasî partilere maddî yardımda bulunamaz

8. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, Kamu Personeli Danışma Kurulunda aşağıdakilerden hangisi bulunmaz?

- A) Cumhurbaşkanı Yardımcısı
- B) Devlet Personel Başkanı
- C) Bakan
- D) En çok üyeye sahip 3 konfederasyonun genel başkanı
- E) Her bir hizmet kolunda en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikasının başkanı

9. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, Kamu Personeli Danışma Kurulu her yıl hangi aylarda toplanır?

- A) Ocak-Mart
- B) Mart-Haziran
- C) Haziran-Kasım
- D) Nisan-Ekim
- E) Mart-Kasım

10. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, Kamu Personeli Danışma Kurulunun sekretarya hizmetlerini aşağıdaki kurumlardan hangisi yürütür?

- A) En çok üyeye sahip konfederasyon
- B) Maliye Bakanlığı
- C) Devlet Personel Başkanlığı
- D) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
- E) Yetkili Sendika

11. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, işyerindeki kamu görevlisi sayısı 601-1000 arasında ise bu işyerinde kaç işyeri Sendika Temsilcisi seçilebilir?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4
- E) 5

12. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, bir işyerinde 5 işyeri Sendika Temsilcisi seçilebilmesi için bu işyerinde ne kadar kamu görevlisi olması gerekir?

- A) 201-600 arası
- B) 601-1000 arası
- C) 1001-2000 arası
- D) 2000'den fazla
- E) 5 işyeri temsilcisi olmaz

13. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, sendika ve konfederasyonların gelirleri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Kamu makamlarından alınan yardımlar
- B) Üyelerinin ödeyecekleri üyelik ödentileri
- C) Bağış ve yardımlar
- D) Mal varlığından elde edilen gelirler
- E) 4688 sayılı Kanuna göre yapabilecekleri faaliyetlerden elde edilecek gelirler

14. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, toplu sözleşme hükümleri sözleşmenin yapıldığı tarihi takip eden kaç yıl için geçerlidir?

- A) 1 Mali Yıl
- B) 2 Mali Yıl
- C) 3 Mali Yıl
- D) 4 Mali Yıl
- E) 5 Mali Yıl

15. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre, Toplu Sözleşmenin Taraflarından, Kamu İşveren Heyetinde aşağıdakilerden hangisi bulunur?

- A) Cumhurbaşkanı Yardımcısı
- B) İçişleri Bakanı
- C) Kalkınma Bakanı
- D) Devlet Personel Başkanı
- E) Hazine Müsteşarı

CEVAP ANAHTARI							
1.D	2.E	3.C	4.A	5.E	6.B	7.A	8.B
9.E	10.C	11.C	12.D	13.A	14.B	15.A	

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

**ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI
KANUNU (5580)**

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI KANUNU (5580)

SORU-CEVAP

1.Soru: Bu Kanunun amacı nedir?

Cevap: Bu Kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler tarafından açılacak özel öğretim kurumlarına kurum açma izni verilmesi, kurumun nakli, devri, personel çalıştırılması, kurumlara yapılacak malî destek ve bu kurumların eğitim-öğretim, yönetim, denetim ve gözetimi ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarının; eğitim-öğretim, yönetim, denetim, gözetim ve personel çalıştırılmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.

2.Soru: Bu Kanunun Kapsamı nedir?

Cevap: Bu Kanun, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişilerce açılan özel öğretim kurumları ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarını kapsar.

3.Soru: Bu Kanunda geçen Azınlık Okulları hangileridir?

Cevap: Rum, Ermeni ve Musevî azınlıklar tarafından kurulmuş, Lozan Antlaşması ile güvence altına alınmış ve kendi azınlığına mensup Türkiye Cumhuriyeti uyruklu öğrencilerin devam ettiği okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim özel okullarını, ifade eder.

4.Soru: Bu Kanunda geçen Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinin faaliyeti nedir?

Cevap: Özel eğitim gerektiren bireylerin konuşma ve dil gelişim güçlüğü, ses bozuklukları, zihinsel, fiziksel, duyuşal, sosyal, duygusal veya davranış problemlerini ortadan kaldırmak ya da etkilerini en az seviyeye indirmek, yeteneklerini yeniden en üst seviyeye çıkarmak, temel öz bakım becerilerini ve bağımsız yaşam becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacıyla faaliyet gösteren özel öğretim kurumlarını, ifade eder.

5.Soru: Bu Kanunda geçen Özel öğretim kursu nedir?

Cevap: Kişilerin, Bakanlıkça belirlenmiş bilim gruplarına uygun eğitim ortamlarında, öğrenim seviyelerine, ilgi ve isteklerine uygun öğretim programları doğrultusunda, bilgi, beceri, yetenek ve deneyimlerini geliştirdiği, serbest zamanlarını değerlendirdiği bir bilim grubunda eğitim veren kurumları, ifade eder.

6.Soru: Bu Kanunda geçen Sosyal etkinlik merkezi nedir?

Cevap: İl millî eğitim müdürlükleri ile belediyeler arasında yapılan ve Bakanlıkça onaylanan ortak işbirliği protokolleri çerçevesinde, Bakanlığın verdiği işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile belediyelerce açılan ve işletilen, ilköğretim ve/veya ortaöğretim öğrencilerinin ödev ve projelerine ilişkin araştırmalar yaptığı, öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerin yürütüldüğü özel öğretim kurumlarını, ifade eder.

7.Soru: Bir kurumda öğretime başlayabilmek için kurum açma izni alınması zorunludur. İzin başvuruları ilgili nereye başvuru yapılır?

Cevap: İzin başvuruları ilgili millî eğitim müdürlüğüne yapılır.

8.Soru: Valilikçe yapılan inceleme sonucunda açılması uygun görülen okullar dışındaki kurumlara kurum açma izni verilir. Valilikçe açılması uygun görülen okullara ilişkin başvurular kurum açma izni verilmek üzere nereye gönderilir?

Cevap: Milli Eğitim Bakanlığına gönderilir.

9.Soru: Kurum açma izni talebinin valilikçe reddedilmesi hâlinde, kurucu veya kurucu temsilcisi tarafından taleplerinin reddine ilişkin işlemin tebliğinden itibaren kaç iş günü içinde Bakanlığa itirazda bulunulabilir?

Cevap: 15(onbeş)

10.Soru: İtiraz, Bakanlıkça kaç iş günü içinde karara bağlanır?

Cevap: 15(onbeş)

11.Soru: Kurum açma izni alınmadıkça, kuruma öğrenci kaydı yapılamaz. Kurum açma izni verilmesi, binanın kullanılış amaçlarına ve Bakanlıkça belirlenen standartlara uygun ve yeterli bulunmasıyla birlikte hangi şartların yerine getirilmesine bağlıdır?

Cevap: a) Ders araç-gerecinin kurumun amaç ve ihtiyaçları için yeterli olduğunun bir rapor ile tespit edilmesi.

b) Kurumun; yönetici, öğretmen ve diğer personelinin sayı ve nitelikleri yönünden uygun bulunması ve bu kurumda çalışacaklarının belgelendirilmesi.

c) Kurumun yönetmelikleriyle öğretim programının Bakanlıkça incelenip onanmış olması.

12.Soru:Bu Kanun kapsamındaki ilkokul, ortaokul, lise ve özel eğitim okulları için hangi tarihten sonra verilen kurum açma izinleri, ertesi eğitim-öğretim yılından itibaren geçerlidir?

Cevap: 1 Eylül

13.Soru: Kurumlara ad verilmesine ilişkin esaslar hangi yöntemle belirlenir?

Cevap: Yönetmelik

14.Soru:Gerçek ve tüzel kişiler tarafından; hizmet içi eğitim kapsamına giren faaliyetler dışında Kanun kapsamında belirtilen faaliyetler, bu Kanuna göre hangi merciden kurum açma izni alınmadan yapılamaz?

Cevap: Yetkili makamlardan kurum açma izni alınmadan yapılamaz. Askerî okullar, emniyet teşkilâtına bağlı okullar ve din eğitimi-öğretimi yapan kurumların aynı veya benzeri özel öğretim kurumları açamaz. 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen izin veya ruhsatlar, bu Kanun kapsamındaki özel öğretim kurumlarını kapsamaz. Özel öğretim kurumları mevzuatına uygun olmak kaydıyla işyeri açma ve çalışma ruhsatı Bakanlıkça verilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir. Her ne ad altında olursa olsun, eğitim ve öğretim sunmak amacıyla yürütülen faaliyetler Bakanlığın izin ve denetimine tabidir. Bu faaliyetleri yürütenler, özel öğretim kurumları için bu Kanunda öngörülen kurallara uymakla yükümlüdür.

15.Soru: Bu Kanun kapsamındaki eğitim-öğretim faaliyetlerini yapan ancak bu Kanuna uygun olarak kurum açma izni ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmeyen yerleri kuran veya işletenlere brüt asgari ücretin kaç katı idari para cezası uygulanır ?

Cevap: Brüt asgari ücretin 20(Yirmi) katı idari para cezası uygulanır ve bu yerler valiliklerce kapatılır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

16.Soru:Bu Kanunun ilgili maddesinde belirtilen şartları taşıyıp özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler tarafından açılan özel öğretim kurumlarının kurucularında yabancı uyruklu gerçek veya tüzel kişilerin ortaklığının tespit edilmesi hâlinde söz konusu kurumlara brüt asgari ücretin kaç katı idari para cezası uygulanır ve bu kurumlara yabancı uyruklu gerçek veya tüzel kişilerin ortaklığının sona erdirilmesine ilişkin kaç iş günü süre verilir?

Cevap: 20(yirmi) katı idari para cezası uygulanır bu kurumlara yabancı uyruklu gerçek veya tüzel kişilerin ortaklığının sona erdirilmesine ilişkin 30(otuz) iş günü süre verilir Söz konusu süreye rağmen yabancı uyruklu gerçek veya tüzel kişilerin ortaklığının sona erdirilmemesi veya aynı kurumda ikinci kez yabancı uyruklu gerçek veya tüzel kişilerin ortaklığının tespiti hâlinde söz konusu kurumun kurum açma izni ile işyeri açma ve çalışma ruhsatı iptal edilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

17.Soru: Özel öğretim kurumlarının gerçek kişi kurucularında, tüzel kişi kurucularının yönetim organlarında, kurucu temsilcilerinde ve personeline görev almak için hangi şart aranır? (Kurucu/kurucu temsilcisinin nitelikleri)

Cevap: Özel öğretim kurumlarının gerçek kişi kurucularında, tüzel kişi kurucularının yönetim organlarında, kurucu temsilcilerinde ve personeline; 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezası ya da affa uğramış olsa bile Devletin egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlar, Devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, millî savunmaya karşı suçlar, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ve 11/10/2006 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun kapsamında işlenen suçlardan ceza almamış olması veya haklarında bu suçlardan dolayı kovuşturma bulunmaması, terör örgütlerine ya da Millî Güvenlik Kurulunca Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti ya da iltisakı yahut bunlarla irtibatı olmaması şartı aranır.

18.Soru: Kurum binalarının nitelikleri, bu binalarda açılacak kurumlar ile her tür tesis ve donanımına ilişkin standartlar hangi merci tarafından belirlenir?

Cevap:Bakanlıkça

19.Soru: Meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin, okul binalarından kapıdan kapiya en az kaç metre uzaklıkta bulunması zorunludur?

Cevap: En az 100(Yüz) metre uzaklıkta bulunması zorunludur. Özel eğitime muhtaç bireylerin devam ettikleri öğretim kurumları ile okullar dışındaki diğer özel öğretim kurumlarında bu zorunluluk aranmaz. Ancak, söz konusu özel öğretim kurumlarıyla yukarıda belirtilen türdeki iş yerleri aynı binada bulunamaz. Turizmin yoğun olduğu yörelerde bulunan okulların tatil olduğu dönemlerde, yukarıda belirtilen iş yerleri ile okullar arasında yüz metre uzaklık şartı aranmaz.

20.Soru: Uzaklıkla ilgili esaslar hangi bakanlıklarının müştereken hazırlayacakları yönetmelikle belirlenir?

Cevap: İçişleri, Millî Eğitim, Sağlık, Kültür ve Turizm Bakanlıkları

21.Soru: Milletlerarası özel öğretim kurumlarına ilişkin esaslar nelerdir?

Cevap: 1) Yalnız yabancı uyruklu öğrencilerin devam edebilecekleri yüksek öğretim dışındaki milletlerarası özel öğretim kurumu; yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişiler tarafından veya Türk vatandaşlarıyla ortaklık yolu ile 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu çerçevesinde Cumhurbaşkanının izniyle açılabilir. Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler de kendi adlarına aynı amaçla milletlerarası mahiyette özel öğretim kurumu açabilir.

2) Bu öğretim kurumlarında; Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, güvenliğine ve menfaatlerine aykırı, Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerleri aleyhinde eğitim-öğretim yapılamaz.

3) Bu kurumlarda öğretim programları, eğitim-öğretim faaliyetleri ve diğer hususlarla ilgili işlemler, kurum yönetimince hazırlanan ve Bakanlıkça onaylanan esaslara göre yürütülür. Bu kurumlara devam ederken Türk vatandaşlığını kazananlar, bulunduğu öğretim kademesinin sonuna kadar aynı kurumda veya aynı programı uygulayan başka bir milletlerarası özel öğretim kurumunda öğrenimlerine devam edebilirler.

4) Bu konularda Bakanlığın denetim hakkı saklıdır.

22.Soru: Yabancı okullara ilişkin esaslar nelerdir?

Cevap: 1) Cumhurbaşkanının izni ile yeni arazi edinebilir ve kapasitelerini en fazla beş misline kadar artırabilir.

2) Üzerinde kuruldukları araziler genişletilmemek şartı ve Bakanlığın izni ile mevcut arazi üzerindeki bina, öğrenci ve donanım kapasitelerini en çok bir mislini geçmemek üzere artırabilir veya yenileyebilir.

3) Mevcut binalarında ihtiyaç halinde valiliğin izni ile tadilat yapabilir.

4) Bu bentte belirtilenler dışında, yabancı okulların; binaları genişletilemez, şubeleri açılmaz, mevcut binalarının yerine kaim olmak üzere yeniden binalar inşa edilemez. Bu amaçla herhangi bir mülk edinilemez veya kiralanamaz.

5) Yabancı okulların taşınmaz malları, kurucularının veya yetkililerinin önerisi ile Bakanlığa ya da kuruluş amaçları eğitim vermek olan 4721 sayılı Türk Medenî Kanununa göre kurulan vakıflara Cumhurbaşkanının izni ile devredilebilir. Devredilen bu kurumların yönetim, eğitim-öğretim özellikleri dikkate alınarak korunması yararlı görülenler Bakanlıkça tespit edilir.

23.Soru: Azınlık okullarına ilişkin esaslar nelerdir?

Cevap: 23/8/1923 tarihli ve 340 sayılı Kanuna bağlı Antlaşmanın 40 ve 41 inci maddeleriyle ilgisi bulunan okulların özellik göstermesi gereken hususları yönetmelikle tespit edilir. Bu yönetmelik, ilgili ülkelerin bu konulardaki mütekabil mevzuat ve uygulamaları dikkate alınmak suretiyle hazırlanır. Yönetmelikte belirtilmeyen hususlarda resmî okullar mevzuatı uygulanır. Bu okullarda yalnız kendi azınlığına mensup Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının çocukları okuyabilir.

24.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında Eğitim-öğretim ve kurumların yönetim esasları nelerdir?

Cevap: Kurumlarda eğitim-öğretim ve yönetim, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda ifade edilen Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak yürütülür.

✓ Kurumlarda uygulanacak öğretim programı ve haftalık ders çizelgesi, resmî kurumlarda uygulanan usûl ve esaslar çerçevesinde belirlenir. Bakanlıkça uygun bulunması durumunda farklı öğretim programları ve haftalık ders çizelgesi de uygulanabilir.

- ✓ Kurumun veya yönetimleri birleştirilen kurumların bir müdür tarafından yönetilmesi esastır. Yönetimleri birleştirilecek kurumlarla ilgili usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir.
- ✓ Bir kimse birden fazla kurumun kurucusu olabilir. Gerekli nitelikleri taşıyan kurucu/kurucu temsilcisi, kurumun müdürü de olabilir. Üzerinde müdür-lük görevi bulunmayan kurucu/kurucu temsilcisi, kurumun eğitim-öğretimine ve bunlarla ilgili yönetim işlerine karışamaz.
- ✓ Bünyesinde birden fazla kurum bulunduran kurumlara genel müdür ve genel müdür yardımcısı atanabilir.
- ✓ Bu Kanun kapsamında faaliyet gösteren kurumlarda, Bakanlıkça belirlenen programları başarıyla tamamlayanlar aldıkları kurs bitirme belgeleriyle tamamladıkları programlara ilişkin işyerlerinde çalışabilir ve işyeri açabilirler. Bu durumda olan kişiler için başkaca bir meslek belgesi aranmaz.
- ✓ Uygulanan program doğrultusunda yapılacak kurs bitirme, seviye tespit ve seviye tamamlama sınavları ile programın gerektirdiği diğer sınavlar için sınava girenlerden alınacak sınav ücretleri, bu ücretlerden bu sınavlarda görevlendirilenlere ödenecek ücretler ve sınav giderleri ile sınavların usul ve esasları Bakanlıkça belirlenir

25.Soru: Kurum açma izni verilen kurumlardan kaç yıl içerisinde faaliyete başlamayan, faaliyete başladıktan sonra yönetmelikte belirtilen süreden daha fazla izinsiz ara veren veya söz konusu izni amacı dışında kullandığı tespit edilen kurumların kurum açma izni ve iş yeri açma ve çalışma ruhsatı iptal edilir?

Cevap: 2(iki) yıl içerisinde faaliyete başlamayan, faaliyete başladıktan sonra yönetmelikte belirtilen süreden daha fazla izinsiz ara veren veya söz konusu izni amacı dışında kullandığı tespit edilen kurumların kurum açma izni ve iş yeri açma ve çalışma ruhsatı iptal edilir.

26.Soru: Özel öğretim kurumunun; a) Bakanlıkça onaylı yerleşim planında izinsiz değişiklik yapması, b) Gerçeğe aykırı reklam ve ilan vermesi veya reklam ve ilanlarda öğrenci resim ve bilgilerini kullanması, c) Haftalık ders çizelgesi ve programları Bakanlık izni olmadan kurumda uygulaması, d) Bu Kanun ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan yönetmelik ve yönergelerde belirtilen hükümlere aykırı fiillerde bulunması, hâllerinde; brüt asgari ücretin kaç katı idari para cezası uygulanır?

Cevap: 5(beş) katı idari para cezası uygulanır.

27.Soru:Özel öğretim kurumunun e) Mevzuatta belirtilen sayıda personel çalıştırmaması veya mevzuata aykırı personel çalıştırması, f) 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun genel ve özel amaçları ile temel ilkelerine uymaması, fiilleri için brüt asgari ücretin kaç katı idari para cezası uygulanır?

Cevap: asgari ücretin 10(on) katı idari para cezası uygulanır.

28.Soru:Özel öğretim kurumunun g) Kurum açma şartlarından herhangi birini kaybetmesi, fiili için brüt asgari ücretin kaç katı idari para cezası uygulanır?

Cevap: asgari ücretin 20(yirmi) katı idari para cezası uygulanır.

29.Soru:Yukarıda yer alan (a), (b), (c), (d), (e), (f) ve (g) bentlerindeki fiillerin tekrarı hâlinde idari para cezası miktarı beş kat artırılarak uygulanır ve bu bentlerdeki fiillerin kaçınıcı kez tekrarlanması hâlinde ise kurum açma izni ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatı iptal edilir?

Cevap: 3(üç) kez tekrarlanması hâlinde ise kurum açma izni ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatı iptal edilir.

30.Soru:Özel öğretim kurumunun g) Mevzuata uygun olarak kapatılmaması, fiili için brüt asgari ücretin kaç katı idari para cezası uygulanır?

Cevap: Asgari ücretin 20(yirmi) katı idari para cezası uygulanır. ve kurum açma izni ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatı iptal edilir. İdari para cezası, kurum açma iznini vermeye yetkili makam tarafından verilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

31.Soru: Okul kurucusu/kurucu temsilcisi; Bakanlığa, yönetici, öğretmen, uzman öğretici, usta öğretici ve öğrenci/kursiyerlere en az kaç ay önce yazılı olarak bildirmek şartıyla ve gerekçesi Bakanlıkça uygun bulunduğu takdirde öğretim yılı sonunda okulunu kapatabilir?

Cevap: 3 (üç) Ay

32.Soru: Okullar dışındaki diğer kurumların kurucusu/kurucu temsilcisi valiliğe, yönetici, öğretmen, uzman öğretici, usta öğretici ve öğrenci/kursiyerlere en az kaç ay önce yazılı olarak bildirmek şartıyla ve gerekçesi valilikçe uygun bulunduğu takdirde dönem sonunda kurumunu kapatabilir?

Cevap: 3 (üç) Ay

33.Soru: Kapanan veya kapatılan kurum; mühürlerini, yönetici, öğretmen ve öğrencilerle ilgili bütün defterlerini, dosyalarını ve diğer evrakını ilgili valiliğe devir ve teslim etmeye mecburdur. Devir ve teslimden kaçınan veya bu görevi savsaklayan kurucu hakkında brüt asgari ücretin kaç katı idari para cezası uygulanır?

Cevap: 20(yirmi)

34.Soru: Bu Kanunda belirtilen şartlara uymadan kurumunu kapatanlar ile soruşturma sonucu kurum açma izni ile işyeri açma ve çalışma ruhsatı iptal edilen kurucuya kaç yıl geçmeden tekrar kurum açma izni veya bir kurumu devralma ya da bir kuruma ortak olma izni verilmez?

Cevap: 5(beş) yıl geçmeden tekrar kurum açma izni veya bir kurumu devralma ya da bir kuruma ortak olma izni verilmez. Kapatılan kurumlarla ilgili olarak öğrenci/kursiyer veya velilerinin, kurucular aleyhine genel hükümlere göre dava açma hakları saklıdır. Kurumların devri ve nakline ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

35.Soru: Kurumların eğitim-öğretim ve yönetim hizmetlerinin, asıl görevi bu kurumlarda olan yönetici ve eğitim-öğretim elemanları ile yürütülmesi esastır. Bir kurumun öğretime başladığı tarihten itibaren mevcut ders saati sayısının, kuruluş sırasında üçte birinin, kuruluşundan kaç yıl sonra da en az üçte ikisinin asıl görevi bu kurumlarda olan öğretmen, uzman öğretici veya usta öğreticiler tarafından okutulması zorunludur?

Cevap: 3 (üç) Yıl

36.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında Kurumların yöneticilik ve eğitim-öğretim hizmetlerinde hangi şartları taşıyanlar görevlendirilir?

Kurumların yöneticilik ve eğitim-öğretim hizmetlerinde, en az dengi resmî öğretim kurumlarına atanabilmek için gerekli nitelik ve şartları taşıyanlar, resmî dengi bulunmayan kurumların yöneticilik ve eğitim-öğretim hizmetlerinde ise yönetmelikle belirtilen nitelik ve şartları taşıyanlar görevlendirilir.

37.Soru: İhtiyaç halinde, resmî okullarda görevli öğretmenlere asıl görevlerini aksatmamak ve aylık karşılığı okutmakla yükümlü bulunduğu haftalık ders saati sayısını doldurmaları kaydı ve çalıştıkları kurumların izni ile sadece okullarda, aylık karşılığı okutmakla yükümlü bulunduğu haftalık ders saati sayısının ne kadarı ücretli ders verilebilir?

Cevap: Haftalık ders saati sayısının yarısı kadarı ücretli ders verilebilir.

38.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında Uzman öğretici, usta öğretici ve öğretmenlik yapma nitelik ve şartlarını taşıyan diğer Devlet memurlarına, ilgili birimlerin izniyle haftada kaç saati geçmemek üzere ücretli ders görevi verilebilir?

Cevap: haftalık 10(on) saati geçmemek üzere ücretli ders görevi verilebilir. ücretli ders verilebilir. Ders saati ücretli olarak görevlendirileceklerle ilgili diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

39.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında kurumların müdürleri diğer yönetici ve öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticileri kimler tarafından seçilir?

Cevap:Kurumların müdürleri, kurucu/kurucu temsilcisi tarafından; diğer yönetici ve öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticileri ise müdürlerince seçilir ve çalışma izinleri valiliğin iznine sunulur. Valiliğin izni alınmadan müdür ile diğer yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler işe başlatılamaz.Gerekli şartları taşıyan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler için valilikçe çalışma izni düzenlenir. Çalışma izninin iptali yine valilikçe yapılır.

40.Soru: Bu Kanun kapsamında çalışacak yabancılar, hangi Kanun hükümleri doğrultusunda görevlendirilir?

Cevap:4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun kapsamında görevlendirilir.

41.Soru: Türkçe'den başka dille öğretim yapan ve yabancılar tarafından açılmış bulunan okulların kurucuları ile müdürleri hangi nitelikteki birisini Türk Müdür başyardımcısı olarak çalışma izni düzenlenmek üzere valiliğe önerir?

Cevap:Türkçe'den başka dille öğretim yapan ve yabancılar tarafından açılmış bulunan okulların kurucuları ile müdürleri, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu, Türkçe veya Türkçe kültür dersleri öğretmenliği yapma niteliğini taşıyan ve öğretim dilini bilenlerden birini, Türk müdür başyardımcısı olarak çalışma izni düzenlenmek üzere valiliğe önerir. Öğretim dilini bilen Türkçe veya Türkçe kültür dersleri öğretmeni bulunmaması hâlinde, okulun öğretim dilinde özel alan eğitimi görmüş, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu öğretmenlere de bu görev verilebilir. Bu öneriyi, uyarıya rağmen bir ay içinde yapmayan okulların Türk müdür başyardımcılarını, yukarıdaki şartları taşıyan öğretmenler arasından valilik seçer ve işe başlatır.

42.Soru: Kurumlarda çalışan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler ile kurucu veya kurucu temsilcisi arasında yapılacak iş sözleşmesinin süresi ne kadardır?

Cevap:Kurumlarda çalışan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler ile kurucu veya kurucu temsilcisi arasında yapılacak iş sözleşmesi, en az bir takvim yılı süreli olmak üzere yönetmelikle belirtilen esaslara göre yazılı olarak yapılır. Mazeretleri nedeniyle kurumdan ayrılan öğretmen ve öğreticilerin yerine alınacak olanlar ile devredilen kurumların yönetici, öğretmen ve öğreticileri ile bir yıldan daha az bir süre için de iş sözleşmesi yapılabilir.

43.Soru: Kurumlarda çalışan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticilerin Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemeleri nelerdir?

Cevap:Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemeler, bütçe kanunlarıyla resmî okul öğretmen ve personeline sağlanan haklara denk olarak okul öğretmenlerine ve personeline de ödenir. Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemelerden gelir vergisi kesilmez.

44.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında Kurumlardaki ek ders ücreti miktarı nedir?

Cevap:Kurumlardaki ek ders ücreti miktarı Resmî okullar için tespit edilen miktardan az olamaz. Ancak, resmî okul ve kurumlardan ücretli olarak görevlendirilenlere verilecek ek ders ücreti miktarı, resmî okullar için tespit edilen ek ders ücretinin iki katını geçemez.

45.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında Kurumlarda görev yapan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler, bu Kanun hükümleri saklı kalmak üzere sosyal güvenlik, özlük ve disiplin yönünden tabi olacakları mevzuatlar hangileridir?

Cevap:

a) Sosyal güvenlik ve özlük hakları yönünden; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 4857 sayılı İş Kanunu,

b) Yetki, sorumluluk, ödül ve cezalar ile bunların uygulanması bakımından; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 1702 sayılı İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin

Terfi ve Tecziyeleri Hakkında Kanun, 4357 sayılı Hususi İdarelerden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına Terfi, Taltif ve Cezalandırılmalarına ve Bu Öğretmenler İçin Teşkil Edilecek Sağlık ve İhtimaî Yardım Sandığı ile Yapı Sandığına ve Öğretmenlerin Alacaklarına Dair Kanun ile 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun, hükümlerine tâbidir.

✓ Ancak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren fiillerin işlenmesi halinde bu kişilere kademe ilerlemesinin durdurulması cezası yerine brüt aylığından $\frac{1}{4}$ 'ü ile $\frac{1}{2}$ 'si arasında maaş kesim cezası, çalışma izni veren makam tarafından verilir. Tekrarı hâlinde ise göreve son verilir.

✓ 1702 sayılı Kanuna göre meslekten çıkarılma veya 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre Devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve hâllerin işlenmesi hâlinde, Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle personelin görevine, izni veren makam tarafından son verilir.

✓ Yetki, sorumluluk, ödül, sicil, disiplin ve cezaların uygulanmasına ilişkin diğer esas ve usûller çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

✓ Kurumlarda görev yapan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler, görevleri sırasında suç işlemeleri veya görevleri nedeniyle kendilerine karşı işlenen suçlardan dolayı 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun uygulanması ve ceza kovuşturması bakımından kamu görevlisi sayılır.

46.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında kaç defa teftiş raporuyla başarısızlığı tespit edilen yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticilerin çalışma izni, izni veren makam tarafından iptal edilir?

Cevap:

2(iki) defa teftiş raporuyla başarısızlığı tespit edilen yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticilerin çalışma izni, izni veren makam tarafından iptal edilir. Bu durum, ilgiliye tebliğ edilmek üzere kuruma bildirilir. Tebliğ, sözleşmenin feshine ve ilgilinin kurumla ilişkisinin kesilmesine yeter sebep teşkil eder. Kurumların teftiş ve denetlenmesi sırasında valilik, lüzum görülen durumlarda kurumun yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticilerini görevden uzaklaştırabilir. Bu takdirde valilikçe, geçici görevlendirme yapılarak gerekli tedbirler alınır.

47.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında kurumların “Denetim, reklâm ve ilânlar” ile ilgili hükümlerini nelerdir?

Cevap:

- ✓ Kurumlar ve bu kurumlarda görevli personel, Bakanlığın denetimi ve gözetimi altındadır.
- ✓ Eğitim-öğretim ve yönetim bakımından yapılan denetimlerde, kurumun özel yönetmeliği de dikkate alınır.
- ✓ Kurumlar, ancak amaçlarına uygun tanıtıcı mahiyette reklâm ve ilân verebilirler. Bu kurumlar reklâm ve ilânlarında gerçeğe aykırı beyanlarda bulunamazlar ve televizyonda reklâm ve ilân yapamazlar.

48.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında kurumların “Malî hükümler” ile ilgili hususlar hangileridir?

Cevap:

- ✓ Kurumlar, faaliyetlerini sadece kazanç sağlamak için düzenleyemezler. Ancak, Türk Millî Eğitiminin amaçları doğrultusunda eğitimin kalitesini yükseltmek, gelişmelerine fırsat ve imkân verecek yatırımlar ve hizmetler yapmak üzere gelir sağlayabilirler.
- ✓ Okulların su, doğal gaz ve elektrik ücretlendirilmesi, resmî okullara uygulanan tarife üzerinden uygulanır.

49.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında organize sanayi bölgelerinde açılan mesleki ve teknik eğitim okullarında öğrenim gören her bir öğrenci için ne türde bir katkı yapılır?

Cevap:

Bu Kanun kapsamında organize sanayi bölgelerinde açılan mesleki ve teknik eğitim okullarında öğrenim gören her bir öğrenci için, 2012-2013 eğitim ve öğretim yılından başlamak üzere, resmî okullarda öğrenim gören bir öğrencinin okul türüne göre Devlete maliyetinin bir buçuk katını geçmemek üzere, her eğitim öğretim yılı itibarıyla Maliye Bakanlığı ile Bakanlık tarafından müştereken belirlenen tutarda, Bakanlık bütçesine bu amaçla konulan ödenekten eğitim ve öğretim desteği yapılabilir. Bu konu ile ilgili öğrenci başarı durumu da dahil olmak üzere destek verilme kriterleri, hangi eğitim ve öğretim alanlarına destek verileceğine dair kurallar ile diğer usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ve Bakanlıkça müştereken hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

50.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında Öğrenim ücreti ve diğer ücretler, kurumlarca her yıl tespit edilerek ocak ayından itibaren en geç hangi ayda ilân edilir?

Cevap: Mayıs ayında ilan edilir. Ücretlerin hangi esaslara göre tespit, tayin, ilân ve tahsil edileceği yönetmelikle belirlenir.

51.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında Kurumlar, öğrenim gören öğrenci sayısının yüzde kaçından az olmamak üzere ücretsiz öğrenci okutmakla yükümlüdür?

Cevap: %3(Üç)

52.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında Kurumlar, ücretsiz öğrenci okutmakla yükümlülüğünü Bakanlıkça yüzde kaç kadar artırabilir?

Cevap: Bakanlıkça bu oran yüzde ona kadar artırılabilir. Ücretsiz okutmada; 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun veya 2330 sayılı Kanun hükümleri uygulanarak aylık bağlanmasını gerektiren kanunlar, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 56 ncı, mülga 45 inci ve 64 üncü maddeleri ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun 47 nci maddesi kapsamında harp veya vazife malulü sayılanların ilk ve orta öğretim çağındaki çocukları ile haklarında korunma, bakım veya barınma kararı verilen çocuklara öncelik verilir. Ücretsiz okutulacak öğrencilerin yüzdesi, seçimi ve kurumlara kabul şartlarına ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

53.Soru: 5580 Sayılı Kanun Kapsamında bir okula alınabilecek yabancı uyruklu öğrenci sayısı, o okulda okuyan Türkiye Cumhuriyeti uyruklu öğrenci sayısının yüzde kaçını aşamaz. ?

Cevap: %30(otuz)

BİLGİ TARAMA

1. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre Kurum açma izni talebinin valilikçe reddedilmesi hâlinde, kurucu veya kurucu temsilcisi tarafından taleplerinin reddine ilişkin işlemin itirazını bakanlık kaç iş günü içinde karara bağlar?

- A) Otuz B) Yirmi C) On beş D) On E) Beş

2. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre "kurum açma izni" ile ilgili gerekli başvuru ve onayların sırası aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) İlçe Milli Eğitim- Kaymakamlık-Valilik
B) Kaymakamlık-Valilik-Bakanlık
C) Kaymakamlık-İl Milli Eğitim Müdürlüğü-Valilik
D) İl Milli Eğitim Müdürlüğü-Bakanlık
E) İl Milli Eğitim Müdürlüğü-Valilik-Bakanlık

3. 5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanuna göre "Kurumlarda çalıştırılacak personel" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kurumların eğitim-öğretim ve yönetim hizmetlerinin, asıl görevi bu kurumlarda olan yönetici ve eğitim-öğretim elemanları ile yürütülmesi esastır.
B) Bir kurumun öğretime başladığı tarihten itibaren mevcut ders saati sayısının, kuruluş sırasında üçte birinin, asıl görevi kurumlarda olan öğretmen, uzman öğretici veya usta öğreticiler tarafından okutulması zorunludur.
C) İhtiyaç halinde, resmî okullarda görevli öğretmenlere asıl görevlerini aksatmamak ve aylık karşılığı okutmakla yükümlü bulunduğu haftalık ders saati sayısını doldurmaları kaydı ve çalıştıkları kurumların izni ile sadece okullarda, aylık karşılığı okutmakla yükümlü bulunduğu haftalık ders saati sayısının yarısı kadar ücretli ders verilebilir.
D) Uzman öğretici, usta öğretici ve öğretmenlik yapma nitelik ve şartlarını taşıyan diğer Devlet memurlarına, ilgili birimlerin izniyle haftada 15 saati geçmemek üzere ücretli ders görevi verilebilir.
E) Kurumun kuruluşundan üç yıl sonra ders saati sayısının en az üçte ikisinin asıl görevi bu kurumda olan öğretmen, uzman öğretici veya usta öğreticiler tarafından okutulması zorunludur.

4. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu’na göre Kurum açma izni talebinin valilikçe reddedilmesi hâlinde, kurucu veya kurucu temsilcisi tarafından taleplerinin reddine ilişkin işlemin tebliğinden itibaren kaç iş günü içinde Bakanlık itirazda bulunulabilir?

- A) On B) On beş C) Yirmi D) Otuz E) Altmış

5. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu’na göre meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin okul binalarından uzaklıkları ile ilgili esasların belirlendiği yönetmeliğin müştereken hazırlanmasında aşağıdaki hangi bakanlık yer almaz?

- A) Millî Eğitim Bakanlığı
B) Sağlık Bakanlığı
C) Kültür ve Turizm Bakanlığı
D) İçişleri Bakanlığı
E) Adalet Bakanlığı

6. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu’na göre “kurum açma izni” ile ilgili başvurular aşağıdakilerden hangisine yapılır?

- A) Valilik
B) Bakanlık
C) İl Millî Eğitim Müdürlükleri
D) İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri
E) Belediye Başkanlığına

7. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu’na göre Meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin, okul binalarından kapıdan kapıya en az kaç metre uzaklıkta bulunması zorunludur?

- A) 150 B) 50 C) 100 D) 25 E) 20

8. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre, Yalnız yabancı uyruklu öğrencilerin devam edebilecekleri yükseköğretim dışındaki milletlerarası özel öğretim kurumu; yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişiler tarafından veya Türk vatandaşlarıyla ortaklık yolu ile 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu çerçevesinde aşağıdakilerden hangisinin izni ile açılabilir?

- A) Millî Eğitim Bakanlığı B) TBMM C) Cumhurbaşkanının
D) İçişleri Bakanlığı E) Dışişleri Bakanlığı

9. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre milletlerarası özel öğretim kurumları ve yabancı okullar ve azınlık okulları ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Bu kurumlarda öğretim programları, eğitim-öğretim faaliyetleri ve diğer hususlarla ilgili işlemler, kurum yönetimince hazırlanan ve Bakanlıkça onaylanan esaslara göre yürütülür.
B) Cumhurbaşkanının izni ile yeni arazi edinebilir ve kapasitelerini en fazla beş misline kadar artırabilir.
C) Mevcut binalarında ihtiyaç halinde valiliğin izni ile tadilat yapabilir.
D) Üzerinde kuruldukları arazileri genişletip gerekli tesisleri yapabilirler.
E) Mevcut binalarında ihtiyaç halinde valiliğin izni ile tadilat yapabilir.

10. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre eğitim-öğretim ve kurumların yönetimiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda ifade edilen Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak yürütülür.
B) Kurumlarda uygulanacak öğretim programı ve haftalık ders çizelgesi, resmî kurumlarda uygulanan usul ve esaslar çerçevesinde belirlenir. Farklı öğretim programları ve haftalık ders çizelgesi hiçbir şekilde uygulanamaz.
C) Bir kimse birden fazla kurumun kurucusu olabilir
D) Bünyesinde birden fazla kurum bulunduran kurumlara genel müdür ve genel müdür yardımcısı atanabilir.
E) Üzerinde müdürlük görevi bulunmayan kurucu/kurucu temsilcisi, kurumun eğitim-öğretimine ve bunlarla ilgili yönetim işlerine karışamaz.

11. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre Kurum açma izni verilen kurumlarda kaç yıl içinde öğretime başlamayan kurumun, kurum açma izinleri iptal edilir?

- A) 5 B) 4 C) 3 D) 2 E) 1

12. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre Özel öğretim kurumları, kurum açma şartlarından herhangi birini kaybetmesi halinde birincisinde, brüt asgari ücretin kaç katı idari para cezası uygulanır?

- A) 3 B) 10 C) 20 D) 30 E) 15

13. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre Özel Öğretim Kurumlarında mevzuata aykırı personel çalıştırılması halinde birincisinde, brüt asgari ücretin kaç katı idari para cezası uygulanır?

- A) 2 B) 3 C) 10 D) 20 E) 15

14. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre Okul kurucusu/ kurucu temsilcisi Bakanlığa, yönetici, öğretmen, uzman öğretici, usta öğretici ve öğrenci / kursiyerlere en az kaç ay önce yazılı olarak bildirmek şartıyla öğretim yılı sonunda okulunu kapatabilir?

- A) 3 B) 5 C) 9 D) 6 E) 12

15. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre kurumlarda çalıştırılacak personelle ilgili aşağıdaki hükümlerden hangisi doğrudur?

- A) Kurumların müdürleri, kurucu/kurucu temsilcisi tarafından; diğer yönetici ve öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticileri ise müdürlerince seçilir
- B) Bir kurumun öğretime başladığı tarihten itibaren mevcut ders saati sayısının, kuruluşundan üç yıl sonra en az üçte birinin asıl görevi bu kurumlarda olan öğretmen, uzman öğretici veya usta öğreticiler tarafından okutulması zorunludur.
- C) Uzman öğretici, usta öğretici ve öğretmenlik yapma nitelik ve şartlarını taşıyan diğer Devlet memurlarına, ilgili birimlerin izniyle haftada on beş saati geçmemek üzere ücretli ders görevi verilebilir.
- D) Gerekli şartları taşıyan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler için bakanlıkça çalışma izni düzenlenir.
- E) Bir kurumun öğretime başladığı tarihten itibaren mevcut ders saati sayısının, kuruluş sırasında üçte ikisinin, asıl görevi kurumlarda olan öğretmen, uzman öğretici veya usta öğreticiler tarafından okutulması zorunludur.

CEVAP ANAHTARI

1.C	2.E	3.D	4.B	5.E	6.C	7.C	8.C
9.D	10.B	11.D	12.C	13.C	14.A	15.A	

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI

YÖNETİMDE İNSAN İLİŞKİLERİ VE
İLETİŞİM

YÖNETİMDE İNSAN İLİŞKİLERİ ve İLETİŞİM

BİLGİ NOTLARI

A. YÖNETİMDE İNSAN İLİŞKİLERİ

- İnsan ilişkileri bilgisinin başlıca amacı, çatışmaları olabildiğince ortadan kaldırarak çalışma hayatında uyumlu ilişkileri kurmaktır.
- Yönetimde İnsan İlişkileri**; örgütün amaçlarını gerçekleştirmeye ve çalışanların gereksinimlerini karşılamaya yönelik çalışanlar arası etkileşimler dizisidir.
- Etkileşim**, birbiriyle ilişki kurmak isteyen insanların karşılıklı olarak etki alış verişidir. İlişki etkileşimler dizisidir.
- Yönetimde insan ilişkilerin amacı**, örgütün etkili olmasına katkıda bulunmaktır. Etkililik, gereken bütün yöntem ve araçları sağlayarak ve kullanarak bir amaca istenen düzeyde ulaşmaktır. Örgütsel etkililik ise, örgütün var gücünü ve bilimsel yöntemleri kullanarak örgütsel amaçların planlanan düzeyde gerçekleştirilmesidir.
- Yönetimsel etkililik**, örgütün, üretmeyi amaçladığı ürünlerin planlanan nicelikte ve nitelikte üretilmesini sağlayacak biçimde yönetilmesidir.
- Yönetimde İnsan İlişkilerinin Konusu**

Örgütün yapısı iki bölümden oluşmaktadır. Bunlar;

- Örgütün teknik bölümü: Araç, gereç, makine, bina, tesis, üretilmiş ürün gibi maddesel öğeleri ile çalışanların ilişkilerini işbilimi inceler.
- İnsan ilişkileri bölümü: Çalışanlarla onların işlevsel ve toplumsal çevresi arasındaki ilişkilerden oluşur. Daha çok çalışanların toplumsal çevresiyle olan ilişkileri ve bu ilişkilerin geliştirilmesi yönetimde insan ilişkilerinin konusuna girmektedir.

1. Yönetimde İnsan İlişkilerinin İlkeleri

Yönetimde insan ilişkilerinin bütün örgütlerde olması gereken temel ilkeleri vardır. Bunlar:

- İnsan ilişkileri insan insana ilişkidir.
- İnsan ilişkileri yetişkin yetişkine bir ilişkidir.
- İnsan ilişkileri ilişki kurulan kişiyle anlamdaş olmayı gerektirir.
- İnsan ilişkileri hoşgörüyü gerektirir.
- İnsan ilişkileri ilgi gerektirir.
- İnsan ilişkileri dostluk ister.
- İnsan ilişkileri “biz” olmayı gerektirir.

- İnsan ilişkileri güven ister.
- İnsan ilişkileri yönetimde saydamlık ister.
- İnsan ilişkileri adalet ister.
- İnsan ilişkileri, insanın kendisini bilmesini gerektirir.

2. Yönetimde İnsan İlişkilerinin Türleri

- a. **Alışveriş ilişkileri;** örgütün girdilerini alırken ve çıktılarını verirken ilgililerle çalışanlar arasında oluşur. Bu tür ilişkilere, halkla ilişkiler de denir.
- b. **İşakımı ilişkileri;** bir işin birden çok iş görence yapılması sırasında çalışanlarla arasında oluşur.
- c. **Hizmet ilişkileri;** çalışanlara örgütçe sunulan hizmetlere ilişkindir; ödeme, özen-dirme, ısıtma, aydınlatma, sağlık, temizlik, yemek gibi hizmetler yapılırken hizmeti sunanlarla alanlar arsında oluşur.
- d. **Danışmalık ilişkileri;** örgütteki yönetici, danışman, uzman ve ustaların çalışanlara kılavuzluk ederken ortaya çıkar.
- e. **Denetleme ilişkileri;** yönetici ve denetmenlerin astlarını denetlerken oluşur.
- f. **Yetiştirme ilişkileri;** örgütün hizmet-içi eğitim etkinliklerinde eğitmenlerle eğiti-lenlerin arasında oluşur.
- g. **Yenileştirme ilişkileri;** örgütün yapı, işlev ve süreçlerinin yeniden yapılandırılma-sında ya da geliştirilmesinde oluşur.

3. Yönetimde Çalışan Tutumuna Etki Eden Faktörler

Tutum, bireyin bir kişi veya olayda tepki gösterme durumudur. Tutumlara, yaşanan çevre, cinsiyet, yaş, eğitim, kişinin inançları ve kişisel özellikleri etki eder. Tutumları şekillendiren inançlardır. Bu yüzden tutumların değiştirilmesi, inançların değiştiril-mesine bağlıdır. İnsan davranışlarını, özellikle çalışma ortamındaki davranışlarını, *ihtiyaçları ve işle ilgili beklentileri* etkilemektedir.

a. İhtiyaçlar

Maslov ihtiyaçları önem derecesine göre şöyle sıralamıştır:

- Fizyolojik ihtiyaçlar,
- Korunma
- Sevgi
- Kendine değer verme
- Kendini gerçekleştirme

Bu ihtiyaçların biri doyurulmadıkça, diğeri ortaya çıkmaz. İnsanların çalışma ortamındaki ilişkilerinde sevgi, kendine değer verme (saygı görme) ve kendini gerçekleştirmeye, yeteneklerini ortaya koyma ihtiyacı en fazla etkili olanlardır.

b. İşle İlgili Beklentiler

- **İşe başlama:** İşe yeni giren çalışanların karşılanış biçimi, iş konusunda aydınlanması çalışma arkadaşlarıyla tanıştırılması işe karşı ilk izlenimlerin yönünü belirler.
- **İşin Çalışana Uyması-İş Doyumu**
- **İş doyumsuzluğu:** Çalışanda tatminsizlik, huzursuzluk ve isteksizlik yaratır. İş doyumsuzluğu daha gizli biçimlerde verimsizlik, işi yavaşlatma, disiplin sorunları ve diğer örgütsel sorunların ardında yer alır.
- **Ücret**
- **Moral:** Bir insana veya insan grubuna hakim olan iklim veya atmosferdir.
- **Çalışma Ortamı**

4. Çalışan İlişkilerini Etkileyen Yönetim Davranışları

- **Bilgi verme:** Çalışanın ihtiyaç duyduğu bilgilerin verilmesi; işin düzgün yürütülmesi, karışıklıkların ve yanlış anlaşılmaların olmaması ve ilişkilerin sağlıklı yürümesi için gereklidir.
- **Yöneticiye Güven Duyma**
- **Emrin verilişi:** Emirler açık, anlaşılır, çalışanın bilgi, yetenek ve uzmanlık alanına uygun ve birlikte çaba göstermeyi sağlayacak biçimde verilmelidir.
- **İstikrarlı disiplin:** Disiplin, cezalandırmadan çok, kuralları benimsetme, doğru yapılanları destekleme şeklinde olmalıdır. Çalışanın hangi durumlarda destekleneceğini bilmesi, güvenli olmasını sağlar.
- **Yönetime katılım:** İşin planlanmasında o işi yapan çalışanın fikrini alma, hem sorumluluğun bilinmesinde hem de işin düzenli, severek ve doyumlu yapılmasına imkan verir.

5. Eğitimde Verim Düşüklüğüne Etki Eden Faktörler

Eğitimde verim düşüklüğüne etki eden faktörlerin başlıcaları;

- Eğitim programlarının ağır ve katı oluşu
- Ölçme ve Değerlendirme yöntemlerindeki ilköllik
- Eğitim felsefesinin yetersizliği
- Eğitim yöneticilerinin ve öğretmenlerin başarısızlıkları olarak sıralanabilir.

B. MOTİVASYON (GÜDÜLENME)

Motivasyon, yönünü ve öncelik sırasını da belirleyerek, bireyleri bilinçli ve amaçlı eylemlerde bulunmaya yönelten, iç ya da dış etkenlerdir. Güdüler kişilerin belirli davranışlarının nedenlerini açıklayan ve davranışla sonuçlanan dürtü ya da itici güçlerdir. Motivasyonun üç temel özelliği bulunmaktadır: Harekete geçirici, Hareketi devam ettirici, Hareketi veya davranışları olumlu yöne yönettiricidir. Motivasyon süreci insan davranışlarının belirlendiği, etkilendiği ve açıklandığı bir yönetim sürecidir.

1. Motivasyonun Şartları

- İnanmak
- Özgüven
- Gizli Yetenekleri Ortaya Çıkarma

2. Motivasyon Çeşitleri

Başlıca motiv (güdü, özendirici) çeşitleri şunlardır;

a. İç Motivler: Güdüler, bireylerin doğal nitelik taşıyan ihtiyaçlarından kaynaklanan bilinçsiz davranışlardır.

b. Fizyolojik Motivler: Bireylerin temel motivasyonlarıdır. Bireyin yaşamını sürdürmesi için gerekli olan temel ihtiyaçlardan kaynaklanmaktadır. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde ilk sırada yer alan ve bireylerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli ve zorunlu olan ihtiyaçlardır (Beslenme, barınma, giyinme, ısınma gibi).

c. Sosyal Motivler: Toplamların değerli olarak gördüğü olgulardır. Gruba üye olmak, tanınmak, başkalarına yardım etmek, sevmek, sevilmek, beğenilmek gibi bireyi harekete geçiren sosyal içerikli duygu ve düşüncelerdir. Sosyal motivler toplumun özelliklerine göre değişiklik gösterebilir, bireylerin kişilik yapısına göre farklı zamanlarda ve değişik önem ve biçimde oluşabilirler.

d. Psikolojik Motivler: Bireylerin kişilik ve davranış modellerini oluşturan, doğuştan ya da sonradan eğitim, öğretim ve toplumsal değerlerle oluşan motivlerdir. Bu motivlerin nedenini anlamak çok güçtür. Çünkü bireyler bir olayı her zaman aynı şekilde algılamadıkları gibi her bireyde farklı farklı algılamaları çok yüksek bir olasılıktır.

3. Motivasyonda Özendirici Araçlar

a. Psiko-Sosyal Araçlar

- Çalışmada Bağımsızlık
- Sosyal Katılma
- Değer ve Statü
- Gelişme ve Başarı

- Çevreye Uyum
- Öneri Sistemi (Öneri reddedilebilir ama öneriyi getiren reddedilmemelidir. Yönetici, işgörene önerisi hakkındaki görüşlerini açıkça söylemeli, reddedilme gerekçelerini açıklamalı ve onu yeni öneriler için cesaretlendirmelidir)
- Psikolojik Güvence (Psikolojik ve sosyal ihtiyaçlar karşılanmalıdır)
- Sosyal Uğraşlar (Gezi, yarışma, kutlamalar, sosyal faaliyetler vb.)

b. Örgütsel ve Yönetimsel Araçlar ➤ Amaç Birliği

- Yetki ve Sorumluluk Dengesi
- Eğitim ve Yükselme
- Kararlara Katılma
- İletişim
- İş Genişletme (1. İşgörene daha fazla görev ve sorumluluk vermek, 2. İşgörenin yetkisini artırmak ve bunu ilgili diğer işgörenlere duyurmak)
- İş Zenginleştirme (Mevcut çalışma ortamının ve koşullarının daha cazip hale getirilmesi)
- Yarı Otonom Çalışma Grupları (İşgöreni grupla çalışmaya yönlendirmek)
- Müzik Eşliğinde Çalışma
- Fiziksel Koşulların İyileştirilmesi

c. Ekonomik Araçlar

- Ücret Artışı
- Primli Ücret
- Karara Katılma
- Ekonomik Ödül

4. Yöneticilerin Kullandıkları Özendirme (Motivasyon) Araçları

Yöneticilerin kullandıkları başlıca özendirme araçları şunlardır;

- a. Kötücül Rekabeti Ortadan Kaldırmak
- b. Maddi ve Manevi Teşvikler
- c. Açık İletişim
- d. Geri Besleme
- e. Yöneticinin Davranışları

- f. Kararlara Katılım ve Sorumluluk Vermek
- g. Makul İşe Alma Uygulamaları
- h. Performans Değerlendirmeleri Yerine Hedef Belirleme Oturumları
- i. Çalışanların Güçlü Yönlerine Odaklanmak
- j. Çalışmayı Takdir Etmek ve Ödüllendirmek
- k. Yükselme Olanakları Sağlamak
- l. İşinin Önemli Olduğunu Hissettirmek
- m. Çalışanların Şikâyetlerini Dikkate Almak

5. Motivasyon Teorileri ve Katkıları

Motivasyon teorilerini iki ana grupta toplamak mümkündür. Birinci grup *Kapsam Teorileri* (içsel faktörlere ağırlık veren teoriler), ikinci grup da *Süreç Teorileri* (dışsal faktörlere ağırlık veren teoriler)'dir.

a. Kapsam Teorileri

- a.1. İhtiyaçlar Hiyerarşisi Yaklaşımı - Abraham Maslow
- a.2. Çift Faktör Teorisi (Hijyen - Motivasyon Teorisi) - Frederick Herzberg
- a.3. Başarma İhtiyacı Teorisi - David McClelland
- a.4. Erg Yaklaşımı - Clayton Alderfer

b. Süreç Teorileri

- b.1. Sonuçsal Şartlandırma (Davranış Şartlandırma) Yaklaşımı- B.Frederic Skinner
- b.2. Bekleyiş (Beklenti) Teorileri - Victor Vroom ve Lawler-Porter
- b.3. Eşitlik Teorisi - J. Stacy Adams
- b.4. Amaç Teorisi - Edwin Locke

a. Kapsam Teorileri

Kişinin içinde bulunan ve kişiyi belirli yönlerde davranışa sevk eden faktörleri belirlemeye ağırlık vermektedir. Temelinde "Eğer yönetici işgöreni belirli şekillerde davranmaya zorlayan bu faktörleri anlayabilir ve kavrayabilirse, onları örgütün amaçları doğrultusunda davranmaya sevk edebilir" varsayımı yatmaktadır.

a.1. İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi-(A.Maslow): Kişiler belirli ihtiyaçlara sahiptir ve onları tatmin edecek şekilde davranır (Fizyolojik ihtiyaçlar, Güvenlik ihtiyacı, aidiyet-yakınlık-sosyal ihtiyaçlar, Ego-kendine saygı ihtiyacı, kendini gerçekleştirme ihtiyacı).

a.2. Çift Faktör Teorisi-(F.Herzberg): Motivasyon-Hijyen Teorisi olarak da bilinmektedir. Temel motivasyon faktörü ihtiyaçlardır. Bazı faktörler motive etmez ancak motivasyonun varlığı için gereklidirler.

a.3. Başarma İhtiyacı Teorisi-(D.C.McClelland): Bireyin performansı büyük ölçüde başarı gösterme ihtiyacına bağlıdır. Kişi üç grup ihtiyacın etkisi altında davranış gösterir. Bunlar: İlişki kurma ihtiyacı, Güç kazanma ihtiyacı, Başarma ihtiyacı.

a.4. Erg Yaklaşımı-(C.Alderfer): Kişiler kademe kademe ihtiyaçlarını tatmin etmek üzere çalışırlar. Maslow'un ihtiyaçlar tasnifini basitleştirerek geliştirmiş olduğu motivasyon yaklaşımıdır. Önce alt düzey ihtiyaçlar tatmin edilmeli, daha sonra üst düzey ihtiyaçlar tatmin edilmelidir. Üç tür ihtiyaç üzerinde durmaktadır: Varolma ihtiyacı (Yiyecek, içecek, barınma ihtiyaçları vs.), Sosyal İlişki ihtiyacı, Gelişme ihtiyacı (Başarı elde etme, tanınma, kabul edilme vs.).

b. Süreç Teorileri

Bu gruptaki teoriler kişilerin hangi amaçlar tarafından ve nasıl motive edildikleri ile ilgilenmektedir. Cevaplandırmaya çalıştıkları temel soru "Belirli bir davranışı gösteren kişinin, bu davranışı tekrarlaması (veya tekrarlamaması) nasıl sağlanabilir?" dir. Bu gruptaki teorilere göre içsel faktöre ek olarak pek çok dışsal faktör de kişinin davranışı ve motivasyonu üzerinde rol oynamaktadır.

b.1. Sonuçsal Şartlandırma (Davranış Şartlandırma) Teorisi-(B.F.Skinner): Edimsel şartlandırma ve operant şartlandırma türü şartlandırmalar ile ilgilenmektedir. Davranışların karşılaştığı sonuçlar tarafından şartlandırıldığı varsayımına dayanmaktadır. Belirli ödül ve ceza uygulaması ile arzu edilen davranışlar kuvvetlendirilir, arzu edilmeyen davranışlar zayıflatılabilir anlayışı vardır. Sonucun çeşidine göre kişi aynı davranışı tekrar gösterecek veya göstermeyecektir. Belirli olumlu davranışları göstermek ve onları pekiştirmek alışkanlık haline getirmek için başlıca dört yöntemin varlığından söz edilebilir; olumlu pekiştirme, olumsuz pekiştirme, ortadan kaldırma ve cezalandırmadır.

b.2. Bekleyiş(Beklenti) Teorisi (V.Vroom/Lawler-Porter): Bireyler iş ile ilgili ödüllere belirli bir değer biçer. Ayrıca sarfedilecek gayret ile iş başarma ve ödülü elde etme arasındaki ilişkiler konusunda belirli bekleyişlere sahiptir.

I. Vroom'un Bekleyiş Teorisi: Bir kişinin belli bir iş için gayret sarf etmesi, iki faktöre bağlıdır.

I.a. Valens; bir kişinin belirli bir gayret sarf ederek elde edeceği ödülü arzulama derecesini belirtir. Belirli bir ödül farklı kişiler tarafından farklı şekillerde arzulacaktır. Kişilerin belirli bir ödül'e verdikleri değer, bir bakıma, ödülün onların ihtiyaçlarını tatmin etme değerini de gösterir.

1.b. Bekleyiş; bireyin, belirli bir gayretin belirli bir ödülle ödüllendirileceği hakkında algıladığı bir olasılığı ifade eder. Eğer birey gayret sarf etmekle belirli bir ödülü elde edebileceğine inanıyorsa ve bunu bekliyorsa, daha fazla gayret sarf edecektir.

Eğer bir kişinin hem valensi hem de bekleyişi yüksek ise o kişi motive olacaktır.

II. Lawler-Porter Modeli: Vroom'un modelini esas almakta, fakat bazı noktalarda bu modele ilaveler yapmaktadır. Bireyin motive olma derecesi Valens ve bekleyiş tarafından etkilenmektedir ancak bireyin yüksek bir gayret göstermesi otomatik olarak yüksek bir performans ile sonuçlanmaz. Araya iki yeni değişken girmektedir:

II.a. Bireyin gerekli bilgi ve yeteneğe sahip olması; Birey gerekli bilgi ve yetenekten yoksunsa, ne kadar gayret sarf ederse etsin performans gösteremeyecektir.

II.b. Bireyin kendisi için algıladığı rol; Örgütteki her işgörenin, performans gösterebilmek için uygun bir rol anlayışına sahip olmak zorundadır. Aksi halde çeşitli rol çatışmaları ortaya çıkacak, bu durum da işgörenin performans göstermesini engelleyecektir.

b.3. Eşitlik Teorisi (J.S.Adams): Bireyler gösterdikleri çaba ve elde ettikleri sonuçları aynı iş ortamında başkalarının sarfettiği gayret ve elde ettikleri sonuç ile karşılaştırır. Bireyin iş başarısı ve tatmin olma derecesi çalıştığı ortamla ilgili olarak algıladığı eşitlik veya eşitsizliklere bağlıdır.

b.4. Amaç Teorisi (E.Locke): Belirlenen amaçların ulaşılabilirlik dereceleri ile kişilerin gösterecekleri performans ve motivasyon arasında ilişki vardır. Erişilmesi zor ve yüksek amaç belirleyen bir birey, elde edilmesi kolay olan amaçlar belirleyen bir bireye oranla daha yüksek performans gösterecek ve daha fazla motive olacaktır.

C. İLETİŞİM

İletişim; bilgi, duygu, düşüncelerin bireyler arasında karşılıklı olarak paylaşıldığı bir süreçtir. İletişim, iki insanın birbirini fark etmesiyle başlayan bir süreçtir.

1. İnsan İlişkileri:

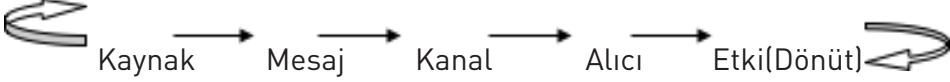
İnsan ilişkilerde şu hususlara dikkat edilmesi gerekir:

- Tanışma- tanıştırma	- Selamlaşma
- İletişim	- Yüzyüze ilişki kurma
- Sevgi-saygı gösterme	- Kılık - Kıyafet
- Sabır ve hoşgörülü olmak	- Güven
- Karşılıklı ziyaret	- Paylaşım

2. İletişim Becerileri

a. İletişimin Temel Öğeleri:

İletişim sürecinin temel öğeleri 5 aşamada sıralanabilir:

I. Kaynak (Verici, gönderici, iletici): İletişim sürecini başlatan, mesajını alıcıya gönderen kişi veya gruptur.

II. Mesaj (İleti): Kaynağın, alıcıyla paylaşmak istediği bilgi, duygu ve düşünce, tutum ve davranıştır.

III. Kanal (Araç): Kaynak ile alıcı arasında yer alan ve simge veya sembollere dönüşmüş mesajın iletilmesini sağlayan yoldur.

IV. Alıcı (hedef): Kaynak tarafından mesajın iletilmek istendiği hedef kitle, kişi ya da gruptur.

V. Dönüt (etki, geribildirim, feedback): Kaynağın gönderdiği mesaja karşılık, alıcının verdiği cevaptır.

Bireyin kendini ne ölçüde dışa açabildiğini ortaya koyabilmenin en iyi yolu kendini tanımasıdır. Bu bağlamda;

- **Açık Alan;** Bireyin düşünce ve ruh hali hem kendisince hem de başkalarınca bilinir.
- **Kör Alan;** Başkaları bireyi niteleyebilmekte ancak birey kendi özelliklerini bilmemektedir.
- **Gizli Alan;** Birey kendini tanımlayabilmekte ancak başkaları onun düşüncelerini bilmemektedir.
- **Karanlık (bilinmeyen) Alan;** Ne başkaları ne de birey kendisini niteleyememektedir.

3. İletişimin Özellikleri:

Bireyler arasında iletişime zemin hazırlayan ve anlaşabilmeyi kolaylaştıran bazı özellikler vardır. Bunlar;

- ☐ İletişim insan davranışlarının bir ürünüdür.
- ☐ İletişimde başlangıç önemlidir. İlk karşılaşma, iletişim sürecin önemli bir belirleyicisidir.
- ☐ İletişim dinamik bir olgudur.
- ☐ İletişim yalnızca bilgi alış verişi değildir. İletişimin temel hedefi anlamaktır.

☐ İletişim belirli kalıplara bağlıdır. Bu kalıplar toplumsal yapıya bağlı olarak sosyal gruplarca oluşturulur.

☐ İletişim başka birisiyle birlikte yapılandırılan bir süreçtir.

☐ İletişim bir bütündür. İletişim sürecindeki tüm veriler birlikte değerlendirilmelidir.

4. İletişimin İşlevleri:

- ☐ Bilgi sağlama
- ☐ İkna etme ve etkileme
- ☐ Boş zamanları değerlendirme
- ☐ Motivasyon
- ☐ Bireyler arasında ilişki kurma
- ☐ Sosyalleştirme
- ☐ Eğitim
- ☐ Bütünleştirme
- ☐ Kültürel gelişme
- ☐ Eğlenme

5. İletişimin Temel İlkeleri:

- ☐ Muhatabına sevgi ve saygı gösterme
- ☐ Dostluk ve güven verme
- ☐ İlgili ve hoşgörülü olma
- ☐ Empatik tutum
- ☐ Açıklık olma
- ☐ Adil davranma

6. İletişim Türleri

İletişimi farklı açılardan gruplandırmak mümkündür;

a. Öziletişim: Kişinin iç dünyası ile olan iletişim türüdür.

b. Sosyal iletişim: Birey, grup ve kurum gibi birimlerin birbirleri olan iletişim türüdür. Bunlar; Bireylerarası, birey-grup, birey-kurum, gruplar arası, grup-kurum ve kurumlar arası iletişim olarak sıralanabilir.

c. Amaçlar yönünden iletişim: Bilgi sağlayıcı, değerlendirici, eğitici-öğretici, inandırıcı-etkileyici iletişim.

d. Kullandıkları kodlara göre iletişim: Sözlü, sözsüz ve yazılı iletişim.

e. Zaman ve mekana göre iletişim: Yüz yüze ve uzaktan iletişim.

f. Kullanılan kanallara göre iletişim: Dikey iletişim (hiyerarşik yapı içerisinde yukarıdan aşağı ve aşağıdan yukarı şekilde gerçekleşen iletişimdir), Yatay İletişim (eş düzeyde görev ilişkisi olan bireyler arasında gerçekleştirilen iletişimdir), Çapraz İletişim (Ast-üst ilişkisi olmayan yönetici ile çalışanlar arasındaki iletişimdir).

g. Doğal İletişim: Belirli bir amaç taşımadan bireyler arasında kendiliğinden gelişen iletişimdir.

h. Kullanılan araçlara göre iletişim: Görsel, İşitsel, Görsel-işitsel, Dokunsal, Telekomünikasyon ve Kitlesel iletişim olarak sıralanabilmektedir.

i. Yönüne göre iletişim: İçsel (Kurum içine dönük iletişim) ve dışsal (kurumun çevresine dönük iletişim) iletişim.

7. İletişim Modelleri

İletişim sürecinin işleyişi ile ilgili başlıca modeller şunlardır:

a. Tek Yönlü İletişim (Eylem) Modeli: Kaynağın (gönderici) mesajı gönderdiği ve alıcının (hedef) da mesajı aldığı ancak mesajın alındığına dair dönütün verilmediği, tek taraflı bir iletişim modelidir.

b. Çift Yönlü İletişim (Karşılıklı) Modeli: Kaynak tarafından gönderilen mesajın, alıcı tarafından alındığı ile ilgili geribildirim verildiği iletişim modelidir.

c. Etkileşimli İletişim Modeli: Gönderen ile alıcı arasındaki mesaj gönderme ve alma olayının aynı anda ve eş zamanlı olarak gerçekleştiğini savunan iletişim modelidir.

d. Uzlaşmacı İletişim Modeli: Kaynak ile hedefin, mesajın anlamı üzerinde kurdukları diyalogla ilgili bir modeldir.

8. İletişim Engelleri

a. Başlıca iletişim engelleri;

- ☐ Kişisel faktörler
- ☐ Fiziksel faktörler
- ☐ Semantik faktörler: Mesajın sembolleştirilmesi ile ilgili engellerdir.
- ☐ Zaman faktörleri
- ☐ Algılamada seçicilik
- ☐ Aşırı bilgi yükleme
- ☐ Kültürel farklılıklar
- ☐ İletinin açıklığa kavuşturulması
- ☐ Güven ve açıklık eksikliği
- ☐ Süzgeçleme: Bilginin eksik iletimi.

b. İletişimde engellerin önüne geçmek için dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır. Bunlar:

- Akıl ve öğüt vermeme
- Kıyaslama yapmama
- Emir vermeme-yönlendirmeme
- Tehdit etmeme
- Geçmiş getirmeme
- Övgü ve onay vermeme
- Ad takmama - dalga geçmeme
- Sorguya çekmeme, tenkit etmeme
- Yıkıcı eleştiriler ve dedikodular yapmama
- Hep kendini haklı görmeme
- Genelleme yapmama
- Dalkavukluk yapmama
- Seçim hakkı tanımama
- Gereksiz el kol hareketler ve ses tonunu yükseltmeme vs.

9. Etkin İletişimin İlkeleri:

- a. Dikkat
- b. Anlama
- c. Kabul
- d. Tepki

10. İletişimde Bireysel Tarzlar

İletişimde tarz, kişilerin iletişim kurmada ve bu iletişimi sürdürmede gösterdikleri performansı ifade etmektedir. Başlıcaları:

a. Soylu Tarz: Lafı dolaştırmayı sevmeyen, az sözcükle kafasından geçenleri açık yüreklilikle ifade edebilen, dobra kişilerdir.

b. Sokrat Tarz: Bir konu hakkında karar vermeden önce, konuyu enine boyuna tartışmayı seven, konunun detayları hakkında bilgi sahibi kişilerdir.

c. Yansıtıcı Tarz: Bireyler arası iletişime önem veren, karşıdakini incitmemeye özen gösteren, “yufka yürekli, merhametli” denilen türden kişilerdir.

d. Yargıç Tarz: Soylu ve sokratik tarz özelliklerini taşıyan, açık sözlü, aynı zamanda tartışmayı seven, detaylar konusunda bilgi sahibi kişilerdir.

e. Aday Tarz: Sıcak kanlı, konuşkan, karşıdakini incitmemeye özen gösteren kişilerdir. Sokrat ve yansıtıcı tarz özellikleri taşırlar.

f. Senatör Tarz: Soylu ve yansıtıcı tarz özellikleri taşıyan ancak bu özellikleri birbirine de karıştırmayan kişilerdir. Duruma göre bu iki tarz ile ilgili gerekli tavrı sergileyebilmektedirler.

11. Kişilerarası İletişim ve Davranış Tarzları

Bireylerin, kişilerarası iletişimde sergilediği değişik davranış tarzları söz konusudur. Bunların başlıcaları;

a. Pasif Davranış: Kaybet-kazan anlayışına dayanan bir ilişki söz konusudur. Birey, ilişkide başkalarının kazanmasını kendi kaybına yeğler.

b. Saldırgan Davranış: Kazan-kaybet anlayışına dayanan bir ilişki söz konusudur. Bireyde “Ne olursa olsun kazanan ben olmalıyım, benim istediğim olmalı” anlayışı vardır.

c. Güvenli Davranış: Kazan- kazan anlayışına dayanan bir ilişki söz konusudur. Bu tarz ilişkide birey hem kendisinin hem de karşıdakilerin istek ve düşüncelerine saygılıdır.

12. Örgütsel İletişim Akımları (Formal İletişim Yolları):

Örgütlerde başlıca 4 tür formal iletişim yolundan söz edilebilir. Bunlar;

a. Yukarıdan Aşağıya İletişim: Hiyerarşik yapı içerisinde örgütün üst yöneticisinden başlayıp aşağı doğru süren iletişim çeşididir.

b. Aşağıdan Yukarıya İletişim: Bu iletişim çeşidi astların, yaptıkları işle ilgili üstleri bilgilendirmeleri ve yönetim hakkındaki görüşlerini ifade etmeleri şeklinde kendini göstermektedir.

c. Yatay İletişim: Eş düzeyde görev ilişkisi olan bireyler arasında gerçekleştirilen iletişimdir.

d. Çapraz İletişim: Ast-üst ilişkisi olmayan yönetici ile çalışanlar arasındaki iletişimdir.

13. İletişimin Sınıflandırılması:

İletişim başlıca; sözlü iletişim ve sözsüz iletişim olarak sınıflandırılabilir.

a. Sözlü İletişim

Duygu ve düşüncelerin dil (sözle) ile aktarıldığı en etkili iletişim türüdür. Sözlü iletişim, sorun çözmeye yönelik bir süreç olup kişilerarası iletişimde önemli bir iletişim biçimidir.

Sözlü iletişim sürecinde uyulması gereken beceriler,

- ☐ Amacın iyi belirlenmesi
- ☐ Sistematik ve mantıklı konuşulması
- ☐ Not tutulması ve özet hazırlanması
- ☐ Ses tonunun ve hızının iyi ayarlanması
- ☐ Muhatabın dinlenmesi
- ☐ Jest ve mimiklerin kullanılmasıdır.

a.1. Sen Dili / Ben Dili: Bireyin olumsuz davranışları karşısında, suçlayıcı, itham edici, yargılayıcı, eleştirici ve mesajı alan kişide düşük benlik saygısı oluşturunca dile “sen dili” denir.

İletişim kurulan kişinin olumsuz davranışı karşısında yaşanan duyguları dile getirirken suçlayıcı ve değerlendirmeyen, bireyin kişiliğine değil davranışına dönük olan, iletişim sürecini zedelemeyen mesajları içeren dile “Ben dili” denir.

a.2. Dinleme Becerisi: Değişik dinleme türleri vardır. Bazıları;

I. Etkin Dinleme: Dinleyici; empatiktir, konuşanı yüreklendirici bir tutum içindedir, konuşanla göz teması kurar, dinlediğini bakışı ve hareketleri ile belli eder, konuşana cesaretlendirici sorular sorar, dinlerken notlar alır, konuşmacıya “anlaşıldım duygunu yaşıyor” mesajı verir.

II. Görünüşte Dinleme: Dıştan bakınca dinliyormuş gibi görünüp, aklın başka şeylerle meşgul olmasıdır.

III. Seçerek Dinleme: Dinleyici, konuşmanın ilgisini çeken kısmını duyar, diğer kısımlarla ilgilenmez.

IV. Saplantılı Dinleme: Söylenenlerin çok önemi yoktur. Kişi kendi duygularının dışında söylenenleri duymaz.

V. Savunmacı Dinleme: Dinleyici, yapılan her konuşmayı kendisine saldırı olarak algılar ve savunma durumundadır. Dinlemede amaç konuşmadan faydalanmak değil, kendisine yönelik saldırı olup olmadığını tespit etmektir.

VI. Tuzak Kurucu Dinleme: Dinleyici, konuşmacının açığını arama amaçlı olarak dinler. Konuşmacıyı sorularıyla zorda bırakmak, açıklarını ortaya çıkarmak için fırsat arar.

VII. Yüzeysel Dinleme: Dinleyici, genel konu ve içerik hakkında bilgilenmeyi yeterli görüp konuşmanın ayrıntılarını önemsemez. Konuşmanın ana mesajını alamaz, kaçırır.

VIII. Nezaketten Dinleme: Konuşmaya karşı ilgi ve ihtiyaç duymadığı halde konuşmacıya ayıp olmasın diye dinler. Konuşmacıda dinleniyormuş izlenimi uyandırır.

b. Sözsüz İletişim:

Sözlü iletişimi desteklemek ve pekiştirmek amacıyla kullanılan ve beden dili ile gerçekleştirilen iletişime sözsüz iletişim denir. Söz ile ifade edilmeyen (jest-mimik, ses tonu, duruş, renk, kıyafet, fiziki mekan vs.) tüm öğeleri kapsar.

Sözsüz iletişimin başlıca özellikleri;

- ☐ Toplumsallaşma ile kazanılır.
- ☐ Duyguları etkili olarak aktarır.
- ☐ İletişim eyleminin yokluğunu olanaksız kılar. Sözsüz iletişimde her davranış bir mesaj yansıtır.
- ☐ İnsanlar arasındaki ilişkileri tanımlar ve belirler.
- ☐ Sözel içerik hakkında bilgi verir.
- ☐ Beden diliyle verilen mesajlar sözlü iletilerden daha etkili ve güvenilirdir.
- ☐ Kültüre özgüdür.
- ☐ Sözsüz iletişim belirsizdir.
- ☐ Farklı anlamlı iletişim sağlar.
- ☐ Eğitim ile bir kısmı değiştirilebilir.

Sözsüz iletişim; beden dili, nesnel iletişim ve yazılı iletişim olarak 3 grupta toplanabilir.

b.1. Beden Dili:

Beden dili duygu ve düşüncelerimizin yansımasıdır. Beden dili jest (beden hareketleri) ve mimiklerle (yüz ifadeleri) gerçekleşir. El, kol, baş, gövde, bacak ve ayak hareketleri, bedenin genel duruşu, göz teması, oturmak için kullanılan yer, giyim, bakım ve makyaj, oturma biçimi, kullanılan aksesuarlar, kişiler arası mesafe beden dilinin öğeleridir.

Çevrede olumlu izlenim yaratacak beden dilinin başlıca özellikleri şöyledir:

Göz Teması, Yüz İfadesi, Baş Hareketleri, Jestler, Beden Duruşu (Postür), Yakınlık, Yöneliş, Bedensel Temas, Dış Görünüş.

b.2. Nesnel İletişim:

Kişiler arası mesafe, oturuş ve yürüyüş biçimi, kıyafet ve aksesuarlar ile renkler nesnel iletişimi oluşturur.

I. Kişiler arası mesafe:

Kişiler arası mesafe dört grupta ele alınabilir:

- **Özel Mesafe (Mahrem alan / 30 - 35 cm):** Bireye en yakın alandır. Anne, baba, kardeş, eş, çocuklar ve sevgili gibi duygusal açıdan yakın olunan kişilerin kullanabildiği mesafedir.
- **Samimi Mesafe (Kişisel alan / 35 – 120cm):** Birbirlerini tanıyan ve rahat konuşabilen bireylerin kullandığı mesafedir. Özel işlerin tartışılmasına ve dostlara ayrılan alandır. Samimiyeti ve yakınlığı ifade eder.
- **Sosyal Mesafe (120 – 350 cm):** Ast-üst, satıcı-müşteri, çalışma arkadaşları ve geneldeki sosyalleşme etkinlikleri için ayrılan alandır. Her şeyin rahatça konuşulduğu ve resmi işlerin yürütüldüğü alandır.
- **Topluma Açık Mesafe (Genel alan / 350 cm +...):** Tanımadığımız kişiler için geçerli olan bu mesafe, tanıdık kişiler söz konusu olduğunda uzak durma isteğini yansıtır. Mesafe yaklaşık 10 m geçmesi halinde karşılıklı iletişim ve ilişki güçleşir.

II. Oturuş ve Yürüyüş Biçimi:

III. Kıyafet ve Aksesuarlar

IV. Renkler

b.3. Yazılı İletişim: İletinin yazılı olarak aktarılmasıdır. Mektup, kart, davetiye, telgraf, faks, kısa mesaj, e-posta gibi kişilerarası olabileceği gibi; resmi kurumlarda olduğu gibi kurum içi yazılı iletişim biçiminde de olabilir.

BİLGİ TARAMASI

1. Aşağıdakilerden hangisi yönetimde insan ilişkilerinin başlıca amacını ifade etmektedir?

- A) Yönetimle işgörenler arasında iletişimi sağlamak
- B) Yönetimi işgörenler karşısında otoriter bir yapıya kavuşturmak
- C) Örgütün etkili olmasına katkıda bulunmak
- D) İşgörenler arası iletişimi güçlendirmek
- E) Yönetimle işgörenler arasında doğabilecek çatışmaları disiplin altına almak

2. Örgütün girdilerini alırken ve çıktılarını verirken ilgililerle çalışanlar arasında oluşan ve halkla ilişkiler de denilen yönetimde insan ilişkileri türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yetiştirme ilişkileri
- B) Alışveriş ilişkileri
- C) Hizmet ilişkileri
- D) Yenileştirme ilişkileri
- E) Denetleme ilişkileri

3. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde iletişimin temel öğelerinin baştan sona sıralanışı doğru verilmiştir?

- A) Kaynak – Mesaj – Kanal – Alıcı – Dönüt
- B) Mesaj – Alıcı – Kanal – Dönüt – Kaynak
- C) Kaynak – Kanal – Mesaj – Alıcı – Dönüt
- D) Dönüt – Kaynak – Mesaj – Kanal – Alıcı
- E) Kanal – Kaynak – Mesaj – Alıcı – Dönüt

4. I. İş doyumu
II. Çalışma koşulları
III. Moral
IV. Yöneticinin eğitim düzeyi

Yukarıda verilenlerden hangisi ya da hangileri işgörenlerin işe yönelik beklentilerini etkileyen unsurlardandır?

- A) Yalnız IV B) I ve III C) II ve IV D) I, III ve IV E) I, II ve III

5. Aşağıda verilenlerden hangisi çalışanların çalışma ortamındaki davranışlarını etkileyen işle ilgili beklentilerinden birisi değildir?

- A) Sosyal ihtiyaçlar B) İş doyumsuzluğu C) Ücret
D) İşe başlama E) Çalışma ortamı

6. I. İç Motivler
II. Fiziki Motivler
III. Fizyolojik Motivler
IV. Psikolojik Motivler
V. Sosyal Motivler

Yukarıda verilen motivlerden hangisi ya da hangileri Motivasyon çeşitleri arasında yer almaz?

- A) III ve IV B) Yalnız I C) II ve V D) Yalnız II E) I, II ve III

7. “Ödül ve ceza ile arzu edilen davranışlar kuvvetlendirilir, arzu edilmeyen davranışlar zayıflatılabilir” şeklinde özetlenebilen motivasyon teorisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çift Faktör Teorisi
B) Sonuçsal Şartlandırma Teorisi
C) Erg Teorisi
D) Amaç Teorisi
E) Başarma İhtiyacı Teorisi

8. Dinleyicinin; empatik ve konuşanı yüreklendirici bir tutum içinde olduğu, konuşmacıda “anlaşıldım” duygusunu yaşattığı dinleme türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Görünüşte Dinleme
- B) Nezaketen Dinleme
- C) Etkin Dinleme
- D) Seçerek Dinleme
- E) Savunmacı dinleme

9. Birbirlerini tanıyan ve rahat konuşabilen bireylerin oluşturduğu alan ve uzaklık eşlemesi aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Sosyal alan – 120/350cm
- B) Genel alan – 3.5 m +..
- C) Kişisel alan - 35/120cm
- D) Mahrem alan – 30/35 cm
- E) Topluma açık alan – 3.5 m +..

10. Hiyerarşik yapılanmada birbirleriyle doğrudan bağlantısı olmayan ve hiyerarşinin farklı düzeylerinde, farklı bölümlerindeki bireyler arasında oluşan iletişim akımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yatay
- B) Çift yönlü
- C) Aşağıdan yukarıya
- D) Yukarıdan aşağıya
- E) Çapraz

11. Kaynağın gönderdiği mesaja karşılık, alıcının verdiği cevap, aşağıdakilerden hangisinde doğru tanımlamaktadır?

- A) Verici
- B) İleti
- C) Araç
- D) Geribildirim
- E) Hedef

- I. Bireyler arası iletişime önem verirler
- II. Karşısındakini incitmemeye özen gösterirler,
- III. "Yufka yürekli, merhametli" denilen türden kişilerdir.

12. Yukarıda temel özellikleri verilen bireysel iletişim tarzı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yansıtıcı Tarz
- B) Soylu Tarz
- C) Yargıç Tarz
- D) Sokrat Tarz
- E) Senatör Tarz

13. Aşağıdakilerden hangisi nesnel iletişimde kişiler arası mesafe türlerinden birisi değildir?

- A) Özel mesafe
- B) Gizli mesafe
- C) Sosyal mesafe
- D) Topluma açık mesafe
- E) Samimi mesafe

14. Aşağıdakilerden hangisi bireyin kendine açık, başkasına kapalı olan kısmına aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gizli alan
- B) Açık alan
- C) Karanlık alan
- D) Bilinmeyen alan
- E) Kör alan

15. Okul müdürünün, nöbetçi öğretmene görevini bildirmesi veya okul müdürünün hizmetlisinden bir görevi yerine getirmesini istemesi aşağıdaki iletişim modellerinden hangisine örnektir?

- A) Uzlaşmacı İletişim Modeli
- B) Tek Yönlü İletişim Modeli
- C) Etkileşimli İletişim Modeli
- D) Çift Yönlü İletişim Modeli
- E) Karşılıklı İletişim modeli

CEVAP ANAHTARI							
1.C	2.B	3.A	4.E	5.A	6.D	7.B	8.C
9.C	10.E	11.D	12.A	13.B	14.E	15.B	

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI

YÖNETİM, LİDERLİK VE
ORGANİZASYON

YÖNETİM, LİDERLİK VE ORGANİZASYON

BİLGİ NOTLARI

A. YÖNETİM

Önceden belirlenmiş amaç ve hedefleri gerçekleştirmek için elde bulunan kaynakları (insan, para, makine, malzeme, donanım, yardımcı hizmetleri, bilgi vb.) anlamlı bir şekilde bir araya getirilerek planlama, örgütleme, yöneltme ve denetleme faaliyetlerinin yürütülmesine yönetim denir.

1. Yönetimin Amaçları

- a. Düzen amacı:** İşgörenlerin, örgütün amaçlarına ulaşması için gerekli davranışları göstermeleridir.
- b. Kültürel amaçlar:** Örgüt kültürü örgüt çalışanlarına uygun olmalı ve onları temsil etmelidir.
- c. Ekonomik amaçlar:** Örgüte kar sağlamaktır.

2. Yönetimin Özellikleri

- a. Beşerilik Özelliği:** İnsanın, yalnızca insanlarla olan ilişkisinde yönetim faaliyeti söz konusudur.
- b. Amaç Özelliği:** Örgütün belirli bir amacının olması ve bu amacının işgörenlerce benimsenmiş olmasıdır.
- c. İşbölümü ve Uzmanlaşma Özelliği:** Örgütün amacına ulaşılabilmesi için işin parçalara bölünmesi ve o işte uzman olanların o bölümde görevlendirilmesidir.
- d. İşbirliği Özelliği:** Yönetim faaliyetinden arzulanan sonucun alınabilmesi için işbirliği gereklidir.
- e. Koordinasyon Özelliği:** İşletmede faaliyet gösteren bölümlerin ve fertlerin uyum içinde çalışması esastır.
- f. Yaratıcılık Özelliği:** Yöneticilerinin yöneltme faaliyetini etkili bir şekilde gerçekleştirerek çalışanların yaratıcılıklarını ortaya çıkarmasını sağlamasıdır.
- g. Hiyerarşi Özelliği:** Yönetimde ast-üst ilişkisinin bulunmasıdır.
- h. Demokratiklik Özelliği:** Örgütün amacı gerçekleştirilirken alınan kararlar ve uygulamada çalışanları da sürece dahil etmektir.
- i. Grup Özelliği:** Yönetim bir grup faaliyetidir. Birden fazla insanın bir arada bulunmaları ve sosyal ilişkileri yönetim sürecini başlatır.
- j. İletişim Özelliği:** Örgütte ast ve üstlerin iletişim içinde olmasıdır.
- k. Yetki Özelliği:** Yöneticinin, aldığı kararları astlarına uygulatabilecek kişisel bir otoriteye sahip olmasıdır.
- l. Evrensellik Özelliği:** Yönetim, bütün organizasyonlarda yer alan evrensel bir süreçtir.

3. Yönetimin Fonksiyonları (Temel İşlevleri)

Yönetimin temel fonksiyonları **planlama, örgütleme, yöneltme ve denetimdir.**

a. Planlama

- Yönetimin ilk fonksiyonudur.
- Örgütte hangi işin, ne zaman, nerede, nasıl ve kimin yapacağına, hangi olanakların kullanılacağına karar verilmesidir.
- Planlama tüm örgütü kapsar ve her kademede faaliyet gösteren örgüt çalışanlarına yol gösterir.

b. Örgütleme

- Planlama aşamasında belirlenen işler bu aşamada gruplara ayrılır.
- Bu belirlenen ve gruplanan işlere uygun personel atanır ve iş tanımları yapılır.
- Bu işlerin yürütülmesi için gerekli yer, araç ve gereçler ve uygulanacak yöntemler saptanır.

b.1. Örgütlenmenin 13 temel ilkesi vardır.

I. İş Bölümü ve Uzmanlaşma İlkesi

II. İstisna İlkesi: Üst yönetimin örgütün faaliyetlerinde önem taşıyan kararlarla ilgilenmesidir.

III. Amaç Birliği İlkesi

IV. Kumanda Birliği İlkesi

V. Hiyerarşik Yapı İlkesi

VI. Yetki ve Sorumluluğun Denkliği İlkesi

VII. Yetki Devri İlkesi

VIII. Denge İlkesi: Örgütte bölümler arasındaki yetkilerin, görevlere göre dağıtılmasıdır.

IX. Açıklama İlkesi

X. Basitlik ve Anlaşılabilirlik İlkesi

XI. Esneklik İlkesi

XII. Süreklilik İlkesi

XIII. Yönetim Alanı İlkesi

c. Yöneltme

- Yöneltme, planlama ve örgütlemeye karar verilen örgüt amaçlarını gerçekleştirmek için bütün örgütün o amaçların gerçekleştirilmesi için yönlendirilmesidir.

- Açık, tam ve anlaşılır emirler sayesinde çalışanlar yapması gereken işlere yönlendirilir.

- Yöneltilme faaliyetinin başarılı olması yöneticilerin liderlik özelliklerine bağlıdır.

Yöneticinin etkin bir yöneltilme yapabilmesi için gerekli olan bazı koşullar şunlardır:

I. Örgütte takım ruhu gerçekleştirilmelidir.

II. Yönetici personeli iyi tanımalıdır.

III. Görev sorumluluğu gelişmeyen kişiler örgütten uzaklaştırılmalıdır.

IV. Yönetici, personel ile işletme arasındaki ilişkileri yakından tanımalıdır.

V. Yönetici çevresine iyi bir örnek olmalıdır.

VI. Personel devamlı denetim altında bulundurulmalıdır.

VII. Yöneltilmede danışmalı bir sistem kurulmalıdır.

VIII. Yönetici, ayrıntı içinde boğulmamaya dikkat etmelidir.

IX. İyi bir ödüllendirme ve cezalandırma sistemi kurulmalıdır.

d. Denetim

- İşletmenin yaptığı planlamanın sonuca ulaşip ulaşmadığı ya da ne kadar ulaştığı konusu denetimin (kontrol) konusudur.

- Daha önce belirlenmiş standartlar ile mevcut durum karşılaştırılır ve meydana gelen sapmalar tespit edilir.

- Sapmaların tespitinden sonra düzeltici tedbirler alınır.

4. Yönetim Yaklaşımları

a) Klasik Yönetim Öncesi Dönem

- Yönetim biliminin gelişimi Klasik (bilimsel) yönetim ile 19. yy. da incelenmeye başlamıştır.

- Yönetim teorisinin gelişmesindeki en büyük etken **endüstri devrimidir**.

- Fabrikalaşmayla birlikte üretimin artması ile işçi, girdi ve makine miktarı da artmıştır. Bunların artışıyla kontrol, uyumlaştırma ve yönetim sorunları ortaya çıkmıştır.

- Bu dönemdeki önemli düşünürler **Charles Babbage, Robert Owen ve Adam Smith**'tir.

b) Klasik Yönetim Yaklaşımı

- Verimliliğin ve karın arttırılması planlanmış, en iyi organizasyon yapısı ve yönetim tarzı için uyulması gereken kuralları belirlenmiş ve bu kuralların her örgütte uygulanabileceği savunulmuştur.

- İşletmelerin mekanik unsurları üzerinde durularak verim amaçlanmış, sosyal sistem olan organizasyonların, önceden belirlenmiş kurallara göre, bir makine gibi işlemesi amaçlanmıştır.
- Çalışanlar bir makine ile özdeşleştirilmiş ve onun sosyal ve psikolojik tarafına hiç önem verilmemiştir.
- Çalışanlar genelde çalışmayı sevmeyen, tembel, pasif, bencil, kendi çıkarlarını gözeten, hata yapmaya yatkın, güvenilir olmayan, ancak ekonomik ödüllendirme ile motive olan bir yapı olarak görülmüştür.

I. Bilimsel Yönetim Yaklaşımı

- Kurucusu Frederick Taylor'dur.
- İnsan dâhil tüm üretim faktörlerini en verimli bir şekilde kullanılması amaçlanmıştır.

Taylor'un çeşitli fabrikalardaki gözlem ve görüşleri şöyledir:

- *Verimsiz bir çalışma ortamı:* Fabrikalarda verimliliğin artması konusunda hiç çalışma yapılmıyordu. İşletme sahipleri işçiye az ücret ödüyordu.
- *İşçilerin işten kaytarması:* İşçiler fazla çalışarak işletmenin kârını artırıyor, ancak bu kâr artışında bir çıkar elde edemiyorlardı. Bu nedenle işçiler bilinçli olarak işten kaytarıyordu.
- *İşlerde standartlaştırma yok:* İşçilerin işe alınışında ve işe atanmasında yetenek ve kapasiteleri dikkate alınmıyordu. Bir işçi bir alanda uzmanlaşmıyor, iş yerinde her işi yapıyordu.

II. Yönetim Süreci Yaklaşımı

- Öncüsü Henri FAYOL'dur.
- Fayol büyük organizasyon yapılarında yönetimin nasıl olması gerektiği ile ilgilenmiştir. Fayol yönetimde; **planlama, organize etme, koordinasyon ve kontrol** fonksiyonlarının önemi üzerinde durmuştur
- Taylor, örgütlerin alt düzeylerindeki işlerin planlanması ve yürütülmesi ile ilgilenirken, Fayol yöneticiler ve yerine getirdikleri fonksiyonlarla ilgilenmiştir.

Fayol'un yönetim ilkeleri şunlardır:

- *İşbölümü:* Organizasyonu küçük birimlere ayırmak ve bu küçük birimlere o işten sorumlu ayrı bir görevli atamak gerekir.
- *Yetki ve sorumluluk:* Yönetimin yetki ve sorumluluğa sahip olmasıdır.
- *Disiplin*
- *Kumanda birliği:* Her astın sadece bir üstten emir alması ve ilk üstü atlayarak daha üst kademelerdeki yöneticilerle ilişki kurmaması ilkesidir.

- *Yönetim birliği*: Benzer işlerin bir yönetici tarafından yönetilmesidir.
- *Genel çıkarların kişisel çıkarlara üstünlüğü*: İşletmenin çıkarlarının bir kişi veya bir grup insanın çıkarlarından önde gelmesidir.
- *Çalışanların ödüllendirilmesi ve iyi ücret İlkesi*
- *Merkezileşme ilkesi*: Güç ve yetkinin üst kademelerde toplanmasıdır.
- *Hiyerarşi ilkesi*
- *Düzen ilkesi*: Her şeyin doğru yerinde ve doğru zamanda olmasıdır.
- *Hakkaniyet ilkesi*: Yöneticilerin bütün çalışanlara hakkaniyetle davranmasıdır.
- *Personelin devamlılığı ve denge İlkesi*: Personelin yeni bir işe girmesi halinde işi kısa zamanda öğrenmesi zor olması nedeniyle mevcut personelin devamlılığının sağlanmasıdır.
- *Girişim ilkesi*: Yöneticilerin astların girişim güçlerini artırmasıdır.
- *Birlik ruhu ilkesi*

III. Bürokrasi Yaklaşımı

- Öncüsü Max Weber'dir. • Yönetim felsefesinde ast-üst ilişkilerinin hakim olduğu bir hiyerarşik-bürokratik model önerilmiştir.
- Organizasyonda yazılı kuralların oluşturulması, yönetici ve çalışanların bu kurallar çerçevesinde hareket etmesi öngörülmüştür.
- Bürokratik yapının herhangi diğer bir yapıya nazaran çok üstün olduğunu belirtmiş ve bürokratik organizasyon yapısını geliştirmiştir. Bürokratik organizasyon yapısının temel özellikleri şöyledir:
 - *İleri uzmanlaşma*: Uygun işgörenin uygun bölümde işe alınmasıyla kaynaklar verimli bir şekilde kullanılabilir.
 - *Yetkinin hiyerarşisi*: Örgüt içinde elde edilen güce göre piramit şeklindeki bir yapıda hiyerarşik bir sistem olmalıdır. Böylece her kademe bir üst kademe tarafından kontrol edilebilecektir.
 - *Biçimsel kural ve kaideler*: Görevler önceden belirlenmiş, öğrenilmiş kural ve kaideler ile halinde yazılı hale getirilmelidir. Böylece her kademedeki görevler somutlaştırılacaktır.
 - Bütün elemanlar teknik bilgi, eğitim ve tecrübelerine göre çalıştırılırlar.
 - *Görevde gayri şahsılık*: Örgütte görevliler işlerini kişisel değil, biçimsel bir şekilde yapacaktır.

c) Neoklasik Yönetim Yaklaşımı

- Klasik dönemin göz ardı ettiği insan unsurunu incelemiştir.
- Neoklasik yaklaşımın ele aldığı temel konular; insan davranışı, kişiler arası ilişkiler, grupların oluşması, grup davranışları, biçimsel olmayan organizasyonlardır.

- Neoklasik düşüncenin insana bakışı:
 - İnsanın sosyal bir yapıda olmasından dolayı esas olarak sosyal ihtiyaçları ile motive edilir.
 - Sanayi devrimi ile gelen işbölümü ve rasyonelleşme, işçilerde tatminsizlik oluşturur, bunun aşılması sosyal ilişkilere yönelme ile çözümlür.
 - Çalışanlar, yönetimin kontrolü ve ödülllerinden ziyade, çalışma grubu arkadaşlarından gelen etkilere karşı duyarlıdır.
 - Yönetime karşı duyarlılık, kontrol edenin, çalışanları sosyal bir yapıda görmesine ve ihtiyaçlarını tatmin derecesine bağlıdır.

I. İnsan İlişkileri Yaklaşımı

- İnsanların birbirinden farklı olduğu yaklaşımı üzerinde durulmaktadır.
- İnsanların farklı olması yönetimin her insana farklı bakmasına ve buna uygun güdüleme sistemi kurmasını gerekli kılmaktadır.
- İnsan sadece biyolojik bir varlık değil, psikolojik ve sosyal yönü ağır basan bir varlıktır.
- Örgüt sosyal bir sistemdir. Bu nedenle her örgütün kendine özgü örgüt kültürü vardır.
- *Hawthorne Araştırmaları* (F. Roethlisberger ve Elton Mayo) bir bakıma “insan ilişkileri” hareketinin başlangıcı olmuştur. “İşyerinin fiziksel koşullarının (ışıklandırma, ısıtma, dinlenme zamanları, fiziksel iyileştirmenin derecesi) çalışanların verimi üzerinde olumlu etki yaratacağı” hipotezini test etmek istemişlerdir.

II. Davranışsal Yaklaşım

II.a. Elton Mayo: “İşletmede faaliyetler gruplarda yapılır, bireysellik tam anlamıyla söz konusu değildir” demektedir.

II.b. Mary Parker Follet: Örgütlerde grupların çalışması üzerinde önemle durmuştur.

II.c. Chester Barnard: Örgütün ortaya çıkması için gerekli koşulları şöyle sıralamıştır: Ortak amaç, İletişim, Çalışanların işbirliği arzusu.

Barnard, bu üç eleman olmadığı takdirde örgüt var olamaz demektedir.

II.d. Douglas McGregor: Yöneticilerin astların durumları incelerken iki varsayımdan hareket edebileceklerini belirtmiş bu nedenle X ve Y teorilerini ortaya atmıştır.

- **X Teorisi Varsayımları:**
 - İnsan doğuştan çalışmayı sevmez ve sürekli işten kaçır. Yönetim bu nedenle işten kaçmayı önleyici tedbirleri almalı, disipline önem vermeli ve çalışanı cezalandırmalıdır.

- İnsan doğru kararları tek başına alamadığı için yöneltilmeye ihtiyacı vardır.
- Bencilidir, kendi arzu ve amaçlarını, örgüt amaçlarına tercih eder.
- **Y Teorisi Varsayımları:**
 - İnsan için çalışmak, oyun ya da dinlenmek kadar doğal ve haz vericidir.
 - Sıkı denetim ve cezalara ihtiyaç yoktur. İnsanlar iş ve iş arkadaşlarını severse, kendi kendini yönetecek, örgüte daha yararlı olmaya ve hizmet etmeye çalışacaktır.
 - Uygun koşullar sağlanırsa insan sorumluluğu kabul etmeyi öğrendiği gibi sorumluluk istemeyi de öğrenir.
 - Amaçlara bağlılık, insanlara sunulan psikososyal ve kişilik ihtiyaçlarını karşılama gibi motive edici öğelere bağlıdır.

d) Modern Yönetim Yaklaşımı

- Klasik ve neoklasik yönetim kuramları örgütü çevreden bağımsız birer “kapalı sistem” olarak ele almalarına karşılık, modern yönetim kuramı, örgütü çevresiyle etkileşim içinde olan bir “açık sistem” olarak ele almıştır.
- Bu yaklaşıma göre, işletmeler çevrelerinden aldıkları girdileri, belirli bir dönüşüm sürecinden geçirdikten sonra mal ve hizmet olarak topluma sunan birer açık sistemlerdir.
- Modern yönetim kuramını diğer kuramlardan kesin çizgilerle ayırmak mümkün değildir. Çünkü bu kuram önceki kuramların temel ilke ve esaslarını yeni ve değişik bir açıdan ele alıp yorumlamış ve bir senteze ulaşmaya çalışmıştır.

I. Sistem Yaklaşımı

- Sistem, belirli parçalardan oluşan, bu parçalar arasında belirli ilişkiler olan, bu parçaların aynı zamanda dış çevre ile ilişkisi olan, birleşik bir yapı, olay veya faaliyet” olarak tanımlanmaktadır.

Sistemin özellikleri şunlardır:

Bir sistem açık veya kapalı olabilir.

Açık sistem: Çevrelerinden doğrudan doğruya olumlu ya da olumsuz olarak etkilenen sistemlere denir.

Kapalı sistem: Çevresiyle etkileşim içinde olmayan ya da girdi-çıkı alışverişi olmayan sistemlere denir.

- Her sistemde bir amaç vardır.
- Sistemler çevre ile ilişki kurarlar.
- Sistemde geribildirim ilişkisi vardır: Sistem çevreye sunduğu çıktının eksikliklerini ve aksaklıklarını geribildirim sayesinde öğrenebilir.
- Sistemin kesin sınırları yoktur. Ancak, bir sistemin varlığından bahsedebilmek için onu dış çevreden ayıran sınırlarının olması gerekir. Organizasyon dış çevreden ayırt edilmelidir.

- Sistemin alt sistemleri vardır.
- Sistemde olumlu ve olumsuz “entropi” görülür: Bir sistemde faaliyetlerin bozulması, dengenin kaybolması ve sonunda sistemin durması yönünde bir eğilim vardır. Entropi, bu eğilimi ifade eder. Kapalı sistemler, entropinin etkisinde kalır. Enerji kaybındaki artış sonuçta sistemin ölümüne neden olur. Açık sistemler, bunun üstesinden gelebilme yeteneğine sahiptir.

II. Durumsallık yaklaşımı

- Durumsallık yaklaşımı organizasyonu bir sistem olarak ele almakta ve organizasyon yapısını çeşitli iç ve dış şartlara göre şekil alan bir yapı olarak görmektedir.
- *Durumsallık yaklaşımına göre organizasyon yapıları ve işleyiş yöntemleri belirli kural ve kaideye göre değil, organizasyonun iç ve dış çevre özellikleri, organizasyonda kullanılan teknoloji ve organizasyonun büyüklüğüne göre tasarlanır.*
- Bu temel varsayıma göre yöneticilerin önceden benimseyebilecekleri hiçbir evrensel yönetim ilkesinin veya yönetim tekniğinin bulunmayacağı kabul edilmektedir.

5. Yönetici

Yönetici, bir grup insanı belirli amaçlara ulaştırmak için uyumlu ve takım ruhu içinde çalıştıran, fiziki, mali ve bilgi kaynaklarını planlayan, organize eden, yöneten, koordine eden ve kontrol eden kişidir.

a. Yöneticide Bulunması Gereken Nitelikler:

- İnsanları tanımak
- Objektif olmak
- Kendine güvenmek
- Yerde kararlar alabilmek
- Yetkisini kullanabilmek
- Sorumluluk duygusuna sahip olmak
- İradesi kuvvetli olmak

b. Yöneticilerin Sınıflandırılması

b.1. Sorumlulukları Açısından Sınıflandırılması

- Fonksiyonel Yönetici:** Bu yöneticiler örgütteki sadece bir fonksiyondan sorumludur.
- Genel Yönetici:** Örgütün bütün fonksiyonlarından sorumlu olan kişidir.
- Proje Yöneticisi:** Örgütte yapılması planlanan bir projenin gerçekleşmesinden sorumludur.

b.2. Hiyerarşik Yapıya Göre Sınıflandırılması

I. Üst düzey yöneticiler:

- Genel müdür, başkan, bölüm ve daire müdürleri, daire başkanları, müsteşarlar, müdürler gibi yöneticilerden oluşur.

- Üst düzey yöneticilerin çalışmaları tüm organizasyon düzeniyle ilgili olup, ekonomik sistem için de işletmenin amaçlarını en iyi şekilde gerçekleştirmeye yöneliktir.

I. Orta düzey yöneticiler:

- Bölüm veya daire amirleri, servis şefleri yardımcıları, genel sekreterler, daire amirleri ve yardımcıları gibi yöneticilerden oluşur.
- Plan geliştirir, bunları uygulama aşamasına koyar ve yapılanları kontrol eder, maliyetleri analiz eder, üst düzey yöneticilere rapor verirler.
- Üst yönetim tarafından belirlenen amaçlara ulaşmak için gerekli olan program ve faaliyetlerin koordinasyonundan sorumludur.

II. Alt düzey yöneticiler:

- Günlük faaliyetlerin yürütülmesinden ve başarılmasından sorumludurlar.
- İşçi, memur, hizmetli gibi çalışan ve herhangi bir yönetim görevi olmayan kişileri yöneten, kısım şefleri, postabaşı, ustabaşı, baş kalfa, formen ve odacıbaşı gibi çeşitli çalışanlar alt düzey yöneticilerini oluştururlar.

6. Yönetim Şekilleri

a. Otoriter Yönetim Şekli: Üst yönetimin alt yönetim üzerinde etkin olduğu ve kararların üstten alta doğru bir emir zinciri ile alındığı yönetim şeklidir.

b. Yarı Otoriter Yönetim Şekli: Alt yönetimin, üst yönetimin karar mekanizmasına biraz daha yoğun olarak katıldığı bir yönetim şeklidir.

c. Demokratik Yönetim Şekli: Alt düzey yönetimlerin üst düzey yönetime karar verme sürecinde tam olarak katıldığı, “biz” merkezli yönetim şeklidir.

7. Yöneticilerin Oynadığı Roller

a. Bireyler arası roller:

- Temsil rolü
- Lider rolü
- İlişki rolü

b. Bilgisel roller

- Kontrol rolü
- Dağıtma rolü
- Sözcülük rolü

c. Karar verici roller

- Girişimci
- Anlaşmazlık çözme
- Kaynak dağıtma
- Müzakerecilik

B. LİDERLİK

- Lider, bir amaca doğru örgüt çalışanlarını peşinden sürükleyen ve onları belirli amaçlar doğrultusunda davranışa sevk eden kişidir.
- Liderlikle ilgili bazı önemli noktalar şöyledir:

1. Yönetici/yöneticilik ile Lider/liderlik arasındaki farklar:

Yönetici/yöneticilik	Lider /liderlik
Başkaları adına çalışan, önceden belirlenen amaçlara ulaşmak için çaba harcayan, işleri planlayan, uygulatan ve sonuçları denetleyen kişidir.	Bağlı bulunduğu grubun amaçlarını belirleyen ve bu amaçlar doğrultusunda grup üyelerini etkileyen ve davranışa yöneltten kişidir.
Başkalarının saptadığı (örneğin işverenin) amaçlara hizmet eder.	Amaçları kendisi saptamaktadır.
Başkaları tarafından göreve getirilir.	İçinde bulunduğu gruptan doğar ve aynı grubu davranışa yöneltir.
Gücünü yasa, yönetmelik, tüzük gibi biçimsel yapıdan alır.	Başkalarına iş yaptırma gücünü yasal yetkilerden değil, kişisel özelliklerden ve içinde bulunduğu koşullardan alır.
Bir meslek uygulamasıdır.	İnsanları etkileyebilme ve harekete geçirebilme işidir.
Formel bir örgüt yapısı içinde gerçekleşir.	Formel yapı şart değildir.
Tanımlanmış hedeflere ulaştıracak işlerin en etkin şekilde yaptırılması ile ilgilidir.	Hedeflerin ve yapılacak işlerin belirlenmesi ile ilgilidir.
Yöneticinin görev tanımı vardır.	Liderin görev tanımı yoktur.
Eğitim, ölçme, prosedürler vb. dayanan “bilimsel” yanı ağır basan bir iştir.	İnsanları kendi istekleri ile davranışa sevk edebilme, insanlara ileriye bakarak ulaşmaya değer saydıkları hedefler verebilme yani “sanat” yanı ağır basan bir iştir.
Tanımlanan hedeflere ulaşma işidir.	Değişim ve dönüşüm yapabilme işidir.

2. Liderlik Teorileri

a. Özellik Teorisi

- Bu teoriye göre liderin sahip olduğu özellikler, o kişinin lider olmasını sağlayan faktördür.
- Bir kişinin lider olabilmesi için Zekâ, Özgüven, Kararlılık, Dürüstlük, Sosyalleşebilme yeteneği gibi çeşitli özelliklere sahip olması gerekmektedir.

b. Davranışsal Liderlik Teorileri

- Özellikler teorisinin aksine davranışsal liderlik teorileri liderliğin doğuştan gelen bir ayrıcalık olmadığını, eğitimle bireylere liderlik özelliklerinin kazandırılabilceğini ileri sürmektedirler.
- Bu teorilerde temel amaç, liderlerin belirgin ve benzer ne tür davranışlar gösterdiklerini ortaya koymak, böylece de davranışlarla liderliği açıklamaya çalışmak olmuştur.
- Davranışsal liderlik teorileri ile ilgili Ohio State ve Michigan Üniversitelerinde çeşitli araştırmalar yapılmıştır.

I. Ohio state üniversitesi liderlik araştırması

- n Liderlik davranışına ilişkin çeşitli boyutların belirlenmesi amacıyla tasarlanmıştır.
- n Yapılan analizlerde bu boyutlar iki temel boyut etrafında bütünleştirilmiştir. Bu iki temel boyut kişiyi dikkate alma (birey yönelimlilik) ve inisiyatif (görev yönelimlilik) olarak adlandırılmaktadır.

II. Michigan üniversitesi liderlik araştırması

- Bu araştırmadaki araştırmasında amaç davranışsal özelliklerle performans arasında bağlantı kurmaktır.
- Michigan Üniversitesi araştırmasında da liderlik davranışına ilişkin iki boyut ortaya konmuştur. Bu boyutlar kişiye yönelik davranış ve işe yönelik davranış olarak adlandırılmaktadır.

c. Durumsal liderlik teorileri

- Örgütün içinde bulunduğu çevre koşulları ile etkili liderlik arasında yakın bir ilişki vardır. Çevresel koşullar liderin liderlik tarzını ve davranışlarını etkilemekte ve şekillendirmektedir.
- Durumsal liderlik teorisine göre lider değişen ortama uygun özellikler taşımali ve mümkünse kendisini çevre koşullarına hızlı bir şekilde adapte edebilmelidir.
- Durumsal liderlikle ilgili ortaya atılan iki temel teori şunlardır:

I. Fred Fiedler'in Etkin Önderlik Modeli

- Bu modelde liderlerin davranışlarının etkinliğini belirleyen üç önemli durumsal değişken vardır. Bunlar: Lider ile İzleyiciler Arasındaki İlişkiler, Başarılacak İşin Niteliği, Liderin Mevkiye Dayanan Otoritesinin Derecesi

II. Yol-amaç teorisi

- Bu teoriye göre liderin görevi takipçilerinin amaçlarına ulaşmaları için gerekli olan bilgi, destek ve diğer kaynakları sağlamak ve onlara yol göstermektir.
- Liderlerde bulunması gereken dört çeşit liderlik davranışı şöyledir:
 - Yönlendirici Lider
 - Destekleyici Lider
 - Katılımcı Lider
 - Başarıya Yönelik Lider
- Liderin sergilediği davranışlar, izleyenlerin kişilik özelliklerine, izleyenler üzerinde oluşacak zaman ve çevre baskısına, ayrıca işin niteliği gibi faktörlere göre değişmektedir.

3. Liderlik Tarzları

a. Geleneksel Liderlik Tarzları

I. Otokratik Liderlik

- Lider, örgütte katılımcılığı desteklememekte ve tüm yetkiyi elinde bulundurmaya çalışmaktadır.
- Astlarını, emir vererek ve hatalarını eleştirerek motive ederler

II. Demokratik- Katılımcı Liderlik

- Her konuda takipçilerin fikrini almakta ve katılımcılığı benimsemektedir.
- Sahip oldukları yönetim yetkisini grup üyeleriyle paylaşma eğilimi gösterirler.
- Çalışanları yaptıkları işleri hakkında bilgilendirmekte, fikirlerini söylemeleri ve öneri getirmeleri için onları cesaretlendirmektedirler.

III. Tam Serbestlik Tanıyan- Liberal Liderlik

- Takipçilere hiç müdahale etmeden onlara tam bir serbestlik tanımaktadır.
- Liderler, sahip oldukları yönetim yetkisini pek kullanmazlar. Kendilerine verilen gücü kullanmaz ve sorumluluk almazlar.
- Grup üyelerini kendi hallerine bırakırlar ve her çalışanın kendisine verilen kaynaklar dahilinde amaçları belirlemelerine, plan ve programlarını yapmalarına imkan verirler.

b. Çağdaş Liderlik Tarzları

I. Karizmatik Liderlik

- Karizma kavramı, liderin, iletişimde bulunduğu diğer kişilerin güvenini, beğenisini, takdirini kazanma yetisi ile onlar üzerinde etkileyici bir güce sahip olması şeklinde tanımlanmaktadır.
- Kendine oldukça fazla güvenen, vizyonlarını açıkça belirten ve ortamda gereksinim duyulan etkileyici güce sahip kişilerdir.

II. Etkileşimci Liderlik

- Öncelik çalışanların daha verimli ve etkin şekilde faaliyet göstermesini sağlamaktır.
- Etkileşimci liderlerin özellikle üyelerinin fiziksel ve güvenlik gereksinimleri üzerine odaklanılır.
- Etkileşimci liderler üyeleri işleri başarıya ve amaçlara ulaşma noktasında harekete geçirmeye çalışırlar.

III. Dönüşümsel Liderlik

- Dönüşümsel liderlik, değişen çevre koşullarına uygun bir şekilde örgütte dönüşüm süreci başlatarak yapıyı harekete geçirme; güven ve cesaret uyandırarak izleyicilerin inanç, tutum ve değerlerini etkileme; örgütün misyon ve amaçlarına ulaşma sürecidir.
- Dönüşümsel liderlik, içinde bulunan çevreyi şekillendirme; hatta yeniden yaratma sürecidir.

4. Yetki ve Güç

a. Yetki

- Yetki, bireye örgütte sahip olduğu mevkiye göre örgüt tarafından verilmiş olan, başkalarının davranışlarını biçimsel ilişkiler çerçevesinde belirleme hakkıdır.

b. Yetki Türleri

b.1. Kaynaklarına göre yetki türleri

I. Geleneksel yetki

- *Bu yetkinin* doğuştan kazanıldığı kabul edilir. Aile içinde babadan oğula ya da veliaht olan bireylere doğal olarak aktarılan yetki türüdür.
- Bu tür yetkiye sahip bir üste, astlar mutlak suretle itaat eder.

II. Karizmatik yetki

- *Karizmatik yetki*, kişinin iş yaptırma gücünü tanrı vergisi kişisel üstünlüğünden aldığı yetki türüdür.
- Örgütlerde karizmatik yetkiye sahip olan kişiler bu yetkiyi bulundukları mevkiye bağlı olmaksızın elde ederler. Dolayısıyla karizmatik yetki örgütteki formal yapı sonucu ortaya çıkan bir yetki türü değildir.

III. Rasyonel yetki

- Rasyonel yetkinin diğer adı yasal yetkidir.
- Bireyin sahip olduğu yetki kişinin şahsiyle değil, yasal düzenlemelerle sahip olduğu yetkidir.

b.2. Biçimsel organizasyon ilişkilerine göre yetki türleri

I. Komuta yetki

- Bu yetki bir örgütte emir verme ve iş yaptırma gücünü temsil eder. Örgütün hiyerarşik yapısı içinde yukarıdan aşağıya doğru bir yön takip eder.
- Bu yetkiye göre her üst kendisinden sonra gelen astına emir verme hakkına sahiptir.

II. Kurmay yetki

- *Kurmay yetki*, bireye danışmanlık yapma hakkı verir. Bu yetkiye sahip kişinin emir verip iş yaptırma hakkı yoktur.
- Bu yetkiye sahip kişi kendi uzmanlık alanıyla ilgili konularda karar verecek yöneticiyi bilgilendirir, yöneticinin alacağı kararları kolaylaştırarak isabetli karar almasını sağlar.

III. Fonksiyonel yetki

- Fonksiyonel yetki de bir yöneticinin uzmanlık alanı ile ilgili çalıştığı bölümün dışında bir başka bölüme kendi bölümünün işleri ile ilgili bilgileri ve aldığı kararları diğer bölümün yöneticisine iletme yetkisini ifade eder.

c. Güç

- Güç örgüt bünyesinde faaliyet gösteren bir bireyin veya birimin başkalarını etkileyerek arzulanan hedeflere ulaşılmasının sağlanmasıdır.

d. Güç türleri

d.1. Örgütsel güç türleri

I. Yasal güç

- Bir organizasyonda sahip olunan mevki ya da role dayalı, sahip olunan mevki ve yetki sonucu kişinin elde ettiği güçtür.

II. Ödüllendirme gücü

- Ödüllendirme gücü bir yöneticinin çalışanların davranışlarını ödül verme yoluyla etkileme becerisidir.

III. Zorlayıcı güç

- Zorlayıcı güç temelde korkutmaya ve cezalara dayanmaktadır.
- Zorlayıcı güç sahibi yöneticiler astlarının istemedikleri davranışlarını değiştirmek için farklı cezalandırma araçlarıyla onları etkilerler.

d.2. Bireysel güç türleri

I. Uzmanlık gücü

- *Uzmanlık gücü* kişinin sahip olduğu eğitim düzeyi, tecrübe gibi bireysel yetkinliklere bağlı olarak başkalarını etkileme yeteneğidir.

II. Benzeşim gücü

- Benzeşim gücü ile etkisi altında kalınan kişiye isteyerek benzemeye çalışma ya da ona özenme temeline dayanır.

C. ORGANİZASYON

- Organizasyon, amaçlara ulaşmak için yapılacak işlerin belirlenmesi ve gruplandırılması; işleri yapacak personelin ve yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi; faaliyetlerin etkinliği için gerekli fiziki ortamın hazırlanması çabalarının tümüdür.

1. Organizasyonun temel kuralları

- a. Amaç Birliği Kuralı
- b. Yönetim Alanı Kuralı
- c. Yönetim Birliği Kuralı
- d. Komuta Birliği Kuralı
- e. Yetki ve Sorumlulukların Açıklığı ve Dengesi Kuralı
- f. Haberleşme Kanalı ve Şekli Kuralı
- g. Ayrılık Gözetme Kuralı
- h. Personel Dağılımında Denge Kuralı
- i. Kaynakların Dağılımında Denge Kuralı
- j. İş bölümü ve Uzmanlık Derecesi Kuralı
- k. Gelişme Yeteneği Kuralı

BİLGİ TARAMASI

1. Başkalarının aracılığıyla amaca ulaşma ve başkalarına iş gördürme faaliyeti aşağıdaki tanımlardan hangisinde verilmiştir?

- A) Yönetim
- B) Denetim
- C) Yönelme
- D) Planlama
- E) Liderlik

2. Yönetimde ast-üst ilişkisi, yönetimin aşağıdaki hangi özelliklerinden biridir?

- A) Amaç özelliği
- B) İş bölümü
- C) Yaratıcılık
- D) Hiyerarşi özelliği
- E) İşbirliği Özelliği

3. Aşağıdakilerden hangisi yönetimin fonksiyonları arasında yer almaz?

- A) Planlama
- B) Örgütlenme
- C) İletişim
- D) Yönelme
- E) Denetim

4. Uzmanlık alanıyla ilgili yöneticiye karar almasını kolaylaştırıcı bilgi vermeyi sağlayan yetki aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rasyonel Yetki
- B) Komuta Yetki
- C) Fonksiyonel Yetki
- D) Karizmatik Yetki
- E) Kurmay Yetki

5. Aşağıdaki teorisyenlerden hangisi güç kaynaklarının açıklanmasına yapmış olduğu beşli sınıflandırma ile katkı sağlamıştır?

- A) Fayol
- B) Taylor
- C) French ve Raven
- D) Mc Gregor
- E) M. Weber

6. Aşağıdakilerden hangileri liderlerin güç kaynaklarından biri değildir?

- A) Yasal güç
- B) Zorlayıcı güç
- C) Uzmanlık gücü
- D) Etkileyici güç
- E) Benzeşim Gücü

7. Aşağıdakilerden hangisi liderliğin doğru bir tanımı değildir?

- A) Liderlik, karşılıklı davranış ve fikir birliği ile yapıyı ele geçirmek ve bu hareketi devam ettirmektir.
- B) Liderlik, ortak bir amaca doğru grubun davranışlarını yönlendirmek için bireyin yapmış olduğu davranışların tümüdür.
- C) Liderlik sadece doğuştan gelen özellikler topluluğudur.
- D) Liderlik, amaçları gerçekleştirmek için uğraşanları uyarlayıcı, onların sorunlarını yanıtlayıcı bir roldür.
- E) Liderlik, İnsanları etkileyebilme ve harekete geçirebilme işidir.

8. Aşağıdakilerden hangisi Hawthorne Araştırmalarının inceleme konusudur?

- A) Fizik ve çevre değişikliklerinin verimlilik üzerindeki etkisi
- B) Çalışanların işten ayrılma nedenleri
- C) Yöntem değişikliklerinin işçiler üzerindeki etkileri
- D) İşçilerin yönetim ile ilgili şikayetleri
- E) Çalışanların işe devamsızlık nedenleri

9. “Her astın yalnızca bir üste bağlı olması ve ondan emir alması” nı ifade eden organizasyon ilkesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Merkezileşme ilkesi
- B) Yönetim alanı ilkesi
- C) Yönetim birliği ilkesi
- D) Yetki ve sorumluluk denkliği ilkesi
- E) Kumanda birliği ilkesi

10. Aşağıdakilerden hangisi X teorisinde yer alan varsayımlardan biridir?

- A) Birey, kendi arzu ve amaçlarını örgüt amaçlarına tercih eder.
- B) İnsan sorumluluğu kabul ettiği gibi sorumluluk istemeyi de öğrenir.
- C) Sıkı denetim ve ceza ile korkutma kişiyi örgütsel amaçlara yöneltecek tek yol değildir.
- D) İnsanlar ödüllendirildiği sürece örgüt amaçlarını benimserler.
- E) Amaçlara bağlılık, insanların kişilik ihtiyaçlarının karşılanması gibi motive edici öğelere bağlıdır.

11. Çevrelerinden doğrudan doğruya olumlu ya da olumsuz olarak etkilenme özelliği taşıyan sistemlere ne ad verilir?

- A) Sosyal sistem
- B) Yapay sistem
- C) Kapalı sistem
- D) Açık sistem
- E) Alt sistem

12. Yetki türlerini geleneksel, karizmatik ve yasal yetki olarak üç grupta ele alan düşünür aşağıdakilerden hangisidir?

A) R. Owen	B) M. Weber	C) F. Taylor
D) H. Fayol	E) A. Smith	

13. “İşleri küçük birimlere ayırmak ve bu birimlere ayrı görevliler atamak” şeklinde tanımlanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Örgütlenme
- B) Hakkaniyet
- C) Uzmanlaşma Bölümleme
- D) Uzmanlaşma
- E) İşbölümü

14. Klasik yönetim kuramcılarından biri olan “bilimsel yönetim” teorisinin öncüsü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Henri Fayol
- B) Adam Smith
- C) Frederick Taylor
- D) Elton Mayo
- E) Max Weber

15. Organizasyonlarda “İleri uzmanlaşma, Yetkinin hiyerarşisi, Biçimsel kural ve kaideler, Görevde gayri şahsılık” ilkelerinin olması gerektiği düşüncesinin savunulduğu yaklaşım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yönetim süreci yaklaşımı
- B) Bürokrasi yaklaşımı
- C) İnsan ilişkileri yaklaşımı
- D) Bilimsel yönetim yaklaşımı
- E) Davranışsal yaklaşım

CEVAP ANAHTARI

1.A	2.D	3.C	4.E	5.C	6.D	7.C	8.A
9.E	10.A	11.D	12.B	13.E	14.C	15.B	

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI

İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ

İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ

BİLGİ NOTLARI

I. İNSAN HAKLARI

1. Temel Kavramlar

Kişi: Hak sahibi olan ve sahip olduğu hakları kullanarak insana özgü olanakları değerlendirebilen insan, kişi ya da birey adını alır.

Hak: Hukuk kurallarının kişilere belli yönde davranmaya izin vermesi, belli şeyleri istemeye yetkili kılmasıdır. Hak, kişilere tanınan bir yetkidir.

Özgürlük: Kişinin başkalarına zarar vermeden dilediğini yapabilmesidir.

Sorumluluk: Bireyin eylemlerinin sonucunu üstlenmesidir.

Eşitlik: Dil, din, ırk ve cinsiyet gibi özellikleri nedeniyle kimseye ayrıcalık tanınmaksızın tüm bireylere aynı hak ve özgürlüklerin tanınmasıdır.

Devlet: Belirli bir toprak parçasında yaşayan insanların düzen içinde ve bağımsız yaşamak için kurduğu örgütlenmedir. Devletin varlığı için bazı öğelerin varlığı gerekmektedir. Bunlar: Halk, Ülke ve Egemenlik'tir.

Hukuk: İnsanlar arası ilişkileri düzenleyen; barış, eşitlik, özgürlük ve güvenlik içinde bireyin varlığını korumasını sağlayan kurallar bütünüdür.

Adalet: Hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme, doğruluk olarak tanımlanmaktadır.

İnsan Hakları: Tüm insanların insan oldukları için doğuştan sahip oldukları, devredilemez ve vazgeçilemez haklardır. İnsan onurunu korumayı, maddi ve manevi gelişmesini sağlamayı amaçlayan haklardır.

Temel haklar: Kişilere yasa ve yönetmeliklerle verilen somut hakları güvence altına alan ve anayasada yer verilen soyut ve genel nitelikli haklara “anayasal haklar” ya da “temel haklar” denir. Temel haklar, insanın değerini korumaya yöneliktir.

■ Anayasada yer alan Temel Hak ve Özgürlükler aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır;

a) Koruyucu Haklar (Negatif Statü Hakları)

- 1) Kişileri, devlete ve topluma karşı koruyan haklara koruyucu haklar denir.
- 2) Bu haklar anayasada “Kişinin Hakları ve Ödevleri” başlığı altında belirtilmiştir.
- 3) **Bu Haklar:** Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı; Zorla çalıştırma yasağı; Kişi hürriyeti ve güvenliği; **Özel hayatın gizliliği ve korunması** (Özel hayatın gizliliği, Konut dokunulmazlığı, Haberleşme hürriyeti); Yerleşme ve seyahat hürriyeti; Din ve vicdan hürriyeti; Düşünce ve kanaat hürriyeti; Düşünceyi açıklama ve yayma hürri-

yeti; Bilim ve sanat hürriyeti; Basın ve yayımla ilgili hükümler (Basın hürriyeti, Süreli ve süresiz yayın hakkı, Basın araçlarının korunması, Kamu tüzel kişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme araçlarından yararlanma hakkı, Düzeltme ve cevap hakkı), Toplantı hak ve hürriyetleri (Dernek kurma hürriyeti, Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı); Mülkiyet hakkı; Hakların korunması ile ilgili hükümler (Hak arama hürriyeti, Kanunî hâkim güvencesi, Suç ve cezalara ilişkin esaslar); İspat hakkı; Temel hak ve hürriyetlerin korunması'dır.

b) İsteme Hakları (Pozitif Statü Hakları)

- 1) Kişilerin devletten ve toplumdan isteyebilecekleri haklara isteme hakları denir.
- 2) Bu haklar Anayasa'nın " Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler" bölümünde yer alır.
- 3) **Bu Haklar:** Ailenin korunması ve çocuk hakları; Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi; Kamu yararı (Kıyılardan yararlanma, Toprak mülkiyeti, Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması, Kamulaştırma, Devletleştirme ve özelleştirme); Çalışma ve sözleşme hürriyeti; Çalışma ile ilgili hükümler (Çalışma hakkı ve ödevi, Çalışma şartları ve dinlenme hakkı, Sendika kurma hakkı); Toplu iş sözleşmesi, grev hakkı ve lokavt (Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı, Grev hakkı ve lokavt); Ücrette adalet sağlanması; Sağlık, çevre ve konut (Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması, Konut hakkı); Gençlik ve spor (Gençliğin korunması, Sporun geliştirilmesi ve tahkim); Sosyal güvenlik hakları (Sosyal güvenlik hakkı, Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler, Yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşları); Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması; Sanatın ve sanatçının korunması; Devletin iktisadî ve sosyal ödevlerinin sınırları'dır.

c) Katılma Hakkı/Siyasal Haklar (Aktif Statü Hakları)

- 1) Kişinin siyasal gücünü kullanmasını sağlayan haklara katılma hakları denir.
- 2) Bu haklar, Anayasa'nın "Siyasi Haklar ve Ödevler" başlığı altında düzenlenmiştir.
- 3) **Bu Haklar:** Türk vatandaşlığı; Seçme, seçilme ve siyasî faaliyette bulunma hakları; Siyasî partilerle ilgili hükümler (Parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma, Siyasî partilerin uyacakları esaslar); Kamu hizmetlerine girme hakkı (Hizmete girme, Mal bildirimi); Vatan hizmeti; Vergi ödevi; Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı'dır.

2. Hukuksal Bir Kurum Olarak Devlet

- Türkiye Cumhuriyeti devlet sisteminin dayandığı temel esaslar şunlardır:
 - Atatürk Milliyetçiliği ve Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlılık,
 - Egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olması,

- Kuvvetler ayrılığı,
- Üniter devlet yapısı ve laiklik,
- Hukukun üstünlüğü
- Dünya milletler ailesinin eşit bir ferdi olma,
- Çağdaş uygarlık düzeyini yakalama,
- Temel hak ve hürriyetlerin kullanılması önündeki engellerin kaldırılması,
- Yurtta ve dünyada barış.

a) Laik Devlet ve İnsan Hakları

▪ Laiklik kavramının iki boyutu vardır. Birinci boyutu din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasıdır. Laikliğin ikinci boyutu, din, vicdan ve ibadet hürriyetinin sağlanmasıdır.

▪ Laik bir devlette bulunması gereken özellikler şunlardır:

1) Kişiler din, vicdan ve inanç özgürlüğüne sahiptir. Devlet, bütün dinsel inançları anayasal güvence altına alır.

2) Yasa ve kurallar, dinsel ilkelere değil akla ve mantığa dayanır.

3) Bütün kurumlar gibi eğitim kurumları ve eğitimin içeriği de din kurallarına göre düzenlenmez.

b) Hukuk Devleti ve İnsan Hakları

▪ Hukuk devleti vatandaşlarına hukuki güvenceler sağlayan, devletin eylem ve işlemlerinin hukuk kurallarına bağlı olduğu, bir devlet sistemidir.

▪ Hukuk Devleti Olmanın Gerekleri şunlardır:

1. Temel Hak Ve Özgürlüklerin Güvence Altına Alınması

2. Kanun Önünde Eşitlik

3. İdarenin Hukuka Bağlılığı

4. Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi (Kanunların Anayasaya uygunluğunu denetleyen kurum Anayasa Mahkemesidir.)

5. Devlet Faaliyetlerinin Belirliliği (Hukuk devletinde devletin yapacağı faaliyetler önceden belli olmasıdır. Kişiler, hangi kurala tabi olduklarını bildiği için hukuki güvenlik içinde yaşarlar.)

6. İdarenin Yargısal Denetimi (İdarenin hukuk dışı bir uygulamasına maruz kalan kişiler idare mahkemelerine dava açarak yanlışlığın ortadan kaldırılmasını isteyebilmektedir.)

7. Mahkemelerin Bağımsızlığı

8. İdarenin Mali Sorumluluğu (İdari makamların yürüttükleri işler sırasında vatandaş verdikleri zararı ödeme zorunluluğudur)
9. Kuvvetler Ayrımı (yasama, yürütme ve yargı erkleri birbirlerinin alanına girememesidir.)
10. Demokratik Rejim

c) Sosyal Devlet ve İnsan Hakları

- Sosyal devlet, toplumun güçsüz kesimini güçlüler karşısında toplumsal ve ekonomik konularda önlemler olarak koruyan, onların eşit ve özgür olmasını amaçlayan devlettir.
- Sosyal Devlet Anlayışının Gerekleri şunlardır:
 1. Gelir Adaleti ve Eşitlik
 2. Fırsat Eşitliği
 3. Tam istihdam ve işsizlikle Mücadele
 4. Sosyal Güvenlik
 5. Sosyal Denge ve Barışı Sağlamak
 6. Ekonomik Büyüme ve Kalkınma
 7. Ekonomik Kalkınma ve Yoksullukla Mücadele

II. DEMOKRASİ

Demokrasi, halkın halk tarafından, halk için yönetimidir.

- Türkiye’de demokratik siyasal sistemin temel ilkeleri şunlardır:
 - a) Bireysel özgürlüğü korur ve geliştirir.
 - b) Çoğunluğun yönetimine dayanır.
 - c) Halkın egemenliğine dayanır.
 - d) Kuvvetler ayrımı esastır.
 - e) İnsanlar doğuştan bazı vazgeçilmez ve devredilmez haklara sahiptirler.
 - f) İnsan aklına inancı esas alır.
 - g) İnsanlar yasalar önünde ve kamu hizmetlerinden yararlanma konusunda eşittir.
 - h) Temsil esasına dayanır.

1. Demokrasi Türleri

a) Doğrudan Demokrasi: Kanunların bizzat halk tarafından yapılmasını ve kamu gücüne ilişkin kararların bizzat halk tarafından alınmasını ifade eder. Halkın egemenliğini bizzat ve doğrudan doğruya kullandığı demokrasi türüdür.

b) Temsili Demokrasi: Millete ait olan egemenliğin milletin seçtiği temsilciler aracılığı ile kullanılmasıdır. Temsili demokraside seçim temel araçtır. Genellikle nüfusu kalabalık ülkelerde uygulanır. Temsilî demokrasi modelinde öne çıkan temel özellikler, “iktidarın meşru bir seçimle belirlenmesi”, “çoğunluğun görüşünün kabul edilmesi” ve “kuvvetler ayrılığı ilkesi”dir.

c) Yarı Doğrudan Demokrasi: Egemenliğin kullanılmasının halk ile temsilcileri arasında paylaştırdığı demokrasi çeşididir. Bu demokrasi türünde halk üç şekilde egemenliğin kullanılmasına katılabilmektedir: Referandum, halkın vetosu ve halkın kanun teklifi.

2. Demokrasinin İlke ve Kurumları

Bir rejimin demokrasi olarak nitelendirilebilmesi için dört temel ilke ve kuruma sahip olması gerekir. Bunlar Seçimler ve Temsil; Siyasi Partiler; Çoğulculuk ve Katılım; Hukukun Üstünlüğü’dür.

a) Seçimler ve Temsil

▪ Günümüzde uygulanan seçim sistemleri, iki çeşittir. Bunlardan biri çoğulculuk sistemi, diğeri nispi temsil sistemidir.

❑ **Çoğulculuk sistemi**, bir seçim çevresinde seçime giren partiler arasında en çok oy alan partinin seçimi kazanmış sayıldığı sistemdir.

❑ **Nispi temsil sistemi**, seçime giren partilerin aldıkları geçerli oyların oranına göre temsilci çıkardığı sistemdir.

b) Siyasal Partiler

▪ Siyasal kararları etkilemek ve bu amaçla siyasi iktidara gelmek için kurulan örgütlerdir.

▪ Toplumdaki farklı görüşleri ve çözüm önerilerini sistemleştirir, bir araya getirir ve çıkar gruplarını belirli seçenekler etrafında toplar.

c) Çoğulculuk ve Katılım

▪ **Çoğulculuk**, değişik görüşlerin varlığını ve yaşama hakkını tanımadır.

▪ **Katılım**, insanların tercihlerinin ve tercihlerindeki değişmelerin siyasal karar verme sürecini etkileyebilmesidir.

d) Hukukun Üstünlüğü

▪ Bir devlette, yasama organı da dahil olmak üzere devletin bütün organları üzerinde hukukun mutlak bir egemenliğe sahip olmasıdır. Hukukun üstünlüğü ilkesinin sağlanması için şu koşulları gerçekleştirilmesi gerekir:

- ☐ Temel haklar, anayasalarda değişmez bir biçimde yer almalıdır.
- ☐ Yürütme organı, anayasaya uygun olan yasaları uygulamalı ve hukuk düzenine bağlı kalmalıdır.
- ☐ Yargı kuruluşları bağımsız ve güvenilir olmalıdır.

III. İNSAN HAKLARININ KORUMA ALTINA ALINMASI

▪ 1215 Magna Charta Libertatum (Büyük Özgürlük Bildirgesi = İnsan hakları kavramının ilk belgesi kabul edilmektedir.), 1689 İngiliz İnsan Haklar Bildirgesi, 1776 Virginia Haklar Bildirgesi, 1776 ABD Bağımsızlık Bildirgesi, 1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi insan haklarına yer veren ilk yazılı belgelerdendir.

▪ İnsan haklarının uluslararası düzeyde korunması amacıyla 1945'te Birleşmiş Milletler Örgütü kurulmuştur. Birleşmiş Milletler Antlaşması'nda dünyanın her yerinde insan haklarına saygının gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi bu amaçla ortaya çıkan ilk uluslararası belgedir (10 Aralık 1948)

▪ İnsan hakları evrensel bildirgesi günümüz anayasalarına temel oluşturmıştır.

1. Uluslararası Korumanın Türleri

İnsan haklarının korunmasına yönelik Uluslararası belgeler iki başlık altında incelenir.

▪ **Uluslararası bildirgeler:** Uluslararası bildirgeler, bildirgeye taraf devletler için bağlayıcı hükümler içermezler. Bildirgeler daha çok yol gösterici ve tavsiye niteliğindedir. Birleşmiş Milletler örgütü tarafından kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi bu tür bir korumaya örnektir.

▪ **Uluslararası antlaşmalar:** Uluslararası antlaşmalar onaylandıklarında taraf devletler için bağlayıcı bir nitelik kazanırlar. Sözleşmenin gereğini yapmayan devletler için çeşitli yaptırımlar öngörülmüştür. Avrupa Konseyi'nce kabul edilen Avrupa Çocuk Hakları Sözleşmesi bu tür korumaya örnek gösterilebilir.

2. Uluslararası Koruma Mekanizmaları ve İşlevleri

İnsan haklarının uluslararası alanda korunmasıyla ilgili başlıca organları şunlardır:

- Birleşmiş Milletler Örgütü,
- Avrupa Konseyi,
- Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatıdır.

a) Birleşmiş Milletler

- Dünyada barışın sağlanması ve insan haklarının korunması amacıyla 1945'te Birleşmiş Milletler Antlaşması imzalanmış ve Birleşmiş Milletler Örgütü kurulmuştur. Türkiye'de BM'nin kurucuları arasındadır.
- 1946'da BM tarafından kurulan İnsan Hakları Komisyonu 10 Aralık 1948'de İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi adıyla kabul edilmiştir.
- Türkiye insan hakları evrensel bildirgesini 1949'da kabul etmiştir.

b) Avrupa Konseyi

- 2. Dünya Savaşının Avrupa'da yol açtığı toplumsal, siyasal ve ekonomik problemler sonrasında Avrupa'da barışı ve düzeni sağlamak amacıyla 1949'da 10 Avrupa devletinin imzaladığı sözleşme ile Avrupa Konseyi kurulmuştur.
- Türkiye Avrupa Konseyine 8 Ağustos 1949 tarihinde katılmıştır.
- Avrupa Konseyinde insan haklarına ve temel özgürlüklere uymayan üye devletlerin Konseyden çıkartılması yoluyla yaptırım uygulanmaktadır.
- Avrupa Konseyi; üye ülkelerin dışişleri bakanlarından oluşan Bakanlar Komitesi, üye ülkelerin parlamenterlerinden oluşan ve danışma organı niteliğinde olan Parlamenterler Meclisi ve Genel Sekreterlik olmak üzere üç organdan oluşmaktadır.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 Kasım 1950 tarihinde imzalanmıştır. Türkiye ise bu sözleşmeyi 18 Mayıs 1954'de onaylamıştır.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesiyle bireylere tanınan hakların korunması için kurulan denetim organları Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Bakanlar Konseyi, Delegeler Komitesidir.

b.1) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

- Avrupa konseyine üye devletlerden seçilen yargıçlardan oluşur.
- İnsan Hakları Mahkemesi, sözleşmeyi imzalayan devletlerin sözleşme hükümlerini yerine getirip getirmediğini denetler.
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurunun kabul edilebilmesi için başvuru konusunun sözleşme kapsamına girmesi ve iç hukuktaki bütün başvuru yollarının tüketilmiş olması gerekir. Ayrıca, olayın üzerinden 6 aydan fazla bir zaman geçmemelidir.

b.2) Bakanlar Komitesi

- İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarının yerine getirilmesini denetleyen bir denetim organıdır.
- Yılda 2 kez toplanır. Siyasi yaptırıma sahiptir.

b.3) Delegeler Komitesi

- Avrupa Konseyinin yürütme organıdır. Üye devletlerin daimi temsilcilerinden oluşan bir komitedir. İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının yerine getirilip getirilmediğini denetleyen organdır.

c) Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT)

- AGİT 1990'da oluşturularak hukuk devleti ve insan hakları konusunda yeni bir iş birliği döneminin başlamasını öngörmüştür.

3. Uluslararası Korumada Sivil Toplum Örgütlerinin Yeri ve Rolü

- Sivil toplum, eşit toplumsal haklara sahip olan vatandaşların oluşturduğu toplumdur.
- Halkın kurduğu dernekler sendikalar, kulüpler, meslek kuruluşları, odalar, vakıflar vb. birer sivil toplum kuruluşlarıdır. İnsan Haklarının korunması üzerine çalışan başlıca Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları şunlardır:
 - ❑ Uluslararası Kızılhaç Komitesi: Bu komite, savaş esirlerine insanca muamele edilmesi için çaba harcar. Savaşlar sırasında oluşacak insan hakları ihlallerini ortadan kaldırmaya çalışır.
 - ❑ Uluslararası Hukuk Komisyonu: Bu komisyon dünyanın bütün ülkelerinde hukukun üstünlüğünün sağlanması için çalışır.
 - ❑ Uluslararası Af Örgütü: Düşünce suçlularının ve siyasi tutukluların serbest kalması için uğraşır.
 - ❑ Uluslararası PEN Kulübü: Düşünce, ifade ve basın özgürlüğünün sağlanması için çaba harcar.
 - ❑ İnsan Hakları için Uluslararası Birlik: Tüm dünyada insan hakları ihlallerinin önlenmesi için çaba sarf eder.
 - ❑ Green Peace: Çevre kirlenmesinin önlenmesi için bütün dünyada faaliyet gösterir.

BİLGİ TARAMASI

1. “İnsan hakları” kavramının ilk belgesi olarak kabul edilen ve Büyük Özgürlük Bildirgesi anlamına gelen belge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Magna Charta Libertatum
- B) İngiliz İnsan Haklar Bildirgesi
- C) ABD Bağımsızlık Bildirgesi
- D) Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi
- E) İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

2. Bir ülkede farklı fikir ve düşüncelerin olması, kişilerin kendi düşüncelerine uygun sivil toplum kuruluşlarında örgütlenebilmeleri ve iktidar yarışına farklı fikirlere sahip siyasi partilerin katılabilmesi en çok aşağıdakilerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Laiklik devlet ilkesi
- B) Hukukun üstünlüğü
- C) Anayasanın bağlayıcılığı
- D) Çoğulcu demokrasi
- E) Sosyal devlet ilkesi

3. Aşağıdakilerden hangisi demokrasinin uygulanmasını kolaylaştıran durumlardan biri değildir?

- A) Vatandaşların başkalarının haklarına saygılı olmaları
- B) İnsanlara kendileri ile ilgili kararların alınmasında söz hakkı verilmesi
- C) Okul içinde kararların okul bireylerince ortaklaşa alınması
- D) Tüm yasa ve yönetmeliklerin halkoyuna sunulması kabul edilmesi
- E) Yöneticilerin karar alırken empatik davranmaları

4. 10 Aralık 1948’de kabul edilen “İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi” ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sözleşmeye devletlerin katılımı büyüktür.
- B) Sözleşme insan hakları konusunda etkili denetim mekanizmaları getirmiştir.
- C) Sözleşme insan haklarını evrensel düzeyde ele alan ilk belgelerden biridir.
- D) Sözleşme bağlayıcı olmaktan çok ideal olanı dile getirir niteliktedir.
- E) Sözleşme ile, insanların dernek ve sendikalar kurma özgürlüğünün yaşama geçirilmesi amaçlanmıştır.

5. Aşağıdakilerden hangisi insan haklarının korunması konusunda görev yapan uluslararası sivil toplum örgütlerinden birisi değildir?

- A) Lahey Adalet Divanı
- B) Uluslararası Kızılay Komitesi
- C) Uluslararası Af Örgütü
- D) Green Peace
- E) Uluslararası PEN Kulübü

6. Aşağıdakilerden hangisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine dava açabilmek için gerekli bir şart değildir?

- A) Dava konusunun sözleşme maddeleri arasında yer alan bir hakkın ihlaliyle ilgili olması
- B) Kendi ülkesinde iç hukuk yolunun tükenmiş olması
- C) Ülkesinin izin vermesi
- D) Zaman aşımına uğramamış olması
- E) Başvuru konusunun sözleşme kapsamına girmesi

7. Tüm üye veya vatandaşların, organizasyon veya devlet politikasını şekillendirmede eşit hakka sahip olduğu bir yönetim biçimi aşağıdakilerden hangisinde ifade edilmiştir?

- A) Monarşi
- B) Bürokrasi
- C) Teokrasi
- D) Oligarşi
- E) Demokrasi

8. Aşağıdakilerden hangisi Negatif Statü Hakları arasında yer almaz?

- A) Kişinin Dokunulmazlığı
- B) Konut Dokunulmazlığı
- C) Çalışma Hakkı
- D) Mülkiyet Hakkı
- E) Bilim ve Sanat Hürriyeti

9. Aşağıdakilerden hangisi insan haklarının gelişmesine evrensel ölçekte zarar veren durumlardan birisi değildir?

- A) Terörün uluslararası boyut kazanması
- B) Savaşlar ve iç çatışmalar
- C) Ülkeler arası kalkınmışlık farkları
- D) Sivil toplumun duyarlılık kazanması
- E) Otokratik yönetim yaklaşımları

10. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ne zaman yayınlanmıştır?

- A) 1945
- B) 1948
- C) 1950
- D) 1954
- E) 1960

11. 1789 Fransız ihtilali sonrası kabul edilen Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesinde aşağıdakilerden hangisi “başkasına zarar vermeden yapılan her şey” olarak tanımlamıştır?

- A) Özgürlük
- B) Sorumluluk
- C) Serbestlik
- D) Adalet
- E) Demokrasi

12. Aşağıda verilen İnsan Hakları ile ilgili bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) İnsan hakları evrenseldir.
- B) Devletler insan haklarını oluşturduğu anayasa ve yasalarla tanıyarak korur.
- C) Olağanüstü durumlarda din ve vicdan hürriyeti sınırlandırılabilir.
- D) Dokunulmaz, vazgeçilmez ve devredilmez.
- E) İnsan hakları sorumluluk telkin edicidir.

I- Gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı

II- Dinlenme hakkı

III- Dilekçe hakkı

IV- Sendika kurma hakkı

13. Yukarıdakilerden hangisi/hangileri anayasada yer alan koruyucu haklardandır?

- A) II ve IV
- B) I ve III
- C) II ve IV
- D) I, III ve IV
- E) Yalnız I

- Kişilerin en temel haklarından biridir.
- Bu haktan mahrum olan biri diğer haklarından yararlanamaz.
- Diğer tüm hakların korunması için gerekli olan bir haktır.
- Her insanın sahip olduğu ilk haktır.

14. Yukarıda tanımlanan temel hak aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sağlık hakkı
- B) Kişi dokunulmazlığı
- C) Dilekçe hakkı
- D) Kişinin dokunulmazlığı
- E) Yaşama hakkı

15. Öne çıkan temel özellikleri, “iktidarın meşru bir seçimle belirlenmesi”, “çoğunluğun görüşünün kabul edilmesi” ve “kuvvetler ayrılığı ilkesi” olan demokrasi türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Liberal Demokrasi
- B) Yarı Doğrudan Demokrasi
- C) Çoğulcu Demokrasi
- D) Temsili Demokrasi
- E) Doğrudan Demokrasi

CEVAP ANAHTARI

1.A	2.D	3.D	4.B	5.A	6.C	7.E	8.C
9.D	10.B	11.A	12.C	13.E	14.E	15.D	

**MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

YÖNETİMDE ETİK

YÖNETİMDE ETİK

BİLGİ NOTLARI

A. Etik Kavram, Yaklaşım, Kuram ve İlkeler

Etik; insanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları, doğru-yanlış ya da iyi-kötü gibi ahlaksal açıdan araştıran bir felsefe disiplini.

Ahlâk; bir toplum içinde kişilerin benimsedikleri, uymak zorunda bulundukları davranış biçimleri ve kurallar anlamına gelip, toplumdan topluma değişebileceği gibi, aynı toplum içinde farklı grupların benimsediği ahlâk kuralları arasında da farklılıklar olabilmektedir.

Ahlak; göreceli, toplumdan topluma, toplum içindeki farklı gruplara, bu grupların dinsel, cinsel, etnik kimliklerine göre değişen, yöresel, yazılı olmayan, insanlar arasında uyulması gereken kurallara işaret ederken, etik, daha soyut kavramlara dayalı, daha evrensel ve genel geçerliliğe sahip bir karakter taşımaktadır.

Etik ve Ahlak birbirinden farklı kavramlardır. Etik bir ahlak felsefesidir. Ahlaki olanın özünü ve temellerini araştıran bir felsefe etkinliğidir. Ahlak ise, etiğin bir araştırma konusudur.

Değerler; Bireyin yaşamı boyunca çevresiyle etkileşimi sonucunda edindiği, eylemlerinde ve insanlarla ilişkilerinde öncelik verdiği, önemli olduğuna inandığı, değer atfettiği ilkelerdir.

Etik kodlar; Kurum değerleri ve misyonu doğrultusunda belirlenmiş etik karar ve eylemlerdir. Yasa ve düzenlemelere uymayı, doğru ve düzenli kayıt tutma ve raporlamayı, sosyal sorunlara ve insan haklarına karşı sorumlulukları kapsayan standartları açıklar.

Davranışlar kılavuzu; Etik kodlarla belirlenen, tüm çalışanların sorumlu tutulduğu ve uyulmadığı takdirde yaptırım gerektiren zorunlu davranışları tanımlar.

Etik ikilem; Etik ikilem, iki veya daha fazla değer çatışma hali olarak adlandırılan bir kavramdır.

Kamu görevlilerinin günlük hayatlarında sıklıkla karşılaştıkları ya da karşılaşılabilecekleri pek çok “etik ikilem” bulunmaktadır. Bunları 4 grupta ele almak mümkündür:

➤ Tatmin edici olmayan seçenekler arasından, diğerlerine göre daha iyi olan seçeneğin belirlenmesi durumudur.

- “En iyi”ler arasında bir seçim yapmak durumu.
- Farklı kişi ve gruplar üzerinde farklı etki ve sonuçlar doğurması muhtemel bir kararın verilmesidir.
- Kamu görevlilerinin verecekleri kararın muhtemel sonucundan, kendilerinin ya da yakınlarının olumlu ya da olumsuz ve/veya dolaylı ya da dolaysız etkilenmeleri durumudur.

1. Etik Davranışın Toplumsal Temelini Oluşturan Etkenler

- **Kültür;** Toplumun duygu, düşünce ve hareketlerinden oluşan kalıplardır (Toplumun yaşam biçimi, dili, sanatsal Etkinlikleri, folkloru). Etik kavramlar özünde evrenseldir, ancak içerikleri kültürden kültüre değişir.
- **Değerler;** Birey için önemli olan her türlü düşünce yapısı, obje veya etkinliktir. Bir varlığın ve bir olayın insan için önemini belirleyen bir inançtır.
- **Normlar;** İçinde bulunulan grubun doğru veya yanlış hakkındaki anlayışlarıdır. Toplumsal normlar, belli bir grup içindeki bireylerin ilişkilerini düzenler ve eylemlerine yön verir. (*Yazılı Normlar*; Yasa, Tüzük, Yönetmelik. *Sözlü Normlar*; Örf, adet, töre, gelenek ve görenekler). Dürüstlük, başkalarına zarar vermemek ve güvenilir olmak normlara örnektir.

2. Başlıca Etik Kuramlar

- a. **Teleolojik (Sonuççu) Kuram:** Karar ve davranışların sonuçlarına önem veren normatif bir etik kuramıdır. Bu *eylemden en iyi sonucu elde edebilmek için Ne yapmalıyım?* sorusuna yanıt arar. Bu kuramın, bir eylemin sonucunun doğruluğunu ölçmede kullandığı temel ölçüt “mümkün oldukça fazla sayıda insanın en yüksek mutluluğa ulaşmasıdır”.
- b. **Deontolojik (Kural Temelli) Kuram:** Eylemin türü ve ahlaki ilke ve kuralların izlenip izlenmediği ile ilgilenir. Etik davranış, kurallara (gelenek ve göreneklere, din kurallarına, yasalara) göre doğru olan, hak veya görev olduğu belirlenmiş olan davranıştır. Etik davranış, gruba, devlete, dine hizmet eden ve otoritenin uygun gördüğü davranıştır.
- c. **Sezgici Etik Kuramı:** Davranışa karar vermede sezgilerin yol gösterici olduğunu ileri sürer. Sezginin, ahlaki doğrulara, neyin yapıp yapılmaması gerektiğine ilişkin doğrulara ulaşmanın yolunu göstermede özel bir yeri vardır.
- d. **Kazuistik (Örnek Olaya Dayalı) Etik Kuramı:** Soyut etik ilkeleri somut örnek olaylara uygulayarak pratik çözümler üretmeye çalışan *uygulamalı* bir etik kuramıdır. İkilemli durumların çözümünde belirli örnek olaylardaki gerçekliklere bakarak değerlendirme yapmayı esas alır.

3. Başlıca Etik Yaklaşımlar

a. **Meta Etik** (Analitik Yaklaşım): Etik hüküm ve tavırların (tutum) doğasını inceler. Ahlak bilgisinin ne tür bir bilgi olduğunu, onun temelini, doğasını ve yapısını araştırır. Kötü ne? İyi ne? sorularına yanıt arar.

b. **Normatif Etik**: Doğruyu yanlıştan ayıracak pratik ahlak standartlarını ve ahlaklı bir hayatın nasıl yaşanacağını bulmaya çalışır. Ahlaki eylemlerimizin içeriğine karar vermemizle ilgilenir. Ne yapmalı? Nasıl yaşamalı? Nasıl bir insan olmalı? sorularına yanıt arar.

c. **Uygulamalı Etik**: Belli özel alanlarda ortaya çıkan etik sorunların tartışılması için kriterler oluşturma ve bu özel alanlarda belirlenen kriterlerin insan davranışlarında uygulanması ile ilgilenir.

4. Etik İlkelerinin Geliştirilmesinde Temel Alınan Yaklaşımlar

a. **Hakkaniyet İlkesi**; Bütün kararların tutarlı, tarafsız ve gerçeklere dayalı olmasına odaklanır.

b. **İnsan Hakları İlkesi**; Bireylerin varlığı, bütünlüğü ve temel insan hakları üzerinde odaklanır.

c. **Faydacılık ilkesi**; Herkes için en iyi olacağı tahmin edilen kararın verilmesi beklenir.

d. **Bireysellik ilkesi**; Bireylerin temel amaçlarının kişisel kazançlarını artırmak olduğunu vurgular.

5. Etik Sistemleri

a. **Amaçlanan Sonuç Etiği**; Bir eylemin ahlaki doğruluğu, amaçlanan sonuçlar tarafından belirlenir. Eylem fayda getiriyor mu? sorusuna yanıt aranır.

b. **Kural Etiği**; Bir eylemin ahlaki doğruluğu, standartlar ve yasalar tarafından belirlenir. Eylem toplumsal kurallara, Standartlara, Yasalara uygun mu? sorusuna yanıt aranır.

c. **Toplumsal Sözleşme Etiği**; Bir eylemin ahlaki doğruluğu, belli bir toplumun normları ve gelenekleri tarafından belirlenir. Birey toplumsal ilke ve standartları benimsemiş mi? sorusuna yanıt aranır.

d. **Kişisel Etik**; Bir eylemin ahlaki doğruluğu kişinin vicdanı tarafından belirlenir. Eylem bireyin vicdanına huzur veriyor mu? sorusuna yanıt aranır.

e. **Sosyal Yaşam Etiği**; Bir eylemin ahlaki doğruluğu kişinin, diğer insan ve canlılarla olan ilişkilerinde kurallara uyumıyla belirlenir. Kişi, insan ve diğer canlılarla olan ilişkilerinde kurallara uyuyor mu? sorusuna yanıt aranır.

6. Mesleki Etik

Meslekî etik; “Bir meslek grubunun, mesleğe ilişkin olarak oluşturup koruduğu; meslek üyelerine emreden, onları belli bir şekilde davranmaya zorlayan; kişisel eğilimlerini sınırlayan; yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan; meslek içi rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan meslekî ilkeler bütünü.” dır.

Meslekî etik kuralları olarak belirlenen, üyelerinin genel ve ortak olan davranış biçimlerini tanımlayan ilkelerin 3 temel işlevi vardır. Bunlar:

1. Meslek içi rekabeti düzenlemek,
2. Yetersiz ve ilkesiz üyeleri ayırmak,
3. Hizmet ideallerini korumak.

Meslekî Etik İlkeler

1. Doğruluk
2. Yasallık
3. Yeterlik
4. Güvenirlilik
5. Mesleğe Bağlılık

7. Eğitim – Öğretim Hizmeti Verenler için Mesleki Etik İlkeler

I. Öğrencilerle İlişkilerde Etik İlkeler;

1. Sevgi ve Saygı
2. İyi Örnek Olma
3. Anlayışlı ve Hoşgörülü Olma
4. Adil ve Eşit Davranma
5. Öğrencinin Gelişimini Gözetme
6. Öğrenciye Ait Bilgileri Saklama
7. Menfi Psikolojik Durumları Yansıtmama
8. Kötü Muameleden Kaçınma

II. Eğitim Mesleğine İlişkin Etik İlkeler;

1. Mesleki Yeterlilik
2. Sağlıklı ve Güvenli Eğitim Ortamı Sağlama
3. Mesai ve Ders Saatlerine Uyma

4. Hediye Alma: Eğitimci, öğretmenler günü gibi özel gün ve haftalarda verilen, maddi değeri olmayan sembolik nitelikteki hediyeler hariç, mesleki kararını ve tarafsızlığını etkilemesi muhtemel herhangi bir hediyeyi kabul etmez.

5. Kişisel Menfaat Sağlama: Eğitimci, mesleki nüfuzunu kullanarak kişisel menfaat sağlama; kurum kaynaklarını, araç ve gereçlerini kişisel amaç için kullanmaz. Yardımcı ders kitabı ve diğer araç gereçleri sadece öğrencilerin gelişimini gözetmek üzere tavsiye eder. Bunun dışında bir gerekçeyle, çıkar sağlama amaçlı istek ve yönlendirmelerden kaçınır.

6. Özel Ders Verme

7. Bağış ve Yardım Talebinde Bulunma

B. Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

1. Kapsam

- Genel bütçeye dahil daireler
- Katma bütçeli idareler
- Kamu iktisadi teşebbüsleri
- Döner sermayeli kuruluşlar
- Mahalli idareler ve bunların birlikleri
- Kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurul, üst kurul, kurum, enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon vs adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan; yönetim ve denetim kurulu ile kurul, üst kurul başkan ve üyeleri dahil tüm personeli kapsar.

Yönetmeliğin uygulanmayacağı kimseler ise;

- Cumhurbaşkanı
- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri
- Bakanlar Kurulu üyeleri
- Türk Silahlı Kuvvetleri
- Yargı mensupları
- Üniversiteler hakkında bu yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

2. Etik Davranış İlkeleri

- Görevin yerine getirilmesinde kamu hizmeti bilinci
- Halka hizmet bilinci

- c. Hizmet standartlarına uyma
- d. Amaç ve misyona bağlılık
- e. Dürüstlük ve tarafsızlık
- f. Saygınlık ve güven
- g. Nezaket ve saygı
- h. Yetkili makamlara bildirim
- i. Çıkar çatışmasından kaçınma
- j. Görev ve yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması
- k. Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı: Kamu görevlisinin tarafsızlığını, performansını, kararını veya görevini yapmasını etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan, ekonomik değeri olan ya da olmayan, doğrudan ya da dolaylı olarak kabul edilen her türlü eşya ve menfaat hediye kapsamındadır.

Aşağıda belirtilenler hediye alma yasağı kapsamı dışındadır:

- a. Görev yapılan kuruma katkı anlamına gelen, kurum hizmetlerinin hukuka uygun yürütülmesini etkilemeyecek olan ve kamu hizmetine tahsis edilmek, kurumun demirbaş listesine kaydedilmek ve kamuoyuna açıklanmak koşuluyla alınanlar (makam aracı ve belli bir kamu görevlisinin hizmetine tahsis edilmek üzere alınan diğer hediyeler hariç) ile kurum ve kuruluşlara yapılan bağışlar,
- b. Kitap, dergi, makale, kaset, takvim, cd veya buna benzer nitelikte olanlar,
- c. Halka açık yarışmalarda, kampanyalarda veya etkinliklerde kazanılan ödül veya hediyeler,
- d. Herkese açık konferans, sempozyum, forum, panel, yemek, resepsiyon veya buna benzer etkinliklerde verilen hatıra niteliğindeki hediyeler,
- e. Tanıtım amacına yönelik, herkese dağıtılan ve sembolik değeri bulunan reklam ve el sanatları ürünleri,
- f. Finans kurumlarından piyasa koşullarına göre alınan krediler.

Aşağıda belirtilenler ise hediye alma yasağı kapsamındadır:

- a. Görev yapılan kurumla iş, hizmet veya çıkar ilişkisi içinde bulunanlardan alınan karşılama, veda ve kutlama hediyeleri, burs, seyahat, ücretsiz konaklama ve hediye çekleri,
- b. Taşınır veya taşınmaz mal veya hizmet satın alırken, satarken veya kiralarken piyasa fiyatına göre makul olmayan bedeller üzerinden yapılan işlemler,
- c. Hizmetten yararlananların vereceği her türlü eşya, giysi, takı veya gıda türü hediyeler,
- d. Görev yapılan kurumla iş veya hizmet ilişkisi içinde olanlardan alınan borç ve krediler.

3. Kamu Yöneticilerinden Beklenen Etik Davranışlar

Yönetim görevini yerine getirirken:

- Kurumun genel amaçlarını, ana hedeflerini ve değerlerini tüm görevlilere bildir-mesi,
- Davranış beklentilerinin açıkça tanımlandığı ve her hangi bir ihlal varsa belirlenip düzeltildiği olumlu bir çalışma ortamı oluşturması,
- Kurumunun faaliyetleri ile ilgili tüm sorumluluğu kabul etmesi,
- Üst görevler için personel seçerken, liyakatlerini ve mevcut davranış ve gelişim potansiyellerini göz önüne alması,
- Tüm personele adil, tarafsız ve eşit davranması,
- Sorun ve anlaşmazlıkları adil ve hızlı bir şekilde çözmesi,
- Karar ve davranışlarında tutarlı, güvenilir, öngörülebilir, adil ve nesnel olması,
- Etik ilke ve değerler konusunda kişisel olarak örnek davranış göstermesi,
- İşinde etkililik ve verimlilik konularında örnek alınacak olası en yüksek standart-ları sürdürmesi.

4. Kamu Görevlileri Etik Kurulu

Türkiye’de etikle ilgili iki temel örgütlenme bulunmaktadır. Birincisi, Kamu Görevli-leri Etik Kurulu, ikincisi ise kurum ve kuruluşlarda oluşturulan etik komisyonları ve yetkili disiplin kurullarıdır.

Kamu görevlilerinin uymaları gereken saydamlık, tarafsızlık, dürüstlük, hesap vere-bilirlik, kamu yararını gözetme gibi etik davranış ilkeleri belirlemek ve uygulamayı gözetmek üzere 5176 sayılı kanun (Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun) doğrultusunda Başbakanlık bün-yesinde “Kamu Görevlileri Etik Kurulu” kurulur.

Bakanlar Kurulu, bu Kanun kapsamındaki konularda her türlü kararları almak ve uygulamak üzere;

- a. Bakanlık görevi yapmış olanlar arasından bir üye,
- b. İl belediye başkanlığı yapmış olanlar arasından bir üye,
- c. Yargıtay, Danıştay, Sayıştay üyeliği görevlerinden emekliye ayrılanlar arasından üç üye,
- d. Müsteşarlık, büyükelçilik, valilik, bağımsız ve düzenleyici kurul başkanlığı görevle-rinde bulunmuş veya bu görevlerden emekliye ayrılanlar arasından üç üye,
- e. Üniversitelerde rektörlük veya dekanlık görevlerinde bulunmuş öğretim üyeleri veya bunların emeklileri arasından iki üye,

f. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında en üst kademe yöneticiliği yapmış olanlar arasından bir üye,

olmak üzere toplam **onbir üyeyi** biri Başkan olmak üzere seçer ve atar.

Üyelerin görev süresi dört yıldır. Süresi dolan üyeler Bakanlar Kurulunca yeniden seçilebilirler. Kurul üyelerinin görev süresi dolmadan görevlerine son verilemez. Ancak üyeler, ciddi bir hastalık veya engellilik nedeniyle iş görememeleri veya atamaya ilişkin şartları kaybetmeleri halinde, atandıkları usule göre süresi dolmadan görevden alınır. Üyeler, görevi kötüye kullanmaktan veya yüz kızartıcı bir suçtan mahkûm olmaları halinde ise Başbakan onayıyla görevden alınır. Görevden alma nedeniyle veya süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşalan Kurul üyeliklerine bir ay içerisinde Bakanlar Kurulunca yeniden atama yapılır. Bu şekilde atanan üye, yerine atandığı üyenin görev süresini tamamlar. Kurul, Başkanın daveti üzerine en az altı üyeyle toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğunun aynı yöndeki oyu ile karar verir. Toplantı kararları ilgililere duyurulur. Kurul ayda dört defa toplanır. Kurul Başkan ve üyelerinin toplantılara katılmaları esastır. Arka arkaya üç toplantıya veya bir yıl içinde toplam on toplantıya katılmayan üyeler istifa etmiş sayılırlar. Kurulun sekreteryaya hizmetleri Başbakanlık Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilir.

5. Kamu Görevlileri Etik Kurulunun Görevleri

11 üyeden oluşan Kurulun önemli görev ve işlevleri şunlardır:

- Kamu görevlilerinin görevlerini yürütürken uymaları gereken etik davranış ilkelerini belirlemek,
- Etik davranış ilkelerinin ihlâl edildiği iddiasıyla re'sen veya yapılacak başvurular üzerine gerekli inceleme ve araştırmayı yapmak,
- Kamuda etik kültürünü yerleştirmek üzere çalışmalar yapmak veya yaptırmak ve bu konuda yapılacak çalışmalara destek vermek,
- Hediye alma yasağının kapsamını belirlemek ve uygulamasını izlemek,
- Kurum ve kuruluşların, etik davranış ilkeleri konusunda uygulamada karşılaştıkları sorunlara yönelik olarak görüş bildirmek.

■ **Etik komisyonları:** Kurum içinden **en az 3** (üç) kişiden oluşmaktadır. Etik komisyonunun üyelerinin ne kadar süreyle görev yapacağı ve diğer hususlar, kurum ve kuruluşun üst yöneticisince belirlenir. Etik komisyonu üyelerinin özgeçmiş ve iletişim bilgileri, 3 (üç) ay içinde Kamu Görevlileri Etik Kurulu'na bildirilir. Etik komisyonu, Kurul ile işbirliği içinde çalışır.

Etik Komisyonlarının işlevleri şunlardır:

- Kurum ve kuruluşlarda, etik kültürünü yerleştirmek ve geliştirmek,

➤ Personelin etik davranış ilkeleri konusunda karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak tavsiyelerde ve yönlendirmede bulunmak,

➤ Etik uygulamaları değerlendirmek.

• **Yetkili Disiplin Kurulu:** Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun görev alanı dışındaki kamu grevlilerinin etik ilkelere aykırı davrandığı gerekçesiyle yapılan başvurular, yetkili disiplin kurullarınca "etik davranış ilkelerine aykırılık olup olmadığı" yönünden değerlendirilir. Yetkili disiplin kurulları, inceleme sonucunda etik ilkeye aykırı davranışın varlığı veya yokluğu konusunda karar verir; uyarma, kınama vb. bir disiplin cezası veremez. Yetkili disiplin kurullarının verdiği kararlar ilgili kurum veya kuruluş yetkilisine, hakkında başvuru yapılan kamu görevlisine ve başvuru sahibine bildirilir.

BİLGİ TARAMASI

1. Aşağıdakilerden ifadelerin hangisinde bir yanlışlık vardır?

- A) Ahlâk, bir toplum içinde kişilerin benimsedikleri, uymak zorunda bulundukları davranış biçimleri ve kurallar şeklinde tanımlanabilir.
- B) İki veya daha fazla değer in çatışma haline Etik ikilem denilir.
- C) Ahlâkta görecelik vardır.
- D) İki farklı kültürdeki bir meslek grubunun etik ilkeleri arasında temel anlamda fark yoktur.
- E) Etik daha somut kavramlara dayalı, toplumdan topluma, toplum içindeki farklı gruplara göre değişir.

2. “Bir toplum içinde kişilerin benimsedikleri, uymak zorunda bulundukları davranış biçimleri ve kurallar” **olarak tanımlanan kavram hangisidir?**

- A) Mesleki Etik B) Ahlak C) Etik D) İlke E) Etik İkilem

3. “Bir meslek grubunun, mesleğe ilişkin olarak oluşturup koruduğu; meslek üyelerine emreden, onları belli bir şekilde davranmaya zorlayan; kişisel eğilimlerini sınırlandıran; yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan; meslek içi rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan meslekî ilkeler bütünü.”

Yukarıda tanımı verilen kavram hangisidir?

- A) Norm B) Ahlak C) Mesleki Etik D) Etik E) Değerler

4. “Doğal güzelliği ve tarihi niteliği olan bir yere köprü veya baraj yapılması ile ilgili bir kararın verilmesi durumunda, bazı vatandaşlar trafiğin rahatlayacağını ya da elektrik üretimine katkı sağlayacağını düşünerek karardan memnun olabilecek; bazıları ise çevreyi olumsuz etkileyeceğini düşünerek karara karşı çıkabilecekler.” **örneği, aşağıdaki etik ikilem ifadelerinden hangisi ile ilgilidir?**

- A) Farklı kişi ve gruplar üzerinde farklı etki ve sonuçlar doğurması muhtemel bir kararın verilmesi durumu.
- B) “En iyi”ler arasında bir seçim yapmak durumu.
- C) Tatmin edici olmayan seçenekler arasından, diğerlerine göre daha iyi olan seçeneğin belirlenmesi durumu.
- D) Kararın muhtemel sonucundan, kendilerinin ya da yakınlarının olumlu ya da olumsuz ve/veya dolaylı ya da dolaysız etkilenmeleri durumu.
- E) Olumsuz iki seçenekten birisinin seçilmesi durumu.

5. 5176 sayılı “Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” doğrultusunda kurulan Kamu Görevlileri Etik Kurulu üyelerini seçme ve atama yetkisi aşağıdakilerden hangisine aittir?

- A) Cumhurbaşkanı
- B) İçişleri Bakanı
- C) TBMM
- D) Bakanlar Kurulu
- E) Başbakan

6. İki veya daha fazla yarışan değer, çatışma hâlinde olmasına ne ad verilir?

- A) Yozlaşma
- B) Etik İkilem
- C) Bürokratik Oligarşi
- D) Bürokratik Sabotaj
- E) Etik kod

7. Aşağıdakilerden hangisi mesleki etik ilkeler arasında sayılamaz?

- A) Yasallık
- B) Güvenirlilik
- C) Mesleğe bağlılık
- D) Başarılilik
- E) Tarafsızlık

8. Yalnızca eylemin sonuçlarına değil, aynı zamanda eylemin türü ve ahlaki ilke ve kuralların izlenip izlenmediğine odaklanan; eylemin etik olup olmadığına karar verebilmek için kişinin ödev ve yükümlülüklerini esas alan etik kuramı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Teolojik kuram
- B) Örnek Olaya Dayalı Etik Kuramı
- C) Sezgici etik kuramı
- D) Kazuistik etik kuramı
- E) Deontolojik kuram

9. Etik ilkelerin geliştirilmesinde temel alınan yaklaşımlar arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Faydacılık ilkesi
- B) Hakkaniyet ilkesi
- C) Başarı ilkesi
- D) Bireysellik ilkesi
- E) İnsan Hakları İlkesi

10. “Bir eylemin ahlaki doğruluğu, kişinin vicdanı tarafından belirlenir. Eylem bireyin vicdanına huzur veriyor mu? sorusuna yanıt aranır. Buber tarafından savunulmuştur.”

Yukarıda sözü edilen etik sistem hangisidir?

- A) Kişisel Etik
- B) Toplumsal Sözleşme Etiği
- C) Sosyal Yaşam Etiği
- D) Kural Etiği
- E) Amaçlanan Sonuç Etiği

11. İnsanların kendi aralarındaki ilişkilerinde ve insanın doğadaki diğer canlılarla kurduğu ilişkilerde uyması gereken kurallar vardır. Bu kurallar hangi etik sistemde vardır?

- A) Kişisel etik
- B) Toplumsal Sözleşme Etiği
- C) Amaçlanan Sonuç Etiği
- D) Kural Etiği
- E) Sosyal Yaşam Etiği

12. Kamu görevlileri etik kurulu kaç üyeden oluşur?

- A) 5
- B) 7
- C) 9
- D) 11
- E) 13

13. Kamuda yolsuzluk iddialarını ortaya çıkarmak için yapılan çalışmalarda, aşağıdakilerden hangisine en çok dikkat edilmesi gerekir?

- A) Çabukluk B) Gizlilik C) Açıklık D) Tasarruf E) Eşitlik

14. I. Etik hüküm ve tavırların doğasını inceler.

II. Ahlak bilgisinin ne tür bir bilgi olduğunu, doğasını ve yapısını araştırır.

III. Kötü ne? İyi ne? sorularına yanıt arar.

Yukarıda bazı özellikleri sayılan etik yaklaşımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Normatif Etik
B) Uygulamalı Etik
C) Meta Etik
D) Kazuistik Etik
E) Sezgici Etik

15. “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” aşağıdakilerden hangisi hakkında uygulanamaz?

- A) Üniversiteler
B) Mahalli idareler ve bunların birlikleri
C) Kamu iktisadi teşebbüsleri
D) Döner sermayeli kuruluşlar
E) Genel bütçeye dahil daireler

CEVAP ANAHTARI							
1.E	2.B	3.C	4.A	5.D	6.B	7.D	8.E
9.C	10.A	11.E	12.D	13.B	14.C	15.A	

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

TÜRK İDARE SİSTEMİ

TÜRK İDARE SİSTEMİ

BİLGİ NOTLARI

Türkiye'nin Yeni Yönetim Düzeni: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi

16 Nisan 2017 tarihinde yapılan referandum ile gerçekleştirilen Anayasa değişikliğinin ardından 24 Haziran 2018 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı ve Millîyetvekili Genel Seçimleri sonucunda Türkiye'de hem yasal hem de fiili olarak Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi olarak adlandırılan yeni hükümet sistemine geçilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatına ilişkin düzenlemelerin bir kısmı önce 16 Nisan 2017 Anayasa değişikliği ile daha sonra da 703 sayılı KHK ve Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenmiştir. Ancak asıl değişiklikler 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile gerçekleştirilmiştir. Cumhurbaşkanlığı Sisteminde yeni bir örgütlenme modeli benimsenmiştir. Bu modelde ilgili Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere Cumhurbaşkanlığı Makamı ve İdari İşler Başkanlığı şeklinde oluşturulmuş, bakanlık sayısı 16'ya düşürülerek Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı içine alınmış, politika kurulları ve ofisler oluşturulmuş, bağlı kurum ve kuruluşlar yeniden belirlenmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı

CUMHURBAŞKANI

Cumhurbaşkanlığı Makamı	<ul style="list-style-type: none"> • Özel Kalem Müdürlüğü • Başdanışman ve Danışman • Özel Temsilci
İdari İşler Başkanlığı	<ul style="list-style-type: none"> • Başkan • Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü • Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğü • Güvenlik İşleri Müdürlüğü • Destek ve Mali Hizmetler Genel Müdürlüğü
Cumhurbaşkanı Yardımcıları	
Politika Kurulları	<ul style="list-style-type: none"> • Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu • Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu • Ekonomi Politikaları Kurulu • Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu • Hukuk Politikaları Kurulu • Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu • Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu • Sosyal Politikalar Kurulu • Yerel Yönetim Politikaları Kurulu
Bağlı Kurum ve Kuruluşlar	<ul style="list-style-type: none"> • Devlet Arşivleri Başkanlığı • Devlet Denetleme Kurulu • Diyanet İşleri Başkanlığı • İletişim Başkanlığı • Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği • Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı • Milli Saraylar Dairesi Başkanlığı • Savunma Sanayi Başkanlığı • Strateji ve Bütçe Başkanlığı • Türkiye Varlık Fonu • Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
	<ul style="list-style-type: none"> • Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı • Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı • Ticaret Bakanlığı
Bakanlıklar	<ul style="list-style-type: none"> • Maliye ve Hazine Bakanlığı • Tarım ve Orman Bakanlığı • Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı • Adalet Bakanlığı • İçişleri Bakanlığı • Dışişleri Bakanlığı • Milli Eğitim Bakanlığı • Milli Savunma Bakanlığı • Kültür ve Turizm Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı • Çevre ve Şehircilik Bakanlığı • Gençlik ve Spor Bakanlığı • Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Ofisler	<ul style="list-style-type: none"> • Dijital Dönüşüm Ofisi • Finans Ofisi • İnsan Kaynakları Ofisi • Yatırım Ofisi

Cumhurbaşkanlığı Makamı

1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde belirtildiği üzere, Özel Kalem Müdürlüğü, Başdanışman ve Danışman ile Özel Temsilciden oluşmaktadır. Özel Kalem Müdürlüğü genel anlamda Cumhurbaşkanının işlerini yürütmek üzere kurulan, müdür yardımcılarının da görevlendirilebildiği ve büyükelçi unvanına sahip Özel Kalem Müdürünün bulunduğu makam olarak tarif edilmektedir. Yine Cumhurbaşkanına danışmanlık ve yapmak ve verdiği diğer görevleri yapmak üzere Başdanışman ve Danışman görevlendirilebilmektedir. Son olarak Büyükelçi unvanı ile özel bilgi ve uzmanlık gerektiren konularda dış ülkelerde ve uluslararası kuruluşlarda görev yapmak üzere Özel Temsilci görevlendirilebilmektedir.

İdari İşler Başkanlığı

6771 sayılı Kanunla gerçekleştirilen Anayasa değişikliği ile Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği kaldırılmıştır. Daha önce bir kısmı Genel Sekreterlik tarafından yapılan işlerin yanı sıra 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile oluşturulan İdari İşler Başkanlığının görev ve yetkileri yeni sisteme uygun olarak genişletilmiştir. Yine daha önce en yüksek devlet memuru olarak belirlenmiş olan Başbakanlık Müsteşarının yerine İdari İşler Başkanı en yüksek devlet memuru olarak belirlenmiştir. Cumhurbaşkanına karşı sorumlu olan İdari İşler Başkanı'na esas olarak Devlet Teşkilatının düzenli ve etkili bir biçimde çalışmasını sağlayacak ilkelerin belirlenmesi, TBMM ve kamu kurum ve kuruluşları ile olan ilişkilerin yürütülmesi ve eşgüdümün sağlanması ile güvenlik ve terörle mücadele konularında görev verilmiştir. Başkanlık bünyesinde Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü, Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü, Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü ile Destek ve Mali Hizmetler Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü üst düzey yöneticilerin atanmasına ilişkin süreci yönetme görevi verilmiştir.

Cumhurbaşkanı Yardımcıları

Cumhurbaşkanına vekalet etmek üzere kendisine karşı sorumlu olan Cumhurbaşkanı yardımcılığı ihdas edilmiştir. Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir durumda boşalması halinde yenisi seçilinceye dek en yaşlı yardımcının Cumhurbaşkanlığına vekalet edeceği de 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yer alan önemli bir hükümdür. Öte yandan yardımcıları için özel kalem müdürlükleri de oluşturulmuştur.

Politika Kurulları

Yeni bir örgütlenme modeli olarak da nitelendirilebilecek doğrudan Cumhurbaşkanı ile çalışmak üzere 9 adet politika kurulu 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulmuştur. En az 3 (üç) üyeden oluşturulması öngörülen kurul üyeliklerine Cumhurbaşkanı tarafından atama yapılmakta ve Cumhurbaşkanı

kurul üyelerinden birini başkanvekili olarak belirlemektedir. Esas olarak politika kurullarının adından da anlaşılacağı üzere ilgili konularda politika üretmeleri ve üretilen politikaların uygulama sürecini izlemek üzere kurulmuş oldukları belirtilebilir.

Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları

Politika Kurulları	<ul style="list-style-type: none"> • Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu • Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu • Ekonomi Politikaları Kurulu • Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu • Hukuk Politikaları Kurulu • Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu • Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu • Sosyal Politikalar Kurulu • Yerel Yönetim Politikaları Kurulu
--------------------	---

Bağlı Kurum ve Kuruluşlar

1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluş sayısı

11 iken 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genelkurmay Başkanlığı'nın Millî Savunma Bakanlığına bağlanması ile bu sayı 10'a düşmüş ancak 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun Cumhurbaşkanlığına bağlanmasıyla bu sayı yeniden 11'e yükselmiştir. Dolayısıyla 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığına bağlanan bağlı kurum ve kuruluşların daha sonra çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile teşkilat yapıları, görev ve işlevleri belirlenmiştir. Ayrıca bir sonraki başlıkta da değinileceği üzere bakanlıklara bağlı, ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşlar ile için de benzer bir yol izlenmiştir.

Cumhurbaşkanlığına Bağlı Kurum ve Kuruluşlar

Bağlı Kurum ve Kuruluşlar	<ul style="list-style-type: none"> • Devlet Arşivleri Başkanlığı • Devlet Denetleme Kurulu • Diyanet İşleri Başkanlığı • İletişim Başkanlığı • Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği • Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı • Millî Saraylar Dairesi Başkanlığı • Savunma Sanayi Başkanlığı • Strateji ve Bütçe Başkanlığı • Türkiye Varlık Fonu • Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
---------------------------	--

Bakanlıklar/Cumhurbaşkanlığı Kabinesi

Başbakanlığın kapatılması, kimi bakanlıkların kaldırılması ve kimi bakanlıkların birleştirilmesi ve kimi bakanlıkların da isimlerinin değiştirilmesi ile birlikte daha önce sayısı 24 olan bakanlık sayısı 16'ya düşürülerek yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. Aşağıdaki tabloda söz konusu düzenlemeler yer almaktadır. Bu düzenlemeye göre yine bakan yardımcılığı statüsü korunmuş, bakanlıkların merkez, taşra, yurtdışı, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlardan oluşmaktadır. 703 Nolu KHK ile bakanlıkların teşkilat kanunu ile ilgili değişiklikler yapıldıktan sonra 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile bu düzenlemelere uygun olarak bakanlıkların teşkilat yapısı oluşturulmuş, 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile de bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarla ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Aşağıdaki tabloda söz konusu düzenlemeler yer almaktadır. Buna göre öne çıkan birkaç değişiklik şöyle sıralanabilir;

Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının birleştirilmesi ile kurulmuştur.

Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığının kapatılarak Dışişleri Bakanlığı bünyesine alınmasıyla kurulmuştur.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ile Maliye Bakanlığının birleştirilmesiyle kurulmuş, ekonomiye ilişkin kurum ve kuruluşlar da bu bakanlığa bağlanmıştır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Kalkınma Bakanlığının yerine kurulmuştur.

Tarım ve Orman Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının kapatılarak yerine kurulmuştur.

Ticaret Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın yerine kurulmuştur.

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı adını almıştır.

Daha önce İçişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü hizmet birimi olarak Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü adıyla ve vesayete ilişkin yetkileri İçişleri Bakanlığında bırakılarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesine alınmıştır. Yine daha önce Maliye Bakanlığına bağlı olan Milli Emlak Genel Müdürlüğü Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Kabinesi

Bakanlıklar	Bağlı, ilgili ve ilişkili Kuruluşlar
Adalet Bakanlığı	Adli Tıp Kurumu Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu Kişisel Verileri Koruma Kurumu Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Mesleki Yeterlilik Kurumu Sosyal Güvenlik Kurumu Türkiye İş Kurumu
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Türkiye Emlak Bankası A. Ş.
Dışişleri Bakanlığı	Avrupa Birliği Başkanlığı Türk Akreditasyon Kurumu
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Nükleer Düzenleme Kurumu ³¹
Gençlik ve Spor Bakanlığı	Spor Toto Teşkilat Başkanlığı
Hazine ve Maliye Bakanlığı	Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü Gelir İdaresi Başkanlığı Millî Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Türkiye İstatistik Kurumu Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Sermaye Piyasası Kurulu Başkanlığı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş. Türkiye Halk Bankası A.Ş. Türkiye Vakıflar Bankası Anonim Ortaklığı Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü Merkezi Finans ve İhale Birimi
İçişleri Bakanlığı	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
Kültür ve Turizm Bakanlığı	Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı Radyo Televizyon Üst Kurulu ¹
Millî Eğitim Bakanlığı	
Millî Savunma Bakanlığı	Genelkurmay Başkanlığı Harita Genel Müdürlüğü Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Dairesi Başkanlığı (Deniz Kuvvetleri Komutanlığına bağlı)
Sağlık Bakanlığı	Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Kalkınma Ajansları Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Türk Patent ve Marka Kurumu Türk Standartları Enstitüsü Türkiye Bilimler Akademisi Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
Tarım ve Orman Bakanlığı	Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Meteoroloji Genel Müdürlüğü Orman Genel Müdürlüğü Türkiye Su Enstitüsü Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
Ticaret Bakanlığı	Helal Akreditasyon Kurumu Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	Karayolları Genel Müdürlüğü Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

Yine 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı YÖK'ün ilgili kuruluşu; sermayesinin tamamı Hazineye ait olmak üzere PTT (Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi) kurulmuştur. Şirketin hak ve yetkilerinin kullanımında Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı yetkili kılınmıştır. Yine aynı Kararname uyarınca tarafsız ve kamu tüzelkişiliğine sahip olmak üzere Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu kurulmuştur.

1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre Bakanlıkların teşkilat yapısı genel olarak belirlenmiştir. Düzenlemeye göre Bakanlıklar kuruluş amacına uygun olmak üzere merkez, taşra, yurtdışı teşkilatı ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlardan oluşmaktadır. Ayrıca Bakanlıkların ortak çalışma alanlarına göre çeşitli kurul, konsey ve komisyonlar da bulunmaktadır. 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile söz konusu yapılarla ilgili düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Adı geçen kurullar şunlardır: Malvarlığının Dondurulmasını Değerlendirme Komisyonu, Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu, Ekonomik İşler Olağanüstü Hal Koordinasyon Kurulu, İthalatta Haksız Rekabeti Değerlendirme Kurulu, Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu, Asgari Ücret Tespit Komisyonu, Toptancı Hal Konseyi.

Bakanlık Teşkilat Yapısı

BAKAN

Merkez Teşkilatı	Bağlı Kuruluşlar	Taşra Teşkilatı
<p>✓ Bakan Yardımcılığı</p> <p>✓ Bakan Yardımcılığına Bağlı Genel Müdürlük, Kurul Başkanlığı veya Daire Başkanlığı</p> <p>✓ Genel Müdürlük veya Kurul Başkanlığına Bağlı Daire Başkanlığı</p>	<p>Genel Müdürlük</p> <p>Daire Başkanlığı</p> <p>Şube Müdürlüğü</p>	<p>Bölge Kuruluşu</p> <p>Bölge Müdürlüğü</p> <p>Şube Müdürlüğü veya Başmühendislik</p> <p>Şeflik veya Mühendislik</p> <p>İl Kuruluşu</p> <p>Vali</p> <p>İl Müdürlüğü</p> <p>Şube Müdürlüğü</p> <p>Şeflik</p> <p>İlçe Kuruluşu</p> <p>Kaymakam</p> <p>İlçe Müdürlüğü</p> <p>Şube Müdürlüğü</p> <p>Şeflik</p>

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin daha önce de belirtildiği üzere bir hükümet sistemi değişikliği olması ve bu sistemde Başbakanlık makamının ve Hükümetin bulunmamasından kaynaklanan zorunlu düzenlemeler söz konusu olmuş ve bundan dolayı en önemli değişiklikler yürütme kanadına ilişkin olmuştur. 24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra 9 Temmuz 2018 tarihinde çıkarılmış olan bir bakıma eski sistemin son KHK'sı olarak çıkarılmış olan 703 Nolu KHK bu konudaki öncü düzenlemeleri konu alan ve oldukça radikal değişiklikler içeren bir KHK'dır. Adı geçen KHK ile bakanlıklar kaldırılmış, bakanlıkların teşkilat yapısı değiştirilmiş, bakanlıkların kuruluş kanunları veya kanun hükmünde kararnamelelerinin adı değiştirilmiş, yeni kurum ve kuruluşlar kurulmuş, kamu personel sisteminde köklü değişiklikler gerçekleştirilmiştir. 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde teşkilat kanunları kaldırılan ancak faaliyetleri süren bakanlıkların teşkilat yapılarına ilişkin düzenlemeler yapılmış, görev ve yetkileri belirlenmiş, merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatları ile personele ilişkin hükümler belirlenmiştir. Daha sonra çıkarılmış olan 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile bağlı, ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşların görev ve yetkileri ile işleyişi hüküm altına alınmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Ofisleri

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin yeniliklerinden biri olarak nitelendirilebilecek olan ofisler Cumhurbaşkanlığına bağlı, özel bütçeli, kamu tüzel kişiliğine ve idari ve mali özerkliğe sahiptir. Politikalara temel olacak projelerin geliştirilmesinde kritik bir işlev üstlenmesi beklenen ofislerin sayısı 4 olarak belirlenmiştir: Dijital Dönüşüm Ofisi, Finans Ofisi, İnsan Kaynakları Ofisi ve Yatırım Ofisi. Ofislerin en üst amiri Ofis Başkanı olup, ofislerin ana hizmet birimleri, danışma ve yardımcı hizmet birimlerinden oluşması öngörülmüştür. Dijital Dönüşüm Ofisine e devlet dönüşümünü koordine etmek, milli teknolojinin geliştirilmesi ile siber güvenlik ve bilgi güvenliğini sağlayacak projeler geliştirilmesi görevi; Finans Ofisine İstanbul Finans Merkezi projesini takip etmek, Türkiye'nin finans piyasaları içindeki konumunu raporlamak; İnsan Kaynakları Ofisine Türkiye'nin insan kaynakları envanterini çıkarmak, kamuda kariyer yönetimi vd. yönetim modellerini hayata geçirecek projeler hazırlamak, kamu istihdamında liyakat ve yetkinliğin artırılması için projeler geliştirmek; Yatırım Ofisinin ise esas olarak yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapmakla görevlendirilmiştir. Daha önce kurulmuş olan Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtma Ajansı Yatırım Ofisine dönüştürülmüştür.

Cumhurbaşkanlığı Ofisleri

Ofisler	Dijital Dönüşüm Ofisi Finans Ofisi İnsan Kaynakları Ofisi Yatırım Ofisi
---------	--

TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN YÖNETİM YAPISI

Türkiye Cumhuriyetinin idare yapısı; Merkezden Yönetim (Merkez Teşkilatı ve Taşra teşkilatı) ve Yerinden Yönetim Kuruluşlarından (Yerel Yönetimler ve Hizmet Yerinden Yönetimler) oluşmaktadır.

Merkezden Yönetim Kuruluşları

Merkezden yönetim, kamu hizmetlerinde birlik ve bütünlüğü sağlamak amacıyla hizmetlere ilişkin politika belirleme, karar alma ve yürütme yetkisinin merkezi hükümet ve onun hiyerarşik yapısı içinde yer alan örgütlerce yürütülmesidir. Merkezden yönetim, güç ve otoritenin belirli bir merkezi odakta ya da kurumda yoğunlaşmasına dayanan yönetim usulüdür. Türkiye, yönetsel yapısı bakımından, merkezden yönetim ağırlıklı bir örgütlenmeye sahiptir.

Merkezden Yönetimin Özellikleri;

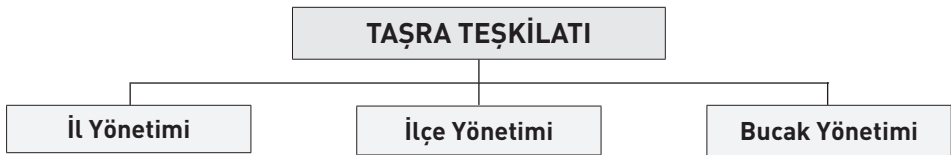
- Geleneksel merkeziyetçilik anlayışı egemendir.
- Kamu hizmetlerinin yürütülmesi için gerekli gelir ve giderlerin yönetimi merkezden gerçekleştirilir.
- Merkezi yönetim birimlerinde görev yapacak işgörenin atanması işlemi merkez tarafından gerçekleştirilmektedir.
- Merkezi idarenin sorumluluğundaki hizmetler, merkezde de taşrada da, merkeze bağlı görevlilerce yürütülmektedir.

a. Merkez Teşkilatı

Merkezi yönetimin Merkez teşkilatında; Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu, Bakanlıklar yer alır. Merkezi yönetim esas itibarıyla ülke genelinde yürütülen milli kamu hizmetlerini gerçekleştiren kamu idareleridir. Merkezi yönetimin sadece devlet tüzel kişilikleri vardır. Ayriyeten kamu tüzel kişilikleri yoktur.^[1] sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleridir. Merkezi idarenin kamu tüzel kişilikleri üzerinde sınırlı bir idari vesayet yetkisi vardır. Yani, devlet tüzel kişiliğinin kamu tüzel kişilikleri üzerindeki hukuki denetimidir. Yerinden yönetim kuruluşlarının organları ve işlemleri üzerinde etkilidir. Ancak merkezi idare kuruluşları vesayet denetimine tabi makamın yerine geçip kendisi işlem yapamaz. Yani yerindelik denetimi yapamaz. İstisnası, Köy kanununa göre Köy muhtarının köy faydasına olmayan işlemlerini Kaymakam bozabilir. Merkezi idare (vesayet makamı) kural olarak sadece hukukilik denetimi yapabilir.

Ayrıca, Hükümete veya bakanlıklara, görevlerinde yardımcı olmak, belli konularda görüş bildirmek ya da denetimde bulunmak amacıyla kurulmuş “Yardımcı Kuruluşlar” bulunmaktadır. Bunlar; Danıştay, Sayıştay ve Milli Güvenlik Kurulu’dur.

b. Taşra Teşkilatı

Türkiye, merkezî idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre illere; iller ilçelere ve ilçeler de bucaklara bölünmüştür. Merkezi yönetimin temel taşra birimi “il”dir. Taşra teşkilatlarının da devlet tüzel kişilikleri vardır.

İl, ilçe ve bucak kurulması, kaldırılması, adlarının, bağlılıklarının, merkez ve sınırlarının belirtilmesi ve değiştirilmesi aşağıda gösterilen şekilde yapılır:

n İl ve ilçe kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçenin başka bir il'e bağlanması kanun ile;

n Bucak kurulması, kaldırılması, merkezinin belirtilmesi, il-ilçe ve bucak sınırlarının ve bucak adlarının değiştirilmesi, bir köyün veya kasabanın veya bucağın başka bir il ve ilçeye bağlanması, mühim mevki ve tabii arazi adlarının değiştirilmesi Cumhurbaşkanlığı onayı ile;

n Yeniden köy kurulması veya yerinin değiştirilmesi Bayındırlık ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarının mütalaası alınmak suretiyle;

n Köy ve kasabaların aynı ilçe içinde bir bucaktan başka bir bucağa bağlanması, köy adlarının değiştirilmesi, köylerin birleştirilmesi ve ayrılması, bir köy, mahalle veya semtin o köyden ayrılıp başka bir köy ile birleştirilmesi İçişleri Bakanlığının tasvibiyle yapılır.

İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır. Yetki Genişliği, merkezi yönetimin karar alma ve yürütmeye ilişkin bazı yetkilerinin, alt birimlerinin başındaki yöneticilere aktarılmasıdır. Yetki genişliği ilkesi anayasal bir ilke olup illerde sadece valilere tanınmıştır. Bu ilke çerçevesinde Vali, merkeze danışmadan merkez adına karar almakta ve aldığı kararı uygulayabilmektedir.

I. İl Yönetimi

Merkezi yönetimin taşra örgütü olan ilin idaresi, “vali”, “il müdürleri” ve “il idare kurulu” olmak üzere üç birimden oluşmaktadır.

Vali: İl yönetiminin başında Vali bulunur. Vali, ilde Cumhurbaşkanının temsilcisi ve idari yürütme vasıtasıdır.

Valiler, ilin genel idaresinden Cumhurbaşkanına karşı sorumludur. Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, görevlerine ait işleri için valilere re'sen emir ve talimat verirler.

Vali, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuatın neşir ve ilanını ve uygulanmasını sağlamak ve emirleri yürütmekle ödevlidir.

Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuatın verdiği yetkiyi kullanmak ve bunların yüklediği ödevleri yerine getirmek için valiler genel emirler çıkarabilir ve bunları ilan ederler.

İl İdare Kurulu: İlde Valiye bağlı olmayan kuruluşlar: Askerlik şubesi, askerî birlikler, mahkemeler ve cumhuriyet savcılığıdır.

İl idare şube başkanları kendi şubelerine taallük eden işlerin yürütülmesinden ve şubeleri memur ve müstahdemlerinin kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuatta belirtilen ödev ve görevlerinin sürat ve intizamla yapılmasından valiye karşı sorumludurlar.

İl idare şube başkanları ve kaymakamlar, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuat ile Cumhurbaşkanınca alınmış bulunan karar ve tedbirleri uygulama sırasında istizana muhtaç gördükleri cihetleri validen sorarlar, vali o meseleyi ait olduğu şube başkanıyla görüşüp inceledikten sonra bir sonuca varamadığı takdirde keyfiyeti merciinden sorar ve alacağı cevaba göre gereğini yapar.

İl idare şube başkanları ve kaymakamlar vali tarafından re'sen verilen emirlerin kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuat ile Cumhurbaşkanınca alınmış bulunan karar ve tedbirlere uygun olmadığı içtihadında bulundukları takdirde keyfiyeti valiye yazarlar. Vali, emrin mevzuata uygun bulunduğu ısrar ederse yazılı olarak emir verir ve aynı zamanda işi ilgili mercie yazar. Cevap gelinceye kadar valinin verdiği emir kendi sorumluluğu altında uygulanır.

Vali, yılda 4 (dört) defadan az olmamak üzere lüzum gördüğü zamanlarda idarede birliğin sağlanması, işlerin gözden geçirilerek düzenlenmesi, teşkilatın ahenkli çalışması için gereken tedbirlerin alınmasını görüşmek ve kararlaştırmak amacıyla idare şube başkanlarını heyet halinde toplar.

Bu toplantılara kaymakamlar ve belediye ve ticaret ve ziraat odası başkanlarıyla diğer memur ve ilgililer çağrılabilir.

Valiler, ilin yönetim, ekonomi, sağlık ve sosyal yardım, kültür ve bayındırlık işleriyle ilgili hizmetlerin ahenkli olarak yürütülmesi için alınması gereken en uygun tedbirler görüşülmek üzere kaymakamları yılda 1 (bir) defa toplantıya çağırır.

II. İlçe Yönetimi

a. Kaymakam; İlçe yönetiminin başında kaymakam bulunur.

İlçedeki genel idare teşkilatının başında bulunanlar ilçe idare şube başkanlarıdır. Bunların emri altında çalışanlar ilçenin ikinci derecede memurlarıdır.

Kaymakam, her yıl ilçenin bütün bucaklarıyla köylerinin en az yarısını ve ilçe içindeki teşkilatı teftiş eder.

Halkın dilek ve ihtiyaçlarını yerli yerinde gözden geçirir ve gereğini yapar.

Devir ve teftişe çıkacağı zaman valiyi haberdar eder. Devir ve teftiş sonucunu bir raporla valiye bildirir.

İlçe idare şube başkanları, kendi şubelerine taallük eden kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuat ile kendi dairelerine tevdi edilmiş olan görevlerin sürat ve intizam dahilinde görülmesinden doğrudan doğruya kaymakama karşı sorumludur.

III. Bucak Yönetimi:

Bucak; coğrafya, ekonomi, güvenlik ve mahalli hizmet bakımlarından aralarında münasebet bulunan kasaba ve köylerden meydana gelen bir idare bölümüdür. Bucakla-

rın başında bucak müdürü bulunur. Bucak müdürü, her yıl bucağın bütün köy ve kasabalarını en az birer kere dolaşarak halkın müracaat ve şikayetlerini dinler ve yetkileri içindeki işleri yapar ve yapamadıklarını kaymakama bildirir. Organları;

- a) Bucak Müdürü
- b) Bucak Meclisi
- c) Bucak Komisyonu

Yerinden Yönetim Kuruluşları

Yerinden Yönetim, siyasi gücün merkezi idare ile mahalli yönetim kuruluşları arasında paylaşılmasıdır. Yerel yönetim organlarına yasama ve yürütme konularında kısmi bir bağımsızlık verilmektedir.

Yerel Yönetimler

Yerel yönetimler (mahallî idareler); il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirlenen ve karar organları, yine kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.

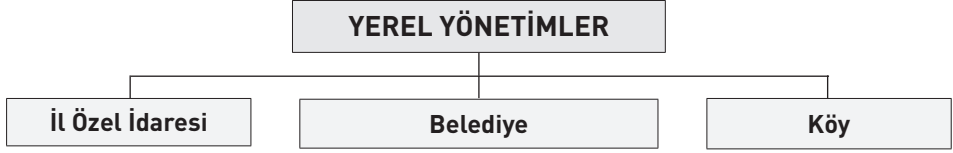
Mahallî idarelerin seçimleri beş yılda bir yapılır. Ancak, milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahallî idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler, milletvekili genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır.

Merkezi yönetim, yerel yönetimler üzerinde idari vesayet yetkisine sahiptir. Vesayet denetimi; merkezi idarenin, kanunlar çerçevesinde, yerel yönetimler ve hizmet yerinden yönetim kuruluşları üzerindeki denetim yetkisidir. Görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahallî idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir.

Yerel Yönetimlerin Özellikleri:

- Özerklikleri vardır. İdari ve mali yönden serbestçe hareket edebilme olanakları vardır.
- Karar organları doğrudan halkoyuyla seçilir.
- Tüzel kişiliğe sahiptirler.
- Kendilerine özgü bütçeleri vardır.
- Görevlerini kendi organları eliyle ifa ederler.
- Yönetimde birliğin sağlanabilmesi için, merkezi yönetimin “vesayet denetimi” altındadırlar.

- Ülkemizde yerel yönetimler; İl Özel İdaresi, Belediye ve Köy Yönetimi olarak üç bölüme ayrılır.

I. İl Özel İdaresi

İl özel idaresi, il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliğidir. İl sınırları içinde bayındırlık, sağlık ve sosyal yardım, çevre sağlığı, eğitim, spor, tarım, ağaçlandırma, orman tesisi, ekonomi ve ticaret, turizm gibi alanlarda yasalarla verilmiş olan görevleri yapar. İller İdaresi Kanunu'na göre hareket eder.

Merkezi yönetim taşra örgütü olan “ il ” ile yerel yönetim birimi olan “ il özel idaresi ” aynı alan üzerinde hizmet yürütür. Vali, hem il genel yönetiminin başı hem de il özel idaresinin yürütme organıdır. [Büyükşehir statüsündeki illerdeki il özel idarelerinin tüzel kişiliği 6360 sayılı kanunla kaldırılmıştır.]

İl Özel İdaresi; Vali, il genel meclisi ve il encümeninden oluşur.

a. Vali: Vali, il özel idaresinin başı ve yürütme organıdır. İl özel idaresini stratejik plâna uygun olarak yönetir, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, il özel idaresi faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlar ve uygular, bunlarla ilgili raporları meclise sunar. İl genel meclisi ve encümen kararlarını uygular.

Valinin çalışmaları, il genel meclisi tarafından denetlenir. Vali, mart ayı toplantısında bir önceki yıla ait faaliyet raporunu meclise sunar.

b. İl Genel Meclisi: İl özel idaresinin genel karar organı niteliğindedir. İlçeler adına seçilen üyelerden oluşur. Üye sayısı, o il içindeki ilçe sayısına ve ilçelerin nüfusuna göre değişir. İl genel meclisi üyelerinin görev süresi beş yıldır.

c. İl Encümeni: İl özel idaresinin ikinci derece karar organıdır. İl genel meclisinde karara bağlanacak konuların ön incelenmesini yapan ve daha çok “yürütme”ye ilişkin fonksiyonları olan bir organdır.

II. Belediye Yönetimi

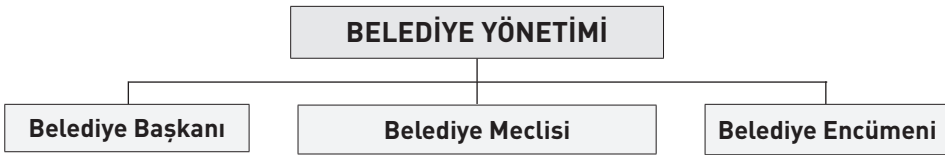
Belediyeler, 5000 den fazla nüfuslu yerlerde, bir ya da birden fazla köyün ihtiyar heyetinin kararıyla ve seçmenlerinin asgari olarak yarısından bir fazlasının mahallin en büyük mülki idare amirine yazılı başvurusu veya valinin doğrudan gerek görmesi

halinde, valinin bildirimiyle mahalli seçim kurullarının 15 gün içinde köyde seçmenlerin reylerini (oy) belirlemesi ve valinin görüşüyle birlikte İçişleri Bakanının teklifi Danıştay'ın da görüşü alınarak üçlü kararnameyle (ortak kararname) kurulur.

Nüfusu 5000'den çok olan yerler ile il ve ilçe merkezlerinde kurulur. Türkiye'deki iki çeşit belediye bulunmaktadır:

1. Belediye Kanunu'na göre kurulan ve çalışan belediyeler
2. Büyükşehir Belediyeleri (Türkiye'de 30 Büyükşehir Belediyesi vardır.)

Belediye yönetimi; belediye başkanı, belediye meclisi ve belediye encümeninden oluşur.

a. Belediye Başkanı: Belediye tüzelkişiliğinin başı ve yürütme organı belediye başkanıdır. Başkan genel oyla doğrudan belde halkı tarafından 5 (beş) yıl için seçilir. Belediye başkanı, görevinin devamı süresince siyasî partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz, profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz. Belediye başkanlığı makamının herhangi bir sebeple boşalması durumunda il belediyelerinde İçişleri Bakanı, öteki belediyelerde vali seçim yapılmaya kadar görevlendirme yapar. Yine soruşturmanın selameti açısından tedbir olarak İçişleri Bakanı, belediye başkanlarını geçici olarak görevden uzaklaştırabilir. Belediye başkanının; meclis ve encümene başkanlık etmek, şartsız bağışları kabul etmek, belediye idaresini yönetmek, ödenek kullanmak, belediyeyi tören ve mahkemelerde temsil etmek, yürütme organı olması hasebiyle alınan kararları uygulamak gibi görev ve yetkileri vardır. Belediye başkanının;

- Mazeretsiz ve kesintisiz olarak 20 günden fazla görevini terk etmesi ve bu durumun mahallin mülkî idare amiri tarafından belirlenmesi,
- Seçilme yeterliğini kaybetmesi,
- Görevini sürdürmesine engel bir hastalık veya engellilik durumunun yetkili sağlık kuruluşu raporuyla belgelenmesi,
- Meclisin feshine neden olan eylem ve işlemlere katılması hallerinden birinin meydana gelmesi durumunda, İçişleri Bakanlığı'nın başvurusu üzerine Danıştay'ın kararı ile başkanlık sıfatı sona erer.

b. Belediye Meclisi: Belde halkının genel oyu ile seçilir. Belediyenin en yetkili karar organıdır. Her ayın ilk haftası, önceden kararlaştırdığı günde toplanır. Belediye meclisi

lisi, kentin nüfus durumuna göre 9 – 55 üyeden oluşur. Belediye meclisine, belediye başkanı başkanlık eder.

c. Belediye Encümeni: Belediyelerin hem karar organı hem de yürütme organıdır. İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde yedi, diğer belediyelerde beş üyeden oluşur.

III. Köy Yönetimi:

1924 tarihli Köy Kanunu'na göre oluşturulur. Nüfusu 150 ila 2.000 arasındaki yerler köy olarak kabul edilir. Köy yönetimi; muhtar, ihtiyar meclisi ve köy derneğinden oluşur. Muhtar yürütme organı, ihtiyar meclisi ve köy derneği danışma ve karar organlarıdır.

a. Muhtar: Köy yönetiminin başı muhtardır; köy derneği tarafından seçilir. İhtiyar heyeti ile birlikte beş yıl için seçilir ve köy işlerini yürütür.

Görevini gereği gibi yapmayan muhtarlar köyün bağlı olduğu ilçe idare kurulu kararı ile görevden uzaklaştırılabilir. Muhtarın köy yararına olmayan kararını vali veya kaymakam bozabilir. Ancak mülki amirler, muhtarların yerine karar alamazlar; bozma sebeplerini gerekçesiyle açıklarlar.

b. İhtiyar Meclisi: Muhtarın başkanlığında toplanarak yapılacak işlerle ilgili karar alan ve bunları denetleyen organdır.

İhtiyar meclisi, belediye encümeni gibi iki tür üyeden oluşur. Bunlardan bir kısmı "Seçilenler" diğeri "Doğal" üyelerdir. Üyeler beş yıl için köy derneği tarafından seçilirler. Bu seçimde adaylığını koyma yöntemi yoktur. Siyasal partiler de aday gösteremezler. Üye sayısı, nüfusu 1000'den az olan köylerde 8, 1001'den 2000'e kadar olan köylerde 10, 2000 den fazla olanlarda 12'dir. Bunların yarısı asıl, yarısı yedektir. Seçimde en çok oyu alanlar arasından asıl ve yedekler saptılır. Seçimler beş yılda bir yapılır.

Köy ilköğretim okulu müdürü ile köy imamı bu meclisin doğal üyesidir. İhtiyar meclisi haftada en az bir kez toplanır. İhtiyar meclisince alınan bazı kararlar bağlı olduğu kaymakam ya da Valinin onayı ile yürürlüğe girer.

c. Köy Derneği: Köy derneği, köyde bulunan kadın, erkek bütün seçmenlerin oluşturduğu bir kuruldur. Köy derneği ile köylünün doğrudan yönetime katılması sağlanır. Bu model doğrudan demokrasinin yerel yönetimlerde uygulandığı ilk uygulamadır.

Köy derneği, yalnız muhtarı ve ihtiyar meclisi üyelerini seçmekle kalmaz bazı yönetsel kararlar da alır. Örneğin isteğe bağlı işler, zorunlu hale köy derneği kararı ile gelir.

B. BİLGİ TARAMASI

1. Aşağıdakilerden hangisi, Milli Güvenlik Kurulunun üyesi değildir?

- A) Meclis Başkanı
- B) Cumhurbaşkanı Yardımcıları
- C) Dışişleri Bakanı
- D) Adalet Bakanı
- E) İçişleri Bakanı

2. Aşağıdakilerden hangisi İl İdare Kurulu'nun üyesi değildir?

- A) Emniyet Müdürü
- B) Bayındırlık Müdürü
- C) Hukuk İşleri Müdürü
- D) Defterdar
- E) Milli Eğitim Müdürü

3. “İllerde valilerin merkeze danışmadan bazı yetkiler kullanması” **aşağıdaki kavram ya da durumlardan hangisi ile ilgilidir?**

- A) Vesayet yetkisi
- B) Yetki devri
- C) İmza devri
- D) Yetki aktarımı
- E) Yetki genişliği

I- Belediye Encümeni

II- Belediye Meclisi

III- Belediye Başkanı

4. Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri belediyenin yürütme organını **oluşturur?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) II – III
- E) I, II ve III

5. İdare mahkemelerinin tek hâkimle verdikleri nihai kararlara karşı aşağıdaki mahkemelerden hangisine karşı itiraz edilebilir?

- A) Uyuşmazlık mahkemesi B) Yargıtay C) Anayasa Mahkemesi
D) Danıştay E) Bölge İdare mahkemesi

6. Merkezi idarenin yerel yönetimler üzerinde sahip olduğu denetim yetkisine ne ad verilir?

- A) Yetki devri B) Vesayet C) Hiyerarşi
D) Yetki genişliği E) İmza Hakkı

7. Aşağıdakilerden hangisi köy yönetiminin doğal üyelerinden birisidir?

- A) Muhtar B) Köy İlkokulu Müdürü C) Aza
D) Köyün sağlık görevlisi E) Köy derneği başkanı

I. İçişleri Bakanlığı

II. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

III. TBMM

IV. Bakanlar Kurulu

8. Yukarıda verilen T.C.'nin idari yapı unsurlarından hangisi ya da hangileri merkezi yönetim içerisinde yer almamaktadır?

- A) Yalnız IV B) I ve II C) I, II ve IV D) Yalnız III E) Yalnız I

9. Aşağıdakilerden hangisi yerel yönetimlerin faydaları arasında yer almaz?

- A) Yerel yönetimler, kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.
B) Yerel yönetimler, merkezi yönetimin vesayeti altında çalışmaktadır.
C) Yerel yönetimler, güçlü merkezi hükümete karşı bir fren ve denge vazifesi görmektedir.
D) Yerel yönetimler, merkezi yönetimin iş yükünü hafifletmektedir.
E) Yerel yönetim organlarının tüm üye ve yöneticileri, o yöre halkından seçilmektedir.

10. İl Genel Meclisi ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Üyelerin görev süresi beş yıldır.
- B) İl özel idaresinin genel karar organı niteliğindedir.
- C) Valiliğin bütçesini kabul etmek ve onaylamak, İl Genel Meclisinin görevleri arasındadır.
- D) İl Genel Meclisi başkanı üyeler arasından seçilir.
- E) Üye sayısı, o il içindeki ilçe sayısına ve ilçelerin nüfusuna göre değişir.

11. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde bakanlık sayı kaç olarak düzenlenmiştir?

- A) 15 B) 16 C) 17 D) 18 E) 20

12. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde aşağıdakilerden hangisi Politika Kurulları arasında yer almaz?

- A) Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu
- B) Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu
- C) Ekonomi Politikaları Kurulu
- D) Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu
- E) İnsan Kaynakları Politikaları Kurulu

13. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde yer alan politika kurulları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) 9 adet politika kurulu kurulmuştur.
- B) Politika kurulları en az 4 (dört) üyeden oluşturulacaktır.
- C) Kurul üyeliklerine Cumhurbaşkanı tarafından atama yapılmaktadır.
- D) Cumhurbaşkanı kurul üyelerinden birini başkanvekili olarak belirlemektedir.
- E) İlgili konularda politika üretmek ve Üretilen politikaların uygulama sürecini izlemek üzere kurulmuşlardır.

CEVAP ANAHTARI						
1.A	2.A	3.E	4.C	5.E	6.B	7.B
8.D	9.E	10.C	11.B	12.E	13.B	

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI**

PROTOKOL KURALLARI

PROTOKOL KURALLARI

BİLGİ NOTLARI

- Protokol; resmi ilişkilerde, törenlerde ve diğer etkinliklerde öncelik ve davranış sırasının düzenlenmesidir. Söz konusu kurallara uyulması nezaket açısından gereklilik, protokol açısından ise zorunluluktur.
- Protokolde kimse kendi değildir, unvanı ve temsil ettiği makam önemlidir.
- Protokol kuralları; kamusal yaşamdaki her türlü yazışma, toplantı, ziyaret, görüşme, konferans, davet vs uyulması gereken törensel ve biçimsel kurallar bütünüdür.
- Protokol kuralları; yöneticilerin makam odaları, resmi otomobiller, törenler, toplantılar ile resmi davet ve ziyafetlerde tam olarak uygulanır. Protokol kuralları yazılı, sözlü ve yüz yüze iletişimde de uygulanmaktadır.
- Sosyal alanda görgü ve nezaket kuralları; kamusal alanda resmi protokol kuralları uygulanır.
- Vatandaşların kamu hizmetlerinden faydalandıkları resmi alanlara protokol bakımından “sosyal alan” denilmektedir.

Protokol kurallarını oluşturan öğeler;

- **Hukuksal kurallar:** Anayasa, Milletlerarası Anlaşmalar, Kanun, Tüzük ve Yönetmeliklerdir.
- **Yönetmelik Kurallar:** Yönerge ve Genelgelerdir.
- **Millî Normlar:** Tarihsel ve Millî Değerlerdir.
- **Örgütsel Normlar:** Kurum Kültürü ve Kurumsal Değerlerdir.
- **Toplumsal Normlar:** Toplumsal Davranış Kurallarıdır.

Protokolde Temel İlkeler

- **Saygı ve nezaket**
- **Öncelik-Sonralık sıradüzeni (öndegelme):** Protokol sıralamasında hiyerarşik açıdan önde yer alma hakkıdır. Sıralama dikey olarak yapılır.
- **Öncegelme:** Protokolde, eşdüzey statülü kişilerden kıdemli olanın önce gelmesi esastır. Sıralama yatay olarak yapılır.

- **Temsil:** Protokolde kişi kendini değil, unvanını ve kurumunu temsil eder. Kamusal alanda; kurum amiri, yönetici vekili, kurum temsilcisi ve yöneticinin eşi temsil hakkına sahiptir.
- **Düzen eşitliği ve denklik:** Kamusal, siyasal ve toplumsal alanda temsilcinin muhatabı kendi dengidir.
- **Karşılıklılık**

Protokolde Temel Öğeler

- **Düzen (Organizasyon):** Tören ve törensel etkinliklerin, resmi davet ve ziyafetlerin organize edilmesi.
- **Kılık-kıyafet:** Protokolde resmi kıyafetler; erkeklerde sivil olarak koyu renk takım elbise (frak, smokin vb); bayanlarda tayyör (gece davetinde tuvalet)' dir.
- **Davranışlar:** Yönetici ve görevli, kamusal davranış (saygı ve nezaket kuralları) bilgisine sahip olmalı ve bunları uygulamalıdır.
- **Konuşmalar:** Protokol konuşmalarında sıra asttan üst'e doğrudur. Açılış konuşmasını ev sahibi son konuşmayı onur konuşğu yapar.
- **Mekan, Eşya ve malzemeler:** Protokolün uygulandığı mekanlarda (makam odası, toplantı ve tören alanları, salon vs) kullanılan eşya ve malzeme kurumun niteliğine ve protokole uygun olmalıdır.
- **İkramlar:** Yapılan ikramlar hem yönetici ve kurumun düzeyini hem de konuklara verilen önem ve değer bir göstergesidir.
- **Hediyeler**

Protokol Türleri

Başlıca protokol türleri; Devlet protokolü, Siyasi, Mülki, Adli, Diplomatik, Askeri, Akademik, Dini, Sosyal ve Kurumsal protokol olarak sıralanabilir.

Tören ve kutlama ilkeleri

- Cumhurbaşkanının bulunduğu taşra tören ve kutlamalarında Başkent programı uygulanır.
- Dış temsilciliklerimizde yapılacak tören ve kutlamalar, Dışişleri Bakanlığı Protokol Genel Müdürlüğüne verilecek talimata göre düzenlenir.
- Merkezinde birden fazla ilçe bulunan illerde ve bu ilçelerde kutlamalar, il kutlama komitesinin hazırlayacağı programa göre yapılır.

- Başkent dışında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Bakanların törene katılması durumunda;
- Cumhuriyet Bayramı ve Zafer Bayramı tebrikatını, mahalli mülki amir ile birlikte kabul eder ve önde yer alırlar.
- Şeref tribününde mahalli mülki amirden önce yer alırlar; bu durumda ekli (1) sayılı listede yer alan kişilere şeref tribününün durumuna göre mahalli mülki amir ve belediye başkanından sonra sıra ile yer verilir.
- Tören geçişini mahalli mülki amir ve belediye başkanı ile birlikte şeref tribününde ayakta kabul ederek selamlar; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı katılmadığı, birden fazla Bakanın bulunduğu durumlarda Resmi Gazetede Bakanlar Kurulu listesinde önde olan Bakan selamlamaya katılır.
- Tensipleri halinde çelenkleri mülki idare amiri ve belediye başkanı ile diğerlerinden önce konulur.
- Çelenkler, bayramın bitim saatinde ilgili kurumun mensupları tarafından tören yapılmadan kaldırılır. Aksi halde belediye görevlileri veya kolluk tarafından tören yapılmadan kaldırılır.
- Bayramların dışında anıtlara çelenk koymak isteyen kuruluş, kişi veya kişi toplulukları kırksekiz saat önceden mülki idare amirinden izin almak zorundadır. İzin alınmadan konulduğu görülen çelenkler, kolluk tarafından kaldırılır.
- Hava muhalefeti gibi zaruri hallerde, bayram programının bir kısmının veya tamamının en kısa sürede yapılmak üzere ertelenmesine mülki idare amirince karar verilir.

Kamusal ve Sosyal Yaşamda Temel Bazı Protokol Kuralları

- Kurumlararası yazışmalarda denklik esastır.
- Resmi yazışmalarda “rica etmek” emretmeyi ifade eder. Üst, yazışmada rica eder. “Arz etmek” ise talep etmeyi ifade eder. Eşit ve üst düzey makamlara arz edilir. Ast ve üst kuruluşlara dağıtımli olarak gönderilecek yazılar “arz ve rica” ederek tamamlanır. Dış kuruluştan adli ve askeri kuruluşlara yazılan resmi yazılar “arz ederim” ifadesi ile tamamlanır.
- Elektronik ortamda hazırlanan belgelerde “Times New Roman” veya “Arial” yazı tipi normal yazı stilinde kullanılır. Harf büyüklüğünün Times New Roman için 12 punto, Arial için 11 punto olması esastır. Ancak gerekli hâllerde metinde harf büyüklüğü 9 puntoya, iletişim bilgilerinin yazımında ise 8 puntoya kadar düşürülebilir.

- Yöneticinin makamına girildiğinde veya çıkılırken tokalaşmak için üst el uzatması beklenmelidir.
- Yönetici buyur ettikten sonra oturulmalı, yönetici yer göstermemişse solunda kalacak şekilde oturulmalıdır. Yöneticinin makamına birden çok kişi giriyorsa, kıdem sırasına göre oturulur. En üst, masaya ve yöneticiye en yakın oturmalıdır.
- Üst yönetici bina kapısında, eş düzeydeki konuk daire/okul kapısında, ast konuk ise oda kapısında karşılanır ve uğurlanır.
- Karşılama üstler önde, uğurlama sondadır.
- Kamusal alanda ast ve üst'ler arasındaki protokol ilişkileri iki alttaki personel ve iki üstteki yönetici arasında başlar.
- Resmi ziyaretler kısa tutulmalıdır. Resmi ziyaret için en uygun zaman sabah 10:00-11:00; öğleden sonra ise 15:00 -17:00 saatleri arasındadır. Resmi ziyaretler 15-20 dakikayı geçmemelidir.
- Protokolde; otururken, ayakta dururken veya yürürken üst sağda, ast onun solunda bulunur. Birden fazla ast'ın olduğu durumda yürüyüş ve oturma düzeninde üst ortada bulunur. En kıdemli ast üst'ün sağında ikinci ast üst'ün solunda olacak şekilde oturma düzeni oluşturulur.
- Ziyaret sırasında üst; yeni konu açmaz ve başka işlerle meşgul olmaya başlarsa, ayağa kalkarak "teşekkür ederim" derse görüşmenin bittiği anlaşılmalı ve izin alınarak ayrılmalıdır.
- Toplantı ve davetlerde açılış konuşmasını ev sahibi yapar. Telgraflardan yalnızca, onur konuşmasının üstünde olanların mesajları, açılış konuşmasının ardından program sunucusu tarafından okunur.
- Resmi açılışlar en üst tarafından yapılır. Toplantı ve törenlerde konuşma sırası asttan üste doğrudur.
- Konuşmaya başlarken ve bitirirken; üstlere, eş düzeydekilere ve hanımlara "saygılar" sunularak; astlara "iyi günler " dileyerek söze giriş yapılır.
- Üst ile telefonla konuşurken, Üst'ün telefonu kapatması beklenmelidir. Diğer durumlarda telefonu kim açmışsa o kapatır.
- Zorunlu olunmadığı sürece, kimseye saat 09.00'dan önce veya 22.00'dan sonra telefon edilmemelidir.
- Resmi araçlarda protokol, makam aracının arka sağ tarafıdır. Resmi araca binme ve inme önceliği üstündür.

- Hanımlarda resmi kıyafet tayyör (gece resmi kıyafeti ise uzun etek-tuvalettir), erkeklerde ise bağcıklı siyah ayakkabı ve siyah çorap; lacivert/siyah üç düğmeli ya da kruvaze takım elbise; manşetli beyaz gömlek ve kravattır.
- Hanımların giyiminde tek renk resmi, iki renk yarı resmi, üç renk sosyal ortamlara uygun giyim tarzıdır. Erkeklerde ise iki renk resmi, üç renk yarı resmidir.
- Kıyafet renginin anlamları şöyle kabul edilir: Lacivert takım elbise inandırıcılığı; Siyah asalet, güç ve olgunluğu; Beyaz temizliği ve saflığı, kararlılığı ve sürekliliği; Gri kısmen ciddiyeti ve sakinliği; Kahverengi ise gizlenmeyi ve pasifliği temsil eder. Ast üst'e, yeni gelen mevcut olanlara tanıştırılır.
- 10 Kasım günü Türkiye'de ve dış temsilciliklerimizdeki resmi ve millî binalarda yas alameti olarak yarıya çekilir. Yarıya indirilecek bayrak, önce gönderin tepesine kadar çekilir, sonra yavaş yavaş yarı seviyesine yakın bir yere kadar indirilir. Türkiye Büyük Millet Meclisindeki bayrak hiçbir zaman, Anıtkabirdeki ise 10 Kasım dışında indirilmez.
- İki kişi tanıştırılırken, Küçük büyüğe, Erkek kadına, Tek kişi topluluğa, Sonra gelen, önce gelene, Medeni duruma göre, Rütbeye göre, Samimiyete göre dikkat edilmelidir.
- Yaşça ve mevkice üstün olan kim ise onun el uzatması beklenir.
- Her zaman ast üstü selamlar

Kamusal Yaşamda Ziyaret Türleri

Kamusal yaşamda ziyaretler 3 şekilde gruplandırılabilir. Bunlar:

- a. Resmi Ziyaretler (Göreve başlama ziyareti, Veda ziyareti)
- b. Yarı Resmi Ziyaretler (İş ziyareti, Tebrik ziyareti, Nezaket ziyareti)
- c. Sosyal Ziyaretler (Bayram ziyareti, Hasta ziyareti, Başsağlığı ziyareti)

BİLGİ TARAMASI

1. Aşağıdakilerden hangisi protokolün temel öğelerinden değildir?

- A) Yaşça ve mevkice üstün olan kim ise onun el uzatması beklenir.
- B) Protokol konuşmalarında sıra üstten asta doğrudur
- C) Üst ile telefonla konuşurken, Üst'ün telefonu kapatması beklenilir.
- D) Açılış konuşmasını ev sahibi son konuşmayı onur konuğu yapar
- E) Bayanların protokolde tayyör giymesi

2. Aşağıdakilerden hangisinde, resmi araçlarda protokol kurallarına göre, protokol koltuğu doğru olarak verilmiştir?

- A) Arka orta koltuk
- B) Sol arka koltuk
- C) Sağ arka koltuk
- D) Sağ ön koltuk
- E) Sol ön koltuk

3. Devlet (Başkent) Protokolünün uygulandığı bir törende, sıradüzeninde Genel Kurmay Başkanından sonra aşağıdakilerden hangisi yer alır?

- A) Genelkurmay Başkanı
- B) TBMM Başkanı
- C) Bakanlar Kurulu Üyeleri
- D) Eski Cumhurbaşkanı
- E) Anamuhalefet Partisi Başkanı

4. Aşağıda verilen protokol kuralları ile ilgili bilgilerden hangisi doğru değildir?

- A) Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı 23 Nisan günü saat 08.00'de başlar ve saat 24.00'te son bulur.
- B) Devlet protokolünde eski Cumhurbaşkanları ana muhalefet partisi başkanından hemen önce gelir.
- C) Protokolde birey, kurumunu temsil eder.
- D) Konuşma ve törenlerde, konuşma sırası asttan üste doğru yapılır.
- E) Üniversite rektörü il protokolünde belediye başkanından sonra yer alır.

5. Yönetimde temel iletişim kurallarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) *Üst yönetici bina kapısında karşılanır ve uğurlanır.*
- B) Telefon görüşmelerinde telefonu kapatma hakkı asta ya da telefon edilene aittir.
- C) Görevden ayrılmalarda astlara veda ziyareti yapılmalıdır.
- D) Üstlerin makamında oturacağınız koltuk işaret etmediği sürece masaya en yakın sağ (üste göre sol) koltuktur.
- E) Üstlere "Ali Bey, Müdür Bey" diye akranlara ya da astlara "beyefendi/hanımefendi" diye hitap edilmelidir

6. Resmi yazılarda kullanılacak yazı tipi ve punto eşleşmesi aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Verdana yazı tipi – 14 punto
- B) Monotype Corsiva yazı tipi – 12 punto
- C) Tahoma yazı tipi – 11 punto
- D) Arial yazı tipi ve 12 punto
- E) Times New Roman yazı tipi – 12 punto

7. “Bir üst yöneticinin makamına girildiğinde yönetici buyur ettikten sonra oturulmalı, yönetici yer göstermemişse şekilde oturulmalıdır.” ifadesinin doğru tamamlanabilmesi için boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A) karşısında olacak
- B) solunda kalacak
- C) sağında kalacak
- D) yanında olacak
- E) önünde olacak

8. Aşağıda verilen protokol kuralları ile ilgili bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Saygı ve nezaket protokolde temel ilkelerdendir.
- B) Konuşma ve törenlerde, konuşma sırası asttan üste doğru yapılır.
- C) Devlet protokolünde Anamuhalefet partisi başkanı Dışişleri Bakanından sonra yer alır.
- D) Protokolde kişi kendini değil, kurumunu temsil eder.
- E) Üniversite rektörü il protokolünde belediye başkanından sonra yer alır.

9. Aşağıdaki resmi yazışma türlerinden hangisi “arz ve rica” ederek tamamlanır?

- A) Ast ve üst kuruluşlara dağıtımli olarak gönderilecek yazılar
- B) Dış kuruluştan Adli ve Askeri kuruluşlara yazılan yazılar
- C) Ast düzey kuruluşlara yazılan yazılar
- D) Eşit ve üst düzey makamlara yazılan yazılar
- E) Üst düzey makamlara yazılan yazılar

10. Başkent Protokolünün uygulandığı bir törende, sıradüzeninde aşağıdakilerden hangisi diğerlerinden sonra yer alır?

- A) Genelkurmay Başkanı
- B) Eski Cumhurbaşkanı
- C) Anayasa Mahkemesi Başkanı
- D) Danıştay Başkanı
- E) Ana Muhalefet Partisi Başkanı

11. “Türkiye’nin içinde ve dışında Devlet adına yalnızgünü tören yapılır.” ifadesinin doğru olabilmesi için boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) 29 Ekim
- B) 15 Temmuz
- C) 23 Nisan
- D) 30 Ağustos
- E) 29 Mayıs

12. Protokol kurallarının oluşmasında aşağıdakilerden hangisi etken değildir?

- A) Anayasa
- B) Toplumsal değerler
- C) Askeri kanunlar
- D) Uluslararası antlaşmalar
- E) Kurum Kültürü

13. Başkent'te kutlanan 30 Ağustos Zafer Bayramı törenleri, Dışişleri Bakanlığı Protokol Genel Müdürlüğünce aşağıdakilerden hangisi ile koordine edilerek yürütülür?

- A) Ankara Valiliği
- B) Milli Eğitim Bakanlığı
- C) Gençlik ve Spor Bakanlığı
- D) İçişleri Bakanlığı
- E) Genelkurmay Bakanlığı

14. Aşağıdakilerden hangisi kamusal yaşamdaki yarı resmi ziyaret türlerindendir?

- A) Hasta Ziyareti
- B) Bayram ziyareti
- C) Göreve başlama ziyareti
- D) Tebrik ziyareti
- E) Veda ziyareti

15. Aşağıdaki törenlerden hangisi Gençlik ve Spor Bakanlığının Koordinatörlüğünde yapılır?

- A) 30 Ağustos Zafer Bayramı Törenleri
- B) 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Törenleri
- C) 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı
- D) Mahalli Kuruluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler
- E) 29 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı Törenleri

CEVAP ANAHTARI							
1.B	2.C	3.A	4.B	5.D	6.E	7.B	8.C
9.A	10.D	11.A	12.C	13.E	14.D	15.E	

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI

TÜRKÇE-DİL BİLGİSİ

TÜRKÇE – DİL BİLGİSİ

BİLGİ NOTLARI

Sözcükte Anlam

a- Gerçek (Temel) Anlamlı Sözcükler: Sözcüklerin herkes tarafından bilinen ortak anlamıdır. Bir sözcüğün söylendiği anda ilk akla gelen anlamı o sözcüğün gerçek (temel) anlamıdır. Örnek: Babam işte çalışıyor.

b- Yan Anlamlı Sözcükler: Sözcüklerin gerçek anlamlarına zamanla yüklenen yeni anlama denilmektedir. Yan anlam, gerçek anlamla ilgili olmakla birlikte sözcüğün benzetme yoluyla kazandığı yeni anlamdır. Örnek: Sıranın gözü dolu.

c- Mecaz Anlamlı Sözcükler: Sözcüklerin gerçek anlam ve yan anlamlarından uzaklaşarak yeni bir anlam kazanmalarındır. Benzetme veya yakıştırma yoluyla meydana gelir. Örnek: Karanlık günler geride kaldı.

ç- Karşıt (Zıt) Anlamlı Sözcükler: İçerdikleri anlamlar açısından tezat içeren sözcüklerdir. Örnek: ileri – geri, sık – seyrek, iyimser – kötümser

d- Eş Anlamlı (Anlamdaş) Sözcükler: Yazılışları farklı olan, ancak aynı anlamı taşıyan sözcüklerdir. Örnek: Yaşlı = İhtiyar, Besin = Gıda.

e- Eş sesli (sesteş) Sözcükler: Yazılış ve okunuşları aynı olan; ama anlamları birbirinden farklı olan sözcüklerdir. Bunlar yalın hâlde olabildikleri gibi ek almış hâlde de olabilirler. Örnekler: Yüzü sana dönüktü.

f- Özel anlamlı sözcükler: Söylenişte tekil olmasına rağmen anlamca geniş kapsamlı olan sözcüklere genel anlamlı sözcükler; anlamca daha dar kapsamlı olan sözcüklere ise özel anlamlı sözcükler denir. Örnek: Çiçek genel, hanımeli özel anlamlı sözcüktür.

g- Somut anlamlı sözcükler: Beş duyu organımızdan en az biriyle algılayabildiğimiz varlıkları karşılayan sözcüklerdir. Örnek: gürültü, aydınlık, mavi, koku, deniz...

h- Soyut anlamlı sözcükler: Beş duyu organımızdan herhangi biriyle algılayamadığımız kavramları ifade eden sözcüklerdir. Örnek: İyilik, hayır, özlem, aşk, sevgi, vicdan, umut, sevinç, keder...

ı- Nicel anlamlı sözcükler: Kavramların sayılabilen, ölçülebilen, azalıp çoğalabilen özelliklerini gösteren sözcüklerdir. Örnek: Uzun ipleri kes. Yüksek duvarlı bahçe, ağır çanta.

i- Nitel anlamlı sözcükler: Varlıkların nasıl olduğunu, niteliğini gösteren; sayılamayan, ölçülemeyen bir değeri, özelliği ifade eden sözcüklerdir. Örnek: Burada lezzetli yemekleri bulabilirsin.

Anlam Aktarmaları

a- Deyim Aktarması: Aralarında az çok ilgi bulunan iki şey arasında, bir benzetme kurarak bu sözcüklerden birinin adını diğerine vermeye deyim aktarması denir. Mecaz anlam veya yan anlam da denmektedir. Deyim aktarmalarının türleri şunlardır:

Organ isimlerinin ve insanla ilgili sözcüklerin doğaya uygulanması: Makine kolu, yorgun dağlar, yol ağzı, dağın eteği, dağın başı...

Doğa ile ilgili özelliklerin ve unsurların insana uygulanması: Aslan parçası Mehmet-çik, pişkin adam, “Aslanlar yurda döndü.”

Somutlaştırma: Dil tutulmak (konuşamamak); Bu olay onu psikolojik olarak yıprattı.

Duyularla ilgili kavramlar arasında aktarmalar: Bir duyuya ilişkin bir kavramın başka bir duyuya için kullanılmasıdır. Tatlı ses, acı soğuk, sert sözler, sıcak renkler, acı feryat gibi.

b- Ad Aktarması (Mecaz-ı Mürsel): Bir kavramın kendisini anlatan sözcükle değil de onunla yakın ilgisi bulunan başka kelimelerle anlatılmasıdır. Bu söyleyişte benzetme amacı güdülmez. Örnek: Okuldan seni aradılar. Okul sözcüğünde ad aktarması vardır. Okuldan memur ya da bir yönetici aramıştır.

Cümlede Anlam ve Anlatım

1. Anlam İlişkilerine Göre Cümleler

a- Sebep-Sonuç ilişkilerine Göre Cümleler: Bir yargının veya gerçekleşen bir işin sebebini veya sebeplerinin bildirdiği cümlelerdir. Sebep-sonuç ilişkili cümleler “Neden?, Niçin?” sorularına cevap verir. Cümlede sebep-sonuç ilişkisi, çünkü bağlacıyla; -edatlarla (için, dolayı, ötürü,); den ekiyle sağlanabilir.

b- Koşul (Şart) Anlamı Bildiren Cümleler: Yargının veya işin gerçekleşmesinin bir şarta bağlı olduğunu bildiren cümlelerdir. Koşul ilişkisi cümlede genellikle -sa,-se şart kipiyle; ama, ancak, fakat bağlaçlarıyla; -ınca;-ince;-dıkça;-dikçe zarf fiil ekleri ve üzre edatı ile sağlanır.

c- Açıklama Cümlesi: Nedeni bilinmeyen bir durum veya anlamı kapalı bir kavram hakkında bilgi veren cümlelerdir.

2. Anlatım Şekilleri

a- Nesnel (Objektif) Anlatım: Kişiden kişiye değişmeyen, kişisel görüş ve duyguları içermeyen, ölçülebilen gerçekleri dile getiren cümleler nesnel anlatımlı cümlelerdir. Örnek: İstanbul 1453 yılında fethedilmiştir.

b- Öznel (Subjektif) Anlatım: Öznel anlatım, kişiden kişiye değişen, kanıtlanma imkanı olmayan, söyleyenin kişisel görüşlerini içeren cümleler öznel anlatımlardır. Örnek: Bu kitap benzerlerinden çok farklı bir eserdir.

3. İçerdikleri Duygu, Düşünce ve Duruma Göre Cümleler

a- Önyargı İçeren Cümleler: Kişilere, olaylara, varlıklara dair önceden edinilmiş olumlu ya da olumsuz bazı düşüncelerin yer aldığı cümlelerdir.

b- Varsayım Bildiren Cümleler: Gerçekte olmayan, ancak bir an için olmuş gibi düşünülüp sonuçlarının ne olacağı hakkında fikir edinmek amacıyla bir şeyin geçici olarak var satıldığı cümlelerdir. Bu tür cümlelerde *tut ki, diyelim ki, varsayalım ki, farz edelim* gibi ifadeler yer alır.

c- Olasılık (Tahmin) Bildiren Cümleler: Bir olayın gerçekleşip gerçekleşmeyeceği veya sonuçlarını hakkında bir kanaat ileri sürmeye tahmin denir.

ç- Öneri İçeren Cümleler: Bir durum karşısında yapılması veya olması gerekeni, bir eksikliğin giderilmesi, bir problemin çözümü için ne yapılması gerektiğini ifade eden cümlelerdir.

d- Üslup Bildiren Cümleler: Bir konunun ele alış şekline üslup denir. Cümle kuruluşları, sıfatların kullanılış sıklığı, sanatlı ifadeye yer veriş, dili kullanım şekli gibi özelliklerin dile getirildiği cümleler üslup bildiren cümlelerdir.

e- İçerik Bildiren Cümleler: İçerik bildiren cümleler bir eserde yazarın veya şairin ele alıp işlediği konu hakkında bilgi veren cümlelerdir.

Paragraf Düzeyinde Anlam

1- Paragrafta Ana Düşünce: Paragrafın esas yapısını ana düşünce cümlesi meydana getirir. Paragrafta yer alan diğer cümleler bu ana düşünceyi tamamlayıcı, açıklayıcı bir işlev taşırlar.

2- Paragrafta Yardımcı Düşünceler: Paragrafta yer alan ana düşünceyi desteklemek, açıklamak, ileri sürülen düşünceyi inandırıcı kılmak için yardımcı düşüncelere önem verilir.

Paragrafta Anlatım Biçimleri

a- Öyküleyici Anlatım: Bu anlatım biçiminde esas olan bir olaydır. Öyküleyici anlatım zaman, yer, kişi kadrosu, olay gibi unsurlardan oluşur.

b- Betimleyici (Tasvir) Anlatım: Varlık, nesne ve mekânların özelliklerini sözcüklerle resim yapar gibi anlatmaktır. Bu anlatım biçiminde önemli olan gözlemdir.

c- Açıklayıcı Anlatım: Bir şeyi öğretmek, bir konuda bilgi vermek, herhangi bir konuyu, düşünceyi açıklamak, ortaya koyma amacını taşıyan anlatım biçimidir. Bu anlatım biçiminin en belirgin özelliği bilgi verme ve öğretme olduğu için ele alınan konu ayrıntılı bir şekilde anlatılır. Nesnel, bilimsel bir üslup gerektirir.

ç- Tartışmacı Anlatım: Herhangi bir düşünceyi, yargıyı ve teklifi çürütmek ya da bir olguyla ilgili düşünceyi, kanıyı değiştirmek amacıyla kullanılan anlatım biçimidir. Bu

anlatım biçiminde düşüncüyü geliştirme yollarından karşılaştırma, açıklama, soru sorma, tanımlama gibi unsurlardan yararlanılır. Bu anlatımın da temel amacı öğretmektir. Tartışmacı anlatımın en belirgin özelliği konunun tartışılarak sonuca bağlanmasıdır.

Düşüncüyü Geliştirme Yolları

a- Tanımlama: Bir kişi, varlık veya kavramın, “Anlatılan şey nedir?” sorusunun cevabını verebilecek biçimde okuyucuya tanıtılmasıdır.

b- Karşılaştırma: İki kişi, varlık veya kavram arasında üstünlük, eşitlik veya zayıflık yönünden ilgi kurarak karşılaştırma yapmaktır.

c- Örneklem: İddia edilen düşüncüyü geliştirmek, açıklamak, okuyucuyu inandırmak ve bu iddiayı desteklemek için örnekler verilmesidir.

ç- Tanık Gösterme: Yazarın düşüncesini kabul ettirmek için, kendisi ile aynı doğrultuda düşünen birinden alıntı yapması, onun sözüne yer vermesidir.

d- Benzetme: Aralarında benzer yön bulunan iki şeyden ortak yön bakımından zayıf olanı güçlü olana benzetmektir. Bu anlatım yolu benzeyen, kendisine benzetilen, benzetme yönü ve benzetme edatı gibi unsurlardan oluşur.

e- Kişileştirme: İnsana özgü niteliklerin insan dışında kalan canlı ve cansız varlıklara verilmesidir.

Ses Bilgisi

1. Türkçede Sesler ve Ses Uyumu

Ünlüler: a, e, ı, i, o, ö, u, ü

Kalın ünlüler: a, ı, o, u

İnce Ünlüler: e, i, ö, ü

Ünsüzler: b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z

Sert Ünsüzler: f, s, t, k, ç, ş, h, p

Yumuşak Ünsüzler: b, c, d, g, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z

a- Büyük Ünlü Uyumu

Türkçede sözcüklerin ilk hecesinde kalın ünlü varsa, bunu takip eden hecelerdeki ünlüler de kalın olur; ilk hecede ince ünlü varsa sonraki hecelerdeki ünlülerde ince olur. Buna büyük ünlü(incelik-kalınlık) uyumu denir. Örnek: Karanlık, Üşengeçlik.

b- Küçük Ünlü Uyumu

Düzlük-yuvarlaklık uyumudur. Bu uyumun iki yönü vardır. Küçük ünlü uyumuna göre; Düz ünlülerden(**a, e, ı, i**) sonra yine düz ünlüler(**a, e, ı, i**) gelebilir.

Yuvarlak ünlülerden(**o, ö, u, ü**) sonra ya düz-geniş(**a, e**) ya da yuvarlak-dar(**u, ü**) ünlüleri gelir. Örnek: Patlıcan, Öğrenci.

Türkçede Ses Olayları

a- Sert sessizlerin yumuşaması: Sert ünsüzle biten bir sözcük, ünlü ile başlayan bir ek aldığı anda sözcüğün sonundaki sert ünsüz yumuşar.(p, ç, t, k - b, c, d, ğ)

b- Ünsüz sertleşmesi(Benzeşme): Türkçede sert ünsüzlerle (f, s, t, k, ç, ş, h, p) biten sözcüklerin sonuna (c, d, g) ile başlayan bir ek geldiğinde bu ekin başındaki ses ç, k, t' ye dönüşür. Bu ses olayına ünsüz benzeşmesi(sertleşmesi) denir.

c- Ünlü Düşmesi: Bazı iki heceli sözcükler ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında, son hecedeki ünlü düşebilir. Buna ünlü düşmesi denir.

ç- Ünsüz Düşmesi: Sonu “k” ile biten sözcüklere “-cik” küçültme eki gelince “k” ünsüzü düşer. Bu ses olayına ünsüz düşmesi denir.

d- Ünlü Daralması: Şimdiki zamanda çekimlenmiş fazı fiil köklerine -yor eki getirildiğinde fiilin sonundaki geniş ünlüde (a, e) daralma oluşur.

Anlatım Bozuklukları

1. Yapıya Dayalı Bozukluklar

- a- Özne-Yüklem Uyumsuzluğu
- b- Nesne-Yüklem uyumsuzluğu
- c- Tümleç eksikliği
- ç- Tamlama yanlışları
- d- Eklerin yanlış kullanımı
- e- Yardımcı fiillerin gereksiz kullanımı

2. Anlama Dayalı Anlatım Bozuklukları

- a- Eş anlamlı sözcüklerin bir arada kullanılması
- b- Gereksiz sözcüklerin bir arada kullanılması
- c- Birbiriyle karıştırılan sözcükler
- ç- Bir kelimenin cümlede yanlış kullanılması
- d- Birbiriyle çelişen sözcüklerin bir arada kullanılması
- e- Kelimelerin yanlış yerde kullanılması

Yazım ve Noktalama Bilgisi

A- Yazım Kuralları

1. Büyük harflerin yazımı

- Cümleler büyük harfle başlar.
- Başlıkların her kelimesinin ilk harfi büyük yazılır. Ancak başlıktaki “ve, ile” gibi bağlaçlar küçük harfle başlar.
- Bütün özel isimler büyük harfle başlar.
- Kişi isimlerinden önce ve sonra gelen saygı sözleri, unvanlar ve meslek adları büyük harfle başlar.
- Kurum ve kuruluş isimlerinin ilk harfi büyük harfle yazılır.
- Belli bir tarihi gösteren ay ve gün adları büyük harfle başlar.
- Milli ve dinî bayramların ilk harfi büyük yazılır.
- Yer ve yön bildiren sözcükler, bir yer adının önünde kullanılırsa bu sözcüklerin baş harfleri büyük, sonunda kullanılırsa baş harfleri küçük yazılır.
- Tarihî kişilerin unvan ve takma adları büyük harfle başlar.
- Yıldız ve gezegen adları, güneş ve ay sözcükleri coğrafî terim ya da gökbilimi terimi olarak kullanılıyorsa büyük harfle başlar. Bunun dışında küçük harfle başlar.
- Deniz, göl, tepe, dağ, ırmak... isimleri büyük harfle başlar.
- Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını anlatan sözler büyük harfle başlar.
- Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak, adlarında geçen kelimeler büyük harfle başlar.

2. ki bağlacının yazımı

- Bağlaç olan “ki” ayrı yazılır. Ki bağlacı cümlede söz gruplarını birbirine bağlar.
- Birkaç örnekte “ki” bağlacı kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılır: *Belki, çünkü, mademki, meğerki, oysaki, sanki.*

3. -ki aitlik ekinin yazımı:

- ki aitlik eki bitişik yazılır. Bu ek ünlü uyumlarına uymaz.

4. da, de bağlacının yazımı:

- “da, de” bağlacı kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır. Bu bağlaç hiçbir zaman *ta, te* şeklinde yazılmaz.

5. mı, mi, mu, mü soru ekinin yazımı:

Soru anlamı veren bu ek kendinden önceki sözcükten daima ayrı yazılır. Soru ekine birtakım ekler gelebiliyorsa, bu ekler soru ekiyle bitişik yazılır. Ben de sizinle sinemaya gelebilir miyim? O da bizimle geliyor mu? Bunları alacak mısınız?

6. Sayıların Yazılışı

- Metin içerisinde geçen sayılar yazıyla gösterilir
- Saat, ölçü birimleri, istatistik verilere ilişkin sayılarda rakam kullanılır
- Birden fazla kelimeden meydana gelen sayılar ayrı yazılır
- Ancak bankacılıkla ilgili işlemlerde ve çek, senet gibi ticari belgelerde yer alan sayılar bitişik yazılır
- Yüzyıllarda, hükümdar adlarında, tarihlerde ayların yazılışında, ansiklopedi, kitap, dergi ciltlerinde ve kitapların ön söz, giriş bölümlerinde sayfa numaraların gösterilmesinde kullanılabilir
- Beş ve beşten fazla rakamlı sayılar sondan itibaren üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve aralarına nokta konur
- Sayılarda kesirli basamaklar virgülle ayrılır
- Sıra sayıları hem yazıyla hem de rakamla gösterilebilir.
- Üleştirme sayıları yazıyla belirtilir.

Noktalama İşaretleri

1. Nokta (.)

- Cümlelerin sonuna konur.
- Kısaltmaların sonuna konur.
- Sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.
- Bir yazıda bölümleri, yazının maddelerini gösteren rakam ve harflerden sonra konur.
- Saat gösteren sayılarda zaman birimlerini ayırmak için kullanılır.
- Tarihlerde gün, ay, yıl arasına konur.

2. Virgül (,)

- Bir cümlede eş görevli sözcükleri ve sözcük gruplarını ayırmak için kullanılır.
- Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır.
- Anlama canlılık katmak için yinelenen sözleri ayırır. Arasözün başına ve sonuna konur.

- Hitaplardan sonra kullanılır.
- Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş öğeleri belirtmek için kullanılır.
- İsimlerden önce gelen işaret zamirleri virgülle ayrılır. Aksi durumda işaret zamiri, işaret sıfatı sanılabilir.
- Adlaşmış sıfattan sonra virgül konur. Adlaşmış sıfat bir isimden önce gelmiş ve virgülle ayrılmamışsa, sıfat tamlaması sanılabilir ve anlam karışıklığına yol açabilir.
- Ara sözlerin, ara cümlelerin başına ve sonuna konur.

3. Noktalı virgül (;)

- Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur.
- Birleşik cümlelerde iki ayrı birleşik cümle arasına konur.
- Virgülle ayrılmış örnekleri farklı örneklerden ayırmak için kullanılır.

4. İki nokta (:)

- Kendisinden sonra örnek verilecek cümleden sonra konur.
- Kendisinden sonra açıklama yapılacak cümlelerin sonuna konur.
- “Dedi ki, şöyle ki, der ki, diyor ki” gibi ifadelerden sonra konur.

5. Üç nokta (...)

- Herhangi bir sebeple bitirilmemiş cümlelerden sonra konur.
- Bazı örnekler verildikten sonra, daha başka örneklerin de bulunabileceğini göstermek için konur.
- Sözün bir yerde kesilerek geri kalan bölümünün okuyucunun hayal gücüne bırakıldığını göstermek veya ifadeyi daha etkili kılabilmek için konur.

6. Soru işareti (?)

- Soru anlamı taşıyan cümle veya sözlerin sonuna konur. Soru işaretinden sonra gelen cümle büyük harfle başlar.
- *mı/mi* eki *-ınca/ince* anlamında zarf-fiil işleviyle kullanılıyorsa bu cümlelerin sonuna soru işareti konmaz.
- Soru anlamı taşıyan sıralı ve bağlı cümlelerde soru işareti en sona konur.

7. Ünlem işareti(!)

- Sevinç, korku, şaşırma gibi duyguları anlatan cümlelerin sonuna konur. Ünlem işaretinden sonra gelen cümle büyük harfle başlar.

- Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.
- Cümleye alay, küçümseme anlamı vermek için konur.

8. Kesme işareti (')

- Özel adlara gelen iyelik ve hâl ekleri ayırmak için kullanılır.
- Kısaltmalardan sonra gelen ekleri ayırmak için kullanılır.

9. Tırnak işareti (" ")

- Alıntı sözler tırnak içine alınır.
- Kitapların ve yazıların adları, başlıkları tırnak içine alınır.

10. Uzun çizgi (-)

- Karşılıklı konuşmaların başına konur.
- Oyunlarda uzun çizgi, konuşanın adından sonra konabilir.

BİLGİ TARAMASI

1. Aşağıdaki birleşik kelimelerden hangisi birleşik yazılması gerekirken ayrı yazılmıştır?

- A) Arz etmek
- B) Baş öğretmen
- C) Ana konu
- D) Boşu boşuna
- E) Güler yüz

2. “Bilmek” sözcüğü aşağıdakilerden hangisinde “bir şeyi anlamış bulunmak” anlamında kullanılmıştır?

- A) Sözü edilen romanın kime ait olduğunu bilemedi.
- B) Ailemizde hesabını bilen *tek kişi babamdır.*
- C) Kabileler arasında kullanılan bu dili kimse bilmiyordu.
- D) Kuşların cinsini tüylerinin renginden bilirdi.
- E) Hangi çağ, kendi şairlerinin değerini bilmiş?

3. “Çanakkale içinde vurdular beni.” cümlesinin öznesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İçinde B) Çanakkale C) Gizli özne “Onlar” D) Beni E) Vurdular

4. “Sende derya gibi taşkın, daima çalkalanan bir gönlün vardır.”

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisiyle giderilebilir?

- A) taşkın sözcüğü atılarak
- B) sende sözcüğündeki “de” atılarak
- C) çalkalanan yerine çalkalanmış getirilerek
- D) gönlün sözcüğündeki iyelik eki atılarak
- E) daima sözcüğü atılarak

5. “Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;” **bu mısradaki virgül işareti (,) en uygun hangi kelimenin sonuna konulmalıdır?**

- A) Korkma B) sönmez C) bu D) şafaklarda E) yüzen

6. Aşağıdaki dizelerin hangisinde “gün” kelimesi, ötekilerden farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) Dağ taş deme, gün batmadan ilerle.
B) Bir gün aslına dönecek bu ten.
C) Gün doğmayabilir bir daha.
D) Gün akşam oldu bizim illerde.
E) Gün ağarmadan ayrılacağım, çok sevdiğim bu şehirden.

7. I. Bir insan bu kadar da pişkin olmaz ki.

II. Hava çok karanlıktı, hiçbir şey seçilemiyordu.

III. O gidince yalnızlığıma yalnızlık eklendi.

IV. Onun bu davranışları bütün şevkimi kırdı.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde altı çizili sözcükler gerçek anlamı dışında (mecaz anlamıyla) kullanılmıştır?

- A) I. ve III B) II. ve III. C) I. ve IV. D) II. ve IV. E) Yalnız I

8. “Eleştirmen adeta yıkıcı bir tutumla bu acıları köhne bir sirkin gösterilerine benzetiyordu.”

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün eş anlamlısı aşağıdakilerin hangisinde kullanılmıştır?

- A) Bu vuslat herhalde başka bir bahara kaldı.
B) Onun bu tavırlarının sebebini orada bulunanlar çözemedi
C) Akşam yatmadan önce annesinden bir masal dinlemeyi alışkanlık haline getirdi.
D) Sanki bir aslandı, ilk önce düşmanını süzdü sonra da korkusuzca üzerine atladı.
E) Onun bu yaptıklarına nasıl dayanıyor anlamıyorum.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hece düşmesine uğramış bir sözcük vardır?

- A) Kullanamadığı tek şey aklıydı.
- B) Annesi pazara gitmiş.
- C) Gönülden gönüle bir yol var derler.
- D) Buradan saat kaçta geçersiniz?
- E) Alışveriş yaparken hep fikir alır.

10. I. Onun öngörülerini çok sağlamdır.

II. Maçın sonucu hakkında spor otoritelerinin tahminleri doğru çıkmadı.

III. Bu yıl Antalya çok sıcaktı.

IV. İtfaiyeciler ve astronotlar ısıya ve basınca dayanıklı elbiseler giyer.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangi ikisinde anlamca aynı sözcük kullanılmıştır?

- A) II. ve III. B) III. ve IV. C) I. ve III. D) II. ve IV. E) I. ve II.

11. Aşağıdaki cümlelerden hangisi, kanıtlanabilir bir yargı niteliğindedir?

- A) Eğer bir öykü sizi ilk cümlede yakalıyorsa o öykü değerlidir.
- B) Ömrümün otuz yılını köyde geçirdim.
- C) Onun öykülerinde boşu boşuna yazılmış tek bir cümle bile yok.
- D) Türk şiirinde biçim olarak yenileşmenin en güzel örneklerini o vermiştir.
- E) İstanbul Boğazı'nın seyrine kimse doyamaz.

12. “Bunu gören hasta asker, titrek elini karşıya yavaşça uzattı. ”

Yukarıdaki cümlede yükleme sorulan sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) Kim? B) Nereye? C) Nasıl? D) Kimi? E) Neyi?

(II) Bir zamanlar edebiyat muhitlerinde hiciv ve mizah sözcüklerinin dolaştığını bilmem hatırlayanınız var mı? (III) Keskin zekâlı insanların taşı gedğine koyar tarzda söyledikleri söz, ibare, beyit ve şiirlerdi onlar. (III) Edebiyatın edeb sınırını aşmadan söylenmiş zarif küfürlerdi. (IV) Yüzyıllar öncesinden bugüne gittikçe azalan örnekleriyle bazen bir elyazmasının sayfa kenarında, bazen unutulmuş tarih sayfalarında karşımıza çıkar onlar. (V) Yazıya geçirilmeye değmedikleri, sözde kaldıkları için böyledir bu.

13. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisi kendinden önceki cümlelerin nedenini açıklamaktadır?

- A) V. B) IV. C) III. D) II. E) II. ve IV.

Turistler genellikle bir iki haftalık ya da bir iki aylık sürenin sonunda evlerine dönmeye can atan kimselerdir. Oysa, gezgin, hiçbir yere ait olmadığı için, ağır ağır hareket eder, yıllar süren dönemler içinde yolculuk eder, dünyanın bir yerinden bir yerine gider durur.

14. Bu paragrafta düşüncüyü geliştirme yollarından hangilerinden yararlanılmıştır?

- A) Tanımlama-karşıtlardan yararlanma
B) Sayısal verilerden yararlanma -örnekleme
C) Karşılaştırma-tanımlama
D) Örnekleme – karşılaştırma
E) Tanık gösterme - benzetme

15. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük ünlü uyumuna uymayan kelime vardır?

- A) Dağlar kar altında kaldı.
B) Olay günü bana seni bu çocuk sordu.
C) Arkadaşım beni çok üzdü.
D) Balık adam suya daldı.
E) Benim için kardeşim önemli.

CEVAP ANAHTARI							
1.B	2.E	3.C	4.D	5.A	6.B	7.C	8.D
9.A	10.E	11.B	12.D	13.A	14.C	15.E	

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ

BİLGİ NOTLARI

OSMANLI DEVLETİ'NİN SİYASİ DÖNEMLERİ

a- Kuruluş Dönemi (1299-1453)

Kuruluşundan Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethine kadarki dönemdir.

b- Yükselme Dönemi (1453-1579)

İstanbul'un fethinden, Vezir Sokullu Mehmed Paşa'nın ölümüne kadarki dönemdir.

c-Duraklama Dönemi (1579-1699)

Sokullu Mehmed Paşa'nın ölümünden, Karlofça Antlaşmasına kadarki dönemdir.

d- Gerileme Dönemi (1699-1792)

Karlofça Antlaşmasından Yaş Antlaşmasına kadarki dönemdir.

e- Dağılma ve Parçalanma Dönemi (1792-1918)

Yaş Antlaşmasından Mondros Antlaşmasına kadarki dönemdir.

c. Duraklama Dönemi (1579-1699)

Osmanlı Devleti'nin duraklama nedenleri şunlardır:

Merkezi Yönetimin Bozulmasının Nedenleri

- Bu dönemki şehzadelerin sancaklara gönderilmesinden dolayı, yeterli tecrübeye sahip olmadan devletin başına geçmeleri.
- Saray kadınlarının yönetimde etkin olması,
- Önemli makamlara rüşvet ve iltimasla yeteneksiz kişilerin getirilmesi,
- Tahta çıkan bazı padişahların devlet işlerinde ilgisiz kalmaları, merkezi yönetimin bozulmasına ve sonuçta yeni güç odaklarının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Maliyenin Bozulmasının Nedenleri

- Coğrafi keşiflerin sonucunda yeni yolların bulunmasıyla İpek ve Baharat yollarının önemini kaybetmesi,
- Gümrük gelirlerinin azalması.
- Kapitülasyonların artması,
- Vergilerin artmasıyla köylerdeki insanların vergilerini ödememesi ve tarımsal üretimi bırakması,

- Ulufe ve Cûlus bahşişlerinin artması,
- Coğrafi keşiflerin sonucunda altın ve gümüşün Osmanlı ülkesine çok fazla girmesi ve Osmanlı parasının değer kaybetmesidir.

Ordu ve Donanmanın Bozulmasının Nedenleri

- III. Murat döneminden itibaren kapıkulu ocaklarına çok fazla asker alınması,
- Yeniçerilerin askerlik dışında işlerle uğraşmaları ve siyasallaşan yeniçerilerin devlet yönetimine müdahale etmeleri,
- İltizam sisteminin yaygınlaşmasıyla Tımar Sisteminin bozulması ve eyaletlerdeki asker yetiştirilmesinin azalması.
- Avrupadaki harp alanındaki teknolojileri takip edememeleri.

Eğitim Sisteminin Bozulmasının Nedenleri

- Osmanlı eğitiminin temeli olan Medreselerin Avrupa’da meydana gelen yenilikleri takip edememesi,
- Medreselerdeki pozitif bilimlerin müfredattan çıkarılması,
- Beşik ulemalığının ortaya çıkması (Beşik Ulemalığı’na göre “Alim’in oğlu alimdir”.),
- Medrese eğitimi görmemiş pek çok kişiye ilmi makamlara iltimasla atamalar yapılması.

Osmanlının, iç nedenlerinden başka, Avrupa’da gelişen bilim ve tekniklere ayak uyduramaması da duraklamada önemli bir yer teşkil etmektedir.

d. Gerileme Dönemi (1699-1792)

Gerileme Dönemi siyasi olayları;

- Osmanlı-Rus ilişkileri; Prut Antlaşması (1711)
- Osmanlı-Venedik ve Avusturya Savaşları; Pasarofça Antlaşması (1718)
- Osmanlı-Rusya ve Avusturya Savaşları; Belgrad Antlaşması (1739)
- Osmanlı-Rus ve Avusturya Savaşları; Zistovi Antlaşması (1791) ve Yaş Antlaşması (1792)
- Osmanlı-Fransa ilişkileri

e. Yüzyıl Islahatları

Lale Devri

Osmanlı tarihinde Pasarofça Antlaşmasından sonra Patrona Halil isyanına kadar ki geçen döneme Lale Devri (1718-1730) denilmiştir. İsmi ünlü Lale bahçelerinden alan bu dönemde yapılan eğlenceler ve israflar fakir halkın tepkisine yol açmıştır. Bu dönemde girilen İmar ve Kültür faaliyetlerinde Avrupa medeniyetinin tesirleri hemen kendini gösterir. Bu dönemde;

- Avrupa'nın önemli merkezlerine ilk defa geçici elçilikler kuruldu.
- İbrahim Müteferrika ile Said Çelebi'nin teşebbüsleriyle İstanbul'da ilk defa Türk matbaası kuruldu. Dini kitapların basılmaması şartıyla coğrafya ve edebiyata ait kitaplar basılmıştır. Böylece matbaanın kurulması Batı'daki gelişmelerin takip edilmesine ve yeniliklerin yayılmasına imkan vermiştir.
- Yeniçerilerden oluşan itfaiye örgütü kurulmuştur. (Tulumbacılar)
- Doğu klasiklerinden bazı eserler Türkçe'ye tercüme edilmiştir.
- Kütüphaneler açılmıştır.
- Çiçek aşısı getirildi.
- Resim, minyatür, edebiyat ve azda olsa bilim alanında gelişmeler olmuştur.
- Avrupa'nın Rokoko ve Banoda tarzı örnek alınarak mimari eserler yapıldı.

I. Mahmut

- Humbaracı ve Topçu Ocaklarının Batı tarzında teşkilatlandırılmasına girişilmiştir.
- Askerlik sahasındaki yenileşme hareketleri başlangıçta mühendislerin sonradan Avrupa'lı uzmanların idaresinde yürütülmüştür.
- Aslen Fransız olan Humbaracı Ahmet Paşa Topçu Ocağının modernleştirilmesiyle görevlendirilmiştir.
- Subay yetiştirmek amacıyla Kara Mühendishanesi kurulmuştur.

III. Mustafa

- Maliyede ıslahat yapılmış ve iç borçlanmaya gidilmiştir.
- Deniz subayı yetiştirmek amacıyla Deniz Mühendishanesi kurulmuştur.
- Sürat topçu ocağı kurulmuştur.

I. Abdülhamit

- Topçu Ocağı'na bağlı Sürat Topçuları teşkilatı geliştirilerek mevcudunu artırmıştır.
- Lağımçı ve Humbaracı Ocaklarının gelişmesi sağlanmıştır.
- Tımarla düzenlenmeye geçilmiş ve yeniçerilerin sayımı yapılmıştır.

III. Selim

- Yaptığı yeniliklerle köklü bir reformcu niteliği taşıyan ve bunu kavrayan ilk padişah'tır.
- Fransa, İsveç ve İngiltere'den değişik dallarda uzman subaylar getirilmiştir. Böylece Yeniçerilerin yanında modern eğitilmiş ve donanımlı Nizam-ı Cedid ordusu kurul-

muştur. (1794) Bu ordunun subay ihtiyacını karşılamak için Mühendishane-i Berri-i Humayun açılmıştır. Ordunun giderleri için ise İrad-ı Cedid hazinesi oluşturuldu.

- Avrupa'nın belli merkezlerinde sürekli elçilikler açılmıştır. 18. yüzyıl sonlarında Avrupada'ki gelişmeleri takip etmek için ve diplomatik ilişkiler bakımından elçilerin gönderilmesi zorunlu hale gelmişti. (Paris, Londra, Viyana ve Berlin)
- Ülke parasının değerini korumak için yerli malına özen gösterildi.
- Vezir sayısı sınırlandırıldı.
- Resmi devlet matbaası kurulmuştur.

Nizam-ı Cedid ordusuna karşı Yeniçeriler Kabakçı Mustafa Paşa'nın önderliğinde ayaklanmışlardır. Bu ayaklanma sonucunda III. Selim tahtından indirilmiş ve öldürülmüştür. III. Selim dönemindeki yeniliklere II. Mahmut döneminde de devam edilmiş olması yenileşme açısından önemli bir aşama olduğunu gösterir.

Islahatlarının Genel Özellikleri

- Osmanlı Avrupa'nın gerisinde kaldığını anlamış ve artık Batı'nın üstünlüğünü kabul etmiştir.
- Önceki döneme göre daha önemli ve esaslı ıslahatlar yapılmasına rağmen amaçlanan hedefler gerçekleşmemiş ve devleti çöküşten kurtaramamıştır.
- Savaşların yenilgiyle sonuçlanması ve toprak kayıplarının devam etmesi sonucunda ıslahatların askeri alanda yapılmasına neden oldu.
- Halkın ıslahat konusunda isteği olmamış ve ıslahatlar padişah ve devlet adamlarının isteği sonucunda gerçekleşmiştir.

f. Dağılma Dönemi (1792-1918)

II. Mahmut Dönemi (1808-1839)

Tahta geçtiğinde iki önemli mesele vardır. Birincisi anarşi unsuru haline gelen yeniçeriler, diğeri ise ayanların itaat altına alınamamasıydı. İlk anda Ayanların üzerine gitmeyi tercih etti. Bunun için ilk olarak Osmanlı ile Ayanlar arasında Sened-i İttifak antlaşması yapıldı.

Sened-i İttifak (1808)

Alemdar Mustafa Paşa tarafından hazırlanıp Ayanlar ve padişaha onaylatılan sözleşmedir. Buna göre; Ayanların Padişah'a sadakatleri, devlete asker ve vergi vermeleri güvence altına alınıyor, buna karşın Ayanların varlığı ve bütün hakları kabul ediliyordu. Ayrıca ayanlar halka adil davranacaklar, bulundukları yerlerde devlet adına asker ve vergi toplayabileceklerdi. Bu sözleşmeyle;

- Padişahın yetkisi sınırlandırılmakta, kendi otoritesinin yanında bir başka gücü kabul etmektedir. Bu bakımdan bazı tarihçilere göre Magna Charta'ya benzetilmektedir.

- Bu hakların ayanlara verilmesi, Osmanlı'nın ayanlara bile söz geçiremeyecek hale geldiğinin kanıtı olmuştur.

Askeri Alanda Yapılan Yenilikler

- II. Mahmut'un sadrazamı olan Alemdar Mustafa Paşa Nizam-ı Cedid'in devamı Sekban-ı Cedid (1808) adıyla yeni bir ocak kurdu. Yeniçeriler bu orduyu kabul etmedi ve ayaklandılar. Ayaklanmada sadrazam öldürüldü.

- Sekban-ı Cedid ocağı kaldırıldı.

- Bundan sonra II. Mahmut, yeniçeri bölüklerinden belli gruplar alarak Eşkinci ocağını oluşturdu (1825). Amaç ise yeniçerileri disiplin altına almaktır.

Fakat yeniçeri ocağı karakterini değiştirmedikten padişah bu ocağı kaldırmıştır.

- II. Mahmut yeniçeri ocağına son vermiştir. Devleti zor durumda bırakan, içerde zorbalık yapan, savaşlarda mağlup olan bu ocağın kaldırılması o kadar önemli ve hayırlı sayılmıştır ki, o yüzden bu olaya **Vak'a-i Hayriye** denilmiştir. Bu olayla Merkezi otorite güçlenmiş ve padişahlar yönetime yeniden egemen olmuştur. Dönemin en önemli ıslahatıdır.

- Yeniçeri ocağının kaldırılmasından sonra Avrupa usulünce **Asakir-i Mansure-i Muhammediye (1826)** adıyla yeni bir ordu kurulmuştur. Yeni orduya asker sağlanması amacıyla İstanbul'da Tıbhane-i Amire açılmıştır.

Eğitim ve Kültür Alanında Yapılan Yenilikler

- Medreselerin yanında Batı'nın eğitim prensipleri örnek alınarak Avrupa tarzı okullar açıldı.
- İlköğretim mecburi hale getirildi. Ayrıca yüksek öğretime öğrenci yetiştirmek için orta dereceli okullar açıldı.
- Takvim-i Vekayi adlı resmi gazete çıkarılmıştır.

Hükümet ve Yönetim Alanında Yapılan Yenilikler

- Divan örgütü kaldırılarak Bakanlık (Nazırlık) kuruldu.
- Müsadere kaldırılmış, halk arasında din bakımından fark gözetilmediği ifade edildi.
- Postaneler açıldı, pasaport şart koşuldu. Karantina servisleri açıldı.
- Tımar ve zeamet kaldırılarak devlet memurları maaşa bağlandı.
- Yeni meclisler ve komisyonlar kuruldu. Divan örgütü kaldırılarak, buradaki görüşülen devlet işleri özelliklerine göre bu meclislerde görüşülmeye başlandı. Yeniçerilerin kaldırılması üzerine askeri işlerin düzene konulması için Şura-yı Askeri kuruldu. Bundan başka Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye ile Dâr-ı Şûrâ-yı Babiali kuruldu.

- Devlet memurları dahiliye ve hariciye diye ayrıldı.
- Köy ve mahalle muhtarlıkları kuruldu.

ABDÜLMECİT DÖNEMİ (1839-1861)

Tanzimat Fermanı

Esasları II. Mahmut döneminde belirlenen Tanzimat Fermanı 3 Kasım 1839'da Gülhane Parkında Mustafa Reşit Paşa tarafından halka okundu. Amaç ise Avrupa'nın azınlık meselelerini bahane ederek Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmasını önlemektir.

Bu ferman İnsan ve Yurttaş Beyannamesi niteliğindedir. Anayasacılığa ve demokrasiye geçişin ilk adımı olmuştur. Askerlik vatani görev haline getirilmiş ve Hristiyanlara da askerlik yapma zorunluluğu getirilmiştir. Tüm Osmanlı vatandaşları arasında eşitliğin sağlanması istenmiştir. Bu da Osmanlıcılık fikrinin çıkmasına esas olmuştur. Mülkiyet hakkı da devlet güvencesi altına alınmıştır.

Avrupa'ya çok sayıda öğrenci gönderilmiştir. Burada eğitimini tamamlayan ilk aydınlar kadrosu "Genç Osmanlılar" ortaya çıkmıştır. Bu ferman dış müdahaleyi önleyememiştir.

Osmanlı Devleti'nin Son Dönemi

XIX. yüzyılda iç karışımlar ve dış baskılar nedeniyle Osmanlı Devleti büyük miktarda toprak kaybetmiştir. Örneğin;

- 1829'da Yunanistan'ın bağımsızlığını kazanması,
- Fransa'nın 1830'da Cezayir'i, 1881'de Tunus'u işgal etmesi,
- 1882'de İngilizlerin Mısır'ı işgal etmesi,
- 1878'de Rusya'nın Kars, Ardahan ve Batum'u işgal etmesi, Sırbistan, Karadağ ve Romanya'nın bağımsızlığını kazanmaları gibi gelişmeler olmuştur. Ayrıca Balkanlar da milliyetçi nitelikli bağımsızlık isyanları Osmanlı Devleti'ni zor durumda bırakmıştır.

Osmanlı Devleti'nin çöküşünü hazırlayan etkenler daha çok 19. yüzyılda ortaya çıktı. Bu kötü gidişi önlemek için devlet adamları ve aydınların etkisiyle bir takım ıslahatlar yapıldı ve bazı fikir akımları ortaya çıktı. Devleti kurtarma çabalarını iki bölümde incelemek mümkündür: Yenileşme (Islahat) çabaları ve düşünce akımları.

1. Islahatlar (Yenileşme Çabaları)

Osmanlı İmparatorluğu XVII. yüzyılda, kurumlarında ilk ıslahatları yaptı. Bu dönemde II. Osman, IV. Murat, Tarhuncu Ahmet Paşa ve Köprülüler askeri ve malî alanlarda düzenlemeler yaptı. Osmanlı İmparatorluğu ilk defa Lâle Devrinde (1718 - 1730) Avrupa'nın etkisiyle ıslahatlara başladı. XVIII. yüzyılda yapılan ıslahatlarda daha çok Avrupa'nın askeri yönü etkili oldu. Kurumların, işlevini yerine getirip getirmediği fazla dikkate alınmadı. Toplum ve kurumların ilk defa yoğun bir şekilde ele alınması III. Se-

lim döneminde Nizam-ı Cedit ıslahatlarıyla oldu. III. Selim, savaş tekniği, kurumlarda düzenleme, eğitim ve öğretim alanlarında Batı'yla entegre çalışmaları yaptı. Batıya ekonomik, ticari, askeri vb. alanlarda açılmayı planlayan padişah bir yandan da denge politikası izleyerek imparatorluğu ayakta tutmaya çalıştı.

II. Mahmut, ıslahatlara karşı çıkan Yeniçeri Ocağı'nı kaldırarak geniş bir ıslahat çalışmasına girdi. Türkiye'nin modernleşmesinde önemli rol oynayan II. Mahmut devri ıslahatlarının temel amacı; sarsılan devlet otoritesini kurmak ve merkezi otoriteyi güçlendirmektir. II. Mahmut, imparatorluğu çöküntüden kurtarabilmek için idari, askeri, ekonomik ve kültürel alanlarda ıslahatlar yaptı. Avrupa'dan faydalanmak için ilk defa Avrupa'ya öğrenci gönderdi.

3 Kasım 1839'da Abdülmecit **Tanzimat Fermanı'nı** ilan etti. Bu ferman bir Osmanlı İnsan ve Yurttaş Hakları Beyannamesi niteliğindedir. Bu ferman değişikliğin başlangıcı olmuştur. Bu dönemde hukuk, ülke yönetimi, askerlik, eğitim ve kültür alanında yenilikler ve düzenlemeler yapıldı. Tanzimat Fermanı'yla batılılaşma sistemleştirilmeye başlanmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu Avrupalı devletlerin müdahalelerini önlemek, azınlıkların isteklerini gerçekleştirmek amacıyla **Islahat Fermanı'nı** ilan etti (1856). Ancak ferman Hristiyan azınlıklardaki millileşme ve laikleşme sürecini başlatmak ve Avrupalıların imparatorluğun işlerine karışmalarını kolaylaştırmaktan başka bir işe yaramadı.

Yeni Osmanlılar (Genç Osmanlılar) denilen aydınlar meşrutiyet düşüncesini savunmaya başladılar. Sonuçta, 1876'da ilk anayasa ilan edilerek Meşrutiyet dönemi başladı.

Osmanlı İmparatorluğu, Avrupalı devletlerin işlerine karışmasını ve Hristiyan azınlıkların imparatorluktan ayrılmasını engellemek için Mithat Paşa'nın hazırladığı **I. Meşrutiyet'i II. Abdühamit'in** padişahlığı döneminde ilan etti (1876). Böylece Müslüman ve gayrimüslim halk padişahın yanında ilk defa yönetime katıldı. Bu dönemde ilk anayasa yapıldı ve azınlıkların temsilcileri de meclise girdi.

1877 -1878 Osmanlı - Rus savaşı başladıktan sonra padişah bu meclisi kapattı (14 Şubat 1878). Bu kararın alınmasında Meclisin etnik yapısının Meclis çalışmalarını etkilemesi özellikle etkili olmuştur. II. Abdülhamit yönetimine karşı İttihat ve Terakki Cemiyeti kuruldu.

İttihat ve Terakki'nin amacı, Kanun-u Esasi'nin (anayasanın) yürürlüğe konulmasını, Osmanlı Mebuslar Meclisi'nin açılmasını sağlamaktır. Cemiyet, 1908'de Rumeli'de büyük bir silahlı ayaklanma hareketine girişti. Ayaklanma bastırılmadığı gibi 23 Temmuz 1908'de Manastır, Selanik ve Rumeli'de hürriyet ilan edilmiş, bunun sonucu olarak II. Abdülhamit, Kanun-u Esasi'yi yeniden yürürlüğe koymuştur. II. Meşrutiyet ilan edildi (1908). II. Meşrutiyet ilan edilmesine rağmen beklenen faydalar gerçekleşmedi. Çünkü ittihatçıların Meclis-i Mebusan'ın açılmasından başka ciddi bir hazırlığı yoktu. Bu nedenle mecliste birçok konuda görüş ve karar birliği sağlanamadı.

II. Meşrutiyetin ilanının Sonuçları:

1. Meşrutiyet yönetiminin ilk günlerinde iktidar boşluğu ve geçiş döneminin kargaşası yaşandı.
2. Bu dönemde ilk siyasi partiler kurularak faaliyet gösterdiler. Bu partilerin başlıcaları İttihat ve Terakki Partisi, onun ilk rakibi Ahrar (Hürler) Partisi ve ittihatçıların amansız düşmanı Hürriyet ve İtilaf Fırkası idi. Bu partiler sayesinde tarihimizde demokratik parlamenter sistemin ilk denemeleri yapıldı.
3. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra yapılan seçimlerle İttihat ve Terakki Partisi en güçlü siyasi teşkilat haline geldi.

Komutanlığını Mahmut Şevket Paşa'nın, Kurmay Başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı "Hareket Ordusu" Selanik'ten İstanbul'a gelerek 31 Mart İsyanı'nı bastırdı. Bu isyanın bastırılmasından sonra padişahın yetkileri sınırlandırıldı, Kanun-u Esâsi'de değişiklikler yapıldı. II.Abdülhamit tahttan indirilerek yerine V. Mehmet Reşat tahta çıkarıldı (1909) . 31 Mart Olayı Türk tarihinde rejime karşı yapılan ilk isyan hareketidir.

2. Düşünce Akımları

Osmanlı Devleti'nin çöküş devrine girmesi, çeşitli düşüncelerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu düşünceler; **Osmanlılık, İslamcılık, Batıcılık, Türkçülük, Adem-i Merkeziyetçilik'dir.**

a. Osmanlılık

Siyasi anlamda Osmanlı vatandaşlarını ortak vatan, ortak çıkar ve Osmanlı hanedanı etrafında birleştirmeyi amaçlayan siyasi fikirdir. Azınlık unsurların Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrılma istekleri ve bu uğurda çıkardıkları isyanlar, Osmanlı aydınlarını yeni çareler aramaya sevketti. Böylece Tanzimat Dönemi'nde (1839 - 1876) Osmanlılık düşüncesi doğdu. Genç Osmanlılar adıyla kurulan cemiyet, bu düşüncenin savunuculuğunu yaptı. Anayasa yapılması, meclisin açılması gibi görüşler geçerlilik kazandı. Bu görüşü savunanlar, Osmanlı ülkesinde dil, din ve ırk bakımından hiçbir ayırım yapmadan herkese aynı hak ve yetkilerin verilmesini, böylece Osmanlı toplumunda tam bir dayanışma ve kaynaşma gerçekleşeceğini ileri sürüyorlardı. Devletin yıkılmasını önlemek, azınlıkların isyanlarını sona erdirmek ancak bu şekilde gerçekleşebilirdi. Kanun-u Esasi'nin ilânı, parlamentonun kurulması ve meşruti idarenin gerçekleşmesi Genç Osmanlıların zaferidir.

b. İslamcılık

Bütün Müslümanlar arasında siyasi birliğin kurulmasını hedeflemiştir. Bu düşünce, I. Meşrutiyetin sonlarına doğru büyük bir gelişme göstermiştir, imparatorluğun parçalanması tehlikesi karşısında Müslüman unsurları birlik ve beraberlik içinde tutmak

amaçlanmıştır. İslâmi kuralların tamamen uygulanması halinde imparatorluğun kur-tilacacağına inanılmıştır, İslamcılık XIX. yüzyılın sonlarına doğru devletin resmi politi-kası olacak kadar önem kazandı. II. Abdülhamit, İngiltere ve Rusya'nın hakimiyetleri altında yaşayan Müslümanları bu devletlere karşı kullanmaya çalıştı.

M. Akif, Said Halim Paşa, Cemaleddin Afgani, M. Şemseddin, Musa Kâzım gibi kişiler tarafından savunulan bu görüşte, Batının bilim ve teknolojisinin alınabileceği, fakat devlet, hukuk, toplumsal gelenek ve eğitimde İslâmiyet'in egemen kılınması savu-nulmuştur.

c. Batıcılık

Batıcılık II. Meşrutiyet döneminde bir düşünce akımı haline geldi. Bu görüş, devle-tin ancak Batılaşmak yoluyla kurtulabileceğini ve bunun için çeşitli alanlarda ısla-hatlar yapılması gerektiğini savunmuştur. Öncülüğünü Abdullah Cevdet, Celal Nuri, Süleyman Nazif'in yaptığı Batıcılar; tek kadınla evliliği, kadın özgürlüğünü, medeni kanunun kabulünü, laik mahkemelerin kurulmasını, Lâtin harflerinin kabulünü, tek-ke ve zaviyelerin kapatılmasını, modern giysiler giyilmesini istiyorlardı. Türkçülerin "Turan" idealine karşılık, Batıcılar "irfan" idealini savunmuşlardır.

d. Türkçülük

Türkçülük dil, tarih, edebiyat alanlarındaki çalışmalarla kültür hareketleri olarak başladı. En önemli ideologu Ziya Gökalp'tir. Ahmet Vefik Paşa, Şemseddin Sami, Ne-cip Asım, Yusuf Akçura önemli savunucularıdır. Genç Kalemler ve Türk Yurdu dergileri çıkarılmıştır. Avrupa'da Türkler aleyhine yapılan olumsuz propagandalar, Türk mil-letinin ikinci sınıf görülmesi, Türk tarih ve kültürünün incelenmesi ihtiyacını ortaya çıkardı. Rus işgaline uğrayan Türk illerinden kaçan Türk göçmenlerin etkisiyle Türk-çülük giderek önem kazandı. Özellikle 1908'den sonra Türkçülüğün etkisi daha fazla arttı, ittihatçılar da bu düşüncüyü sahiplendiler. Türkçülük akımı Osmanlı İmparator-luğu sınırları içinde yaşayan Türklerin din, dil, kültür değerleriyle birbirlerine bağlan-masını, dışarıdaki Türklerle de birleşme yolları aranmasını amaçlıyordu, "İslâm Birli-ği kadar güçlü bir Türk Birliği" oluşturulacak ve bu büyük ülkeye "Turan" denilecekti.

Milliyetçilik fikrinin etkisiyle ortaya çıkan Türkçülük biçim değiştirmiş, Turancı-lıktan "Misak-ı Milli" esaslarına dönüşerek Türk Kurtuluş Savaşı'nın ve Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ideolojilerinden olmuştur.

e. Adem-i Merkeziyetçilik

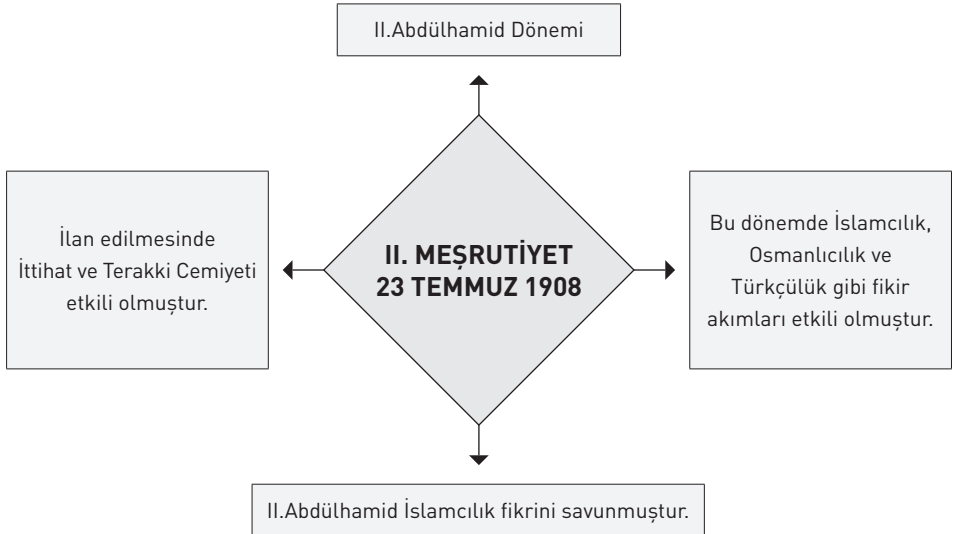
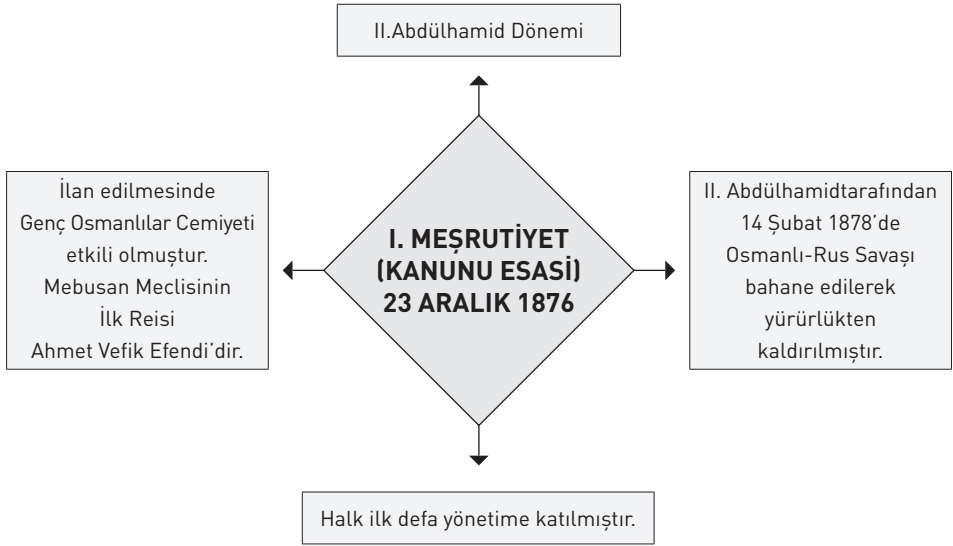
Bu akıma göre, merkezi hükümetin yetkilerinin azaltılması ve imparatorluk içindeki çeşitli unsurların yönetime katılmasının artırılması ileri sürülüyordu. Bu akımın sa-vunucusu Prens Sebahattin'di. Bu akım ile liberal bir ekonomi modeli önerilmiştir.

❖ **Adem-i Merkeziyetçilik devlet politikası olarak uygulanmıştır.**

Akımların ortak noktası

- Hepsı de vatanın mevcut durumundan kurtarılmasını savunmuştur.
- Batıdan ve Batıcılık düşüncesinden etkilenmişlerdir.

XIX Yüzyıl Sonları ve XX. Yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti

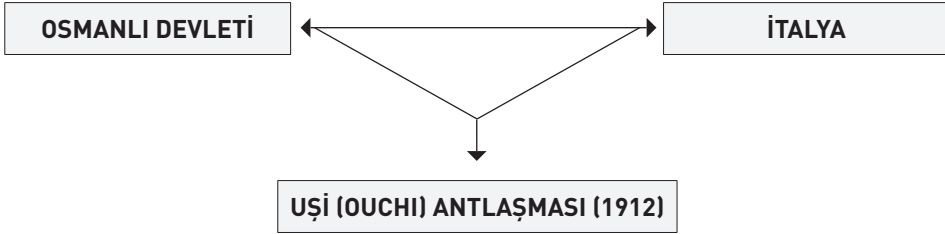

- II. Meşrutiyet'in demokrasi tarihimize getirdiği en önemli yeniliklerden birisi siyasi partilerin kurulmasıdır. İttihat ve Terakki Fırkasına muhalefet olarak Osmanlı Ahrar Fırkası, Ahali Fırkası ve Hürriyet ve İtilaf Fırkası gibi partiler kuruldu.
- II. Meşrutiyet rejimine ve İttihat ve Terakki Fırkasına karşı Osmanlı Ahrar Fırkası büyük bir muhalefet başlattı. Bu fırkanın çıkarttığı Serbesti Gazetesi'nde yayımlanan sert yazı ve eleştiriler halkı iktidara karşı harekete geçirdi. Bu çalışmalar sonucunda Rumi takvime göre 31 Mart 1325'te (Miladi takvime göre 13 Nisan 1909) İstanbul'da yönetime karşı bir ayaklanma çıktı. Osmanlı tarihinde bu olaya **31 Mart Vakası** denilmiştir.
- Ayaklanmayı bastırmak için Selanik'ten İstanbul'a gelen "Hareket Ordusu"nu komutanı Mahmut Şevket Paşa, Kurmay Başkanı Mustafa Kemal'dir.
- Bu ayaklanma bastırıldıktan sonra II. Abdülhamid tahttan indirilmiş, yerine V. Mehmet Reşat padişah yapılmıştır.

II. Meşrutiyetin ilanı sırasında yaşanan karışıklıklardan istifade eden;

- 1- Bulgaristan bağımsızlığını ilan etti.
- 2-Yunanistan Girit'i ilhak etti.
- 3-Avusturya-Macaristan İmparatorluğu Bosna-Hersek'i ülkesine kattığını ilan etti.

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911-1912)

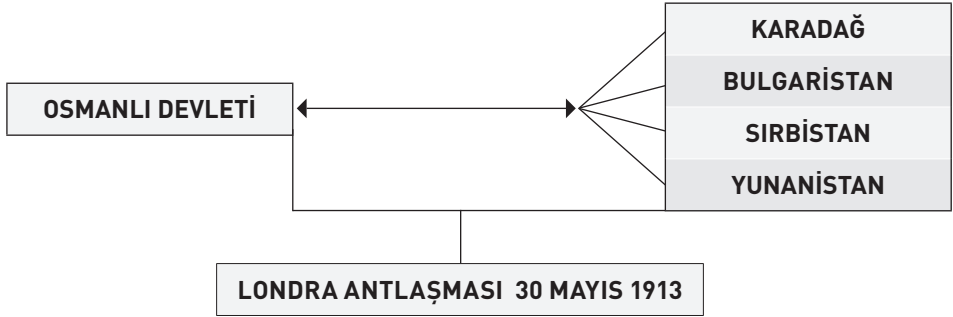
Savaşın Sebepleri:

- İtalya'nın gelişen sanayisi için ham madde ve pazar araması,
 - Trablusgarp'ın İtalya'ya yakın olması,
 - Trablusgarp ve Bingazi'nin Osmanlı Devleti tarafından savunulmasının güç olması,
 - Trablusgarp'ın İtalya tarafından işgal edilmesinin İngiltere, Fransa ve Rusya'nın, çıkarlarına uygun olması sebebiyle bu üç devletin işgale karşı sessiz kalmaları,
- Mustafa Kemal (Yüzbaşı), Enver Bey (Binbaşı), Fethi Bey (Binbaşı), Nuri Bey (Binbaşı) ve Ali Bey (Yüzbaşı) Trablusgarp'a geçerek buradaki yerli halkı örgütlemiş ve

İtalyanlara karşı direniş geçirmişlerdir. Mustafa Kemal'in Derne ve Tobruk'ta gösterdiği başarılar İtalyanların ülke içerisine ilerlemesine imkan vermemiştir.

- İtalyanlar Trablusgarp'ta başarısız olunca Osmanlı Devleti'ni barışa zorlamak için Çanakkale Boğazını kuşattılar.
- Rodos ve On İki adayı işgal ettiler.
- Rusların desteği ile Balkanlarda ortaya çıkan karışıklıklar neticesinde Osmanlı Devleti barış yapmak zorunda kaldı.
- İtalyanlarla Osmanlı Devleti arasında Uşi Antlaşması imzalandı.
- Kuzey Afrika'daki son toprak parçası da Osmanlı Devleti'nin elinden çıktı.
- On İki ada Balkan Savaşı sonuçlanan kadar geçici olarak İtalya'ya bırakıldı.
- Yunan işgaline uğraması tehlikesine karşı İtalya'ya emanet bırakılan On İki Ada'yı Balkan Savaşları sonucunda İtalya Osmanlı Devleti'ne vermemiştir. Lozan Antlaşması ile Rodos ve On İki Ada İtalya'ya bırakılmıştır. İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar adaları elinde bulunduran İtalya bu savaşta yenilince, 10 Şubat 1947'de Paris'te imzalanan Barış Antlaşması ile işgal ettiği On İki Ada'yı Yunanistan'a vermiştir.

I. BALKAN SAVAŞI (1912)

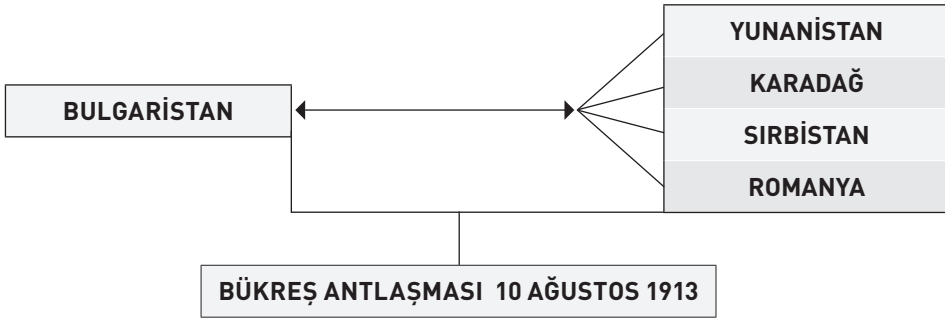

Savaşın Sebepleri: milliyetçilik akımı ile Avrupa devletlerinin Balkan devletlerini kışkırtmaları ve yardıma bulunmalarıdır.

- Balkan devletlerinin Osmanlı Devleti'ne karşı birleşmelerinde en fazla Rusya'nın etkisi olmuştur.
- Osmanlı Devleti'ne karşı ilk savaş ilan eden Balkan devleti Karadağ'dır. [8 Ekim 1912]
- Bulgarlar Edirne'yi alarak Çatalca önlerine kadar geldiler.
- On iki Ada dışındaki bütün Ege adaları Yunanlıların eline geçti.
- Karışıklıktan faydalanan Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti.
- Osmanlı Devleti'nden ilk bağımsızlığını ilan ederek ayrılan Balkan Devleti Sırbistan en son ayrılan Balkan devleti Arnavutluk'tur.

- Savaşın sonunda Londra Konferansı toplandı. (17 Aralık 1912) Bu sırada Enver Bey Başkanlığında bir grup subay Babıali Baskınına gerçekleştirmiş böylece İttihat ve Terakki Partisi iktidarı tamamen ele geçirmiştir.(23 Ocak 1913)
- Londra Antlaşması ile Osmanlı Devleti Midye-Enez hattının batısındaki bütün topraklardan çekildi.
- Girit Yunanistan'a bırakıldı.
- Bulgaristan sınırları Ege Denizi'ne kadar uzandı.

II. BALKAN SAVAŞI (1913)

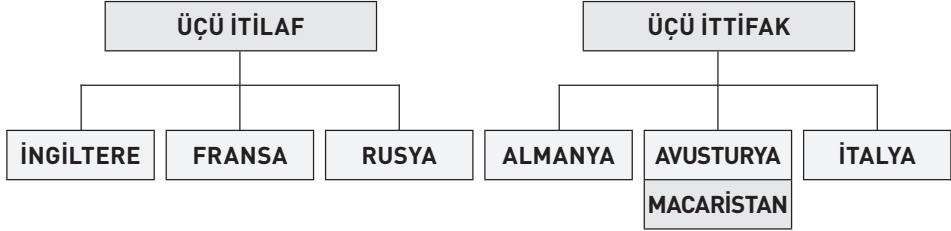

Savaşın Sebebi; I. Balkan Savaşı'ndan sonra yapılan Londra Antlaşması sonucunda Bulgaristan'ın diğer Balkan devletlerine göre daha fazla toprak almasıdır.

- Yunanlılar, Karadağlılar, Sırp ve ilk savaşa katılmayan Romenler birleşerek Bulgarlara karşı savaştilar.
- Bu durumdan faydalanan Osmanlı Devleti Kırklareli ve Edirne'yi Bulgarlardan geri aldı.
- Bu savaş sonucunda Osmanlı Devleti ile Bulgaristan arasında İstanbul Anlaşması (1913), Yunanistan arasında Atina Antlaşması (1913) imzalandı.

I.DÜNYA SAVAŞI (1914-1918)

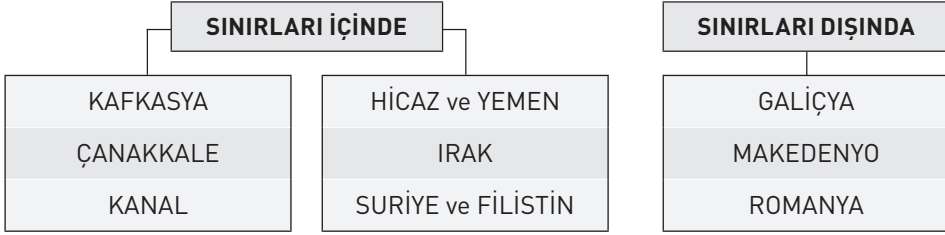
Savaş Öncesi Bloklar

Savaşın Sebepleri;

- 1-Fransız İhtilal'ı sonucu ortaya çıkan milliyetçilik, adalet, hürriyet, eşitlik gibi kavramların yayılması,
 - 2-Avrupalı devletlerin hammadde ve pazar ihtiyacını karşılamak için başlattıkları sömürge elde etme yarışı,
 - 3- Fransa'nın maden bakımından zengin olan Alsas Loren Bölgesi'ni geri almak istemesi,
 - 4- Balkanlarda Rusya ile Avusturya –Macaristan arasındaki çıkar çatışması,
 - 5- Almanya'nın İngiliz sömürgelerini tehdit etmesi,
- İtalya kendisine Batı Anadolu'nun vaat edilmesi üzerine İtilaf gurubuna geçmiştir.
 - Avusturya-Macaristan İmparatorluğu veliahdı Prens Ferdinand'ın Saray-Bosna'ya ziyareti sırasında bir Sırp tarafından öldürülmesi savaşın başlamasına sebep olmuştur.
 - Osmanlı Devleti savaş başlayınca tarafsızlığını açıklamış ve tek taraflı olarak kapitülasyonları kaldırdığını ilan etmiştir.
 - I. Dünya Savaşı başladığı sırada Padişah V. Mehmet Reşat, Sadrazam Sait halim Paşaydı. İktidar İttihat ve Terakki Partisinin elindeydi.
 - Osmanlı Devleti Akdeniz'de İngiliz donanmasının önünden kaçan Goben ve Breslav adlı Alman gemileri Boğazlar'dan geçerek kendisine sığınması üzerine bu gemileri satın aldığını ve isimlerini de Yavuz ve Midilli olarak değiştirdiğini açıkladı.
 - Bu gemilerin Karadeniz'e geçerek Rus limanlarını bombalaması üzerine Osmanlı Devleti İttifak grubunun yanında savaşa girmiş oldu (Kasım 1914)
 - Mustafa Kemal bu sırada Sofya Askeri Ataşesi görevindeydi ve Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesinin yanlış olduğunu açıklamıştır.

OSMANLI DEVLETİNİN SAVAŞTIĞI CEPHELER

➤ Bu cephelerden Kafkas ve Kanal cepheleri taarruz cephelerini oluştururken; Çanakkale, Hicaz, Yemen, Irak, Suriye ve Filistin cepheleri savunma cepheleridir. Galiçya, Romanya ve Makedonya cepheleri ise yardımcı cepheleri oluşturmuştur.

Kafkas Cephesi:

- Ruslarla birlikte bu bölgede yaşayan Ermenilerle de savaşıldı.
- Enver Bey komutasındaki Osmanlı orduları Sarıkamış Harekatında ağır kış şartlarından dolayı başarısız oldu.
- Ruslar Erzurum, Muş, Bitlis, Trabzon ve Erzincan'ı ele geçirdi.
- Çanakkale Savaşı'ndan sonra XVI. Ordu komutanlığına atanan Mustafa Kemal Muş ve Bitlis'i Ruslardan kurtardı.
- 1917 yılında Rusya'da meydana gelen Bolşevik İhtilali sonucunda Rusya I. Dünya Savaşı'ndan İttifak devletleri ile 3 Mart 1918'de yaptığı Brest-Litowsk Antlaşması ile çekildi.
- Osmanlı Devleti 1878 Berlin Antlaşması ile kaybettiği Kars, Ardahan ve Batum'u geri aldı.

Çanakkale Cephesi:

- İtilaf Devletleri tarafından Rusya'ya yardım edebilmek amacı ile açıldı.
- İtilaf Devletlerinin Çanakkale'de mağlup olmaları ve yardım götürememeleri sonucunda Rusya'da rejim değişikliği oldu ve Rusya savaştan çekildi.
- I. Dünya Savaşı uzadı.
- Mustafa Kemal'in göstermiş olduğu başarılar Kurtuluş Savaşı'nda lider olmasını sağladı.
- Çanakkale Cephesi Bulgaristan'ın İttifak Devletleri yanında savaşa girmesinde etkili oldu.

Kanal Cephesi:

- İngiltere'nin sömürgelerine giden yolu kesmek için açıldı.
- İngilizler bu cephede başarılı olarak Suriye'ye kadar geldi. Burada Alman General Liman Von Sanders komutasındaki Yıldırım Ordularına bağlı VII. Ordu Mustafa Kemal komutasında başarılı savunmalar yaptı.
- Osmanlı orduları bu bölgede Hicaz, Yemen ve Filistin Cephelelerinde savaştı.

Irak Cephesi:

- İngilizler tarafından açıldı.
- Amaç Abadan ve Musul Petrollerini korumaktı.
- 1914'te Basra'ya asker çıkaran İngilizler Kutü'l Amera'da Osmanlı ordularına yenildi.
- Daha sonra tekrar harekete geçen İngilizler zengin petrol yataklarına sahip olan Kuzey Irak dahil bütün Irak'ı ele geçirdi.

I.Dünya Savaşı Sırasında Yapılan Gizli Antlaşmalar:

İstanbul Antlaşması: İngiltere, Fransa ve Rusya arasında yapıldı. İngiltere ve Fransa Boğazları Rusya'ya vermeyi kabul ettiler. Buna karşılık Rusya'da İngiltere ve Fransa'nın Osmanlı'nın diğer bölgeleri ile Anadolu ve Orta Doğu üzerindeki haklarını tanıyacaktı.

Londra Antlaşması: İngiltere, Fransa, Rusya ve İtalya arasında imzalandı. Bu antlaşma ile On İki Ada, Antalya ve çevresi İtalya'ya bırakıldı. Buna karşılık İtalya'da İtilaf Devletlerinin yanında savaşa girecekti.

Sykes-Picot Antlaşması: İngiltere ve Fransa'nın Osmanlı topraklarını kendi aralarında paylaştıkları antlaşmadır.

Petrograd Protokolü: İngiltere, Fransa ve Rusya arasında imzalandı. Rusya Sykes-Picot Antlaşmasını kabul edecek, buna karşılık; Boğazlar bölgesi ile Trabzon ve Doğu Anadolu'nun bazı bölümleri Rusya'ya verilecekti.

Sen Jan dö Moren Antlaşması: Sykes-Picot ve Petrograd Antlaşması ile İngiltere, Fransa ve Rusya'nın aralarında yapmış oldukları paylaşımlar, İtalya'nın tepkisini çekmesi üzerine İngiltere ve Fransa, İtalya'nın isteklerini dikkate alarak aralarında Sen Jan dö Moren Antlaşması'nı yaptılar. Buna göre ; Antalya, Konya, Aydın ve İzmir İtalya'ya verildi.

- Rusya'daki rejim değişikliğinden sonra Sovyet Rusya yapılan bütün gizli antlaşmaları açıklamış ve bunları tanımadığını belirtmiştir.

Wilson İlkeleri:(8 Ocak 1918)

➤ ABD Başkanı Wilson tarafından I.Dünya Savaşı sırasında ilan edildi.

➤ Buna göre:

-Bütün barış antlaşmaları açık olacak, bu antlaşmalardan başka milletlerarası gizli antlaşmalar yapılmayacak.

-Savaş sonunda, yenenler, yenilenlerden toprak almayacaklar.

-Yenilenler savaş tazminatı ve cezai tazminat ödemeyecekler.

-Devletler arasındaki anlaşmazlıkları barış yolu ile çözümleyecek milletlerarası bir teşkilat kurulacak.

Wilson İlkeleri'nden Osmanlı Devleti'ni ilgilendiren maddesi:

- Osmanlı Devleti'nin Türk nüfusunun yoğun olduğu bölgelerinde Türklere kesin egemenlik hakkı tanınmalıdır. Türk egemenliği altında bulunan diğer milletlere de kendi kendini yönetme hakkı verilmelidir.

I.Dünya Savaşı'nın Sonu:**Mondros Ateşkes Antlaşması** (30 Ekim 1918):

➤ Osmanlı Devleti ile İtilaf devletleri arasında savaş sonunda imzalanan ateşkes antlaşmasıdır.

➤ Padişah V. Mehmet Reşat ölmüş yerine VI. Mehmet Vahdettin geçmişti. İktidarda Ahmet İzzet Paşa Hükümeti bulunuyordu.

➤ Antlaşmayı Osmanlı Devleti adına Bahriye Nazırı Rauf (Orbay) Bey başkanlığındaki bir heyet, İtilaf Devletleri adına da İngiliz Amiral Calthorp imzalamıştır.

➤ İtilaf Devletlerinin güvenliklerini tehdit edecek bir durum ortaya çıkarsa; İtilaf Devletleri herhangi bir stratejik noktayı işgal etme hakkına sahip olacaktı(7. Madde).

➤ Bu madde Osmanlı Devletinin her yerini işgale açık hale getirmiştir.

➤ Ermenilere bırakılması düşünülen doğudaki altı ilde (Erzurum, Van, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ ve Sivas) karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri bu bölgeleri de işgal edebileceklerdi (24. Madde).

➤ Bu madde ile doğuda bir Ermeni Devleti kurmak amaçlanmıştır.

I.Dünya Savaşı'nı Bitiren Antlaşmalar:

ALMANYA	VERSAY ANTLAŞMASI
AVUSTURYA	SEN JERMEN ANTLAŞMASI
MACARİSTAN	TRİYANON ANTLAŞMASI
BULGARİSTAN	NÖYYİ ANTLAŞMASI
OSMANLI DEVLETİ	SEVR ANTLAŞMASI

Paris Barış Konferansı (18 Ocak 1919):

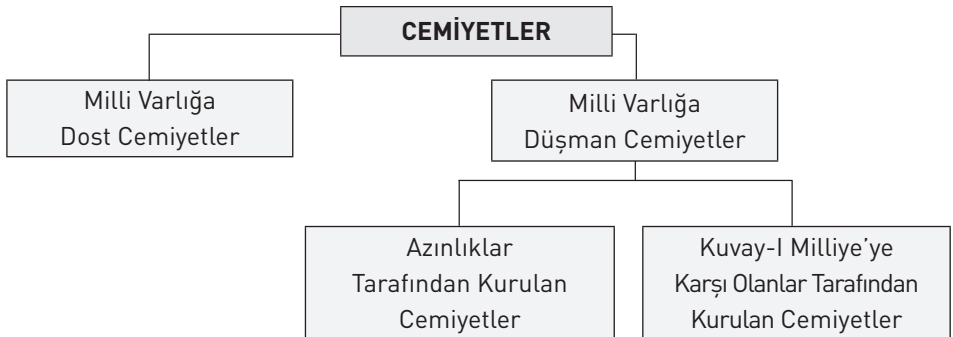
- Konferansın gündemi Avrupa'nın durumu ve sınırların çizilmesi, sömürgelerin ve Osmanlı Devleti'nin mirasının paylaşılması idi.
- Sen Jan dö Moren gizli antlaşması ile İtalya'ya verilen Batı Anadolu bölgesinde güçlü bir devlet istemeyen İngiltere, bu bölgenin Yunanistan'a verilmesini sağladı.
- Yunanistan'ın İzmir'i işgal etme planı Paris Barış Konferansı'nda alındı.

İzmir'in İşgali:

Yunanlılar 15 Mayıs 1919'da İzmir'e asker çıkararak işgale başladılar. Karaya çıkan Yunan askerlerine karşı ilk kurşun Hukuk-u Beşer (İnsan Hakları) Gazetesi başyazarı Hasan Tahsin (Osman Recep Nevres) tarafından sıkıldı.

Amiral Bristol Raporu:

Batı Anadolu'da Yunan işgalinin haksız olduğunu, bu bölgede Türk çoğunluğun bulunduğunu ve Yunan askerlerinin geri çekilmesi gerektiğini belirten ABD delegesi Amiral Bristol başkanlığındaki heyet tarafından hazırlandı. Ancak bu rapor özellikle İngiltere tarafından dikkate alınmadı.

KURTULUŞ SAVAŞI

Milli Varlığa Düşman Cemiyetler

Azınlıkların Kurduğu Cemiyetler

Rumlar Tarafından Kurulan Cemiyetler:

- **Mavri Mira Cemiyeti:** İstanbul'da Fener Rum Patrikhanesi tarafından kuruldu. Bu Cemiyetin amacı; Trakya, İstanbul, Marmara Bölgesi ve Batı Anadolu'yu Yunanistan'a bağlayarak Mogola İdea'yı yani Bizans İmparatorluğunu tekrar kurmaktır.
- **Pontus Rum Cemiyeti:** Merzifon Amerikan Kolejinin yardımıyla Merzifon'da kurulmuştur. Amacı; Doğu Karadeniz Bölgesinde Pontus Devleti kurmaktır.
- **Etnik-i Eterya Cemiyeti:** Yunanistan'ın bağımsızlığı için kurulmuştu (1813). Mondros Ateşkes Antlaşmasından sonra tekrar faaliyet geçerek Pontus Rum Cemiyeti ve Mavri Mira Cemiyeti ile işbirliği yapmıştır.
- **Kordos Komitesi:** İstanbul, Trabzon, Marmara kıyıları ve İzmir ve civarında düzeni bozma ve buralardaki çalışmaları örgütleme görevini üstlenmişti. Başlangıçta Rumlar ve Ermeniler bu dernek çatısı altında birlikte hareket etmişlerdir.
- **Nea Zoi Cemiyeti:** İstanbul'da kurulan bu cemiyetin amacı; İstanbul'u Yunanistan'a bağlanmasını ve Bizans İmparatorluğunun tekrar kurulmasını sağlamaktır.

Ermeniler Tarafından Kurulan Cemiyetler:

- **Hınçak Cemiyet:** İsviçre'de kurulmuştur. Amacı; Doğu Anadolu Bölgesini Ermenistan'a katmaktır.
- **Taşnak Cemiyeti:** Anadolu'nun büyük bölümünü içine alan Büyük Ermenistan Devleti kurmak amacıyla kurulmuştur.
- **Ermeni İntikam Alayı:** Adana'da Fransızların yardımıyla kurulan bu cemiyet Çukurova ve Doğu Anadolu Bölgesinde Bağımsız bir Ermeni Devleti kurmak için çalışmıştır.

Yahudiler Tarafından Kurulan Cemiyetler:

- **Alıyans İsrailit ve Makabi Cemiyetleri:** İstanbul'da kurulmuştur. Filistin'de bir Yahudi devleti kurmak amacı ile faaliyette bulunmuştur.

Kuvay-ı Milliye'ye Karşı Olanlar Tarafından Kurulan Cemiyetler:

- İngiliz Muhipler Cemiyeti
- Sulh ve Selameti Osmaniye Fırkası
- Kürt Teali Cemiyeti
- Teali İslam Cemiyeti
- Wilson Prensipleri Cemiyeti
- Hürriyet ve İtilaf Fırkası

Milli Varlığa Dost Cemiyetler (Müdafa-i Hukuk Cemiyetleri)

- Trakya-Paşaeli Müdafa-i Hukuk Cemiyeti
- Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti
- İzmir Müdafaa-i Hukuk-u Osmaniye Cemiyeti
- İzmir Redd-i İlhak Cemiyeti
- Kilikyalılar Cemiyeti
- Trabzon Muhafaza-i Hukuk-u Milliye Cemiyeti
- Millî Kongre Cemiyeti

Kuvay-ı Milliye:

- Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. Maddesini bahane ederek Anadolu'yu işgale başlayan İtilaf Devletlerine karşı Osmanlı Devleti'nin sessiz kalması ve gerekli tedbirleri almaması üzerine Türk Milletinin vatanını koruma ve bağımsız yaşama isteğinin bir sonucu olarak ortaya çıkan teşkilata, Kuvay-ı Milliye [Milli Kuvvetler] adı verildi.
- Kuvay-ı Milliye'nin kurulmasında; Mondros Ateşkes Antlaşması gereğince Osmanlı ordularının terhis edilerek devletin savunmasız kalması, Osman Devleti'nin işgallere sessiz kalması ve azınlıkların taşkın hareketlerde bulunması etkili oldu.
- Kuvay-ı Milliye birlikleri; düzenli ordu kuruluncaya kadar düşmanı oyalamış halk kuvvetleridir.
- Kuvay-ı Milliye kuvvetleri tarafından işgallere karşı ilk silahlı direniş 19 Aralık 1918'de Hatay-Dört Yol'da Fransızlara karşı oldu.

Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı-19 Mayıs 1919

- Mustafa Kemal'in 9. Ordu Müfettişi olarak Samsun'a gönderilmiştir. Samsun'a resmi görevle gönderilmesinin sebebi; bölgedeki karışıklıklara son vermek, silahların toplanmasını ve teslimini sağlamak, sorumluluk alanında millî amaçlı girişimlere izin vermemektir.

Havza Genelgesi -29 Mayıs 1919: Mustafa Kemal Havza Genelgesi ile halkın işgallere karşı tepki göstermesini ve böylece millî bilincin uyanmasını sağlamak istemiştir.

Amasya Genelgesi-22 Haziran 1919:

- Kurtuluş Savaşı'nın amacı, gerekçesi ve yöntemi belirtilmiştir.
- Kurtuluş Savaşı'nın mücadele safhası başlamıştır.
- İlk defa milli bir kurulun oluşturulmasından bahsedilmiştir.
- İlk defa "milli egemenlik"ten bahsedilmiştir.

- İlk defa İstanbul hükümetinin görevini yerine getiremediğinden bahsedilmiştir.
- Sivas Kongresinin toplanmasına karar verilmiştir.
- Amasya Genelgesinin hazırlanmasında Mustafa Kemal Paşa'ya; Ali Fuat (Cebe-soy) Paşa, Rauf (Orbay), Refet (Bele) Bey yardımcı olmuş, ayrıca Konya'da bulunan Cemal Paşa ve Erzurum'da bulunan Kazım Karabekir Paşa'nın da görüşleri alınarak yayınlanmıştır.

Erzurum Kongresi-23 Temmuz-7 Ağustos 1919):

Erzurum Kongresi öncesinde (8 Temmuz 1919) Mustafa Kemal askerli ve memuriyet görevinden istifa etmiştir.

- Doğu Anadolu Müdafa-i Hukuk Cemiyeti girişimleri ile toplandı.
- Mustafa Kemal Kongre Başkanı seçildi.
- Toplanışı bakımından bölgesel ancak alınan kararlar bakımından milli bir kongredir.
- İlk defa milli sınırlardan bahsedildi.
- İlk defa manda ve himaye reddedildi.
- İlk kez yeni bir devlet kurma düşüncesi ortaya çıkmıştır.

Sivas Kongresi-4-11 Eylül 1919:

- Milli bir kongredir.
- Erzurum Kongresi'nde alınan kararlar aynen kabul edildi.
- İstanbul Hükümeti kongrenin toplanmasını önlemek için Mustafa Kemal'i tutuklanması emrini verdi.
- Müdafa-i Hukuk Cemiyetleri Anadolu ve Rumeli Müdafa-i Hukuk Cemiyeti adı altında birleştirildi.
- Manda ve himaye kesin olarak reddedildi.
- Kamuoyu oluşturmak ve milli mücadelenin sesini duyurabilmek için İrade-i Milliye adıyla gazete çıkartılmaya başlandı.
- Temsil Heyeti Ali Fuat Cebesoy'u Batı Anadolu Kuvay-ı Milliye komutanlığına atadı.

Amasya Görüşmeleri-20-22 Ekim 1919:

- Ali Rıza Paşa Hükümeti Bahriye Nazırı Salih Paşa ile Temsil Heyeti arasında yapıldı.
- İstanbul Hükümeti bu görüşme ile Temsil Heyetini resmen tanımış oldu.

Temsil Heyetinin Ankara'ya Gelişi-27 Aralık 1919:

➤ Milli Mücadelenin merkezinin Ankara'ya taşınması; Ankara'nın merkezi ve güvenli olması, Anadolu'nun diğer bölgeleriyle haberleşme imkanının uygun olması, Batı Anadolu'da Yunanlılarla yapılacak mücadele için daha uygun bir yer olmasından dolayıdır.

Son Osmanlı Mebusan Meclisi ve Misak-ı Milli-28 Ocak 1920:

- 12 Ocak 1920'de İstanbul'da toplandı.
- Temsi Heyeti taraftarı mebuslar tarafından Felah-ı Vatan grubu kuruldu.
- 28 Ocak 1920'de Misak-ı Milli ilan edildi.
- Misak-ı Milli kararları ile Erzurum ve Sivas Kongresi kararlarında belirtilen vatanın sınırları belirlendi.
- Misak-ı Milli kararlarının yayınlanmasının ardından İtilaf Devletleri 16 Mart 1920'de İstanbul'u resmen işgal etmişler ve Mebusan Meclisini basarak tutukladıkları meclis üyelerini Malta'ya sürgüne göndermişlerdir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Açılması-23 Nisan 1920:

- İstanbul'un işgal edilmesi ve Mebuslar Meclisi'nin dağıtılması üzerine yeniden seçim yapıldı. İstanbul'dan kaçan ve yeni seçilen milletvekilleri birlikte Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldı.
- İlk meclis güçler birliği ilkesine göre kuruldu. (yasama-yürütme-yargı)
- Meclisin başkanı hükümetinde başkanıdır.
- Egemenliğin kayıtsız şartsız milletin olduğu ve meclisin üstünde bir gücün olmadığı belirtilmiştir.
- Kurucu meclistir.
- Meclis hükümeti sistemi vardır.
- İlk başkanı Mustafa Kemal'dir.

- İstanbul Hükümetinin çıkarttığı ayaklanmalar; Anzavur ve Kuvay-ı İnzibatiye (Ha-life Ordusu) Ayaklanması.

- İstanbul Hükümeti ve İtilaf Devletlerinin birlikte çıkardığı ayaklanmalar; Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı Ayaklanması, Konya Ayaklanması (Delibaş Mehmet), Afyon Ayaklanması (Çopur Musa), Milli Aşireti Ayaklanması, Yozgat Ayaklanması.
- Azınlıkların çıkarttığı ayaklanmalar; Pontus Rum ve Ermeni ayaklanması.
- Kuvay-ı Milliye yanlısı olup sonradan ayaklananlar; Çerkes Ethem ve Demirci Mehmet Efe ayaklanması.

TBMM'nin Ayaklanmaları Önlemek İçin Aldığı Tedbirler:

- Hiyanet-i Vataniye Kanunu çıkartıldı.
- İstiklal Mahkemeleri kuruldu.
- İstanbul Hükümeti ile haberleşmelere son verildi.
- İstanbul Hükümeti'nin fetvalarına karşı Ankara Müftüsü Rifat Börekçi ve diğer din adamlarının fetvaları Anadolu'ya dağıtıldı.

Sevr Antlaşması-10 Ağustos 1920:

- Sevr antlaşmasının esasları İtalya'nın San-Remo kentinde belirlendi.
- Osmanlı Saltanat Şurası tarafından onaylandı.
- Damat Ferit Paşa tarafından imzalandı.
- TBMM tarafından tanınmadığı için yürürlüğe girmedi.

Doğu Cephesi:

- Ermenilerle mücadele edildi.
- Mondros Ateşkes Anlaşmasına uymayarak ordusunu dağıtmayan Kazım Karabekir Paşa Doğu Anadolu bölgesinde Ermenileri yenilgiye uğratmış ve 3 Aralık 1920 tarihinde Ermenistan ile TBMM arasında Gümrü Antlaşması imzalanmıştır.
- Gümrü Antlaşması TBMM'nin uluslar arası alanda kazandığı ilk siyasi başarıdır.

Güney Cephesi:

- Bu cephede Fransızlar ve Ermenilere karşı Kuvay-ı Milliye birlikleri tarafından başarılı mücadeleler verildi.
- Bu cephe Sakarya Savaşı sonrasında Fransızlarla yapılan Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921) sonucunda kapandı.
- Ankara Antlaşması ile Hatay dışındaki bugünkü Suriye sınırlarımız çizilmiştir.
- Ankara Antlaşması ile İtilaf Devletleri arasında ayrılık meydana gelmiş ve yeni Türk devletini tanıyan ilk İtilaf Devleti Fransa olmuştur.

Batı Cephesi:

I. İnönü Savaşı- 6-10 Ocak 1921:

- Yunanlılara karşı kazanılan I. İnönü Savaşından sonra;
- Sovyet Rusya ile Moskova Anlaşması yapıldı (16 Mart 1921).
- TBMM Hükümeti Londra Konferansı'na davet edildi (21 Şubat-12 Mart 1921).
- Londra Konferansı'na davet edilen TBMM Hükümeti İtilaf devletleri tarafından tanınmış oluyordu.
- Londra Konferansında İstanbul Hükümetini Tefik Paşa, TBMM hükümetini Bekir Sami Bey temsil etmiştir.
- Düzenli ordunun ilk zaferidir.
- Afganistan ile dostluk antlaşması yapıldı.
- 20 Ocak 1921'de İlk Anayasa (Teşkilat-ı Esasiye) ilan edildi.
- 12 Mart 1921'de İstiklal Marşı kabul edildi.

II. İnönü Savaşı-26 Mart- 1 Nisan 1921

- Yunanlılara karşı kazanılan II. İnönü Savaşı'ndan sonra halkın orduya olan güveni daha da arttı.
- Bu zaferden sonra İtalya işgal ettiği yerlerden çekilmeye başladı.

Eskişehir-Kütahya Savaşları 10-24 Temmuz 1921

- Eskişehir, Kütahya ve Afyon Yunanlıların eline geçti.
- Türk ordusu Sakarya Nehri'nin doğusuna çekildi.
- Mecliste huzursuzluklar yaşandı. Meclisin Kayseri'ye taşınması bile gündeme geldi.
- 5 Ağustos 1921 tarihinde Mustafa Kemal meclisin tüm yetkilerini üç aylığına alarak Başkomutan olarak ilk defa ordunun başına geçti.
- Sakarya Savaşı öncesi 8 Ağustos 1921 tarihinde Tekalif-i Milliye Emirleri yayınlandı.

Sakarya Savaşı 23 Ağustos-12 Eylül 1921

- Yunanlılara karşı kazanılan Sakarya Savaşı sonunda;
- Mustafa Kemal'e "Gazilik" unvanı ve "Mareşallik" rütbesi verildi.
- Savunmadan taarruza geçildi.
- Gürcistan ve Azerbaycan ile Kars Anlaşması yapıldı (13 Ekim 1921).
- Fransa ile Ankara Antlaşması imzalandı (20 Ekim 1921).

Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi-26-30 Ağustos 1922

- Muharebeyi Başkomutan Mustafa Kemal yönetti.
- Yunan ordusu yok edildi.
- Yunan Başkumandanı Trikopis esir edildi.
- Türk Ordusu 9 Eylül 1922 tarihinde İzmir'e girdi.
- 15 Mayıs 1919 tarihinde başlayan Yunan işgali sona erdi.
- Bu zafer sonucunda İtilaf Devletleri ile Mudanya Ateşkes Antlaşması yapıldı.

Mudanya Ateşkes Antlaşması-11 Ekim 1922

- Boğazlar, İstanbul ve Doğu Trakya savaştan kurtarıldı.
- Mondros Ateşkes Antlaşması hükümsüz hale geldi.
- Milli Mücadele'nin savaş dönemi sona erdi.

Lozan Barış Antlaşması-24 Temmuz 1923

- Konferansa katılan devletler;Türkiye, İngiltere, Fransa, İtalya, Yunanistan, Japonya, Romanya, Yugoslavya.
- Sovyet Rusya ve Bulgaristan Boğazlar sorunu görüşülürken katıldı.
- ABD gözlemci olarak katıldı.
- Türk heyeti başkanı İsmet İnönü'dür.
- Mustafa Kemal Paşa'nın kesinlikle taviz verilmemesini istediği Kapitülasyonlar ve Misak-ı Milli'dir.
- Görüşülen konular; Sınırlar(Suriye,İrak,Yunan,Adalar), Azınlıklar, Kapitülasyonlar, Osmanlı Borçları, Boğazlar, Savaş Tazminatı, Rum Patrikhanesi konuları görüşüldü.
- Doğu sınırı;Moskova ve Kars Anlaşmalarıyla belirlendiği şekilde kaldı.
- Suriye;Hatay Misak-ı Milli dışında kaldı.
- Irak;Türkiye ile İngiltere arasında çözülmesine karar verildi.
- Yunanistan;Karaağaç Türkiye' verildi.
- Adalar; Bozcaada ve Gökçeada Türkiye'ye verildi. Ege Denizi'ndeki diğer adalar Yunanistan'a bırakıldı. Ancak Yunanistan bu adalarda asker bulundurmuyacaktı
- On İki Ada İtalya'ya bırakıldı.
- Boğazlar; Her iki yakası askerden arındırılacak, başkanı Türk olan uluslar arası

bir komisyon tarafından yönetilecekti. (Bu durum bağımsızlığımıza ve egemenliğimize gölge düşürmüştür.)

- Dış Borçlar;Osmanlı Devleti'nden ayrılan devletler arasında paylaştırıldı.
- Kapitülasyonlar ve Düyun-u Umumiye kaldırıldı.
- Yabancı Okullar;Türk Devleti'nin kanunlarına tabi olacaktı.
- Savaş Tazminatı;Yunanistan Karaağaç'ı savaş tazminatı olarak Türkiye'ye verdi.
- Patrikhane;idari ve hukuki yetkileri elinden alındı.
- Musul, Hatay, Ege Adaları ve Boğazlar Türkiye lehine çözülemedi.

İzmir İktisat Kongresi-17 Şubat 1923:

- Misak-ı İktisadi(ekonomik ant) kabul edildi.
- Devletçilik ilkesi benimsenmiştir.

Cumhuriyetin İlanı 29 Ekim 1923:

- Meclis hükümeti sisteminden, kabine sistemine geçildi.
- İlk Cumhurbaşkanlığına Mustafa Kemal seçildi.
- Türkiye Cumhuriyetinin ilk Başbakanı İsmet İnönü, ilk Meclis Başkanı da Fethi Okyar oldu.

Siyasi Alanda Yapılan İnkılaplar:

- TBMM'nin açılışı-23 Nisan 1920
- Saltanatın kaldırılması-1 Kasım 1922
- Cumhuriyetin ilanı-29 Ekim 1923
- Ankara'nın başkent yapılması-13 Ekim 1923
- Halifeliğin kaldırılması-3 Mart 1924
- Çok partili rejim denemeleri
- Kadınlara siyasi hakların verilmesi(seçme ve seçilme)

Hukuk Alanında Yapılan İnkılaplar:

- Medeni Kanun'un kabulü-17 Şubat 1926 (İsviçre medeni kanunu esas alınarak hazırlandı).
- Ceza Kanunu (İtalya'dan alındı) yürürlüğe girmesi.
- Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmesi.
- Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesi.

Eğitim Alanında Yapılan İnkılaplar:

- Tevhid-i Tedrisat Kanunu-3 Mart 1924
- Latin harflerinin kabulü-1 Kasım 1928
- Türk Tarih Kurumu'nun kurulması-15 Nisan 1931
- Türk Dil Kurumu'nun kurulması-12 Temmuz 1932
- Ankara Hukuk Mektebinin açılması-1925
- İstanbul Üniversitesinin kurulması-1933
- Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nin kurulması-1935

Sosyal Alanda Yapılan İnkılaplar:

- Şapka Kanunu-25 Kasım 1925 (Mustafa Kemal Kastamonu seyahatinde şapka giymiştir.)
- Tekke ve Zaviyelerin kapatılması-30 Kasım 1925
- Takvim, saat, ölçüler ve rakamlarda değişiklik(ilk olarak miladi takvim 1 Ocak 1926 tarihinde kullanılmaya başlandı.)
- Soyadı Kanunu'nu kabulü-1934
- Kadın Hakları-{1930 belediye seçimlerine katılma, 1933 muhtarlık seçimlerine katılma, 1934 milletvekili seçme ve seçilme}.

Ekonomik Alanda Yapılan İnkılaplar:

- İzmir İktisat Kongresinin toplanması.
- Misak-ı İktisadi'nin kabulü.

Tarım Alanında Yapılan İnkılaplar:

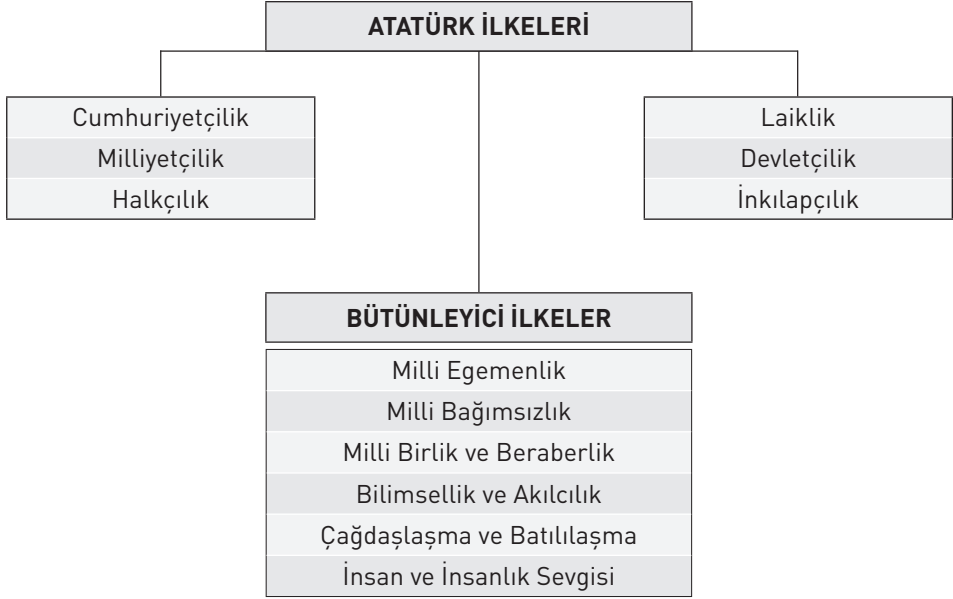
- Aşar vergisinin kaldırılması-17 Şubat 1925
- Tarım Kredi Kooperatifleri'nin açılması.
- Ziraat Bankası'nın çiftçilere kredi desteğini artırması.

Ticaret Alanında Yapılan İnkılaplar:

- İş Bankası'nı kurulması.
- Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması.

Sanayi Alanında Yapılan yenilikler:

- Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun çıkarılması.
- Planlı ekonomiye geçilmesi.
- Beş yıllık kalkınma planının yapılması.
- Etibank ve MTA'nın kurulması.
- Sümerbank'ın kurulması.

a. Cumhuriyetçilik

Egemenliğin bir kişiye veya aileye değil, millete ait olması düşüncesini esas alır. Milli bağımsızlığa ve milli egemenliğe büyük önem verir. Yöneticiler halkın oyu ile seçilir. Cumhuriyetçilik; demokrasiye, herkese kanun önünde eşitlik prensibine, seçme seçilme hakkına, temel hak ve özgürlüklere yer verir. Cumhuriyetin ilan edilmesi; Halifeliliğin kaldırılması; 1924 Anayasası'nın hazırlanması; Hukukta laikliğe geçilmesi; Kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanınması; Çok partili hayata geçilmesi, Cumhuriyetçilik ilkesi kapsamında yapılan yeniliklerdendir.

b. Milliyetçilik

Yurt birliği ve ülke bütünlüğü esasına dayanır. Bu ulusçu bağın en özlü deyişi "Milli Birlik Duygusu"dur. Türk Tarih Kurumu'nun ve Türk Dil Kurumu'nun kurulması; Milli ekonomiye geçilerek, yabancı işletmelerin millileştirilmesi, Milliyetçilik ilkesi kapsamında yapılan yeniliklerdendir.

c. Halkçılık

Kanun önünde herkesin eşit olmasını öngörür. "Halkın, halk tarafından halk için yönetimi" halkçılığın özünü oluşturur. Devletin halkına karşı görevlerini ortaya koyan bir ilkedir. Halkçılık; halkın kendi kendini yönetmesi özelliği ile Cumhuriyetçiliğin, vatandaşın refahı ve mutluluğu için çalışma prensibiyle Milliyetçiliğin doğal bir sonucudur. Soyadı Yasası'nın kabulü; Kadınlara, yönetime katılma hakkı tanınması; Aşar vergisinin kaldırılması; Devlet yatırımlarının ve sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılması; Vatandaşların tüm devlet hizmetlerinden faydalanmasında eşitlik sağlanması, Halkçılık ilkesi kapsamında yapılan yeniliklerdendir.

d. Devletçilik

Atatürk tarafından uygulamaya konulan Ekonomi politikasıdır. Devletçilik, küçük sermayenin yapamayacağı ve devletin güvenliği ile ilgili yatırımların devlet eliyle yapılıp işletilmesidir. Özel mülkiyet ve girişimi engellemez. Planlı Ekonomiye geçilmesi; büyük fabrikalar, bankalar ve üretme çiftliklerinin kurulması, Devletçilik ilkesi kapsamında yapılan yeniliklerdendir.

e. Laiklik

Laiklik, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrı olarak yürütülmesidir. **Atatürk:** "Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Bütün yurttaşların vicdan, ibadet ve din hürriyeti demektir". Halifeliğin kaldırılması; Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabulü; Medreselerin kapatılması; Evkaf ve Şer'iyye Vekaleti'nin kaldırılması; Medeni Kanun'un kabulü; Maarif Teşkilatı Hakkında Kanun'un kabulü; Kıyafet değişikliği; Tekke ve zaviyelerin kapatılması; Yeni alfabenin kabulü; Anayasa'daki "Devletin resmi dini İslam'dır" maddesinin kaldırılması; Laikliğin Anayasal hüviyete kavuşturulması, Laiklik ilkesi kapsamında yapılan yeniliklerdendir.

f. İnkılapçılık (Devrimcilik)

İnkılap bir toplumun eskiyen düzene son vererek yeni ve demokratik düzeni getirmesidir. Bu ilke ile amaçlanan; modernleşmek ve çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkmak için etkili, yaygın, köklü ve hızlı reformları gerçekleştirmektir.

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN HAYATI

- 1881 yılında Selanik'te doğdu. Annesi Zübeyde Hanım, Babası Ali Rıza Efendidir.
- Kardeşleri; Fatma, Ahmet, Ömer, Makbule ve Naciye'dir.
- Okuduğu okullar; 1-Mahalle Mektebi 2-Şemsi Efendi Okulu 3- Selanik Mülkiye Rüştiyesi, 4-Selanik Askeri Rüştiyesi (Kemal adını aldı) 5-Manastır Askeri İdadisi 6-İstanbul Harp Okulu 7-Harp Akademisi.
- 1905'te Harp Akademisi'nden kurmay yüzbaşı olarak mezun oldu.
- İlk görev yeri Şam'dır.
- Şam'da Vatan ve Hürriyet örgütünü kurdu. Daha sonra bu örgüt İttihat ve Terakki ile birleşti.
- 31 Mart Olayı'nda Hareket Ordusu'nda Kurmay Başkanı olarak görev yaptı.
- Atatürk; Fransız akımı ile Ziya Gökalp ve Namık Kemal'in eserlerinden etkilenmiştir.
- Görev yaptığı yerler ve bazı görevleri; Şam [5.Ordu], Hareket Ordusu, Trablusgarp Savaşı, Balkan Savaşları, Sofya Askeri Ataşeliği, Çanakkale Savaşı, Kafkas Cephesi, Suriye Cephesi (Yıldırım Orduları), 9. Ordu Müfettişliği, Temsil Heyeti Başkanlığı, Sa-

karya Savaşı (Baş Komutan), Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi, İlk TBMM Başkanı, İlk Cumhurbaşkanı (1923-1938)

- Eserleri; 1919-1927 yılları arasındaki olayları anlattığı Nutuk, Vatandaş İçin Medeni Bilgiler, Geometri Kitabı, Cumalı Ordugahı, Zabıt ve Kumandan ile Hasbıhal.
- Atatürk'ün savaşlarda söylediği tarihe geçmiş sözler;

	Savaş	Söylediği Söz
I	II. İnönü Savaşı	Siz orada yalnız düşmanı değil, Milletın makus talihini de yendiniz. (İsmet İnönü'ye çektiği telgraf)
II	Sakarya Savaşı	Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla sulanmadıkça terk edilemez.
III	Çanakkale Savaşı (Arıburnu Muharebeleri)	Ben, size taarruz emretmiyorum, ölmeyi emrediyorum. Biz ölünceye kadar geçecek zaman zarfında yerimize başka kuvvetler ve kumandanlar geçebilir.
IV	Baş Komutanlık Meydan Muharebesi	Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanları (1922 - 2018)

1. Mustafa Kemal Atatürk (1922 - 1938)
2. İsmet İnönü (1938 - 1950)
3. Celal Bayar (1950 - 1960)
4. Cemal Gürsel (1960 - 1966)
5. Cevdet Sunay (1966 - 1973)
6. Fahri Korutürk (1973 - 1980)
7. Kenan Evren (1982 - 1989)
8. Turgut Özal (1989 - 1993)
9. Süleyman Demirel (1993 - 2000)
10. Ahmet Necdet Sezer (2000 - 2007)
11. Abdullah Gül (2007 - 2014)
12. Recep Tayyip Erdoğan (2014 -)

BİLGİ TARAMASI

1. Aşağıdakilerden hangisi Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Anadolu'yu işgal eden devletlerden biri değildir?

- A) Fransa
- B) İngiltere
- C) Rusya
- D) İtalya
- E) Ermenistan

2. I. Dünya Savaşı'ndan sonra dünya barışını korumak amacıyla Milletler Cemiyetinin kurulması fikri aşağıdakilerden hangisinde yer almıştır?

- A) Paris Konferansı'nda
- B) Wilson İlkeleri'nde
- C) Mondros Ateşkes Antlaşması'nda
- D) Sykes-Picot Antlaşması'nda
- E) Ankara antlaşması'nda

3. Aşağıdakilerden hangisi azınlıklar tarafından kurulan cemiyetlerden biri değildir?

- A) Mavri Mira Cemiyeti
- B) Taşnak Cemiyeti
- C) Nea Zoi Cemiyeti
- D) Etnik-i Eterya Cemiyeti
- E) Kilikyalılar Cemiyeti

4. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'ni paylaşmak amacıyla yapılmış gizli antlaşmalardan biridir?

- A) Moskova Antlaşması
- B) Sykes-Picot Antlaşması
- C) Yalta Konferansı
- D) Sevr Antlaşması
- E) Selanik antlaşması

5. Milli Cemiyetler, aşağıdakilerden hangisinde bir yönetim altında toplanmıştır?

- A) Erzurum Kongresi
- B) Amasya Genelgesi
- C) Sivas Kongresi
- D) Son Osmanlı Mebusan Meclisi
- E) Havza bildirgesi

6. Aşağıdakilerden hangisiyle Türk vatanının sınırları çizilmiştir?

- A) Erzurum Kongresi
- B) Sivas Kongresi
- C) Amasya Genelgesi
- D) Misak-ı Milli
- E) Lozan Antlaşması

7. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti Gümrü Antlaşması'nı aşağıdaki devletlerden hangisiyle imzalamıştır?

- A) Rusya
- B) Ermenistan
- C) Gürcistan
- D) Azerbaycan
- E) Yunanistan

8. Londra Konferansı'nın TBMM hükümetinin çağırılmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi olmuştur?

- A) I. İnönü Savaşı
- B) II. İnönü Savaşı
- C) Sakarya Savaşı
- D) Büyük Taarruz
- E) II. Balkan Savaşı

- Tahrir-i Sükun Kanunun çıkarıldı.
- İstiklal Mahkemeleri tekrar kuruldu.
- Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kapatıldı.

9. Yukarıdaki gelişmeler aşağıda verilenlerden hangisinin bir sonucudur?

- A) Menemen Olayı
- B) İzmir Suikastı Girişimi
- C) Sakarya Savaşı
- D) Anzavur Ayaklanması
- E) Şeyh Sait İsyanı

- Tevhid-i Tedrisat Kanunu
- Türk Medeni Kanunu
- Cumhuriyetin İlanı

10. Yukarıda verilen düzenlemeler dikkate alındığında, aşağıdaki alanlardan hangisiyle ilgili bir değişiklik yapıldığı söylenemez?

- A) Siyasi B) Eğitim C) Toplumsal D) Ekonomi E) Hukuk

11. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2. Maddesinde yer alan; "Türk Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir." ifadesi, aşağıda belirtilen Atatürk ilkelerinden hangisiyle doğrudan ilgilidir?

- A) Halkçılık B) Devletçilik C) İnkılapçılık D) Milliyetçilik E) Laiklik

12. İşgallere karşı ulusal direnişi örgütlemek amacıyla kurulan bütün millî cemiyetler, aşağıdakilerden hangisinde "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" adı altında birleştirilmiştir?

- A) Erzurum Kongresi'nde
B) Mebuslar Meclisi'nde
C) Sivas Kongresi'nde
D) Havza Bildirisi'nde
E) Amasya Genelgesi'nde

13. Kurtuluş Savaşı sürecinde millî egemenlik düşüncesi ilk kez aşağıdakilerden hangisinde yer almıştır?

- A) 1921 Anayasasında
B) Misak-ı Millî'de
C) Sivas Kongresi'nde
D) TBMM'nin açılmasında
E) Amasya Genelgesi'nde

14. Atatürk, çok partili düzene geçme konusunda öncülük ederek yeni Türk devletinin ilk siyasî partisini kurmasından sonra Meclis içinde ortaya çıkan fikir ayrılıkları bir muhalefet grubu oluşmasına neden oldu ve 17 Kasım 1924'te Kâzım Karabekir, Rauf Orbay, Ali Fuat Cebesoy öncülüğünde yeni bir parti kuruldu. Çok partili hayata geçişin ilk denemesinde kurulmuş olan bu parti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cumhuriyet Halk Fırkası
- B) Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası
- C) Kuvay-ı Milliye
- D) Demokrat Parti
- E) Serbest Cumhuriyet Fırkası

15. 1925 yılında aşar vergisinin kaldırılması yeni Türk devletinde hangi sektörü desteklemeye ve geliştirmeye yönelik bir uygulamadır?

- A) Sanayi
- B) Ticaret
- C) Hukuk
- D) Tarım
- E) Eğitim

CEVAP ANAHTARI							
1.C	2.A	3.E	4.B	5.C	6.D	7.B	8.A
9.E	10.D	11.A	12.C	13.E	14.B	15.D	

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
GÖREVDE YÜKSELME VE
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA
HAZIRLIK KİTABI

GENEL KÜLTÜR

GENEL KÜLTÜR

BİLGİ NOTLARI

➤ Başlıca Türk Destanları:

Hunların (Oğuzların)	→	Oğuz Kağan Destanı
İskitlerin (Saka)	→	Alper Tunga Destanı – Şu Destanı
Göktürklerin	→	Ergenekon Destanı-Bozkurt Destanı
Uygurların	→	Göç Destanı - Türeyiş Destanı
Kırgızların	→	Manas Destanı

➤ **Kutadgu Bilig:** 1069 – 1070 yılında Balasagunlu Yusuf Has Hacip tarafından yazılmıştır. “Mesut olma bilgisi” anlamına gelen ve siyasetname niteliğinde bir eserdir. Didaktik bir eserdir, edebiyatımızın ilk mesnevisidir.

➤ **Divânü Lügati’t-Türk:** 1077 yılında Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılan eser büyük çapta ansiklopedik bir Türk dili sözlüğüdür. Araplara Türkçeyi öğretmek ve Türk dilinin üstünlüğünü anlatmak için kaleme alınmıştır.

➤ **Atabetü’l-Hakayık:** 12. yüzyılda Edip Ahmet tarafından aruz ölçüsü (Şehname) vezni) ve dörtlüklerle yazılmıştır. Eserin adı “hakikatler basamağı” anlamındadır. Bilginin faydası, cehaletin zararları, cömertlik, cimrilik, iyi ve kötü huylar anlatılarak halka yararlı olmak amacı güdülmüştür.

➤ **Divan-I Hikmet:** 12. yüzyılda Ahmet Yesevi tarafından dörtlüklerle ve hece ölçüsüyle yazılmış dini, tasavvufi ve öğretici bir eserdir. Dörtlüklerin her birine “hikmet” adı verilmiştir.

➤ Edebi Sanatlar

Teşbih (Benzetme): Aralarında türlü yönlerden benzerlik ilgisi bulunan iki şeyden, benzerlik bakımından güçsüz durumda olanı daha üstün olana benzetmektir. Dört ögesi vardır. (Benzeyen, kendisine benzetilen, benzetme yönü, benzetme edatı).

Teşbih-i Belîğ (Güzel Benzetme): Sadece benzeyen ve benzetilen öğelerle yapılan benzetmedir. Benzetme yönü ve benzetme edatı kullanılmaz. (Servi boy, elma yanak gibi)

İstiare (Eğretileme): Bir şeyi kendi adının dışında türlü yönlerden benzediği başka bir şeyin adıyla anma sanatıdır.

Mecaz: Bir sözü gerçek anlamının dışında kullanma sanatıdır.

Mecaz-ı Mürsel (Mürsel Mecaz): Bir sözün benzetme amacı gütmeyen gerçek anlamının dışında başka bir sözün ya da kavramın yerine kullanılmasıdır.

Kinaye: Bir sözü hem gerçek hem de mecaz anlamda kullanma sanatıdır.

Tevriye: İki ya da daha çok anlamı olan bir sözün yakın ve uzak anlamlarını birlikte kastetme sanatıdır.

Tariz: Söylenen sözün ya da kavramın gerçek ve mecazlı anlamı dışında büsbütün tersini kastetmektir. Genellikle bir kişiyi ya da durumu iğnelemek, alaya almak için yapılır.

Teşhis Ve İntak (Kişileştirme Ve Konuşturma): İnsana özgü niteliklerin başka varlıklara aktarılmasına, onlara kişilik kazandırılmasına “teşhis”; onların konuşturulmasına da “intak” denir. İntak sanatının bulunduğu her yerde teşhis sanatı da vardır.

Tecahül-i Arif: Bilinen bir gerçeği bir nükteye dayanarak bilmiyormuş gibi söylemektir.

➤ Şiir Türleri

Lirik Şiir: Duyguları coşkulu bir dille anlatan şiirlere denir. Din, tabiat, aşk, hasret, gurbet, ölüm ve vatan konularında kişisel duygulanmaları dile getirir.

Epik Şiir: Konusu savaş, kahramanlık, yiğitlik veya yurt sevgisi olan şiirlere denir.

Didaktik Şiir: Öğretmek maksadıyla kaleme alınan edebî eserlere didaktik adı verilir.

Pastoral Şiir: Çoban ve kır hayatını, köylerdeki hayat şeklini anlatan şiire denir.

Satirik Şiir: Kişilerin veya toplumun eksik, hatalı taraflarını eleştirel bir biçimde alaylı ve iğneleyici bir dille ele alıp işleyen şiirlerdir.

Dramatik Şiir: Sahnede canlandırılmak üzere yazılmış eserlerin ortak adıdır.

➤ **Beş Hececiler (Hecenin Beş Şairi):** Bu şairler “Genç Kalem”le başlayan Milli Edebiyat akımının ilklerine bağlı olarak, halk şiirimizin özelliklerinden, yerli kaynaklarımızdan yararlanarak, şiirimizin aruzdan heceye geçişinde önemli rol oynamışlardır. Şiirlerinde Anadolu manzaralarını ve Anadolu yaşayışını coşkulu bir dille işlemişlerdir. Hece ölçüsünün genellikle 11’li ve 14’lü kalıbını kullanmışlardır. Bu şairlerimiz şunlardır: Halit Fahri Ozansoy, Enis Behiç Koryürek, Yusuf Ziya Ortaç, Orhan Seyfi Orhon, Faruk Nafiz Çamlıbel.

➤ **Yedi Meşaleciler:** Bu adı almalarının nedeni “Yedi Meşale” adlı derginin etrafında toplanmış olmaları ve bu adla ortak bir yapıt yayınlamalarıdır. Bu sanatçılar şunlardır: Muammer Lütfi Bahşi, Vasfi Mahir Kocatürk, Ziya Osman Saba, Sabri Esat Siyavuşgil, Cevdet Kudret Solok, Yaşar Nabi Nayır, Kenan Hulusi Koray.

➤ Başlıca Uluslararası Kuruluşlar

A. Birleşmiş Milletler Örgütü

Çok amaçlı evrensel bir örgüttür. 24 Ekim 1945’te kurulmuştur. Türkiye örgütün kurucu üyeleri arasındadır. Merkezi New York’tadır. 193 üye ülkesi bulunmaktadır. Örgütün amaçları;

- Uluslararası barış ve güvenliği korumak,
- Uluslararası dostça ilişkiler geliştirmek,
- Ekonomik, sosyal, kültürel alanlarda uluslararası işbirliği sağlamak,
- Üye ülkelerin dış siyasetlerini uyumlaştıran bir odak olmak,

1. BM'nin Yapısı

Birleşmiş Milletler'in ana organları; Genel Kurul, Güvenlik Konseyi (BMGK), Ekonomik ve Sosyal Konsey (EKOSOK), Vesayet Konseyi, Uluslararası Adalet Divanı ve BM Sekreteryası'dır. Birleşmiş Milletler çeşitli kuruluş, program ve fonları da bünyesinde barındırmaktadır. Başlıcaları; BM Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), İnsan Yerleşimleri Merkezi (HABİTAT), Kalkınma Programı, Mülteciler Yüksek Komiserliği, İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, Filistinli Mültecilere Yardım Kuruluşu, Dünya Gıda Programı'dır.

2. BM Uzmanlık Kuruluşları

a. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO): Başlıca amacı; Temel insan haklarını güçlendirmeyi, işçilerin çalışma ve hayat şartlarını iyileştirmek.

b. BM Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO): Amacı; üyeleri arasında eğitim, bilim ve kültür aracılığıyla işbirliğini teşvik etmek. Böylece barış ve güvenliğin korunmasına yardımcı olmak, insanlar arasında insan haklarının ve temel hürriyetlerin gelişmesini sağlamak, uluslararası bilgi alışverişi için bir merkez işlevi görmek, politika ve kalkınma projeleri geliştirmede üye ülkelere teknik danışmanlık yapmak.

Türkiye'nin, UNESCO Dünya Miras Listesi'nde kayıtlı toplam 17 alanı bulunmaktadır. Bunlar, kaydolundukları yıllar itibariyle:

Kültürel olarak;

- İstanbul'un Tarihi Alanları - 1985
- Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas) - 1985
- Hattuşaş (Boğazköy)-Hitit Başkenti(Çorum) - 1986
- Nemrut Dağı (Adıyaman-Kahta) - 1987
- Xanthos-Letoon (Antalya-Muğla) -1988
- Safranbolu Şehri (Karabük) -1994
- Truva Antik Kenti (Çanakkale) - 1998
- Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne) - 2011
- Çatalhöyük Neolitik Kenti (Konya) - 2012,
- Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir) - 2014

- Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu (Bursa) - 2014
- Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri - 2015
- Efes (İzmir) - 2015
- Ani Arkeolojik Alanı (Kars) - 2016
- Afrodiasias (Aydın) - 2017

Hem kültürel, hem doğal miras olarak ;

- Göreme Ulusal Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) - 1985
- Pamukkale - Hieropolis (Denizli)- 1988, listeye alınmıştır.

c. BM Dünya Sağlık Örgütü (WHO): Amacı, insanların mümkün olan azami sağlık şartlarına sahip olmalarını sağlamaktır.

d. BM Dünya Bankası: 1 Temmuz 1944'te kurulmuş ve bugün 189 üyesi vardır. Merkezi Washington'dadır. Dünya Bankasına IMF'ye üye olan ülkeler katılabilmektedir. Türkiye 19 Şubat 1947'de Dünya Bankasına katılmıştır. Dünya Bankasının bugün temel amacı, gelişmiş ülkelere gelişmekte olan ülkelere mali imkanları yönlendirerek yaşam standartlarının artırılmasına yardımcı olmaktadır.

e. BM Uluslararası Para Fonu (IMF): 1944'de kurulmuş, finansal işlemlere Mart 1947'de başlamıştır. Başlıca amaçları; uluslararası parasal işbirliğinin teşviki ve ticaretin genişletilmesi, üye ülkelerin ödemeler bilançosu açıklarını azaltmada onlara yardımcı olmaktadır. Türkiye, IMF ve Dünya Bankasına 19 Şubat 1947'de katılmıştır. IMF, bünyesinde 189 üye ülke bulunduran bir organizasyondur.

B. Avrupa Birliği

1992'de Maastrich'te imzalanan ve 1993'te yürürlüğe giren Avrupa Birliği Antlaşması ile kurulmuştur. Birliğin faaliyetleri; topluluk faaliyetleri, ortak dış politika ve güvenlik, adalet ve içişleri olmak üzere 3 ana grupta toplanabilir.

Bu alanlarda, Avrupa topluluklarının şu organları faaliyet göstermektedir:

a. Avrupa Komisyonu: Birliğin yürütme organıdır. Görevi, bütçe ve yasa önerilerini hazırlamak, uluslararası anlaşmalarda arabuluculuk yapmak ve Bakanlar konseyince onaylanan kararların uygulanışını takip etmektir.

b. Avrupa Birliği Konseyi: AB'nin en yetkili siyasi organıdır. Komisyon tarafından önerilen mevzuatı yürürlüğe sokar.

c. Avrupa Parlamentosu: AB kurumları içinde doğrudan halk tarafından seçilen organdır.

Parlamento AB politikalarının belirlenmesinde ve denetiminde rol almaktadır. AB komisyonu üyelerinin belirlenmesinde ve görevden alınmasına yetkilidir.

d. Avrupa Birliği Zirvesi: AB'nin genel politikalarını belirler.

e. Avrupa Birliği Adalet Divanı: Antlaşmaları, yasa ve kararları incelemekte ve AB organlarının üye ülkelerle, üye ülkelerin birbirleriyle ihtilaflarına veya özel kişi ve kuruluşlarla AB organları arasındaki ihtilaflara bakmaktadır. Adalet Divanının kararları bağlayıcı olup temyizi mümkün değildir. Merkezi Lüksemburg'da yer almaktadır.

f. Avrupa Sayıştayı: AB'nin gelir ve giderlerini incelemek ve bunlara ilişkin raporları Komisyona sunmakla görevlidir.

g. Avrupa Merkez Bankası: Tüzel kişiliğe sahip bağımsız bir AB organıdır. Görevi, para birimi olarak Avro'yu kullanan AB üyesi ülkelerden oluşan Avro bölgesinde fiyat istikrarını sağlamaktır. Avro bölgesi dahilinde kağıt para basımına izin verme konusunda tek yetkilidir.

Avrupa Birliği'ne Üye Ülkeler (29): Belçika, Fransa, Hollanda, Lüksemburg, Almanya, İtalya (1957-Kurucu Üyeler); Danimarka, Birleşik Krallık, İrlanda (1973); Yunanistan (1981); Portekiz, İspanya (1986); Avusturya, Finlandiya, İsveç (1995); Çek Cumhuriyeti (Çekya), Estonya, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Polonya, Slovakya, Slovenya (2004); Bulgaristan, Romanya (2007), Hırvatistan (2013), Bosna-Hersek (2016).

Aday Ülkeler: Arnavutluk, Karadağ, Makedonya, Türkiye, Sırbistan.

Potansiyel Aday Ülkeler : Kosova.

C. İslâm Konferansı Örgütü (İKÖ)

Merkezi Cidde'de bulunan ve üye ülkeler arası siyasal, ekonomik, kültürel, bilimsel ve sosyal dayanışma ve işbirliğini amaçlayan uluslararası bir kuruluştur. Bugün 57 üyesi vardır. 3 temel organı vardır:

1. İslâm Ülkeleri Devlet ve Hükümet Başkanları Konferansı (İslam Zirvesi): Müslüman ülkeler açısından islamîsiyasetlerin ve stratejilerin belirlendiği en üst seviyedeki uluslararası forumdur.

2. Dışişleri Bakanları Konferansı: İslam zirvesinde alınan kararlar doğrultusunda politikaların uygulanmasını görür.

3. Genel Sekreterlik: Organizasyonun yönetici organıdır. İslam Zirvesi ve Dışişleri Bakanları konferansında alınan kararları yerine getirir, ulaşılan sonuçlar ve gelişmeler hakkında rapor verir.

D. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ)

Amacı, üyeleri arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesini sağlamaktır. Merkezi İstanbul'dadır. Kurucu Üyeler: Türkiye, Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Moldova, Rusya Federasyonu, Ukrayna, Bulgaristan, Romanya.

Diğer Üyeler: Arnavutluk, Sırbistan, Yunanistan

E. NATO

Birleşmiş Milletler Anlaşması çerçevesinde, üyelerinin güvenliğini sağlamak ve istikrarın gelişmesine katkı yapmak amacıyla kurulmuştur. Herhangi bir üye ülkeye saldırılması halinde diğer üyeler askeri, ekonomik, stratejik yardımda bulunur.

F. Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ)

Merkezi Pekin'dedir. Örgütün amacı, üye ülkeler arasında karşılıklı güven, iyi komşuluk ve dostluk ilişkilerinin güçlendirilmesi, bölgesel barış, güvenlik ve istikrarın korunması için ortak çaba sarfedilmesi, terörizm, köktencilik, ayrılıkçılık, örgütlü suçlar ve yasadışı göçle ortak mücadele edilmesi, ayrıca siyaset, ekonomi, bilim ve teknoloji, kültür ve eğitim, enerji, çevre konularında işbirliğinin geliştirilmesidir.

Üye Ülkeler: Çin Halk Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu, Kırgızistan, Tacikistan, Kazakistan, Özbekistan, Hindistan, Pakistan.

Gözlemci Ülkeler: Afganistan, Moğolistan, İran, Belarus.

Diyalog Ortağı Ülkeler: Türkiye, Azerbaycan, Sri Lanka, Ermenistan, Kamboçya, Nepal.

GÜNCEL BİLGİLER

- 2013'de büyükşehir olan iller: Şanlıurfa, Hatay, Manisa, Balıkesir, Kahramanmaraş, Van, Aydın, Denizli, Tekirdağ, Muğla, Mardin, Malatya, Trabzon, Ordu. [Diğer Büyükşehir belediyesi olan iller: Adana, Kayseri, İzmir, Konya, Ankara, Diyarbakır, Kocaeli (izmit), İstanbul, Antalya, Erzurum, Samsun, Eskişehir, Bursa, Gaziantep, Sakarya ve Mersin'dir.] Türkiye'de toplam 30 Büyükşehir Belediyesi vardır.
- İsviçre'nin Davos kasabasında düzenlenen Dünya Ekonomik Forum'unun (WEF) 2018 yılı teması "Parçalanmış Dünyada Ortak Gelecek Oluşturmak" tır. 23-26 Ocak 2018 tarihleri arasında 48. si düzenlenmiştir.
- Son G-20 Zirvesi toplantısı 7-8 Temmuz 2017 tarihinde Almanya (Hamburg)'da yapılmıştır.
- 2018 yılındaki G20 Zirvesi "Arjantin'in Buenos Aires kentinde yapılacaktır" da yapılacaktır.
- G20 ülkeleri; Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Arjantin, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan, Türkiye ve Avrupa Birliği Komisyonu.
- G20 toplantılarında, uluslararası finansal istikrarın artırılmasına ilişkin görüşme ve çalışmalar yapılmaktadır.

- Türkiye'nin, 3'ü (TÜRKSAT 3A, TÜRKSAT 4A, TÜRKSAT 4B) haberleşme, 3'ü (GÖKTÜRK-1, GÖKTÜRK-2 ve RASAT) gözlem olmak üzere aktif 6 uydusu bulunmaktadır.
- 2017 Eurovision Şarkı Yarışması Ukrayna'nın başkenti Kiev'de yapılmıştır. 62'ncisi düzenlenen yarışmada "Amar Pelos Dois" adlı şarkısıyla Portekiz'i temsil eden Salvador Sobral birinci oldu.
- 2018 Eurovision Şarkı Yarışması Portekiz'de yapılacaktır.
- 2018 Dünya Futbol Şampiyonası "Rusya" da yapılacaktır.
- XXIII. Kış Olimpiyat Oyunları, 9-25 Şubat 2018 tarihleri arasında Güney Kore'de düzenlenecektir.
- 3. Yaz Gençlik Olimpiyat Oyunları, 06-18 Ekim 2018 tarihleri arasında Arjantin'in Buenos Aires kentinde gerçekleştirilecek.
- 2017 Avrupa Kültür Başkentleri Aarhus (DANİMARKA) ve Baf (KIBRIS)'tır.
- 2018 Avrupa Kültür Başkentleri Valletta (MALTA) ve Leeuwarden (HOLLANDA)'dır.
- 2017 Yılı Türk Dünyası Kültür Başkenti Kazakistan'ın Türkistan şehri seçilmiştir.
- Türkiye' nin ilk milli yerli tankının adı "ALTAY"dır.
- Türkiye' nin ilk milli yerli insansız hava aracının adı "ANKA"dır.
- Papa 16'ıncı Benedikt, Vatikan tarihinde istifa eden ikinci Papa oldu. (İstifa eden ilk Papa ise, 1294 yılında 5'inci Celestine oldu.)
- Vatikan, Katolik dünyasının yeni lideri Arjantinli Kardinal Jorge Mario Bergoglio, oldu. Papa "Francis" adını aldı.
- Kyoto Protokolü'nün sona erme zamanı 2020 yılıdır.
- Sangay, dünyanın en kalabalık şehridir.
- Vatikan, dünyanın en az nüfusa sahip şehridir.
- Nil Nehri, 6.650 km uzunluğu ile dünyanın en uzun nehridir.
- Dünya üzerindeki en kuzeyindeki kara parçası Grönland'da bulunan "Kaffekluben Adası" dır.
- Güneşe olan uzaklıklarına göre sırasıyla gezegenler; Merkür, Venüs, Dünya, Mars, Jüpiter, Satürn, Uranüs, Neptün ve Plüton'dur. (Plüton 2006 yılında Uluslararası Gökbilim Birliği tarafından gezegen sınıfından çıkarılarak "cüce gezegen" sınıfına konulduğunu açıklamıştır.)
- En küçük gezegen Plüton, en büyük gezegen Jüpiter'dir.
- Merkür ve Venüs'ün uydusu yoktur.
- NABUCCO Projesi, AB ülkelerinin Rusya'ya karşı geliştirdikleri doğalgaz projesidir.

- Daha çok “Monalisa” tablosuyla tanınan ressam fakat aynı zamanda mucit, mühendis, heykeltıraş olan ve resim alanındaki çalışmalarını “insan vücudunun oranları” hakkındaki sağlık çalışmalarına da ışık tutması için kullanan dünyaca ünlü sanatçı-bilim adamı Leonardo da Vinci’dir.
- 2015 Nobel Kimya Ödülünü Türk Bilim insanı Prof. Dr. Aziz Sancar “DNA Onarımı” hakkındaki bilimsel çalışmasıyla kazanmıştır.

➤ 2017 NOBEL ÖDÜLLERİ

Dal	Ödülü Alanlar	Konusu
Tıp	Jeffrey C. Hall, Michael Rosbash, Michael W. Young.	“Biyolojik Saat” çalışması
Fizik	Rainer Weiss, Barry C. Barish, Kip S. Thorne.	“Kütleçekimsel Dalga” çalışmaları
Kimya	Jacques Dubochet, Joachim Frank, Richard Henderson.	“Kiro-Elektron Mikroskopisi” çalışmaları
Edebiyat	Kazuo Ishiguro	Romanlarındaki büyük duygusal güç sayesinde dünya ile aramızda bulunduğu inandığımız aidiyet hissinin altındaki derin boşluğu gün yüzüne çıkardığı için
Barış	Nükleer Silahların Tamamen Ortadan Kaldırılması İçin Uluslararası Kampanya (ICAN)	Nükleer silah kullanımının yol açacağı insani sonuçların yıkıcı etkisine dikkat çektiği ve bu tarz silahların anlaşmalarla yasaklanması için gerçekleştirdiği çığır açan çalışmaları
Ekonomi	Richard Thaler	Davranışsal ekonomi alanının ortaya çıkıp hızla büyümesini sağladığı için

- Vergi mahkemeleri, idari mahkemelerdir. Asliye ticaret mahkemeleri, Tüketici mahkemeleri, İcra mahkemeleri; adli mahkemelerdir.
- OPEC, Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü, net petrol ihraç eden ve bilinen dünya petrol rezervlerinin üçte ikisini ellerinde bulunduran ülkelerin oluşturduğu konfederasyondur.
- Türkiye’de son anayasa değişikliği referandumu 16 Nisan 2017 tarihinde yapılmıştır.
- Türkiye’nin 90. Oscar Ödülleri için “yabancı dilde en iyi film” adayı, Can Ulkay’ın yönettiği ‘Ayla’ filmidir.
- Semih Kaplanoğlu tarafından yazılıp yönetilmiş “Buğday” filmi, Tokyo Film Festivalinde büyük ödülü kazanmıştır. (Kasım 2017)

- “Demir İpek Yolu” olarak nitelendirilen, tarihi İpek Yolu’nu canlandıracak “Bakü-Tiflis-Kars (BTK) Demiryolu Hattı” 30 Ekim 2017 tarihinde açılmıştır.
- 15 Temmuz darbe girişiminin ardından kazan ilçesinin adı “Kahramankazan” olarak değişti. Ayrıca, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü adıyla resmi tatil ilan edildi.
- Türkiye’de ilk şehir hastanesi Yozgat’ta hizmete açıldı.
- İslam İşbirliği Teşkilatı tarafından 2017 İslam turizm başkenti olarak “Medine” seçilmiştir.
- Avrupa Birliği Dönem Başkanlıkları; 1 Ocak 2017-30 Haziran 2017 Malta, 1 Temmuz 2017-31 Aralık 2017 Estonya, 1 Ocak 2018-30 Haziran 2018 Bulgaristan ve 1 Temmuz 2018-31 Aralık 2018 Avusturya’dır.
- Bollywood Hindistan’da film prodüksiyon merkezidir.
- H5N1 tipi virüs’ün sebep olduğu hastalığın bilinen adı Kuş gribi’dir.
- H1N1 tipi virüs’ün sebep olduğu hastalığın bilinen adı Domuz gribi’dir.
- Kırım-Kongo Hemorajik Ateş (KKHA), keneler ısırması kaynaklı bir enfeksiyondur.
- HİV virüsü’nün sebep olduğu hastalığın bilinen adı AİDS’dir.
- Ağır Akut Solunum Yolu Yetersizliği Sendromunun bilinen adı SARS Hastalığı’dır.
- Demir eksikliği - Anemi.
İyot eksikliği - Guatr.
D vitamini eksikliği - Osteomalazi (raşitizm).
Flor eksikliği - Diş çürümesi
- Camilerde imamın namaz kıldırıldığı yere mihrap, hutbe okunan yere minber, vaaz verilen yere kürsü denir.
- Zekâ geriliği ve erken yaşta ölüme neden olan kromozom anomalisine bağlı olarak gelişen hastalık, Down sendromu.
- Akdeniz anemisi, Talasemi; Akdeniz ülkelerindeki ırklarda görülen, doğacak çocuğa anne-babasından “Beta Talasemi” geninin kalıtsal olarak geçen bir tür “kansızlık” hastalığıdır. Anemi (kansızlık) oluşmasına neden olan etmen, kanda alyuvarların yapısında yer alan “hemoglobin” molekülünün yapısındaki bozukluktur.
- Turner Sendromu; Kız bebeklerin hücrelerindeki X kromozomlarından birinin eksikliği veya yapısal bozukluğu sonucu ortaya çıkan Turner sendromu doğumsal bir rahatsızlıktır. Bu rahatsızlıkta çeşitli organ sistemlerinde (iskelet sistemi, yumurtalıklar, kalp, böbrek vs) yapısal sorunlar olabilmektedir.
- Hemofili; çoğunlukla genetik geçiş gösteren, vücutta kanın pıhtılaşma sisteminde rol alan ve pıhtılaşma faktörleri olarak adlandırılan proteinlerin eksikliği veya yokluğu nedeniyle ortaya çıkan ve pıhtılaşma bozukluğu yaratan bir kan hastalığıdır.

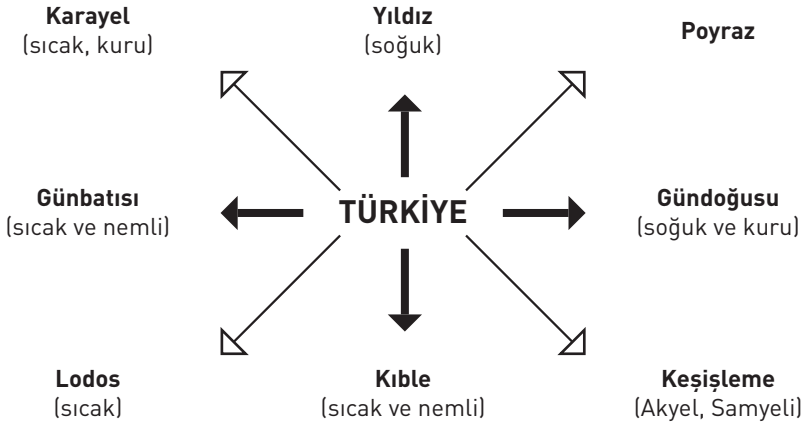
- Fil hastalığı; Asalak solucanların üreme biçimleriyle bıraktığı larvaların, sivrisineklerle taşınması yoluyla insanlara geçmesi sonucunda başlangıç gösteren fil hastalığının en önemli özelliği; lenf damarlarını tıkararak iltihaplanmaya yol açmasıdır. Bunun sonucunda özellikle ayak ve bacaklarda aşırı şişme görülür.
- Basit faiz oranı; Bir yatırımın, yatırım dönemi süresince sadece anaparasının kazandığı faiz oranıdır.
- Birleşik faiz oranı; Bir yatırımın yatırım dönemi boyunca kazandığı faiziyle birlikte yeniden yatırıma tabi tutulması sonucu elde edilen getiriye gösteren faizdir. Diğer bir deyişle faizin de faiz kazanmasıdır.
- Cari işlemler hesabı; Cari işlemler hesabında, gelirlerin giderleri aştığı, diğer bir ifadeyle, farkın artı olduğu durum cari işlemler fazlası olarak adlandırılırken; giderlerin gelirleri aştığı, diğer bir ifadeyle, farkın eksi olduğu durum ise cari işlemler açığı olarak adlandırılmaktadır.
- Deflasyon; Fiyatlar genel düzeyinde sürekli bir düşüş durumunu ifade etmektedir.
- Devalüasyon; Sabit kur rejiminde, ulusal paranın yabancı paralar karşısındaki değerinin azalmasını ifade eder.
- Enflasyon; Fiyatlar genel seviyesindeki sürekli artış eğilimidir. Enflasyon, tüketici ve üretici fiyat gelişmelerini gösteren ve TÜİK tarafından yayımlanan resmi endeksler ile ölçülmektedir.
- İhracat; Bir ülkede yerleşik kişi ve kurumların diğer ülkelere mal satmasıdır.
- İthalat; Bir ülkede yerleşik kişi ve kurumların diğer ülkelerden mal almasıdır.
- Moratoryum; Borçlanıcının ödeme gücünü kaybetmesi nedeniyle borçlarının tümünü veya bir kısmını ödeyemeyeceğini ilan etmesidir. Genelde borçlu ve alıcı arasında borcun yeniden yapılandırılması ile sonuçlanır.

➤ **Başlıca Sınır kapılarımız:**

• Kapıkule, Hamzabeyli ve Dereköy (Edirne, Kırklareli)	← →	Bulgaristan
• İpsala (Edirne)	← →	Yunanistan
• Sarp (Artvin)	← →	Gürcistan
• Dilucu (Iğdır)	← →	Nahcivan
• Gürbulak (Ağrı-Doğubeyazıt)	← →	İran
• Habur (Şırnak)	← →	Irak
• Nusaybin (Mardin)	← →	Suriye
• Ceylanpınar (Şanlıurfa)	← →	Suriye
• Akçakale (Şanlıurfa)	← →	Suriye
• Mürşitpınar (Şanlıurfa)	← →	Suriye

• Öncüpınar	(Kilis)	← →	Suriye
• Cilvegözü	(Hatay)	← →	Suriye
• Akyaka	(Kars)	← →	Ermenistan
• Çıldır-Aktaş ve Kartsakhi	(Ardahan)	← →	Gürcistan
• Çıldır-Canbaz Demiryolu ve Kartsakhi	(Ardahan)	← →	Gürcistan
• Posof ve Vale	(Ardahan)	← →	Gürcistan
• Akyaka Doğu Kapı ve Gümrü	(Kars)	← →	Ermenistan

➤ **Türkiye'deki Rüzgarlar:**

➤ **Özel Rüzgarlar:**

- **Sam Yeli:** Çölden esen rüzgardır. Güneydoğu yönünden eser.
- **İmbat:** Yazları gündüz denizden karaya doğru esen mevsim rüzgârıdır. Ege Bölgesinde görülür. Deniz meltemidir.
- **Etezyen:** Doğu Akdeniz ve Ege Denizinde kuzeyden esen kuru yeldir.
- **Bora:** Yağmur getiren sert rüzgar. Kuzey kökenlidir.

BİLGİ TARAMASI

1. Uluslararası Para Fonunun (IMF) ana merkezi hangi şehirdedir?

- A) Viyana B) Brüksel C) Londra D) Washington E) New York

2. Türk Havacılık ve Uzay sanayisi (TAİ) tarafından üretilen insansız hava aracının adı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Altay
B) Anka
C) Atak
D) Hürkuş
E) Heybeliada

3. Türk Bilim insanı Prof. Dr. Aziz Sancar “DNA Onarımı” hakkındaki bilimsel çalışmasıyla Nobel Kimya Ödülünü hangi yıl kazanmıştır?

- A) 2013 B) 2014 C) 2015 D) 2016 E) 2017

4. Aşağıdaki uluslar arası kuruluşlardan hangisinin görevleri arasında “İnsanlığın ortak mirası olan doğa ve kültür varlıklarının korunması” yer almaktadır?

- A) ILO
B) NATO
C) UNESCO
D) UNICEF
E) WHO

5. Aşağıdaki ülkelerden hangisi, 1 Temmuz 2018 tarihinde Avrupa Birliğinin dönem başkanlığını devralacaktır?

- A) Avusturya B) Çekoslovakya
C) Malta D) İtalya E) Bulgaristan

6. Türkiyede, Güneybatı yönünden esen rüzgara ne ad verilmektedir?

- A) Yıldız B) Kible C) Karayel D) Keşişleme E) Lodos

7. Öncüpınar sınır kapısı hangi ilimizde yer almaktadır?

- A) Ardahan B) Hatay C) Edirne D) Kilis E) Van

8. “Sabit kur rejiminde, ulusal paranın yabancı paralar karşısındaki değerinin azalmasını ifade eder.” ifadesi aşağıdaki ekonomi ile ilgili terimlerinden hangisini tanımlamaktadır?

- A) Deflasyon
B) Devalüasyon
C) Moratoryum
D) Enflasyon
E) Cari işlemler açığı

9. Ağır Akut Solunum Yolu Yetersizliği Sendromunun bilinen adı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) SARS
B) AIDS
C) Kuş gribi
D) Domuz gribi
E) Kırım-Kongo Hemorajik Ateş

“Romanlarındaki büyük duygusal güç sayesinde dünya ile aramızda bulunduğuna inandığımız aidiyet hissinin altındaki derin boşluğu gün yüzüne çıkardığı için 2017 yılı Nobel Edebiyat Ödülüne layık görülmüştür.”

10. 2017 yılı Nobel Edebiyat ödülünü aşağıdakilerden hangisi almıştır?

- A) Richard Thaler
B) Rainer Weiss ve arkadaşları
C) Kazuo Ishiguro
D) Jeffrey C. Hall ve arkadaşları
E) ICAN

11. 2018 Dünya Futbol Şampiyonası aşağıdaki ülkelerden hangisinde yapılacaktır?

- A) Almanya
- B) İspanya
- C) İtalya
- D) Güney Kore
- E) Rusya

12. Divan-ı Lügat-it Türk ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kaşgarlı Mahmut tarafından kaleme alınmıştır.
- B) İslamiyet öncesi Türk edebiyatının önemli eserleri arasındadır.
- C) Araplara Türkçeyi öğretmek için kaleme alınan bu eser Türkçenin ilk sözlüğü sayılır.
- D) Eserde atasözleri ve şiirler de yer almaktadır.
- E) 1077 yılında yazılmıştır.

13. Aşağıdakilerden hangisi edebiyatımızda “Yedi Meşaleciler” diye bilinen topluluğun içinde yer almaz?

- A) Cevdet Kudret Solok
- B) Yaşar Nabi Nayır
- C) Kenan Hulusi Koray
- D) Cenap Şahabettin
- E) Sabri Esat Siyavuşgil

14. “Vurulup tertemiz alnından uzanmış yattıyor.

Bir hilâl uğruna ya Rab ne güneşler batıyor”.

Yukarıda yer alan dize aşağıdaki edebi sanatlardan hangisine örnek olabilir?

- A) Teşbih
- B) Tariz
- C) İstiare
- D) İntak
- E) Tevriye

Ak tüylü köpektir koyun sürüsüyle
Seğirtir kaval sesinde sağa sola
Çobandır köyün yamacında
Yayar davarı da çömelir
Meşe dallarının altında

15. Bu dizelerde aşağıdaki şiir türlerinden hangisine özgü bir nitelik vardır?

- A) Dramatik şiir
- B) Didaktik şiir
- C) Lirik şiir
- D) Satirik şiir
- E) Pastoral şiir

CEVAP ANAHTARI

1.D	2.B	3.C	4.C	5.A	6.E	7.D	8.B
9.A	10.C	11.E	12.B	13.D	14.C	15.E	

www.ebs.org.tr

facebook.com/egitimbirsen

twitter.com/egitimbirsen